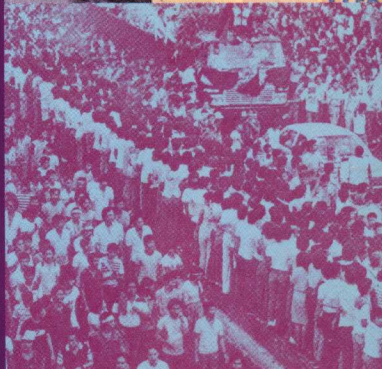

ฟิลิปปินส์ :

จากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สู่วลัฒประชาชน

ลีดดา ลอนศรี

รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี

รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีทางศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้รับทุน SEATO ภายใต้โครงการ Post-graduate Scholarship, Exchange Programme ซึ่งเป็นทุนแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศให้ไปศึกษา ณ University of the Philippines (U.P.) ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๔ เน้นการศึกษาทางด้าน Philippine Studies และ Southeast Asian Studies ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยทางด้าน Philippine Studies มาเป็นเวลา ๑๘ ปี

ในด้านประสบการณ์การสอนนั้น ได้สอนวิชาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและนโยบายต่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งความร่วมมือส่วนภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัจจุบัน เป็นรองศาสตราจารย์ระดับ ๙ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความสนใจพิเศษทางด้าน Philippine Studies ได้ตีพิมพ์ผลงานต่าง ๆ ในรูปตำรา งานวิจัย และบทความในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการเมืองภายใน การเลือกตั้ง องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และปัญหาทางการเมืองและสังคมของประเทศฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมาก

ผลงานที่สำคัญ ได้แก่

๑. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

๒. การเมืองในฟิลิปปินส์ ๑๙๘๗. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ใจทอง, ๒๕๓๑.

๓. พลังประชาชนในฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๔.

๔. การเมืองในฟิลิปปินส์ ๑๙๘๗-๑๙๙๒. กรุงเทพฯ : ๒๕๓๕.

๕. บทความต่างๆ เกี่ยวกับฟิลิปปินส์ในหนังสือพิมพ์มติชน สยามรัฐ ผู้จัดการรายสัปดาห์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึงปัจจุบัน

ฟิลิปปีนส์ : จากสงครามโลกครั้งที่๒ สู่พลังประชาชน

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

ฟิลิปปินส์ : จากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สู่พลังประชาชน

สีดา สอนศรี

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๓๗

๒๒๐.-

สีดา สอนศรี

ฟิลิปปินส์ : จากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สู่วัยหลังประชาชน/โดยสีดา สอนศรี

๑. ฟิลิปปินส์ - - การเมืองและการปกครอง
๒. กลุ่มอิทธิพล

๓๒๐. ๙๕๙๙

ISBN 974-583-787-3

สพจ. ๓๘๘

ลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม พ.ศ. ๒๕๓๗

การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปใดทั้งสิ้นต้องได้รับ
อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดจำหน่ายโดยศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร. ๒๑๘๗๐๐๐, ๒๑๘๓๙๘๐ โทรสาร ๒๕๕๔๔๔๑

พิมพ์ที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. ๒๑๕๓๖๒๖, ๒๑๕๓๖๑๒

คำนำ

สังคมฟิลิปปินส์ เป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพราะเคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปนและสหรัฐอเมริกา การตกเป็นเมืองขึ้นทำให้ฟิลิปปินส์ รัับอิทธิพลทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจมา จากทั้งสองประเทศมาผสมผสานกัน เป็นวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์เองในปัจจุบัน อิทธิพลต่างๆ ที่ได้รับมา นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อฟิลิปปินส์เองแล้ว ยังให้ โทษกับฟิลิปปินส์อีกด้วย

ฟิลิปปินส์เคยเป็นประเทศที่มีความเจริญรุดหน้ากว่าประเทศต่างๆ ใน กลุ่มอาเซียน ความเจริญที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มอาเซียนและเอเชียในปัจจุบัน คือ ความเจริญที่ปรากฏในฟิลิปปินส์เมื่อ ๒๕ ปีที่แล้ว ทั้งนี้เพราะสหรัฐฯ ได้มาสร้าง ระบบการศึกษา ระบบการเมืองการปกครอง และระบบเศรษฐกิจให้กับฟิลิปปินส์ ไว้อย่างมากมายนั่นเอง แต่สภาพของฟิลิปปินส์เสื่อมโทรมในปัจจุบันเป็นผลเนื่อง มาจากการบริหารประเทศที่ผิดเป้าหมาย และการคอร์รัปชันของรัฐบาลมาร์กอส ในอดีตนั่นเอง จึงเป็นสภาพที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง จนในปัจจุบันยากที่รัฐบาล อากีโนจะปรับสภาพประเทศให้เป็นปกติอย่างรวดเร็ว ตามความคาดหวังของ ประชาชนทั้งประเทศได้ เพราะรัฐบาลต้องรื้อโครงสร้างทั้งหมดของประเทศ แต่ ถ้าหากรัฐบาลมีงบประมาณในการพัฒนาและไม่มีวิกฤตการณ์ทางการเมืองก่อกวนรัฐบาลแล้ว ฟิลิปปินส์ก็จะสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว เพราะผู้นำในระดับ ต่างๆ มีแนวความคิดและมีความสามารถในการพัฒนาอยู่แล้ว อีกทั้งประชาชนก็ มีค่านิยมแบบตะวันตกจึงไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย

ผู้อ่านจะได้ทราบเรื่องราวต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ ๑๒ บทด้วยกัน โดย แบ่งหนังสือเล่มนี้ออกเป็น ๓ ตอน **ตอนที่ ๑** มี ๓ บท เป็นพื้นฐานของประเทศ ฟิลิปปินส์ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และพื้นฐานทางสังคม และวัฒนธรรม **ตอนที่ ๒** มี ๖ บท กล่าวถึงฟิลิปปินส์สมัยได้รับเอกราชจนถึงสมัยมาร์กอส **ตอนที่ ๓** มี ๓ บท กล่าวถึงฟิลิปปินส์สมัยอากีโน และการเลือกตั้งในฟิลิปปินส์ เนื้อหาทั้ง ๓ ตอนดังกล่าวมีทั้งหมด ๑๒ บท ดังต่อไปนี้

บทที่ ๑ - เป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟิลิปปินส์ ซึ่งจะให้ความรู้แก่ผู้อ่านอย่างย่อ ๆ เกี่ยวกับสังคมฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในบทอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ ๒ กล่าวถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์อย่างย่อ ๆ ในบทนี้ผู้เขียนจะเน้นอิทธิพลของสเปนและสหรัฐที่มีต่อฟิลิปปินส์ ในสมัยต่อมา

บทที่ ๓ เน้นค่านิยม และวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะในระดับครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจ และความเป็นอยู่ของชาวฟิลิปปินส์ในสมัยต่อมา

บทที่ ๔ กล่าวถึงการเมืองการปกครองสมัยได้รับเอกราช จนถึงสมัยมาร์กอส โดยจะเน้นที่ช่วงมาร์กอสปกครองประเทศ เพราะเป็นช่วงที่ประเทศมีปัญหามากที่สุด

บทที่ ๕ เน้นฟิลิปปินส์ยุคสังคมใหม่ เป็นแนวทางพัฒนาประเทศของมาร์กอสหลังประกาศกฏอัยการศึก

บทที่ ๖ กล่าวถึงบทบาทของพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่มีบทบาทหลังได้รับเอกราชจนถึงสมัยมาร์กอส พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ได้รวมพลังกันโค่นอำนาจของมาร์กอส ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ในบทนี้จะกล่าวถึงบทบาทของ ทหาร ด้วย

บทที่ ๗ กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจและปัญหาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ หลังจากได้รับเอกราชจนถึงสมัยมาร์กอส ผู้อ่านจะได้ทราบปัญหาเศรษฐกิจเป็นช่วง ๆ

บทที่ ๘ เป็นเรื่องความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศหลังจากได้รับเอกราชจนถึงสมัยมาร์กอส ในบทนี้จะกล่าวถึงฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ด้วย

บทที่ ๙ เน้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอส ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพพจน์ของปัจจัยเหล่านั้น ตั้งแต่เบนิกโน อากีโน ถูกฆาตกรรม จนกระทั่งมาร์กอสหนีออกนอกประเทศ

บทที่ ๑๐ วิเคราะห์เสถียรภาพของรัฐบาลอากิโน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านทราบว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล

บทที่ ๑๑ กล่าวถึงการเลือกตั้งระดับชาติของฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๙๒ จากประสบการณ์ของผู้เขียนเอง ผู้อ่านจะได้ทราบถึงลักษณะการเลือกตั้ง บทบาทขององค์กรเอกชนสังเกตการณ์การเลือกตั้ง บทบาทของนักศึกษา และแนวโน้มของการเมืองในฟิลิปปินส์

บทที่ ๑๒ เป็นบทสรุป

นอกจากรายละเอียดทั้ง ๑๒ บทดังกล่าวแล้ว ผู้อ่านจะได้ประโยชน์จากข้อมูลต่างๆ ในภาคผนวก และที่สำคัญที่สุดคือ ดัชนี (Index) ท้ายเล่ม ซึ่งผู้เขียนได้จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้าค่าและเรื่องเฉพาะเจาะจงในเล่มให้ละเอียดยิ่งขึ้น

หนังสือเล่มนี้จะสำเร็จไปไม่ได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลภายในเกี่ยวกับฟิลิปปินส์ ในระยะที่ผู้เขียนไปฟิลิปปินส์ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๓๓ และวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ จาก Professor Belinda Aquino, Vice President, University of the Philippines และ Director of Philippine Studies Program, University of Hawaii; นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ จาก University of the Philippines คือ Director of Third World Studies Center, Professor Rosa M. Vallejo; Dean, Asian Center; Professor Edita Tan, College of Economics; Foreign Relations Institute; Malacanang Palace; Mrs. Violeta Encanacion, Asian Center; Miss Susan Tomapang, Asian Development Bank; Miss Tessie Hernandez, Centro Escolar University และขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์ ที่ให้การแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการเขียนหนังสือเล่มนี้

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากนักน้อยอย่างน้อยก็ช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องภายในของประเทศฟิลิปปินส์ได้ดียิ่งขึ้น ในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มอาเซียนประเทศหนึ่ง

สีดา สอนศรี

เมษายน ๒๕๓๗

อักษรย่อ

ACT	Alliance of Concerned Teachers - กลุ่มพันธมิตรครู
AFP	Armed Forces of the Philippines - กองทัพแห่งชาติฟิลิปปินส์
AMA	Alliance of Metropolitan Association - กลุ่มอามา
ANP	Alliance for New Politics - พรรคพันธมิตรเพื่อการเมืองใหม่
ASA	Association of Southeast Asia - สมาคมอาสา
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations - สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้-อาเซียน
ATOM	August Twenty-One Movement - กลุ่มอะตอม (ขบวนการ ๒๑ สิงหาคม)
AWARE	Alliance of Women for Actions Towards Reconciliation - กลุ่มอะแวร์
BANDILA	Bansang Nagkaisa sa Diwa At Layunin (People United in Thought and Purpose) - กลุ่มบันดิลลา
BAYAN	Bagong Alyasang Makabayan (New Nationalist Alliance)

	- กลุ่มบายน
BMA	Bangsa Moro Army - กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติโมโร
BMLO	Bangsa Moro Liberation Organization - องค์การปลดปล่อยบังซาโมโร
CG	Convenor's Group - กลุ่มคอนวีเนอร์
CNI	Commission on National Integration - คณะกรรมาธิการบูรณาการแห่งชาติ
COMELEC	Commission on Elections - คณะกรรมาธิการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
CPP	Communist Party of the Philippines - พรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์
FFF	Federation of Free Farmers - สหพันธ์ชาวนาเสรี
GAD	Grand Alliance for Democracy - พรรคพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย
HMB	Hukbong Mapagpalaya ng Bayan (People's Liberation Army) - กองทัพปลดปล่อยประชาชน
Huks	Hukbong ng Bayan Laban sa Hapon- Hukbalahap (The Anti-Japanese People's Army) - ขบวนการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น
ILO	International Labour Organization

	- องค์การกรรมกรระหว่างประเทศ
IRRI	International Rice Research Institute - สถาบันข้าวนานาชาติ
JAJA	Justice for Aquino, Justice for All - กลุ่มจจา
KBL	Kilusang Bagong Lipunan (Movement for New Society) - พรรคขบวนการสังคมใหม่
KM	Kanataang Makabayan (Nationalistic Youth) - กลุ่มเยาวชนผู้รักชาติ - กลุ่มนักศึกษาเคเอ็ม
KMU	Kilusang Mayo Uno - ขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์
Katipunan	Kataastaasan Kagalanggalang Katipunan ng Manga Anak ng Bayan (Highest and Most Respectable Society of the Sons of the People) - ขบวนการคาติปูนัน
Laban	Lakas ng Bayan (People's Power Party) - พรรคพลังประชาชน
Lakas ng EDSA-NUCD	Lakas ng EDSA-National Union for Christian Democrats - พรรคพลังประชาชนที่ EDSA - เป็น

พรรคการเมืองของ ฟิลิเดล รามอส

LDP	Laban ng Demokratikong Pilipino (Struggle of Democratic Filipinos) - พรรคต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์ - พรรคแอลดีพี
LFS	League of Filipino Students - สันนิบาตนักศึกษาแห่งฟิลิปปินส์
LnB	Lakas ng Bansa - พรรคลากัสบังซาลา
LP	Liberal Party - พรรคเสรีนิยม
MA	Mindanao Alliance - พรรคพันธมิตรมินดาเนา
MAD	Men's Alliance for Democracy - กลุ่มแมด
MASAKA	Malayang Samahang Magsaska - สหภาพชาวนา
MCQC	Media Citizens' Quick Count - องค์กรสังเกตการณ์การเลือกตั้ง
MDP	Movement for a Democratic Philippines - ขบวนการเพื่อประชาธิปไตยฟิลิปปินส์ - กลุ่มนักศึกษา เอ็มดีพี
MIND	Movement for Independence, Nationalism and Democracy - ขบวนการเพื่ออิสรภาพชาตินิยมและประชาธิปไตย

MNLF	Moro National Liberation Front - แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร
MPKP	Malayang Pagkakaisa ng Kabataang Pilipino (Free Unity of the Filipino Youth) - กลุ่มนักศึกษา เอ็มพีเคพี
NAJFD	Nationalist Alliance for Justice, Freedom and Democracy - กลุ่มพันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม เสรีภาพและประชาธิปไตย
NAKASAKA	Nagkahiusang Katawhan Alang sa Kalinaw (United People for Peace) - กลุ่มนาคาซาคา
NAMFREL	National Citizen's Movement For Free Elections - ขบวนการสังเกตการณ์การเลือกตั้งของอาสาสมัครเอกชน - นัมเฟรล
NASSA	The National Secretariat for Social Action, Justice and Peace - สำนักงานเลขาธิการแห่งชาติเพื่อการปฏิบัติการทางสังคม ความยุติธรรมและความสันติสุข
Nat-Dems	National Democrats - กลุ่มแนต-เดมส์
NCCP	Statement on National Reconciliation - แถลงการณ์เรื่องการประนีประนอมแห่งชาติ
NDF	National Democratic Front - แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ
NP	Nacionalista Party - พรรคชาตินิยม

NPA	New People's Army - กองทัพประชาชนใหม่
NUC	National Unification Committee - กลุ่มเอกภาพแห่งชาติ
NUL	National Union for Liberation - สหภาพเพื่อการปลดปล่อย
NUSP	National Union of Students of the Philippines - สหภาพนักศึกษาแห่งฟิลิปปินส์
OIC	Organization of Islamic Conference - ที่ประชุมองค์การมุสลิม
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries - องค์การประเทศส่งออกน้ำมันปิโตรเลียม - กลุ่มโอเปค
PC	Philippine Constabulary - กองตำรวจฟิลิปปินส์
PCAU	Philippine Civil Affairs Unit - หน่วยกิจการพลเรือนฟิลิปปินส์
PDP	Partido Demokratiko ng Pilipino - พรรคประชาธิปไตยฟิลิปปินส์ - พรรคพีดีพี
PDP-Laban	Partido Demokratiko ng Pilipino-Laban - พรรคพีดีพี-ลาบัน
PDSP	Partido Demokratiko Sosyalista ng Pilipinas (Philippine Democratic Socialist Party) - พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยฟิลิปปินส์

PES	The President Economic Staff - คณะกรรมการทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์
Philsucon	Philippine Sugar Commission - คณะกรรมการน้ำตาลแห่งชาติ - ฟิลชูคอม
PKP	Partido Kommunista ng Pilipinas - พรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์
PNB	Philippine National Bank - ธนาคารแห่งชาติฟิลิปปินส์
PnB	Partido ng Bayan - พรรคประชาชน
PNP	Partido Nationalista ng Pilipinas - พรรคชาตินิยมแห่งฟิลิปปินส์
PPCRV	Parish Pastoral for Responsible Voting - องค์การสังเกตุการณ์การเลือกตั้งของศาสนจักรโรมันคาทอลิก
RAM	Reform the Armed Forces Movement - กลุ่มแรม (ขบวนการปฏิรูปทหาร)
SDK	Samahang Demokratiko ng Kabataan (Democratic Association of the Youth) - กลุ่มนักศึกษาเอสดีเค
SEATO	Southeast Asia Treaty Organization - สนธิสัญญาป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
So-Dems	Social Democrats - กลุ่มโซ-เดมส์

UNA	United Nationalist Alliance - พรรคพันธมิตรนักรักชาติ
UNDP	United Nations Development Program - โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
UNESCO	United Nations Education and Scientific and Cultural Organization - องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
UNIDO	United Nationalist Democratic Organization - พรรคยูนิโต
UNIDO	United Nations Industrial Development Organization - องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ
UNSTAD	United Nations Conference on Trade and Development - การประชุมเกี่ยวกับการค้าและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
UP	University of the Philippines - มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์
UPP-KBL	Union for Peace and Progress-Kilusang Bagong Lipunan - พรรคยูพีพี-เคบีแอล
USAID	United States Agency for International Development - องค์การพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ
WHO	World Health Organization - องค์การอนามัยโลก
YOU	Young Officers Union - สหภาพทหารหนุ่มหรือทหารกลุ่มมยุ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

อักษรย่อ

สารบัญรูป

ตอนที่ ๑ พื้นฐานของประเทศฟิลิปปินส์

บทที่ ๑	พื้นฐานทั่วไปของประเทศฟิลิปปินส์	๑
บทที่ ๒	ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์	๑๕
บทที่ ๓	ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อสังคมฟิลิปปินส์	๓๗

ตอนที่ ๒ ฟิลิปปินส์สมัยได้รับเอกราช-สมัยมาร์กอส

บทที่ ๔	การเมืองการปกครอง	๔๗
บทที่ ๕	ฟิลิปปินส์ยุคสังคมใหม่	๘๓
บทที่ ๖	พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์	๑๑๙
บทที่ ๗	สภาพเศรษฐกิจ	๒๑๕
บทที่ ๘	ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศ	๒๓๕
บทที่ ๙	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการโค่นอำนาจของมาร์กอส	๒๖๗

ตอนที่ ๓ ฟิลิปปินส์สมัยอากิโน และแนวโน้มในอนาคต

บทที่ ๑๐	เสถียรภาพของรัฐบาลอากิโน (ค.ศ.๑๙๘๖-๑๙๙๑)	๒๙๑
บทที่ ๑๑	การเลือกตั้งแห่งชาติ (๑๑ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๙๒)	๓๒๙
บทที่ ๑๒	บทสรุป	๓๕๗

ภาคผนวก

ก. โครงสร้างการปกครองสมัยมาร์กอส	๓๖๓
ข. ประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ (ค.ศ.๑๘๙๙-๑๙๙๒)	๓๖๕
ค. ลำดับเหตุการณ์สำคัญในฟิลิปปินส์ (ค.ศ.๑๙๘๖-๑๙๙๒)	๓๘๑
ง. ข้อมูลพื้นฐานของฟิลิปปินส์	๓๘๕
จ. ตัวอย่างบัตรเลือกตั้ง	๓๙๑
ฉ. คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ของฟีเดล รามอส	๓๙๓

บรรณานุกรม

๓๙๕

ดัชนี

๔๒๑

คำแถลงมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

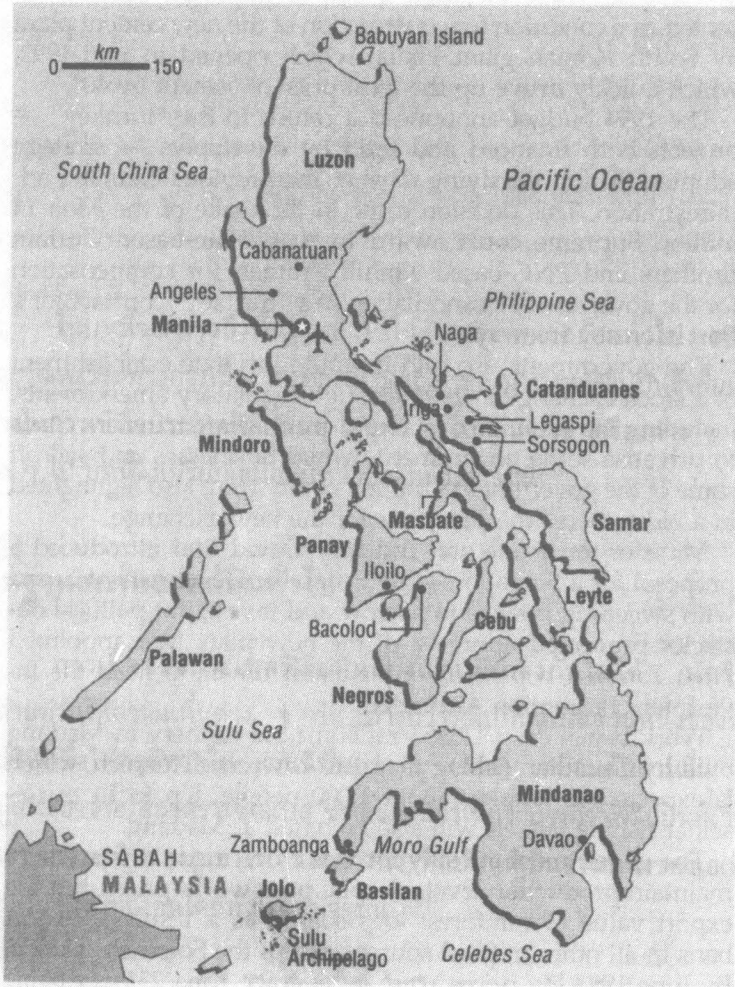
๔๔๑

สารบัญญรูป

	หน้า
เครือข่ายของพลังประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในฟิลิปปินส์.....	๒๐๙
พลังประชาชนของกลุ่มต่างๆ ใน ฟิลิปปินส์ ปี ค.ศ. ๑๙๘๕-๑๙๙๒	๒๑๑
เครือข่ายของนัมเฟรล (NAMFREL).....	๒๑๓
โครงสร้างการปกครองของประเทศฟิลิปปินส์ ในสมัยมาร์กอส	๓๖๓

PHILIPPINES

บทที่ ๑

พื้นฐานทั่วไปของประเทศฟิลิปปินส์

ในบทนี้จะกล่าวถึงพื้นฐานทั่วไปในด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ทางสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ของประเทศฟิลิปปินส์เพื่อเป็นแนวทางในการเข้าใจประเทศฟิลิปปินส์ โดยทั่ว ๆ ไปก่อนจะเข้าสู่เรื่องต่าง ๆ ในบทต่อไป บทนี้จึงเปรียบเสมือนบทนำของหนังสือเล่มนี้

พื้นฐานสภาพแวดล้อมทั่วไป

การเกิดของประเทศฟิลิปปินส์ยังเป็นที่ตกลงกันไม่ได้ นักวิชาการหลายท่านให้ความเห็นต่าง ๆ กัน บ้างก็ว่าฟิลิปปินส์เป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะแปซิฟิกซึ่งได้หลุดหายไป ส่วนนี้เรียกว่า มู (Mu) เหมือนกับส่วนอื่น ๆ เช่น หมู่เกาะฮาวาย สุมาตรา ซีเลเบส ชวา และบอร์เนียว บ้างก็ว่าฟิลิปปินส์เกิดขึ้นมาเพราะแรงระเบิดของภูเขาไฟ และบ้างก็ว่าฟิลิปปินส์เป็นส่วนหนึ่งของเอเชีย ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไปในปัจจุบัน

ชื่อของประเทศฟิลิปปินส์ถูกตั้งขึ้นในปีค.ศ. ๑๕๔๓ โดยนักสำรวจชาวสเปนชื่อ รวย โลเปซ เดอร์ วิลยาโลบอส (Ruy Lopez de Villalobos) เป็นผู้ตั้งขึ้นในนามของเจ้าชายฟิลิป ผู้ซึ่งได้กลายเป็นกษัตริย์ฟิลิปที่ ๒ ของประเทศสเปนในปี

ค.ศ. ๑๕๕๖-๑๕๙๘ ชื่อฟิลิปปินส์นี้ปรากฏในแผนที่หายากซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๕๕๔ โดยนักภูมิศาสตร์ชาวอิตาลีชื่อกิโวานนีรามุซิโอ (Giovanni Ramusio)*

ผู้เขียนบางท่านอ้างว่า แมนโยลาส (Maniolas) คือประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งได้ถูกกล่าวถึงโดย คลอเดียซ ปโตเลมี (Claudius Ptolemy) แห่งอเล็กซานเดรีย จึงอาจกล่าวได้ว่า แมนโยลาส อาจจะเป็นชื่อดั้งเดิมของประเทศฟิลิปปินส์

นอกจากนี้พ่อค้าชาวจีนซึ่งได้ไปเยี่ยมประเทศฟิลิปปินส์ก่อนการเข้ามาของแมคแจนแลนเรียกประเทศฟิลิปปินส์ว่า มายี (Ma-i, Ma-yi) ชื่อนี้ปรากฏในหนังสือเก่าแก่ของจีน และต่อมาชื่อนี้ได้ปรากฏอย่างแพร่หลายโดยชาวจีนชื่อ ชาน จู-คัว (Chan Ju-kua) ซึ่งเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศในชินเกียงและฟูเกียน โดยเขาได้เขียนไว้ในผลงานทางภูมิศาสตร์ของเขาชื่อ ชู-ฟาน-ซิห์ (Chu-fan-chih-Record of Foreign Nations) ซึ่งเขียนขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. ๑๒๔๘ และ ๑๒๕๘^๒

ในปี ค.ศ. ๑๕๒๑ เฟอร์ดินานด์ แมคแจนแลน นักเดินเรือเชื้อสายโปรตุเกสซึ่งทำงานในสเปน ได้ขนานนามประเทศเป็นหมู่เกาะของ ซาน ลาสซาร์ (Archipelago de San Lazaro) เพราะเขาได้พบหมู่เกาะนี้ในวันพิธีฉลองของนักบวชท่านนี้

นักเดินเรือชาวยุโรปอื่น ๆ ก็ให้สมญานามต่าง ๆ กัน เช่น "หมู่เกาะทางตะวันออก" "หมู่เกาะทางตะวันตก" "หมู่เกาะของแมคแจนแลน" "หมู่เกาะเลกาซปี" และ "หมู่เกาะมะนิลา" ส่วนนักเขียนสมัยใหม่ก็ให้สมญานามว่า

*Giovanni Ramusio, *Delle Navigazioni et Viaggi in Molti* (Venice :1554) ; Antonio M. Molina, *The Philippines Through the Centuries* (Manila : U.S.T.,1960), pp. 1-2.

^๒ Ma Tuan-Lin, *Wen Shiann Tun Kao* (General Investigation on the Chinese Cultural Sources, 1317-1319).

“เพชรพลอยแห่งตะวันออก” “ดินแดนแห่งรุ่งอรุณ” เป็นต้น ส่วนชื่อซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักท่องเที่ยวก็คือ ไข่มุกแห่งตะวันออก ซึ่งเป็นชื่อที่ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรก โดยนักประวัติศาสตร์ชาวสเปน ในระยะที่ฟิลิปปินส์เป็นเมืองขึ้นของสเปน ชื่อ ฮวน เจ. เดลกาโด (Juan J. Delgado - ค.ศ. ๑๗๕๑) และ แมนเวล เดอ อาซคาร์ราโก (Manvel de Azcarrago - ค.ศ. ๑๘๗๑) โดยวีรบุรุษชาวฟิลิปปินส์ ชื่อ โฮเซ่ ริซาล (Jose Rizal) ได้กล่าวถึงสมญานามนี้ในบทกลอนวาระสุดท้ายของเขาที่เขียนขึ้นในคุกที่ ฟอร์ต ซานติอาโก (Fort Santiago) ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. ๑๘๙๖^๓

ถ้ามาพิจารณาอุชาติพันธุ์ดั้งเดิมของชาวฟิลิปปินส์แล้ว ผู้เชี่ยวชาญทางโบราณคดีสันนิษฐานว่า ชาวฟิลิปปินส์มาจากการผสมผสานกันของพวกเอเชีย ๓ พวกด้วยกัน คือ นิกริโต อินโดเนเซียน และมาเลเซียน ในระหว่างยุคก่อนประวัติศาสตร์การอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในฟิลิปปินส์ที่นับว่าเป็นการอพยพครั้งใหญ่ก็คือ การอพยพของพวกมาเลย์หรือมลายู ซึ่งอพยพไปจากเกาะบอร์เนียวเมื่อประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ ปี ก่อนคริสต์ศักราช พวกนี้ใช้ซุงขุดเรือแคนูขนาดใหญ่แล้วอพยพกันเป็นคราวละมาก ๆ แล่นไปขึ้นไปทางหมู่เกาะซูลู (Zulu) และพาลาวัน (Palawan) ไปตั้งถิ่นฐานอยู่แถบวิสายาส์ตอนกลาง (Central Visayan Islands) ไปจนถึงเกาะมินโดโร (Mindoro) และทางใต้ของเกาะลูซอนด้านทิศตะวันตก เนื่องจากมีชนเผ่าต่าง ๆ ได้อพยพไปอยู่ในฟิลิปปินส์หลายเผ่าจึงมีภาษาพูด (Dialects) แตกต่างกันไป แม้จะมีการติดต่อกับกันระหว่างกลุ่ม แต่ก็ยังรักษาภาษาพูดของแต่ละเผ่าไว้ ด้วยเหตุนี้เองฟิลิปปินส์ในปัจจุบันจึงมีภาษาพูดถึง ๔๐ กว่าภาษา จึงต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการติดต่อระหว่างกัน ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๔-๑๕ ชาวอาหรับซึ่งเข้ามามีอิทธิพลทางการค้าในเอเชียได้เริ่มขยายอิทธิพลไปยังตอนใต้ของฟิลิปปินส์ โดยเข้าไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณชายฝั่งทะเลในซูลูและมินดาเนา

^๓ Gregorio F. Zaide, *The Republic of the Philippines* (Manila : Rex Book Store, 1970), pp. ๑-๒.

พร้อมทั้งขยายอำนาจการปกครองเข้าไปในแถบนี้ด้วย ชาวอาหรับที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในแถบนี้ได้แก่บรรพบุรุษของชาวฟิลิปปินส์ที่นับถือศาสนาอิสลามในปัจจุบันนั่นเอง

ที่ตั้งของฟิลิปปินส์ในปัจจุบันนั้นอยู่ทางใต้ของเกาะฟอร์โมซา และทางเหนือของเกาะบอร์เนียว ถูกเชื่อมโยงทางตะวันออกโดยมหาสมุทรแปซิฟิก และทางตะวันตกโดยทะเลจีน หมู่เกาะฟิลิปปินส์ประกอบด้วย ๗,๑๐๐ เกาะ เกาะที่มีการตั้งชื่อแล้วมี ๒,๗๗๓ เกาะ^๔

พื้นที่ของฟิลิปปินส์มี ๑๑๕,๗๐๗ ตารางไมล์ ลูซอนเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดมีพื้นที่ ๔๐,๘๑๔ ตารางไมล์ ส่วนเกาะมินดาเนาใหญ่รองลงมามีพื้นที่ ๓๖,๕๐๖ ตารางไมล์ และเกาะซามาร์มีพื้นที่ ๕,๑๒๔ ตารางไมล์^๕

ที่ราบที่ใหญ่ที่สุดก็คือลูซอน ซึ่งเป็นดินแดนที่ทำการปลูกข้าวมาก หุบเขาคากายัน (Cagayan) ซึ่งอยู่ในเกาะลูซอนเป็นแหล่งที่ผลิตยาสูบได้มากที่สุด ในเอเชีย นอกจากนี้ใกล้ ๆ มะนิลา คือลากูนา (Laguna) เป็นดินแดนแห่งทะเลสาบของประเทศด้วย

ฟิลิปปินส์เป็นภูมิภาคเขตร้อนเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ค่อนข้างจะร้อนน้อยกว่า ประเทศมักจะได้รับภัยธรรมชาติอยู่เนื่อง ๆ เช่น มีพายุไต้ฝุ่น และแผ่นดินไหวอยู่เป็นประจำ

ทรัพยากรธรรมชาติของฟิลิปปินส์ก็มีเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สำหรับทำการเกษตร แต่สิ่งที่มีชื่อในการส่งเป็นสินค้าออกก็คือเนื้อมะพร้าวตากแห้ง นอกจากนี้พื้นที่ส่วนหนึ่งก็ทำการป่าไม้

^๔Ibid., p. 3

^๕Ibid.

เป็นที่รู้กันว่า ดอกไม้ประจำชาติของฟิลิปปินส์คือ ชัมปากิต้า (Sampaguita = ดอกมะลิ) และใช้เป็นสัญลักษณ์ในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ของฟิลิปปินส์ ส่วนต้นไม้ประจำชาติก็คือ ต้นนาร์รา (Narra) ต้นไม้นี้เป็นสัญลักษณ์ของลักษณะนิสัยและอุดมการณ์ของชาวฟิลิปปินส์ ลักษณะของต้นไม้ยืนต้นสูงตระหง่านแข็งแรง เปรียบเสมือนความแข็งแกร่งและเจตจำนงของชาวฟิลิปปินส์ที่ยืนหยัดอยู่ด้วยตัวของตัวเอง และจะไม่ยอมเป็นอาณานิคมผู้ใดอีกต่อไป

ในปัจจุบันชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ประกอบด้วยพวก ตากาล็อก (Tagalogs) บิซายัน (Bisayans) อิโกลาโน (Ilokanos) บีโคล (Bicolos) ปัมปังกัน (Pampangans) ปังกาซินัน (Pangasinanes) อิบานาเก (Ibanage) และซัมบัล (Zambals) พวกเหล่านี้สืบเชื้อสายมาจากเจ้าของเกาะต่าง ๆ ซึ่งเคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปน และสหรัฐอเมริกา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก นอกจากนี้ก็มีชนกลุ่มน้อยที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งได้แก่ พวกมุสลิมในเกาะมินดาเนา และซูลู ซึ่งสเปนเรียกว่าพวกมอโรส์ กับประชาชนที่เป็นพวกชาวเขา ได้แก่ พวกอีฟูเกา (Ifugaos) บอนต็อก (Bontoks) อาปาเยา (Apayaos) เบงเก (Benguets) คาลิงกัส (Kalingas) มังยัน (Mangyans) ในเกาะมินโดโร มาโกบอส (Magobos) มาโนบอส (Manobos) อิซามัล (Isamals) ซูบานัน (Subanuns) ในเกาะมินดาเนา พวกบัตจา (Bodjaos) ในเกาะซูลู และนิกิริโตแถบพื้นแผ่นดินหลังฝั่งทะเลออกไป ประชาชนส่วนใหญ่ ๘๓% นับถือคริสเตียน พวกที่เป็นคริสเตียนนี้ ๘๒.๘% เป็นคาทอลิก ๗.๖% เป็นอะกลิปายัน (Aglipayans) ๒.๓% เป็นโปรเตสแตนต์ และ ๐.๕% เป็นอิกิริเซีย นี คริสโต (Iglesia ni Cristo) อีก ๗% เป็นศาสนาอื่น ๆ เนื่องจากมีประชาชนหลายเผ่านี้เองทำให้ฟิลิปปินส์มีภาษาถิ่นเป็นจำนวนมาก ภาษาพื้นเมืองมี ๕๕ ภาษา ส่วนภาษาถิ่นมี ๑๔๒ ภาษา ภาษาที่ใช้เป็นทางการคือภาษาอังกฤษ^๖ ภาษาที่ใช้พูดกันทั่วไปคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฟิลิปปินโน

^๖ Ibid., p. 13.

(ตากาล็อก) และภาษาสเปน สำหรับชนชั้นทางสังคมนั้นมี ๓ ชั้นชั้นด้วยกัน คือ ชั้นร่ำรวย ชั้นกลาง และประชาชนธรรมดา ชั้นร่ำรวยประกอบด้วยพวกขุนนางเก่า เจ้าของที่ดิน พวกเจ้าของธุรกิจ และพวกร่ำรวยรุ่นใหม่ (nouveau riche) พวกร่ำรวยนี้มีประมาณ ๑๐% ของประชากรทั้งหมดของประเทศ แต่เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจ และมีความมั่งคั่งถึง ๕๐%ของประเทศ” พวกขุนนางเก่าหรือเศรษฐีเก่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของกิจการเพาะปลูกพืชผลต่าง ๆ ส่วนพวกเจ้าของธุรกิจจะเป็นพวกนายธนาคาร เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและโรงงานต่าง ๆ พวกร่ำรวยรุ่นใหม่จะเป็นพวกที่ร่ำรวยขึ้นมาอย่างฉับพลันด้วยการทำการค้าในตลาดมืด เล่นการพนัน และการค้าดอลลาร์

ชนชั้นกลางของประเทศมีประมาณ ๒๐%” เป็นพวกชนชั้นปัญญาชนเป็นระดับมันสมองของชาติมีทั้งพวกที่ร่ำรวยและยากจน พวกนี้จะเป็นนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ นักการศึกษา นายความ นายแพทย์ วิศวกร พระ นักเขียน ฯลฯ

ส่วนประชาชนธรรมดาเป็นชนชั้นต่ำสุดของสังคม ประกอบด้วยผู้เช่าที่นา ชนบท กรรมกร พวกกบฏพยายจก และพวกที่ไม่มีงานทำ ประชากรส่วนนี้มีประมาณ ๗๐%”

ประชาชนชาวฟิลิปปินส์ส่วนมากจะเป็นคนมีอารมณ์อ่อนไหว รักสันติ แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะต่อสู้เพื่อความยุติธรรมในสังคม พร้อมทั้งจะสู้และจะเสียสละชีวิตได้ทุกเมื่อ

” Ibid., p. 15.

“ Ibid.

“ Ibid.

ชาวฟิลิปปินส์มีสัญลักษณ์เช่นเดียวกับลุงแซมของอเมริกา และจอห์นปุนของอังกฤษ นั่นก็คือ ฮวน เดอ ลา ครูซ (Juan de la Cruz) เป็นสัญลักษณ์แบบอย่างของชาวฟิลิปปินส์ ฮวน เดอ ลา ครูซ มีความสูง ๕ ฟุต เป็นคนแข็งแรง ตาดำ จมูกแบน สวมเสื้อบารองตากาล็อก และกางเกง มีผ้าโพกหัวแบบชาวนาสมรองเท้าแตะ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ทำงานหนัก กล้าหาญ สุภาพอ่อนโยน และเป็นกันเอง

พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม

ประชากรในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ มี ๕๘ ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น ๕๘.๗ ล้านคนในปี ค.ศ. ๑๙๘๘ ^{๑๐} ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก มีผู้นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์โปรเตสแตนต์ และนิกายอื่น ๆ ในศาสนาคริสต์เป็นส่วนน้อย ประชากรได้รับการศึกษาว่า ๘๐% ^{๑๑} ความเจริญส่วนใหญ่อยู่ที่มะนิลา จึงมีผู้อพยพเข้าไปทำงานมาก ทำให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมและอาชญากรรมมาก ซึ่งรัฐบาลยังแก้ปัญหาได้น้อยมากในปัจจุบัน

วัฒนธรรมฟิลิปปินส์มีลักษณะผสมระหว่างตะวันออกและตะวันตก ได้รับอิทธิพลทางครอบครัวและศาสนาจากสเปนและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาจากสหรัฐอเมริกา ทำให้ชาวฟิลิปปินส์กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตัวเองรวมทั้งให้สิทธิแก่สตรีเท่าเทียมกับชายด้วย สังคมฟิลิปปินส์จึงเป็นสังคมที่มีความขัดแย้งระหว่างสองวัฒนธรรมนี้ ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์จึงมีความใกล้ชิดกันในหมู่เครือญาติ มีความผูกพันในครอบครัวสูง นับถือผู้อาวุโสและยึดมั่นในศาสนา แต่มีความคิดเป็นประชาธิปไตย กล้าแสดงออกและกล้าวิจารณ์

^{๑๐} *Asean Business* (February 1987): 34; (January 1989) : 45.

^{๑๑} *Ibid.*

ชาวฟิลิปปินส์แต่งกายแบบสากลเหมือนยุโรปและอเมริกา แต่ถ้าเป็นงานพิธีผู้ชายจะใส่เสื้อบารอง และผู้หญิงจะแต่งชุดประจำชาติมีแขนยกสูงที่เรียกว่า บาลินดวัก ทอดด้วยใยสับประรด ภาษาที่ใช้พูดเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฟิลิปปินโน และภาษาสเปน ส่วนภาษาราชการได้แก่ ภาษาอังกฤษ

ศิลปการแสดง ฟิลิปปินส์ได้รับมาจากสเปนเป็นส่วนใหญ่ เช่นการเต้นรำ บายานีสาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการละเล่นพื้นเมืองที่ได้รับอิทธิพลมาจากชาวมุสลิมทางภาคใต้ และการเต้นรำของเผ่าดั้งเดิม

วัฒนธรรมทางการศึกษาที่ฟิลิปปินส์ได้รับมาจากสหรัฐอเมริกา ก็คือ การปลูกฝังให้มินิสัยรักการอ่าน และค้นคว้าด้วยตัวเองอยู่เสมอ ประชาชนทุกระดับชั้นสนใจการศึกษาโดยไม่จำกัดอายุ ประชาชนมีการศึกษากว่า ๘๐% มีมหาวิทยาลัยสนองความต้องการของประชาชนเป็นจำนวนมาก จึงมีส่วนช่วยในการพัฒนากำลังคนได้เป็นอย่างดี ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองที่รับจากสหรัฐฯ คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง

พื้นฐานทางการเมือง

ฟิลิปปินส์อยู่ภายใต้การปกครองของสเปนเป็นเวลา ๓๓๕ ปี (ค.ศ. ๑๕๖๔-๑๘๙๙)^{๑๒} การปกครองของสเปนเป็นลักษณะการกดขี่ข่มเหง ทำให้ชาวฟิลิปปินส์รวมพลังประชาชนขึ้นต่อต้านหลายครั้งด้วยกัน เมื่อสเปนพ่ายแพ้สงครามต่อสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. ๑๘๙๘ ฟิลิปปินส์จึงตกไปเป็นอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา และได้มีการทำสนธิสัญญาสงบศึกในกรุงปารีส เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๙๘ พร้อมทั้งสหรัฐอเมริกาต้องชดใช้เงินเป็นจำนวน ๒๐ ล้านดอลลาร์อเมริกา

^{๑๒}Zaide, *op. cit.*, p. 65.

แก่สเปน^๓ ในช่วงที่ตกอยู่ภายใต้การครอบครองของสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. ๑๘๙๙-๑๙๔๖) นี้ สหรัฐอเมริกาก็ได้พัฒนาเศรษฐกิจในประเทศฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก โดยการเปิดการค้าเสรีระหว่างกัน รวมทั้งสหรัฐอเมริกาได้ให้สิทธิพิเศษในการส่งสินค้าเข้า นอกจากนี้ยังได้สอนให้ชาวฟิลิปปินส์ได้รู้จักกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ฝึกให้มีส่วนร่วมในการปกครองให้รู้จักสิทธิเสรีภาพ และยังสร้างระบบการศึกษาแบบสหรัฐฯ ให้แก่ฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นรากฐานของการศึกษาในฟิลิปปินส์ปัจจุบันอีกด้วย แต่ฟิลิปปินส์ก็ต้องตกอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๔๑-๑๙๔๔ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในขณะนี้เองความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับฟิลิปปินส์ต้องหยุดชะงักไปเพราะฟิลิปปินส์กับสหรัฐอเมริกาได้ร่วมมือกันต่อต้านญี่ปุ่นด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศได้มีขึ้นอีกครั้งเมื่อญี่ปุ่นได้พ่ายแพ้สงคราม และได้พัฒนาประเทศฟิลิปปินส์ในด้านการเมืองการปกครอง ทางสังคมและทางเศรษฐกิจ เพื่อเตรียมให้เอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ หลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้ให้เอกราชแก่ฟิลิปปินส์แล้ว ก็ได้ช่วยในการร่างรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศโดยได้เอารัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาเป็นแบบอย่าง การปกครองของฟิลิปปินส์จึงเป็นระบบประธานาธิบดี แต่ระบบนี้ก็ได้ออกทำลายไปเมื่อมาร์กอสได้ประกาศกฎอัยการศึกในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ สาเหตุของการประกาศกฎอัยการศึกครั้งนี้ มาร์กอสอ้างว่า เป็นเพราะประเทศเสื่อมโทรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มาร์กอสได้ใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศเป็นเวลา ๑๓ ปี และในระยะเวลานี้มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวที่บริหารประเทศอยู่คือพรรคขบวนการสังคมใหม่ (New Society Movement-Kilusang Bagong Lipunan - KBL) การปกครองแบบเผด็จการของมาร์กอสก็สิ้นสุดลงเมื่อพลังประชาชนทั้งประเทศได้รวมพลังกันโค่นอำนาจเผด็จการของเขาในปี ค.ศ. ๑๙๘๖

^๓ดูเพิ่มเติมที่ Phelan, John Leddy, *The Hispanization of the Philippines* (Wisconsin : University of Wisconsin, 1959).

สาเหตุเนื่องมาจากการฆาตกรรมผู้นำผ่านค่านคือเบนิโก อากีโน (Benigno Aquino) ซึ่งเป็นคู่แข่งทางการเมืองของเขาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การคอร์รัปชันของมาร์กอสและพรรคพวก ทำให้สภาพสังคมและเศรษฐกิจเสื่อมโทรมเป็นอันมาก เพราะพวกนี้กอบโกยเงินออกนอกประเทศและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกลุ่มของตัวเองเท่านั้น แต่มิได้คำนึงถึงผลเสียของประเทศ จากการรวมของพลังประชาชนในครั้งนี้ ทำให้มาร์กอสต้องหมดอำนาจและลี้ภัยไปอยู่ฮาวาย ภายใต้ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา นางคอรารซอน อากีโน (Corazon Aquino) ภรรยาของ เบนิโก อากีโน ก็ได้เป็นประธานาธิบดีคนต่อมา ภายใต้การสนับสนุนของพลังประชาชนทั้งประเทศและของสหรัฐอเมริกาการปกครองในปัจจุบันจึงเป็นการปกครองตามระบบประธานาธิบดี โดยได้นำเอารัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ร่างให้มาใช้ อีกครั้งหนึ่ง ประธานาธิบดีวาระ ๖ ปี เป็นผู้บริหารประเทศ และเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีสภา ๒ สภา คือสภาสูง ซึ่งมีสมาชิก ๒๔ คน และสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีสมาชิก ๒๕๐ คน ทั้งประธานาธิบดีและสมาชิกทั้ง ๒ สภา ต้องได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั่วประเทศ นอกจากนี้สมาชิกทุกตำแหน่งในระดับท้องถิ่นซึ่งรวมทั้งนายกเทศมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ต้องได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเช่นกัน การปกครองในปัจจุบันจึงเป็นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ใช้ระบบเผด็จการของมาร์กอสมาเป็นเวลา ๑๓ ปี

แม้ อากีโน จะชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ แต่มิได้หมายความว่า การบริหารประเทศจะเป็นไปได้โดยง่าย นางได้เผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาหนักที่สุด และเรื้อรังมาตั้งแต่สมัยมาร์กอสปกครอง ปัญหาสังคม ปัญหาฐานทัพ และปัญหาบิوارของมาร์กอส ซึ่งก่อควนรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา ในส่วนของปัญหาคอมมิวนิสต์ นางก็ได้เจรจาให้ฝ่ายนี้หยุดยิงเมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๙๘๗ แต่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ยังก่อควนรัฐบาลโดยการเรียกร้องให้รัฐบาลปรับปรุงเศรษฐกิจ และการปฏิรูปที่ดินซึ่งรัฐบาลยังทำไม่ได้มากนัก เพราะ

เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ส่วนปัญหามุสลิมแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ หรือแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front-MNLF) นั้นก็ยังไม่ยุติการเจรจา เพราะในภาคใต้ยังเป็นปัญหาที่ว่า ชาวฟิลิปปินส์ในภาคใต้มิใช่เป็นพวกมุสลิมเท่านั้น แต่ยังมีฟิลิปปินส์ที่เป็นคริสเตียนอาศัยอยู่ด้วย ถ้าหากแบ่งแยกดินแดนออกไปแล้วพวกคริสเตียนจะมีปัญหาเพราะจะทำให้กลายเป็นชนกลุ่มน้อยไป ถึงอย่างไรก็ตามหากอินทรีพยายามแก้ปัญหาโดยการพัฒนาภาคใต้ให้มากขึ้น โดยการแต่งตั้งชาวมุสลิมเข้ามาร่วมรัฐบาลเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดดังกล่าว

สำหรับพรรคการเมืองที่สำคัญในปัจจุบันที่เป็นฝ่ายรัฐบาลได้แก่ พรรคพลังประชาชน (Lakas ng Bayan-Laban หรือ People's Power Party) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อพรรคเป็น Laban ng Demokratikong Pilipino (LDP) มีเครือข่ายครอบคลุมพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) และพรรคอื่น ๆ ที่เป็นฝ่ายรัฐบาล พรรคฝ่ายค้านคือ พรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) พรรคขบวนการสังคมนิยม (Kilusang Bagong Lipunan) ส่วนกลุ่มฝ่ายซ้ายที่มิใช่เป็นพรรคการเมืองได้แก่ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (Communist Party of the Philippines-CPP) ซึ่งมีกองทัพประชาชนใหม่ (New People's Army-NPA) และแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Front-NDF) เป็นองค์กรสำคัญของพรรค ปฏิบัติการอยู่แถบลูซอนและทางเหนือ และแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front-MNLF) ซึ่งปฏิบัติการอยู่ทางใต้

กองทัพของฟิลิปปินส์ประกอบด้วย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กองทัพอาสาสมัคร กองกำลังป้องกันพลเรือน และกองกำลังตำรวจ โดยมีประธานาธิบดีเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และมีประธานเสนาธิการทหารเป็นที่ปรึกษา ปัจจุบันกองกำลังตำรวจได้แยกออกมาจากกองทัพมีชื่อว่า Philippine National Police (PNP)

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัจจุบันอินทรีเน้นความสัมพันธ์กับนานาประเทศมากกว่าเดิม แทนที่จะขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาแต่เพียง

ฝ่ายเดียวเหมือนเช่นสมัยก่อน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเสื่อมโทรมมากมาตั้งแต่สมัยมาร์กอส ในปัจจุบัน อากีโนจึงเปิดความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจทุกฝ่าย คือ สหรัฐอเมริกา จีน ไชเวียด และญี่ปุ่น ประเทศกลุ่มยุโรปตะวันตก กลุ่มยุโรปตะวันออก ประเทศในตะวันออกกลาง และประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน

แต่ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะมีความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ มากขึ้นก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์และสหรัฐอเมริกาก็ยังคงมีอยู่ต่อไปเพราะฟิลิปปินส์ย่อมจะไว้วางใจสหรัฐอเมริกามากกว่าประเทศอื่น ๆ ในฐานะที่เคยเป็นประเทศเมืองแม่มาก่อน และฐานทัพสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์ ก็เป็นเครื่องแสดงความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศมาตั้งแต่สหรัฐอเมริกาได้ครอบครองฟิลิปปินส์ ฐานทัพดังกล่าวเป็นฐานทัพอากาศยานและฐานทัพเรือที่อ่าวซูบิก ซึ่งจะหมดสัญญาการเช่าในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ และรัฐบาลก็ได้มีมติให้ฐานทัพออกไปจากฟิลิปปินส์ภายในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ เนื่องจากมีการประท้วงในเรื่องนี้จากพวกรักชาติหลายกลุ่มด้วยกัน เพราะฐานทัพสร้างปัญหาให้กับฟิลิปปินส์มากมาย เช่น ปัญหาโสเภณี ปัญหาเด็กถูกลักขโมยที่ไม่มีบิดา ปัญหาค่าจ้างของเจ้าหน้าที่ฟิลิปปินส์ที่ไม่เท่าเทียมกับเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ เป็นต้น

พื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ประเทศฟิลิปปินส์มีสภาพเศรษฐกิจและอาชีพของพลเมืองคล้ายคลึงกับประเทศไทย คือ ต้องพึ่งสินค้าด้านเกษตรกรรมเป็นรายได้สำคัญของประเทศ แต่ขณะเดียวกันก็พยายามส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศ

ในด้านการเกษตร ฟิลิปปินส์ปลูกข้าว ข้าวโพด ป่านอบากา อ้อย และมะพร้าว เป็นพืชหลัก การเพาะปลูกมีอยู่ทั่วไปตามที่ราบลุ่ม ที่ราบชายฝั่ง เขิงเขา และหุบเขา มะพร้าวเป็นสินค้าที่สำคัญที่สุดในประเทศ การทำป่าไม้ของ

ประเทศนับได้ว่าอยู่ในอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนการทำประมงนั้น มีอยู่ตามชายฝั่งรอบ ๆ เกาะ การทำเหมืองแร่ที่ใหญ่ที่สุดอยู่บริเวณเขาทางภาคเหนือของเกาะลูซอน ใกล้เมืองบาเกียว นอกจากนี้ก็มีกระจายอยู่ทางตะวันออกเฉียงของเกาะมินดาเนา และทางใต้ของเกาะลูซอน

ในด้านอุตสาหกรรม ฟิลิปปินส์ใช้ผลผลิตทางเกษตรกรรมเป็นวัตถุดิบ ได้แก่ การทำน้ำตาล การทำบุหรี ทอผ้าฝ้าย ผ้าใยสังเคราะห์ การทำสังกะสี การทำสังกะสีประดอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการลงทุนร่วมผลิตสินค้าอุตสาหกรรมกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศในยุโรปอีกด้วย

ในด้านการค้าขาย สินค้าออกที่สำคัญของฟิลิปปินส์ ได้แก่ เนื้อมะพร้าวแห้ง น้ำมันมะพร้าว น้ำตาล แร่ทองแดง ไม้ เชือกมะนิลา ยาสูบ สินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่ส่งไปขายยังสหรัฐอเมริกา ส่วนสินค้าเข้าได้แก่ เสื้อผ้า เหล็ก เครื่องจักร และเครื่องใช้ไฟฟ้า

ประเทศฟิลิปปินส์มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก หลังจากได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๗๕ เพราะมีสหรัฐอเมริกาคอยให้การช่วยเหลือเรื่องการเงิน รวมทั้งธนาคารโลกก็สนับสนุนให้กู้เงินมาทำโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศอีกด้วย แต่หลังจากที่มาร์กอสได้ใช้อำนาจเผด็จการได้ไม่นาน คือประมาณปี ค.ศ. ๑๙๗๖ เป็นต้นมาจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๖ เศรษฐกิจของประเทศเริ่มตกต่ำ ประเทศเป็นหนี้ต่างชาติเป็นจำนวนมาก เกิดภาวะเงินเฟ้อ ประชาชนไม่มีงานทำ เกิดสภาพแหล่งเสื่อมโทรม จนรัฐบาลมาร์กอสไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ สาเหตุของความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจนี้เป็นเพราะมีการคอร์รัปชันสูงมาก รัฐบาลมาร์กอสมิได้แก้ปัญหาประเทศอย่างจริงจัง แต่มุ่งกอบโกยผลประโยชน์เข้าสู่ตัวเองและบริวาร สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ มาร์กอสมิได้มุ่งที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เลี้ยงตัวเองได้ แต่อาศัยความช่วยเหลือต่างประเทศเสียเป็นจำนวนมาก เมื่อต่างประเทศลดการช่วยเหลือลง ทำให้ประเทศปรับตัวไม่ทันด้วยเหตุผลประการทั้งปวงทำให้ประเทศล้มละลายเป็นหนี้ต่าง

ชาติเป็นจำนวนมาก เศรษฐกิจยิ่งตกต่ำมาก เมื่อมีการขาดกรรมเบนิโกโน อากีโน ผู้นำฝ่ายค้าน เพราะในช่วงนี้มีการประท้วงเดินขบวนกันบ่อยครั้ง ทำให้กระทบกระเทือนต่อการผลิตภายในประเทศ และทำให้ต่างชาติไม่กล้าเข้ามาลงทุนเพราะเสถียรภาพของรัฐบาลไม่มั่นคง หลังจากที่มาร์กอสหมดอำนาจ รัฐบาลอากีโนก็พยายามฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศโดยการขอความช่วยเหลือจากต่างชาติ พร้อมๆ กับส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรกรรมของประเทศให้มากขึ้น และส่งเสริมการลงทุนร่วมกับต่างชาติและการท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันดีขึ้นบ้างเล็กน้อย แต่รัฐบาลจะต้องรณรงค์ความช่วยเหลือจากต่างชาติ และปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจภายในต่อไปอีกมาก^{๑๔} ซึ่งคาดว่ารัฐบาลใหม่ที่มีฟิเดล รามอสเป็นผู้นำจะกระทำได้ เพราะเขาเป็นที่ชื่นชอบของนักลงทุนต่างชาติมาก โดยเฉพาะสหรัฐฯ และได้หวั่น เนื่องจากสมัยหนึ่งบิดาของเขาเคยเป็นทูตประจำไต้หวัน และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐฯ ด้วย

^{๑๔} ดูเพิ่มเติมที่ *Asian Business* (February 1987) : 30-41.

บทที่ ๒

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของประเทศฟิลิปปินส์

ในบทนี้จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของประเทศฟิลิปปินส์ ในเรื่องการอพยพเข้ามาของชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมของประเทศฟิลิปปินส์และโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการปกครองก่อนสเปนเข้าครอบครอง สมัยสเปนเข้าครอบครองและสมัยสหรัฐอเมริกาเข้าครอบครองจนได้รับเอกราช

๑. การอพยพเข้ามาของชนชาติต่าง ๆ และฟิลิปปินส์ ก่อนสเปนเข้าครอบครอง

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีชนเผ่าต่าง ๆ อพยพเข้ามาหลายเผ่าด้วยกัน ซึ่งชนแต่ละเผ่าเหล่านี้ต่างก็ได้สร้างอิทธิพลทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้แก่ฟิลิปปินส์

ชนเผ่าแรกที่อพยพเข้ามาคือพวกปิกมี เป็นพวกท่องเที่ยวไปในป่าและล่าสัตว์ มีที่อยู่ไม่เป็นที่ จึงไม่มีการจัดระเบียบชุมชน ไม่มีระบบการปกครอง และไม่มีการจดบันทึกต่าง ๆ ในเวลาต่อมาเผ่าอินโดนีเซียซึ่งมีเชื้อสายมองโกลอยด์และคอเคซอยด์ ได้เดินทางอพยพเข้ามาทางทะเล เผ่านี้มีการพัฒนาทางสังคมสูงกว่าพวกปิกมี เพราะเป็นพวกยุคหินใหม่ อิทธิพลของเผ่าอินโดนีเซียที่มีมาถึงปัจจุบันคือการเพาะปลูกและการทำนาบนไหล่เขาซึ่งนับว่ามีความสวยงามที่สุดใน

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชนเผ่าต่อมาที่อพยพเข้ามาต่อจากเผ่าอินโดนีเซียคือเผ่ามาเลย์ ซึ่งปัจจุบันเป็นบรรพบุรุษของชาวเขาเผ่าบอนตอก (Bontoks) อิลองกอต (Ilongots) และ คาลิงกัส (Kalingas) บีโคลาโน (Bikolanos) และปัมปังกัน (Pampangans) ของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน สิ่งที่เผ่ามาเลย์นำมาให้แก่ชาวฟิลิปปินส์และส่งผลความขัดแย้งมาจนถึงปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมอิสลาม

นอกจากชนเผ่าต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ฟิลิปปินส์ยังได้มีความสัมพันธ์กับอินเดียและรับอิทธิพลจากอินเดียในอาณาจักรศรีวิชัยและมีข่าวดังกล่าวจากการติดต่อค้าขาย ในเรื่องของวัฒนธรรมการแต่งกาย คือการนุ่งโสร่ง มีผ้าโพกหัว และนับถือพระเจ้าสูงสุดของชาวพื้นเมืองคือบาตาลา (Bathala) และวัฒนธรรมด้านภาษา เช่นคำว่า ดาลา (dala - ปลาตัวเล็ก) อาซาวา (Asawa - คู่สมรส) ดีวา (diwa - ความคิด) ปูรี (Puri - เกียรติ) ลาคัมบินี (Lakambini - เจ้าหญิง) วีคา (Wika - ภาษา) เป็นต้น ในส่วนของชาวจีนในราชวงศ์แมนจูและราชวงศ์หมิงที่เข้ามาติดต่อกับฟิลิปปินส์นั้น ได้เข้ามาแต่งงานกับชาวฟิลิปปินส์ จึงทำให้เกิดชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนขึ้นในปัจจุบัน เช่น นามสกุล ลิม (Lim) ตัน (Tan) โคฮวงโค (Cojuangco) ลิมจูโค (Limjuco) ตองโค (Tongko) เป็นต้น นอกจากนี้อินเดียและชาวจีนที่เข้ามาค้าขายในฟิลิปปินส์และมีอิทธิพลต่อชาวฟิลิปปินส์ในปัจจุบันแล้ว ชาวอาหรับก็ได้เข้ามาค้าขายกับประชาชนในเกาะมินดาเนาภาคใต้ของฟิลิปปินส์ ทำให้ชาวอาหรับเหล่านี้ได้นำศาสนาอิสลามมาเผยแพร่และเป็นศาสนาของชาวภาคใต้ทั้ง ๑๓ จังหวัดภาคใต้ในฟิลิปปินส์ปัจจุบัน ซึ่งสร้างความหนักใจให้กับรัฐบาลปัจจุบัน เพราะได้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ขึ้น

๒. โครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการปกครองก่อนสเปนเข้าครอบครอง

โครงสร้างทางสังคมของฟิลิปปินส์ก่อนสเปนเข้าครอบครองนั้นประกอบด้วยชนชั้นปกครอง (Noble) ซึ่งได้แก่หัวหน้าเผ่าต่าง ๆ รวมทั้ง

ครอบครัวของหัวหน้าเผ่าด้วยเป็นกลุ่มที่มีอำนาจที่สุดในสังคม มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และทรัพย์สิน เสรีชน (Freeman หรือ Maharlicas) ได้แก่พวกนักรบซึ่งส่วนใหญ่เป็นญาติของผู้ปกครอง มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทรัพย์สิน พวกชาวนา (Share tenants) คือผู้ที่เช่าที่นาของชนชั้นปกครองและเสรีชน มีทรัพย์สินที่ดินและบ้านของตัวเองได้ แต่ต้องเสียภาษีให้ชนชั้นปกครอง พวกทาส (อาลิปิง ซากี้กิลิด - Aliping Saguiguilid) เป็นชนชั้นต่ำสุดในสังคมที่ไม่มีที่ดินและทรัพย์สินเป็นของตัวเอง รวมทั้งไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น

ในทางเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจและการค้าในฟิลิปปินส์ก่อนสเปนเข้าครอบครองนั้น เป็นระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตัวเองเป็นส่วนใหญ่ ชาวพื้นเมืองผลิตสิ่งของต่าง ๆ เพื่อการบริโภคมากกว่าการขายและส่วนใหญ่ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่วนการค้าระหว่างประเทศนั้น ชาวฟิลิปปินส์ได้มีการติดต่อค้าขายกับชาวอาหรับในคริสต์ศตวรรษที่ ๙ และชาวจีน เวียดนาม อินเดีย ชาว มลายู ในศตวรรษที่ ๑๔

ในด้านการเมืองการปกครองก่อนสเปนเข้าครอบครองนั้น เป็นการปกครองในรูปเผ่าต่าง ๆ เป็นลักษณะการปกครองแบบหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่า บารังไก (Barangay) ที่มี ดาตุ เป็นผู้ปกครอง ในแต่ละบารังไกจะมีการแบ่งประชาชนเป็นชนชั้นปกครอง เสรีชน ชาวนา และทาส การปกครองของดาตุ เป็นการปกครองแบบเผด็จการ ทำให้ประชาชนไม่พอใจเป็นอย่างมาก จึงขาดพลังในการรวบรวมพลังประชาชนเพื่อต่อต้านสเปนเมื่อสเปนรุกราน

รูปแบบการปกครองแบบบารังไกดังกล่าวข้างต้น เป็นที่มาของระบบการปกครองท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน

๓. ประเทศฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของสเปน (ค.ศ. ๑๕๒๑ - ๑๘๙๙)

ฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของสเปน มีโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครองแตกต่างไปจากเดิม โดยพยายามที่จะบีบบังคับชาว

พื้นเมืองในรูปแบบต่าง ๆ และแสวงหาผลประโยชน์จากชาวฟิลิปปินส์มากมาย

ในด้านการจัดโครงสร้างทางสังคมนั้น สเปนได้จัดระบบชนชั้นในสังคมเสียใหม่ โดยได้แบ่งออกเป็น *ชนชั้นสูง* ซึ่งได้แก่ชาวสเปนที่ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองและผูกขาดการบริหารการ *ชนชั้นกลาง* ได้แก่พวกลูกครึ่งจากการสมรสระหว่างชาวสเปนและชาวพื้นเมือง ซึ่งเรียกว่า เมสติโซ (ผู้ชาย) และ เมสติซา (ผู้หญิง) พวกนี้มีสิทธิรับราชการได้ และเป็นพวกภูษาคติได้เวลาต่อมา *ชนชั้นต่ำ* ได้แก่ชาวพื้นเมืองที่เป็นผู้เช่าที่ดินซึ่งไม่มีบทบาทในสังคมเลย พวกนี้ถูกเรียกว่า พวกอินดีโอ (Indio) จากการแบ่งชนชั้นดังกล่าวทำให้สเปนใช้มาตรการการแสวงหาผลประโยชน์จากพวกชาวพื้นเมืองได้โดยใช้ *ระบบโพล* (Polo System) เป็นระบบเกณฑ์แรงงานที่ให้ชาวพื้นเมืองทุกคนยกเว้นหัวหน้าเผ่าและลูกชายคนแรกของหัวหน้าเผ่าต้องอุทิศแรงงานให้ทางราชการ และ *ระบบวันดาลา* (Vandala System) เป็นระบบบังคับซื้อสินค้า โดยการบังคับให้ชาวพื้นเมืองขายสินค้าในราคาที่ต่ำ

ในด้านจัดการศึกษา สเปนมุ่งที่จะสอนให้ชาวพื้นเมืองได้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก จึงได้ตั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเพื่อเผยแพร่ศาสนาขึ้น รวมทั้งได้จัดตั้งโรงเรียนในเขตโบสถ์ทุกแห่งซึ่งดำเนินการสอนโดยบาทหลวงและใช้ภาษาสเปนเป็นหลัก โรงเรียนและมหาวิทยาลัยเหล่านี้ก็ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เช่น วิทยาลัยสุภาพสตรีโรซารี (Our Lady of Rosary) โรงเรียน ซาน ฮวน เดอ เลตราน (San Juan de Letran) มหาวิทยาลัย De la Salle (De la Salle University) มหาวิทยาลัยอาเตเนโอ (Ateneo de Manila University) และ มหาวิทยาลัย ซานโต โทมัส (University of Santo Tomas) เป็นต้น

นอกจากทางการศึกษาแล้ว อิทธิพลของประเพณีทางศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็มีผลต่อชาวฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน เช่น การยอมรับประเพณีการมีบิดามารดาร่วม (Compadrazgo) ประเพณีทำให้ชาวฟิลิปปินส์ทุกคนมีพ่ออุปถัมภ์และแม่อุปถัมภ์ (God Parent) ซึ่งเป็นเหตุให้ชาวฟิลิปปินส์ปัจจุบันมีเครือญาติบวกรวาม

เกื้อกูลอุปถัมภ์กันมาจนถึงปัจจุบัน เพราะญาติของพ่ออุปถัมภ์และแม่อุปถัมภ์ถือเป็นญาติของตัวเองด้วย

ในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจนั้น สเปนได้เข้าครอบครองฟิลิปปินส์พร้อมกับนำระบบการถือครองที่ดินที่เรียกว่า ระบบเอ็นคอมเมียนดา (Encomienda) เข้ามาด้วยโดยให้ผู้มีสิทธิถือครองที่ดิน ที่เรียกว่า เอ็นคอมเมียนโดโรส (Encomiendoros) เรียกเก็บผลประโยชน์จากบุคคลที่เข้ามาทำมาหากินในที่ดินของตนได้ แต่ผู้เข้ามาทำกินในที่ดินนี้ จะต้องนับถือศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก ส่วนผลประโยชน์ที่ได้จากที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์ ให้ยกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ที่ได้จากที่ดินของสงฆ์ให้ยกเป็นของวัดหรือคณะผู้สอนศาสนา และผลประโยชน์ที่ได้จากสิทธิส่วนบุคคลให้เก็บผลประโยชน์ตามสิทธิที่ดินถือครองอยู่

ระบบการถือครองที่ดินนั้นได้ตกทอดมาถึงฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน ตระกูลใหญ่ของฟิลิปปินส์ในปัจจุบันล้วนแล้วแต่ได้รับมรดกตกทอดจากการถือครองที่ดินมาจากสมัยสเปนเข้าครอบครองทั้งสิ้น

ในเรื่องโครงสร้างการเมืองการปกครองนั้น สเปนได้จัดการปกครองเสียใหม่ โดยได้แบ่งการปกครองเป็นจังหวัด แต่ละจังหวัดแบ่งเป็นเมือง (Pueblos) แต่ละเมืองประกอบด้วยหมู่บ้าน หรือบารังไก (Barangay) การปกครองทั้งหมดขึ้นตรงต่อเมืองหลวง คือ มะนิลา เป็นแบบรวมศูนย์ (Centralization) ในระดับท้องถิ่นสเปนได้จัดการปกครองระดับหมู่บ้าน (Barangay) โดยให้อยู่ภายใต้การปกครองของคาเบซา (Cabeza) ซึ่งเป็นผู้นำบารังไก มีหน้าที่เก็บภาษีจากประชาชนในหมู่บ้านให้รัฐบาลสเปน ส่วนในระดับสูงกว่าหมู่บ้าน สเปนได้ตั้งหน่วยปกครองชื่อ ปรินชิปาลียา (Principalia) ซึ่งรวมเอาหมู่บ้านหลาย ๆ แห่งมารวมกันโดยมีหัวหน้าผู้ปกครองอำเภอซึ่งได้คัดเลือกจากคาเบซา หัวหน้าบารังไกเป็นผู้ปกครอง สำหรับการปกครองในลักษณะบารังไกนี้ มีอิทธิพลต่อการปกครองท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าสภาพทางการเมืองและการปกครองของฟิลิปปินส์สมัยนั้น อยู่ในอำนาจของชาวสเปนแต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งทางฝ่ายอาณานิคมและฝ่ายสงฆ์ ต่างก็รวบอำนาจไว้ ไม่เปิดโอกาสให้ชาวพื้นเมืองได้แสดงความคิดเห็น หรือมีสิทธิมนุษยชนเลย สาเหตุการรวมอำนาจของฝ่ายอาณานิคมและฝ่ายสงฆ์ของชาวสเปนนี้เอง ทำให้เกิดขบวนการชาตินิยมขึ้นและนำไปสู่การปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๘๙๖

สรุปแล้วจากการครอบครองของสเปน ฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลจากระบบศักดินามามากรวมทั้งอิทธิพลศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกด้วย ซึ่งตกทอดมาในปัจจุบัน แต่มิได้สร้างความเจริญในลักษณะพัฒนาประเทศเท่าที่ควร ทั้งยังปกครองแบบกดขี่เข้มงวดจนทำให้ประชาชนซึ่งเป็นปัญญาชนบางกลุ่มต้องรวมตัวกันตั้งขบวนการกู้ชาติ เพื่อกอบกู้อิสรภาพจากสเปน

๔. การเกิดลัทธิชาตินิยมและการต่อสู้ทางการเมืองและการครอบครองของสหรัฐอเมริกา

การเกิดลัทธิชาตินิยม

ความเกลียดชังระหว่างชาวพื้นเมืองกับชาวสเปนได้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมชัดเจนเป็นครั้งแรกจากกรณีกบฏควาเเตในปี ค.ศ. ๑๘๗๒ สาเหตุของการเกิดกบฏนี้เนื่องจากทหารฟิลิปปินส์ และคนงานประจำคลังสรรพาวุธได้ถูกส่งยกเล็กไม่ให้มีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน ชาวฟิลิปปินส์ประจำป้อมซันเฟลิเป้ ที่ควาเเต่ ร่วมกับทหารและพระชาวพื้นเมืองซึ่งมีเรื่องขัดแย้งทางศาสนจักรกับสเปนมาก่อน แล้วก่อการกบฏขึ้น ปรากฏว่าชาวฟิลิปปินส์หลายคนถูกจับและถูกประหารชีวิต นอกจากนี้ยังได้จับพระ ๓ องค์มาทรมานและประหารชีวิตอีกด้วย สาเหตุดังกล่าวแล้วนี้เอง ทำให้ชาวฟิลิปปินส์รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวและต่อต้านชาวสเปนซึ่งทำการกดขี่อยู่ในขณะนั้น

เนื่องจากในระหว่าง ค.ศ. ๑๘๘๒ - ๑๘๙๖ มีบุคคลชั้นกลางและผู้มีการศึกษาสูงเพิ่มขึ้นมาก พวกนี้ไม่สามารถจะต่อต้านกับรัฐบาลสเปนได้ จึงได้พากัน

ไปศึกษา ณ ต่างประเทศ และไปเผยแพร่ความเลวร้ายของสเปน พวกที่ไปศึกษาที่สเปนก็ได้ตั้งศูนย์เผยแพร่ที่นครแมดริด บาร์เซโลนา ในปี ค.ศ. ๑๘๘๒ ก็ได้ตั้งสมาคมชาวสเปนและฟิลิปปินโน (Circulo Hispano Filipino) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกชาวฟิลิปปินส์และชาวสเปนที่เห็นใจชาวฟิลิปปินส์ พร้อมกันนี้ก็ได้ออกหนังสือพิมพ์ชื่อ *Revista del Circulo-Hispano-Filipino* ขึ้น เพื่อให้ชาวสเปนได้ทราบสภาพที่แท้จริงของชาวฟิลิปปินส์และควรจะมีการปฏิรูปสังคมเสียใหม่ แต่ในที่สุดสมาคมและหนังสือพิมพ์ก็ต้องเลิกล้มไป เพราะถูกสั่งปิดจากรัฐบาลสเปน

ในระยะต่อมามีปัญหาชนซึ่งมีการศึกษาสูงเป็นจำนวนมากพยายามอภิปรายในที่สาธารณะถึงการกดขี่ข่มเหงและความไม่เป็นธรรมของรัฐบาลสเปน จนต้องถูกจับไปกักขังหลายคน บรรดาปัญญาชนเหล่านี้ได้แก่ มาเซโล เอช เดลปีลาร์ (Marcelo H. del Pilar) กราเซียโน โลเปซ เจนา (Graciano Lopez Jaena) มาริยาโน ปองเซ (Mariano Ponce) และนายแพทย์ โฮเซ ริซาล (Jose Rizal) ซึ่งเป็นแพทย์และนักเขียนที่มีชื่อเสียงที่สุดในสมัยนั้น สำหรับโฮเซ ริซาล ซึ่งเป็นวีรบุรุษคนสำคัญนั้นได้ไปศึกษาวิชาแพทย์ที่สเปน และศึกษาวิชาอื่น ๆ ที่ฝรั่งเศส เยอรมัน เบลเยียม ในระหว่างที่ตระเวนอยู่ในยุโรปเขาได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ "สังคมมะเร็ง" (Noli Me Tangere - The Social Cancer) ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงการปกครองอย่างกดขี่ข่มเหงของชาวสเปนต่อชาวฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังประพันธ์โคลงและกลอนที่เสียดสีสังคมในสมัยนั้นเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เขาอยู่ต่างประเทศ หนังสือและเอกสารที่เขาเขียนนี้ได้ถูกลักลอบนำเข้าไปในฟิลิปปินส์ จนกลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้ชาวพื้นเมืองก่อการปฏิวัติต่อสเปนขึ้น ภายหลังจากที่เราได้เดินทางกลับฟิลิปปินส์แล้วเขาได้ตั้ง "สันนิบาตฟิลิปปินส์" (La Liga Filipina) ขึ้นเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๑๘๙๒ * โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

* Teodoro A. Agoncillo, *A Short History of the Philippines* (New York : New American Library, 1975), pp. 76-78.

๑. รวมประชาชนที่อยู่ในฟิลิปปินส์ทั้งหมดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
๒. ให้ความช่วยเหลือฉันพี่น้องในทุกสิ่งทุกอย่าง
๓. ต่อสู้ป้องกันความอยุติธรรม
๔. ส่งเสริมการศึกษา เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรม
๕. ศึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องในทางปฏิบัติของทุก ๆ ด้านที่กล่าวมา

แล้ว

เขาปฏิบัติงานอยู่ในสันนิบาตฟิลิปปินส์ไม่นานนักก็ถูกสั่งจับและถูกประหารชีวิตเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๙๖ ^๒

จากวรรณกรรมทางการเมืองและแนวความคิดของนายแพทย์โฮเซริซาลนี่เอง ทำให้ อังเดร โบนีฟาซิโอ (Andres Bonifacio) ได้ก่อตั้งขบวนการเมืองขึ้นชื่อ คาคิปุนัน (Katipunan) ย่อมาจาก Kataastaasan Kagalanggalang Katipunan ng Manga Anak ng Bayan (Highest and Most Respectable Society of the Sons of the People) นับเป็นองค์กรทางการเมืองที่สมบูรณ์ กล่าวคือมีวัตถุประสงค์แน่นอนในการกอบกู้อิสรภาพของฟิลิปปินส์ มีคณะกรรมการบริหารโดยแบ่งหน้าที่กันเป็นกิจลักษณะและมีสมาชิกสนับสนุน การเคลื่อนไหวของขบวนการคาคิปุนันเพื่อกอบกู้อิสรภาพจากสเปนเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๙๒ ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๑๘๙๖ ขณะที่ขบวนการนี้กำลังประชุมอยู่ เจ้าหน้าที่สเปนได้เข้าจับกุม อังเดร โบนีฟาซิโอ (Andre Bonifacio) ซึ่งเป็นหัวหน้าขบวนการทำให้ชาวฟิลิปปินส์เพิ่มความโกรธแค้นมากยิ่งขึ้น กบฏก็ได้ระบดไปทั่วทุกจังหวัด ในระยะต่อมาได้มีขบวนการทางการเมืองซึ่งอยู่ภายใต้การนำของนายพลเอมิลิโอ อากีนาลโด (Emilio Aguinaldo) เกิดขึ้น เขาได้นำทหารชาวพื้นเมือง

^๒ Antonio M. Molina, *The Philippine Through the Centuries*, V.2 (Manila : UST, 1960), p. 95.

เข้าต่อสู้กับทหารสเปนจนทำการปฏิวัติได้สำเร็จเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๘ และได้ประกาศตั้งฟิลิปปินส์เป็นสาธารณรัฐขึ้น เรียกว่า "Biak ng Bato Republic" มีรัฐธรรมนูญซึ่งร่างขึ้นโดย อีซาเบโล อาร์ตาโช (Isabelo Artacho) มีประธานาธิบดีคือ เอมีลิโอ อากินาลโด รัฐธรรมนูญฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของคณะปฏิวัติในการแยกฟิลิปปินส์ออกจากการปกครองของสเปน และตั้งเป็นรัฐเอกราชใหม่ขึ้นต่างหาก อำนาจการปกครองอยู่ที่สภาสูงสุดของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี และรัฐมนตรีอีก ๔ คน (รัฐมนตรีว่าการมหาดไทยการต่างประเทศการคลังและกลาโหม) อำนาจบริหารอยู่ที่ประธานาธิบดี ส่วนอำนาจตุลาการอยู่ที่ สภายุติธรรม นอกจากนี้ยังมีประกาศสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญอีกด้วย แม้ฟิลิปปินส์จะเป็นสาธารณรัฐอยู่ก็ตาม แต่การสู้รบกับสเปนก็ยังดำเนินการอยู่จนกระทั่งได้มีการเซ็นสัญญาสงบศึกขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ - ๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๙๘ ตามสนธิสัญญาสงบศึกนี้ เอมีลิโอ อากินาลโด ต้องลี้ภัยไปอยู่ฮ่องกงโดยที่รัฐบาลสเปนจะจ่ายค่าตอบแทนทันทีที่ออกนอกประเทศเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ เปโซ และจ่ายให้อีก ๔๐๐,๐๐๐ เปโซ เมื่อฝ่ายกบฏได้ปฏิบัติตามข้อตกลงของสเปน" แต่หลังจากที่พวกกบฏได้ทำการตกลงกับฝ่ายรัฐบาลสเปนแล้ว ก็ได้เตรียมแผนการนำเงินที่ได้จากรัฐบาลสเปนไปซื้ออาวุธเพื่อกลับมาต่อสู้กับสเปนอีก

สรุปแล้วจากการครอบงำของสเปนนั้น ในด้านการพัฒนาการเมืองสเปนได้สร้างการรวมอำนาจที่ศูนย์กลาง (Centralization of power) โดยจัดรูปแบบการปกครองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ก็ยังไม่ยอมให้ชาวพื้นเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สเปนทำให้ฟิลิปปินส์ขยายการผลิตเพื่อขยายการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ประโยชน์กับสเปนเอง ส่วนในการพัฒนาสังคมนั้นสเปนได้นำศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกเข้ามาเผยแพร่ทำให้ชาว

^๓ Agoncillo, *op. cit.*, p. 103.

ฟิลิปปินส์ยึดมั่นในศาสนาอย่างแน่นแฟ้นมาก อิทธิพลของศาสนามีมากจนถึงปัจจุบัน และเป็นพลังในการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชาติ

๕. การครอบครองของสหรัฐอเมริกา

ในขณะที่ชาวฟิลิปปินส์กำลังต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอกราชอยู่นี้เอง ทางคิวบาซึ่งเป็นอาณานิคมของสเปนได้ทำการปฏิวัติต่อต้านการปกครองของสเปนด้วย แต่เนื่องจากการปราบกบฏชาวคิวบาของสเปนไปกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในคิวบา และสเปนได้โจมตีเรือรบของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาจึงได้ประกาศสงครามกับสเปนทันที นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สหรัฐอเมริกาส่งกองทัพอเมริกาโจมตีกองทัพสเปนที่เป็นมินิลาเป็นผลให้สหรัฐอเมริกาเริ่มแผ่อิทธิพลเข้ามาในฟิลิปปินส์ โดยแท้จริงแล้วตามหลักการ มอนโร (Monroe Doctrine) ของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาวางนโยบายไว้ว่าจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการของทวีปยุโรป และในขณะเดียวกันก็จะไม่ยอมให้ประเทศมหาอำนาจทางยุโรปเข้ามาแทรกในกิจการของตนแต่จากกบฏในคิวบาปี ค.ศ. ๑๘๙๕ ซึ่งสเปนได้แทรกแซงกิจการของสหรัฐอเมริกานี้เองทำให้ธุรกิจของสหรัฐอเมริกาถูกกระทบกระเทือนเป็นอย่างมาก สหรัฐอเมริกาจึงวางนโยบายโจมตีมินิลา นอกเหนือไปจากนี้ก็เพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจจากเมืองท่านี้ด้วย การสู้รบครั้งนี้ สเปนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้และต้องสูญเสียฟิลิปปินส์ให้กับสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. ๑๘๙๘ โดยผลแห่งสนธิสัญญาปารีส (Treaty of Paris) เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๙๘ ตามสนธิสัญญานี้ สเปนต้องยอมยกฟิลิปปินส์ให้แก่สหรัฐอเมริกา ในขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็จ่ายเงินจำนวน ๒๐ ล้านดอลลาร์ให้เป็นการตอบแทนภายใน ๓ เดือน นับตั้งแต่การเซ็นสัญญา^๔

^๔ Ibid., p. 118.

ถึงแม้สนธิสัญญาปารีสจะยกฟิลิปปินส์ให้สหรัฐอเมริกาแล้วก็ตาม ชาวฟิลิปปินส์ก็ยังคัดค้านการครอบครองของสหรัฐอเมริกา จนในที่สุดเกิดการสู้รบกันขึ้นแต่ทหารฟิลิปปินส์สู้ทหารของสหรัฐอเมริกาไม่ได้ เนื่องจากหลังจากทำสนธิสัญญาปารีสกันแล้วสหรัฐอเมริกาก็ได้ส่งกำลังเข้ามายึดทุกจุดของฟิลิปปินส์จนกระทั่งอาทิनाลโด ได้ยอมจำนนและออกประกาศให้ฟิลิปปินส์ยอมแพ้ อย่างไรก็ตามการสู้รบแต่ละครั้งของฟิลิปปินส์แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะมีอิสรภาพในการปกครองตนเอง ผลของสงครามครั้งนี้ สหรัฐอเมริกาต้องใช้ทหารมากและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะแพ้สงครามแต่ก็ยังไม่เลิกล้มอุดมการณ์ต่อสู้เพื่อเอกราช เพราะฟิลิปปินส์รู้สึกว่าการตกไปเป็นอาณานิคมของชาติอื่นได้ดีที่สุด และไม่ต้องการให้สังคมนับอย่างสมัยสเปนปกครองอีก แต่การปกครองของสหรัฐอเมริกาก็แตกต่างกับการปกครองของสเปนตรงที่ว่า สหรัฐอเมริกาได้พัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง เพื่อให้ฟิลิปปินส์เลี้ยงตัวเองได้ ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ต้องเลิกล้มการต่อต้าน

การพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองที่สหรัฐอเมริกาได้ให้แก่ฟิลิปปินส์นั้น มีดังต่อไปนี้

๕.๑ การพัฒนาทางสังคม

หลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้เข้าครอบครองแล้วทำให้สภาพสังคมของฟิลิปปินส์เปลี่ยนไปจากเดิมมาก เพราะสหรัฐอเมริกาให้สิทธิเสรีภาพมากกว่าสมัยสเปนเข้าครอบครอง แม้กระทั่งการยกฐานะของสตรีให้สูงขึ้น สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการจัดระบบการศึกษาใหม่ที่ทันสมัยให้แก่ฟิลิปปินส์ การศึกษามัธยมนี้มุ่งจะให้เด็กเรียนทุกคนเข้าเรียนภาคบังคับ ในชั้นประถมปีที่ ๑-๖ ส่วนปีที่ ๗ เดิมให้ยุบเสีย พร้อมกันนี้ได้จัดตั้งโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่และจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (University of the Philippines - U.P.) ในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ และมีมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งดำเนินการโดยเอกชนและหมอสอนศาสนาคริสต์โปรเตสแตนต์ขึ้น วิธีการศึกษามุ่งให้นักเรียนนักศึกษาแสดงความคิดเห็น

และค้นคว้าด้วยตนเอง วิธีการศึกษาแบบอเมริกันก็ยังปรากฏอยู่ทุกโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยในฟิลิปปินส์ในปัจจุบันนี้ ภาษาที่ใช้ในการสอนคือ ภาษาอังกฤษ และภาษาสเปน และในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ ประธานาธิบดีมานูเอล เกซอน ก็ได้ประกาศใช้ภาษาฟิลิปปินโน (ตากาล็อก) เป็นภาษาราชการอีกภาษาหนึ่ง แต่ภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางจริง ๆ คือ ภาษาอังกฤษ จากการศึกษาที่สหรัฐอเมริกา ได้ให้แก่ฟิลิปปินส์เป็นมรดกตกทอดนั้น ทำให้เกิดการพัฒนาสังคมที่มี ส่วนสร้างความเจริญให้กับฟิลิปปินส์ในปัจจุบันคือ การก่อให้เกิดการตื่นตัวทาง สังคม ทำให้เกิดชนชั้นกลางและชนชั้นปัญญาชนอันเป็นหลักสำคัญในการสร้างชาติ และรับทอดการเมืองการปกครองมาจนถึงทุกวันนี้

นอกจากสหรัฐอเมริกาได้จัดระบบการศึกษาใหม่ให้แก่ฟิลิปปินส์แล้ว ยังได้จัดให้มีสวัสดิการแก่ชนชั้นกรรมกร โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ ส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมและให้รัฐคุ้มครองแรงงานสตรีเด็กและคนพิการ รวมทั้งให้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้เช่าที่ดินและ ระหว่างแรงงานกับนายทุน กฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมานี้ได้แก่กฎหมายกำหนด อัตราค่าจ้างอย่างต่ำให้แก่คนงานวันละ ๑ เปโซ กำหนดให้ทำงานอย่างมากที่สุด ๘ ชั่วโมง ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินนั้นให้ผู้เช่าและผู้เป็นเจ้าของที่ดินทำกันเป็น ลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้ยังได้ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองกันสาธารณชน (Public Defender Act) ซึ่งบัญญัติให้ตั้งตำแหน่งผู้คุ้มกันสาธารณชน เพื่อช่วยเหลือ กรรมกรผู้ยากจนในกรณีที่ถูกกล่าวหาในศาล

๕.๒ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจนั้น สหรัฐอเมริกาได้ปรับปรุงแผนเศรษฐกิจโดยมี มานูเอล เอ. โรฆาส (Manuel A. Roxas) นักเศรษฐศาสตร์เป็นหัวหน้าดำเนินการ เขาได้ปรับปรุงธนาคารทางเกษตรและอุตสาหกรรมให้เป็นแหล่งสำคัญในการ พัฒนาเศรษฐกิจของชาติ รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่จัดตั้งในขณะนี้คือ องค์การผลิต อาหารแห่งชาติ องค์การข้าวโพดและข้าว องค์การคลังสินค้า องค์การจัดอาคาร

สงครามเพื่อประชาชน องค์การผลิตรองเท้า บริษัทปูนซีเมนต์ และองค์การทำน้ำตาลในประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาได้ขยายการค้าต่างประเทศ และควบคุมภาษีของฟิลิปปินส์ให้รัดกุมขึ้น ในด้านเกษตรได้ปรับปรุงเพิ่มผลผลิตต่าง ๆ เช่น อ้อย ยาสูบ มะพร้าว ป่าน และให้การค้าผลผลิตเหล่านี้เป็นไปอย่างเสรีระหว่างสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ ปรากฏว่าการค้าของฟิลิปปินส์ต้องพึ่งตลาดสหรัฐอเมริกาอยู่เป็นอันมาก ในปี ค.ศ. ๑๙๐๙ รัฐสภาสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมาย Payne-Aldrich Tariff Act และ Simmons-Underwood Act^๔ ซึ่งกำหนดให้มีการค้าเสรีระหว่างสองประเทศ จากระบบการค้าเสรีนี้ทำให้สินค้าออกของฟิลิปปินส์ถูกส่งไปขายในสหรัฐอเมริกาแต่เพียงประเทศเดียวเป็นจำนวนมาก โดยมีได้ส่งไปยังประเทศอื่นเลย ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องพึ่งตลาดการค้าสหรัฐอเมริกาแต่เพียงประเทศเดียว ซึ่งถ้าหากสหรัฐอเมริกาปิดตลาดก็จะเป็นผลร้ายต่อฟิลิปปินส์มาก นอกจากนี้ฟิลิปปินส์จะผลิตสินค้าหรือวัตถุดิบก็ต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของสหรัฐอเมริกา แต่ผลดีของการค้าเสรีนี้ก็คือ ฟิลิปปินส์มีรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากนั่นเอง แม้สหรัฐอเมริกาจะได้แก้ปัญหาโดยการเปิดตลาดให้ฟิลิปปินส์แล้วก็ตาม แต่ปัญหาที่สหรัฐอเมริกาไม่สามารถแก้ได้ก็คือ *ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน* แม้สหรัฐอเมริกาจะพยายามปฏิรูปที่ดินโดยพยายามให้ประชาชนระดับล่างเข้ามาเป็นเจ้าของที่ดินก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถบังคับให้เจ้าของที่ดินซึ่งเป็นชนชั้นสูง ชั้นกลาง และบาทหลวงกระจายที่ดินให้ประชาชนระดับล่างได้ เนื่องจากที่ดินเหล่านี้ได้ถูกรอครอบครองมาเป็นเวลากว่าสามร้อยปี อีกประการหนึ่งเจ้าของที่ดินเหล่านี้เป็นผู้มีอิทธิพลสูง จึงเป็นการยากที่จะทำการปฏิรูปที่ดินได้

^๔Ibid., p. 209.

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ฟิลิปปินส์ประสบในขณะนี้ก็คือ ปัญหาความยุติธรรมในการกระจายรายได้ ประชาชนได้รับค่าจ้างต่ำมาก สภาพการทำงานก็ไม่ดีนัก นอกจากนี้รายได้ประชาชาติก็ต่ำ ทำให้ประชาชนก่อความวุ่นวายบ่อยครั้ง

ภาวะเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น ยิ่งทรุดหนักลงไปอีก เกิดภาวะเงินเฟ้อ รายได้ของประชาชนต่ำมาก อุตสาหกรรมเหมืองแร่ถูกทำลายความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจนี้เองทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น เกิดการคอร์รัปชัน ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ประชานาธิปไตยโรฮาสก็ได้พยายามฟื้นฟูประเทศหลายทางด้วยกัน แต่ก็ไม่สามารถพยุงฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ได้ ในที่สุดก็ตัดสินใจให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาดำเนินการฟื้นฟูประเทศ ในการนี้ฟิลิปปินส์ต้องมีข้อแลกเปลี่ยนกับสหรัฐอเมริกาคือ แก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิเท่าเทียมกัน ยินยอมให้สหรัฐอเมริกามีสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของฟิลิปปินส์ได้เท่าเทียมกับชาวฟิลิปปินส์ ทำให้สหรัฐอเมริกาได้เปรียบฟิลิปปินส์มากยิ่งขึ้น^๖ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการตกต่ำทางเศรษฐกิจ และเป็นข้อที่คอมมิวนิสต์นำมาอ้างเพื่อล้มล้างรัฐบาลประชาธิปไตยเสีย

กล่าวโดยสรุปในช่วงที่สหรัฐอเมริกาเข้าครอบครองฟิลิปปินส์นั้น สหรัฐอเมริกาสนใจการพัฒนาการเกษตรน้อยมาก แต่จะมุ่งส่งเสริมพืชผลทางเกษตรบางอย่างที่สนองความต้องการของตลาดในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น พวกที่มีอำนาจทางการเมืองจะกุมอำนาจทางเศรษฐกิจในฟิลิปปินส์อยู่เช่นเดียวกับสมัยที่สเปนเข้าครอบครอง ส่วนในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม สหรัฐอเมริกาก็ได้พยายามสนับสนุนอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก โดยให้ภาคเอกชนมาตั้งบริษัท

^๖ Gregoria F. Zaide, *The Republic of the Philippines* (Manila : Rex Book Store, 1970), pp. 245-247.

ดำเนินการร่วมกับสหรัฐอเมริกา และในด้านพัฒนาการค้าสหรัฐอเมริกาก็ได้ปู-
 พื้นฐานการค้าระหว่างประเทศให้ รวมทั้งอนุญาตให้สินค้าฟิลิปปินส์เข้าไปขายใน
 สหรัฐอเมริกาได้โดยไม่ต้องเสียภาษี ในขณะที่เดียวกันก็ให้สินค้าสหรัฐอเมริกาเข้า
 มาขายในฟิลิปปินส์โดยไม่ต้องเสียภาษีอีกด้วย ทำให้รายได้เข้าสู่ประเทศมากขึ้น

แต่มีข้อสังเกตอยู่ว่า การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในสมัยที่สหรัฐ-
 อเมริกาเข้าครอบครองนี้ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่สำคัญ ๒ ประการคือ *ประการ*
แรก ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ทำให้เกิดชนชั้น
 กลาง และปัญญาชนขึ้น ซึ่งคนพวกนี้เป็นหลักสำคัญในการสร้างชาติ และรับทอด
 การดำเนินงานปกครองตราบนานทุกวันนี้ แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาในเมืองใหญ่ ๆ
 ก็ยังทำได้ไม่ทั่วถึง *ประการที่สอง* ชนกลุ่มน้อยที่ร่ำรวยเข้ามาควบคุมเศรษฐกิจ
 ของประเทศ ชนกลุ่มน้อยพวกนี้ได้แก่ ชาวจีน และชาวอเมริกัน เศรษฐกิจส่วน
 ใหญ่จึงตกอยู่กับชนกลุ่มน้อยซึ่งมีความชำนาญเหล่านี้

๕.๓ การพัฒนาทางการเมืองการปกครอง

เมื่อสหรัฐอเมริกาเข้าครอบครอง ก็ได้ดำเนินนโยบายที่มีลักษณะ
 ตรงข้ามกับสเปนเป็นอย่างมาก เพราะในสมัยสเปนเข้าครอบครอง ประชาชนไม่มี
 ส่วนร่วมในการปกครอง แต่มาในสมัยสหรัฐอเมริกาเข้าครอบครอง สหรัฐอเมริกา
 ถือว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะให้การศึกษาและสร้างความเจริญให้ฟิลิปปินส์ด้วย โดยใน
ระยะแรก ได้ฝึกอบรมให้ประชาชนรู้จักกับการปกครองชั้นมูลฐาน คือให้รู้จัก
 การปกครองท้องถิ่นเพื่อให้รู้จักรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่นของตน ให้รู้จัก
 ดำเนินการในเรื่องท้องถิ่นของตนเองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่นไว้ มี
 การส่งเสริมการศึกษาของประชาชนในเรื่องการปกครองเรื่องสาธารณสุขชั้นมูลฐาน
 มีการสอนภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นก็จัดให้มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็น
 การปลูกฝังความคิดเสรีประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน ในขั้นที่สอง ได้ส่งเสริมให้
 ประชาชนเรียนรู้การปกครองส่วนกลางในขั้นนี้สหรัฐอเมริกาได้ส่งผู้ตรวจราชการ-
 การทหารเข้ามาควบคุมฟิลิปปินส์ และได้ตั้งรัฐสภาฟิลิปปินส์ขึ้นมาเป็นองค์กรนิติ

บัญญัติ และเตรียมให้ฟิลิปปินส์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ ประธานาธิบดีโรสเวลท์ที่ได้ลงนามใน Tydings McDuffie Act กำหนดที่จะให้ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชภายใน ๑๐ ปี^๗

หลังจากได้ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้แล้ว ก็ได้ดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดรูปการปกครองประเทศระบบสาธารณรัฐ แบ่งอำนาจออกเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ หัวหน้าฝ่ายบริหารคือประธานาธิบดี แต่ประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์มีอำนาจกว่าของสหรัฐอเมริกา ทั้งอำนาจในการบริหารของรัฐบาลกลางก็มีการรวมอำนาจมากกว่าสหรัฐอเมริกา อำนาจของรัฐบาลท้องถิ่นขึ้นอยู่กับเจตนาของรัฐบาลแห่งชาติ หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ปรากฏว่าประชาชนสนับสนุนมาก การปกครองของฟิลิปปินส์กลายเป็นแบบคอมมอนเวลท์ (The Commonwealth of the Philippines) ที่มีสหรัฐ เป็นที่ปรึกษา และได้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดี ปรากฏว่ามานูเอล เอล. เกซอน (Manuel L. Quezon) ได้เป็นประธานาธิบดี หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองแล้วฟิลิปปินส์ก็ได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๖^๘ โดยแลกเปลี่ยนกับกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ The Bell Trade Act และ The Philippine Rehabilitation Act ซึ่งตามสนธิสัญญา Bell Trade Act ทั้งสองประเทศได้เปิดให้มีการค้าเสรีระหว่างกันเป็นเวลา ๘ ปี คือตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ - ๑๙๕๔ และหลังจาก ๘ ปีแล้ว สินค้าของฟิลิปปินส์ที่ส่งไปยังสหรัฐ จะถูกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และค่าเงินเปโซจะถูกตรึงเหลือครึ่งหนึ่งของเงินดอลลาร์ และตามข้อตกลง The Philippine Rehabilitation Act นั้น สหรัฐจะจ่ายเป็นเงินสาธารณประโยชน์ ๑๒๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์ จ่ายให้ธุรกิจเอกชน ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์และโอนเงินที่เหลือจากรายได้ของสหรัฐ ในฟิลิปปินส์ให้

^๗ Amy Vanderbosh and Richard Butwell, *The Changing Face of Southeast Asia* (Kentucky : Univ. of Kentucky Pr., 1967), p. 116.

^๘ Molina, *op. cit.*, p. 377.

แก่ฟิลิปปินส์เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์^{*}

หลังจากที่ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชแล้ว ได้มีพรรคการเมืองระบบ ๒ พรรคขึ้นในฟิลิปปินส์ พรรคนาชันนิยม (Nacionalista) ซึ่งผูกขาดการปกครองของประเทศแต่เพียงพรรคเดียวได้เกิดการขัดแย้งขึ้นภายในพรรค มีการแย่งชิงอำนาจระหว่างผู้นำพรรคขึ้นคือ มานูเอล เอ. โรฆาส (Manuel A. Roxas) และ เซอร์กิโอ ออสเมญา (Sergio Osmeña) ทำให้โรฆาสต้องแยกตัวออกจากพรรคชาตินิยมมาตั้งพรรคใหม่คือ พรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ และในปีเดียวกันนี้เองโรฆาสก็ได้เป็นประธานาธิบดี ความขัดแย้งระหว่าง ๒ พรรคนี้ก็มีอยู่ตลอดมาจนถึงระยะเวลาก่อนประกาศกฎอัยการศึกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๒

สรุปแล้วสหรัฐอเมริกาได้ฝึกให้ชาวพื้นเมืองรู้จักการปกครองระบอบประชาธิปไตยและรู้จักการปกครองตนเอง โดยในระยะแรกได้จัดให้มีการปกครองแบบเทศบาล หรือการปกครองท้องถิ่นที่มีการปกครองแบบกระจายอำนาจขึ้น (Decentralization) ในขั้นต่อมาก็จัดการปกครองส่วนกลาง จัดตั้งรัฐธรรมนูญปกครองตนเอง จัดตั้งระบบพรรคการเมืองฯลฯ ซึ่งเป็นรากฐานในการดำเนินการปกครองของฟิลิปปินส์หลังจากสงครามโลกจนถึงก่อนมีการประกาศกฎอัยการศึก

๖. ขบวนการฮุกบาลาฮับ (Hukbalahap) (Hukbo ng Bayan sa Hapon - Huk หรือ People's Anti - Japanese Army)

๖.๑ ขบวนการฮุกบาลาฮับกับสงครามโลกครั้งที่ ๒

ก่อนที่ฟิลิปปินส์จะได้รับเอกราชจากสหรัฐนั้น ได้มีสงครามโลกครั้งที่ ๒ อุบัติขึ้น กองทัพของญี่ปุ่นบุกเข้ายึดมะนิลาและทำลายให้ฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก ในระยะนี้ได้มีขบวนการชาวนาและกรรมกรที่ชื่อว่า ฮุก (Huk) หรือ

^{*} Zaide, *op. cit.*, p. 286.

Hukbalahap ในลูซอนตอนกลางได้รวมตัวกันขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น โดยได้ร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (Partido Komunista ng Pilipinas - PKP)^{๑๐} และได้รับความร่วมมือจากกองทัพสหรัฐฯ ในตะวันออกไกล (United States Armed Forces in the Far East - USAFFE) ทั้งสององค์กรดังกล่าวจึงมีส่วนช่วยให้กองทัพสหรัฐฯ ปฏิบัติการรบได้เปรียบฝ่ายญี่ปุ่นเป็นอันมากในการขับไล่ทหารญี่ปุ่นออกไปจากพื้นที่^{๑๑} การสู้รบซึ่งได้ดำเนินมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๑ ในที่สุดทหารสหรัฐฯ ยกพลขึ้นบกได้ตามจุดที่สำคัญต่างๆ และเข้ายึดมะนิลาได้เป็นผลสำเร็จ ญี่ปุ่นยอมจำนนในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ สงครามมหาเอเชียบูรพาก็ได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕^{๑๒}

เนื่องจากพวกฮุกชุนิยมนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ มาดลาด ทำให้มีแนวความคิดที่จะกำจัดศัตรูของพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งในระยะเสร็จสิ้นสงครามแล้วก็คือสหรัฐฯ นั่นเอง จึงได้ก่อวาทกองทัพสหรัฐฯ อยู่บ่อยครั้งทำให้สหรัฐฯ ต้องใช้กำลังปราบปรามอย่างรุนแรง และจับหัวหน้าคือ หลุยส์ ตาลัค (Luis Tarac) ไว้ได้ จากการจับตัวของผู้นำครั้งนี้ทำให้พวกฮุกชุนร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์จัดตั้งกองกำลังขึ้นที่เรียกว่า Hubong Mapagpalaya ng Bayan - HMB - People's Liberation Army ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เพื่อเป็นพลังในการต่อสู้กับกองทัพสหรัฐฯ ได้มากขึ้น ซึ่งกองกำลังนี้กลายเป็นกองกำลัง

^{๑๐} Jose Veloso Abuwa, *Foundations and Dynamics of Filipino Government and Politics* (Manila : Bookmark, 1969), p. 519-524; ขบวนการคอมมิวนิสต์ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1930.

^{๑๑} Leonard Davis, *Revolutionary Struggle in the Philippines* (New York : St. Martin Press, 1989), p.38-39.

^{๑๒} Agoncillo, *op. cit.*, p. 364.

ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (PKP) ในเวลาต่อมา การต่อสู้ระหว่างพวก
 ชุคซึ่งรวมอยู่ในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์จึงมีมากขึ้นหลังปี ค.ศ. ๑๙๔๗
 เป็นต้นมา ^{๓๓}

หลังจากที่ฟิลิปปินส์ได้เอกราชโดยสมบูรณ์และมีโรฮาสเป็นประธานา-
 ธิบติแล้ว รัฐบาลของโรฮาสได้จัดตั้งหน่วยสารวัตรทหารฟิลิปปินส์ขึ้นเพื่อทำหน้าที่
 เป็นตำรวจทหารในการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยจัดส่งไปประจำตามจังหวัด
 ต่าง ๆ เพื่อปราบปรามพวกชุคเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังจัดตั้งหน่วยคุ้มครองความ
 ปลอดภัยฝ่ายพลเรือน (Civilian guards) ขึ้น ทำหน้าที่คล้ายตำรวจเอกชน
 ของสหรัฐอเมริกา คือเป็นยามรักษาการณ์ ดูแลความสงบเรียบร้อยภายใน
 บริเวณที่ผู้จ้างกำหนดตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของนายจ้างมิให้ถูกลักขโมยและ
 มีสิทธิถืออาวุธได้ การปราบปรามพวกชุคได้ดำเนินไปอย่างเข้มแข็ง แต่ก็ไม่ได้รับ
 ความสำเร็จอย่างแท้จริงเนื่องจากเศรษฐกิจในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ตกต่ำลงเป็นอันมาก
 พวกชุคจึงเสนอต่อรัฐบาลให้ปรับปรุงเศรษฐกิจและการบริหารราชการให้ดีกว่าที่
 เป็นอยู่ ในเวลาต่อมาถึงแม้พวกชุคจะพยายามสนับสนุนผู้นำทางการเมือง
 ของพรรคชาตินิยมให้เข้าจัดตั้งรัฐบาลก็ตาม พรรคเสรีนิยมของโรฮาส ซึ่งเป็น
 พรรครัฐบาลก็ยังได้รับชัยชนะอีกในสมัยต่อมาคือสมัยเอลปิดิโอ กิรีโน พวกชุค
 แสดงความไม่พอใจอย่างเปิดเผยและได้ดำเนินการแทรกซึมโดยอาศัยจุดอ่อนทาง
 เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือที่จะใช้โจมตีรัฐบาลกลาง จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ซึ่งเป็น
 ปีที่รามอน แมกไซไซ (Ramon Magsaysay) เข้าดำเนินการปราบปรามและได้
 ความสำเร็จพอสมควร

^{๓๓} Davis, *op. cit.*, p. 40.

๖.๒ การปราบปรามการสุคบาสายับในสมัยรามอนแมกไซไซ

ประธานาธิบดี กิริโน ได้แต่งตั้งให้ รามอน แมกไซไซ เป็นรัฐมนตรีกลาโหมและเป็นผู้รับผิดชอบในการปราบปรามพวกซุก ยูทวิวิธีอันชาญฉลาดของรามอน แมกไซไซนั้นได้รับความสำเร็จอย่างมาก เขามีใจจะปราบปรามพวกซุกอย่างเดี่ยว แต่ได้ปราบคอร์รัปชัน และการเล่นพรรคเล่นพวกที่พวกซุกโจมตีอีกด้วย เขาได้ปราบปรามหน่วยคอมมิวนิสต์ในมะนิลาได้สำเร็จลงในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ พร้อมกันนั้นก็ได้ออกให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ออกประกาศให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์เป็นพรรคการเมืองที่ผิดกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับกองกำลังของพวกซุกที่พวกซุกได้จัดตั้งขึ้นนั้น แมกไซไซแสดงความคิดเห็นว่าพวกนี้อาจจะไม่ใช่พวกคอมมิวนิสต์ที่มุ่งโค่นรัฐบาล หากแต่เป็นพวกที่ได้รับความคับแค้นและความตกต่ำทางเศรษฐกิจในแถบชนบท เขาจึงได้ดำเนินการช่วยเหลือโดยจัดตั้งแผนปรับปรุงและปฏิรูปสังคมขึ้น แต่เขากระทำไม่สำเร็จเท่าที่ควรเพราะพรรคพวกส่วนหนึ่งของกิริโน คอยกั่นแกล้งอยู่ จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ซึ่งเขาได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานาธิบดี เขาจึงได้ดำเนินการมาตรการทางเศรษฐกิจ-สังคม ยุคนี้นจึงเป็นยุคแห่งศักราชใหม่ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น "ยุคแมกไซไซ" ก็ได้ หลังจากเขาได้เข้ารับตำแหน่งไม่กี่วัน เขาก็ดำเนินการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมากมาย โดยการปรับปรุงสวัสดิภาพและสวัสดิการของประชาชน ขจัดความอยุติธรรมในสังคมพร้อมกันนี้ก็ได้จัดสรรที่ดิน และนิคมสร้างตนเองขึ้นในแถบชนบท โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารช่วยเหลือในการหักล้างตางพง มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเพาะปลูก ส่วนในด้านการเงินก็ให้การกู้ยืม โดยกำหนดวิธีการไว้อย่างมีระเบียบและเสมอภาคกันทุกคน ในบรรดาสมาชิกของนิคมสร้างตนเอง การช่วยเหลือทางด้านการเงินนั้นให้กู้เพื่อเป็นค่าก่อสร้างที่อยู่อาศัยก็เป็นค่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการเพาะปลูก และกู้สำหรับเป็นค่าอาหาร โดยให้สมาชิกเบิกเงินโดยตรงจ่ายมีหลักเกณฑ์คำนวณเป็นรายวันตามสิทธิของคนโสด คนแต่งงานแล้ว หรือคนมีบุตรแล้ว เป็นต้น สมาชิกในนิคมสร้างตนเองนี้มีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งในที่ดินเท่าเทียมกัน นอกจากจัดตั้งนิคมสร้างตนเองแล้วเขายังได้จัดตั้งหน่วย

พัฒนาชุมชนขึ้นแทบทุกจังหวัด ในระยะนี้เองพวกฮุกได้โจมตีหน่วยพัฒนาชนบทเช่นกัน ข้อนี้องที่เปิดช่องทางให้แมกไซไซใช้เป็นจุดอ่อนโจมตีพวกฮุกโดยให้ข้อคิดเห็นแก่พวกฮุกว่า พวกฮุกเคยต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความยุติธรรมของสังคม เพื่อความเป็นดีอยู่ดีของประชาชน เหตุไฉนจึงมาทำลายหน่วยพัฒนาชนบท ซึ่งทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดี ต่อจากนั้นแมกไซไซก็ได้ชักชวนให้พวกฮุกเข้ามาสมาคมอีกด้วย ปรากฏว่ามีพวกฮุกเป็นจำนวนมากที่เข้ามาบดตัวต่อรัฐบาล สมัยแมกไซไซเป็นประธานาธิบดีสังคมนิยมฟิลิปปินส์กลับหน้ามือเป็นหลังมือสังคมนิยมพัฒนาขึ้นจากเดิมมากจนพวกฮุกไม่สามารถจะโจมตีจุดอ่อนของสังคมได้ แม้แมกไซไซจะไม่ได้กำจัดพวกฮุกให้สิ้นซากไปทีเดียว แต่ก็ทำให้ขบวนการของพวกฮุกชะงักไปชั่วคราว ทำให้รัฐบาลสามารถพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

ในสมัยหลังจากประธานาธิบดีแมกไซไซ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ กองกำลังร่วมของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (PKP) และของพวกฮุกที่ตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ (HMB) นี้ได้รับนโยบายพรรคคอมมิวนิสต์มาจากเม็กซิโก จึงจัดตั้งกองกำลังใหม่ขึ้นมาให้ชื่อว่า กองทัพประชาชนใหม่ (New People's Army - NPA) และเปลี่ยนชื่อพรรคเป็น พรรคคอมมิวนิสต์ใหม่แห่งฟิลิปปินส์ (The New Communist Party of the Philippines - CPP) โดยมี โฮเซ มาเรีย ซิสซัน (Jose Maria Sison) และ เบอร์นาเบ บุสโคโน (Bernabe Buscayno) เป็นหัวหน้า ซึ่งแต่เดิมบุสโคโนเป็นหัวหน้าของกองกำลังร่วมของฮุก (HMB) และพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ พรรคคอมมิวนิสต์ใหม่แห่งฟิลิปปินส์และกองทัพประชาชนใหม่จึงมีบทบาทนับแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

บทที่ ๓
ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มี
อิทธิพลต่อสังคมฟิลิปปินส์

ในบทนี้จะเน้นการศึกษาค่านิยมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในครอบครัวชาวฟิลิปปินส์ เพราะลักษณะค่านิยมและวัฒนธรรมของครอบครัวประกอบกันขึ้นเป็นค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมและมีอิทธิพลต่อสังคมฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงปัญหาสังคมโดยทั่วไปในสังคมฟิลิปปินส์ปัจจุบันด้วย

ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมในสังคมฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลมาจากชนเผ่าต่าง ๆ ที่อพยพเข้ามาในฟิลิปปินส์ก่อนสเปนและสหรัฐฯ เข้าครอบครอง ซึ่งได้แก่ค่านิยมทางด้านความเชื่อ ประเพณีการแต่งกายและภาษาสเปนเป็นต้น^๑ นอกจากนี้จากการครอบครองของสเปนและสหรัฐฯ ได้ทำให้สังคมฟิลิปปินส์เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก

^๑ดูเพิ่มเติมในบทที่ ๒

อิทธิพลของสเปนที่ทำให้ชีวิตของชาวฟิลิปปินส์เปลี่ยนไปก็คือ อิทธิพลศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก การที่ศาสนาคริสต์มีอิทธิพลต่อชาวฟิลิปปินส์มากเช่นนี้เป็นเพราะสเปนได้ครอบครองฟิลิปปินส์เป็นเวลานาน และได้พยายามสร้างโครงสร้างทางสังคมโดยเฉพาะทางการศึกษาและศาสนาให้ฟิลิปปินส์เสียใหม่ การศึกษาทุกระดับมีการสอนภาษาสเปนและศาสนา ยุทธวิธีของสเปนคือใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมชีวิตจิตใจของชาวฟิลิปปินส์ให้เชื่อฟังรัฐบาล เพื่อสะดวกต่อการปกครอง

เนื่องจากวัฒนธรรมของสเปนเป็นวัฒนธรรมประเพณีนิยม สังคมฟิลิปปินส์ในช่วงนั้นจึงอยู่ในลักษณะประเพณีนิยมด้วย ค่านิยมที่ถูกเสริมสร้างในหมู่ชาวฟิลิปปินส์ในช่วงนั้นและมีอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบันก็คือ ความผูกพันกันระหว่างญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน การเคารพผู้อาวุโส การช่วยเหลืออุปถัมภ์ค้ำจุนกันในระหว่างญาติพี่น้องเพื่อนฝูง การนับถือเครือญาติทางฝ่ายพ่ออุปถัมภ์แม่อุปถัมภ์เป็นพี่น้องของตัวเองด้วย ซึ่งเป็นอิทธิพลทางศาสนา ทำให้ระบบเครือญาติของฟิลิปปินส์กว้างขวางมาก^๒ และเนื่องจากระบบสังคมของสเปนเป็นระบบศักดินาทำให้ผู้มีอำนาจทั้งหลายในสังคม หรือผู้ที่มีบทบาทในสังคม เช่น ขุนนาง ผู้ปกครอง และพระ มีสิทธิในสังคมมากกว่าชนชั้นอื่น ๆ เช่น มีสิทธิในการซื้อที่ดิน มีสิทธิในการสร้างกองทัพคุ้มครองตระกูล เป็นต้น ทำให้ผู้มีอำนาจร่ำรวยและสร้างบริวารขึ้นมาคุ้มครองตระกูลและทรัพย์สินของตัวเอง ซึ่งอิทธิพลนี้มีมาจนถึงปัจจุบัน

^๒Robert L. Youngblood. "Family Strictness, Social Class and Political Attitudes Among Manila High School Students," *Asian Survey XIII,8* (August 1973): 761-771.

เมื่อสหรัฐฯ เข้าครอบครองฟิลิปปินส์ในเวลาต่อมา วัฒนธรรมและประเพณีของสเปนหาได้ลบเลือนไปจากสังคมไม่ เพราะได้ถูกฝังลึกมาเป็นเวลานานจนกลายเป็นประเพณีวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์ไปแล้ว แต่วัฒนธรรมของอเมริกันได้เข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมของสเปนทำให้ลักษณะครอบครัวของชาวฟิลิปปินส์สองวัฒนธรรม สหรัฐฯ ได้สร้างความเจริญทางการเมือง การปกครอง การศึกษา และการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้ฟิลิปปินส์เปรียบเสมือนเมืองหนึ่งของสหรัฐฯ ทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่สมัยใหม่ก็เป็นแบบอเมริกันด้วย **สิ่งที่ชาวฟิลิปปินส์รับมาจากสหรัฐฯ และถูกปลูกฝังมาจนถึงปัจจุบันก็คือ วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย การมีเสรีภาพทางการศึกษา การมีเสรีภาพในทางสื่อสารมวลชน การมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การต่อต้านสังคมศักดินา หรือสังคมจารีตประเพณี การมีเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง เป็นต้น**

จากการกล่าวมาแล้วในข้างต้นจะเห็นว่า สังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมหลายวัฒนธรรม แต่สิ่งที่สำคัญที่ประกอบกันเป็นสังคมก็คือ ครอบครัวนั่นเอง ครอบครัวฟิลิปปินส์ในปัจจุบันก็คือส่วนประกอบของสังคมฟิลิปปินส์ในปัจจุบันนั่นเอง

ลักษณะครอบครัวฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน

ครอบครัวฟิลิปปินส์ปัจจุบันเป็นครอบครัวที่มีหลายเชื้อชาติหลายวัฒนธรรม ดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามประเพณีวัฒนธรรมที่ชาวฟิลิปปินส์รับมาตั้งแต่ก่อนเป็นอาณานิคมจนถึงช่วงการตกเป็นอาณานิคมก็ได้ผสมผสานกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กลายเป็นวัฒนธรรมของชาวฟิลิปปินส์เองในปัจจุบัน วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อชาวฟิลิปปินส์ก็คือวัฒนธรรมของสเปน ลักษณะครอบครัวของฟิลิปปินส์ซึ่งประกอบกันเป็นสังคมชาวฟิลิปปินส์ในปัจจุบันได้แก่

๑. ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์มีลักษณะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ซึ่งหมายถึงการมีบุตรมาก ทั้งนี้เพราะการคุมกำเนิดขัดกับหลักศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสเปนนั่นเอง การมีครอบครัวขนาดใหญ่ทำให้

ระบบเครือญาติอยู่ในระดับกว้างซึ่งมีผลต่อความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในครอบครัวด้วยแต่ก็สร้างปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะในปัจจุบันที่ฟิลิปปินส์ที่อยู่ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

๒. ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์มีลักษณะของอำนาจนิยม แต่มีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับวัฒนธรรมและค่านิยมทางครอบครัวซึ่งเป็นแบบประเพณีนิยม และระบบเจ้าขุนมูลนายมาจากสเปน แต่ได้รับวัฒนธรรมทางการเมืองมาจากสหรัฐฯ สมาชิกในครอบครัวจะถูกอบรมสั่งสอนให้เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ผู้อาวุโสกว่าเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาให้แก่ผู้อ่อนอาวุโสกว่า” เด็กจะถูกอบรมสั่งสอนให้ยอมรับในอำนาจให้ถือว่าอำนาจเป็นสิ่งชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท^๕ แต่เมื่อถึงวัยที่จะเข้าศึกษา การอบรมจะเน้นให้เด็กเข้าใจถึงค่านิยมประชาธิปไตย เช่น การมีเสรีภาพ การมีความคิดริเริ่ม การมีความเชื่อมั่นในตนเอง จึงทำให้ชาวฟิลิปปินส์มีส่วนร่วมในทางการเมืองสูง ชีวิตภายในบ้านกับชีวิตภายนอกบ้านจึงมีความขัดแย้งกัน^๖ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ก็ทราบบทบาทของตัวเองว่าจะแสดงบทบาทอะไรที่ไหนและเมื่อไหร่ ในสังคมฟิลิปปินส์ปัจจุบันจะพบเห็นการแสดงความไม่พอใจรัฐบาลในแบบต่าง ๆ กันบ่อยครั้ง เช่น การประท้วง เดินขบวน การยื่นอุทธรณ์ ฯลฯ แต่มีใช่เป็นของแปลกสำหรับชาวฟิลิปปินส์และผู้ที่รู้จักสังคมฟิลิปปินส์ดี เพราะนั่นคือการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกสั่งสอนมาตั้งแต่เด็กให้

^๕Gladys Zabilka, *Customs and Culture of the Philippine* (Tokyo : Charles E. Tuttle, 1976), pp. 143-144.

^๖Amparo S. Lardizabal, *Readings on Philippine Culture and Social Life* (Manila : Rex Book Store, 1976), p. 90.

^๗*Ibid.*, p. 95.

แสดงความคิดเห็นและแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมในสังคมที่อยู่ภายใต้ขอบเขตที่พึงกระทำได้ แต่ถ้าไปดูความสัมพันธ์และชีวิตภายในครอบครัวฟิลิปปินส์เองแล้วจะมีลักษณะอำนาจนิยมดังกล่าวแล้วข้างต้น

๓. การเป็นหนี้บุญคุณ (Utang na loob-Internal debt) เป็นค่านิยมที่ถูกอบรมสั่งสอนในครอบครัวฟิลิปปินส์ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันในระหว่างญาติพี่น้องเพื่อนฝูง และให้สำนึกในบุญคุณของผู้ที่ช่วยเหลือตน การกล่อมเกลாதงสังคมที่มีมาในครอบครัวและระบบเครือญาติที่มีนัยทำให้บุคคลในครอบครัวชาวฟิลิปปินส์สำนึกในความรับผิดชอบ และความอนุเคราะห์ที่ต้องมีต่อครอบครัวญาติสนิท และเพื่อนฝูงอย่างกว้างขวาง สมาชิกในครอบครัวจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันทุกวิถีทาง โดยมีเงินและอำนาจเป็นปัจจัยสนับสนุน^๖ ผู้ที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจและการเมือง มีความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติของตนและเครือญาติฝ่ายพ่ออุปถัมภ์แม่อุปถัมภ์ หรือผู้มีบุญคุณต่อตน ทำให้การช่วยเหลือในบางครั้งไม่จำกัดขอบเขตและเวลา ปราศจากการขอร้องและไม่หวังผลตอบแทนแต่ประการใด นอกจากนี้การที่ฟิลิปปินส์มีลักษณะกึ่งขุนนาง (Quasi-feudal) ทำให้อิทธิพลส่วนตัว อิทธิพลครอบครัว และอิทธิพลทางการเมืองมีบทบาทให้การปฏิบัติตามพันธกรณีบรรลุผลสำเร็จได้อย่างง่ายดาย การปฏิบัติอย่างนี้จะยังคงอยู่กับสังคมฟิลิปปินส์อีกนานตราบเท่าที่ค่านิยมทางศาสนาและอิทธิพลของสเปนยังมีอิทธิพลอยู่ในครอบครัวของชาว-

^๖George M. Guthrie, *Six Perspectives on the Philippines* (Manila : The Bookmark, 1971), p.15; Charles Kant, "Utang Na Loob : A Survey of Contractual Obligation Among, Tagalogs," *Southeast Journal of Anthropology* XVII (Autumn, 1961): 256-72.

ฟิลิปปินส์ สิ่งที่เป็นปรากฏการณ์อันเนื่องมาจากการเป็นหนี้บุญคุณที่สำคัญมากในสังคมฟิลิปปินส์ได้แก่การติดสินบนและการทุจริตในวงราชการ ซึ่งเป็นผลมาจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในเครือข่ายและเพื่อนสนิหนั้นเอง อย่างเช่นกรณีของอดีตประธานาธิบดีมาร์กอสซึ่งมีบริวารมากมายจนต้องทำให้กระทำการบางอย่างที่แสดงว่าเป็นการคอร์รัปชัน^๙ เป็นต้น

๔. ความละอาย (Shame หรือ Hiya) ได้แก่ความละอายอันเกิดจากการกระทำที่ฝ่าฝืนค่านิยม และวัฒนธรรมทางสังคม ผู้ที่ฝ่าฝืนค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมเป็นเสมือนการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย ทำให้เกิดความละอาย ความไม่สบายใจ สังคมไม่ยอมรับ ชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่จึงละเว้นการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ตนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ฝ่าฝืนค่านิยม แต่ถ้าหากได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้น ก็จะมีการปกปิดความไม่ดีนั้น เพราะกลัวสังคมลงโทษ จึงทำให้มีการปกปิดการกระทำกันอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในวงราชการที่มีผลประโยชน์ต่าง ๆ ค่อนข้างสูง ทำให้เกิดการคอร์รัปชันขึ้น^{๑๐} ตัวอย่างเช่น สมัยที่มาร์กอสปกครองประเทศ เป็นต้น^{๑๑}

^๙Chester Hunt, *Sociology in Philippine Society*. (Manila : Almars, 1954), p. 75; การช่วยเหลือซึ่งกันและกันนี้เป็นการช่วยเหลือไม่เพียงแต่ในหมู่เครือญาติของตัวเองเท่านั้น แต่รวมถึงเครือญาติทางฝ่ายพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ ซึ่งเป็นเครือญาติที่ได้มาจากพิธีแบบดิสทางคริสต์ศาสนาโรมันคาทอลิก ซึ่งเด็กที่เกิดมาทุกคนต้องมีพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ ชาวฟิลิปปินส์เรียกระบบความสัมพันธ์เช่นนี้ว่า Compadre System หรือ Compadrazgo - ประเพณีการมีบิดามารดาาร่วม

^{๑๐}John F. Doherty, "Who Controls the Philippine Economy," in *Cronies and Enemies*, Philippine Studies Occasional Papers, no. 5, University of Hawaii, p. 29.

^{๑๑} Frank Lynch, "Philippine Values II: Social Acceptance," *Philippine Studies* (1962) : 7-8.

^{๑๒}ดูเพิ่มเติมบทที่ ๔

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแน่นแฟ้นในครอบครัวฟิลิปปินส์

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า ครอบครัวฟิลิปปินส์สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม ค่านิยม และลักษณะความเป็นอยู่ต่างๆ ค่านิยมและวัฒนธรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ตามมา ปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ยังคงมีอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์ต่อไป เพราะสังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมของความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมตะวันออก วัฒนธรรมสเปน และวัฒนธรรมอเมริกัน แต่ถึงแม้สังคมฟิลิปปินส์จะมีความขัดแย้ง แต่ก็ยังมีความแน่นแฟ้นสูงโดยเฉพาะในระดับครอบครัวนั่นก็คือ การเคารพผู้อาวุโส การมีความรักและช่วยเหลือกันในหมู่ญาติ พี่น้อง การนับญาติบิรารของฝ่ายพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ เหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์กันของเครือญาติอยู่ในวงกว้างและแน่นแฟ้น ความสัมพันธ์กันในระดับครอบครัวในลักษณะเช่นนี้เป็นมรดกตกทอดมาจากสเปนนั่นเอง

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการสร้าง ความแน่นแฟ้นให้กับครอบครัวก็คือ ศาสนา นั่นเอง ชาวฟิลิปปินส์เคร่งครัดศาสนามาก ศาสนาทำให้ครอบครัวใกล้ชิดกันมาก ทั้งโดยพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ และโดยการพบปะสังสรรค์กันของสมาชิกในครอบครัว ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ทำให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในระหว่างญาติมิตร นอกจากศาสนาจะทำให้สมาชิกในสังคมใกล้ชิดกันแล้ว ศาสนายังเป็นชีวิตจิตใจของประชาชนอีกด้วย เพราะเป็นที่พึ่งของประชาชนเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่สามารถแก้ได้ ดังจะเห็นได้จากการปฏิวัติปี ค.ศ. ๑๙๘๖ การรณรงค์เพื่อแก้ปัญหาเผด็จการได้ริเริ่มมาจากสถาบันศาสนาเป็นจุดเริ่มแรก เป็นการง่ายที่จะรวมพลังประชาชนจากชาวฟิลิปปินส์ที่ไปประกอบพิธีทางศาสนา ทุกวันอาทิตย์และเป็นการง่ายที่จะปลุกฝังแนวความคิดต่าง ๆ ให้ เพราะชาวฟิลิปปินส์ศรัทธาในศาสนามาก แนวความคิดการปฏิวัติโดยการไม่ใช้ความรุนแรง จึงได้รับความสำเร็จอย่างง่ายดาย

จะเห็นว่าปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์แน่นแฟ้น และมีความสัมพันธ์กันสูงได้แก่ ค่านิยมของความสัมพันธ์ในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน

และกันในหมู่เครือญาติบริวารและการนับถือค่านิยมทางศาสนาเกี่ยวกับพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ รวมทั้งการมีกิจกรรมร่วมต่าง ๆ ทางศาสนา ทำให้ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์มีความแน่นแฟ้นและใกล้ชิดกันมาก เมื่อมีวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในประเทศจึงสามารถระดมพลังประชาชนได้โดยง่าย

ปัญหาในสังคมฟิลิปปินส์

ปัญหาในสังคมฟิลิปปินส์เป็นปัญหาในปัจจุบันคือ

๑. ปัญหาครอบครัว ปัญหาครอบครัวก็คือปัญหาของสังคมฟิลิปปินส์นั่นเอง เพราะครอบครัวประกอบกันเป็นสังคม จากการผสมผสานกันของทั้งสองวัฒนธรรมตะวันออกและสเปนซึ่งเป็นวัฒนธรรมเก่า กับวัฒนธรรมอเมริกันซึ่งเป็นวัฒนธรรมใหม่ ทำให้เด็กที่เกิดมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเกิดความขัดแย้งในทางวัฒนธรรม อย่างกรณีของการมีความรักของหนุ่มสาว เด็กวัยรุ่นในปัจจุบันเกิดความไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติตัวตามค่านิยมแบบสเปนซึ่งเป็นแบบที่ต้องอยู่ในจารีตประเพณี ที่มีพ่อแม่เป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดและหาคุ้มครองให้ หรือจะปฏิบัติตัวตามค่านิยมสมัยใหม่แบบอเมริกันที่มีเสรีภาพในทางเพศ^{๑๑} นอกจากนี้ในครอบครัวชาวฟิลิปปินส์เป็นครอบครัวที่มีความใกล้ชิดกันมากในระหว่างเครือญาติเด็ก ๆ ทุกคนจะได้รับการสั่งสอนให้เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส แต่ในชีวิตภายนอกครอบครัวแล้วเด็กจะได้รับการสั่งสอนจากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยให้ตื่นตัวทางการศึกษา มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม รักความยุติธรรม ซึ่งเป็นแนวความคิดที่สหรัฐฯ ได้ปูพื้นฐานไว้ เมื่อเป็นดังนี้ทำให้สังคมฟิลิปปินส์เกิดความขัดแย้งขึ้น เนื่องจากค่านิยมภายในครอบครัวกับสภาพแวดล้อมภายนอกครอบครัวแตกต่างกัน เป็นเหตุให้เด็กบางครอบครัวมี

^{๑๑} Lynch, *op. cit.*

พฤติกรรมเบี่ยงเบน^{๑๖} ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่มาจากชุมชนใหญ่ ๆ แต่เด็กส่วนใหญ่ในฟิลิปปินส์ก็รู้หน้าที่ของตัวเองดีว่าจะปฏิบัติกับครอบครัวอย่างไร และจะปฏิบัติกับสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างไร ปัญหาในครอบครัวส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น

ในส่วนของชีวิตของสามีภรรยาภายในครอบครัวนั้น มีปัญหามากในปัจจุบันเนื่องจากสังคมสมัยใหม่ยอมรับการมีเสรีภาพในทางเพศสูง ทำให้คู่สมรสหย่าร้างได้ง่าย ถ้าหากไปมีความสัมพันธ์กับหญิงหรือชายอื่นได้ดีกว่า การหย่าร้างจึงมีค่อนข้างสูงในสังคมฟิลิปปินส์ปัจจุบัน แต่เป็นการหย่าร้างที่ไม่เป็นทางการ เพราะตามประเพณีคาทอลิกนั้น ไม่ยอมรับการหย่าร้างที่เป็นทางการ

๒. ปัญหาระหว่างคนรวยกับคนจนในสังคมฟิลิปปินส์ปัจจุบันมีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมาก เนื่องจากผู้ที่ร่ำรวยในตระกูลใหญ่ ๆ ตั้งแต่สมัยสเปนเข้าครอบครองจะครอบครองทรัพย์สินบริวาร และธุรกิจต่าง ๆ มาจนถึงปัจจุบัน มีสิทธิพิเศษเหนือคนจน รัฐบาลไม่สามารถกระจายที่ดินและรายได้ไปสู่คนจนได้ ผู้ที่ยากจนก็จะยากจนตลอดไป พวกที่ไม่มีที่ดินทำกินก็ไม่สามารถหาที่ดินมาได้ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถทำการปฏิรูปที่ดินได้สำเร็จตามเป้าหมาย เพราะเป็นการยากที่จะกระจายที่ดินของผู้ครอบครองเหล่านั้นมาสู่คนจน เนื่องจากเป็นที่ดินที่ได้มาโดยถูกต้องตั้งแต่สมัยสเปน นอกจากนี้ระบบเจ้าพ่อที่มีในฟิลิปปินส์ก็มีอิทธิพลมากจนยากที่รัฐบาลแต่ละสมัยจะจัดการได้ จากปัญหาเรื่องที่ดินที่มีมาหลายร้อยปีในฟิลิปปินส์ทำให้เกิดแหล่งสลัมมากมายในเมืองใหญ่ ๆ ที่ปรากฏอยู่ควบคู่ไปกับความเจริญของประเทศ สภาวะที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบันก็คือการว่างงานอันก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมานั่นเอง

^{๑๖} Jaime Bulatao "Conflict of Values in Home and School." *The Guidance and Personnel Journal* (1965) : 1-30.

๓. ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรอันรวดเร็ว ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากการที่ฟิลิปปินส์เป็นประเทศคาทอลิก และประชาชนเคร่งในศาสนามาก การคุมกำเนิดเป็นปทัสฐานที่ไม่กระทำกัน จึงทำให้มีประชากรมากมายซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจมาก ถ้าหากรัฐบาลจะแก้ปัญหাসังคมและเศรษฐกิจแล้ว การคุมกำเนิดก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้

จากการกล่าวถึงสังคมและวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์ดังกล่าวแล้ว ข้างต้นรวมทั้งปัญหาต่างๆ ในสังคมฟิลิปปินส์จะเห็นว่า ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะได้ชื่อว่า เป็นสังคมที่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมก็ตาม แต่ชาวฟิลิปปินส์ก็สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมต่างๆ ที่เข้ามาในฟิลิปปินส์ได้โดยง่าย จนกลายเป็นวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์เองซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของชาวฟิลิปปินส์นั่นเอง

บทที่ ๔

การเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์

(ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๘๖ ก่อนมาร์กอสหมดอำนาจ)

ในบทนี้จะกล่าวถึงโครงสร้างการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ได้รับเอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ จนถึง ค.ศ. ๑๙๘๖ ก่อนมาร์กอสหมดอำนาจ แต่จะเน้นที่การเมืองการปกครองในสมัยมาร์กอสเพราะเป็นช่วงที่มาร์กอสได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการเมืองการปกครองไปจากเดิมและสร้างปัญหาให้กับประเทศมากมาย

การเมืองการปกครองหลังได้รับเอกราช ๑๙๔๖ - ก่อนมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกปี ค.ศ. ๑๙๗๒

โครงสร้างการเมืองการปกครองในช่วงนี้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ซึ่งลอกเลียนมาจากรัฐธรรมนูญสหรัฐฯเป็นหลัก โดยมีสหรัฐฯเป็นผู้ช่วยในการร่างให้

ตามรัฐธรรมนูญ *ประธานาธิบดี* เป็นผู้มีอำนาจมากที่สุดของฝ่ายบริหาร เพราะเป็นทั้งประมุขของประเทศและเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารที่มีอำนาจในการบริหารและในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของประเทศ โดยมีคณะรัฐมนตรี สภาของรัฐ และสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นที่ปรึกษาและมีรัฐมนตรีฝ่ายบริหารเป็นผู้ปฏิบัติการฝ่ายบริหารหากประธานาธิบดีติดราชการ โดยมีรองประธานาธิบดีปฏิบัติงานทางด้านพิธีต่าง ๆ ประธานาธิบดีจะได้รับเลือกจากประชาชนโดยตรง

ทุก ๆ ๔ ปี และสามารถได้รับเลือกซ้ำอีกไม่เกินกว่า ๒ สมัยติดต่อกัน รวมแล้วไม่เกิน ๘ ปี ในด้านการบริหาร ประธานาธิบดีควบคุมงานบริหารทั้งประเทศและยังสามารถแต่งตั้ง และถอดถอนข้าราชการเข้าประจำในหน่วยต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยอำนาจของรัฐสภา นอกจากนี้ยังเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของ ๓ เหล่าทัพอีกด้วย ประธานาธิบดีเท่านั้นที่จะออกคำสั่งให้ทหารปฏิบัติภารกิจใด ๆ เกี่ยวกับการก่อวินาศกรรม การจลาจล หรือการก่อการไม่สงบภายในประเทศ จากอำนาจของประธานาธิบดีดังกล่าวนี้ ทำให้ประธานาธิบดีสามารถแต่งตั้งคนของตัวเองเข้ามาดำรงตำแหน่งใด ๆ ก็ได้ ซึ่งประธานาธิบดีทุกคนที่ผ่านมาไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงความจริงนี้ได้ และยิ่งจะทำให้เกิดการสร้างระบบอุปถัมภ์ขึ้นมามาก หากประธานาธิบดีคนใดไม่มีคุณธรรมพอ ในส่วนของรองประธานาธิบดีก็ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนเช่นกัน มีวาระการดำรงตำแหน่งเช่นเดียวกับประธานาธิบดี ถ้าหากประธานาธิบดีเสียชีวิตหรือไม่สามารถจะปฏิบัติภารกิจในตำแหน่งได้รองประธานาธิบดีจะเข้ารับตำแหน่งแทน

อำนาจนิติบัญญัติอยู่ที่รัฐสภา ซึ่งมีลักษณะเป็นสภาคู่ มีวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสองสภานี้ได้รับเลือกมาจากประชาชนโดยตรง โดยมีวุฒิสมาชิก ๒๔ คน และสมาชิกสภาผู้แทน ๒๐๐ คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และมีการเลือกตั้งพร้อมๆ กับตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญ การเป็นวุฒิสมาชิก เป็นได้ไม่เกิน ๒ สมัยติดต่อกันและการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นได้ไม่เกิน ๓ สมัยติดต่อกัน ร่างกฎหมายต่าง ๆ จะถูกพิจารณาโดยรัฐสภา เมื่อสองสภาเห็นชอบแล้ว ก็จะรับร่างกฎหมายไปให้ประธานาธิบดีพิจารณาอนุมัติและลงนาม แม้ประธานาธิบดีจะเห็นชอบหรือไม่ก็ตามแต่ได้ส่งร่างนั้นกลับมากภายใน ๒๐ วัน ร่างกฎหมายก็จะกลายเป็นกฎหมายทันทีในกรณีที่ประธานาธิบดียับยั้ง ร่างกฎหมายก็จะถูกส่งกลับมาให้สภาพิจารณาใหม่ หากสมาชิกสองในสามของทั้งสองสภายืนยันเห็นชอบกับร่างกฎหมาย ร่างกฎหมายนี้ก็จะได้รับการประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกออกจากกัน ประธานาธิบดีไม่สามารถยุบสภาได้ นอกจากนี้

ประธานาธิบดีก็ไม่สามารถออกกฎหมายได้ตามอำเภอใจอีกด้วย จึงเป็นลักษณะเด่นของการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์ที่มีระบบรั้งและถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งเป็นหลักของการแบ่งแยกอำนาจออกจากกันระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

สำหรับอำนาจตุลาการของฟิลิปปินส์นั้นนำแบบอย่างมาจากสหรัฐฯ เช่นกัน โดยมีประธานศาลฎีกา และผู้พิพากษาในระดับต่าง ๆ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี อยู่ในตำแหน่งจนถึงอายุ ๖๕ ปี จำนวนเสียงสองในสามของผู้พิพากษาศาลฎีกาทั้งหมด สามารถตัดสินได้ว่ากฎหมายหรือกฎกระทรวงหรือคำสั่งต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับสมัยมาร์กอส^๑

ถ้าดูการปกครองสมัยหลังสงครามโลกจนถึงก่อนมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกแล้ว รัฐบาลไม่มีปัญหาในด้านการบริหาร เพราะผู้ปกครองได้ทำตามกติกาดังกล่าวต่าง ๆ ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ แต่ปัญหาการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์ในช่วงดังกล่าวนี้ คือการพยายามสร้างอำนาจของประธานาธิบดี ด้วยการแต่งตั้งบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่เป็นพรรคพวกตัวเองเข้ามาในคณะรัฐมนตรีในคณะทหาร และกระทรวงที่สำคัญ ๆ เพื่อที่จะสามารถบริหารงานให้เป็นไปตามความต้องการของตนได้ การแต่งตั้งบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้น เป็นการสร้างพรรคพวกบริหารทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ขึ้นในสังคมฟิลิปปินส์ โดยที่ไม่มีประธานาธิบดีคนใดหลีกเลี่ยงได้

การเมืองการปกครองช่วงประกาศกฎอัยการศึก ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๖ ก่อนมาร์กอสหมดอำนาจ

สำหรับการเมืองการปกครองในช่วงนี้ ผู้เขียนขอกล่าวถึงลักษณะการเมืองการปกครองของมาร์กอสตามโครงสร้างของรัฐธรรมนูญที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

^๑ดูรายละเอียดที่โครงสร้างการบริหารงานของรัฐบาลสมัยมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก

อำนาจของมาร์กอสตามรัฐธรรมนูญใหม่ และอำนาจเผด็จการของมาร์กอสในลักษณะของผู้นำในประเทศกำลังพัฒนา

หลังจากมีการประกาศกฎอัยการศึกในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ แล้วมาร์กอสได้แก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ โดยให้ตัวเองเป็นนายกรัฐมนตรีในระบบรัฐสภา มีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหารแต่เพียงผู้เดียวทั้งประเทศ และในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ มาร์กอสได้แก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่อีกครั้งเพราะระยะนี้เป็นระยะที่จะหมดช่วงเวลากฎอัยการศึก มาร์กอสได้แก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่โดยวางโครงสร้างการปกครองของประเทศให้ *ประธานาธิบดีมีอำนาจสูงสุด* ตามการปกครองระบบประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ดังได้กล่าวแล้วและในขณะเดียวกัน ประธานาธิบดีก็มีอำนาจในฐานะเป็นนายกรัฐมนตรีตามระบบรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๗๓ อีกด้วย^๖ เมื่อเขาได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้วก็ได้ประกาศเลิกกฎอัยการศึก และจัดโครงสร้างของรัฐบาลเสียใหม่ตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ที่แก้ไขใหม่อีกครั้ง^๗ โดยจัดการปกครองประเทศเป็นระบบกึ่งประธานาธิบดีตามโครงสร้างที่จะได้กล่าวต่อไปนี้

สถาบันที่มีบทบาทสำคัญในโครงสร้างการเมืองการปกครอง ประธานาธิบดี

ตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ประธานาธิบดีจะต้องมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนทั่วประเทศ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และมีข้อกำหนดว่าประธานาธิบดีจะต้องมีอายุ ๕๐ ปี ในวันที่ได้รับการเลือกตั้ง ถ้าหากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาแห่งชาติอยู่ จะต้องพ้นจากสมาชิกภาพของสภาแห่งชาติทันทีที่ทำพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่ง

^๖Jose M. Aruego, *Philippine Government in Action and Philippine Constitution* (Manila : University Book supply, 1982), p. 130.

^๗ดูโครงสร้างที่ภาคผนวก

ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของประเทศและเป็นหัวหน้าของฝ่ายบริหาร ตามรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่เป็นแต่ในนาม แต่เป็นไปในทางปฏิบัติ ประธานาธิบดีมีบทบาทในการกำหนดนโยบายแห่งชาติ เป็นผู้ทำสนธิสัญญา หรือข้อตกลงกับต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด สามารถเรียกระดมพลเพื่อใช้กำลังในการป้องกันประเทศและปราบปรามความไม่สงบรวมทั้งการประกาศใช้กฎอัยการศึกได้ด้วย ประธานาธิบดีในฐานะประมุขของประเทศและหัวหน้าฝ่ายบริหาร จะเป็นผู้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า นายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับการเสนอชื่อจากประธานาธิบดีเท่านั้นและถูกเลือกโดยเสียงส่วนใหญ่ของสภาแห่งชาติ (Batasang Pambansa) นายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญอยู่ภายใต้การควบคุมของประธานาธิบดี ในฐานะที่ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้าพรรคฝ่ายรัฐบาลคือพรรคขบวนการสังคมนิยม (Kilusang Bagong Lipunan) เขาสามารถใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติได้ด้วย นั่นก็คือสามารถยุบสภาได้ เมื่อต้องการและกำหนดการเลือกตั้งใหม่หลังจากยุบสภาแล้ว และยังสามารถออกคำสั่ง กฤษฎีกา และบัญชาต่าง ๆ ได้โดยให้ถือว่าคำสั่ง กฤษฎีกา และบัญชาต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นกฎหมายของรัฐ

สภาแห่งชาติ (Batasang Pambansa)

สภาแห่งชาตินี้เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ สภาแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิก ๒๐๐ คน ที่มาจากการเลือกตั้งและมาจากการแต่งตั้งและคัดเลือกจากประธานาธิบดีจาก ๑๓ เขต การเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งวาระคราวละ ๖ ปี^๔

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จะต้องเป็นพลเมืองชาวฟิลิปปินส์ มีอายุอย่างน้อย ๒๕ ปี และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะต้องมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และต้องอาศัยอยู่ในประเทศฟิลิปปินส์อย่างน้อย ๑ ปี

^๔Batas Pambansa, Blg. 72, Document.

สมาชิกสภาแห่งชาติจะสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีได้ด้วย

หน้าที่ของสภาแห่งชาติก็คือ บัญญัติกฎหมายและเสนอร่างกฎหมาย ยกเว้นร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรี และกฎหมายที่เกี่ยวกับมุสลิมซึ่งมีศาลของตัวเอง ร่างกฎหมายที่เข้าสู่สภาแห่งชาติ และได้รับการพิจารณาสามวาระแล้วจึงจะเสนอต่อประธานาธิบดี ถ้าประธานาธิบดี ส่งกลับคืนมาก็นำเข้ามาพิจารณาใหม่ แต่ถ้าหากไม่คืนกลับมาภายใน ๑๐ วัน ร่างกฎหมายนั้นถือว่าประกาศใช้ได้หากสมาชิกสภาแห่งชาติรับรองด้วยคะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ของสมาชิกทั้งหมด^๔

ลักษณะที่สำคัญของสภาแห่งชาติ คือ

๑. คณะรัฐมนตรีซึ่งอยู่ในสภาแห่งชาติอาจจะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน หรือจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดีก็ได้ แต่กำหนดไว้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะต้องมาจากการเลือกตั้ง
๒. นายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรีจะต้องถูกเลือกโดยสภาแห่งชาติ โดยการเสนอชื่อของประธานาธิบดีเท่านั้น
๓. นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรี รับผิดชอบร่วมกันในการทำให้โครงการต่าง ๆ ที่อนุมัติโดยประธานาธิบดีใช้ปฏิบัติได้
๔. สภาแห่งชาติสามารถลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้โดยเสียงข้างมาก ในกรณีนี้ประธานาธิบดีจะต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่ให้สภาแห่งชาติเลือก

^๔Arugo, *op. cit.*, p. 506.

๕. นายกรัฐมนตรีอาจเสนอให้ประธานาธิบดียุบสภาได้ ถ้าเสียงส่วนมากของสภาเห็นด้วย

๖. คณะกรรมการบริหารซึ่งเป็นที่ปรึกษาและผู้ช่วยประธานาธิบดี อันมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีสมาชิกไม่เกิน ๑๔ คน อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของสมาชิกจะต้องเป็นสมาชิกสภาแห่งชาติ

นายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีถูกเสนอชื่อโดยประธานาธิบดีและลงมติเลือกตั้งในสภาแห่งชาติ โดยตำแหน่งแล้วนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าของคณะรัฐมนตรี รวมทั้งรับผิดชอบโครงการและนโยบายต่าง ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรีจะให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ประธานาธิบดี รวมทั้งจะถูกแทนที่โดยประธานาธิบดีได้ทุกเมื่อ นอกจากนี้สภาแห่งชาติอาจลงมติไม่ไว้วางใจได้ด้วย

ตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ นายกรัฐมนตรีจะเข้ารับตำแหน่งในวันที่ได้รับการเลือกตั้งและสิ้นสุดลงในวันที่มีการเสนอชื่อคนใหม่เป็นนายกรัฐมนตรีโดยประธานาธิบดี

ในขณะที่ประธานาธิบดีรับผิดชอบนโยบายกว้าง ๆ ของรัฐบาล นายกรัฐมนตรีจะรับผิดชอบกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐบาลในสภาแห่งชาติ และจะเป็นผู้เสนอรายการเกี่ยวกับงบประมาณต่อสภาแห่งชาติ รวมทั้งตอบคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับงบประมาณด้วย ถ้าพิจารณาโดยผิวเผินแล้ว นายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ นี้ มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประธานาธิบดี คณะรัฐมนตรี และสภาแห่งชาติ รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลงานประจำของกระทรวงต่าง ๆ แต่ตามความเป็นจริงแล้วอำนาจอยู่ที่ประธานาธิบดี ประธานาธิบดีสามารถให้คำสั่งต่าง ๆ ซึ่งอนุมัติโดยนายกรัฐมนตรีเป็นโมฆะได้

ตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๗๓ นายกรัฐมนตรีจะต้องมาจากสมาชิกสภาแห่งชาติที่ได้รับการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๘๑ นายกรัฐมนตรีอาจมาจากสมาชิกสภาแห่งชาติที่ได้รับการเลือกตั้งมา หรืออาจมาจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี จากคณะรัฐมนตรี ซึ่งไม่ใช่มาจากการเลือกตั้งทั้งหมดเมื่อพิจารณาแล้ว นายกรัฐมนตรีเป็นเพียงข้าราชการประจำคนหนึ่งซึ่งปฏิบัติงานตามความเห็นชอบของประธานาธิบดี แต่มีใช้เป็นผู้นำทางการเมืองที่สามารถตัดสินใจได้

คณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี จะมาจากสมาชิกสภาแห่งชาติที่ได้รับการเลือกตั้งหรือมาจากบุคคลภายนอกก็ได้ คณะรัฐมนตรีมีตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ควบคุมกระทรวงที่ตนสังกัดอยู่ให้เป็นไปตามนโยบายของประธานาธิบดีโดยผ่านนายกรัฐมนตรี และจะต้องรับผิดชอบในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของรัฐโดยความเห็นชอบของประธานาธิบดี เสนอต่อสภาแห่งชาติ

คณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารนี้ได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและมีสมาชิกคณะกรรมการบริหารอีกไม่เกิน ๑๔ คน ในจำนวนนี้ อย่างน้อยครึ่งหนึ่งจะต้องเป็นสมาชิกสภาแห่งชาติ คณะกรรมการบริหารนี้มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประธานาธิบดีในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ประธานาธิบดีต้องการ และรับคำสั่งจากประธานาธิบดีมาปฏิบัติโดยตรง รัฐธรรมนูญมิได้ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงการหมดสภาพของคณะกรรมการ นอกจากนี้สมาชิกสภาแห่งชาติซึ่งถูกเลือกเป็นคณะรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารได้ด้วยตามแต่ที่ประธานาธิบดีจะเห็นชอบ

รองนายกรัฐมนตรี

ตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ กำหนดให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยนายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดีจะเป็นผู้เสนอชื่อรองนายกรัฐมนตรีต่อสภาแห่งชาติ เพื่อให้เลือกตั้ง ต้องได้คะแนนเสียงข้างมาก ตามปกติแล้ว รองนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้ช่วยการบริหารของนายกรัฐมนตรีตามบัญชาการของประธานาธิบดี

โครงสร้างการบริหารงานของรัฐบาล

รัฐบาลกลางซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของรัฐบาลแห่งชาตินั้น แบ่งการปกครองออกเป็น ๓ ส่วน คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ^๖

ฝ่ายบริหาร

ฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายที่มีอำนาจมากที่สุด มีประธานาธิบดีเป็นหัวหน้า เพราะไม่เพียงแต่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารเท่านั้น แต่ยังใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแก้ไขปรับปรุงใหม่ ปี ค.ศ. ๑๙๗๖ และ ๑๙๘๑ นั้นก็คือประธานาธิบดีสามารถออกคำสั่งหรือกฤษฎีกาใด ๆ ก็ได้ตามความเหมาะสม โดยให้ถือว่าคำสั่งและกฤษฎีกานั้น ๆ เป็นของรัฐบาลโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ ตามโครงสร้าง นายกรัฐมนตรีอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของประธานาธิบดี โดยส่วนรวมแล้วประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการบริหารเป็นผู้บริหารระดับชาติ^๗

ประธานาธิบดีในฐานะเป็นหัวหน้าของฝ่ายบริหาร เป็นผู้ควบคุมกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในขณะที่นายกรัฐมนตรีดูแลรับผิดชอบกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของประธานาธิบดี การควบคุม หมายถึงอำนาจที่จะตัดแปลง เปลี่ยนแปลง แก้ไข โยกย้าย วินิจฉัย หรือไม่วินิจฉัยในสิ่งซึ่ง

^๖ดูโครงสร้างที่ภาคผนวก

^๗Ibid.

ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำในหน้าที่^๕ การดูแล หมายถึง อำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข โยกย้าย วินิจฉัย หรือไม่วินิจฉัยในสิ่งที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ เมื่อการปฏิบัตินั้นผิด^๖ เพราะฉะนั้นพิจารณาดูแล้ว อำนาจของประธานาธิบดีมีมากกว่านายกรัฐมนตรี เพราะในบางครั้ง ไม่จำเป็นต้องดูการปฏิบัติงานก็สามารถวินิจฉัยสั่งการใด ๆ ได้

ในการบริหารระดับต่ำลงมา ก็คือการบริหารการปกครองท้องถิ่น นั่นก็คือการบริหารระดับจังหวัด ระดับเทศบาล และระดับหมู่บ้าน (Barangay) ในระดับจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัด (Governor) เป็นหัวหน้า ระดับเทศบาลมีนายกเทศมนตรี (Mayor) เป็นหัวหน้า และระดับหมู่บ้านมีหัวหน้าหมู่บ้าน (Punong Barangay) เป็นผู้ปกครอง ประธานาธิบดีเป็นผู้ดูแลให้การปฏิบัติงานในการปกครองท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย และยังมีอำนาจในการสั่งสอบสวนข้าราชการทุกระดับเมื่อมีความจำเป็น ประธานาธิบดีบังคับบัญชาโดยการสั่งผ่านกระทรวงการปกครองท้องถิ่น^๗ กระทรวงนี้ตั้งขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานกับกระทรวงอื่น ๆ และกับรัฐบาลแห่งชาติ รวมทั้งดูแลและมีอำนาจเหนือเทศบาล โดยผ่านทางจังหวัด มีอำนาจเหนือหมู่บ้านโดยผ่านทางเทศบาล เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลแห่งชาติโดยคำสั่งของประธานาธิบดีมอบอำนาจและหน้าที่ให้รัฐบาลท้องถิ่นตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ขึ้นในระดับท้องถิ่นได้

ฝ่ายบริหารจะให้บริการแก่ประชาชนโดยผ่านกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในแต่ละกระทรวง มีรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า ฝ่ายบริหารระดับกระทรวง กรม-สำนักงานท้องถิ่น จังหวัด เมือง เทศบาล และหมู่บ้าน มีดังนี้

๑. ขอบข่ายของกระทรวง

^๕Mondano V. Silvosa, 91Phil. 143. Document.

^๖Ibid.

^๗Batas Pambansa 337, Sec. 14. Document.

กระทรวงถูกตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการของฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ละกระทรวง มีหน้าที่รับผิดชอบในงานที่ได้รับไว้ในกฎหมาย กระทรวงแต่ละกระทรวง มีรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชา และมีรองรัฐมนตรี

หน้าที่ตามกฎหมายของรัฐมนตรี มีดังนี้คือ

๑.๑ ให้คำปรึกษาแก่ประธานาธิบดีในการประกาศคำสั่งเกี่ยวกับการบริหาร กฎระเบียบ กฎศกฏีกาและบัญชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้วงอำนาจของกระทรวงนั้น

๑.๒ สร้างนโยบายและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของกระทรวง ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของประธานาธิบดี

๑.๓ ประกาศคำสั่ง กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อสนองวัตถุประสงค์ นโยบาย และหน้าที่ของกระทรวงและของชาติ

๑.๔ ดูแล ทบวง กรม และหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงนั้น ๆ

๑.๕ ให้อำนาจในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ภายใต้ขอบเขตที่วางไว้

๑.๖ ปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายจะระบุไว้

เมื่อใดก็ตามที่รัฐมนตรีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไม่ว่าจะเพราะป่วย การไม่มาปฏิบัติงาน หรือเหตุผลใดก็ตาม หรือในกรณีที่ตำแหน่งว่างลง ให้รองรัฐมนตรีรักษาการชั่วคราว

รัฐมนตรีและรองรัฐมนตรี รวมทั้งเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ประกอบกันเป็นสำนักงานของนายกรัฐมนตรี

โดยปกติแล้ว กระทรวงจะประกอบไปด้วย รัฐมนตรีและหน่วยเจ้าหน้าที่ ภายใต้กระทรวงนั้น หน่วยเจ้าหน้าที่จะมีหัวหน้าหน่วยซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยต่าง ๆ คือ การบริการด้านวางแผน การบริการด้านการเงินและการจัดการ การบริการด้านบริหารและการบริการด้านเทคนิค และหน่วยการบริการทางด้านกฎหมาย จะมีขึ้นต่อเมื่อหน่วยบริการทางด้านบริหารไม่มีแผนกฎหมาย

เมื่อมีความจำเป็น อาจจะมีการแต่งตั้งตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีหนึ่งคนหรือมากกว่านั้น ภายในหนึ่งกระทรวงเพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือองรัฐมนตรีในการปฏิบัติงาน

๒. กรม

กรมเป็นหน่วยย่อยของกระทรวง อาจจะมีปฏิบัติงานโดยตรงหรือมีผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานนายกรัฐมนตรี

เจ้าหน้าที่กรมปฏิบัติงานเกี่ยวกับนโยบายขั้นแรกและพัฒนางค์การรวมทั้งให้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวง ส่วนโครงการต่างๆ จะใช้ให้เป็นผลและปฏิบัติได้นั้นขึ้นอยู่กับสำนักงานท้องถิ่น ซึ่งตั้งขึ้นโดยคำแนะนำจากรัฐมนตรี สำหรับสายงานของกรมนั้นจะต้องปฏิบัติตามโครงการภายใต้นโยบายและแผนของกระทรวงในแต่ละกรม มีผู้อำนวยการเป็นหัวหน้า ถ้ามีความจำเป็นในการปฏิบัติงาน อาจจะมีการแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการได้

๓. สำนักงานส่วนท้องถิ่น

เพื่อเป็นการกระจายอำนาจในแต่ละกระทรวงก็ได้ตั้งสำนักงานส่วนท้องถิ่นขึ้นทั่วประเทศ ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน แต่ละสำนักงานมีผู้อำนวยการฝ่ายท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายที่ได้ระบุไว้ในการปฏิบัติการขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับการบริหารโครงการย่อย ๆ ตามแผน

๔. จังหวัด

เนื่องจากหน่วยทางการเมืองประกอบไปด้วยกลุ่มของเทศบาลและเมือง จังหวัดจึงสนองความต้องการในฐานะเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานให้ได้ผลตามจุดประสงค์ เป็นผู้ควบคุมกระบวนการและหน้าที่ที่ปฏิบัติงานทุกอย่างที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ^{๑๑}

^{๑๑} Ibid. Sec. 195. Document.

ข้าราชการที่อยู่ในโครงสร้างของจังหวัด ได้แก่

๔.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัด

๔.๒ รองผู้ว่าราชการ

๔.๓ สมาชิกของที่ประชุมจังหวัด (Sangguniang Panlalawigan)

ซึ่งมาจาก ๗๓ เขต ซึ่งเป็นสมาชิกของฝ่ายนิติบัญญัติด้วย

๔.๔ เลขาธิการจังหวัด

๔.๕ เทรย์ญิจจังหวัด

๔.๖ ที่ปรึกษากฎหมาย

๔.๗ สำนักงานงบประมาณ

๔.๘ วิศวกรจังหวัด

๔.๙ เกษตรกรจังหวัด

๔.๑๐ ฝ่ายวางแผนจังหวัดและผู้ประสานงานการพัฒนา

๕. เมือง

เมืองเกี่ยวข้องกับเทศบาลและสนองจุดประสงค์ทั่วไปของรัฐบาลในการประสานงานและสงงานเบื้องต้นและเรื่องธรรมดา ๆ และการให้การบริการโดยตรง ภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้^๒ เมืองกำหนดขึ้นจากเขตที่เป็นชุมชนหนาแน่นและในเขตที่เจริญมากและเป็นเขตที่พัฒนาของรัฐบาล จึงมีหน่วยเมืองขึ้นต่างหากสำหรับพัฒนา เจ้าหน้าที่ของเมืองมีดังนี้

๕.๑ นายกเทศมนตรีของเมือง

๕.๒ รองนายกรัฐมนตรีของเมือง

^๒ Ibid., Sec. 162. Document.

๕.๓ สมาชิกของเมือง (Sangguniang Panlungsod) ซึ่งมาจาก ๖๐ เขต สมาชิกนี้เป็นสมาชิกของฝ่ายนิติบัญญัติด้วย

๕.๔ เลขานุการเมือง

๕.๕ เภรัญญิกของเมือง

๕.๖ ที่ปรึกษาากกฎหมาย

๕.๗ วิศวกรของเมือง

๕.๘ สำนักงานประมาณของเมือง

๕.๙ ฝ่ายวางแผนเมืองและผู้ประสานงานการพัฒนา

สำหรับเมืองที่เป็นชุมชนใหญ่มาก ๆ ซึ่งมีประชากร ๑๕๐,๐๐๐ และ รายได้ประจำปี ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ เปโซขึ้นไป จะมีการแต่งตั้งข้าราชการเพิ่มเติมคือ

๕.๑๐ สำนักงานกฎหมายของเมือง

๕.๑๑ สำนักงานจดทะเบียนฝ่ายพลเรือน

๕.๑๒ สำนักฝ่ายบริหารของเมือง

๕.๑๓ สำนักสัตวแพทย์

๕.๑๔ สำนักบริการทางสังคมและการพัฒนาของเมือง

๕.๑๕ สำนักบริการทั่วไปของเมือง

๕.๑๖ สำนักเกษตรของเมือง

๖. เทศบาล

เทศบาลประกอบด้วยหมู่บ้าน หรือบารังไก^{๑๓} (Barangay) หลาย ๆ

^{๑๓}คือหมู่บ้าน

บารังไกมารวมกัน สนองจุดประสงค์ทั่วไปของรัฐบาลในอันที่จะประสานงานและทำตามกฎระเบียบเบื้องต้นและบริการต่าง ๆ ภายใต้กฎหมาย^{๑๔}

ข้าราชการของเทศบาลมีดังนี้คือ

๖.๑ นายกเทศมนตรี

๖.๒ รองนายกเทศมนตรี

๖.๓ สมาชิกของสภาเทศบาล (Sangguniang Bayan) ซึ่งมาจาก ๖๐ เทศบาลด้วยกัน

๖.๔ เลขานุการเทศบาล

๖.๕ เหมรัญญิกเทศบาล

๖.๖ ที่ปรึกษากฎหมายเทศบาล

๖.๗ สำนักงานงบประมาณเทศบาล

๖.๘ สำนักงานวางแผนและการประสานงานการพัฒนาเทศบาล

๗. หมู่บ้านหรือบารังไก (Barangay)

บารังไกสนองวัตถุประสงค์ขั้นต้นของรัฐบาลในการวางแผนการปฏิบัติและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน บารังไกนี้ประกอบด้วยครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัวรวมเป็นหนึ่งบารังไก^{๑๕}

ข้าราชการของบารังไกมีดังนี้คือ

๗.๑ ผู้นำบารังไก (Punong Barangay)

^{๑๔}B.P., *op.cit.*, sec. 133. Document.

^{๑๕}*Ibid.*, Sec. 81. Document.

๗.๒ สมาชิก ๕ คนซึ่งเลือกมาจากสภาบารังไก (Sangguniang Barangay) อันเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติด้วย

๗.๓ ประธานของกลุ่มคนหนุ่มในบารังไก (Kabataang Barangay)

๗.๔ เลขานุการบารังไก

เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของบารังไก สภาบารังไกอาจจะแต่งตั้งตำแหน่งอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้เพิ่มเติมได้

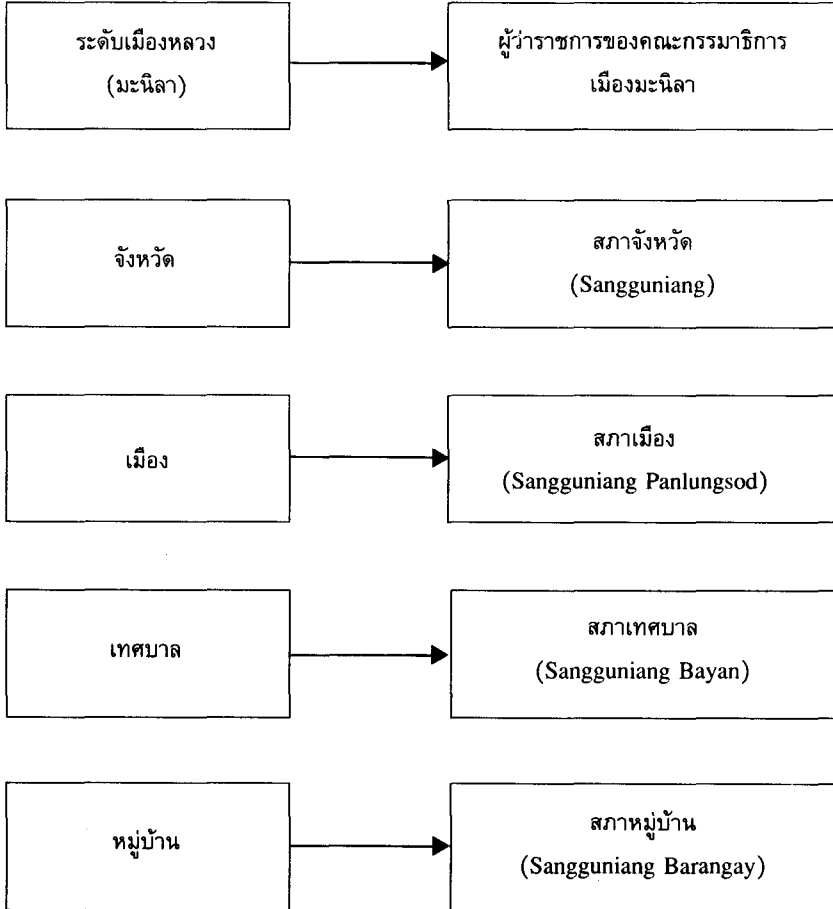
ฝ่ายนิติบัญญัติ

ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตราที่ ๘ ตอนที่ ๑ สภาแห่งชาติ (Batasang Pambansa) เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ สภาแห่งชาตินี้ประกอบด้วยสมาชิกสภา ๒๐๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ และจากการแต่งตั้งและการเลือกจากประธานาธิบดีซึ่งได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย สภาแห่งชาตินี้มีประธานสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งเป็นหัวหน้า

ในระดับชาติ ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วย สภาแห่งชาติ (Batasang Pambansa) และประธานาธิบดีซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ (ดูโครงสร้างในภาคผนวก) ในระดับชาตินั้น อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติถูกใช้โดยผู้ว่าราชการของมะนิลา ซึ่งเป็นกรรมการของคณะกรรมการเมืองมะนิลา เพราะเป็นผู้ออกกฎหมายปฏิบัติและคำสั่งต่าง ๆ ตามนโยบายของประธานาธิบดี

สภาแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจในการตีความสั่งการในศาลระดับต่าง ๆ แต่ยังมีศาลที่มีอำนาจในการตัดสินความของตัวเองโดยไม่เกี่ยวกับสภาแห่งชาตินั้นก็คือที่ประชุมของหมู่บ้าน (Lupon) ซึ่งเป็นผู้ตัดสินความระหว่างลูกบ้านและศาลมุสลิม ซึ่งเป็นศาลที่ตัดสินคดีความต่าง ๆ เกี่ยวกับมุสลิมภาคใต้

ฝ่ายนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่นมีดังนี้

*ตามตารางนี้จะเห็นว่า มีผู้มีอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่นต่าง ๆ กัน

๑. สภาจังหวัด (Sangguniang Panlalawigan) มี ๗๓ แห่ง แต่ละจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมายของสภาจังหวัด สภาจังหวัดนี้ประกอบด้วยข้าราชการดังต่อไปนี้คือ

- ๑.๑ ผู้ว่าราชการ
- ๑.๒ รองผู้ว่าราชการ
- ๑.๓ กรรมการที่เลือกตั้ง

๔ คน ถ้าจังหวัดมีประชากรน้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน

๖ คน ถ้าจังหวัดมีประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน หรือมากกว่า

๘ คน ถ้าจังหวัดมีประชากรมากกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน

๑.๔ สมาชิกซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี ซึ่งประกอบด้วยประธานกลุ่มบารังไกในจังหวัด และประธานสหพันธ์บารังไกหนุ่มสาวในจังหวัด

๒. สภาเมือง (Sangguniang Panlungsod) มีทั้งหมด ๖๐ แห่ง ซึ่งประกอบด้วยรองนายกเทศมนตรี สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง และสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี ซึ่งได้แก่ประธานของกลุ่มบารังไกของเมือง และประธานสหพันธ์บารังไกหนุ่มสาวของเมือง

๓. สภาเทศบาล (Sangguniang Bayan) มีอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติในเทศบาลประกอบด้วย

- ๓.๑ นายกเทศมนตรี
- ๓.๒ รองนายกเทศมนตรี
- ๓.๓ สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ๘ คน

๓.๔ สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากประธานาธิบดี ได้แก่ประธานกลุ่มเทศบาล และประธานสหพันธ์บารังไกหนุ่มสาวในเทศบาล

๔. สภาบารังไก (สภาหมู่บ้าน) ประกอบด้วย ๓๙, ๙๒๔ แห่งประกอบด้วย
 - ๔.๑ หัวหน้าบารังไก (Punong Barangay)
 - ๔.๒ สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากสภาบารังไก ๖ คน
 - ๔.๓ ประธานของสหพันธ์บารังไกหนุ่มสาว

ฝ่ายตุลาการ^{๖๖}

๑. ศาลฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจต่อไปนี้

๑.๑ ใช้อำนาจตามกฎหมายในกรณีที่เป็นผลต่อทูต กงสุล รัฐมนตรี รวมทั้งการออกหมายเรียกตัว

๑.๒ อำนาจตุลาการมีความเป็นอิสระมากในกรณีที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ เสียงจำนวนสองในสามของผู้พิพากษาศาลสูงทั้งหมด สามารถตัดสินได้ว่ากฎหมายหรือกฎกระทรวงหรือคำสั่งต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

๑.๓ สามารถโยกย้ายสถานที่พิจารณาคดีได้

๑.๔ พิจารณาตรวจสอบเพื่อที่จะแก้ ทบทวนคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลชั้นล่างโดยมีฎีกาขึ้นมา

๑.๕ วางระเบียบเกี่ยวกับการต่อสู้คดี การดำเนินงานของทนาย และวิธีพิจารณาความในศาลทั้งหลาย การรับเข้าดำเนินวิชาชีพทางกฎหมาย ตลอดจนการรวบรวมงานเนติบัณฑิตสภา

^{๖๖}ดูที่โครงสร้างในภาคผนวก

๑.๖ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่และพนักงานศาลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้าราชการพลเรือน^{๓๗}

ประธานาธิบดี เป็นผู้แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกาและผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ซึ่งอยู่ในตำแหน่งจนกระทั่งอายุครบ ๖๕ ปี

๒. ศาลอุทธรณ์ ซึ่งพิจารณาคดีอุทธรณ์ที่กระทำจากศาลล่าง ออกหมายสั่ง ส่งสำนวนฟ้อง หมายเรียกตัวเพื่อพิจารณาว่าผู้นั้นถูกคุมขังโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่ในขอบเขตของศาลอุทธรณ์ นอกจากนี้ ยังมีเขตอำนาจในการทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับการตัดสินขั้นสุดท้าย ศาลอุทธรณ์ จึงเป็นศาลซึ่งพิจารณาคดีอุทธรณ์ที่กระทำจากศาลล่าง ศาลท้องถิ่นแขวง มีอำนาจในการพิจารณาคดีแพ่งซึ่งเป็นคดีที่ร้องขอให้มีการต่อ เรียกคืน หรือบังคับตามสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิของพลเมือง คดีเหล่านี้เกี่ยวข้องกับหรือมีผลเฉพาะต่อสิทธิส่วนบุคคลซึ่งแตกต่างกับคดีอาญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดต่อสาธารณชน นอกจากนี้ยังพิจารณาคดีอาชญากรรม และคดีอื่น ๆ เช่น ออกหมายจับ หมายเรียกตัว และพิจารณาพิพากษาอย่างศาลชั้นต้น คดีที่พัวพันถึงเอกอัครราชทูตและเจ้าหน้าที่ทางการทูตอื่น ๆ

๓. ศาลเทศบาลและศาลภาค เป็นศาลที่พิจารณาคดีอาชญากรรมในเขตเทศบาลตามที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายซึ่งเป็นคดีแพ่ง และคดีเกี่ยวกับพันธุกรรมและมรดกรวมทั้งออกกฎหมายเรียกตัวต่าง ๆ

๔. คณะกรรมการเกี่ยวกับการรักษาความสงบ (Lupong Tagapayapa) คณะกรรมการนี้มีอยู่ในบารังไกหรือหมู่บ้านคอยพิจารณาคดีความของลูกบ้านแต่ละเขต

^{๓๗}รัฐธรรมนูญ ข้อที่ ๑๐ ตอนที่ ๕

๕. Sandiganbayan เป็นศาลที่พิจารณาคดีอาชญากรรมของข้าราชการทั้งรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ

๖. Shari's Courts เป็นศาลพิจารณาคดีทุกคดีเกี่ยวกับพวกมุสลิม โดยเฉพาะแบ่งเป็นเขต^{๙๔}

จากลักษณะโครงสร้างของฟิลิปปินส์ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอจะวิเคราะห์ได้ว่า ฟิลิปปินส์ มีลักษณะการปกครองแบบกึ่งประธานาธิบดี โดยมีประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของรัฐและหัวหน้าฝ่ายรัฐบาล และประธานาธิบดีสามารถยุบสภาได้ นายกรัฐมนตรีรับสนองนโยบายของประธานาธิบดี และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ จึงไม่ใช่การปกครองแบบรัฐสภาที่มาร์กอสได้เคยอ้างไว้ การปกครองรูปนี้ประธานาธิบดีเป็นผู้กุมอำนาจของประเทศไว้ทั้งหมด ผู้เขียนจะวิเคราะห์ถึงอำนาจเผด็จการของมาร์กอสต่อไป

อำนาจของมาร์กอสภายใต้กฎอัยการศึก (ปี ค.ศ. ๑๙๗๒)

เมื่อประธานาธิบดีมาร์กอสได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ นั้น อำนาจของประธานาธิบดีก็มีมากขึ้นกว่าเดิมตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๓๕ โดยมีสิทธิโดยเด็ดขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตราที่ ๑๗ ตอนที่ ๓ ข้อที่ ๒^{๙๕} โดยสามารถออก General Order ได้ตามความต้องการ จะเห็นได้จากการประกาศ General Order ของมาร์กอส ดังนี้

ใน General Order^{๙๖} ซึ่งออกโดยประธานาธิบดีมาร์กอส ประกาศว่า มาร์กอสในฐานะเป็นจอมทัพของกองกำลังของประเทศฟิลิปปินส์ สามารถจะ

^{๙๔}ดูโครงสร้างที่ภาคผนวก

^{๙๕}Ibid., p. 527.

^{๙๖}Republic of the Philippines, *General Order, no.1.*

ปกครองประเทศทั้งหมด รวมทั้งสั่งการทุกกรมกองเพื่อให้การปฏิบัติงานของประธานาธิบดีบรรลุผลสำเร็จไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม

ใน General Order ฉบับที่ ๒^๑ มาร์กอสได้สั่งการให้เลขาธิการของการป้องกันและปราบปรามแห่งชาติจับผู้ต้องหาที่เป็นภัยต่อชาติจนกว่าประธานาธิบดีจะสั่งปล่อย

ใน General Order ฉบับที่ ๔^๒ มาร์กอสได้สั่งห้ามพลเมืองออกจากบ้านเวลาค่ำคืน และมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน

ใน General Order ฉบับที่ ๕^๓ มาร์กอสห้ามมิการเดินทางของตัวต่อตัวรัฐบาลทุกรูปแบบ

ใน General Order ฉบับที่ ๘^๔ มาร์กอสมีอำนาจเต็มที่ในฐานะผู้บัญชาการกองกำลังของฟิลิปปินส์ในอันที่จะตั้งศาลทหารซึ่งเป็นศาลชำระความพิเศษ

ใน General Order ฉบับที่ ๑๒^๕ มาร์กอสมีอำนาจที่จะตัดสินคดีพิเศษตามศาลทหารที่ตั้งขึ้น

นอกเหนือจากที่เขาได้ออก General Order มาแล้วนี้ เขายังได้ออก Presidential Decrees มาหลายฉบับด้วยกันตามที่เขาต้องการ และด้วยบัญชาของประธานาธิบดีนี้เองเขาก็ได้ปรับโครงสร้างฝ่ายบริหารของประเทศเสียใหม่

^๑ *Ibid.*, no.2.

^๒ *Ibid.*, no.4.

^๓ *Ibid.*, no.5.

^๔ *Ibid.*, no.8.

^๕ *Ibid.*, no.12.

และในที่สุดมาร์กอสก็กลายเป็นผู้ออกกฎหมายของประเทศเสียเอง ในฐานะที่เขาเป็นหัวหน้าฝ่ายสภานิติบัญญัติ^{๖๖}

๔. อำนาจของมาร์กอสหลังประกาศกฎอัยการศึกจนถึงสิ้นสุดอำนาจของมาร์กอส เดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๘๖ (ตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๗๓, ๑๙๗๖, ๑๙๘๑)

เมื่อมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกเขาก็ใช้อำนาจกระทำการต่าง ๆ โดยพยายามแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เห็นว่าการประกาศกฎอัยการศึกเป็นอำนาจอันชอบธรรม ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญใหม่ มาตราที่ ๑๗ ได้ออกมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ และประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๓ โดยเฉพาะในตอนที่ ๓ ข้อที่ ๒^{๖๗} บัญญัติไว้ว่า ประกาศ คำสั่ง บัญชาการ กฎศฎีกาและบัญญัติต่างๆ ซึ่งออกโดยประธานาธิบดีมาร์กอสให้ถือเป็นกฎหมายของประเทศ และจะมีผลใช้จนกระทั่งให้มีการยกเลิกกฎอัยการศึกทั้งประเทศและเขาจะมีอำนาจ มีสิทธิพิเศษภายใต้รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ในฐานะประธานาธิบดีผู้เป็นทั้งประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาลจนกว่าเขาจะตั้งสภาแห่งชาติชั่วคราวเพื่อที่จะเลือกประธานาธิบดีขึ้นมาใหม่ รวมทั้งนายกรัฐมนตรีด้วย นอกจากนี้ข้าราชการทุกหน่วยงานของรัฐบาลทั้งข้าราชการฝ่ายตุลาการให้ขึ้นตรงต่อมาร์กอสอีกด้วย^{๖๘}

หลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ แล้ว ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๗๖ ข้อที่ ๓^{๖๙} ที่แก้ไขใหม่แล้วนี้ ประธานาธิบดีเป็นสมาชิกของสภาแห่งชาติชั่วคราว

^{๖๖} Aruego, *op. cit.*, pp. 149-151.

^{๖๗} *Ibid.*, p. 527.

^{๖๘} *Ibid.*,

^{๖๙} Primo L. Tongko, *The Philippine Government* (Quezon City : R.P. Garcia, 1981), Appendix.

โดยอัตโนมัติ และเขาเป็นทั้งประธานาธิบดีและเป็นนายกรัฐมนตรีในขณะเดียวกัน นอกจากนี้ยังระบุว่าเขาจะมีอำนาจแม้กระทั่งได้ตั้งสภาแห่งชาติถาวร (Gatasang Pambansa) และพร้อมที่จะปฏิบัติงานแล้วด้วย

ข้อที่ ๔ ของรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๗๖^{๓๐} ได้มอบอำนาจให้ประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรี (มาร์กอส) และคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจและหน้าที่ที่ได้โดยปฏิบัติงานให้ลุล่วงตามตำแหน่งที่ได้มอบให้ นอกจากนี้เขาสามารถที่จะแต่งตั้งรองนายกรัฐมนตรีมากเท่าที่เขาต้องการ ถ้ามีความจำเป็นในการปฏิบัติงาน

ข้อที่ ๕ ของรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๗๖^{๓๑} ยังให้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติแก่ประธานาธิบดี จนกว่าจะยกเลิกกฎอัยการศึกทั่วประเทศแล้ว

ข้อที่ ๖^{๓๒} ของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประธานาธิบดี (นายกรัฐมนตรี) ปฏิบัติการใด ๆ ก็ได้หากสภาแห่งชาติหรือสภาแห่งชาติชั่วคราวไม่สามารถปฏิบัติงานได้ เช่นในกรณีที่มีเหตุคับขันหรือเหตุต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ประเทศชาติ การออกกฎหมาย คำสั่ง กฎศฎีกา บัญชาต่าง ๆ ของประธานาธิบดีให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายของประเทศ

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญซึ่งแก้ไขแล้วในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ นี้ จะเห็นว่าอำนาจของประธานาธิบดีมีมากมาย และดูเหมือนว่าเขาจะยังมีอำนาจแม้กระทั่งได้ตั้งองค์การฝ่ายนิติบัญญัติแล้วก็ตาม ถึงแม้จะมีการยกเลิกกฎอัยการศึกแล้วก็ตาม อำนาจของเขาก็ยังมีอยู่ สิทธิของพลเมืองก็ยังคงจำกัด ประชาชนก็ยังไม่มียิสระเสรีภาพเท่าที่ควรอยู่เช่นเดิม ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ มาร์กอสได้แก้ไขรัฐธรรมนูญอีกครั้งเพื่อรักษาอำนาจของเขาไว้

^{๓๐} Ibid.,

^{๓๑} Ibid.

^{๓๒} Ibid.

ถ้าจะเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ กับรัฐธรรมนูญแก้ไขใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ แล้วจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ได้กำหนดให้ประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของประเทศและนายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการบริหารด้วยความช่วยเหลือของคณะรัฐมนตรี เมื่อพิจารณาแล้วนายกรัฐมนตรีก็เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ฝ่ายการต่างประเทศและเป็นจอมทัพ ยกเว้นเป็นประมุขของรัฐตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. ๑๙๗๓ แต่นอกเหนือไปจากรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๗๓ รัฐธรรมนูญแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๘๑^{๓๓} ให้นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลในสภาแห่งชาติรับผิดชอบร่วมกับคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายแห่งชาติตามความเห็นชอบของประธานาธิบดีและประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญที่แก้ไขใหม่ ค.ศ. ๑๙๘๑ นี้ เป็นทั้งประมุขของรัฐ (ตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๗๓) และยังใช้อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีในการควบคุมฝ่ายบริหารทั้งหมดรวมทั้งมีอำนาจในการยุบสภาด้วยเท่ากับอำนาจรวมอยู่ในบุคคลเดียวกัน ประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญ ปี ๑๙๘๑ นี้ถูกเลือกมาจากประชาชนทั่วประเทศโดยตรงอยู่ในตำแหน่ง ๖ ปี^{๓๔} ถ้าพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ แล้ว ได้กำหนดไว้ว่าประธานาธิบดีจะเป็นผู้สร้างนโยบายของชาติ รวมทั้งแผนงานและโครงการต่าง ๆ ต้องได้รับการอนุมัติจากประธานาธิบดีก่อน ในข้อนี้มาร์กอสมีอำนาจเท่ากับประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ซึ่งเป็นระบอบการปกครองแบบประธานาธิบดี ส่วนนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีจะรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ต่อสภาแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรีนี้จะถูกเลือกโดยเสียงส่วนมากของสมาชิกของสภาแห่งชาติ แต่จะถูกเลือกจากสมาชิกสภาแห่งชาติได้โดยการเสนอชื่อโดยประธานาธิบดีเท่านั้น^{๓๕} เมื่อเป็นดังนี้ สภาแห่งชาติไม่ใช่องค์กรที่จะตรวจ

^{๓๓} Aruego, *op. cit.*, pp. 496-498.

^{๓๔} *Ibid.*

^{๓๕} *Ibid.*, pp. 506-507.

สอบอำนาจของประธานาธิบดี แต่เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อสนองนโยบายซึ่งกำหนดโดยประธานาธิบดี เพราะประธานาธิบดีจะเลือกนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีที่สนองนโยบายของตนเข้ามาในสภาแห่งชาติเท่านั้น

รัฐธรรมนูญที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ นี้แก้ไขเฉพาะมาตราที่ ๗, ๘, ๙, และบางตอนในมาตราที่ ๑๒ และตอนที่ ๔ ของมาตราที่ ๑๔ ส่วนมาตราอื่น ๆ ให้อิงตามปี ค.ศ. ๑๙๗๓ เพราะฉะนั้นประชาชนชาวฟิลิปปินส์ยังสามารถที่จะใช้สิทธิของพลเมืองเพื่อป้องกันสิทธิส่วนบุคคลได้ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเลยในมาตราที่ ๔ ซึ่งว่าด้วยสิทธิของพลเมือง^{๓๖} แต่ประชาชนก็มีได้เรียกร้องสิทธิเนื่องจากรัฐสภาได้ออกกฎหมายควบคุมการเคลื่อนไหวของประชาชน

จากรัฐธรรมนูญของประเทศฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓, ๑๙๗๖ และ ๑๙๘๑ นั้นพอจะสรุปได้ว่า ประเทศฟิลิปปินส์ที่แท้จริงแล้วมีระบบการปกครองกึ่งประธานาธิบดี มาร์กอส ซึ่งเป็นประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบต่อประธานาธิบดี และประธานาธิบดีรับผิดชอบต่อประชาชนชาวฟิลิปปินส์ สภาแห่งชาติของฟิลิปปินส์จึงมีอำนาจน้อยเพราะต้องขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของประธานาธิบดี ด้วยเหตุนี้เองมาร์กอสจึงมีอำนาจมาก

อำนาจเผด็จการของมาร์กอส : พิจารณาในลักษณะของผู้นำในประเทศกำลังพัฒนา

ถ้าพิจารณาตามรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ ฟิลิปปินส์มีระบบการปกครองแบบกึ่งประธานาธิบดี ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร และมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ประกาศใช้กฎอัยการศึกเป็นต้นมา ประธานาธิบดีรับผิดชอบต่อประชาชน สภาแห่งชาติมีอำนาจน้อยมาก สภาแห่งชาติสามารถควบคุมได้ก็แต่ในรายละเอียดในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันประเทศและการทูต สภาแห่งชาติของฟิลิปปินส์ต้องฟังพยานอัยการประธานาธิบดีหรือ

^{๓๖} Ibid., pp. 492-495.

สถาบันฝ่ายบริหารในการริเริ่มและในการกำหนดนโยบายภายในประเทศแต่อย่างไรก็ตาม สภาแห่งชาติก็ยังสามารถใช้อำนาจของตนในการให้การรับรอง หรือปฏิเสธร่างรัฐบัญญัติของประธานาธิบดีได้ และสามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันฝ่ายบริหารได้ตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารประเทศ

แต่เนื่องจากฟิลิปปินส์มีพรรคการเมืองพรรคเดียวในสภาแห่งชาติที่รัฐบาลยอมรับ^{๓๓} ส่วนพรรคฝ่ายค้านแทบจะไม่มีบทบาทเลยในสภาแห่งชาติ มติต่างๆ จึงเป็นไปเพื่อความต้องการของพรรคเดียวซึ่งมารักออคควบคุมอยู่ ทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นได้ยาก

ส่วนหนึ่งของสถาบันฝ่ายบริหาร ได้แก่ระบบการบริหารราชการในกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ นั้นเอง ซึ่งประธานาธิบดีเป็นผู้ควบคุมและวางนโยบายการพัฒนาของระบบการบริหาร และย่อมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ แต่ถ้าหากการบริหารมีอำนาจมากเกินไป ก็จะเป็นสิ่งขัดขวางความเจริญของประเทศได้ ถ้าระบบการบริหารจะต้องรับใช้หรืออยู่ภายใต้รัฐบาลซึ่งมีผู้นำเป็นเผด็จการแล้ว ย่อมเป็นการยากที่ระบอบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้อย่างเช่น ประเทศฟิลิปปินส์เป็นต้น ระบบบริหารอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาล และจัดตั้งหน่วยต่าง ๆ ตามความต้องการของตัวเองเพื่อเสริมสร้างบารมีของรัฐบาลเป็นลักษณะเผด็จการ^{๓๔} จึงย่อมเป็นการยากที่ระบอบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้น จากการศึกษาของ Riggs และ Dorsey ยืนยันว่าการที่ระบบการบริหารมีอำนาจมากนั้น เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองจึง

^{๓๓} พรรคนี้เป็นการรวบรวมประชาชนหรือพรรคการเมืองอื่น ๆ ที่สนับสนุนแนวความคิดสังคมใหม่ของฟิลิปปินส์โดยมีประธานาธิบดีเป็นผู้นำพรรค และได้บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญว่าเป็นพรรคของรัฐบาลเพียงพรรคเดียว ชื่อ Kilusang Bagong Lipunan ซึ่งหมายถึง Movement for New Society.

^{๓๔} Aruego, *op. cit.*

ต้องส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมีกลุ่มพลังภายนอก เช่น พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อมาตรวจสอบอำนาจของระบบบริหาร^{๙๙} แต่ในประเทศฟิลิปปินส์มีระบบการบริหารเป็นช่องทางเดียวที่จะเข้ามาสู่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างชนชั้นนำ คือมาร์กอสและคณะที่เป็นฝ่ายอนุรักษ์นิยมซึ่งพยายามรักษาสถานภาพของตนและให้ความผูกพันต่อหลักประชาธิปไตยไม่เพียงพอ จึงพยายามต่อต้านการควบคุมของประชาชน จะเห็นได้จากในช่วงครึ่งปีแรกของปี ค.ศ. ๑๙๘๒ มาร์กอสได้เผชิญกับกลุ่มต่อต้านหลายกลุ่มด้วยกัน จนทำให้มาร์กอสต้องกักตัวบุคคลสำคัญหลายคนด้วยกัน บุคคลเหล่านั้นได้แก่ อากิลิโน พิเมเนเทล (Aquilino Pimental) นายกเทศมนตรีของเมืองคากายัน เบนิกโน อากิโน (Benigno Aquino) ซึ่งเป็นผู้นำพรรคฝ่ายค้าน คาร์ล กาสปาร์ (Karl Caspar) เลขาธิการฝ่ายบริหารของ Roman Catholic National Secretariat for Social Action และอันโตนิโอ เนอิวา (Antonio Neiva) ซึ่งเป็นบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ Bulletin Today^{๑๐} มาร์กอสได้ออกคำสั่งจับบุคคลเหล่านี้ภายใต้คำสั่งประธานาธิบดี (Presidential Commitment Order - PCO)

ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. ๑๙๘๓ ศาลสูงสุดของฟิลิปปินส์ได้อนุมัติให้มาร์กอสใช้อำนาจในการประกาศใช้คำสั่งประธานาธิบดี (PCO) แก่บุคคลที่สงสัยว่าเป็นอาชญากรและสงสัยเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ และให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวนี้เป็นคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนั้น บุคคลเหล่านี้อาจถูกไม่ให้ประกันตัว^{๑๑} การประกาศคำสั่งก็เท่ากับศาลสูงสุดได้มอบอำนาจให้กับมาร์กอสใช้

^{๙๙}Rupert Emerson, *From Empire to Nation : The Rise of Self Assertion of Asian and African Peoples* (Cambridge, Mass. : Harvard Univ. Press, 1960).

^{๑๐}"Swoops on Mayor, Writer, Activist," *Asiaweek* (April 29, 1983) : 14.

^{๑๑}Sheila Ocampo-Kalfors, "The Rot in the Writ," *Far Eastern Economic Review* (June 2, 1983) : 38 -39.

กับบุคคลที่มาร์กอสสงสัย ซึ่งเหมือนกับการประกาศคำสั่งหรือบัญชาต่าง ๆ ในช่วงที่ประกาศกฎอัยการศึกปี ค.ศ. ๑๙๗๒

ในเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. ๑๙๘๓ มาร์กอสได้เลิกล้มคำสั่งประธานาธิบดีแต่ได้ออกกฤษฎีกาใหม่ซึ่งยังรักษอำนาจของเขาอยู่ เป็นคำสั่งที่สั่งจับผู้ที่วิจารณ์รัฐบาลของมาร์กอสอย่างเปิดเผย เรียกว่า Preventive Detention Order (PAD) การที่เขาออกกฤษฎีกานี้มาก็เพราะเขาคาดการณ์ว่า ประชาชนอาจจะประท้วงการใช้คำสั่งประธานาธิบดีสมัยแรกของเขา เขาจึงเปลี่ยนการออกคำสั่งเสียใหม่ แต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังรักษาสถานภาพเดิมของตัวเองอยู่ การกักขังตามคำสั่งนี้มีเวลา ๑ ปี และสั่งโดยผ่านศาลแต่อาจจะให้มีการกักขังต่อได้ หากยังสงสัยบุคคลนั้นอยู่^{๔๒}

นอกจากเขาจะใช้อำนาจในการสั่งจับผู้ต้องสงสัยดังกล่าว เขายังใช้อำนาจของเขา ออกคำสั่งให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ญาติของตัวเองและบุคคลที่ใกล้ชิด จะเห็นได้จากในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. ๑๙๘๓ เขาได้ประกาศกฤษฎีกาของประธานาธิบดี (Presidential Decree) ให้ลดภาษีขาเข้าของปอ ซึ่งสั่งเข้าโดยเฮอร์มินิโอ ดิซินี (Herminio Disini) เพื่อนสนิทของเขาซึ่งเป็นเจ้าของบริษัท Philippine Tobacco Filters Corporation นอกจากนี้ยังมีคำสั่งอนุมัติให้โรเบิร์ตโต เบนเนดิกโต (Roberto Benedicto) เจ้าของบริษัท Banahaw Broadcasting นำชิ้นส่วนประกอบที่ถอดได้เข้ามาประกอบโทรทัศน์ได้ในราคาถูก ในเวลาต่อมาเขาก็ออกคำสั่งอนุมัติให้บริษัทของเอดัวร์โต โควฮวงโก (Eduardo Cojuangco) คุมผลิตภัณฑ์เคมีจากปิโตรเลียมทั้งประเทศผู้เดียว^{๔๓} คำสั่ง

^{๔๒}Guy Sacerdoti, "Law of the Jungle," *Far Eastern Economic Review* (August 25, 1983) : 14.

^{๔๓}Guy Sacerdoti, "Favoritism Still Favour," *Far Eastern Economic Review* (June 30, 1983) : 30 - 31.

ของมาร์กอสดังกล่าวนี้เขาไม่ได้นำเข้าไปอภิปรายในสภาแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการบริหารเลย ซึ่งเท่ากับเขาใช้อำนาจเผด็จการเช่นเดิม

จากพฤติกรรมดังกล่าวของมาร์กอสนี่เอง ในเดือนพฤษภาคมปีเดียวกัน นั้นกฤษฎิกายเป็นจำนวนมากจึงได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลสูงสุดเพื่อต่อต้านการออก กฤษฎีกา และคำสั่งลับของมาร์กอสกว่า ๑,๐๐๐ คำสั่งด้วยกัน แต่ศาลสูงสุดก็ยัง เพิกเฉยอยู่^{๔๔}

เมื่อมาพิจารณาดูประเทศฟิลิปปินส์แล้วจะเห็นว่า มีการเปลี่ยนแปลงทาง การเมืองของประเทศ คือมีการปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ตามปกติแล้วเมื่อ ระบบการเมืองใดดำรงอยู่ได้ชั่วระยะหนึ่งแล้ว ก็ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น อาจจะเป็นโดยสันติวิธีหรือโดยวิธีการอันรุนแรง ซึ่งก็สุดแต่ความสามารถใน การปรับตัวของสังคมนั้น ๆ ว่าทำอย่างไรจึงจะให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีเกิดขึ้น เมื่อเปลี่ยนแปลงแล้วประเทศฟิลิปปินส์จะพัฒนาทางการเมืองไปได้มากน้อยแค่ไหนต้องขึ้นอยู่กับผู้นำและผู้ร่วมรัฐบาล

เมื่อมาร์กอสได้ประกาศกฎอัยการศึกในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ เขาก็ให้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของรัฐบาล โดยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญและ ทำให้ฝ่ายบริหารมีอิทธิพลมาก^{๔๕} กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมือง เพราะทำให้การควบคุมจากฝ่ายประชาชนกระทำได้ยากและไม่ค่อยสำเร็จ^{๔๖} ถ้าจะ พิจารณาดูแล้วชาวฟิลิปปินส์ยอมรับสิ่งที่ติดตัวมา เช่น ซาติวุฒิ วยุวุฒิและคุนวุฒิ

^{๔๔} Ibid.

^{๔๕} ประธานาธิบดีมีอำนาจสั่งการแต่เพียงผู้เดียว และได้แก้ไขรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ และ ๑๙๘๑ เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของตนเองและเพื่อรักษาสถานภาพเดิมของตนเองไว้ โดยที่เขาเป็นทั้งประมุขของประเทศและหัวหน้าฝ่ายบริหารในขณะเดียวกัน

^{๔๖} Ralph Braibanti and others, *Political and Administration Development* (Durham : Duke Univ. Press, 1969).

แต่ในด้านกฎเกณฑ์หรือกฎหมายของสังคมมีผลใช้บังคับเฉพาะผู้ที่ไม่มีอิทธิพล บทบาทและหน้าที่ของบุคคล และสถาบันต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน แต่จะทำหน้าที่หลาย ๆ อย่างรวมกันไปในบุคคล คณะบุคคล หรือสถาบันเดียวกัน เช่น รัฐบาลเผด็จการของมาร์กอส มีการใช้อำนาจทั้งสามอย่าง คือการใช้อำนาจบริหาร การใช้อำนาจนิติบัญญัติซึ่งเป็นอำนาจในการออกกฎหมาย การปกครองและแต่งตั้งพรรคพวกของตนเป็นสมาชิกรัฐสภา เพื่อมาเป็นที่ประทับตรารับกฎหมายฝ่ายตนและการใช้อำนาจตุลาการในการพิพากษาคดี และสังคมยังอย่างไม่มีกำหนดสิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ของประเทศด้อยพัฒนาซึ่งเป็นการศึกษาของ พาร์สัน (Parsons)^{๘๗}

ปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งในประเทศฟิลิปปินส์ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันก็คือ ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ ความสับสนในเรื่องวัฒนธรรมสเปนกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นแบบเก่าและใหม่ ปัญหาความเคลื่อนไหวทางสังคม การขัดแย้งกันระหว่างโครงสร้างที่เป็นทางการกับพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริง ลัทธิชาตินิยมที่รู้สึกว่าจะไม่มีความมั่นคงนัก การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่แผ่กว้างปราศจากขอบเขต^{๘๘} การมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่เพียงพอ ตลอดจนการขาดแคลนผู้นำที่มีความสามารถอย่างจริงจัง ซึ่งปรากฏการณ์นี้เป็นปรากฏการณ์ของประเทศกำลังพัฒนา^{๘๙}

^{๘๗}James S. Coleman, "Modernization : Political Aspects," *International Encyclopedia of the Social Science*, Vol. X, 1968. p. 396.

^{๘๘}Robert L. Youngblood, "The Philippines in 1982 : Marcos mets tough with Domestic Critics," *Asian Survey* XXXIII, 2 (Feb, 1983) : 218-219.

^{๘๙}Dankwart A. Rustow, "New Horizons for Comparative Politics," *World Potitics* IX (July, 1957) : 530 - 549.

นอกจากนี้ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนานั้น มีลักษณะผูกพันกับชุมชนดั้งเดิมของตน เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ส่วนตัว มีระบบบริหารผู้นำของพรรคการเมืองมีอิสระจากการควบคุมค่อนข้างสูง กระบวนการทางการเมืองมีลักษณะถูกครอบงำโดยบุคคลบางกลุ่มคือกลุ่มมาร์กอส^{๕๐} และมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มค่อนข้างสูง มีการสรรหาบุคคลเข้ารับบทบาทสำคัญๆ ในอัตราค่อนข้างดี จะเห็นว่าการเมืองจะมีลักษณะของการแสดงความรู้สึกหรือการแสดงออกมากกว่าการแก้ปัญหาหรือมีนโยบายที่แน่นอนของรัฐ และยังไปกว้านสังคมนิปปินส์ถูกครอบงำโดยภาวะผู้นำที่ใช้บารมีตนเองเป็นหลัก ปรากฏการณ์ของฟิลิปปินส์เป็นปรากฏการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายซึ่ง พาย (Pye), ฮันติงตัน (Huntington) และรัสเตา (Rustow) ได้ศึกษาไว้^{๕๑}

จากการกล่าวถึงการเมืองการปกครองในสมัยมาร์กอส จะเห็นว่ามาร์กอสใช้อำนาจเผด็จการในการปกครองประเทศ

ลักษณะสำคัญของระบบการเมืองแบบเผด็จการของมาร์กอส พอลจะพิจารณาได้ดังนี้

๑. ระบอบเผด็จการของมาร์กอส เคลือบแฝงอยู่ในรูปของประชาธิปไตยบางส่วน คือ มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ จะเห็นได้จากเขาแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญจากปี ค.ศ. ๑๙๗๒, ๑๙๗๓, ๑๙๗๖, ๑๙๘๑ เพื่อ

^{๕๐}Sacerdoti, *op. cit.*

^{๕๑}Lucian W. Pye. "The Non-Western Political Process," *Journal of Politics* XX (August 1958) ; 468-486; Samuel P. Huntington, *Political Order in Changing Society* (New Haven : Yale Univ Press, 1969); Dankwart A. Rustow, *A World of Nations : Problems of Political Modernization* (Washington, D.C. : The Brookings Institution, 1968).

รักษาสถานภาพของตัวเองไว้เช่น ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เขามีอำนาจแต่ผู้เดียวตามกฎหมาย-
อัยการศึก ควบคุมฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และ ฝ่ายตุลาการ ตามรัฐธรรมนูญปี
ค.ศ. ๑๙๗๖ ประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลคนเดียวกัน^{๕๒} ตามรัฐ-
ธรรมนูญ ปี ๑๙๘๑ เขามีอำนาจประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๓๕ และ
มีอำนาจนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๗๓^{๕๓}

๒. มีอุดมการณ์ที่โน้มน้าวให้คนทั่วไปเห็นคล้อยตาม เช่น มาร์กอส
อ้างว่า จำเป็นต้องมีการประกาศกฎอัยการศึก เพราะบ้านเมืองอยู่ในยามวิกฤติ
ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เขาเป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของปวงชน จะเห็นได้จากหนังสือ-
สือที่เขาเขียน ชื่อ Today 's Revolution^{๕๔} กล่าวไว้ว่า การปฏิวัติเป็นสิ่งจำเป็น
เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงคนและสังคม การปฏิวัติไม่ใช่การขู่ แต่เป็นเรื่องที่
ต้องทำเพื่อทำให้สังคมอยู่รอด เขายังกล่าวอีกว่า แม้ระบบสังคมและเศรษฐกิจใน
สังคมจะไม่ยุติธรรม แต่ประชาชนก็สามารถแก้ไขได้โดยตรงหรือทางอ้อม
เพราะระบอบประชาธิปไตยมีกลไกในการแก้ไขในตัวของมันเองอยู่แล้ว

๓. มาร์กอสสามารถคุมทหารอยู่ทั้งๆ ที่เป็นพลเรือน โดยการให้
ทรัพย์สินบริวารแก่ทหารเหล่านั้น พร้อมทั้งแต่งตั้งนายทหารชั้นผู้ใหญ่เข้ามา
บริหารประเทศร่วมกับเขาด้วย และตามโครงสร้างการปกครองของประเทศ
ฟิลิปปินส์^{๕๕} ประธานาธิบดีก็มีอำนาจสูงสุดอยู่แล้ว รวมทั้งรัฐธรรมนูญก็ให้อำนาจ

^{๕๒}Tongko, Appendix, no. pages.

^{๕๓}Aruego, *op. cit.*, p. 130.

^{๕๔}Ferdinand E. Marcos, *Today's Revolution : Democracy* (Manila : Marcos
Foundation, 1971), pp. 121 - 140.

^{๕๕}ดูโครงสร้างของประเทศฟิลิปปินส์ในภาคผนวก

ในการคุมกระทรวงทุกกระทรวง ถ้าไม่พอใจสิ่งใดเขาก็สามารถออกคำสั่งหรือกฤษฎีกาสั่งได้ในปัจจุบันทันด่วน โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการของสภาแห่งชาติและฝ่ายตุลาการ จึงไม่มีผู้ใดกล้าขัดนโยบายของเขา^{๕๖}

๔. เขาพยายามสร้างคะแนนนิยมให้ตัวเองว่า เป็นผู้สามารถจะแก้ปัญหาได้โดยการให้ประชาชนออกเสียงแสดงประชามติ (Referendum) ต่อการปกครองที่ผ่านมามีเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และเสนอนโยบายให้ประชาชนเลือกเอาทางใดทางหนึ่งตามวิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยประชาชนทั้งประเทศ (Plebiscite) ซึ่งประชาชนเป็นผู้ชี้ขาดขั้นสุดท้ายจะเห็นได้จากผลการแก้ไขรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑^{๕๗} ให้การปกครองเป็นระบบกึ่งประธานาธิบดี ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของประเทศและหัวหน้าฝ่ายบริหาร และเป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดีจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๖ ปี แต่สามารถจะได้รับการเลือกตั้งอีก ๑ ครั้ง และใน ปี ค.ศ. ๑๙๘๔^{๕๘} เขาก็ได้หยังเสียงประชาชนเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญอีกครั้งเพื่อแสดงว่าเขาให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน แต่มาร์กอสก็ใช้วิธีการซื้อเสียงจากประชาชนในการออกเสียงประชามติเป็นจำนวนมาก โดยผ่านไปที่ทางสภาหมู่บ้าน (Barangay Assembly) ซึ่งเป็นฝ่ายเดียวกับมาร์กอสอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นคราวเท่าที่มาร์กอสยังสามารถซื้อเสียงได้เขาก็ยังคงเป็นประธานาธิบดีของประเทศฟิลิปปินส์ต่อไปจนตลอดชีวิต ถ้าหากไม่มีการต่อต้านจากพลังประชาชน

๕. เมื่อมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกระยะแรก ๆ มาร์กอสไม่ยอมให้มีการคัดค้านรัฐบาล หากบุคคลใดหรือกลุ่มใดวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านจะถูก

^{๕๖}Ocampo - Kalfors, *op. cit.*

^{๕๗}Robert L. Youngblood, "The Philippines in 1981 : From New Society to 'New Republic,' *Asian Survey* XXIII, 2 (February, 1982): 296-231.

^{๕๘}Republic of the Philippines, Commission on Elections, *Primer on the January 27, 1984. Plebiscite. Document.*

กำจัด พรรคการเมืองฝ่ายค้านจึงมีไม่ได้ ความคิดเป็นที่แตกต่างจากผู้นำเป็นสิ่งที่ยอมไม่ได้ ดูจากการประกาศกฤษฎีกา และคำสั่งต่าง ๆ ประชาชนอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐอย่างเคร่งครัด^{๕๔}

๖. มาร์กอสเข้าควบคุมระบบการติดต่อสื่อสารมวลชน ห้ามตีพิมพ์ข้อวิจารณ์ใด ๆ ในหนังสือพิมพ์อย่างเปิดเผย ห้ามมีการกระจายเสียงอันก่อให้เกิดความไม่มั่นคงของรัฐบาล^{๖๐}

๗. มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวที่มีบทบาทและเป็นที่ยอมรับของสภาแห่งชาติ คือ Kilusang Bagong Lipunan (Movement for New Society) พรรคดังกล่าวเป็นพรรคที่สนับสนุนผู้นำ เป็นผู้ควบคุมการบริหารงานของรัฐ และเป็นผู้นำนโยบายของรัฐบาลไปสู่ประชาชน พรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นเป็นการสนองนโยบายของแนวความคิด "สังคมใหม่" ของมาร์กอส พรรคนี้เปรียบเสมือนพรรคแนวร่วมและเชื่อมความสัมพันธ์ของผู้ที่เคยสังกัดอยู่ในพรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) พรรคเสรีนิยม (Liberal Party) พวกทหารผ่านศึกหรือกลุ่มอื่นๆ ที่สนับสนุนนโยบายของ "สังคมใหม่" รวมทั้งเป็นพรรคที่คอยควบคุมพรรคอื่น ๆ อีกด้วย ในพรรคนี้มาร์กอสเป็นหัวหน้าพรรคตามกฎหมาย

จะเห็นว่าระบบเผด็จการอำนาจนิยมของมาร์กอสนี้ ผ่องอยู่ในรูปของประชาธิปไตย และมีการมอบอำนาจในทางนิติบัญญัติให้ผู้บริหาร^{๖๑} การปกครอง

^{๕๔}Youngblood, *op. cit.*, p. 212; Tilman, *op. cit.* p. 150; Tongko, *op. cit.*, p. 148.

^{๖๐}Tilman, *op. cit.*, pp. 149-150.

^{๖๑}Juan J. Linz "Totalitarian and Authoritarian Regimes." in *Handbook of Political Science*, edited by Fred I. Greenstein (California: Addison - Wesley, 1975), v.3, pp. 264-350.

อาศัยกฎภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้รัตนอนิสทธิเสรีภาพทางการเมือง ลักษณะเผด็จการดังกล่าวนี้มีอยู่ทั่วไปในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งรวมทั้งประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวมาแล้วจะเห็นว่า มาร์กอสมีอำนาจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งเขาถือว่าเขามีเหตุผลในการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ของประเทศและสวัสดิภาพของประชาชน

จากการกล่าวถึงการเมืองการปกครองสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงสมัยมาร์กอสนั้น จะเห็นว่า การปกครองในช่วง ค.ศ. ๑๙๔๖ - ๑๙๗๒ ก่อนมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกนั้น เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบประธานาธิบดี ประธานาธิบดีเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกออกจากกันเป็นระบบรัฐและถ่วงดุล ถึงแม้ในช่วงนี้จะมีความเป็นประชาธิปไตยสูงก็ตามประธานาธิบดีทุกคนที่ปกครองประเทศต่างก็หวังสร้างพรรคพวกบริหารตามที่รัฐธรรมนูญเปิดทางให้ เช่นการแต่งตั้งพรรคพวกบริหารเข้ามาอยู่ในคณะรัฐมนตรี และตามหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการบริหารงาน ซึ่งประธานาธิบดีทุกคนไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ จะมีการกระทำมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมของประธานาธิบดีแต่ละคน มาในสมัยมาร์กอสช่วงประกาศกฎอัยการศึก มาร์กอสได้ใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศยิ่งทำให้มีการสร้างพรรคพวกบริหารมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้บริหารเหล่านี้ฉวยโอกาสในการสร้างอำนาจทางการเมืองและทางธุรกิจไว้มากมาย จนเป็นสาเหตุของการล้มละลายของประเทศและเกิดภาวะความเสื่อมโทรมทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นสาเหตุของการโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ นั้นเอง

บทที่ ๕

ประเทศฟิลิปปินส์ยุคสังคมใหม่ (New Society)

หลังจากที่มาร์กอสได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ แล้วนั้น เขาก็ได้ดำเนินการแก้ปัญหาของประเทศอย่างรีบด่วน ซึ่งถ้าจะมาพิจารณาแล้ว มาร์กอสมีอำนาจจะกระทำการใด ๆ ก็ได้ก่อนประกาศใช้กฎอัยการศึกเพราะเขามีอำนาจมากพออยู่แล้ว แต่ที่เขาประกาศใช้กฎอัยการศึกนั้นก็เพื่อรักษาอำนาจของเขาให้มีอยู่ต่อไป เพราะตามรัฐธรรมนูญประธานาธิบดีจะดำรงตำแหน่งเป็นครั้งที่สามไม่ได้ เขายังเหตุความสับสนวุ่นวายในประเทศ ประกาศใช้กฎอัยการศึกเพื่อควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศให้ดีขึ้น

เมื่อมีการปกครองแบบเผด็จการ ระบอบเสรีประชาธิปไตยแบบอเมริกันของฟิลิปปินส์ ซึ่งใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ก็ล้มเหลวลงด้วยการประกาศใช้กฎอัยการศึก ทั้งนี้เพราะในช่วงนั้นผลสืบเนื่องมาจากการที่ประเทศต้องประสบกับปัญหาทางด้าน เช่น ราคาสินค้าถีบตัวขึ้นสูง การก่อกวนจลาจลของนักศึกษา การโฆษณาชวนเชื่อของคอมมิวนิสต์ กบฏมุสลิม และภัยธรรมชาติต่าง ๆ มาร์กอสไม่สามารถสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ได้ เขาแก้ปัญหาโดยเชิญพวกข่านาญพิเศษเข้ามาร่วมวางนโยบายทางสังคมและเศรษฐกิจ แต่ปัญหาต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งวาระสุดท้ายของระบอบประชาธิปไตยก็มาถึง เมื่อมาร์กอสได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ โดยมีมุ่งที่

จะปฏิรูปสังคมเสียใหม่พร้อมกับเสนอแนวความคิดในการสร้าง สังคมใหม่' (New Society) ซึ่งเขาได้เตรียมการไว้แล้ว

ในขั้นต้น มาร์กอสก็ได้วางมาตรการใหม่ ๆ ไว้หลายประการ เช่น การควบคุมราคาสินค้า การควบคุมการใช้อาวุธ การปราบแก๊งอาชญากรรม การกำหนดเวลาออกนอกบ้านตั้งแต่เที่ยงคืนถึงตี ๔ นอกจากนี้ยังได้จับกุมนักการเมือง นักศึกษาและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตามผู้ที่ถูกจับกุมจะได้รับผลการปลดปล่อยออกมาก่อน ผู้ที่ถูกคุมขังนานที่สุดคือ วุฒิสมาชิก เบนิกโน อากีโน (Benigno Aquino) แห่งพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ซึ่งเป็นคู่แข่งของมาร์กอสตอนรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หลังการประกาศใช้กฎอัยการศึก ปรากฏว่ามีบุคคลจับกุมตัวกว่า ๖,๐๐๐ คน ในระยะนี้หนังสือพิมพ์ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการอยู่เพียงฉบับเดียวคือ Daily Express ซึ่งมาร์กอสสนับสนุนอยู่เพราะเป็นพวกเดียวกัน มีสถานีโทรทัศน์ดำเนินการอยู่เพียงสถานีเดียว รัฐบาลเข้าควบคุมการสื่อสารคมนาคมอย่างเข้มงวด การกระทำต่าง ๆ ของมาร์กอสดังกล่าวแล้วทำให้กลุ่มพระโรมันคาทอลิกแสดงการคัดค้านโดยประณามว่ามาร์กอสใช้อำนาจเผด็จการ นอกจากพระแล้วยังมีกลุ่มอื่น ๆ เช่น กรรมกรและนักศึกษา ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการกระทำของมาร์กอสครั้งนี้^๑

ต่อมาในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ อาร์คิบชอบแห่งมะนิลา ชื่อ ไฮเม่ ซิน (Jaime Sin) ได้แสดงความไม่พอใจออกมาอย่างรุนแรง โดยการยื่นประท้วงไปยังมาร์กอส หลังจากนั้นบาทหลวงเป็นจำนวนมากถูกจับกุมโดยข้อหาว่าคบคิดกับคอมมิวนิสต์ทำการบ่อนทำลายชาติ^๒

^๑ John H. Adkins, "Philippine 1972 : We'll Wait and See," *Asian Survey* XII, 2 (February 1973) : 147.

^๒ Rolando V. del Carmen, "Philippines 1974 : A Holding Pattern Power Consolidation or Prelude to a Decline ?," *Asian Survey* XV, 2 (February 1975) : 139.

เหตุการณ์ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป หลังจากการประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้ว จะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่พอใจ บางกลุ่มก็กล้าแสดงออกถึงความไม่พอใจ บางกลุ่มก็ไม่กล้าแสดงออกเพราะกลัวอิทธิพล ในขณะที่มาร์กอสเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วเขาก็ได้วางแผนพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน การปฏิรูปที่ดิน การเมืองการปกครองและการต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนนโยบาย "สังคมใหม่" ของเขาดังต่อไปนี้

การพัฒนาสังคม

๑. โครงการพัฒนาภาค

แนวคิด "สังคมใหม่" ของมาร์กอสพยายามที่จะเสาะแสวงหาความสำเร็จในด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในเขตต่าง ๆ เพื่อให้ทันกับอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรร้อยละ ๓.๑ ต่อปีในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๗๖ เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประสบผลสำเร็จ รัฐบาลได้วางแผนพัฒนาภาคโดยจัดอันดับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของภาคต่าง ๆ ไว้ดังนี้ คือ การปฏิรูปที่ดิน การฝึกอบรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การวางแผนครอบครัว การจัดสหกรณ์ การศึกษา การส่งสินค้าออก การท่องเที่ยว และการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน เป้าหมายอันสำคัญของการพัฒนาภาคนี้เพื่อให้สภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นกว่าเดิม และเพื่อให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗ และรายได้แท้จริงของประชากรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓.๗ ^๓

เพื่อให้การพัฒนาภาคเป็นไปอย่างบรรลุผล มาร์กอสได้จัดตั้งสภาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายในการวางแผนเศรษฐกิจ สังคม และส่งเสริมร่วมมือ

^๓ Raul P. de Guzman, and Arturo G. Pacho, "Administration for Regional Development : the Philippine Experience," *Solidarity VIII* (October 1973) : 9.

ระหว่างหน่วยต่าง ๆ ทั้งในเมืองหลวงและชนบทขึ้นสองสภา คือ สภาพัฒนาเศรษฐกิจ (The Economic Development Council) ซึ่งประกอบด้วยผู้นำทางการเมือง และคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (The National Economic Development Authority) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร และองค์การเอกชน ๖ ท่าน นอกจากนี้สองสภานี้แล้วมาร์กอสยังได้ตั้งคณะกรรมการทางเศรษฐกิจของประธานาธิบดี (The President Economic Staff - PES) เพื่อประสานงานและตั้งหน่วยตรวจและวางแผนพัฒนาภาค (Regional Development Monitoring and Planning Unit) เป็นที่ปรึกษา หลังจากตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ แล้ว ก็ได้ประสานงานกันแบ่งเขตพัฒนาเป็น ๓ เขต คือ ลูซอน วิซายาส์ และมินดาเนา แต่ละเขตประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ หลายร้อยเกาะ^๔ เมื่อกำหนดเขตแล้วก็ได้ส่งบุคคลไปสำรวจวิจัยสภาพสังคมเศรษฐกิจ ควบคุมการขยายตัวของประชากร พิจารณาความต้องการของประชาชนแต่ละท้องถิ่น และระดมผู้อาสาสมัครให้ไปพัฒนาพร้อมกับร่วมมือกับฝ่ายปกครองในท้องถิ่น ปรากฏว่าเขตต่างๆ ก็ได้รับพัฒนาขึ้นมาบ้างแต่ก็ไม่ได้ดีมากนัก เพราะปัญหาการล่าช้าในระบบราชการ ซึ่งติดเป็นนิสัยและความเคยชินของคนฟิลิปปินส์มานานแล้ว ทั้งยังขาดบุคคลที่เห็นแก่ส่วนรวมที่จะออกไปพัฒนาสังคมอย่างจริงจังอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามเขตต่าง ๆ ก็ยังได้รับพัฒนาดีกว่าเมื่อก่อนประกาศใช้กฎอัยการศึก

๒. ด้านการควบคุมการใช้อาวุธ

ตามโครงการใหม่ รัฐมนตรีกลาโหม ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ (Juan Ponce Enrile) ได้ประกาศปลดอาวุธพวกทหารรักษาความปลอดภัยส่วนตัว และกองทัพส่วนตัว ผู้ที่กระทำความผิดในการฆาตกรรมโดยอาวุธที่ไม่จดทะเบียนจะถูกประหารชีวิต บุคคลที่ติดอาวุธโดยไม่จำเป็นจะถูกจำคุก ๕-๑๐ ปี ซึ่งก็นับว่า

^๔ *Ibid.*

เป็นผลดีต่อฟิลิปปินส์มาก เพราะหลังจากที่ออกกฎนี้มา อาชญากรรมลดลงกว่าครึ่ง ฝ่ายปฏิบัติก็ได้มอบอาวุธให้รัฐบาลเป็นจำนวนมาก

๓. ด้านการบริหาร

มาร์กอสได้รื้อฟื้นการบริหารใหม่ ตัดองค์การที่ไม่จำเป็นออกและได้เข้าจัดการกับพวกนักบริหารในระดับต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะพวกคอร์รัปชันในสำนักงานจัดเก็บภาษีรายได้และสำนักงานศุลกากร หนึ่งอาทิตย์หลังประกาศกฎอัยการศึกผู้ต้องหาเป็นจำนวนมากถูกปลดออกจากราชการและถูกย้ายงาน นอกจากนี้ยังปรับปรุงให้การบริหารคล่องตัวขึ้นอีกด้วย

๔. ด้านการศึกษา

รัฐบาลได้มุ่งจุดสนใจไปที่การศึกษาสายอาชีพและทางช่าง เพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษาไปมีงานทำมากขึ้น อีกทั้งรัฐบาลกำลังพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ ความรู้ทางช่างและเทคนิคจึงมีความจำเป็นมากสำหรับรองรับการพัฒนาในด้านนี้

๕. ทางด้านความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ และการคุ้มครองแรงงาน

รัฐบาลได้ออกกฎหมายลงโทษพวกนัดหยุดงาน พบว่ามีการนัดหยุดงานน้อยลงอย่างผิดสังเกต นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงกฎหมายแรงงานให้สวัสดิการแก่ลูกจ้างมากขึ้น จัดตั้งศูนย์แพทย์เคลื่อนที่ ศูนย์แนะนำอาชีพและศูนย์เลี้ยงเด็กในแหล่งเสื่อมโทรม

ส่วนกฎหมายคุ้มครองแรงงานนั้น ได้นำมาปรับปรุงในปี ค.ศ. ๒๕๗๔ มีสาระสำคัญดังนี้

๕.๑ ตั้งคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์แห่งชาติ (National Labour Relations Commission) ที่ถาวรขึ้น

๕.๒ ยกเลิกระบบเงินทดแทนของคณงานซึ่งเป็นเพียงระบบสินบน แต่ได้มีการประกันความมั่นคงทางสังคมแทน

๕.๓ ส่งเสริมการจ้างงาน โดยให้ชาวฟิลิปปินส์ได้ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรมของต่างชาติที่ตั้งอยู่ในฟิลิปปินส์มากขึ้น

๕.๔ ส่งเสริมให้มีสหภาพแรงงานและการรวมกลุ่มของคณงานใน แต่ละอุตสาหกรรมและแต่ละอาชีพในท้องถิ่น

ในช่วงนี้ค่าจ้างของคณงานต่ำมากอัตราโดยทั่วไป ๘ เปโซต่อวัน ในกลางปี ค.ศ. ๑๙๗๔ เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นสภาวะเช่นนี้มีผลดีต่อนายจ้างเพราะราคาสินค้า สูง แต่ก็ปัญหาสำหรับคณงานมากเพราะค่าจ้างไม่พอกับการครองชีพ มาร์กอสได้ประกาศคำสั่งประธานาธิบดี (Presidential Decree) เพิ่มเงินฉุกเฉิน ให้คณงานซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า ๖๐๐ เปโซต่อเดือน แม้กระนั้นอัตราค่าจ้างก็ไม่พออยู่ดี แต่ก็พอช่วยเศรษฐกิจของคณงานไว้ได้บ้าง สำหรับการนัดหยุดงานนั้น ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ รัฐบาลห้ามมีการนัดหยุดงานอย่างเด็ดขาด แต่เนื่องจากการประท้วง จากคณงานหลายกลุ่ม จึงอนุญาตให้มีการนัดหยุดงานได้ตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ โดยที่กลุ่มแรงงานนั้นต้องมีเหตุผลทางเศรษฐกิจที่สมควรพอที่จะใช้เป็นข้อ อ้างในการนัดหยุดงานได้ แต่ทั้งนี้ต้องแจ้งกำหนดให้เจ้าหน้าที่แรงงานรู้ล่วงหน้า ก่อนนัดหยุดงาน ๓๐ วัน^๕ จะเห็นว่ารัฐบาลก็พยายามให้เสรีภาพแก่คณงานเช่นกัน มิได้จำกัดสิทธิประชาชนไปเสียทั้งหมด ตามสถิติในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ มีการนัดหยุด งานจริง ๘๗ ครั้ง มีคณงานทั้งหมดเข้าร่วม ๖๘,๒๔๑ คน ส่วนมากเป็นการหยุด งานในภาคเอกชน ทำให้สูญเสียการทำงานไปเป็นจำนวน ๑,๖๓๗,๗๘๔ ชั่วโมง จากสถิติพบว่ารัฐบาลได้แก้ปัญหาคณงานได้มากทีเดียว โดยจากสถิติการยื่น ประท้วงล่วงหน้าและการประท้วงจริงจำนวนต่างกันมาก^๖

^๕ สารานุกรมข่าว (มกราคม ๑-๘, ๑๙๗๗), หน้า ๕.

^๖ Ibid.

๕.๕ ด้านสาธารณสุขและสวัสดิการต่าง ๆ

หลังประกาศกฏอัยการศึก มาร์กอสได้พยายามปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของแหล่งเสื่อมโทรมเป็นแห่งแรกโดยเฉพาะในเมืองมะนิลา เช่น การจัดโรงเรียนเด็กที่มีประสิทธิภาพ จัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กและศูนย์อนามัยขึ้นทุกเขตของแหล่งเสื่อมโทรม จัดตั้งหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ นอกจากนี้ยังได้ขยายที่อยู่อาศัยไปตามที่ต่าง ๆ และโยกย้ายผู้ที่อยู่ในเขตแออัดไปยังที่สร้างใหม่ โครงการนี้ได้กระทำมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ จนถึง ค.ศ. ๑๙๗๖ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ คณะกรรมการบริการสาธารณสุขแห่งฟิลิปปินส์ได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๗ แก้ไขกฎเกณฑ์การรับบริการสาธารณสุข ในหัวข้อที่เกี่ยวกับผู้อยู่ในอุปการะเสียใหม่โดยกำหนดอายุเสียใหม่ว่า เด็กที่อยู่ในอุปการะของผู้ที่มีสิทธิรับบริการนี้จะต้องมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และบิดามารดาที่อยู่ในอุปการะจะต้องมีอายุเกิน ๖๐ ปีขึ้นไป การแก้ไขครั้งนี้เพื่อขยายบริการให้ผู้มีสิทธิรับบริการได้ทั่วถึงกัน กฎเกณฑ์ดังกล่าวมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๗ เป็นต้นไป ^๗

๕.๖ ชนกลุ่มน้อยมุสลิมทางภาคใต้

หลังการประกาศกฏอัยการศึก มาร์กอสก็แก้ปัญหาโดยปรับปรุงเศรษฐกิจ และให้ผู้นำมุสลิมเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น รวมทั้งได้ตั้งธนาคาร ให้เงินอุดหนุนช่วยเหลือการเดินทางไปแสวงบุญ และหาทางเจรจาสันติภาพกับผู้สนับสนุนฝ่ายมุสลิมเพื่อยุติปัญหาทางภาคใต้ ปัญหามุสลิมนี้จะได้กล่าวละเอียดในเรื่องทางการเมืองต่อไป

^๗ Ibid. (มกราคม ๑๐-๑๖), หน้า ๖.

การพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ

การประกาศกฎอัยการศึกมีผลดีในทางเศรษฐกิจในแง่ที่สร้างความมั่นใจให้บรรดานักลงทุนทั้งภายนอกและภายในประเทศมาก ข้อเสนอการเข้ามาลงทุนของต่างชาติที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้รับในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ขึ้นสูงถึง ๔๒๕ ล้านดอลลาร์ หรือมากกว่าสองเท่าของตัวเลขในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ในระยะแปดเดือนแรกของปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ข้อเสนอเพื่อการลงทุนจากต่างชาติขึ้นสูงถึง ๙๙๓ ล้านดอลลาร์ การมีเงินทุนหมุนเวียนในประเทศมากยิ่งขึ้นย่อมมีผลต่อการส่งเสริมให้มีการลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในปลายปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ปรากฏว่าการลงทุนสูงขึ้นกว่า ๑,๑๓๕ ล้านดอลลาร์^๔

เศรษฐกิจก่อนมีการประกาศกฎอัยการศึกตกต่ำมาก เพราะเกิดภาวะเงินเฟ้อประกอบกับการนัดหยุดงานและก่อความวุ่นวายในประเทศของนักศึกษาบางกลุ่ม ทำให้นักธุรกิจต่างชาติต่างย้ายหลักแหล่งการลงทุนไปประเทศอื่น ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความเจริญทางเศรษฐกิจในปลายปี ค.ศ. ๑๙๗๒ จนถึง ค.ศ. ๑๙๗๔ ก็คือ

- กฎอัยการศึกได้สร้างความเป็นระเบียบขึ้นในสังคม มีการกวาดล้างอาชญากรรมคอร์รัปชัน พร้อมกันนี้ก็เปิดประตูต้อนรับการลงทุนต่างชาติ และใช้อิทธิพลกดดันฝ่ายค้านที่แสดงความเป็นปฏิปักษ์
- การบริหารงานมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมาร์กอสได้ปรับปรุงการทำงานด้านบริหารของประเทศให้เร็วขึ้น มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน
- การสร้างปัจจัยส่งเสริมการลงทุน รัฐบาลได้ออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ (Investment Incentives Act) โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์

^๔ *Far Eastern Economic Review* (September 27, 1974) : 68-69.

ต่าง ๆ ไว้ว่าในแต่ละปีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะเตรียมแผนการส่งเสริมการลงทุนขึ้นมา โดยแบ่งแยกประเภทอุตสาหกรรมตามลำดับความต้องการอุตสาหกรรมที่ได้รับการพิจารณาในอันดับสูงสุดเป็นอุตสาหกรรมประเภทที่จะต้องช่วยส่งเสริมและเพิ่มรายได้ประชาชาติ โดยมีค่าใช้จ่ายลงทุนน้อยที่สุดประเภทสินค้าส่งออก ประเภทที่ใช้วัตถุดิบในประเทศ ประเภทที่จะกระจายการพัฒนาออกไปนอกเมือง และสามารถรับคนเข้าทำงานให้มากที่สุด คณะกรรมการจะคำนวณความต้องการของผลผลิตเหล่านี้ไว้แต่ละปี เมื่อโรงงานใดที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐบาลแล้ว ก็จะเปิดให้ลงทะเบียนการค้าได้

นอกจากนี้ยังมีประเภทเงินทุนพิเศษ ซึ่งรัฐบาลได้จัดไว้เพื่อส่งเสริมการขุดน้ำมัน การผลิตอาหารและการจัดตั้งสำนักงานใหญ่ในส่วนภูมิภาคขึ้นมาภายในประเทศ

ถ้าพิจารณาสภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศ พบว่า

๑. ภาวะการค้าในประเทศ

ฟิลิปปินส์ประสบปัญหาเงินเฟ้อในปี ค.ศ. ๑๙๖๙-๑๙๗๐ แต่สามารถจะฟื้นตัวได้เร็วหากในปี ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๗๓ เพราะผลมาจากการประกาศใช้กฎอัยการศึก ทำให้ภาวะบ้านเมืองสงบเรียบร้อย ทำให้ต่างชาติพากันมาลงทุนมากขึ้น ทำให้รายได้ประชาชาติในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๔-๑๙๗๕ เพิ่มขึ้นแม้จะเกิดภาวะเงินเฟ้อในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ก็ตาม และเพิ่มเป็นร้อยละ ๖ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๗^๙ ผลผลิตต่าง ๆ ทางด้านป่าไม้และประมงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕-๑๙๗๖^{๑๐}

^๙ Far Eastern Economic Review, Asia Yearbook 1977 (Hong Kong : 1978), p. 277.

^{๑๐} Ibid.

สำหรับการกู้เงินจากต่างชาติ ในปลายปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ได้กู้จากธนาคารโลกและธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียรวม ๔๕๓.๓ ล้านดอลลาร์ เงินกู้จำนวนนี้ ๕๒ ล้านดอลลาร์ กู้จากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียเพื่อนำไปใช้ในโครงการสร้างสถานีไฟฟ้าระยะที่ ๔ บนเกาะมินดาเนา นอกจากนี้ยังกู้จากองค์การเพื่อการพัฒนาของสหรัฐอเมริกา ๔๒ ล้านดอลลาร์ จากญี่ปุ่น ๗๘ ล้านดอลลาร์ และ ๑๐๔ ล้านดอลลาร์จากเบลเยียม^{๑๑} ซึ่งจะเห็นว่ารัฐบาลได้ทุ่มเทกับการพัฒนาประเทศ โดยการกู้ยืมเงินมาลงทุนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว แม้จะกู้เงินมาลงทุนมากก็ตามฟิลิปปินส์ก็ยังไม่ขาดทุนจนเกินไป และยังได้ผลประโยชน์จากการตกลงระหว่างประเทศมากพอสมควร จากสถิติรายได้ประชาชาติปี ค.ศ. ๑๙๗๗ สูงขึ้นกว่าปี ค.ศ. ๑๙๗๕ แสดงว่าเศรษฐกิจในประเทศไม่ถึงกับตกต่ำมากนัก

เกี่ยวกับด้านอุตสาหกรรมภายในประเทศฟิลิปปินส์ได้สร้างโรงงานต่าง ๆ ขึ้นมาก โรงงานเหล่านี้ได้แก่ โรงงานของบริษัท Esso Philippines, Fil Oil Refinery Cooperation และ Bataan Refinery Cooperation ทั้งหมดนี้เริ่มสร้างในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ และเสร็จในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ จากการสร้างโรงงานเหล่านี้ทำให้มีผลิตผลในฟิลิปปินส์ส่งออกไปขายนอกประเทศมากขึ้นในปลายปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ตามสถิติของธนาคารกลางแห่งฟิลิปปินส์ ผลิตผลต่าง ๆ เช่น ทางด้านเหมืองแร่เพิ่มขึ้น ๓.๒% ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ เปรียบเทียบกับในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งเพิ่มเพียง ๒.๖% ในระยะเวลาเดียวกัน^{๑๒}

จากการเพิ่มโรงงานต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ทำให้อัตราคนว่างงานลดลงเพราะคนได้บรรจุเข้าทำงานในโรงงานต่าง ๆ ได้มาก ทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจของประเทศก็ดีขึ้นด้วย

^{๑๑} สารานุกรมข่าว, *op. cit.* (ม.ค. ๑๐-๑๖, ๒๕๒๐), หน้า ๕.

^{๑๒} *Ibid.*, หน้า ๒๗๗.

๒. เศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ชาวต่างชาติสนใจการลงทุนในฟิลิปปินส์มาก มีการอนุมัติสร้างโรงงานเผาเหล็ก ร่วมกับบริษัทคาวาซากิ ซึ่งเป็นบริษัทญี่ปุ่นร่วมดำเนินการอยู่ด้วย กลุ่มนักลงทุนสหรัฐอเมริกาก็ได้วางแผนสร้างโรงงานผลิตอะลูมิเนียม และโรงงานกลู่งแร่ทองแดง กลุ่มนักลงทุนกลุ่มหนึ่งของออสเตรเลียก็ได้เจรจาเพื่อขอสร้างโรงงานผลิตอะลูมิเนียมที่มีขนาดนาเช่นกัน

ในรอบปี ค.ศ. ๑๙๗๔-๑๙๗๕ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์มากกว่าประเทศอื่น และฟิลิปปินส์ก็ได้ผลประโยชน์จากญี่ปุ่นมากกว่าชาติอื่นด้วย กลุ่มนักลงทุนชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่พุ่งจุดสนใจไปที่การอุตสาหกรรม การค้า และการพัฒนาทรัพยากรภายในประเทศ

ส่วนจีนแผ่นดินใหญ่และจีนคณะชาตินั้น แม้ฟิลิปปินส์จะตัดสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตกับจีนคณะชาติ แต่ก็ยังมีสัมพันธ์ไมตรีทางการค้าอยู่ ส่วนจีนแผ่นดินใหญ่นั้นฟิลิปปินส์ก็ได้เปิดสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและทางการค้า จีนเป็นประเทศคู่ค้ารายสำคัญของฟิลิปปินส์ในช่วงนั้น นักการค้าฟิลิปปินส์เชื่อมั่นว่าการค้ากับจีนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อฟิลิปปินส์ โดยที่ตั้งฟิลิปปินส์อยู่ใกล้กับจีนแผ่นดินใหญ่และเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่เพราะจีนมีประชากรมากที่สุดในโลก ฟิลิปปินส์หวังว่าต่อไปจีนจะสนใจสั่งซื้อไม่เพียงแต่วัตถุดิบเท่านั้น แต่รวมถึงสินค้ากึ่งแปรรูป เช่น น้ำมันมะพร้าว และน้ำตาล สินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมอีกด้วย

นอกจากนี้ฟิลิปปินส์ยังได้เปิดสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มประเทศสังคมนิยม และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ซึ่งฟิลิปปินส์ถือว่าอาจจะได้ผลประโยชน์ทั้งทางการเมืองและการค้า

จากการเปิดความสัมพันธ์ทางการค้าดังกล่าวนี้ ฟิลิปปินส์หวังผลระยะยาวจากการรักษาดุลอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน และโซเวียต ในเขตเอเชียแปซิฟิก เพราะจะเป็นเครื่องช่วยประกันความมั่นคงให้

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ฟิลิปปินส์ก็เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาตั้งฐานทัพในฟิลิปปินส์ได้ โดยให้สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ และฟิลิปปินส์ก็เชื่อแน่ว่าฐานทัพสหรัฐอเมริกาคงจะอยู่ในฟิลิปปินส์ต่อไป เพราะสหรัฐอเมริกาต้องการคานอำนาจของฐานทัพโซเวียตที่อ่าวคัมราน ในเวียดนาม

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ มาร์กอสได้ยกเลิกสนธิสัญญา Laurel-Langley Agreement ซึ่งหมายความว่า สิทธิพิเศษในการเช่าที่ดินทางเกษตรกรรม การได้รับสัมปทานปิโตรเลียม และกรรมสิทธิ์ในที่ดินจะถูกยกเลิกหมดตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แต่ยังคงรักษาสถิติสัญญาเกี่ยวกับฐานทัพไว้ในรูปของการเช่า ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาต่อฟิลิปปินส์นั่นเอง

นอกจากฟิลิปปินส์จะกระชับความสัมพันธ์กับประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน และตะวันออกกลางแล้ว ยังได้กระชับความสัมพันธ์กับกลุ่มอาเซียน ซึ่งฟิลิปปินส์เป็นสมาชิกอยู่ด้วยในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ บริษัทน้ำมันแห่งชาติฟิลิปปินส์ (Philippine National Oil) ได้ทำสัญญากับบริษัทเปอร์ตามินา (Pertamina) ของอินโดนีเซีย ให้อินโดนีเซียส่งผู้เชี่ยวชาญด้านขุดน้ำมันไปฟิลิปปินส์ และได้เจรจากับสิงคโปร์เกี่ยวกับการลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน นอกจากนี้ยังได้ตกลงร่วมกันในการผลิตสินค้าตามโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียน ๕ โครงการคือ ไทยเป็นผู้ดำเนินโครงการเกี่ยวกับโซดาแอส มาเลเซียและอินโดนีเซียรับโครงการปุ๋ยยูเรีย สิงคโปร์รับโครงการเครื่องยนต์ดีเซล และฟิลิปปินส์รับโครงการปุ๋ย โครงการดังกล่าวนี้ประเทศเจ้าของโครงการต้องเป็นผู้จ่ายเงินร้อยละ ๖๐ อีกร้อยละ ๔๐ ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน^{๙๙}

^{๙๙} *Far Eastern Economic Review* (February 4, 1977) : 28-29.

เป็นที่น่าสังเกตอยู่ว่าฟิลิปปินส์พยายามผูกมิตรกับชาติต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้ก็เพราะไม่แน่ใจในจุดยืนของประเทศ ถ้าหากฟิลิปปินส์เสียท่าไปทางใดทางหนึ่ง มาร์กอสก็อาจจะขอร้องกับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ได้

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ในช่วงตั้งแต่เริ่มประกาศกฎอัยการศึกจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๗๕ เป็นที่น่าสังเกตว่า มีการลงทุนจากต่างชาติในฟิลิปปินส์มาก และทำให้การค้าต่างประเทศได้ผลมาก ทั้งนี้เป็นเพราะค่าแรงงานในฟิลิปปินส์ถูกกว่าอีกหลายประเทศในบรรดาประเทศในเอเชียด้วยกัน ทั้งระดับการศึกษาของประชากรก็อยู่ในขั้นสูง และช่างที่ชำนาญงานก็มีมากสามารที่จะใช้ภาษาอังกฤษได้คล่องในการติดต่อค้าขาย นอกจากนี้สภาวะบ้านเมืองที่สงบยิ่งเพิ่มความสนใจของต่างชาติต่อการค้าและการลงทุนในฟิลิปปินส์มากยิ่งขึ้นด้วย

โครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานได้แก่การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในด้านคมนาคมและการติดต่อ ได้แก่การสร้างสะพาน สร้างโรงงาน การประปา ไฟฟ้า การสร้างสนามบิน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้รัฐบาลได้กู้เงินจากต่างชาติมาสร้างเสียส่วนมาก แม้จะต้องใช้หนี้ให้แก่ต่างชาติแต่ทำให้ฟิลิปปินส์แก้ปัญหาความว่างงานได้มากที่สุด เพราะโครงสร้างสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วต้องใช้เวลาและคนเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเป็นการฝึกช่างเทคนิคของฟิลิปปินส์ไปในตัวด้วย นอกจากนี้การสร้างโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวแล้ว เป็นการช่วยให้การค้าภายในประเทศได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้นด้วย

โครงการต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ที่เป็นความร่วมมือระหว่างชาติและการกู้ยืมจากต่างชาติได้แก่ การสร้างถนนระหว่างลูซอนตอนเหนือไปมินดาเนาทางใต้ โดยใช้สะพานระหว่างเมือง ถนนมะนิลาตอนเหนือกับทางเหนือของลูซอน ขยายถนนมะนิลาตะวันออกและสายรถด่วนบาตาอัน (Bataan) และได้สร้างถนนต่าง ๆ ทางภาคใต้แถบมินดาเนาและเซบู โครงการใหญ่ที่สุดในขณะนี้ก็คือ

การสร้างโรงงาน Westinghouse Nuclear Power ที่บาดาอัน โดยได้รับความช่วยเหลือจาก U.S. Export-Import Bank รวมเงินค่าก่อตั้งทั้งหมด ๑,๒๐๐ ล้านดอลลาร์^{๑๔}

จะเห็นว่าฟิลิปปินส์ในยุคนี้กำลังพัฒนามาทางด้านอุตสาหกรรมและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร เพื่อเป็นแนวทางให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศได้มากขึ้นเพราะถ้าหากมีถนนติดต่อระหว่างกัน การคมนาคมขนส่งสินค้าก็สะดวกขึ้นและย่นระยะเวลาให้สั้นเข้า หรือการสร้างโรงแรมเมื่อมีมากก็ช่วยให้รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวสะดวกขึ้น เพราะการท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำรายได้เข้าประเทศ เหล่านี้เป็นต้น

การปฏิรูปที่ดิน

การปฏิรูปที่ดินเป็นปัญหาสำหรับสังคมฟิลิปปินส์มานานตั้งแต่สมัยสเปนเข้าครอบครอง ที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในความครอบครองของชนชั้นสูง และส่วนหนึ่งอยู่ในความครอบครองของวัดทำให้คนชั้นระดับกลางและระดับต่ำมีโอกาสในการเป็นเจ้าของที่ดิน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เช่าที่ทำกิน และได้รับผลตอบแทนน้อย มาในสมัยมาร์กอสรัฐบาลได้พยายามทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้ประชาชนได้มีที่ทำกินเป็นของตนเอง แต่ปรากฏว่าการปฏิรูปที่ดินได้ผลไม่มากนัก เนื่องจากเจ้าของที่ดินเหล่านั้นมีอิทธิพลและมีอำนาจทางการเมืองที่ต่อรองกับรัฐบาลได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามแนวนโยบายปฏิรูปที่ดินใน "สังคมใหม่" ของมาร์กอสก็ยังเป็นแนวนโยบายที่รัฐบาลปัจจุบันได้นำมาทบทวนอีกครั้ง เพราะนโยบายบางเรื่องเป็นนโยบายที่ใช้ได้กับสังคมปัจจุบัน

^{๑๔} ดูเพิ่มเติมที่ *Ibid.*, หน้า ๒๗๙.

ตามความเป็นจริงแล้ว นโยบายการปฏิรูปที่ดินใน "สังคมใหม่" ของมาร์กอสหลังประกาศกฎัยการศึกษานั้นคือนโยบายเดิมที่ใช้กันในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ เมื่อครั้งมาร์กอสได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีครั้งแรก ในครั้งนั้นมาร์กอสได้ปรับปรุงนโยบายโดยจัดเป็นโครงการ ๔ ปี ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๖-๑๙๗๐ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑. การถือครองที่ดินโดยการเช่า ผู้อาศัยที่ดินทำนาทั้งหมดจะเป็นผู้ได้เช่าที่นาและรายได้จากเกษตรกรรมจะเพิ่มขึ้นโดยปรับปรุงวิธีการทำนาให้ดีขึ้น
๒. เวนคืนหรือซื้อที่ดินจากเอกชนเพื่อนำมาใช้ในการปฏิรูปที่ดิน
๓. ส่งเสริมและบำรุงเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน ตลอดจนผลิตผลสวัสดิการ การสาธารณสุข โภค การอบรมทางเกษตรกรรม
๔. บุกเบิกที่ดินสาธารณะในการสร้างนิคมสร้างตนเอง
๕. ฝึกอบรมสมาชิกในนิคมสร้างตนเอง พร้อมทั้งขยายการเกษตรให้กว้างขวางขึ้น

ตามโครงการ ๔ ปี ชาวนา ๓๐๐,๐๐๐ คนจะมีที่ดินเป็นของตนเองโดยการเช่าซื้อและมีที่ดินปลูกประมาณ ๕๕,๐๐๐ เฮกตาร์ มีผู้รับการฝึกอบรมประมาณ ๑๓,๐๐๐ คน โครงการนี้ใช้เงินงบประมาณ ๗๐๗.๕ ล้านเปโซ^๔

โครงการพิเศษที่มาร์กอสได้ดำเนินการคือ โครงการมากาลัง (Magalang Project) โครงการปฏิรูปที่ดินที่นูเอวา เอซิฮา (Nueva Ecija Land Reform) โครงการพัฒนาที่สมบูรณ์แบบ (Integrated Development Programme) โครงการ-

^๔ Conrado F. Estrella, "Philippine Agrarian Reform Policies : A Survey" *Southeast Asian Spectrum* 1 (April 1973) : 3.

การพัฒนาชนบทตาลัค (Talac Rural Development Project) และโครงการ
จัดหาที่อยู่ใหม่อาภูซาน (Agusan Resettlement Project) ^{๑๖}

การดำเนินการปฏิรูปที่ดินก่อนการประกาศใช้กฏอัยการศึกไม่ได้ผลมากนัก
เพราะเจ้าหน้าที่คอร์รัปชันทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นที่เกาะลูซอน ทำให้นักศึกษา
และชาวนาเดินขบวนประท้วงรัฐบาลในต้นปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ก่อนมีการประกาศ
กฏอัยการศึก

ส่วนวิธีการดำเนินงานการปฏิรูปที่ดินใน "สังคมใหม่" (New Society)
นั้นไม่แตกต่างไปจากวิธีการสมัยก่อนเลย เพียงแต่มาร์กอสได้นำเอาผู้ชำนาญ
พิเศษที่มีความรู้เฉพาะด้าน มีความคิดในการพัฒนามาเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้
งานบรรลุผลและได้ประโยชน์จากแผนงานที่วางไว้ให้มากที่สุด พวกนี้เป็นพวกที่
ถือการปฏิบัติงานให้ได้ผลและรวดเร็วเป็นสำคัญ ทำให้การปฏิรูปที่ดินได้ผลกว่า
สมัยก่อนแม้จะไม่ได้ผลเต็มที่ตามเป้าหมายที่วางไว้ก็ตาม

รายละเอียดดังกล่าวเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินได้ประกาศในคำสั่งประธา-
นาธิปไตยฉบับที่ ๒๗ (Presidential Decree no. 27) ซึ่งเริ่มใช้เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม
๑๙๗๒ ^{๑๗}

ถึงอย่างไรก็ตามรัฐบาลของมาร์กอสยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจาก
การปฏิรูปที่ดินในฟิลิปปินส์เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่ม ถ้าพิจารณาทั้ง
ตามความเป็นจริงแล้ว การปฏิรูปที่ดินในสมัยประธานาธิบดีมาร์กอสสืบเนื่องมา

^{๑๖} Ibid.

^{๑๗} Republic of the Philippine, *Presidential Decree no. 27.*

จากการประกาศใช้กฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (Agricultural Land Reform Code) ในสมัยประธานาธิบดีมาคาปากัล (Macapagal) ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ แต่เนื่องจากไม่มีการถือปฏิบัติกันอย่างจริงจัง เพราะขาดความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่และชาวนาประมาณ ประกอบกับการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร รัฐบาลจึงไม่สามารถแก้ปัญหาในการจัดหาที่ดินให้ประชาชนได้ ครั้นต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ ประธานาธิบดีมาร์กอสได้ประกาศใช้กฎหมายปฏิรูปที่ดิน (Code of Agrarian Reforms - R.A. ๖๓๘๙) มีจุดประสงค์เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงการแบ่งผลผลิตทางการอีก ๖ เปอร์เซ็นต์ หรือผู้เช่าอาจจะชำระตามกฎของรัฐบาลโดยผ่านตัวกลางของรัฐบาลก็ได้ มาร์กอสได้แถลงการณ์ออกมาว่า การปฏิรูปที่ดินเป็นเรื่องวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของ "สังคมใหม่" (New Society) ถ้าการปฏิรูปล้มเหลวก็หมายถึงจะไม่มี "สังคมใหม่" (New Society) นั้นหมายถึงเป้าหมายของ "สังคมใหม่" จะต้องล้มเหลวไปด้วยเป็นส่วนหนึ่ง^{๑๔}

ถ้าจะพิจารณาถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินในสมัยประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้ว จะเห็นว่าองค์การบริหารต่าง ๆ ที่กำหนดนโยบายและดำเนินงานอยู่ในขณะนี้มีอยู่แล้วสมัยก่อนประกาศใช้กฎอัยการศึก ไม่มีอะไรแปลกใหม่ขึ้นมาเลย แต่มาร์กอสสร้างภาพพจน์ให้ประชาชนได้นึกเห็นว่ามี การปฏิรูปที่ดินมีโครงการใหม่ๆ ขึ้นในสมัยประกาศใช้กฎอัยการศึก ทั้งนี้เพื่อสร้างความนิยมในตัวเองให้แก่ประชาชน เพราะปัญหาที่ประชาชนต้องการให้ รัฐบาลแก้ขณะนี้คือ การปฏิรูปที่ดิน โดยปกติแล้วกระทรวงการปฏิรูปที่ดินเป็น ผู้บริหารและวางโครงการร่วมกับกระทรวงการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติและ ธนาคารกลางซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศในการสำรวจที่ดิน การจัด

^{๑๔} Estrella, *op. cit.*

สรรที่ดิน และโอนโฉนดที่ดินให้แก่ผู้เช่านา นอกจากนี้องค์การพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (The United States Agency for International Development - USAID) ยังให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและวิชาการอีกด้วย

ในระยะแรกรัฐบาลได้สำรวจเจ้าของที่ดินของผู้ที่มีที่ดินเกินกว่า ๓๐๙ ไร่ และจากเดือนกรกฎาคม - พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๓ ได้สำรวจชื่อและเวนคืนที่ดินของผู้ที่มีที่ดิน ๓๐๙-๖๑๘ ไร่ และตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนเป็นต้นมา สำรวจชื่อและเวนคืนที่ดินจากผู้ที่ครอบครองที่ดิน ๒๔-๕๐ เฮกตาร์ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ รัฐบาลได้ออกโฉนดที่ดินเป็นจำนวน ๒๒๒,๑๘๗ โฉนดแก่ผู้เช่าที่ดิน ๑๕๗,๗๒๓ คน รวมที่ดินทั้งหมด ๑,๗๐๓,๒๔๘ ไร่ โดยได้จัดสรรที่ดินที่มีที่ดินตั้งแต่ ๓๐๙ ไร่ ขึ้นไป รัฐบาลต้องจ่ายเงินทดแทนให้เจ้าของที่ดินและเงื่อนไขในการจ่ายให้เป็นไปตามกฎของกระทรวง เงินจำนวนที่จ่ายค่าทดแทนนี้รัฐบาลได้ฝากไว้กับธนาคารที่ดิน เป็นจำนวนเงิน ๔๐๐ ล้านดอลลาร์ และวางแผนที่จะฝากไว้ปีละ ๑๐๐ ล้านดอลลาร์ ในแต่ละปีตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนกระทั่งครบ ๓,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ จากจำนวนนี้ ๑.๒ พันล้านเปโซจะใช้เป็นค่าชดเชยแก่เจ้าของที่ดินที่รัฐบาลซื้อหรือเวนคืนมา^{๑๔}

การกระจายการถือครองที่ดินเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการปฏิรูปที่ดิน การปฏิรูปที่ดินยังได้รวมถึงเงินลงทุนที่ช่วยชาวนาที่ยากจน และส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานการชลประทาน และการช่วยเหลือด้านสหกรณ์ของรัฐบาลอีกด้วย โครงการที่สำคัญที่ดำเนินตามเป้าหมายนี้ได้แก่ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ซึ่งได้ให้เงิน ๓๗๕ ล้านดอลลาร์แก่ชาวนา ๓๙๑,๑๗๕ คน เพื่อทำการปลูกข้าวชนิดต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ทำให้การผลิตข้าวในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ มีจำนวนมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา นอกจากนี้องค์การพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาและธนาคาร

^{๑๔} Ibid., p.3.

โลกยังได้ช่วยในเรื่องเงินลงทุนด้วย จะเห็นได้จากสหรัฐอเมริกาได้จัดหาเงิน ๗๗ ล้านเปโซเพื่อช่วยโครงการมาซากานา - ๙๙ (Masagana - ๙๙) นี้ จึงนับได้ว่าเป็นโครงการที่บรรลุผลสำเร็จของมาร์กอสไปได้ส่วนหนึ่ง^{๖๐}

ถ้าเราจะพิจารณากันถึงความเป็นจริงแล้ว มาร์กอสมิได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกเพื่อที่จะให้มีการปฏิรูปที่ดินเกิดขึ้น และทั้งไม่มีความจำเป็นที่จะมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกเพื่อจะเริ่มโครงการการปฏิรูปที่ดิน ส่วนประกอบสำคัญทั้งหมดที่มาร์กอสอ้างเพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินใน "สังคมใหม่" เช่น กระบวนการปฏิรูปที่ดิน ธนาคารที่ดิน การกระจายการถือครองที่ดินเพื่อผลประโยชน์ของชาวไร่ชาวนา และการขยายสินเชื่อการเกษตรได้กระทำกันมานานแล้วตามกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร ฉบับที่ ๓๘๔๔ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ (R.A. ๓๘๔๔) และได้แก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ (R.A. ๖๓๘๙) ตามความเห็นของชาวนา กฎหมายในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ เป็นประโยชน์ต่อพวกเขามากกว่ากฎหมายที่ใช้กันในปัจจุบันเพราะยอมให้ชาวนาเช่าซื้อที่ดินเป็นเวลา ๒๕ ปี และป้องกันสิทธิส่วนบุคคลของชาวนาได้ดีกว่าด้วย แม้รัฐบาลเก่าประสบความสำเร็จล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นจริง แต่ถ้าจะพิจารณากันแล้วรัฐบาลมาร์กอสก็ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน การปฏิรูปที่ดินสมัยก่อนมิได้แก้ปัญหาค่าเช่าที่ดินสูงระหว่างชาวนาและผู้นำ แม้สมัยประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซจะจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตรและจัดสร้างนิคมสร้างตนเพื่อผลประโยชน์ของชาวไร่ชาวนาและป้องกันการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ด้วยการเร่งพัฒนาชนบทก็ตาม ในรัฐบาลมาร์กอสก็มีจุดประสงค์และมุ่งผลประโยชน์เดียวกัน แต่มาร์กอสและพรรคพวกได้ใช้อำนาจทางการเมืองบีบบังคับให้เจ้าของที่ดินปฏิบัติตามเจต-นารมณ์ของเขา มาร์กอสเล็งเห็นว่าชาวนาและพวกสลัมต่างรวมตัวกันเพื่อต่อต้านความไม่เสมอภาคในสังคมซึ่งรวมทั้งการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

^{๖๐} Ibid.,

ของพวกคนรวยด้วย เขาจึงได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกเพื่ออ้างในการป้องกันการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ที่ยุงส่งเสริมชาวนาและพวกสลัม และมาร์กอสก็ถือโอกาสประกาศโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเอาใจชาวนาให้เข้าข้างรัฐบาล เพราะชาวนาเป็นพวกที่เรียกร้องมากที่สุด แต่แท้ที่จริงเพื่อรักษาอำนาจของเขาเองด้วย เพราะการมีเสถียรภาพทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการที่มาร์กอสจะสร้างอำนาจให้ตัวเองต่อไปด้วย นอกจากนี้มาร์กอสยังดึงดูดให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาลงทุนในประเทศ และสนับสนุนโครงการปฏิรูปที่ดินให้มากขึ้น เพราะเขายังเหตุผลความมั่นคงและความมีระเบียบภายในประเทศทั้งสองประเทศ

เหตุผลประการหนึ่งที่ประชาชนไม่กล้าคัดค้านการปฏิรูปที่ดินของมาร์กอสคือการประกาศใช้กฎอัยการศึก รัฐบาลควบคุมการสื่อสารมวลชนไว้ทั้งหมดทำให้ประชาชนไม่กล้าต่อต้านรัฐบาลมีแต่สนับสนุนหรือไม่ออกความคิดเห็นเลย ดังนั้นลักษณะสำคัญของ "สังคมใหม่" คืออำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจอยู่ในมือของนักการเมืองกลุ่มน้อย ประธานาธิบดีมีอำนาจสั่งการและเปิดประตูให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ทำให้การปฏิรูปที่ดินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แต่เริ่มแรก เนื่องมาจากการยึดถือผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

ถ้าจะประเมินการปฏิรูปที่ดินของมาร์กอสแล้วจะเห็นว่า มาร์กอสเป็นประธานาธิบดีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๖-๑๙๗๒ ก่อนประกาศใช้กฎอัยการศึก และเขาก็ใช้กฎหมายและวิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๖ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเขาประกาศว่าเขาจะเปลี่ยนผู้อาศัยที่ดินทำมาหากินจำนวน ๓๕๐,๗๐๐ คน เป็นผู้เช่าซื้อภายในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ แต่ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๘ ชาวนาเพียงจำนวน ๑๓,๓๗๗ คน มีที่ดินทำการเพาะปลูกและเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๖๙ ชาวนา ๒๘,๖๑๑ คน ได้ทำการเช่าซื้อซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายมาก^{๒๐}

^{๒๐} Ibid.

เขาได้เริ่มทำการปฏิรูปที่ดินใหม่หลังจากประกาศกฎอัยการศึก โดยใช้
 แผนนโยบายเดิม ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ รัฐบาลประกาศว่าจะโอนที่ดินแก่ชาวนาชาวไร่
 เป็นจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ โฉนดภายในเวลาที่กำหนดไว้ แต่ปรากฏว่าผู้ที่ได้รับการ
 โอนโฉนดมีน้อยกว่า ๑๔๕,๐๐๐ คน ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๗๕ และมาร์กอสก็
 ยังประกาศอีกว่าภายในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ เขาจะทำให้การปฏิรูปที่ดินเป็นผลสำเร็จ
 แต่ก็ไม่สำเร็จ^{๒๒}

ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินฉบับที่ ๒๗ อนุญาตให้ชาวนาถือครองที่ดินได้
 คนละ ๗ เฮกตาร์ แต่มาร์กอสได้แก้ไขใหม่ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๗๓ ให้ถือ
 ครองคนละ ๒๔ เฮกตาร์ ทั้งนี้เพื่อจะเอาใจชนชั้นกลางเพราะชนชั้นกลางเป็น
 ทหารเสียส่วนใหญ่ จึงจะเห็นได้ว่าการปฏิรูปที่ดินในฟิลิปปินส์ยังมีความเหลื่อมล้ำ
 กันอยู่มาก และคิดถึงพรรคพวกเป็นส่วนใหญ่

ภายใต้กฎอัยการศึคนักการเมือง นักเศรษฐศาสตร์ผู้สูญเสียผลประโยชน์
 ในที่ดินได้พยายามต่อต้านการปฏิรูปที่ดินอย่างเปิดเผย เจ้าของที่ดินพยายาม
 บังคับให้ชาวนาล้มเลิกกฎหมายปฏิรูปที่ดินฉบับที่ ๒๗ แต่ชาวนาสวนมากไม่ยอม
 ชาวนาเป็นจำนวนหลายร้อยคนถูกไล่ออกจากที่นาโดยที่เจ้าของที่ดินอ้างว่ามีผู้ทำ
 นานในที่ดินของตนเองมากเกินไป ด้วยเหตุนี้มาร์กอสจึงได้ประกาศคำสั่งเลขที่ ๓๑๖
 ห้ามการไล่ชาวนาออกจากที่นาแต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังมีกรกระทำกันอยู่โดย
 ทางอ้อม โดยการคิดค่าเช่าที่สูงมากจนผู้เช่าไม่สามารถจะเช่าอยู่ต่อไปได้ และ
 เป็นที่น่าสงสัยอยู่ว่าไม่มีเจ้าของที่ดินผู้ใดถูกจับในข้อหากระทำผิด เนื่องจาก
 เจ้าของที่ดินส่วนมากเป็นทหารของรัฐบาล การวางนโยบายและการบริหารงานมา
 จากผู้นำส่วนน้อยที่มีอำนาจ ชาวนาแทบจะไม่มีส่วนรู้เห็นด้วยเลย รัฐบาลก็สั่งการ

^{๒๒} *Daily Express*, 5 April 1973, p. 2 ;

Bulletin Today, 23 October 1973, p. 10.

ให้กระทำตามแผนงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนตัว อีกทั้งผู้ที่มีอำนาจและบทบาทในการปฏิรูปที่ดินคือ แม็ก แฟเบียน (Mc Fabian) ซึ่งเป็นนักการเมืองของลูซอนตอนกลางและเป็นฝ่ายมาร์กอส จะเห็นว่า การปฏิรูปที่ดินในฟิลิปปินส์เป็นผลสำเร็จไปไม่ได้ตราบเท่าที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองของพรรคพวกเข้ามาเกี่ยวข้อง

เป็นที่น่าสังเกตอยู่ว่า ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๓ นี้ เขาได้ประกาศสั่งจำคุกนักการเมืองที่สนับสนุนและกระตุ้นให้ชาวนาและพวกสลัมต่อต้านเขาในเรื่องความไม่ยุติธรรมของการแจกจ่ายที่ดินเพื่อการเกษตร เช่น ประกาศจับหัวหน้าของสหภาพชาวนา (Malayang Samahang Magsaska - MASAKA) สหพันธ์ชาวนาเสรี (Federation of Free Farmers - FFF) และวุฒิสมาชิกโฮเซ โยโกโน (Jose Diokno) และบาทหลวงเอ็ดเวิร์ด โกลอช (Edward Goerloch)^{๒๓} ในระยะเวลาดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ว่ามาร์กอสได้แสดงความจริงจังในการปฏิรูปที่ดินมากน้อยเพียงใด

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้พยายามที่จะสนับสนุนโครงการพัฒนาชนบทควบคู่ไปกับการปฏิรูปที่ดิน และได้ตั้งสมาคมหมู่บ้าน (Samahang Nayon) ขึ้น เพื่อเสนอปัญหาต่อรัฐบาลตั้งผู้ชำนาญพิเศษเป็นที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการและการสหกรณ์ และได้จัดสัมมนาโดยเชิญผู้นำทางการค้า การสหกรณ์ และผู้บริหารฝ่ายรัฐบาลเข้าร่วมแต่ไม่มีผู้แทนจากชาวนาเลย นอกจากนี้การจัดตั้งสหกรณ์สามารถจะกระทำได้โดยไม่มีชาวนาอยู่ด้วย ย่อมแสดงให้เห็นว่าชาวนาเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา

ปัญหาซึ่งเป็นอยู่ในขณะนี้ก็คือ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้เช่าที่นำไปทำเกษตรกรรมนั้น ดำเนินงานซักซ้าไม่ทันต่อฤดูทำการเพาะ-

^{๒๓} Far Eastern Economic Review (November 26, 1973) : 15.

ปลูก ทำให้ชาวนาเสียผลประโยชน์ไปอย่างมาก แม้กระทั่งเงินที่กู้ยืมไปซื้อปุ๋ยและเครื่องมือก็ไม่เพียงพอ จึงทำให้ชาวนากู้ยืมเงินจากเจ้าของที่ดินแทน จึงเปิดช่องทางให้มีการขูดรีดเอาวัดเอาเปรียบจากเจ้าของที่ดินมากขึ้น

ในช่วงนี้ ฟิลิปปินส์ได้ทำการทดลองเมล็ดพันธุ์ข้าวมิราเคิล (Miracle) ได้สำเร็จจากการทดลองของสถาบันข้าวนานาชาติ (International Rice Research Institute-IRRI) แต่การจะปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวนี้ให้ได้ผลจะต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการปลูกสมัยใหม่ เช่น แทรกเตอร์ การทดน้ำ การใช้ปุ๋ยเคมี แต่ปรากฏว่ามีชาวนาจำนวนน้อยที่จะหาสิ่งเหล่านี้มาได้ เพราะเงินลงทุนไม่เพียงพอทำให้คุณภาพของข้าวลดต่ำลง อีกประการหนึ่งฟิลิปปินส์ขาดปุ๋ยเคมีจะต้องสั่งมาจากต่างประเทศร้อยละ ๗๐ เนื่องจากในปี ค.ศ. ๑๙๗๔-๑๙๗๕ ราคาขนส่งสินค้าขาเข้าได้เพิ่มสูงขึ้นเพราะวิกฤติการณ์น้ำมัน จึงไม่สามารถสั่งซื้อปุ๋ยมาสนองความต้องการได้ ทำให้ไม่สามารถผลิตข้าวได้ตามเป้าหมาย รายได้ของชาวนาดกต่ำลงมาก

ทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า การปฏิรูปที่ดินของฟิลิปปินส์ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรหากจะให้ได้ผลจริงแล้ว รัฐบาลควรสนับสนุนให้ชาวนามีสิทธิมีเสียงมีส่วนร่วมในโครงการสำคัญ ๆ ของรัฐบาล และมีบทบาทในการพัฒนาการเกษตรโดยปราศจากการคุกคามของผู้มีผลประโยชน์ในที่ดิน โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การช่วยเหลือทางเทคนิคต่างๆ และการฝึกอบรมชาวนาให้รู้จักวิธีการใหม่ ๆ รวมทั้งสหกรณ์อำนวยความสะดวกในการส่งสินค้าออกให้มากกว่าเดิม และเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับที่ดินจะต้องส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาล ชาวนา และเจ้าของที่ดิน มีความยุติธรรมในการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะอำนวยผลประโยชน์และช่วยยกศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์ของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้สมบูรณ์ขึ้นอย่างแท้จริง

การพัฒนาการเมืองการปกครองและสถานการณ์ทางการเมือง

มาร์กอสมีแนวความคิดว่า การประกาศกฎอัยการศึกนั้นเป็นการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง เพราะไม่เพียงแต่เพื่อให้สถานการณ์กลับคืนสู่สภาพเดิมเท่านั้นแต่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปสังคมอย่างใหญ่หลวงอีกด้วย เขายังให้ความเห็นต่อไปอีกว่าความสงบเรียบร้อยเป็นหัวใจของการคงอยู่ของสังคมทุกสังคมที่มีความซับซ้อนวุ่นวาย โดยเฉพาะในสังคมเอเชียซึ่งยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง^{๒๔} แนวความคิดนี้เขาได้เขียนขึ้นก่อนประกาศกฎอัยการศึก ๑ ปี จึงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่าเขาได้เตรียมการล่วงหน้ามาก่อนแล้ว

หลังประกาศใช้กฎอัยการศึกเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันว่า มาร์กอสจะอยู่ในตำแหน่งได้หรือไม่ นั่นขึ้นอยู่กับความสามารถของเขาในการควบคุมฝ่ายทหารและความสามารถในการสนองตอบความต้องการของกลุ่มทหาร นักการเมือง นักศึกษา ชาวนา กลุ่มคนงาน และพวกมุสลิมรวมทั้งการได้รับการสนับสนุนทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มประเทศสังคมนิยม จีนคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

มาร์กอสได้ทำลายสถาบันทางการเมืองอันเป็นตัวเชื่อมผู้นำกับประชาชนเสีย และนำการปกครองโดยเผด็จการขึ้นมาแทน อันเป็นพลังเดียวที่ทุนฐานะของเขาได้เพราะฉะนั้นเขาจะต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ประชาชนสนับสนุนเขา โดยการให้ตำแหน่งทางการเมืองและทรัพย์สินเงินทอง รวมทั้งให้เป็นผู้จัดการบริษัทเงินทุนต่าง ๆ พร้อมกันนี้ก็ได้จัดตั้งสภาประชาชน (Barangay Assembly) เพื่อเรียกเสียงสนับสนุน สภาประชาชนเป็นหน่วยงานทางการเมืองการปกครองที่เล็ก

^{๒๔}ดูเพิ่มเติมที่ Ferdinand E. Marcos, *Today's Revolution: Democracy* (Manila: Marcos Foundation, 1971), pp. 91-120.

ที่สุดในฟิลิปปินส์ ทุกครั้งที่มาร์กอสเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ต้องให้สภาประชาชนยอมรับหรือเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น สภาประชาชนจะประชุมกันเพื่อแก้ปัญหาในระดับหมู่บ้านและออกเสียงยอมรับความคิดเห็นเพื่อเสนอต่อมาร์กอส ผู้ปกครองในระดับท้องถิ่นต้องเป็นสมาชิกของสภาประชาชนด้วย มาร์กอสเชื่อว่าการปกครองใน "สังคมใหม่" จะสำเร็จได้จะต้องประกอบด้วยรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และมีสภาประชาชนเป็นผู้เผยแพร่ความคิดของรัฐบาล

เป็นที่วิจารณ์กันในสังคมฟิลิปปินส์ มาร์กอสกระทำทุกอย่างเพื่ออำนาจทางการเมืองของตัวเอง และพยายามสร้างความชอบธรรมให้ตัวเอง เช่น ในการจัดให้มีการออกเสียงลงประชามติในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๗๓ ประชาชนจำนวนเกินกว่าครึ่งออกเสียงให้เขาอยู่จนถึงสิ้นปี และเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งเป็นการออกเสียงลงประชามติเป็นครั้งที่ ๓ ยอมรับให้เขาอยู่ในตำแหน่งไปอีกสองปี และในวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๑๙๗๖ เป็นการออกเสียงประชามติยอมรับให้เขาอยู่ต่อไปอีก ในครั้งนี้เขาสัญญาว่าจะให้มีการเลือกตั้งอย่างแน่นอนในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ การอยู่ในตำแหน่งของเขาเป็นเวลานานนี้เป็นที่วิจารณ์กันในหมู่นักการเมืองชาวต่างชาติว่าเขาเป็นผู้เผด็จการ และในขณะนั้นก็มีประชาชนเป็นจำนวนมากไม่พอใจต่อการปกครองของเขาเช่นในการปกครองท้องถิ่น ผู้ปกครองมีความรู้สึกว่าเขาไม่มีอิสระในการปกครอง ไม่มีอำนาจการตัดสินใจ และถูกแทรกแซงโดยส่วนกลางอยู่เสมอ นอกจากนี้ประชาชนในแหล่งเสื่อมโทรมแสดงความไม่พอใจต่อการปรับปรุงสภาพสังคมที่ไม่มีประสิทธิภาพ คนจนยิ่งจนลง นักศึกษาหลายกลุ่มในขณะนั้นได้ตีแผ่การคอร์รัปชันของโรงงานน้ำตาลซึ่งรัฐบาลได้ร่วมมือกับต่างประเทศให้จัดตั้งในฟิลิปปินส์และผู้ดำเนินการคือ พรรคพวกของมาร์กอสและญาติพี่น้องของมาร์กอสทั้งสิ้น

นอกจากความไม่พอใจของคนกลุ่มต่าง ๆ ในมะนิลาแล้ว ยังมีปัญหาการก่อวินาศกรรมของพวกมุสลิมภาคใต้ และกองทัพประชาชนใหม่ซึ่งเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ในแถบลูซอน พวกนี้ใช้ช่องว่างของปัญหาสังคมและเศรษฐกิจภายในประเทศสนับสนุนประชาชนต่อต้านรัฐบาล

จากการก่อตัวของกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศนี้เองทำให้มาร์กอสต้องสัญญากับประชาชนให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ถ้าจะดูสถานการณ์ทางการเมืองช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๓-๑๙๗๗ แล้วมีเรื่องที่น่าพิจารณาอยู่หลายประการคือ

๑. รัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์

มาร์กอสได้แก้ไขรัฐธรรมนูญหลายข้อ ข้อสำคัญสำหรับการรักษาอำนาจของเขาให้อยู่ต่อไปก็คือ เขากำหนดให้รัฐสภาเท่านั้นที่เลือกประธานาธิบดีหรือนายกรัฐมนตรีสืบต่อไป เมื่อเขาหมดอำนาจในการเลือกบุคคลเข้าไปอยู่ในรัฐสภา มาร์กอสก็เลือกพรรคพวกเดียวกันกับเขาเข้าไปนั่งในสภา เพราะฉะนั้นเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องเลือกมาร์กอสตราบใดที่มาร์กอสยังให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่พวกนี้อยู่ รายละเอียดในเรื่องนี้ผู้เขียนขอกล่าวในบทที่ว่าด้วยอำนาจของมาร์กอส

๒. ปัญหามุสลิมภาคใต้

การแก้ปัญหากลุ่มน้อยชาวมุสลิมรัฐบาลและหน่วยองค์การอื่นๆ ก็ได้ร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหา และขจัดข้อพิพาทต่างๆ ในขั้นแรกหลังจากประกาศกฎอัยการศึกแล้วทั้งฝ่ายมาร์กอส และที่ประชุมมุสลิมได้ตกลงจะหาทางเจรจาดตกลงประนีประนอมในเขตที่มีปัญหายุ่งยากในภาคใต้พร้อมกันนี้ก็จัดตั้งธนาคารอามาเนา (Amanah Bank) และมีการเปลี่ยนแปลงกฎของธนาคารเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับแนวความคิดของมุสลิม ธนาคารนี้จะรับผิดชอบทางด้านการเงิน เพื่อส่งเสริมการเดินทางไปแสวงบุญที่เมกกะด้วย นอกจากนี้มาร์กอสก็ยังได้สละเงินส่วนตัว ๕๐๐,๐๐๐ เปโซ เพื่อสร้างสาธารณูปโภคในมินดาเนา จัดตั้งธนาคารด้วยเงินทุน ๑๐๐ ล้านเปโซ เพื่อจะบริการเงินทุนแก่ชาวมุสลิม จัดตั้งหน่วยสวัสดิภาพและบรรเทาสาธารณภัยของมุสลิม เพื่อช่วยเหลือเกี่ยวกับสวัสดิภาพและบรรเทาทุกข์ ส่วนการปรองดองเจรจาสงบศึกนั้น มาร์กอสได้

เจรจากับผู้นำมุสลิม^{๒๔}

สงครามกลางเมืองอันยาวนานระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายมุสลิมแบ่งแยกดินแดนในเกาะมินดาเนา ได้ยุติการรบลงโดยได้มีการเจรจาตกลงหยุดยิงชั่วคราวขึ้นระหว่างวันที่ ๑๕-๒๔ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๖ ที่เมืองตริโปลี ซึ่งลงนามโดยนางอีเมลดา มาร์กอส กับรัฐมนตรีต่างประเทศของลิเบีย เป็นการตกลงยุติการยิงชั่วคราวและจะให้มีการเจรจาอีกเป็นครั้งที่สองในระหว่างที่ได้เจรจาสงบศึกชั่วคราวนี้ ได้มีกรรมการทั้ง ๒ ฝ่ายคอยดูแลไม่ให้มีการต่อสู้กันขึ้นใน ๑๓ จังหวัดภาคใต้ คือฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายลิเบีย ซึ่งเป็นฝ่ายคุ้มครองแก่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front - MNLF) การเจรจาดังนี้มีเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการปกครองตนเองของฝ่ายมุสลิม การปกครองของรัฐบาลในภูมิภาคนั้น และปัญหาการออกเสียงลงคะแนนเพื่อตัดสินปัญหาของประชาชนในเกาะมินดาเนา หลังจากการเจรจาสงบศึกครั้งแรกแล้ว มาร์กอสก็ได้สัญญาว่าจะให้มีการออกเสียงประชามติขึ้นแน่นอนในกลางเดือน เมษายน ค.ศ. ๑๙๗๗ เพื่อให้พิจารณาปัญหาของชาวมุสลิมที่จะมีการปกครองตนเอง ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางต่อไป^{๒๕}

เป็นที่น่าคิดอยู่ว่า การเจรจาสงบศึกและให้มีการปกครองตนเองใน ๑๓ จังหวัดภาคใต้นี้คงจะไม่ยุติลงอย่างง่ายดาย แม้ว่านายนูร์ มิซัวรี (Nur Misuari) ผู้นำแห่งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร จะยินยอมทำความตกลงกับรัฐบาลฟิลิปปินส์เพื่อให้มีการหยุดยิง และจะให้มีการเจรจาในขั้นต่อไปตามข้อเสนอของมาร์กอสก็ตาม แต่ก็ไม่ใช่เป็นหลักประกันว่า สันติภาพในมินดาเนาจะเกิดขึ้นได้อย่างถาวร เนื่องจากมุสลิมเป็นจำนวนมากยังสงสัยว่าการปกครองตนเองโดย

^{๒๔} *Far Eastern Economic Review* (September 27, 1974) : 40.

^{๒๕} *Far Eastern Economic Review* (February 11, 1977) :13-14.

อิสระที่จะมีขึ้นต่อไปนั้นคงจะไม่ใช่เรื่องที่จริงจัง นอกจากนี้ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งคือพวกคริสเตียนที่อาศัยอยู่บนเกาะมินดาเนาย่อมจะหวาดกลัวต่อการปกครองตนเองของมุสลิมเพิ่มมากขึ้นเพราะพวกคริสเตียนอาจจะเสียผลประโยชน์จากการปกครองของมุสลิม

อีกประการหนึ่งมาร์กอสไม่ต้องการปลดปล่อย ๑๓ จังหวัดภาคใต้ไปเร็วนัก เพราะไม่แน่ใจว่าการปลดปล่อยจะสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นมาอีกหรือไม่ สังเกตได้จากการเลื่อนการออกเสียงลงประชามติ กำหนดเดิมเดือนกุมภาพันธ์ไปวันที่ ๑๗ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๗๗ และเลื่อนไปอีกจนถึง ๒๑ เมษายน ค.ศ. ๑๙๗๗ เพื่อให้เวลาแก่ประชาชนในแถบนี้ได้ศึกษาและทบทวนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจลงไป พร้อมกับให้โอกาสฝ่ายลิเบียได้พิจารณาข้อเสนอต่าง ๆ ที่จะเสนอต่อรัฐบาลฟิลิปปินส์ ปัญหามุสลิมในขณะนั้นจึงเป็นปัญหาหนักสำหรับรัฐบาล

๓. การก่อตัวของฝ่ายคอมมิวนิสต์

คอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์มีบทบาทมากในช่วงก่อนประกาศกฎอัยการศึก โดยการแทรกซึมเข้าไปในหมู่นักศึกษาและสหภาพแรงงาน ฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่ปฏิบัติการอยู่ในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ เป็นต้นมานั้นคือ กองทัพประชาชนใหม่ (New People's Army - NPA) ซึ่งเป็นกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ ส่วนใหญ่จะปฏิบัติการอยู่ในเกาะลูซอน หลังจากการประกาศกฎอัยการศึก ฝ่ายคอมมิวนิสต์หยุดปฏิบัติการไปชั่วขณะหนึ่ง และได้เริ่มปฏิบัติการหลังจากปี ค.ศ. ๑๙๗๔ เป็นต้นมาเพราะในช่วงนี้มาร์กอสไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศให้ลุกล่วงไปตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้ ประชาชนเริ่มประท้วงและแสดงความไม่พอใจทำให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ยุยงกลุ่มต่าง ๆ ทั่วประเทศสร้างควมหนักใจให้กับมาร์กอสมาก

๔. การต่อต้านจากฝ่ายศาสนจักร

เมื่อประธานาธิบดีมาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึกในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ นั้น บรรดาผู้นำทางศาสนจักรนิกายโรมันคาทอลิกถูกจับกุมเป็นจำนวน

มากเนื่องจากมาร์กอสสงสัยว่ามีส่วนร่วมในการบ่อนทำลายประเทศ พระเริ่มไม่พอใจต่อการจับกุมจึงได้แสดงการต่อต้านการปกครองของมาร์กอสอย่างเปิดเผย และรุนแรงขึ้นตามลำดับ

ในปลายปี ค.ศ. ๑๙๗๖ รัฐบาลก็ได้ดำเนินการรุนแรงกับทางฝ่ายศาสนา มากยิ่งขึ้น โดยได้จับกุมคนงานของทางศาสนาในบริเวณเมืองดาเวา (Davao) จำนวน ๗๐ คน สั่งปิดสถานีวิทยุซึ่งดำเนินกิจการโดยฝ่ายคาทอลิก ๒ สถานี ปิดหนังสือพิมพ์ ๒ ฉบับ และขับไล่คณะผู้สอนศาสนาชาวอเมริกัน ๒ คนออกนอกประเทศ

ในการประชุมของพระฝ่ายคาทอลิกประจำปีในเมืองเซบู เมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๗ ได้ตกลงหาทางแก้ปัญหาระหว่างพระฝ่ายหัวรุนแรงกับพระฝ่ายอนุรักษนิยมและร่วมกันต่อต้านการปกครองของมาร์กอสโดยมีข้อโจมตีของฝ่ายศาสนาที่ต่อต้านรัฐบาลมี ๓ ประเด็นคือ

๔.๑ รัฐบาลได้ดำเนินการจับกุมพระและคนงานของโบสถ์ และขับไล่ผู้สอนศาสนาต่างชาติออกนอกประเทศ

๔.๒ แผนคุมกำเนิดของรัฐบาล โดยใช้มาตรการซึ่งเป็นการบังคับนั้นเป็นการละเมิดหลักมนุษยธรรมเพราะตามหลักศาสนาห้ามการคุมกำเนิดถือเป็นการทำลายเด็ก หรือทำลายชีวิต

ในการต่อต้านครั้งนี้มีบิชอป แห่งคริสตจักรในฟิลิปปินส์ร่วมด้วยถึง ๖๗ รูป จากจำนวนทั้งหมด ๘๓ รูป^{๒๗} เป็นที่น่าสังเกตว่าพระฝ่ายอนุรักษนิยมเริ่มไม่พอใจรัฐบาลและเข้าร่วมต่อต้านรัฐบาลด้วย แต่เดิมพระฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลมีเพียง ๑๗ รูปเท่านั้น ผู้ต่อต้านในครั้งนีรรวมถึงบาทหลวงไฮเม ซิน (Jaime Sin) ซึ่งเป็นผู้นำทางศาสนาคนสำคัญคนหนึ่ง

^{๒๗} สยามจดหมายเหตุ (๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐) : ๒๑๒.

ถ้ามาพิจารณาถึงความเป็นจริงแล้ว ความไม่พอใจของพระนั้นทำให้ประชาชนทั้งประเทศไม่พอใจด้วย เพราะพระเป็นผู้ที่ประชาชนนับถือมากพระจึงเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนในการแสดงออกต่าง ๆ การที่มาร์กอสได้กระทำการต่าง ๆ ต่อพระก็เหมือนกับการกระทำต่อประชาชนด้วย ซึ่งย่อมจะทำให้อำนาจของมาร์กอสสั่นคลอนเป็นธรรมดา

พร้อม ๆ กับการใช้อิทธิพลบีบบังคับต่อศาสนจักร มาร์กอสก็ให้สัญญากับประชาชนว่าจะให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ หลังจากแก้ปัญหามุสลิมไปเรียบร้อยแล้วตามหมายกำหนดการเดิมจากการลงประชามติในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ จะให้มีการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๘๐ แต่ที่มาร์กอสสัญญาจะให้มีการเลือกตั้งในปีนี้ก็เพราะกลัวประชาชนจะแสดงความไม่พอใจรุนแรงมากขึ้น จึงได้สัญญาไว้ก่อนว่าจะให้มีการเลือกตั้งขึ้น

ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศ

จากการที่ฟิลิปปินส์ได้ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศโดยให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน และดำเนินกิจการค้าในประเทศมากขึ้นหลังจากการประกาศใช้กฎอัยการศึกนี้เอง ทำให้การติดต่อบetween ฟิลิปปินส์กับประเทศทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวามากขึ้น

ชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในการเข้ายึดครองเวียดนามใต้ เขมร ลาว ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ประกอบกับการถอนตัวออกไปและการหมดอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในอินโดจีนมีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีได้เป็นคอมมิวนิสต์มีการเคลื่อนไหวและทบทวนนโยบายต่างประเทศของตนอย่างจริงจังมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งฟิลิปปินส์ ซึ่งได้อนุญาตให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศได้และมีความสัมพันธ์ทางทหารอยู่กับสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิดในอดีต ในสมัยมาร์กอสฟิลิปปินส์เริ่มปรับนโยบายต่างประเทศใหม่เปลี่ยนท่าทีที่ตนเคยมีอยู่ต่อสหรัฐอเมริกาด้วยการพิจารณาทบทวนข้อผูกพันต่างๆ ที่

เคยทำอยู่กับสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้จากกรณียกเลิกสนธิสัญญา Laurel Langley Agreement ที่เคยทำไว้กับสหรัฐอเมริกาเสีย

จุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ เนื่องจากความผันผวนทางการเมืองและพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกาในอินโดจีน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงดุลแห่งอำนาจในภูมิภาคนี้ จุดสำคัญที่ฟิลิปปินส์พิจารณาประการแรกคือ การที่ฟิลิปปินส์ยึดมั่นในหลักพึ่งตนเองมากขึ้น ไม่หวังพึ่งสหรัฐอเมริกาแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะกรณีอินโดจีนเป็นตัวอย่างชี้ให้เห็นว่า สัญญาการป้องกันทางการทหาร (Mutual Defense Treaty) หรือข้อผูกพันใด ๆ ที่ตนมีอยู่กับสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อมีวิกฤตการณ์ขึ้นมาจริง ๆ แล้ว แท้ที่จริงก็ไร้ประโยชน์ สหรัฐอเมริกาไม่สามารถให้ความเชื่อมั่นกับพันธมิตรของตนในภูมิภาคนี้ได้อีกต่อไป

สิ่งที่ฟิลิปปินส์จะต้องคิดในขณะนั้นก็คือจะไม่พึ่งพาสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป หรือจะยังมีความสัมพันธ์ทางการทหารอยู่ ชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการถอนตัวทางทหารออกของสหรัฐอเมริกาโดยสิ้นเชิงจะนำความหายนะมาสู่ประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายทางการทหารของสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์คิดแล้วเป็นผลประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติและบรรจุคนฟิลิปปินส์ทำงานถึง ๔๐,๐๐๐ คน นอกจากนี้ความช่วยเหลือทางด้านอาวุธก็มีความสำคัญต่อความมั่นคงของฟิลิปปินส์อยู่มาก ในสถานะเช่นนี้ฟิลิปปินส์ก็ไม่ถึงกับปิดฐานทัพเสียโดยสิ้นเชิง

หลังจากที่มาร์กอสได้ทบทวนนโยบายต่างประเทศใหม่แล้ว เขาได้กำหนดนโยบายต่างประเทศดังต่อไปนี้

๑. เน้นหนักความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งประกอบด้วยไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ (อาเซียน)
๒. พัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าและทางการทูตกับประเทศกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์

๓. เปิดความสัมพันธ์ทางการค้ากับญี่ปุ่น ยุโรป และประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ

๔. ดำเนินความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโลกที่สาม รวมทั้งช่วยเหลือประเทศอาหรับในการต่อสู้เพื่อสันติภาพในวันออกกลาง

๕. รักษาชาตินิยมของฟิลิปปินส์ไว้ โดยเฉพาะทางด้านการค้า

๖. รักษาสัมพันธไมตรีกับสหรัฐอเมริกา แต่ปรับนโยบายเสียใหม่ให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อผลประโยชน์ของฟิลิปปินส์มากยิ่งขึ้น

เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือส่วนภูมิภาคของอาเซียนนั้น ฟิลิปปินส์ได้สนับสนุนให้มีการค้าเสรีขึ้นระหว่างประเทศในกลุ่มด้วยกัน ให้ลดภาษีระหว่างกันเป็นต้น นอกจากนี้ฟิลิปปินส์ได้ทำสัญญาให้อินโดนีเซียช่วยเหลือการแนะนำและอบรมการขุดน้ำมันให้แก่คนฟิลิปปินส์ ทางด้านสิงคโปร์ฟิลิปปินส์ก็ได้ทำสัญญาลดภาษีการค้าระหว่างกันร้อยละ ๑๐ ฟิลิปปินส์คาดหวังไว้ว่าคณะกรรมการของสมาคมอาเซียนจะช่วยสนับสนุนและช่วยเหลือในการสงบศึกกฎมุสลิมภาคใต้ ซึ่งฟิลิปปินส์คาดว่าจะได้รับความช่วยเหลือด้านอาวุธจากรัฐบาลบาห์ของมาเลเซีย

เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับประเทศจีน หลังจากมาร์กอสได้เยือนปักกิ่งแล้วก็ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนคอมมิวนิสต์เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๗๕^{๒๔} เป็นผลให้คณะทูตจีนคณะชาติจำเป็นต้องถอนตัวออกจากฟิลิปปินส์อย่างเป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตามฟิลิปปินส์ก็ยังคงมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับจีนคณะชาติต่อไป จากการเปิดสัมพันธไมตรีกับจีนคอมมิวนิสต์นี้ฟิลิปปินส์ได้รับน้ำมันจำนวน ๕๐,๐๐๐ มุลค่า ๗๒ ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕^{๒๕} และจะ

^{๒๔} ประชาชาติรายสัปดาห์, ๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๘, หน้า ๒๐-๒๑.

^{๒๕} Tillman Durdin, "Marcos Takes Multifaceted Foreign Path," *Pacific Community* VIII (July 1976) : 571.

เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ การได้รับน้ำมันมาก็เป็นการช่วยประทังการขาดแคลนน้ำมันไปได้บ้างในขณะนั้น

สำหรับกลุ่มประเทศสังคมนิยมนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๓-๑๙๗๔ ฟิลิปปินส์ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศยูโกสลาเวียและประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มนี้ และได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซียในกลางปี ค.ศ. ๑๙๗๖

ในสภาวะแห่งความผันผวนทางการเมืองที่เกิดขึ้นในอินโดจีน ดูเหมือนว่าฟิลิปปินส์จะเป็นประเทศแรกที่มีความเคลื่อนไหวและปรับตัวเพื่อหาจุดยืนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศให้แก่ตัวเองเร็วที่สุด เป็นการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติตนเป็นสำคัญ

ในระยะหลังประกาศกฎอัยการศึกนี้ ฟิลิปปินส์ได้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากทำให้เป็นจุดสนใจของญี่ปุ่นที่จะมาลงทุนในฟิลิปปินส์และทำสนธิสัญญาต่าง ๆ มาร์กอสเห็นว่าการมีความสัมพันธ์ทั้งทางการทูตและทางการค้าจะช่วยฐานะทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ให้ดีขึ้นด้วย ด้วยเหตุนี้ทั้งสองประเทศได้ทำสัญญาผูกสัมพันธ์ไมตรีทางการค้าและทางการเดินเรือขึ้น จากสัญญานี้เองญี่ปุ่นกลายเป็นตลาดการค้าส่งออกไปยังฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่นได้ซื้อวัตถุดิบ เช่น ไม้ แร่ และอื่น ๆ จากฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมาก จากการติดต่อการค้ากันมากขึ้นนี้เองเป็นเหตุให้ฟิลิปปินส์มีนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งหมายถึงการทำรายได้เข้าสู่ประเทศด้วย

สำหรับกลุ่มประเทศยุโรป ฟิลิปปินส์มุ่งที่จะสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับประชาคมยุโรป (European Economic Community) พร้อมกับส่งเสริมให้ชาวยุโรปมาลงทุนในฟิลิปปินส์

ในกลุ่มประเทศอาหรับ ฟิลิปปินส์ก็พยายามเจรจาสงบศึกกับลิเบียซึ่งได้ส่งอาวุธ และทหารมาช่วยเหลือการแบ่งแยกดินแดนทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์แท้ที่จริงมาร์กอสไม่เต็มใจที่จะทำเช่นนั้น แต่เขาหวังผลประโยชน์ทางน้ำมันของ

อาหารับและเพื่อยุติการสู้รบที่มินดาเนา เพราะการสู้รบทำให้เสียเศรษฐกิจและ
 ทหารของประเทศมาก

ในระยะนี้กิจกรรมต่าง ๆ ของโลกที่สามเป็นที่สนใจของโลกมาก
 มาร์กอสก็หวังที่จะเป็นผู้นำในโลกที่สามเพื่อผลประโยชน์ทั้งทางการเมืองและการค้า
 ดังนั้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๖ ได้ร่วมมือกับสหประชาชาติจัดการประชุม
 ของกลุ่มอันสแตด (UNCTAD) ขึ้นที่มะนิลา

ในด้านความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา นั้น แม้ฟิลิปปินส์จะได้เลิก Laurel
 Langley Agreement ที่ได้เคยทำกับสหรัฐอเมริกาไว้แล้วก็ตาม ฟิลิปปินส์ก็ยังมี
 สัมพันธภาพทางการค้าและทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาอยู่ ทั้งนี้มีความหวังอยู่ว่า
 ถ้าตัวเองพลาดทำไปก็จะอาศัยสหรัฐอเมริกาช่วยทางการทหารและเศรษฐกิจ เขา
 สนับสนุนให้ทหารสหรัฐอเมริกาอยู่ในเอเชียต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อถ่วงดุลอำนาจของ
 รัสเซียในเอเชียนั่นเอง แม้จะยกเลิกสิทธิของสหรัฐอเมริกาในที่ดินและทางการค้า
 เหนือชาติอื่น ๆ ในฟิลิปปินส์ ฟิลิปปินส์ก็ยังให้สหรัฐอเมริกาใช้ฐานทัพได้แต่ต้อง
 แลกเปลี่ยนกับจำนวนเงิน ๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ เพื่อซื้ออาวุธและช่วยทางเศรษฐกิจ
 ให้แก่ฟิลิปปินส์ ชาวอเมริกันทุกคนที่ำผิดในฟิลิปปินส์ต้องขึ้นศาลฟิลิปปินส์
 สหรัฐอเมริกาจะใช้กำลังทหารได้ต่อเมื่อฟิลิปปินส์ถูกรุกรานจากภายนอกประเทศ
 ข้อตกลงดังกล่าวเป็นผลดีแก่ฟิลิปปินส์ในการป้องกันประเทศเพราะไม่แน่ใจว่า
 อำนาจของโซเวียตในเอเชียจะครอบคลุมมาถึงฟิลิปปินส์เมื่อใด

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓-๑๙๗๗ ฟิลิปปินส์ริเริ่มบทบาทใหม่คือ บทบาทนานาชาติ
 เช่น เป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดตั้งธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development
 Bank) เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมสมาคมอาเซียน องค์การอนามัยของโลก
 สถาบันข้าวนานาชาติ (International Rice Research Institute) และการ
 ประชุมอื่น ๆ อีกมากมาย

สรุปแล้วฟิลิปปินส์ในยุคสังคมนิยมนี้ พยายามที่จะปรับปรุงประเทศทั้งใน
 ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิมเพื่อที่จะให้ชาว-

ฟิลิปปินส์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและให้ประเทศพัฒนาขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งหาทางเปิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้มากขึ้นเพื่อขอความช่วยเหลือจากต่างชาติ แต่ถึงกระนั้นก็ตีปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง ทางด้านสังคม และเศรษฐกิจก็ยังปรากฏอยู่แม้จะดีขึ้นชั่วขณะหนึ่งก็ตาม ปัญหาที่มาร์กอส เฆซญาอยู่หลังประกาศกฏอัยการศึกก็คือ ปัญหาทางการเมืองอันเกิดจากการก่อ-กวนของกลุ่มต่าง ๆ ปัญหามุสลิมภาคใต้ ปัญหาคอมมิวนิสต์และปัญหาการปฏิรูปที่ดิน ส่วนปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสังคมนั้นมีน้อย เนื่องจากการประกาศกฏอัยการศึกทำให้สังคมมีความสงบ ทำให้นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศลงทุนมากขึ้น ทำให้มีการหมุนเวียนของการเงิน สภาพเศรษฐกิจซึ่งดีกว่าเดิมปัญหาสังคมก็มีน้อยลง แต่ถึงการใช้กฏอัยการศึกทำให้ประเทศพัฒนาขึ้นมาส่วนหนึ่งก็ตาม แต่เป็นการใช้อำนาจเผด็จการที่ทำให้สายลวงระบบประชาธิปไตยที่เคยใช้มาเป็นเวลานานของฟิลิปปินส์อย่างน่าเสียดาย

บทที่ ๖

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในฟิลิปปินส์

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในฟิลิปปินส์ เป็นกลุ่มที่มีบทบาทมากในการเมืองฟิลิปปินส์ เพราะเป็นกลุ่มที่เป็นตัวแทนประชาชนคอยรวบรวมผลประโยชน์ต่าง ๆ ของประชาชนเสนอต่อรัฐบาล ทั้งสองกลุ่มมีข้อแตกต่างคือ พรรคการเมือง สนใจที่จะเข้ามามีอำนาจการปกครองและแข่งขันกันในการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งและอำนาจทางการเมืองรวมทั้งทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงความต้องการและผลประโยชน์อื่น ๆ ให้เป็นนโยบายและโครงการของรัฐบาล ส่วนกลุ่มผลประโยชน์ นั้น เพียงแต่สนใจที่จะมีอิทธิพลโน้มน้าวผู้ที่ทำการปกครอง แต่ไม่สนใจที่จะเข้ามาทำการปกครอง^๑ แต่ตามปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในประเทศฟิลิปปินส์นั้น กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มอาจวิวัฒนาการไปเป็นพรรคการเมืองได้

^๑Robert C. Bone, *Action and Organization : An Introduction to Contemporary Political Science* (New York : Harper and Row, 1972) p. 94, 95, 111 และดูเพิ่มเติมที่ David Easton, "The Analysis of Political Systems," in *Comparative Politics : Notes and Readings*, ed. by Roy C. Macridis & Bernard E. Brown (Homewood, Ill : Dorsey Press, 1977), p. 100.

เช่นกลุ่ม Lakas ng Bayan ซึ่งเป็นพรรคของเบนิกโน อากีโน เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มที่มีความคิดเสรีนิยม เพื่อต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส และได้ก่อตั้งเป็นพรรคการเมืองท้องถิ่นขึ้นในปลายปี ค.ศ. ๑๙๘๓ นอกจากนี้พรรคการเมืองในฟิลิปปินส์หลายพรรคได้สร้างเครือข่ายขึ้นในกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อที่จะระดมพลังประชาชนเรียกร้องต่อรัฐบาลได้มากขึ้น และในขณะเดียวกัน กลุ่มผลประโยชน์ก็ได้รวมตัวกับพรรคการเมืองเพื่อจะได้ทำให้ผลประโยชน์ของตัวเองประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ปรากฏการณ์อีกอย่างหนึ่งในสังคมฟิลิปปินส์ในสมัยมาร์กอสก็คือ มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวคือ พรรคขบวนการสังคมนิยม (Kilusang Bagong Lipunan) จึงทำให้มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการครอบงำกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เนื่องจากสังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมที่สลับซับซ้อน ทำให้มีกลุ่มต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายทั้งที่อยู่ในสังกัดพรรคการเมืองและนอกสังกัดพรรคการเมือง เพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

พรรคการเมืองในฟิลิปปินส์

พรรคการเมืองในฟิลิปปินส์นั้น เป็นระบบสองพรรค ถือกำเนิดมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๐๐ และพัฒนามาจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ก่อนมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก พรรคที่มีบทบาทคือพรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) และพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) แต่หลังจากที่มาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ก่อนมาร์กอสหมดอำนาจ พรรคการเมืองต่าง ๆ ถูกยุบเหลือพรรคเดียวคือ พรรคขบวนการสังคมนิยมของมาร์กอส พรรคการเมืองได้กลับมาเป็นระบบสองพรรคพวกเดิมเมื่อนางคอรากซอน อากีโน (Corazon Aquino) เป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ คือ พรรคพลังประชาชน (Lakas ng Bayan - People's Power Party) ซึ่งเป็นการรวมพรรคเสรีนิยมเดิม และพรรคยูนิโด (United Nationalist Democratic Organization - UNIDO) ซึ่งเป็นพรรคชาตินิยมเดิม สำหรับพรรคยูนิโดในช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีนั้น ได้รวมกับพรรคของอากีโน แต่หลังจากที่นางอากีโนเป็นประธานาธิบดีแล้วไม่นานเกิดความขัดแย้งกันในพรรคจึงแยกตัวออกมาเป็นพรรคฝ่ายค้านรัฐบาล

ในส่วนที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองนี้ ผู้เขียนขอกล่าวถึงลักษณะสำคัญของพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์ ประวัติพรรคการเมือง พรรคการเมืองสมัยมาร์กอส พรรคการเมืองฝ่ายค้านในช่วงประกาศกฎอัยการศึกของมาร์กอสและพรรคฝ่ายซ้าย

ลักษณะสำคัญของพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์

ลักษณะสำคัญของพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์ คือ

๑. ฟิลิปปินส์มีลักษณะระบบการเมืองเป็นสองพรรค (Two-party system) ส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกลุ่มทางการเมืองที่แตกแยกกัน และจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง

๒. สมาชิกในพรรคขาดความจงรักภักดีต่อพรรค ต่างก็พยายามเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองเพื่อตัวเองและด้วยตัวเอง มากกว่าการสนับสนุนส่งเสริมพรรค เพราะฉะนั้นสมาชิกของพรรคก่อนข้างจะมีความเป็นอิสระมากในการเลือกของพรรคและเปลี่ยนพรรค ส่วนใหญ่สมาชิกจากพรรคหนึ่งมักจะแยกตัวออกไปตั้งหรือรวมกับพรรคใหม่ เพื่อแข่งขันกับพรรคที่ตนสังกัดอยู่เดิม

๓. แนวนโยบายและอุดมการณ์ของพรรคมักไม่แน่นอน และไม่ค่อยแตกต่างกันนักในระหว่างพรรคการเมืองด้วยกัน

๔. มีการคอร์รัปชันในการหาเสียงของพรรคการเมือง รวมทั้งใช้อิทธิพลทางการเมืองในการหาเสียงด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะในสมัยมาร์กอสเป็นประธานาธิบดี

ลักษณะสำคัญของพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์ดังกล่าว มีมาตลอดเวลาที่มีการปกครองในระบบประชาธิปไตย จนกระทั่งถึงช่วงที่มาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึกในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ซึ่งเขาได้ประกาศรัฐธรรมนูญ พรรคการเมืองก็สิ้นสุดลง แต่เขาสรางพรรคการเมืองของเขาขึ้นมาเองซึ่งจะได้กล่าวต่อไป แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงพรรคการเมืองสมัยมาร์กอสจะขอกล่าวถึงประวัติพรรคการเมืองของฟิลิปปินส์แต่เพียงย่อ ๆ ก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าใจถึงการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์ได้ดีขึ้น

พรรคการเมืองในสมัยที่สหรัฐฯ เข้าครอบครอง

พรรคการเมืองในฟิลิปปินส์ก่อตั้งเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาในสมัยที่ฟิลิปปินส์ตกเป็นเมืองขึ้นของสหรัฐฯ พรรคการเมืองพรรคที่ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๐๐ คือพรรคสหพันธ์ (Partido Federalista) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวในขณะนั้น มีนโยบายสนับสนุนนโยบายของสหรัฐฯ ผู้นำของพรรคในขณะนั้นคือ ดร. ที. เอช. ปาร์โต เดอ ทาเวรา (Dr. T.H. Pardo de Tavera) โฮเซ่ ลูซุริริยาซ (Jose Luzurriaga) และ เบนิตโต เลการ์ดา (Benito Legarda) ทั้งสามท่านนี้ได้รับการแต่งตั้งให้เข้าไปอยู่ในคณะกรรมการบริหารฟิลิปปินส์ ซึ่งทำหน้าที่สภานิติบัญญัติของฟิลิปปินส์ในระบายนั้น

ในปี ค.ศ. ๑๙๐๒ สหรัฐฯ มีนโยบายส่งเสริมให้ฟิลิปปินส์มีการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ ตามกฎหมาย The Philippine Bill พรรคสหพันธ์ (Partido Federalista) ซึ่งมีแนวนโยบายสนับสนุนสหรัฐฯ ในการครอบครองฟิลิปปินส์เริ่มตระหนักถึงแนวความคิดของประชาชนที่ต้องการจะกอบกู้อิสรภาพจากสหรัฐฯ จึงได้เปลี่ยนแนวนโยบายใหม่โดยเน้นอุดมการณ์ชาตินิยม ได้เปลี่ยนชื่อพรรคมาเป็นพรรคก้าวหน้าแห่งชาติ (Partido Nacional Progresista) ส่วนพรรคฝ่ายค้านอีกพรรคที่เป็นคู่แข่งคือ พรรคชาตินิยม (Partido Nacionalista) ซึ่งมีนโยบายเพื่อกอบกู้อิสรภาพให้แก่ฟิลิปปินส์ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า เซอร์กิโอ ออสเมญา (Sergio Osmeña) แห่งพรรคชาตินิยม (Partido Nacionalista) เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นประธานคนแรกของสภาล่างของฟิลิปปินส์^๒

ในปี ค.ศ. ๑๙๑๖ สหรัฐฯ ได้กำหนดให้ฟิลิปปินส์มีสองสภา คือ สภาสูง และสภาล่าง ตามพระราชบัญญัติ Jones act และยังสามารถกำหนดให้สภาสูงมีอำนาจสูงกว่าสภาล่าง โดยที่ให้สภาสูงเท่านั้นที่มีอำนาจเลือกและรับรองตำแหน่งหัวหน้า

^๒ Onofre Dizon Corpuz, "Western Colonisation and the Filipino Response," *J. of Southeast Asian History* 3, 1 (March 1962) : 13.

กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในระยะนี้จึงมีการเลือกประธานสภาสูงและสภาล่างกันขึ้น ปรากฏว่า เซอร์กิโอ ออสเมย่า ได้เป็นประธานสภาล่าง และมานูเอล เกซอน (Manuel Quezon) เป็นประธานสภาสูงซึ่งมีอำนาจมากกว่า เป็นที่น่าสังเกตว่าพรรคชาตินิยมในสมัยต่อ ๆ มาเป็นพรรคของคนร่ำรวยชั้นสูง เพราะได้กำหนดให้ผู้ที่สมัครในพรรคนี้ต้องมีพื้นความรู้ภาษาสเปนและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งคนธรรมดาสามัญที่ไม่สามารถสมัครเข้าในพรรคนี้ได้ ได้พยายามแสวงหาพรรคอื่น ๆ เช่น พรรคคอมมิวนิสต์ และพรรคซัคดาลิสตา (Sakdalista) เป็นต้น

ในเวลาต่อมา มานูเอล เกซอน แห่งพรรคชาตินิยม เริ่มแข็งข้อกับ เซอร์กิโอ ออสเมย่า จึงได้ปลีกตัวออกจากพรรคตั้งพรรคการเมืองใหม่ให้ชื่อว่า พรรครวมชาติ (Collectivista) และได้ดำเนินการหาเสียงแข่งกับพรรคชาตินิยมของมานูเอล เกซอน ผลของการเลือกตั้งสมาชิกสภาล่างในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ ปรากฏว่าพรรครวมชาติได้ ๓๒ ที่นั่ง พรรคชาตินิยมได้ ๒๑ ที่นั่ง และพรรคฝ่ายค้านคือพรรคประชาธิปไตย (Partido Democrata) ซึ่งเป็นพรรคหัวก้าวหน้าได้ ๒๖ ที่นั่ง ไม่มีพรรคใดได้เสียงข้างมากในสภา^๓

จากการแตกแยกของผู้นำพรรคทั้ง ๒ คน คือ เซอร์กิโอ ออสเมย่า และมานูเอล เกซอน นี้เอง เป็นจุดให้พรรคฝ่ายค้านโจมตีเป็นอันมาก และมีที่ทว่าพรรคฝ่ายค้านจะได้รับคะแนนนิยมสูงในช่วงนี้เพราะมีหลักการที่แน่นอนกว่า ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้นำพรรคทั้งสองคิดว่า ถ้าหากจะหาเสียงโดยลำพังพรรคของตัวเองจะสู้พรรคฝ่ายค้านไม่ได้ ทั้งสองพรรคจึงหันหน้ามาประนีประนอมกันเพื่อจะได้รณรงค์หาคะแนนเสียงร่วมกันแข่งขันกับฝ่ายค้าน และในการรวมกันครั้งนี้ทั้งสองพรรคก็ได้ปรับปรุงพรรคเสียใหม่โดยพยายามชักจูงกลุ่มการเมืองที่แตก-

^๓ Jean Grossholtz, *Politics in the Philippines : A Country Study*. (Boston : Little, Brown, 1964), p. 140.

แยกอยู่ให้เข้ามารวมด้วย และเปลี่ยนชื่อพรรคว่า พรรครวมพลแห่งชาตินิยม (Partido Nacionalista Consolidado) โดยให้ มานูเอล เกซอน เป็นหัวหน้าพรรคและประธานาธิบดี ส่วนเซอร์กิโอ ออสเมย์า เป็นรองประธานาธิบดี

ในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ พรรคชาตินิยม ได้จัดตั้งสภาสูงสุดแห่งชาติ (National Supreme Council) เพื่อรวมชาวฟิลิปปินส์ให้เรียกร้องเอกราชจากสหรัฐฯ โดยเร็วที่สุด แนวความคิดนี้เองทำให้สมาชิกพรรคฝ่ายค้านคือพรรคประชาธิปไตย ได้มารวมมือกับพรรคชาตินิยมมากเป็นประวัติการ ทำให้พรรคฝ่ายค้านสูญเสียสมาชิกไปเป็นจำนวนมาก จนในที่สุดก็สลายตัวไปในปี ค.ศ. ๑๙๓๓ พรรคชาตินิยมได้บริหารประเทศต่อมาในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๓๓-๑๙๔๖ ภายใต้การปกครองของสหรัฐฯ มาตลอดจนกระทั่งถึงสงครามโลกครั้งที่สอง

จะเห็นว่าตั้งแต่สหรัฐฯ เข้าครอบครองฟิลิปปินส์จนกระทั่งถึงช่วงการให้เอกราชแก่ฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ นั้น พรรคชาตินิยมเป็นแกนนำในการบริหารประเทศ ถ้าพิจารณาดูแล้ว พรรคนี้เป็นพรรคของชนชั้นนำกลุ่มน้อยที่เป็นเจ้าของที่ดินที่ร่ำรวยในประเทศและเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงจึงมีสภาพทางสังคมสูง ความแข็งแกร่งของพรรคขึ้นอยู่กับเครือข่ายการอุปถัมภ์ค้ำชูซึ่งสร้างขึ้นในระดับผู้นำท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มมวลชนต่าง ๆ ที่สนับสนุนพรรคอยู่ เพราะฉะนั้นการเลือกตั้งในแต่ละครั้งจึงยึดถืออยู่กับตัวบุคคลที่ให้การอุปถัมภ์ค้ำชูเป็นหลัก^๔ จึงอาจวิเคราะห์ลักษณะเด่นและครอบงำของพรรคชาตินิยมช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สองได้ดังนี้

๑. ผู้นำมีความสามารถเป็นพิเศษที่เป็นสัญลักษณ์ของตัวแทนของชาวฟิลิปปินส์ได้ในช่วงสหรัฐฯ เข้าครอบครอง และเป็นผู้นำที่สหรัฐฯ ให้ความไว้วาง

^๔ *Ibid.*, p. 139.

ใจในการเป็นผู้นำในการสร้างชาติได้ ผู้นำดังกล่าวได้แก่ มานูเอล เกซอน และ เซอร์กีโอ ออสเมยา

๒. มีการจัดองค์การของพรรคที่ดี สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อถือในท้องถิ่นห่างไกล หรือหมู่บ้านในฟิลิปปินส์ได้ทั่วถึง

๓. มีสหรัฐย เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายและให้คำปรึกษาการบริหารของพรรค

๔. มีกลุ่มพลังมวลชนซึ่งเป็นพวกระดับล่าง (grassroot) เป็นผู้สนับสนุนพรรคอยู่ค่อนข้างมาก

แม้พรรคชาตินิยมจะเป็นพรรคที่ได้รับความนิยมสูงในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สองก็ตาม แต่ก็ยังมีการแตกแยกภายในและสมาชิกของพรรคยังขาดความจงรักภักดีต่อพรรคต่างก็พยายามเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองเพื่อตัวเองมากกว่าการสนับสนุนส่งเสริมพรรคอย่างจริงจัง

พรรคการเมืองหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นบุกฟิลิปปินส์ ประธานาธิบดี มานูเอล เกซอน และเซอร์กีโอ ออสเมยา ได้หนีออกจากประเทศไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นที่สหรัฐ ส่วนภายในประเทศเองนั้น ชาวฟิลิปปินส์ก็ได้สู้รบอย่างหนักกับญี่ปุ่น จนในที่สุดผู้นำท่านหนึ่งคือ โฮเซ ลอเรล (Jose Laurel) ตระหนักดีว่าการสู้รบกับญี่ปุ่นต่อไปจะทำให้ชาวฟิลิปปินส์สูญเสียเลือดเนื้อมากจึงได้ยอมจำนน และญี่ปุ่นก็ได้ตั้งให้เขาเป็นประธานาธิบดีในช่วงนี้ ภายหลังกสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐ ยึดฟิลิปปินส์กลับคืนมาจากญี่ปุ่นได้และได้ให้เอกราชที่สมบูรณ์ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ในช่วงนี้เองมานูเอล เกซอน ได้เสียชีวิตลงเป็นเหตุให้ เซอร์กีโอ ออสเมยา รับตำแหน่งประธานาธิบดีแทน ในระยะนี้เองได้มีการรณรงค์หาเสียงเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี คู่แข่งที่สำคัญของเซอร์กีโอ ออสเมยา คือ มานูเอล เอ. โรฆาส (Manuel A. Roxas) (เดิมสังกัดพรรคชาตินิยมและแยกตัวมาจัดตั้งพรรค

ใหม่) แห่งพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ซึ่งจัดตั้งมาใหม่ ปรากฏว่าพรรคนี้ได้รับชัยชนะในการจัดตั้งรัฐบาลถึงสองสมัย คือ ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ซึ่งมีมานูเอล โรฮาส เป็นประธานาธิบดี และปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ซึ่งมี เอลปิดิโอ กิริโน (Elpidio Quirino) เป็นประธานาธิบดี ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ซึ่งเป็นปีที่มีการแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีอีกวาระหนึ่ง ในครั้งนี้ รามอน แมกไซไซ (Ramon Magsaysay) แห่งพรรคชาตินิยม ได้รับชัยชนะเหนือ เอลปิดิโอ กิริโน เนื่องจากเขามีนโยบายในการพัฒนาชนบทและช่วยเหลือคนยากจนที่เหนือกว่า รวมทั้งมียุทธวิธีในการปราบกบฏพวกคอมมิวนิสต์ คือพวกฮุกส์ (Huks) ในขณะนั้นได้ดีกว่า อันที่จริงแล้ว รามอน แมกไซไซ เดิมสังกัดอยู่พรรคเสรีนิยม แต่เนื่องจากต้องมาสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันกับ เอลปิดิโอ กิริโน จึงต้องตัดสินใจแยกตัวออกจากพรรคเดิมมาสังกัดพรรคชาตินิยม

ในระยะเวลาต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ รามอน แมกไซไซ ประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตก คาลอส พี. กาเซีย (Carlos P. Garcia) ในขณะนั้นเป็นรองประธานาธิบดีได้เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีแทนใน ปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ซึ่งเป็นปีที่มีการแข่งขันสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีอีกครั้ง ในปีนี้ คาลอส พี. กาเซีย แห่งพรรคชาตินิยม และดิออสตาโด มาคาปากัล (Diosdado Macapagal) แห่งพรรคเสรีนิยม ได้สมัครรับเลือกตั้ง ปรากฏว่า มาคาปากัล ได้รับเลือกตั้งจนกระทั่งในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ เป็นวาระของการสิ้นสุดในตำแหน่งแต่เขาต้องการจะสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง ในครั้งนี้ เฟอ์ดินาน มาร์กอส (Ferdinand Marcos) ซึ่งเคยสังกัดพรรคเดียวกันคือเสรีนิยม มีความต้องการจะสมัครรับเลือกตั้งแข่งกับ มาคาปากัล จึงได้ถอนตัวออกจากพรรคเดิมมาเข้ากับพรรคชาตินิยม เพื่อสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างเดียว ปรากฏว่า มาร์กอสได้รับชัยชนะ และดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในระบอบประชาธิปไตย จนกระทั่งเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ มาร์กอส ได้ประกาศกฎอัยการศึก จึงเป็นการสิ้นสุดระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค และเป็นการสิ้นสุดการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น พรรคการเมืองในช่วงหลังสงครามโลกมีพรรคใหม่เกิดขึ้น คือพรรคเสรีนิยม ซึ่งเป็นพรรคคู่แข่งของพรรคชาตินิยม มาตลอดจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ผู้นำพรรคเสรีนิยมนี้เป็นพวกชนชั้นสูงที่มีความคิดก้าวหน้า แต่ถึงอย่างไรก็ตามสมาชิกในพรรคก็ยังมีการแยกตัวออกจากพรรคไปเข้ากับพรรคที่จะให้ประโยชน์กับตัวเองเสมอ

จึงพอสรุปลักษณะสำคัญของพรรคการเมืองของฟิลิปปินส์ ดังนี้

๑. พรรคการเมืองของฟิลิปปินส์เป็นระบบสองพรรคมาตลอด กล่าวคือในระยะแรกมีการแข่งขันระหว่างพรรคสหพันธ์ และพรรคชาตินิยม ในระยะต่อมาพรรคสหพันธ์ปฏิรูปพรรคและเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรคและเปลี่ยนชื่อพรรคใหม่เป็น พรรคก้าวหน้าแห่งชาติ เพื่อแข่งขันกับพรรคชาตินิยม เมื่อพรรคก้าวหน้าแห่งชาติสลายตัวไปก็มีคู่แข่งใหม่เป็นฝ่ายค้านคือ พรรคประชาธิปไตย และเมื่อพรรคประชาธิปไตยสลายตัวไป พรรคชาตินิยมก็มีคู่แข่งใหม่ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ เป็นต้นมาคือ พรรคเสรีนิยม จนกระทั่งมาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึก

๒. พรรคการเมืองของฟิลิปปินส์มีลักษณะข้อบกพร่องทางการเมือง (Political Defection) คือเป็นการปลีกตัวของสมาชิกพรรคหนึ่ง เพื่อไปจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่แข่งขันกับพรรคเดิมที่ตนสังกัดอยู่ จะเห็นได้จากครั้งแรกเมื่อมานูเอล เกซอน ได้จัดตั้งพรรคการเมืองใหม่คือ พรรครวมชาติ แข่งกับ เซอร์กีโอ ออสเมย่า (แต่ได้รวมกันได้ภายหลัง) ครั้งที่สองเมื่อ มานูเอล เอ. โรอาส เดิมสังกัดพรรคชาตินิยม แยกตัวมาตั้งพรรคใหม่คือพรรคเสรีนิยม ครั้งที่สามคือ รามอน แมกไซไซ แห่งพรรคเสรีนิยม ได้แยกตัวออกจากพรรคมาสังกัดพรรคชาตินิยม เพื่อสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีแข่งขันกับ เอลปิดิโอ ริโน และครั้งที่สี่ เฟอร์ดินาน มาร์กอส ซึ่งเดิมสังกัดพรรคเสรีนิยม แยกตัวเองออกจากพรรคมาสังกัดพรรคชาตินิยมเพื่อแข่งขันกับ ดิออสดาโด มาคาปากัล เป็นที่น่าสังเกตว่าการที่นักการเมืองปลีกตัวออกจากพรรคหนึ่งไปสังกัดอีกพรรคหนึ่ง หรือเพื่อตั้งพรรคการเมืองใหม่นี้เป็นลักษณะข้อบกพร่องทางการเมืองดังกล่าวแล้ว และยังคงแสดงให้เห็น

เห็นว่าพรรคการเมืองชาดระเบียบวินัยต่างคนต่างพยายามสร้างฐานอำนาจของตัวเอง และแข่งขันกันทางการเมืองโดยอ้างว่าไม่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคทำให้เกิด การขัดแย้งในพรรค และระหว่างตัวบุคคลที่เคยสังกัดพรรคเดียวกัน จากผลของ การเปลี่ยนพรรคการเมืองและการเกิดพรรคการเมืองใหม่นี้เอง ทำให้แนวนโยบาย และอุดมการณ์ของพรรคมักไม่แน่นอน และไม่ค่อยแตกต่างกันนักในระหว่างพรรค การเมืองด้วยกัน ต่างฝ่ายต่างพยายามแข่งขันกันทางการเมืองทุกวิถีทาง ซึ่งเป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันในการหาเสียง และที่สำคัญนอกเหนือไป จากนั้นการรณรงค์หาเสียงของสมาชิกในพรรคเพื่อเป็นประธานาธิบดีต้องอาศัย ระบบเครือข่ายตีบริวาร และยึดถือตัวบุคคลเป็นหลัก จึงทำให้ผู้รณรงค์หาเสียง เลือกตั้งแต่ละครั้งต้องใช้เงินและปืนเป็นเครื่องมือเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่ง

พรรคการเมืองหลังจากรัฐสภาสภากฎอัยการศึก

ระบบพรรคการเมืองสองพรรคที่ควบคุมโดยชนชั้นนำในสังคม ซึ่ง เคยรวมสมาชิกพรรคไว้มากมายโดยการไ้ระบบอุปถัมภ์และบริวาร ได้มีการแตก แยกกันทำให้เกิดกลุ่มการเมืองกระจุกกระจายขึ้นมามากมาย กลุ่มที่แตกแยกกันนี้ ได้แก่ กลุ่มรักชาติ กลุ่มนายทุน และกลุ่มสนับสนุนนโยบายของสหรัฐฯ ซึ่งต่างก็ พยายามเข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ทำให้กองเงิน ทุนระหว่างประเทศและสหรัฐฯ หวั่นวิตกมากเนื่องจากการแตกแยกดังกล่าวจะ กระทบกระเทือนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สหรัฐฯ และกองเงินทุนระหว่าง ประเทศได้เคยมีมาแต่เดิมกับฟิลิปปินส์ การขัดกันซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้กลุ่มเหล่านี้พยายามเรียกร้องความต้องการจากรัฐบาลมาร์กอส ซึ่งมาร์กอส ไม่สามารถสนองตอบได้ทุกกลุ่มจึงก่อให้เกิดการประท้วงขึ้นทำให้สังคมระส่ำระสาย เศรษฐกิจตกต่ำ จากสภาวะดังกล่าวทำให้มาร์กอสกลัวว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุน จากสหรัฐฯ ต่อไป ประกอบกับช่วงนี้เป็นช่วงที่มาร์กอสไม่สามารถที่จะสมัครรับ เลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีได้อีกตามรัฐธรรมนูญ จึงได้ประกาศกฎอัยการศึก ทั่วประเทศ เพื่อรักษาอำนาจของตนไว้และเพื่อเอาใจสหรัฐฯ ในการที่จะได้รับ การสนับสนุนจากสหรัฐฯ ต่อไป

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าถ้าหากสหรัฐฯ ต้องการที่จะปกป้องประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์จริงแล้วก็อาจจะยับยั้งการกระทำของมาร์กอสด้วยการเลิกสนับสนุนทั้งทางทหารและการเงินแก่ฟิลิปปินส์ แต่สหรัฐฯ นิ่งเฉยทั้ง ๆ ที่รู้ล่วงหน้าแล้วว่ามาร์กอสจะประกาศกฏอัยการศึกและมาร์กอสก็ยังคงได้กล่าวไว้ก่อนประกาศกฏอัยการศึกได้ปรึกษากับประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสันแล้ว นิกสันก็มีได้ทักท้วงแต่ประการใด^๕ จึงอาจจะวิเคราะห์ได้ว่าการที่สหรัฐฯ มีได้ทักท้วงนั้นเป็นเพราะ

๑. สหรัฐฯ ไม่แน่ใจในสถานการณ์ในฟิลิปปินส์ กลัวจะกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของตนในฟิลิปปินส์ที่มีอยู่ เช่น การรักษารัฐธรรมนูญในฟิลิปปินส์ การค้าการลงทุน เป็นต้น เนื่องจากในช่วงนั้นมีกลุ่มผู้รักชาติเกิดขึ้นและสร้างเครือข่ายอย่างมากมาย กลุ่มเหล่านี้มีนโยบายที่จะต่อต้านจักรวรรดินิยม ในช่วงนี้มีการประท้วงเดินขบวนเรียกร้องให้รัฐบาลมาร์กอสหยุดขอความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ และเรียกร้องให้สหรัฐฯ ถอนทหารออกจากฟิลิปปินส์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุนให้มาร์กอสประกาศกฏอัยการศึก

๒. มาร์กอสต้องการรักษาอำนาจของเขาไว้ต่อไป เนื่องจากในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ จะมีการเลือกตั้งประธานาธิบดี และมาร์กอสไม่สามารถสมัครรับเลือกตั้งได้อีก เนื่องจากเป็นประธานาธิบดีมาแล้ว ๒ สมัย จึงได้ต่อรองกับสหรัฐฯ ให้เขาประกาศกฏอัยการศึกเพื่อแลกกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์เรื่อง ฐานทัพการค้า และการลงทุน

ด้วยเหตุผลทั้ง ๒ ประการ สหรัฐฯ จึงต้องเลือกผลประโยชน์ของชาติของตนเป็นหลัก

^๕ Raymond Bonner, *Waltzing with a Dictator*. (Manila : Times Books, 1987),

จากการประกาศกฎอัยการศึกของมาร์กอสเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ นี้เอง เป็นเหตุให้สภาอุยกุบและล้มเลิกการเลือกตั้ง สื่อสารมวลชนถูกควบคุม ผู้นำฝ่ายค้านถูกจำคุกเป็นจำนวนมาก มีบางกลุ่มที่หนีออกนอกประเทศได้

พรรคขบวนการสังคมใหม่ (Kilusang Bagong Lipunan - KBL - Movement for New Society)

พรรคการเมืองนี้เกิดขึ้นหลังจากที่มาร์กอสได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกเป็นเวลา ๖ ปี คือเมื่อวันที่ ๗ เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๘ ประธานาธิบดีมาร์กอสได้ประกาศต่อประชาชนว่าจะปรับสภาพบ้านเมืองให้เข้าสู่สภาวะปกติ โดยจะจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติขึ้นในวันที่ ๗ เมษายน ค.ศ. ๑๙๗๘^๖ ด้วยเหตุนี้เองสมาชิกพรรคชาตินิยมซึ่งมาร์กอสเป็นหัวหน้าโดยตำแหน่ง ได้เรียกประชุมพรรคขึ้นเพื่อเตรียมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จุดประสงค์การจัดตั้งพรรคขึ้นใหม่ในครั้งนี้เพื่อต้องการสนองแนวความคิดของสังคมใหม่ (New Society) ของฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นแนวความคิดของมาร์กอสที่จะพัฒนาสังคมฟิลิปปินส์ใหม่โดยการพยายามรวมสมาชิกจากพรรคการเมืองอื่น ๆ มาไว้ด้วยกันเพื่อสนองแนวความคิดสังคมใหม่ด้วย พรรคชาตินิยมเดิมจึงได้เปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคขบวนการสังคมใหม่ (Kilusang Bagong Lipunan) เมื่อมีการเลือกตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ ๓๐ เดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๘๑^๗ ปรากฏว่าพรรคนี้ได้รับคะแนนเสียงในการจัดตั้งรัฐบาล และเปรียบเสมือนเป็นระบบพรรคเดียวในฟิลิปปินส์ แม้จะมีสมาชิกพรรคฝ่ายค้าน เช่น พรรคปัสโยน บิสายะ (Pusyon Bisaya) และพรรคพันธมิตร มินดาเนา (Mindanao Alliance) แต่ก็มีสมาชิกน้อยมารวมแล้ว

^๖ Jose A. Rono, *Background of the KBL* (Quezon City : U.P., 1982), p. 83.

^๗ Primo L. Tongko, *The Philippine Government* (Quezon City : R .P. Garcia, 1981), p. 241.

๑๔ คน ในขณะนั้น^๔ พรรคขบวนการสังคมนิยมจึงเปรียบเสมือนพรรคเดียวในรัฐบาลที่คณาธิปไตยของรัฐซึ่งควบคุมโดยมาร์กอสที่เป็นหัวหน้าพรรค

เนื่องจากพรรคนี้เป็นพรรคการเมืองของมาร์กอสพรรคเดียวที่ได้จัดตั้งรัฐบาลตลอดเวลา ๘ ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๘ เป็นต้นมา จึงสมควรที่จะทราบโครงสร้างของพรรค เพื่อจะได้พิจารณาถึงบทบาทของมาร์กอสซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคได้ดียิ่งขึ้น^๕

๑. หัวหน้าพรรคขบวนการสังคมนิยม

คณะกรรมการจัดตั้งพรรคได้มีมติลงความเห็น ว่า พรรคนี้เป็นพรรคที่ส่งเสริมแนวความคิด "สังคมนิยม" ของฟิลิปปินส์ และ "สังคมนิยม" นี้คือประเทศฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของมาร์กอส เพราะฉะนั้นมาร์กอสก็ควรจะเป็นหัวหน้าพรรคด้วยเพื่อที่จะสามารถเป็นผู้นำในขบวนการสังคมนิยมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒. โครงสร้างและหน้าที่ของพรรค

พรรคขบวนการสังคมนิยม ประกอบด้วยคณะกรรมการต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ คณะกรรมการกลาง เป็นกรรมการที่มีอำนาจสูงสุดของพรรค ประกอบด้วยหัวหน้าพรรค คือประธานาธิบดี และประธานซึ่งเป็นตัวแทนของ ๑๓ ภาค หน้าที่ของคณะกรรมการกลางนี้ มีดังนี้

- ควบคุม แนะนำ และเป็นพี่เลี้ยงพรรคเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการต่าง ๆ

^๔ Remigio E. Agpalo, *The Philippine Executive* (Quezon City : U. P., 1981),

^๕ Reno, *op., cit.*

- ปฏิบัติงานต่าง ๆ ของพรรคในระหว่างการประชุมแห่งชาติ
- ออกจดหมายเรียกประชุมแห่งชาติ
- รับผิดชอบในการแถลงนโยบายของพรรคต่อประชาชน
- บรรจุตำแหน่งสมาชิกที่ว่างลงถ้าไม่มีผู้ใดเสนอชื่อ
- มีอำนาจในการตอบคำถามทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพรรค สมาชิกของพรรค การเสนอชื่อสมาชิกพรรค และกรรมการทุกระดับ
- ให้คำปรึกษาและแนะนำพรรค รวมทั้งจัดการประชุมทุกระดับ
- แต่งตั้งคณะกรรมการพิเศษเมื่อจะพิจารณาเรื่องพิเศษโดยเฉพาะ
- มีอำนาจที่จะปฏิบัติการตามกฎหมายได้ทุกกรณี รวมทั้งขับสมาชิกออกจากพรรคได้ ถ้าทำให้พรรคเกิดความปั่นป่วนและกระทำผิดกฎของพรรค
- เสนอรายงานและกิจกรรมของพรรคเมื่อมีการประชุมแห่งชาติ
- กระทำการใด ๆ ก็ได้ถ้าจำเป็นที่จะรักษาภาวะเรียบร้อยและจุดประสงค์ของพรรคไว้

๒.๒ การประชุมแห่งชาติ

การประชุมแห่งชาติถือเป็นอำนาจสูงสุดของพรรค ประกอบด้วยตัวแทนของสมาชิกของ ๑๓ ภาคของประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคขบวนการสังคมนิยม ตัวแทนของส่วนต่างๆ ของประเทศซึ่งได้มาจากการลงมติในสภาหมู่บ้าน ปกติแล้วตัวแทน ๑ คนต่อผู้ลงมติ ๔๐,๐๐๐ คน ผู้แทนจากกลุ่มหนุ่มสาว ๗ คน ผู้แทนจากกลุ่มผู้หญิง ๗ คน ผู้แทนจากกลุ่มพลเรือน ๗ คน และผู้แทนซึ่งเสนอชื่อโดยคณะกรรมการกลาง ผู้แทนเหล่านี้จะต้องเป็นผู้ที่เคยเป็นสมาชิกของพรรคขบวนการสังคมนิยม หรือมีความสัมพันธ์กับพรรคขบวนการสังคมนิยมมาก่อน

การประชุมแห่งชาติซึ่งดำเนินการโดยพรรคขบวนการสังคมนิยมนี้ทำหน้าที่เสนอชื่อและช่วยเหลือประธานาธิบดีในการคัดเลือกสมาชิกของพรรค นอกจากนี้ยังทำหน้าที่กำหนดจุดประสงค์ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การบริหาร และรัฐธรรมนูญของพรรคด้วย

๒.๓ คณะกรรมการภาค ประกอบด้วยประธาน ๑๓ คน จาก ๑๓ ภาค ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี ประธานของจังหวัดและเมือง ผู้ว่าราชการ นายกเทศมนตรี ซึ่งมีได้รับเลือกเป็นประธานของจังหวัดและเมือง สมาชิกสภาแห่งชาติของภาคที่มีสมาชิกเป็นของพรรคขบวนการสังคมนิยม และผู้แทนจากสภาภาคในท้องถิ่นที่มีสภาภาค (Sangguniang Pampook Members) ที่เป็นสมาชิกของพรรคขบวนการสังคมนิยม ๑ คน

คณะกรรมการภาคนี้มีหน้าที่เป็นกรรมการบริหารของภาค ควบคุม และแนะนำพรรคในส่วนที่เป็นเรื่องของภาค เสนอนโยบายต่อที่ประชุมแห่งชาติ และคณะกรรมการกลางในส่วนที่เกี่ยวกับงานของภาค นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างจังหวัด เมือง และผู้นำของภาคภายในภาคนั้น ๆ รวมทั้งรายงาน กิจกรรมต่าง ๆ ให้คณะกรรมการกลางทราบ

๒.๔ คณะกรรมการจังหวัด ประกอบด้วยสมาชิก ๑๑ คน รวมทั้ง ประธาน รองประธาน เลขานุการและเหรัญญิก และกรรมการที่ประชุมจังหวัด สมาชิก ๑๑ คนนี้ มาจากสมาชิกของจังหวัด เมือง เทศบาล และหมู่บ้าน และทำหน้าที่เลือกผู้แทนจังหวัดไปที่การประชุมแห่งชาติ และทำหน้าที่เสนอชื่อ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด

๒.๕ คณะกรรมการเมือง ประกอบด้วยสมาชิก ๙ คน ซึ่งรวมทั้ง ประธาน รองประธาน เลขานุการและเหรัญญิก และกรรมการที่ประชุมระดับเมือง สมาชิก ๙ คนนี้มาจากสมาชิกของเมือง หมู่บ้าน และกรรมการจากศูนย์ลงมติ ทำหน้าที่เสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับเมืองและเลือกผู้แทนระดับเมืองไปที่ การประชุมแห่งชาติ

๒.๖ คณะกรรมการเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิก ๗ คน ซึ่งรวมทั้งประธาน เลขาธิการและเหรัญญิก และกรรมการที่ประชุมระดับเทศบาล สมาชิกทั้ง ๗ คนนี้มาจาก สมาชิกเทศบาล หมู่บ้าน ศูนย์ลงมติ และเป็นผู้เสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับเทศบาลและเลือกผู้แทนไปที่การประชุมแห่งชาติ

๒.๗ คณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วยประธาน เลขาธิการและเหรัญญิก และสมาชิกอื่น ๆ อีก ๒ คน

๒.๘ คณะกรรมการศูนย์ลงมติ ประกอบด้วยประธาน เลขาธิการและเหรัญญิก

จากโครงสร้างดังกล่าวแล้ว ประธานาธิบดีในฐานะประธานพรรคสามารถจะใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติการต่าง ๆ แก่กรรมการทุกระดับโดยอัตโนมัติ ในฐานะประธานพรรค ขบวนการสังคมนิยม ตามกฎและระเบียบของพรรคข้อที่ ๔๙ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“ประธานาธิบดีในฐานะประธานพรรคจะเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของพรรค และเป็นประธานของคณะกรรมการกลาง ถ้าประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์เป็นสมาชิกของพรรค เขาก็จะต้องเป็นหัวหน้าพรรคขบวนการสังคมนิยมด้วย หรือมิฉะนั้นที่ประชุมแห่งชาติควรจะเลือกประธานพรรคจากที่ประชุมแห่งชาติขึ้นมาแทน ประธานของพรรคจะดำรงตำแหน่งประธานพรรคจนกว่าจะมีประธานคนอื่นที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกว่ามาสืบทอดตำแหน่ง และในฐานะที่ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้าของพรรคขบวนการสังคมนิยมซึ่งเป็นพรรคของรัฐบาล ประธานาธิบดีสามารถแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมาย หรือนโยบายโดยผ่านที่ประชุมบุคคลระดับหัวหน้าในพรรคที่มีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการทางกฎหมายในสภาแห่งชาติ ร่างกฎหมายต่าง ๆ และการตัดสินใจในการออกกฎหมายต้องผ่านการประชุมบุคคลชั้นหัวหน้าในพรรค โดยมีประธานาธิบดีเป็นหัวหน้าพรรคเสียก่อน นอกเหนือไปจากนี้ประธานาธิบดียังสามารถเรียกประชุมบุคคลชั้นหัวหน้าในระดับประธานภาค ผู้ว่าราชการ นายกเทศมนตรี หัวหน้าหมู่บ้าน ได้ตลอดเวลาอีกด้วยเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ที่จะนำเข้าสู่สภาแห่งชาติ เพราะฉะนั้น

เมื่อพิจารณาแล้วประธานาธิบดีใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางพรรคเข้าสู่แห่งชาติ^{๑๐}

จากการใช้อำนาจเกินขอบเขตของมาร์กอสนี่เอง ทำให้สมาชิกพรรคหลายคนเริ่มตีตัวออกห่าง และวิจารณ์รัฐบาลอย่างกว้างขวาง เช่น รัฐมนตรีแรงงาน บลาส โอเปล (Blas Ople) อาร์ตูโร โตเล็นติโน (Arturo Tolentino) และซาลวาดอร์ ลอเรล (Salvador Laurel) ทำให้เสถียรภาพของพรรคสั่นคลอน หลังจากปี ค.ศ. ๑๙๘๑ พรรคนี้ได้กลายเป็นพรรคฝ่ายค้านของรัฐบาลอากิโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖

จากโครงสร้างและหน้าที่ของพรรคดังกล่าวแล้วจะเห็นว่า มาร์กอสเป็นผู้กุมนโยบายของพรรคแต่เพียงผู้เดียว พรรคขบวนการสังคมนิยมนี้เป็นพรรคที่สร้างขบวนการเพื่อสนับสนุนการปกครองของมาร์กอสอย่างแท้จริง ถ้าจะพิจารณาลักษณะสำคัญของพรรคแล้ว มีดังนี้

๑. พรรคมีโครงการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม และเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่ "สังคมใหม่" (New Society) หรือ "รัฐใหม่" ซึ่งถือเป็นอุดมการณ์ของชาวฟิลิปปินส์ แต่ขบวนการนี้กลายเป็นเครื่องมือของการสรรหาบุคคล การระดมคน และทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการมีอำนาจทางการเมืองของมาร์กอส

๒. พรรคควบคุมมวลชนระดับหมู่บ้าน (Barangay) ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยการจัดตั้งกลุ่มปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อระดมมวลชนระดับนี้สนับสนุนระบบการปกครอง

๓. ผู้นำพรรค (มาร์กอส) เป็นผู้ที่มีบารมีทั้งในพรรคเองและในการสร้างขบวนการสนับสนุนพรรคซึ่งสามารถระดมคนในระดับล่างให้สนับสนุนพรรคได้ง่าย

^{๑๐} Kilusang Bagong Lipunan, *Qualification, Tenure and Functions, Revised Rules of the KBL*, Article X-C, Sec. 49. Document.

๔. พรรคนี้เป็นพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวของรัฐบาล จึงสามารถควบคุมทรัพยากร และสถาบันของประเทศได้ เช่น ทหาร ระบบราชการ และการค้าการลงทุน

๕. ใช้วิธีการหยั่งเสียงประชามติ โดยให้ประชาชนทั่วประเทศลงคะแนนเสียงในปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลต้องการใช้เป็นเครื่องมือในการปกครอง และนำคะแนนการหยั่งเสียงในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นนโยบายและการปฏิบัติการของรัฐบาล

พรรคการเมืองท้องถิ่นในสมัยมาร์กอส

ในขณะที่พรรคขบวนการสังคมนิยมใหม่ถูกจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองระดับชาติพรรคเดียวที่บริหารประเทศ และควบคุมพรรคการเมืองอื่น ๆ อยู่ ได้มีพรรคการเมืองท้องถิ่นเกิดขึ้น พรรคการเมืองเหล่านี้เป็นพรรคฝ่ายค้านของมาร์กอสที่ไม่มีอำนาจทางการเมือง แต่ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อม ๆ กับพรรคขบวนการสังคมนิยม ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๘ เป็นต้นมา พรรคฝ่ายค้านดังกล่าวได้แก่

๑. พรรคพลังประชาชน (Lakas ng Bayan - Laban) เป็นพรรคในเมืองมะนิลาของเบนิกโน อากีโน (Benigno Aquino) ตั้งเป็นพรรคการเมืองในปี ค.ศ. ๑๙๘๓

๒. พรรคบีโคน ซาโร (Bicol Saro) ในเขตบีโคน (ภาค ๕)

๓. พรรคปัสโยน บิสายะ (Pusyon Bisaya) ในวิสายะตอนกลาง (ภาค ๗)

๔. พรรคพันธมิตรมินดาเนา (Mindanao Alliance - MA) ในมินดาเนาตอนเหนือ (ภาค ๑๐)

๕. พรรคพันธมิตรมินดาเนา ในมินดาเนาตอนใต้ (ภาค ๑๑)

๖. พรรคพันธมิตรมินดาเนา ในมินดาเนาตอนกลาง (ภาค ๑๒)

พรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้นเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่สำคัญ ๑ จากพรรคการเมืองฝ่ายค้านทั้งหมดในขณะนั้น ๓๐ พรรคด้วยกัน การที่มีพรรคฝ่ายค้านเกิดขึ้นหลากหลายเป็นเพราะ^{๑๑}

๑. มาร์กอสได้รวมสมาชิกพรรคชาตินิยม และพรรคเสรีนิยมเข้าเป็นพรรคพวกของเขาเองก่อนที่มีการประกาศกฎอัยการศึกไม่นาน โดยการสัญญาว่าจะให้ตำแหน่งทางการเมืองและผลประโยชน์อื่น ๆ ทำให้สมาชิกที่เหลือในพรรคทั้งสองลดน้อยลงยากแก่การวางแผนขยายฐานไปสู่ภาคต่าง ๆ สมาชิกพรรคทั้งสองที่เหลือนี้จึงได้ตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ในภาคต่าง ๆ

๒. กฎหมายการเลือกตั้งตามคำสั่งประธานาธิบดี ๑๒๙๖ กำหนดให้มีการเลือกตั้งเป็นพรรค เมื่อเป็นเช่นนี้พรรคใดที่มีสมาชิกมากก็จะได้เสียงมาก โดยเฉพาะพรรคขบวนการสังคมใหม่ ซึ่งมีเครือข่ายที่กว้างขวาง และใช้วิธีการทั้งทางตรงและทางอ้อมในการเรียกเสียงสนับสนุนพรรคเล็ก ๆ มองแนวโน้มแล้วว่าคงจะไม่สามารถชนะได้ จึงเพียงแต่ตั้งพรรคการเมืองของภาคขึ้นเท่านั้น เพื่อให้มีส่วนร่วมในทางการเมืองและเพื่อเป็นฝ่ายค้านของมาร์กอสในโอกาสต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุให้เกิดพรรคการเมืองภาคต่าง ๆ ขึ้น

๓. พรรคการเมืองฝ่ายค้านต่าง ๆ ไม่สามารถจะรวมกันเพื่อแถลงนโยบายของพรรคร่วมกันได้ เนื่องจากนโยบายของแต่ละพรรคแตกต่างกันจึงทำให้เกิดพรรคต่าง ๆ กระจัดกระจายตามวัตถุประสงค์ของพรรคเอง

^{๑๑} Onofre D. Corpuz, "The Political System and Bureaucratic Effectiveness", Paper presented before the 15th Philippine Management Congress, Regent of Manila, 29 November 1984, pp. 22-24.

ด้วยสาเหตุประการทั้งปวงดังกล่าวแล้ว ทำให้เกิดพรรคการเมืองที่หลากหลายและเป็นพลังฝ่ายค้านอยู่เจียบ ๆ พรรคเหล่านี้มีบทบาทมากในการรวมกลุ่มกันต่อต้านมาร์กอสในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ซึ่งรัฐบาลได้จัดให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีขึ้น

สภาวะของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในช่วงประกาศกฎอัยการศึก

ในระหว่างการประกาศใช้กฎอัยการศึกนั้นทำให้พรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลแตกกระจัดกระจาย นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปรากฏการณ์ขึ้น ๓ ประการคือ

๑. มีการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐบาลที่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย
๒. มีการต่อสู้ดิ้นรนด้วยการใช้กำลังอาวุธ
๓. มีขบวนการประท้วงเกิดขึ้น

จุดประสงค์สำคัญของพรรคการเมืองฝ่ายค้านก็คือ ต้องการต่อสู้ดิ้นรนให้ได้มาซึ่งรัฐสภาที่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยด้วยการไม่ใช้กำลัง พรรคเหล่านี้ได้แก่ พรรคพลังประชาชน พรรคบีโคโน ซาโร พรรคพันธมิตรมินดาเนา พรรคชาตินิยมฝ่ายซาลวาดอร์ ลอเรล พรรคเหล่านี้ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติในปี ค.ศ. ๑๙๗๘ และ ๑๙๘๐ แต่ได้คะแนนเสียงน้อยมาก เนื่องจากพรรคยังขาดการวางแผนที่ดี และไม่มีนโยบายแห่งชาติที่น่าเชื่อถือได้ แต่อย่างไรก็ตามพรรคเหล่านี้ก็พยายามที่จะรวมเป็นเครือข่ายในระดับชาติ เพื่อแข่งขันกับพรรคขบวนการสังคมนิยมของมาร์กอสเมื่อครั้งที่มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๘๖

นอกเหนือจากพรรคฝ่ายค้านดังกล่าวแล้ว พรรคฝ่ายซ้ายก็ได้ต่อสู้ดิ้นรนด้วยการใช้กำลังต่อต้านรัฐบาลมาร์กอส โดยหวังว่าถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาลมาร์กอสแล้ว อุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์จะได้รับการเสนอเข้ามาในรัฐบาลใหม่ พวกฝ่ายซ้ายนี้เป็นพวกที่ดำเนินการอยู่ใต้ดินเพราะมาร์กอสได้สั่งควบคุมอย่างเข้มข้น พรรคที่ดำเนินกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนืองก็คือ พรรคคอม-

มิวนิสต์ใหม่ แห่งฟิลิปปินส์ (Communist Party of the Philippines-CPP) ซึ่งมีกองกำลังชื่อ กองทัพประชาชนใหม่ (New People's Army - NPA) หลังจากที่มีมาร์กอสได้ประกาศกฎอัยการศึกแล้วในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ พรรคคอมมิวนิสต์ก็ได้ตั้งแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติขึ้น (National Democratic Front - NDF) โดยมีจุดประสงค์ที่จะรวมกลุ่มต่าง ๆ ที่มีได้เป็นพรรคการเมืองเข้าด้วยกันเพื่อต่อต้านมาร์กอส กลุ่มเหล่านี้รวมถึงกลุ่มศาสนาที่เป็นฝ่ายซ้ายด้วย ฝ่ายซ้ายนี้มีอุดมการณ์ที่ต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกา และพยายามที่จะโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสและหนุ่รัฐบาลอากิโนขึ้นมา^{๑๖} แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาตินี้ได้ขยายฐานไปสู่พรรคการเมือง กรรมกร ชาวนา และนักศึกษา ทำให้มีเครือข่ายที่กว้างขวางมาก กลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่เป็นพลังสำคัญในการโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสในปี ค.ศ. ๑๙๘๗

จากการเติบโตของพรรคฝ่ายค้านและกลุ่มฝ่ายซ้ายนี้ ก่อให้เกิดการรวมพลังของพรรคฝ่ายค้านในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๔ หลังจากการฆาตกรรมเบนิกโนอากิโนได้ ๑ ปี ทำให้มีแนวร่วมในการประท้วงรัฐบาลมาร์กอสมากขึ้น จุดสำคัญของการประท้วงคือ ขบวนการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธ์ยุติธรรม กลุ่มฝ่ายค้านเชื่อว่า การเลือกตั้งจะบริสุทธ์ยุติธรรมจะมีขึ้นไม่ได้ภายใต้รัฐบาลมาร์กอสโดยเฉพาะการมีสหรัฐฯ อยู่เบื้องหลัง เพราะสหรัฐฯ หวังผลประโยชน์ในฟิลิปปินส์ และผู้ที่สนองผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ได้คือมาร์กอสนั่นเอง พรรคที่มีบทบาทมากในการประท้วงการเลือกตั้งก็คือ พรรคพลังประชาชน (Lakas ng Bayan) ของคอราซอน อากิโน และพรรคยูนิโด (UNIDO) ของซาลวาดอร์ ลอเรล ทั้งสองพรรคนี้ได้รวมเอากลุ่มอื่นๆ ซึ่งมีใช่เป็นพรรคการเมืองเข้ามาด้วย นอกจากนี้แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติของพรรคคอมมิวนิสต์ก็ได้ตั้งกลุ่มต่างๆ แทรกแซงเข้าไปในพรรคทั้งสองนี้ด้วย

^{๑๖} Belinda A. Aquino, "Philippine Martial Law : Voice from the Underground" Human Rights Internet Special Paper no. 2, Washington, D.C., January 1982, pp. 2-4.

จากเครือข่ายอันมากมายของพรรคการเมืองและจากการรวมกันของกลุ่มต่าง ๆ ที่ต่อต้านมาร์กอส ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวานี้เอง เป็นสาเหตุทำให้มาร์กอสต้องหมดอำนาจไปในที่สุด

พรรคการเมืองและกลุ่มฝ่ายค้านในสมัยมาร์กอส

พรรคและกลุ่มฝ่ายค้านคือ ฝ่ายต่อต้านหรือฝ่ายตรงกันข้ามกับมาร์กอส ซึ่งหมายถึงฝ่ายค้านรุ่นเก่า ฝ่ายค้านหัวก้าวหน้า และฝ่ายซ้าย

พรรคฝ่ายค้านในฟิลิปปินส์ในช่วงที่มาร์กอสปกครองประเทศ โดยเฉพาะจากปี ค.ศ. ๑๙๘๑ เป็นต้นมานั้น ได้พยายามหาสมาชิกที่เป็นกลุ่มฝ่ายต่อต้านมาร์กอสเข้ามาเป็นเครือข่าย เพื่อเป็นพลังในการต่อต้านมาร์กอสมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันกลุ่มฝ่ายค้านอื่น ๆ ที่มีใช้พรรคการเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ต่างก็พยายามรวมตัวกับพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียง เพื่อเป็นพลังโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มในทางใดทางหนึ่งเช่นกัน กลุ่มต่อต้านที่มีใช้พรรคการเมืองจะปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลไม่ได้ ตามกฎหมายในสมัยมาร์กอส เพราะเป็นกลุ่มที่มีได้จัดตั้งเป็นทางการ เพราะฉะนั้นการรวมกลุ่มกับพรรคการเมืองที่ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นทางการจึงเป็นการสะดวกต่อกลุ่มที่จะดำเนินกิจกรรมต่อต้านมาร์กอส

พรรคและกลุ่มฝ่ายค้านแทบจะไม่มีบทบาทเลยในสมัยที่มาร์กอสปกครองประเทศ สาเหตุเนื่องมาจาก

๑. มาร์กอสได้ออกกฎหมายปราบปรามและสั่งจับพวกที่ต่อต้านรัฐบาลทุกรูปแบบ ทำให้ฝ่ายค้านโดยเฉพาะกลุ่มที่มีใช้พรรคการเมืองไม่กล้าแสดงตัว
๒. ผู้นำฝ่ายค้านไม่สามารถจะรวมตัวกันได้เนื่องจากรัฐบาลมาร์กอสควบคุมอยู่ จึงไม่สามารถรวมพรรคพวกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้
๓. หลังจากที่มาร์กอสประกาศยกเลิกการประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้วในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ พวกฝ่ายค้านก็ยังไม่ปรากฏตัวออกมาให้เห็นเด่นชัด เนื่องจากไม่

แน่ใจในรัฐบาลมาร์กอสว่าจะให้อิสรภาพในทางความคิดแก่พวกเขาจริง จึงยังคงรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ โดยมีได้มีอุดมการณ์ของกลุ่มที่แน่นอน

๔. ฝ่ายค้านมีบทบาทมากในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ หลังจากที่มาร์กอสได้ประกาศว่าจะให้มีการเลือกตั้งขึ้นและมีมากขึ้นหลังจากการฆาตกรรมเบนิโก อากีโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓

ฝ่ายค้านในฟิลิปปินส์ดังกล่าวแล้วข้างต้นแบ่งออกเป็น ๓ พวกคือ ฝ่ายค้านอนุรักษ์นิยม ฝ่ายค้านหัวก้าวหน้า และฝ่ายซ้าย ซึ่งทั้งสามพวกนี้เคยถูกมาร์กอสสั่งปราบปรามเมื่อตอนประกาศกฎอัยการศึก^{๑๓}

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงบทบาทของพรรคฝ่ายค้านกลุ่มต่าง ๆ

๑. พรรคลาบัน (Lakas ng Bayan หรือ Laban ng Bayan หรือ พรรคพลังประชาชน)

พรรคนี้เป็นพรรคฝ่ายเป็นกลางของผู้นำรุ่นเก่า ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๘ ในลักษณะกลุ่มโดยอดีตวุฒิสมาชิกเบนิโก อากีโน ซึ่งแต่เดิมก่อนที่มาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เขาเคยเป็นหัวหน้าพรรคเสรีนิยมซึ่งเป็นพรรคคู่แข่งของพรรคชาตินิยมของมาร์กอส หลังจากประกาศกฎอัยการศึกแล้วเขาถูกจำคุกในข้อหาก่อวบ่อนทำลาย ในขณะที่อยู่ในคุกเขาได้ตั้งกลุ่มการเมืองรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย โดยมีผู้สนับสนุนอยู่นอก กลุ่มการเมืองนี้คือ กลุ่มพลังประชาชน (Lakas ng Bayan) ฐานของกลุ่มนี้เป็นพวกปัญญาชนและผู้นำรุ่นเก่าหัวก้าวหน้าที่เคยอยู่ในพรรคเสรีนิยมเดิม หลังจากที่ เบนิโก อากีโน ถูกฆาตกรรมแล้วกลุ่มการเมืองนี้ได้พัฒนาเป็นพรรคการเมือง ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยเสนอ นางคอรารซอน อากีโน (Corazon

^{๑๓} Presidential Proclamation, no. 1081, 21 September, 1972.Document.

Aquino) สมักรับเลือกตั้งประธานาธิบดีแข่งกับมาร์กอส ต่อมาพรรคนี้ต้องการสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นจึงได้ร่วมกับพรรคพีดีพี (Partido Demokratiko ng Pilipinas) ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ มีฐานของพรรคอยู่ทางภาคใต้ โดยมี อากีลิโน พิเมเนเทล (Aquilino (Nene) Pimentel) เป็นหัวหน้า หลังจากการรวมกันแล้ว ได้มีการตั้งชื่อพรรคใหม่ว่า พีดีพี-ลาบัน (PDP-Laban) ประธานพรรคคือ พิเมเนเทล และเลขาธิการใหญ่ซึ่งเป็นน้องเขยของคอราซอน อากีโน คือ โฮเซ โคอวงโก (Jose (Peping) Cojuangco) ในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ พรรคลาบันได้ร่วมกับพรรคยูนิโด (UNIDO) ของซาลวาดอร์ ลอเรล เพื่อสร้างเครือข่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและเพื่อรวมพลังกันโค่นรัฐบาลมาร์กอส พรรคพันธมิตร พีดีพี-ลาบัน และยูนิโด จึงได้ตกลงกันในการส่งนางคอราซอน อากีโน สมักรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี และซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นรองประธานาธิบดี การรวมเครือข่ายกับพรรคยูนิโดนี้มีเหตุผลที่ว่าพรรคยูนิโดมีการจัดโครงสร้างของพรรคที่ดีกว่ามีเงินช่วยเหลือที่มากกว่า และเป็นพรรคซึ่งชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ในขณะนั้นให้ความเชื่อถือมาก เพราะเป็นพรรคของผู้นำรุ่นเก่าที่สมาชิกส่วนใหญ่เคยมีบทบาทอยู่ในรัฐสภา ช่วงก่อนมาร์กอสประกาศกฏอัยการศึก

สำหรับพรรคลาบันเองแล้วมีเครือข่ายที่กว้างขวางมาก พรรคที่รวมอยู่ในเครือข่ายได้แก่ พรรคเสรีนิยมที่เป็นพวกของโฮวิโต ซาลองกา (Jovito Salonga) และส่วนใหญ่จะเป็นพรรคการเมืองท้องถิ่น เช่น พรรคบีโคน ซาโร ในเขตบีโคน พรรคพันธมิตรมินดาเนาทางตอนเหนือ ตอนใต้ และตอนกลางของมินดาเนา พรรคคริสเตียนสังคมนิยมประชาธิปไตย (Christian Social Democratic Party) พรรคสหพันธ์มุสลิม (Muslim Federal Party) เป็นต้น

ส่วนกลุ่มที่สำคัญที่เป็นแนวร่วมของพรรคได้แก่ กลุ่มบายัน (Bagong Alyansang Makabayan - Bayan) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีความคิดซ้ายจัด และสมาชิกที่มีแนวความคิดสังคมนิยม กลุ่มบันดิลลา (Bansang Nagkaisa sa Diwa at Layunin - BANDILA) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีแนวความคิดสังคมนิยม

และเสรีนิยม กลุ่มนัก (National Unification Committee - NUC) และกลุ่มคอนเวนเนอร์ (Convenor) ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นพวกสังคมนิยมเช่นกัน กลุ่มดังกล่าวข้างต้นยังมีเครือข่ายที่เป็นลูกโซ่ ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ อีกด้วย จากการที่พรรคลาบันมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากเช่นนี้ เมื่อไปรวมเป็นพันธมิตรกับพรรคยูนิโตแล้วสามารถสร้างเครือข่ายการบริหารพลังประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง เพราะพรรคยูนิโตมีโครงสร้างการบริหารที่ตืออยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้จึงสามารถสร้างพลังประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสได้อย่างง่ายดาย

๒. พรรคพีดีพี (Partido Demokratiko ng Philipinas - PDP)

พรรคนี้ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๒ เป็นพรรคฝ่ายค้านของมาร์กอสที่สำคัญที่สุด หัวหน้าพรรคคือ อากีลิโน พิเมเนเตล ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีของเมืองคากายันเดอโร (Cagayan de Oro) มีฐานมวลชนอยู่ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ ฐานมวลชนเหล่านี้เป็นพวกชนชั้นระดับล่าง พรรคนี้จัดได้ว่าเป็นพรรคหัวก้าวหน้าซึ่งยึดถืออุดมการณ์ที่จะพัฒนาชนชั้นระดับล่างให้ขึ้นมาเป็นผู้นำและให้มีสถานภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น เนื่องจากพรรคนี้ยังเป็นพรรคใหม่และไม่มีเงินสนับสนุนเพียงพอ จึงได้รวมกับพรรคลาบันเพื่อสร้างเครือข่ายในการต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอสในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ หลังจากนั้นพรรคสองพรรคนี้ก็ใช้ชื่อใหม่ว่า พีดีพี-ลาบัน (PDP-Laban) มี อากีลิโน พิเมเนเตล เป็นประธานพรรค โฮเซ่ โคฮวงโค เป็นเลขาธิการใหญ่ของพรรค แม้พรรคทั้งสองจะเป็นพรรคที่ไม่มีเงินช่วยเหลือมากนัก และเป็นพรรคที่ยังไม่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบ แต่การได้ โฮเซ่ โคฮวงโค มาเป็นเลขาธิการพรรคนี้ทำให้พรรคพัฒนาแนวความคิดเพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพขึ้น เขาได้วางนโยบายในการส่งเสริมมวลชนระดับล่างให้เข้ามาเป็นผู้นำพรรค มีแนวนโยบายของพรรคให้ท้องถิ่นต่าง ๆ ปกครองด้วยตัวเอง เสนอให้การปกครองเป็นแบบการกระจายอำนาจ ยกเว้นในเรื่องการเงินและงบประมาณให้ขึ้นกับรัฐบาลกลางเท่านั้น จากจุดประสงค์ที่ส่งเสริมพลังมวลชนระดับล่างดังกล่าวแล้วนี้เอง จึงทำให้พรรคได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากทีเดียว

๓. พรรคยูนิโต (United Nationalist Democratic Organization - UNIDO)

พรรคนี้ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ โดยมีซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นหัวหน้าพรรคสมาชิกของพรรคส่วนใหญ่เป็นพวกอนุรักษนิยมมาจากพรรคชาตินิยมที่เคยมีบทบาทก่อนมาร্কอสประกาศกฏอัยการศึก แต่เดิมลอเรลเคยเป็นสมาชิกพรรคขบวนการสังคมนิยมของมาร্কอส แต่มีแนวความคิดขัดแย้งกับมาร্কอสจึงได้ออกมาตั้งพรรคใหม่คือ พรรคยูนิโต นอกจากความขัดแย้งกับมาร্কอสแล้ว ลอเรลยังมีความทะเยอทะยานที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีอีกด้วย เมื่อเห็นแนวโน้มว่าอำนาจของมาร্কอสเริ่มตกต่ำ จึงได้ลาออกจากพรรคของมาร্কอส เพื่อตั้งพรรคใหม่และวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแข่งกับมาร্কอส

พรรคยูนิโตมีการจัดองค์กรของพรรคและมีการบริหารภายในพรรคที่มีประสิทธิภาพ จึงสามารถสร้างเครือข่ายได้อย่างกว้างขวาง จึงเป็นพรรคฝ่ายค้านที่มีเครือข่ายมากที่สุด สมาชิกของพรรคได้รับเลือกตั้งเข้าไปในสภาในปี ค.ศ. ๑๙๘๔ เมื่อมาร্কอสเปิดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้น กลุ่มเครือข่ายที่รวมอยู่ในพรรคนี้มีทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มต่าง ๆ ที่มีใช้พรรคการเมือง พรรคการเมืองที่สำคัญที่สุดที่เข้าร่วมอยู่ด้วยได้แก่ พรรคชาตินิยมฝ่ายลอเรล พรรคเสรีนิยม ขบวนการเพื่ออิสรภาพ ชาตินิยม และประชาธิปไตย (Movement for Independence, Nationalism and Democracy - MIND) สหภาพแห่งชาติเพื่อการปลดปล่อย (National Union for Liberation- NUL) ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีเครือข่ายเชื่อมโยงอีกมากมาย

แต่เดิมลอเรลมีความทะเยอทะยานที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีด้วยเหตุนี้เองทำให้เขาจัดตั้งพรรคยูนิโตขึ้นเพื่อแข่งขันกับพรรคขบวนการสังคมนิยมของมาร্কอส แต่หลังจากการฆาตกรรมเบนิกโน อากีโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ ลอเรลไม่แน่ใจว่าจะชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีได้ เนื่องจากพลังมวลชนสนับสนุนพรรคลาบัน ของนางคอรากอน อากีโน มากกว่า เพราะอากีโนเป็นเสมือนตัว

แทนของความยุติธรรมของเบนิกโน อากีโน ประกอบกับพรรคลาบันรวมตัวกับพรรคพีดีพีเพื่อส่งนางคอรารซอน อากีโน สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีด้วย ทำให้ลอเรลเปลี่ยนความตั้งใจเดิมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี แต่กลับมาหนุนคอรารซอน อากีโน สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี และตัวเขาเองเป็นรองประธานาธิบดีภายใต้พรรคยูนิโด ด้วยมีความหวังที่จะได้เป็นประธานาธิบดีในอนาคต ด้วยเหตุนี้ทำให้พรรคยูนิโด และพรรคพีดีพี-ลาบัน รวมตัวกันได้ ทางฝ่ายพรรคพีดีพี-ลาบันนั้นยินดีที่จะรวมกับพรรคยูนิโดเพื่อสร้างเครือข่ายให้กว้างขวางขึ้น อันจะเป็นพลังในการสนับสนุนนางคอรารซอน อากีโน ได้มากขึ้น การรวมตัวของพรรคทั้งสองนี้ได้ก็ด้วยผลประโยชน์ร่วมกันคือ ต้องการโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอสนั่นเอง แต่ตามความเป็นจริงแล้วทั้งสองพรรคนี้มีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันโดยเฉพาะพรรคพีดีพี เป็นกลุ่มอุดมการณ์ที่ต้องการที่จะช่วยเหลือและปกป้องชนชั้นระดับล่าง ส่วนพรรคยูนิโดเป็นพรรคของผู้นำรุ่นเก่าที่ไม่ค่อยคำนึงถึงชนชั้นระดับล่าง ถึงอย่างไรก็ตาม จุดประสงค์ใหญ่ของทั้งสองพรรคมีร่วมกันดังกล่าวแล้วจึงทำให้พรรคทั้งสองประนีประนอมกันได้ชั่วคราว

เมื่อทั้งสองพรรครวมกันได้เครือข่ายของทั้งสองพรรคซึ่งมีอยู่มากมายนั้นก็รวมกันด้วย กลายเป็นพลังประชาชนมหาศาลสนับสนุนนางคอรารซอน อากีโน แต่หลังจากนางคอรารซอน อากีโนได้เป็นประธานาธิบดีแล้ว พรรคยูนิโดก็แยกตัวออกเนื่องจากมีนโยบายขัดกับนางคอรารซอน อากีโน และความทะเยอทะยานของ ซาลวาดอร์ ลอเรล ที่จะโค่นรัฐบาลอากีโนเพื่อตัวเองจะได้เป็นประธานาธิบดีต่อไป

๔. พรรคฝ่ายซ้าย

พรรคฝ่ายซ้ายเป็นพรรคที่สามารถแยกอุดมการณ์และแนวความคิดออกมาให้เห็นชัดเจนจากพรรคการเมืองดังกล่าวแล้ว ส่วนใหญ่พรรคฝ่ายซ้ายจะมีเครือข่ายที่เป็นกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีอุดมการณ์เดียวกันคือ

๑. ต้องการให้ถอนฐานทัพสหรัฐฯ ออกจากฟิลิปปินส์อย่างสิ้นเชิง และเรียกร้องสนธิสัญญาที่เสมอภาคกับสหรัฐฯ
- ๒.ต่อต้านการลงทุนต่างชาติและการเป็นหนี้ต่างชาติของรัฐบาล
๓. เรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยการควบคุมปัจจัยการผลิต
๔. ต้องการระดมพลังมวลชน และต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธซึ่งเขาถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องทางการเมือง

พรรคฝ่ายซ้ายที่ได้สร้างเครือข่ายอย่างเหนียวแน่นหลังจากที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านได้เริ่มรวมตัวกัน ส่วนใหญ่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดในดาเวา (Davao) อีโลอีโล (Iloilo) บาโกโลด (Bacolod) และมะนิลา

ตามแนวความคิดของชาวฟิลิปปินส์นั้นฝ่ายซ้ายแบ่งเป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่มมาร์กซิส กลุ่มคริสเตียน และกลุ่มอิสลามิก กลุ่มมาร์กซิสเป็นพวกที่นิยมจีนโซเวียต ส่วนกลุ่มคริสเตียนหัวรุนแรงซึ่งปกติแล้วถ้าได้รับอิทธิพลจากกลุ่มมาร์กซิสได้แก่ กลุ่มแนต-แดม (National Democrats - Nat - Dems) กลุ่มซอค-แดม (Social Democrats - Soc-Dems) กลุ่มอิสลามิกเป็นกลุ่มที่ปฏิบัติการอยู่ทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์ซึ่งได้แก่ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ทั้งสามกลุ่มนี้ต่างก็มีจุดยืนร่วมกันในอันที่จะโค่นอำนาจของมาร์กอส แม้อุดมการณ์หลักจะต่างกันก็ตาม แต่ถึงอย่างไรก็ตามกลุ่มที่มีบทบาทเด่นชัดในสังคมฟิลิปปินส์คือพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์รุ่นใหม่ (New Communist Party of the Philippines-CPP) ซึ่งนิยมแนวความคิดมาร์กซิส-เลนินนิส-เมาเซตุง พรรคนี้ได้รับอิทธิพลมาจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (Partido Komunista ng Pilipinas - PKP) ซึ่งเกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดของรัสเซีย ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ ผู้นำพรรคคนหนึ่งคือ โฮเซ มาเรีย ซิสชัน (Jose Maria Sison) ได้ศึกษาและนิยมแนวความคิดของจีนได้ปลื้มตัวออกมาตั้งพรรค

ใหม่ให้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า พรรคคอมมิวนิสต์ใหม่แห่งฟิลิปปินส์ (New Communist Party of the Philippines - CPP) ซึ่งนิยมแนวความคิดมาร์กซิส-เลนินนิส-เมาเซตุง พรรคนี้มีบทบาทมากตั้งแตปี ค.ศ. ๑๙๖๙ เป็นต้นมา ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์เดิมนั้นมีมาร์สเซียนั้น ไม่มีบทบาทเลยในปัจจุบัน เพราะผู้นำคนสำคัญคือ เบอร์นาเบ บุสไคโน (Bernabe Buscayno) ได้ออกจากพรรคแนวร่วมกันโฮเซมาเรีย ชิสซัน ด้วย

พรรคคอมมิวนิสต์ในปัจจุบันนี้มีกองทัพประชาชนใหม่ (New People's Army - NPA) ปฏิบัติการทางด้านกองกำลัง และมีแนวร่วมคือ แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Front - NDF) ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ เพื่อสร้างเครือข่ายในกลุ่มที่มีใช้พรรคการเมือง เช่น กลุ่มศาสนา กลุ่มแรงงาน กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ ในคราวที่เลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาตินี้ได้แทรกซึมเข้าไปในกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายในอันที่จะโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส ด้วยมีความหวังว่าถ้าหากนางคอรารอน อากีโนได้เป็นประธานาธิบดีแล้วคงจะสนับสนุนแนวความคิดของพรรคเพราะสามีของนางคือ เบนิกโน อากีโน เคยสนิทสนมกับผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์หลายคน

สำหรับกองทัพประชาชนใหม่ในขณะที่ถูกจัดตั้งขึ้นในครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ นั้นมีอาวุธในการปฏิบัติการน้อยมาก มีปืนไรเฟิลเพียง ๒๐ กระบอก และปืนธรรมาเพียง ๑๕ กระบอก และมีศูนย์ปฏิบัติการอยู่เฉพาะทางตอนใต้ของจังหวัดตาลัค (Tarlac) แต่ในขณะที่มาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึกปรากฏว่ามีอาวุธหนักถึง ๓๕๐ ชิ้น^{๑๔} และขยายเขตการปฏิบัติการไปที่คาถายัน วอลเลย์

^{๑๔} N.T. Umali, "The Losing Course of the Armed Forces of the Philippines and the Fascist Dictatorship," p. 15, Typescript.

(Cagayan Valley) ทางเหนือของเกาะลูซอน นอกจากนี้ยังมีหน่วยโฆษณาชวนเชื่อหลายหน่วยด้วยกันที่บีโคโน (Bicol) ทางใต้ของเกาะลูซอน ทางตะวันตกของวิสายะ (Visayas) และมินดาเนา (Mindanao) ในปัจจุบันมีสมาชิก ๒๓,๐๐๐ คนปฏิบัติการเต็มเวลา และ ๓๕,๐๐๐ คนปฏิบัติการไม่เต็มเวลา ใน ๕๙ จังหวัดจาก ๗๓ จังหวัด และยังมีอีก ๕๐๐ คนที่ปฏิบัติการอยู่นอกเขตเทศบาล^{๑๔}

ส่วนแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ เป็นหน่วยที่ปฏิบัติการอยู่แถบในเมืองหรือจังหวัดที่รัฐบาลทำการควบคุมอย่างเหนียวแน่น โดยการสร้างเครือข่ายเข้าไปในกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะได้สร้างเครือข่ายในกลุ่มบายัน (Bagong Alyasang Makabayan - BAYAN) รวมทั้งปลุกระดมมวลชนในเมือง แนวร่วมนี้ค่อนข้างจะมีอิทธิพลมากในเมืองและเป็นหน่วยที่เป็นกำลังอันสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ รวมทั้งเป็นตัวแทนพรรคในการเจรจายุติภัยกับรัฐบาลด้วย บทบาทที่สำคัญในช่วงหลังคือเป็นกำลังอันสำคัญในการโค่นรัฐบาลมาร์กอส และบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลนางอากีโน ในปัจจุบัน เพราะรัฐบาลไม่สามารถสนองความต้องการของพรรคได้

สำหรับการแทรกซึมของแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติเข้าไปในกลุ่มบายันนั้น กระทำได้โดยง่ายเพราะความแตกแยกของกลุ่มบายันเอง ซึ่งแยกออกไปเป็นกลุ่มพันธมิตรชื่อ บันดิลลา (Bansang Nagkakaisa sa Diwa at Layunin-BADINLA) ซึ่งมี อากาปีโต อากีโน (Agapito Aquino) น้องของ เบนิกโน อากีโน ร่วมอยู่ด้วย จากการแตกแยกของกลุ่มบายันนี้ทำให้กลุ่มนี้แยกออกเป็น ๒ พวก คือพวกฝ่ายซ้ายจัด และฝ่ายซ้ายกลาง ๆ กลุ่มฝ่ายซ้ายกลาง ๆ คือกลุ่มบันดิลลา ซึ่งมีการรวมพันธมิตรหลายกลุ่ม ได้แก่ คาซามา (KASAMA) เป็นกลุ่ม

^{๑๔} *Ibid.*; Alan Dawson, "R.P. Rebels Fighting a Losing Battle" *Bangkok Post*, October 2, 1988, p. 6.

ชาวนา กลุ่มคามาโอ (Kristianong Alyansa ng mga Makabayang Obrero - KAMAO) เป็นกลุ่มคนงาน กลุ่มคามับ (Katipunan ng Mga Mangagawang Pilipino-KAMAP) เป็นกลุ่มคนงาน กลุ่มหนุ่มสาวเพื่อความซื่อสัตย์และยุติธรรม (Youth for the Advancement of Faith and Justice) กลุ่มนักศึกษาฟิลิปปินส์เพื่อประชาธิปไตย (Filipino Democratic Students) ชนกลุ่มน้อยหนุ่มสาวมันตังโยส (Mantanyos Youth Solidarity) กลุ่มบาบาเอ (BABAE) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้หญิง กลุ่มอาคับา (AKAPKA - Active Non-Violence Group) กลุ่มอะตอม (August Twenty - One Movement - ATOM) ส่วนกลุ่มบายนที่เป็นฝ่ายซ้ายจัดคือ ขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์ (Kilusang Mayo Uno - KMU) สันนิบาตนักศึกษาฟิลิปปินส์ (League of Filipino Students) กลุ่มชาวนา (Alliansa ng Magsasaka sa Gitnang Luzon) กลุ่มกาเบรียล (Gabriela) และกลุ่มพันธมิตรครู (Alliance of Concerned Teachers)

พรรคคอมมิวนิสต์รวมทั้งเครือข่ายของพรรคดังกล่าวแล้ว ต้องการอิสรภาพทางการเมือง เนื่องจากในช่วงประกาศกฎอัยการศึกพวกนี้ถูกมาร์กอสสั่งห้ามแสดงความคิดเห็นทางการเมืองแต่มาช่วงหลังจากการฆาตกรรมเบนิกโนอากีโน ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายค้านแล้ว พรรคนี้จึงฉวยโอกาสสร้างเครือข่ายเข้าไปในพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์ต่อต้านมาร์กอสเช่นกัน และพรรคนี้ยังเป็นพลังสำคัญในการสนับสนุนรัฐบาลอากีโน แต่หลังจากอากีโนได้เป็นประธานาธิบดีแล้ว พรรคก็บั่นทอนเสถียรภาพรัฐบาลของอากีโนอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งไม่สามารถดำเนินการปฏิรูปที่ดินเป็นผลสำเร็จได้ นอกเหนือไปจากนี้ฐานทัพสหรัฐฯ ก็เป็นเรื่องสำคัญที่พรรคใช้เป็นเครื่องต่อรองกับรัฐบาล ส่วนปัจจัยที่เป็นความต้องการของพรรคก็คือ ต้องการนำอุดมการณ์ของพรรคเข้าไปในรัฐบาล รวมทั้งต้องการตำแหน่งในรัฐบาลด้วย ถ้าหากพรรคของตัวเองได้รับเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อครั้งที่มีการเลือกตั้ง พรรคนี้ก็ได้ตั้งพรรคการเมืองส่งผู้สมัครด้วย พรรคดังกล่าวได้แก่ พรรคประชาชน (Partido ng Bayan) และพรรคพันธมิตรการเมืองใหม่ (Alliance

for New Politics)^{๑๖} แต่สมาชิกไม่ได้รับเลือกเลย ถึงอย่างไรก็ตามพรรคคอมมิวนิสต์ ก็คงจะบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลตลอดไปและมากยิ่งขึ้นถ้าหากรัฐบาลนี้แก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้เพราะปัญหาต่าง ๆ เป็นช่องโหว่ที่พรรคคอมมิวนิสต์นำมาอ้างได้

จากการกล่าวถึงพรรคการเมืองฝ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าพรรคการเมืองของฟิลิปปินส์มีการแตกแยกในพรรค มีการเปลี่ยนแปลงพรรคกันอยู่ตลอดเวลาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตัวเอง ถึงแม้ว่าจะมีพรรคการเมืองเกิดขึ้นเป็นพรรคเล็กพรรคน้อยก็ตาม พรรคเหล่านี้ก็จะสังกัดพรรคใหญ่ ซึ่งมีอยู่ ๒ พรรคการเมืองด้วยกัน คือพรรคที่สังกัดพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) เดิม และพรรคที่สังกัดพรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) เดิม แม้ในสมัยอาภิกโนจะได้เปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองไป แต่ตามความเป็นจริงแล้วก็คือสองพรรคดังกล่าวแล้ว และจะยังคงเป็นเช่นนั้นตลอดไป เมื่อชื่อพรรคจะเปลี่ยนไปในอนาคต เพราะตามรัฐธรรมนูญ พรรคการเมืองของฟิลิปปินส์เป็นระบบสองพรรค

กลุ่มผลประโยชน์ในฟิลิปปินส์

กลุ่มผลประโยชน์คือ กลุ่มที่สามารถมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล สำหรับในประเทศฟิลิปปินส์นั้นนอกจากพรรคการเมืองแล้ว เราจะแบ่งแยกกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

๑. กลุ่มซึ่งรวมตัวเพราะความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น ความจงรักภักดีต่อผู้อุปถัมภ์ การเป็นเครือญาติกัน ความเป็นเพื่อนกัน ความเป็นกลุ่มเดียวกัน

^{๑๖} ซีดา สอนศรี "ประสบการณ์ในการเลือกตั้งจากฟิลิปปินส์," *มติชนสุดสัปดาห์*, ๓๑ พ.ค. ๒๕๓๐, หน้า ๔๔.

การสำนึกในบุญคุณ (Utang-na-loob) แต่ละสมาชิกของกลุ่มเป็นลูกน้องหรือผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ของผู้อาวุโสกว่า หรือของผู้ที่ค้าจุนกันมา สำหรับกลุ่มที่รวมตัวกันเพราะความสัมพันธ์กันส่วนตัวนี้เป็นค่านิยมของชาวฟิลิปปินส์ และถือเป็นวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกมานาน เพราะฉะนั้นการรวมตัวกันในลักษณะนี้จึงมีมากกว่าการรวมตัวแบบอื่น สังคมฟิลิปปินส์จึงมีลักษณะระบบกึ่งขุนนาง ทำให้อิทธิพลส่วนตัว พลทางครอบครัว และอิทธิพลทางการเมืองของผู้ที่อุปถัมภ์มีบทบาทให้การปฏิบัติตามพันธกรณีบรรลุผลสำเร็จอย่างง่ายดาย กลุ่มดังกล่าวได้แก่ กลุ่มครอบครัวเดียวกัน เช่น กลุ่มธุรกิจของกลุ่มมาร์กอส กลุ่มลอเรล กลุ่มโกซวงโก กลุ่มธุรกิจซึ่งจัดการโดยคนภาคเดียวกัน เช่น บริษัทยาสูบเวอร์จิเนียแห่งฟิลิปปินส์ (The Philippine Virginia Tobacco Administration) ซึ่งจัดการโดยพวกอิลกาโน หรือบริษัทออบากาแห่งฟิลิปปินส์ (Abaca Corporation of the Philippines) ซึ่งจัดการโดยพวกที่มาจากบีโคเน กลุ่มศาสนาซึ่งยึดถือความเป็นพ่ออุปถัมภ์ ความเป็นพี่น้องกัน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในหมู่บ้านก็เป็นความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งที่สามารถรวมกลุ่มกันได้ ได้แก่ บารังไก กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้เป็นกลุ่มซึ่งมีตัวแทนอยู่ในรัฐบาลหรือเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ

๒. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นการรวมตัวกันของหลาย ๆ กลุ่มเป็นกลุ่มเดียว กลุ่มนี้เพิ่งจะปรากฏให้เห็นเด่นชัดในสังคมฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ ๖๐ และปรากฏมากขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ ก่อนมาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึก กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่แสดงผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มที่อยู่ในรูปหน่วยอาสาสมัคร สมาคม องค์กร และสหภาพ การติดต่อของสมาชิกในกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นการติดต่อโดยตรง แต่ต้องผ่านผู้มีอำนาจตามลำดับชั้น หรือมีเครือข่ายอยู่ในพรรคการเมืองเป็นการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในประเทศ

๓. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีความเกี่ยวข้องกับต่างชาติ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มอาจเป็นชาวฟิลิปปินส์ที่มีความเกี่ยวพันกันทางธุรกิจต่างชาติหรือรัฐบาลต่างชาติ

หรือเป็นกลุ่มชาวต่างชาติที่ดำเนินงานในฟิลิปปินส์ กลุ่มนี้จะมีตัวแทนในระดับรัฐบาลด้วยเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ตัวอย่างกลุ่มนี้ได้แก่ สหพันธ์หอการค้าจีน (Federation of Chinese Chambers of Commerce) หอการค้าอเมริกัน (American Chamber of Commerce) หอการค้าฟิลิปปินส์ (Chamber of Commerce of the Philippines) สมาคมการแพทย์ฟิลิปปินส์ Philippine Medical Association) และสมาคมนักธุรกิจมาากาติ เป็นต้น

๔. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจน้อยที่สุดในฟิลิปปินส์ในบรรดาทั้ง ๓ กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ กลุ่มทหาร แม้จะมีกำลังมากมีอาวุธช่วยเหลือจากสหรัฐฯ มากก็ตามแต่ก็ไม่มีอำนาจ จะมีบทบาทก็แต่เพียงสนับสนุนรัฐบาลพลเรือนเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากรัฐธรรมนูญและกฎหมายการป้องกันประเทศนั้น ทหารอยู่ภายใต้การควบคุมและการแนะนำของพลเรือน นอกจากนี้ข้าราชการทหารมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เชื่อในอำนาจสูงสุดของพลเรือนคือประธานาธิบดีซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และข้าราชการทหารได้กระทำหน้าที่ของตนเองในการป้องกันประเทศตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น

จากกลุ่มผลประโยชน์ทั้ง ๔ ประเภท กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจและบทบาทมากในสังคมฟิลิปปินส์นั้น เป็นกลุ่มที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความสัมพันธ์และผูกพันกันส่วนตัว มีผู้นำที่มีบารมีที่สมาชิกในกลุ่มให้ความเคารพนับถือ และให้ความอุปถัมภ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่สมาชิกภายในกลุ่มได้ นอกจากนี้กลุ่มที่มีความร่ำรวยและมีเกียรติภูมิสูงก็จะได้รับการยกย่องนับถือในวงสังคม และมีอำนาจต่อรองได้ ในประเทศฟิลิปปินส์มีกลุ่มผลประโยชน์มากมาย กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้อาจจะมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองในฐานะเป็นปากเป็นเสียงให้กับพรรคการเมือง หรืออาจจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เรียกร้องโน้มน้าวผู้ปกครองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตามกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวถ้าจะวิเคราะห์ให้ดีแล้ว มีปัจจัยที่เป็นชนวนให้ลุกขึ้นมารวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์เรียกร้องความต้องการต่าง ๆ ก็คือ

๑. จำนวนบุคคลของประเภทกลุ่มผลประโยชน์ จำนวนบุคคลในกลุ่มประเภทหนึ่งประเภทใดอาจไม่มีผลให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลประเภทนั้น แต่การเพิ่มจำนวนบุคคลในประเภทนั้น ๆ จะมีความสำคัญในการรวมตัวกันเป็นพลัง เช่น พลังการฆาตกรรมวุฒิสมาชิกเบนิกโน อากีโน (Benigno Aquino) ทำให้เพิ่มจำนวนคนที่ไม่พอใจฝ่ายรัฐบาลเป็นจำนวนมาก จากการเพิ่มขึ้นของฝ่ายค้านอย่างรวดเร็วนี้เองทำให้เป็นพลังประชาชนต่อต้านรัฐบาลมาร์กอสในเวลาต่อมา

๒. ความสำนึกในผลประโยชน์ร่วมกันเป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงประชาชนอยู่ในสถานะที่ได้รับผลกระทบจากสังคม เศรษฐกิจและการเมืองร่วมกันหรือพวกเขามีความต้องการหรือมีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน เช่น ในสังคมฟิลิปปินส์ช่วงที่สมัยมาร์กอสปกครองนั้น ประชาชนไม่มีเสรีภาพ รัฐบาลควบคุมประชาชนค่อนข้างสูง ซึ่งปกติแล้วชาวฟิลิปปินส์มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงเมื่อมาอยู่ในลักษณะถูกบังคับทำให้พวกเขาเสียผลประโยชน์ไป อีกประการหนึ่งสภาพสังคมและเศรษฐกิจเสื่อมโทรมมาก กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งประเทศ ทั้งนี้สาเหตุมาจากการคอร์รัปชันของรัฐบาลนั่นเอง จากปรากฏการณ์ดังกล่าว กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ จึงได้รวมตัวกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้สำนึกในผลประโยชน์ที่ร่วมกันนั่นเอง

๓. มีการติดต่อสัมพันธ์กันมากพอสมควร ปัจจัยนี้เป็นสภาพแวดล้อมในการอำนวยให้เกิดการรวมตัวกันเช่นในฟิลิปปินส์ กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ จะถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้กลุ่มใหญ่ ๆ เช่น อยู่ภายใต้กลุ่มจาจา (Justice for Aquino, Justice for All - JAJA) กลุ่มบายัน (Bagong Alyansang Makabayan - BAYAN) กลุ่มบันดิลลา (Bagong Alyansang Nagkakaisa sa Diwa at Layunin - BANDILA) เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้จะมีกองบัญชาการและสร้างเครือข่ายปฏิบัติการทั่วประเทศ ทำให้การติดต่อรวดเร็วและสะดวกต่อการปฏิบัติการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์จึงประสบผลสำเร็จได้

๔. ความรู้สึกว่าคุณคูกคาม กิดกัน หรือบั่นทอนสิทธิเสรีภาพ ในกรณีของฟิลิปปินส์ ประชาชนมีความรู้สึกว่าคุณคูกคามโดยมาร์กอส เช่น การออกกฎหมายสังคมนิยมบุคคลที่วิจารณ์รัฐบาล ทำให้เขาไม่ปลอดภัย การสั่งปิดหนังสือพิมพ์ สิ่งเหล่านี้บั่นทอนเสรีภาพของประชาชนซึ่งเขาเคยมีมาก่อน สาเหตุนี้เองจึงเป็นปัจจัยให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น

๕. ระบบการเมืองในสมัยมาร์กอสหลังการฆาตกรรมเบนิโน อากีโน เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สิทธิในการเลือกตั้งประธานาธิบดี (ด้วยการบีบบังคับของสหรัฐฯ ส่วนหนึ่ง) ทำให้ประชาชนรวมพลังกันสนับสนุนการเลือกตั้งที่ยุติธรรมขึ้น ระบบการเมืองจึงเอื้ออำนวยต่อการรวมพลังประชาชนได้เป็นส่วนหนึ่ง

นอกเหนือไปจากปัจจัยทั้ง ๕ ประการดังกล่าวแล้ว ปัจจัยที่กำหนดอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ต่อระบบการเมืองในฟิลิปปินส์ก็คือ ทรัพยากรอำนาจ ซึ่งถูกใช้ในช่องทางที่ถูกต้อง มีการเรียกร้องผลประโยชน์ด้วยพลังอำนาจของประชาชนไปในช่องทางที่เหมาะสมตามขั้นตอนปราศจากการใช้กำลัง (Non-violence) ทำให้กลุ่มชนประสบความสำเร็จในการผลักดันนโยบาย คือล้มล้างระบอบเผด็จการได้ นอกจากนี้ความต้องการในการล้มล้างอำนาจเผด็จการนั้นสอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน คือค่านิยมประชาธิปไตยอีกด้วย นอกเหนือไปจากปัจจัยดังกล่าวแล้ว กำลังเงิน และกำลังคนก็เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยผลักดันให้การรวมพลังประชาชนเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ต่างๆ ด้วย ซึ่งกรณีของฟิลิปปินส์มีกลุ่มศาสนา และกลุ่มอาสาสมัครที่ได้รับเงินจากต่างชาติสนับสนุนด้านกำลังเงิน และกำลังคนอยู่^{๑๗}

^{๑๗} ดูเครือข่ายของกลุ่มท้ายบทนี้

ดังได้กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผลประโยชน์ในฟิลิปปินส์มีบทบาทในการเรียกร้องผลประโยชน์ในฟิลิปปินส์ค่อนข้างมาก เพราะมีปัจจัยเรื่องอุดมการณ์ และกำลังเงินของกลุ่มสนับสนุนอยู่

กลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญที่จะกล่าวต่อไปนี้คือ กลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นชนวนกลุ่มแรงงาน กลุ่มนักศึกษา แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ศาสนจักรโรมัน ทอลิก ทหาร นักธุรกิจ และกลุ่มสังเกตการณ์การเลือกตั้งที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดพลังประชาชนในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ เพื่อโค่นล้มมาร์กอส

กลุ่มที่เป็นชนวน

กลุ่มที่เป็นชนวนนี้ เป็นกลุ่มที่เป็นต้นเหตุให้เกิดการรวมพลังประชาชนขึ้นในฟิลิปปินส์เพื่อโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอส

กลุ่มที่เป็นชนวนนี้ เริ่มก่อตัวขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ เมื่อปรากฏว่ามาร์กอสได้ใช้อำนาจและอิทธิพลซื้อเสียงในการเลือกตั้งผู้นำระดับท้องถิ่นในปี ค.ศ. ๑๙๘๐ และเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ จากการเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมานั้นเป็นสมาชิกพรรคขบวนการสังคมใหม่แทบทั้งนั้น และประธานาธิบดีก็ได้รับคะแนนเสียงท่วมท้น จากสาเหตุนี้เองทำให้กลุ่มชนวนต่างๆ เริ่มแสดงความไม่พอใจและได้ก่อตัวกันมากขึ้น เมื่อมีการขาดกรรมเบนิกโน อากีโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ อันเป็นชนวนให้เกิดพลังประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสในปี ค.ศ. ๑๙๘๖

กลุ่มชนวนดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีเครือข่ายติดต่อกับพรรคการเมืองฝ่ายค้าน กลุ่มศาสนาที่เป็นกลางทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ กลุ่มมุสลิม กลุ่มธุรกิจฝ่ายต่อต้านมาร์กอส กลุ่มนักศึกษา กลุ่มประชาธิปไตย กลุ่มฝ่ายซ้าย กลุ่มฝ่ายขวา กลุ่มอิสระ กลุ่มอาสาสมัคร และกลุ่มอื่น ๆ ที่มีได้สังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สำหรับกลุ่มชนวนที่สำคัญในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๑ เป็นต้นมานั้น ได้แก่

๑. กลุ่มจจาจา (Justice for Aquino, Justice for All - JAJA)

กลุ่มจจาจา เป็นกลุ่มที่ผนึกตัวกันเหนียวแน่นหลังจากการฆาตกรรม เบนิกโน อากีโน ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายค้านในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ เป็นองค์การใหญ่ที่รวม เครือข่ายที่เป็นองค์การต่าง ๆ เข้าด้วยกันซึ่งมีสมาชิกมาจากพลเรือน นักธุรกิจ อาชีพต่าง ๆ ชาวนา คณงาน นักศึกษาและกลุ่มศาสนา^๘ ผู้นำส่วนใหญ่เป็นพวก รักชาติ ได้แก่ ลอเรนโซ ทายาดา (Lorenzo Tañada) โฮเซ โยกโน (Jose W. Diokno) บุทซ์ อากีโน (Butz Aquino) ซึ่งเป็นเลขาธิการใหญ่ของกลุ่ม บาทหลวงอาร์ต บาลากัต (Fr. Art Balagat) กลุ่มที่อยู่ในเครือข่ายกลุ่มนี้คือ กลุ่ม พันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม เสรีภาพ และประชาธิปไตย (Nationalist Alliance for Justice, Freedom and Democracy - NAJFD) นอกจากนี้ พรรคการเมือง พีดีพี-ลาบัน และพรรคพันธมิตรมินดาเนา ก็ร่วมเป็นเครือข่ายใน กลุ่มนี้ด้วยนโยบายของจจาจาที่สำคัญคือ รักษาอำนาจอธิปไตยของประเทศ ปรารถนาจากการแทรกแซงของจักรวรรดินิยมอเมริกา เน้นเรื่องการถอนฐานทัพสหรัฐฯ ออกจากฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังได้เรียกร้องให้ถอดถอนอำนาจนิติบัญญัติ ของมาร์กอส ให้รัฐบาลปล่อยนักโทษการเมือง ให้เสรีภาพแก่นักหนังสือพิมพ์ ถ้า พิจารณาโดยส่วนรวมแล้วกลุ่มนี้เป็นกลุ่มชาตินิยมที่เรียกร้องเสรีภาพความยุติธรรม ประชาธิปไตย และอธิปไตยมาสู่ประเทศ

๒. กลุ่มพันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม เสรีภาพ และ ประชาธิปไตย (Nationalist Alliance for Justice Freedom and Democracy - NAJFD)

กลุ่มนี้เป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดกับกลุ่มจจาจา จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ มี ลอเรนโซ ทายาดา เป็นหัวหน้า มีสมาชิกที่เป็นองค์การและสมาคมมากมาย กลุ่ม

^๘ Cielo Buenaventure, "A Non-Violent Center," *WHO*, December 14, 1983,

ที่สำคัญได้แก่กลุ่มอะตอม (August Twenty-One Movement - ATOM) กลุ่มอะแวย์ (Alliance of Women for Action Towards Reconciliation - AWARE) สมาคมการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์ (Philippine Chamber of Commerce and Industry - ACCI) กลุ่มแมต (Men's Alliance for Democracy - MAD) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษา คนงาน พระ แม่ชี พวกมุสลิม พวกอาชีพต่าง ๆ และชนเผ่าต่าง ๆ ทางเหนือ เครือข่ายของกลุ่มนี้เป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่ต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส นโยบายสำคัญของกลุ่มคือ เรียกร้องประชาธิปไตยมาสู่ประเทศอีกครั้ง รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจได้เสนอให้มีการพัฒนาการเกษตร และสร้างอุตสาหกรรมของประเทศขึ้น รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมการผลิตด้วย

๓. กลุ่มอามา (Alliance of Metropolitan Association - AMA)

กลุ่มนี้เป็นกลุ่มพันธมิตรของนักธุรกิจชั้นกลางในย่านมาคาติ (Makati)^{๙๘} ซึ่งเป็นย่านธุรกิจใหญ่ที่สุดของประเทศ กลุ่มนี้เกิดจากสมาชิกพันธมิตรสมาคมมาคาติรวมกันจัดตั้งเนื่องจากมีความคิดว่าการรวมเป็นหน่วยงานหรือสมาคมจะสร้างเครือข่ายได้กว้างขวางกว่าเป็นพันธมิตรเฉพาะเขต จึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นอามา โดยมีนายกสมาคมคือ โจอี ลีนา (Joey Lina)^{๙๙} อันโตนิโย กัตไมตัน (Antonio Gatmaitan) และบุทซ์ อากีโน เป็นหัวหน้าในการปฏิบัติการของกลุ่ม กลุ่มธุรกิจอามาเป็นกลุ่มที่ต่อต้านมาร์กอสเพราะเสียผลประโยชน์ในทางธุรกิจไปเนื่องจากมาร์กอสได้ให้สิทธิพิเศษแก่กลุ่มบริวารมากกว่ากลุ่มนี้

^{๙๘} Nicolas V. Quijano, "Is There Profit in Protest," *WHO*, December 14, 1983, p. 20.

^{๙๙} *Ibid.*

๔. กลุ่มบายัน (Bagong Alyansang Makabayan - BAYAN - New Nationalist Alliance)

กลุ่มนี้จัดตั้งหลังจากการฆาตกรรมเบนิกโน อากีโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ มีนายกของกลุ่มคือ โฮเซ โยกโน ประธานคือ ลอเรนโซ ทายาดา เป็นที่นำสังเกตว่าสมาชิกที่สำคัญในกลุ่มนี้เป็นผู้นำในกลุ่มอื่นๆ ด้วย ทำให้กลุ่มบายันมีเครือข่ายกว้างมาก เช่น ลอเรนโซ ทายาดา ประธานกลุ่มพันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม เสรีภาพ และประชาธิปไตย ทีโอฟิสโต กวิงโกนา (Teofisto Quingona) ประธานกลุ่มพันธมิตรครู (Alliance of Concerned Teachers - ACT) และกลุ่มซันดาตา (SANDATA) โรลันโด โอลาเลีย (Rolando Olalia) ผู้นำขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์ (Kilusang Mayo Uno - KMU) บุทซ์ อากีโน ผู้นำกลุ่มอะตอม กลุ่มอามา กลุ่มบันดิลลา (BANDILA) และพรรคการเมือง พีดีพี-ลาบัน

ถ้าดูจากสมาชิกที่สำคัญในกลุ่มแล้ว จะพบว่ากลุ่มนี้สร้างเครือข่ายกว้างขวางมาก และจะมีการวางแผนปฏิบัติการที่ค่อนข้างจะรวดเร็ว เพราะผู้นำคนสำคัญของกลุ่มจะเป็นหัวหน้าของกลุ่มที่สำคัญอื่น ๆ ด้วย นโยบายที่สำคัญของกลุ่มคือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อต้านจักรวรรดินิยมและผู้นำรุ่นเก่าที่เป็นพวกหัวเก่า รักษาอำนาจจอริปไตยของประเทศ ยึดผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก พร้อมทั้งต้องการรักษาเสถียรภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ จุดประสงค์ที่สำคัญคือการรวมพลังของชนทุกกลุ่มในฟิลิปปินส์เพื่อต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส อันเป็นรากฐานความเสื่อมโทรมของฟิลิปปินส์

๕. กลุ่มบันดิลลา (Bagong Alyansang Nagkakaisa sa Diwa at Layunin หรือ Bangsang Nagkakaisa sa Diwa at Layunin - BANDILA - People United in Thought and Purpose)

กลุ่มบันดิลานี้จัดตั้งโดย บุทซ์ อากีโน และทีโอพิสโต กวิงโกนา ซึ่งได้ถอนตัวออกจากกลุ่มบายน มาจัดตั้งกลุ่มนี้ แต่ก็ยังอยู่ในเครือข่ายกลุ่มบายนอยู่ กลุ่มที่อยู่ในเครือข่ายกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มอะตอม กลุ่มซันดาตา กลุ่มมานินดิกัน (MANINDIGAN) กลุ่มนักศึกษา กลุ่มพวกธุรกิจ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้เป็นที่รู้กันว่า กลุ่มบันดิลานี้เป็นพันธมิตรกับพรรคพีดีพี-ลาบันอีกด้วย กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีแนวความคิดระหว่างฝ่ายซ้ายและฝ่ายเป็นกลาง

นโยบายของกลุ่มนี้ต้องการให้สังคมฟิลิปปินส์เป็นพหุสังคมที่มีหลาย ๆ กลุ่ม ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล และจุดประสงค์ใหญ่ต้องการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน และให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการรุกรานจากคอมมิวนิสต์

๖. กลุ่มเอกภาพแห่งชาติ (National Unification Committee - NUC)

เป็นกลุ่มที่สังกัดพรรคยูนิโต รวมตัวกันในระยะแรกเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๕^{๒๑} โดยมีจุดประสงค์ที่จะสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ แต่กลุ่มนี้ไม่สามารถจะระดมความคิดของพรรคฝ่ายค้านทั้งหมดเข้ามาเป็นแนวร่วมได้ เนื่องจากมีสมาชิกของกลุ่มฝ่ายค้านหลายกลุ่มไม่ชอบ ซาลวาดอร์ ลอเรล หัวหน้าพรรคยูนิโตซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มนี้ กลุ่มนี้จึงได้สลายตัวไปในที่สุด

๗. กลุ่มคอนวีเนอร์ (Convenor's Group - CG)

กลุ่มนี้สังกัดกลุ่มพรรคการเมืองพีดีพี-ลาบัน และกลุ่มชนวนที่อยู่ใน

^{๒๑} Isabelo T. Chrisostomo, *Cory : Profile of President* (Manila : J. Kriz Pub., 1987), p. 129.

สังกัดของลอเรนโซ ทายาดา ทั้งหมด จัดตั้งขึ้นเพื่อสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีเช่นเดียวกับกลุ่มเอกภาพแห่งชาติ^{๒๒} นำโดย ลอเรนโซ ทายาดา คอราซอน อากีโน และนักธุรกิจไฮเม่ อองปิน (Jaime Ongpin) แต่ก็ต้องสลายตัวไปเพราะพรรคยูนิโด และพรรคการเมืองอีกหลายพรรคไม่เห็นด้วยกับการให้กลุ่มนี้เป็นผู้สรรหาผู้สมัคร

ในที่สุดทั้งกลุ่มเอกภาพแห่งชาติ และกลุ่มคอนวีเนอร์ ก็ตกลงกันที่จะให้พรรคยูนิโด และพรรคพีดีพี-ลาบัน เป็นผู้สรรหาผู้สมัครเอง สมาชิกของทั้งสองกลุ่มนี้ก็อยู่ภายใต้เครือข่ายของพรรคการเมืองทั้งสองนี้เพื่อเสนอชื่อ คอราซอน อากีโน สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี และซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นรองประธานาธิบดี

กลุ่มที่เป็นชนวนดังกล่าวข้างต้น เป็นกลุ่มสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ บางกลุ่มก็มีเครือข่ายเกี่ยวโยงกับพรรคการเมือง ส่วนใหญ่แล้วทุกกลุ่มดังกล่าวมีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องถึงกันหมดเมื่อมีการแถลงนโยบาย จัดประชุมสัมมนาและดำเนินการต่าง ๆ กลุ่มนี้มีบทบาททุกสมัยของการปกครองในฟิลิปปินส์

กลุ่มแรงงาน

กลุ่มแรงงานที่สำคัญคือ ขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์ (Kilusang Mayo Uno - KMMU) กลุ่มนี้เป็นเครือข่ายของกลุ่มแรงงานย่อย ๆ ทั่วประเทศ โดยการนำของลิโต ราลลิสตัน (Lito Rallistan) และโรลันโด โอลาลาเลีย (Rolando Olalia) มีสมาชิกประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน

จุดประสงค์ของกลุ่มนี้คือ สรรวจความยากจนของกรรมกรและคนงานทั่วประเทศ แก้ปัญหาการว่างงาน เพิ่มค่าครองชีพ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

^{๒๒} Ibid.

ของกรรมกรและคนงาน พร้อมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกกฎหมายปราบปรามผู้นำสมาคมการค้าต่างๆ ในฟิลิปปินส์ ขบวนการนี้มีบทบาทมากในช่วงปลายปี ค.ศ. ๑๙๘๕ เมื่อประชาชนถึง ๓๕ เปอร์เซ็นต์ว่างงาน สภาพเศรษฐกิจตกต่ำจนถึงขีดสุด ทำให้ขบวนการนี้ต้องรวมพลังประชาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาล โดยได้รวมเป็นสมาชิกและปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มบายัน^{๒๓}

กลุ่มนักศึกษา

กลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งในทางการเมืองของฟิลิปปินส์ กลุ่มนักศึกษาพวกนี้ได้มองเห็นสภาพสังคมที่ไม่ยุติธรรม ความไม่มั่งคั่งทางทางการเมือง และเศรษฐกิจ จึงต้องการที่เข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประเทศ นักศึกษามีบทบาทมากก่อนมาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึก หลังจากมีการประกาศกฎอัยการศึกจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๘๐ กลุ่มนักศึกษาถูกปราบปรามมิให้มีบทบาททางการเมือง ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๑ มาร์กอสประกาศยกเลิกกฎอัยการศึกทำให้นักศึกษากลุ่มเก่าที่เคยมีบทบาทกลับมีบทบาทอีกครั้ง โดยเฉพาะช่วงหลังการฆาตกรรมเบนิโน อากีโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ นักศึกษาได้เข้าร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมและต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส โดยเข้าร่วมกับกลุ่มฝ่ายค้านรุ่นเก่าฝ่ายเป็นกลางและฝ่ายซ้าย ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มพรรคการเมืองและกลุ่มชนวน

นักศึกษาที่มีบทบาทในช่วงมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก และมีบทบาทอีกครั้งหลังการฆาตกรรมอากีโน มีหลายกลุ่มด้วยกันคือ

๑. กลุ่มนักศึกษาฝ่ายซ้ายที่นิยมความรุนแรง ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน กลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ กลุ่มนักศึกษา เคเอ็ม (Kabataang Makabayan -

^{๒๓} WHO, December 14, 1983, p. 1.

KM- Nationalistic Youth) มีสมาชิกนักศึกษาประมาณ ๒๗,๐๐๐ คน^{๒๔} ด้รับการสนับสนุนจากชาวนาและกรรมกร นอกจากนี้มีกลุ่มนักศึกษา เอสดีเค (Samahang Demokratiko ng Kabataan - SDK - Democratic association of the Youth) กลุ่มนักศึกษา เอ็มพี เคพี (Malayang Pagkakaisa ng Kabataang Filipino - MPKP - Free Unity of the Filipino Youth) กลุ่มนักศึกษา เอ็มดีพี (Movement for a Democratic Philippines - MDP)

กลุ่มนิยมฝ่ายซ้ายมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในสังคมบางครั้งเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการต่อต้านด้วยสันติไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีขึ้น^{๒๕} และเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ของอำนาจในสังคมที่เกิดขึ้นจากการกระทำและความต้องการของประชาชนนั้น จะทำให้ประชาธิปไตยคงอยู่ในฟิลิปปินส์ต่อไป

๒. กลุ่มนักศึกษาฝ่ายเป็นกลาง กลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ สหภาพนักศึกษาแห่งชาติฟิลิปปินส์ (National Union of Students of the Philippines - NUSP) มี เอ็ดกา จอบสัน Edgar Jopson) นักศึกษาของมหาวิทยาลัย อเตเนโอ (Ateneo de Manila) เป็นหัวหน้า มีสมาชิกประมาณ ๕๐,๐๐๐คน ^{๒๖} นอกจากนี้ก็มีกลุ่มสันนิบาตนักศึกษาแห่งชาติ (National Students League) กลุ่มเยาวชนคริสเตียนสังคมนิยมแห่งฟิลิปปินส์ (Young Christian Socialists of the Philippines) เป็นต้น

^{๒๔} Bernardino Roquillo, "Philippines : a Gesture to the Young," *Far Eastern Economic Review* (September 12, 1970) : 19.

^{๒๕} Carol Goldstein, "Refining Influences," *Far Eastern Economic Review* (March 26, 1970) : 27.

^{๒๖} *Time* (March 16, 1970) : 26.

แม้ว่าฝ่ายเป็นกลางจะเห็นด้วยกับฝ่ายซ้ายว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ฝ่ายเป็นกลางนิยมการเปลี่ยนแปลงโดยสันติวิธีมากกว่าการใช้ความรุนแรง และเชื่อว่าการปฏิรูปในสังคมเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีการปฏิวัติ ฝ่ายกลางพร้อมที่จะให้ออกาสแก่ฝ่ายซ้ายในการพิสูจน์ความสามารถและความซื่อสัตย์

ถึงแม้ทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายซ้ายและฝ่ายกลางจะมีความคิดที่แตกต่างกัน แต่ก็มีความร่วมมือในการปรับปรุงสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมให้ดีขึ้น ทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็รู้ว่าผู้ที่คอยถ่วงความเจริญของประเทศคือผู้นำที่มีอำนาจและกลุ่มคนรวมนั้นเอง นักศึกษาเหล่านี้จะเป็นพลังคอยถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาลและนักการเมือง ทั้งยังเป็นพลังกระตุ้นให้รัฐบาลหันมาแก้ปัญหาของประเทศอีกด้วย

การเข้ามามีบทบาทอย่างมากของนักศึกษาในวงการเมืองในปีค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๒ เป็นพฤติกรรมที่ปรากฏชัด อย่างไรก็ดีพฤติกรรมของนักศึกษามีแนวโน้มอยู่ในขอบเขตอันจำกัด เพราะเหตุผลหลายประการ *ประการแรก* การประท้วงนั้นจำกัดอยู่ในเขตมะนิลา ในเขตชนบทปรากฏว่าเหตุการณ์เรียบร้อยดีและประชาชนก็ได้ให้ความสนใจต่อเหตุการณ์ดังกล่าวมากนัก การประท้วงอื่น ๆ ก็มีกระจัดกระจายอยู่บ้างแต่ไม่มีอิทธิพลใด ๆ ต่อการเมืองในมะนิลา *ประการที่สอง* สิ่งที่นักศึกษาต้องการคือการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปมากกว่าให้มีการปฏิวัติ นักศึกษาไม่พอใจวิธีการดำเนินงานของระบบการปกครอง แต่ยังคงพอใจในระบบอยู่ *ประการที่สาม* ถึงแม้ว่าจะมีการประท้วงโจมตีสถานทูตอเมริกันอยู่เนือง ๆ แต่สถานทูตอเมริกันไม่ใช่เป้าหมายแห่งการโจมตีเป้าแรก จุดโจมตีที่สำคัญที่สุดของนักศึกษาอยู่ที่กลุ่มอำนาจนิยม และฝ่ายบริหารกับวิธีดำเนินงานของผู้บริหารการปกครอง ในขณะที่วิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ในขณะนั้น เช่น จักรวรรดินิยมอเมริกัน การศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพและการที่ชาวจีนเข้ามามีอิทธิพลคุมอำนาจนั้นเป็นประเด็นปลีกย่อยทั้งหมด *ประการสุดท้าย* ขบวนการนักศึกษาในฟิลิปปินส์นั้นค่อนข้างจะแตกแยกอยู่มาก ไม่ได้มีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการเป็นกลุ่มเป็นก้อนแต่แตกแยกเป็นองค์กรต่าง ๆ มากมาย บางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ใน

ฟิลิปปินส์ เช่น กลุ่มเคเอ็ม ส่วนกลุ่มเยาวชนคริสเตียนสังคมนิยมนั้น เรียกร้องเพียงเพื่อให้มีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงภายใต้ขอบเขตของรัฐธรรมนูญ กลุ่มสหภาพนักศึกษาแห่งชาติ มีแนวนโยบายเป็นกลาง กลุ่มเอสดีเค นิยมอุดมการณ์ซ้ายจัดเป็นการยากที่จะชี้แจงลงไปว่าอุดมการณ์ของกลุ่มเหล่านี้คืออะไรกันแน่ เหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่นักศึกษาปะทะกับฝ่ายรัฐบาลคือ ในระหว่างวันที่ ๑-๘ กุมภาพันธ์ ๑๙๗๑ นักศึกษากลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น ได้มารวมตัวกันที่มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) โดยมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นแกนนำต่อสู้กับตำรวจของฝ่ายรัฐบาลภายใต้การนำของหัวหน้าพรรคเสรีนิยม คือ วุฒิสมาชิกเบนิโน อากีโน จากนั้นเป็นต้นมา มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์จึงกลายเป็นการต่อสู้ของพรรคการเมืองสองกลุ่ม คือ กลุ่มฝ่ายมาร์กอสและฝ่ายซ้าย เหตุการณ์ได้ลุกลามมาเรื่อย ๆ จนกลายเป็นชนวนให้มาร์กอสอ้างเหตุความวุ่นวายต่าง ๆ ประกาศกฎอัยการศึกในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒

หลังจากมีการประกาศกฎอัยการศึกในวันที่ ๒๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ นักศึกษาทั้งสองพวกก็ถูกจับกุมและปราบปรามเป็นจำนวนมาก มาร์กอสมีอำนาจมากในช่วงนั้นสามารถจะออกคำสั่งกำจัดผู้ที่ต่อต้านโดยที่คำสั่งไม่ต้องผ่านสภาแห่งชาติได้ ทำให้ขบวนการนักศึกษาหยุดชะงักไปนาน แต่ก็ยังปฏิบัติการได้ดิ้นอยู่บ้างบางพวก จนกระทั่งได้เกิดเหตุการณ์การฆาตกรรมเบนิโน อากีโน ในวันที่ ๒๑ เดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๓^{๒๗} ทำให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มดังกล่าวแล้วที่ถูกจำกัดเสรีภาพมาเป็นเวลา ๑๐ ปี ได้ลุกขึ้นต่อต้านอีกครั้งโดยฝ่ายซ้ายได้รวมตัวกับนักการเมือง ฝ่ายซ้ายซึ่งอยู่ในกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ ซึ่งสังกัดพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ และกลุ่มบายน ส่วนกลุ่มนักศึกษาฝ่ายเป็น

^{๒๗} G. Sidney Silliman, "The Philippines in 1983," *Asian Survey* XXIV, 2 (February 1984) : 154.

กลางก็ได้รวมกับกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านฝ่ายเป็นกลาง ได้แก่ พรรคยูนิโตะ ซึ่งมี ซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นหัวหน้า และพรรคพีดีพี-ลาบัน ซึ่งมีอากีลิโน พิเมเนเตล เป็นหัวหน้า^{๒๔}

เป็นที่น่าสังเกตว่าทำไมนักศึกษาเหล่านี้กล้าที่จะรวมตัวกันอีกหลังจากที่ถูกสังหารปราบปรามมาเป็นเวลา ๑๐ ปี ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษากล้าแสดงออกมีดังนี้

๑. การฆาตกรรม เบนิกโน อากีโน ซึ่งเคยเป็นหัวหน้าฝ่ายค้าน พรรคเสรีนิยม และพรรคพลังประชาชน ทำให้สมาชิกฝ่ายค้านด้วยตนเองเห็นความไม่ยุติธรรมของรัฐบาล ประกอบกับการสืบสวนและสอบสวนคดีนี้ไม่เด่นชัดเท่าที่ควร เพราะกรรมการส่วนใหญ่ก็เป็นพรรคพวกของมาร์กอส ทำให้ฝ่ายค้านที่แตกแยกกันแต่เดิมพยายามรวมตัวกันเพื่อโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอส โดยได้ตั้งกลุ่มรวมสมาชิกฝ่ายค้านเข้าด้วยกัน เป็นกลุ่มจาจา (JAJA)^{๒๕} ซึ่งมีนักศึกษารวมอยู่ด้วย การรวมกลุ่มของพวกฝ่ายค้านครั้งนี้มีพลังมากพอที่จะทำให้ฝ่ายนักศึกษาเชื่อมั่นว่าเขาจะปลอดภัยจากการข่มขู่ของมาร์กอส

๒. หลังจากการฆาตกรรม เบนิกโน อากีโน แล้วปรากฏว่ามีกร

^{๒๔} เบนิกโน อากีโน ได้แยกตัวออกจากพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) และตั้งพรรคการเมืองของตัวเองขึ้นชื่อ พรรคพลังประชาชน (Lakas ng Bayan) ในปี ค.ศ. ๑๙๗๘ เพื่อสมัครรับเลือกตั้งในขณะที่อยู่ในคุก ต่อมาเมื่อถูกฆาตกรรม นางคอรารอน อากีโน ก็รับเป็นผู้นำพรรคในขณะที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี โดยรวมกับพรรคพีดีพี (Philippine Democratic Party - PDP) ของอากีลิโน พิเมเนเตล (Aquilino Pimentel) และเปลี่ยนชื่อพรรคเป็น พีดีพี-ลาบัน (PDP - LABAN) และให้อากีลิโน พิเมเนเตล เป็นหัวหน้าพรรค

^{๒๕} *Ibid.*, p. 155.

ประท้วงรัฐบาลทุกวัน และการประท้วงครั้งนี้กระทำกันในบ้านธุรกิจในภาคใต้ ทำให้นักธุรกิจขาดทุนเป็นอันมาก รวมทั้งการลงทุนต่างชาติก็น้อยไปด้วย เพราะไม่มีผู้ใดกล้าลงทุน ในสภาพที่บ้านเมืองขาดเสถียรภาพและเศรษฐกิจซบเซา นี้เองทำให้นักธุรกิจหลายกลุ่มได้รวมตัวกันต่อต้านรัฐบาลด้วย และนักศึกษาก็ได้เข้าร่วมกลุ่มในการต่อต้านครั้งนี้ด้วย เพราะฐานของกลุ่มธุรกิจมีมากพอที่จะเป็นอำนาจต่อรองกับมาร์กอสได้

๓. ประมุขทางศาสนา คือ ไฮเม่ ซิน (Jaime Sin) ได้เรียกร้องให้ มาร์กอสให้อิสราภาพและสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน ในการนี้ได้เรียกร้องให้นักศึกษาและฝ่ายศาสนาจักรโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนคริสเตียนสังคมนิยมแห่งฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นฝ่ายซ้าย และกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวคริสเตียน ซึ่งเป็นฝ่ายเป็นกลางเข้าร่วมด้วย นักศึกษาจึงตัดสินใจยอมเข้าร่วมด้วย เพราะศาสนจักรในฟิลิปปินส์เป็นกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ที่นักศึกษาและประชาชนเคารพนับถือและให้ความไว้วางใจ ในสภาวะที่สังคมขาดเสถียรภาพเพราะเขาคิดว่าศาสนจักรเป็นสถาบันเดียวที่ช่วยเหลือประชาชนได้

๔. แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (NDF) ซึ่งสังกัดพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ได้แทรกซึมเข้าไปในกลุ่มนักศึกษาฝ่ายซ้าย ในขณะที่ได้มีการประท้วงต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๓ นักศึกษาทราบว่าการแนวร่วมนี้ยังได้ขยายเครือข่ายเข้าไปในกลุ่มชนวนฝ่ายซ้าย เช่น กลุ่มบายน ซึ่งมีเครือข่ายกว้างขวางมากทำให้นักศึกษามั่นใจในการปฏิบัติการต่อต้านมาร์กอสมากขึ้น จึงได้รวมกับแนวร่วมนี้เพื่อโค่นอำนาจของมาร์กอส

๕. รัฐบาลเป็นหนี้ต่างชาติมากทำให้ดุลการชำระเงินขาดดุล มาร์กอสก็ไม่สามารถปรับปรุงสภาพหนี้ของรัฐบาลได้ และนอกจากนี้ยังให้พรรคพวกของตัวเองเข้าควบคุมธุรกิจด้วยการคอร์รัปชัน จึงเป็นชนวนให้ทุกฝ่ายรวมทั้งนักศึกษารวมตัวกับโจมตีมาร์กอสได้

สรุปแล้วสาเหตุที่นักศึกษาได้รวมตัวขึ้นอีกครั้งนี้ เป็นเพราะแนวใจในความร่วมมือกันทั้งฝ่ายซ้าย ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายขวา เนื่องจากทั้งสามกลุ่มนี้มีฐานที่เหนียวแน่นเพราะมีเครือข่ายที่สื่อสารกันอย่างกว้างขวางมาก และที่สำคัญทั้งสามกลุ่มมีจุดยืนที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน คือ การโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส เพื่อล้มล้างอำนาจเผด็จการนั่นเอง เสมือนพลังประชาชนอันมหาศาลรวมอยู่ที่จุดเดียวย่อมจะมีชัยชนะมากกว่าปราชัย

แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front)

แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร หรือขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้นี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายซ้ายที่มีบทบาทมากตั้งแต่มาร์กอสเริ่มประกาศกฎอัยการศึกจนถึงปัจจุบัน ในช่วงที่มาร์กอสมีอำนาจอยู่นั้นกฎแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ก็มีบทบาทอยู่สามช่วงคือ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๗๓ เมื่อมาร์กอสเริ่มประกาศใช้กฎอัยการศึก ปี ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๗๗ เมื่อมีการเจรจากันกับรัฐบาลว่าจะหยุดยิง และเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๑ เมื่อมาร์กอสประกาศยกเลิกการใช้กฎอัยการศึก

เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ถาวรในฟิลิปปินส์ ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดขบวนการมุสลิมแบ่งแยกดินแดน ประวัติของขบวนการในช่วงต่างๆ ความแตกแยกภายในกลุ่ม และความขัดแย้งกับรัฐบาลมาร์กอสจนเป็นเหตุให้รวมกันต่อต้านมาร์กอส

๑. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้

โจเอล เดอ ลอส ซานโตส (Joel De Los Santos)^{๓๐} และอัลเฟรโด ที.

^{๓๐} R. Joel Jalal-ud-din De los Santos, "Towards a Solution of the Moro Problem" *Southeast Asian Affairs 1978* (Singapore : ISES, 1979), p. 211.

เทียมสัน (Alfredo T. Tiamson)^{๓๑} ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดขบวนการมีดังนี้

- เกิดจากกลุ่มนักการเมืองที่ต้องการแสวงหาอำนาจทางการเมืองทางภาคใต้
- เกิดจากกลุ่มชนวนาที่ต้องการจะช่วงชิงที่ดินกลับคืนมาจากพวกคริสเตียนทางภาคใต้
- เกิดจากการที่ทหารและตำรวจใช้กระบวนการนี้เป็นเครื่องมือของการแก้แค้นระหว่างกัน
- เกิดจากความต้องการของผู้นำศาสนาซึ่งใช้กระบวนการนี้เพื่อที่จะสร้างรัฐตามแบบอุดมการณ์อิสลาม
- เกิดจากอุดมการณ์ของคนรุ่นหนุ่มสาวที่ต้องการจะกระทำหน้าที่ให้สังคมให้ได้รับความยุติธรรม
- เกิดจากการชักชวนญาติและเพื่อนฝูงให้เข้าร่วมในขบวนการด้วย

สรุปแล้วผู้นำของขบวนการนี้เมื่อพิจารณาแล้วประกอบขึ้นด้วย ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาปัญญาชน กลุ่มนักการเมืองที่ทะเลาะทะเลาะและไม่พอใจต่อสภาพของตัวเองในปัจจุบัน และกลุ่มที่มีอุดมการณ์ทางศาสนาอย่างเหนียวแน่น

ความขัดแย้งระหว่างกบฏแบ่งแยกดินแดนมุสลิมภาคใต้และรัฐบาลมาร์กอสมีมาโดยตลอดที่มาร์กอสครองอำนาจอยู่ และเป็นจุดสำคัญที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล สิ่งที่ผู้เขียนจะเสนอต่อไปนี้เป็นคือ ประวัติของขบวนการแบ่ง

^{๓๑} ดูเพิ่มเติมที่ Alfredo T. Tiamson and Rosalinda N. Caneda, *The Southern Philippines Issue: Reading in the Mindanao Problem*, vol. 1 (Marawi City : Southern Philippine Center for Peace Studies, Mindanao State University, 1979).

แยกดินแดนภาคใต้ตั้งแต่สมัยชาวมุสลิมอพยพเข้ามาอย่างคร่ำครวญ ต่อจากนั้นจะกล่าวถึง กระบวนการแบ่งแยกดินแดนช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๕, ๑๙๗๖-๑๙๗๘, ๑๙๘๐-๑๙๘๑ และความแตกแยกของขบวนการมุสลิม โดยที่ผู้เขียนจะพยายามชี้ให้เห็นว่ามาร์กอสได้กระทำการอย่างไรต่อขบวนการนี้ในการแก้ปัญหาของประเทศ

๒. ประวัติแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร

ปัญหามุสลิมหรือปัญหาแห่งชาติ "Moro" เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างพวกคริสเตียนและพวกมุสลิมซึ่งอยู่ทางภาคใต้^{๓๒} ซึ่งมีรากฐานมาตั้งแต่มาก่อนที่ฟิลิปปินส์จะตกเป็นเมืองขึ้นของสเปน ก่อนที่สเปนจะเข้ามาครอบครองฟิลิปปินส์ในศตวรรษที่ ๑๖ ได้มีสุลต่านมุสลิมอยู่ก่อนแล้วในมินดาเนา (Mindanao) และซูลู (Sulu) นอกจากนั้นชาวมุสลิมก็ได้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็วไปทางเหนือถึงมินโดโร (Mindoro) ลูซอน (Luzon) และวิซายา (Visayas) โดยการแต่งงานกับชาวพื้นเมืองเดิม ศูนย์กลางของอิสลามในช่วงแรกนี้อยู่ที่โจโล (Jolo) ซึ่งเป็นที่ทำการค้าขายติดต่อกันระหว่างจีนและทางตะวันตกของชาว

ในช่วงต่อมาสเปนและสหรัฐฯ ได้เข้าครอบครองฟิลิปปินส์ทำให้ชาวมุสลิมเหล่านี้สูญเสียอิสรภาพของตัวเองไป จึงได้พยายามขอความช่วยเหลือจากมุสลิมต่างชาติ ในช่วงนี้มีชาวมุสลิมอพยพมาตั้งถิ่นฐานในฟิลิปปินส์กันมากขึ้น คือในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๐๓-๑๙๓๙ ปรากฏว่ามีผู้อพยพเข้ามาประมาณ ๑.๔ ล้านคน และนอกจากนั้นมีการลงทุนในมินดาเนามากขึ้น กิจกรรมทางการเกษตรและการค้าเพิ่มขึ้นด้วย^{๓๓} นอกจากการอพยพเข้ามาของมุสลิมแล้วยังมีชาวจีนและ

^{๓๒} Peter Gosring, *Muslim Filipinos-Heritage and Horizon* (Quezon City : New Day Publishers, 1979), p. 216.

^{๓๓} *Ibid.*, p. 36.

ชาวคริสเตียนได้เข้ามาลงทุนมากขึ้นด้วย พวกนี้ได้ไปแย่งที่ทำกินของชาวมุสลิมซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่เดิม ทำให้เกิดความบาดหมางกันและมีการสู้รบกันขึ้นระหว่างพวกคริสเตียนและพวกมุสลิม ทางฝ่ายรัฐบาลได้ส่งทหารไปช่วยชาวคริสเตียนในการสู้รบด้วย ทำให้เหตุการณ์ตึงเครียดมากขึ้น เพราะชาวมุสลิมเข้าใจว่ารัฐบาลเข้าข้างฝ่ายคริสเตียน

ในช่วงหลังสงครามจากปี ค.ศ. ๑๙๔๘ เป็นต้นมา ได้มีชาวคริสเตียนอพยพเข้าไปอยู่ในเขตมุสลิมมากขึ้นโดยเฉพาะในโคตบาโต (Cotabato) ดาเวา (Davao) ซัมบวงกา (Zamboanga) อากูซาน (Agusan) และลานเนา (Lanao) การอพยพเข้าไปในภาคใต้ครั้งนี้สร้างความหนักใจให้กับรัฐบาลมาก เนื่องจากได้เกิดการสู้รบกันอย่างหนักทั้งสองฝ่ายเพราะพวกคริสเตียนไปแย่งที่ทำกินของชาวมุสลิมมากขึ้น ในการสู้รบครั้งนี้ชาวมุสลิมยังได้ขอความช่วยเหลือจากต่างชาติทางด้านเงินทุนและอาวุธ^{๓๔} การก่อวินความวุ่นวายมีมากขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ เช่น มุสลิมสู้รบกับชาวคริสเตียน ทหารรัฐบาลสู้รบกับทหารฝ่ายมุสลิมและชาวคริสเตียน กองทัพส่วนตัวต่อสู้กับทหารของฝ่ายรัฐบาล เหตุการณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึก^{๓๕}

๓. แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๕

ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๐ ได้มีการสู้รบเกิดขึ้นระหว่างชาวมุสลิมและชาวคริสเตียนในโคตบาโต ความตึงเครียดมีมากขึ้นเมื่อชาวมุสลิมทราบข่าวว่าชาวคริสเตียนได้รับความช่วยเหลือด้านอาวุธจากหน่วยตำรวจฟิลิปปินส์ และในปี ค.ศ. ๑๙๗๒

^{๓๔} *Ibid.*; S. K. Tan, *The Filipino Muslim Armed Struggle, 1900-1972* (Manila : Filipinas Foundation, 1977).

^{๓๕} T.J.S. George, *Revolt in Mindanao* (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1980).

เป็นปีที่กำหนดให้มีการเลือกตั้ง ทำให้มีการหาเสียงกันมากในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ จากการหาเสียงดังกล่าวก็ได้มีการปะทะกันระหว่างผู้สมัครทั้งสองฝ่ายด้วย เหตุการณ์ภาคใต้จึงทวีความรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม จนเป็นเหตุให้มาร์กอสใช้เป็นข้ออ้างในการประกาศใช้กฎอัยการศึกในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ หลังจากการประกาศกฎอัยการศึกแล้ว มาร์กอสก็ได้สั่งจับและปราบปรามฝ่ายมุสลิม ด้วยเหตุนี้เองสร้างความโกรธแค้นให้กับพวกมุสลิมมาก จึงได้เริ่มก่อความวุ่นวายและได้ขอความช่วยเหลือจากองค์การมุสลิมต่างประเทศด้วย พร้อมกันนี้นักศึกษามุสลิมก็ได้ปลุกระดมความเป็น "ชาตินิยม" ซึ่งเป็นเชื้อชาติทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์ เป็นที่เข้าใจกันว่า การปลุกระดมครั้งนี้มุสลิมในฟิลิปปินส์ได้รับความช่วยเหลือในด้านกลยุทธ์ การวางแผนและการทหาร รวมทั้งเงินทุนในการกระทำการจาก ตุน มุสตาฟา (Tun Mustapha) จากรัฐซาบาห์ของมาเลเซียและกาดดาฟี (Kadafi) จากลิเบีย^{๓๖} บรรดาผู้นำในกระบวนการในระยะเริ่มแรกได้แก่ นูร์ มิซัวรี (Nur Misuari) อับดุลคาร์ อัลลอนโต (Abul Khayr Alonto) อิดาร์ ทัมปี (Idar Tampi) และอาเมลิล มาลาเกอ (Amelil Malaquik)^{๓๗} การเรียกร้องครั้งนี้เขาต้องการให้ภาคใต้แยกตัวเป็นรัฐอิสระ และให้รัฐบาลยอมรับว่าแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร เป็นกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมายที่เป็นตัวแทนของมุสลิมทั่วประเทศ^{๓๘} เนื่องจากเกิดการบีบคั้นในราคาน้ำมันภายในประเทศ และมีการแทรกแซงของมุสลิมต่างชาตินิยมมากขึ้น รัฐบาลมาร์กอสจึงได้ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้มุสลิมหยุดกระทำการ เช่น เจรจากับหัวหน้ามุสลิมแต่งตั้งบุคคลมาดำรงตำแหน่งในรัฐบาล ประกาศโครงการพัฒนาภาคใต้ในเขตที่มีมุสลิมหนาแน่นและในขณะเดียวกันก็ได้กระจาย

^{๓๖} De los Santos, *op. cit.*, p. 212

^{๓๗} George, *op. cit.*, pp. 117-230.

^{๓๘} Republic of the Philippines, Dept. of Foreign Affairs, *The Southwestern Philippines Question* (Manila : Dept. of Foreign Affairs, 1977), pp. 48-50.

ข่าวการแทรกแซงของต่างชาติ การคอร์รัปชันและความแตกแยกของมุสลิมภาคใต้ เพื่อเป็นการสร้างความแตกแยกภายในหมู่มุสลิมด้วย ปรากฏว่าความช่วยเหลือด้านอาวุธจากต่างชาติน้อยลง ประกอบกับพฤติกรรมของมุสลิมในช่วงนี้เสียมาก เช่น จี้เครื่องบิน การฆาตวินัยต่างๆ ความแตกแยกกันระหว่างกลุ่มทำให้การก่อวินาศกรรมในประเทศลดน้อยลงด้วย เพราะประชาชนทางภาคใต้ไม่สนับสนุนเท่าที่ควร

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ รัฐบาลก็ได้ประกาศโครงการพัฒนาภาคใต้โดยในขั้นแรกได้จัดตั้งคณะกรรมการศึกษาปัญหาต่างๆ ให้ชื่อว่า คณะกรรมาธิการบูรณาการแห่งชาติ (The Commission on National Integration - CNI) เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และความมั่นคงทางการเมืองขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ได้จัดตั้งธนาคารสำหรับชาวมุสลิมชื่อ ธนาคารอามานาห์ (Amanah Bank) จัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ประกาศวันฉลองการรื่นเริงของชาวมุสลิมและแถลงการณ์เกี่ยวกับโครงการที่จะพัฒนาหลายโครงการด้วยกัน รวมทั้งจะรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับมุสลิมไว้ด้วยกัน ด้วยการพัฒนาดินแดนทางภาคใต้นี้ได้กระทำการรวมกันในระหว่างหน่วยงานหลายฝ่าย

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ โครงการช่วยเหลือฟื้นฟูความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงทางการเมืองได้ถูกจัดตั้งขึ้นอีกภายใต้ชื่อ Southern Philippine Development Authority - SPDA) และในกลางปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ก่อนการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของกลุ่มอิสลาม มาร์กอสก็ได้เสนอที่จะปรับโครงสร้างของฟิลิปปินส์ภาคใต้เสียใหม่ โดยจะให้มีการปกครองเป็นอิสระจากรัฐบาลกลาง เพื่อเป็นการเอาใจแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรมิให้ก่อวินาศกรรมขึ้น แต่โดยความเป็นจริงแล้วแม้มาร์กอสจะประกาศโครงการต่าง ๆ มากมายดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่การปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่แท้จริงมีค่อนข้างน้อย เพราะรัฐบาลมิได้กระทำให้จริงจังจึงทำให้ขบวนการนี้ปฏิบัติการรุกรานรัฐบาลมากขึ้น เพราะรัฐบาลไม่มีความจริงใจ รัฐบาลไม่สามารถที่จะทำให้พวกนี้ยอม

จำนวนได้ และไม่สามารถที่จะทำให้พวกนี้ตัดขาดออกจากกลุ่มมุสลิมนานาชาติที่ให้ความช่วยเหลืออยู่ เพราะพวกนี้มีอุดมการณ์เป็นของตัวเองที่เหนียวแน่นมาก

๔. แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๗๙

ในช่วงนี้ได้มีการพบปะกันระหว่างตัวแทนของรัฐบาล และตัวแทนของที่ประชุมอิสลามระหว่างประเทศ โดยนางอีเมลดา มาร์กอส ได้ไปที่เมืองตริโปลีในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๖ เพื่อเจรจาและตกลงกันในระหว่างสามฝ่ายคือ รัฐบาลฟิลิปปินส์ ที่ประชุมอิสลามระหว่างประเทศ และขบวนการแยกดินแดนภาคใต้ การเจรจาได้ตกลงกันที่จะหยุดยิง ส่วนข้อเสนอที่จะให้ภาคใต้เป็นรัฐอิสระนั้นยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ โดยทั้งสามฝ่ายตกลงกันว่าจะให้เป็นรัฐอิสระแก่ ๑๓ จังหวัดทางภาคใต้ โดยจะเสนอเป็นกฎหมายในศาลมุสลิม ในสภาแห่งชาติในคณะกรรมการบริหาร และรัฐบาลกลาง และให้มีการเก็บภาษีแร่ธาตุของรัฐนี้ตามสัดส่วนของประเทศ รัฐบาลกลางจะควบคุมนโยบายต่างประเทศและการป้องกันประเทศ ส่วนบทบาทของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ในกองกำลังของฟิลิปปินส์รวมทั้งโครงสร้างและนโยบายของการจัดตั้งเป็นรัฐอิสระจะมีการถกเถียงกันในรายละเอียดต่อไป^{๓๔} แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรรู้สึกจะพอใจในข้อเสนอดังกล่าว แต่ก็ยืนยันที่จะรวม ๒๑ จังหวัดภาคใต้ (รวมจังหวัดทั้งหมดของเกาะมินดาเนา พัลลาวัน บาสิลัน และซูลู) แทนที่จะเป็น ๑๓ จังหวัดตามที่รัฐบาลเสนอ แต่อย่างไรก็ตามมาร์กอสได้เจรจาขอหยั่งเสียงประชามติของรัฐอิสลามทางภาคใต้ทั้งหมด ปรากฏว่าการหยั่งเสียงถูกเลื่อนออกไปหลายครั้ง ซึ่งสร้างความไม่พอใจกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรมาก ในขณะที่เดียวกันที่ประชุมอิสลามระหว่างประเทศที่เมืองตริโปลีได้มีมติไม่ให้ตกลงกับข้อเสนอของมาร์กอส ทำให้

^{๓๔} *Ibid.*, pp. 76-82.

มาร์กอสต้องส่งนางอีเมลดา มาร์กอสไปเจรจาอีกครั้งในวันที่ ๑๘-๑๙ เดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๗๗ และได้ประกาศยืนยันว่าเขาจะให้จังหวัด ๑๓ จังหวัดเป็นอิสระและแต่งตั้งให้ นูร์ มิซวีร์ ประธานคณะกรรมการกลางของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร เป็นหัวหน้าควบคุมจังหวัดเหล่านี้ โดยมีคณะกรรมการร่วมด้วย ๑๕ คน ผู้ว่าราชการจังหวัด ๑๓ จังหวัด และผู้ดูแลภาคคือ ซิเมออน ดาตุมานอง (Simeon Datumanong) ซึ่งเป็นคนของรัฐบาลร่วมด้วย^{๔๐} ปรากฏว่าสมาชิกของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรไม่สนใจต่อประกาศนี้ หลังจากนั้นมาร์กอสก็ได้หวั่นเสียงประชาชนตามคำถามที่รัฐบาลตั้งขึ้นมา แต่ได้ตัดคำถามที่ฝ่ายแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเสนอที่เกี่ยวกับเขตแดน การหวั่นเสียงครั้งนี้ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ยอมแยกออกจากรัฐบาล ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเป็นอันมาก เพราะคำถามที่รัฐบาลถามเป็นคำถามที่โน้มเอียงไปในทางเข้าข้างรัฐบาลเสียมากกว่า

๕. แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๑

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๑ เป็นปีที่มาร์กอสประกาศยกเลิกกฎอัยการศึกและดำริที่จะให้มีการเลือกตั้ง ในการนี้มาร์กอสได้ปรับโครงสร้างของรัฐบาลเสียใหม่คือ ส่วนแรกแบ่งการบริหารรัฐบาลเป็น ระดับภาค จังหวัด และท้องถิ่น โดยผู้บริหารทั้งสามระดับจะจัดให้มีการเลือกตั้งกัน ส่วนที่สอง ปรับปรุงกองทัพของฟิลิปปินส์โดยให้มีกำลังมากขึ้น ส่วนที่สามพยายามดึงบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับการรวมกลุ่มของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร หรือผู้ที่มีความคิดแตกแยกกับกลุ่มนี้มาเข้ากับฝ่ายรัฐบาลและดำเนินการยุยงส่งเสริมสมาชิกในกลุ่มให้แตกแยกกัน

^{๔๐} *Ibid.*, pp. 95-98.

สำหรับในโครงสร้างของรัฐบาลที่เกี่ยวกับมุสลิมนี้ กำหนดไว้ว่าตัวแทนของภาคที่อยู่ในเมือง โคตาบาโต และซัมบวงกา จะเป็นตัวแทนระดับภาคไปที่สภาแห่งชาติเมืองละ ๑ คน คณะกรรมการบริหารเมืองละ ๑ คน และกรรมการเหล่านี้จะเป็นผู้ฝึกการเป็นผู้นำแก่ชาวมุสลิมในท้องถิ่นนี้ด้วย^{๕๑}

ในระยะแรกการดำเนินการค่อนข้างจะเป็นไปด้วยดี แต่ก็ยังมีเขตที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลได้แก่ ภาคที่ ๙ ซึ่งผู้นำภาคต่อต้านพรรคขบวนการสังคมนิยมของรัฐบาลชื่อ ซีซาร์ คลิมาโค (Cesar Climaco) ซึ่งอยู่ในเมืองซัมบวงกา ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐบาลจะต้องใช้จ่ายไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แทนที่จะนำเงินนั้นมาพัฒนาภาคใต้ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ในภาค ๑๒ ก็ต้องการให้มาร์กอสเลือกผู้แทนที่เป็นสมาชิกของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเข้าไปในสภา จากการแข็งข้อของผู้นำทั้ง ๒ ภาคนี้เอง ทำให้มาร์กอสต้องเพิ่มกองกำลังทหารของรัฐบาลในเขตนี้มากขึ้น ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับฝ่ายมุสลิมเป็นอันมาก ในบรรดาผู้ต่อต้านก็ยังมีชาวมุสลิมที่ซื่อสัตย์ต่อมาร์กอสอยู่ เพราะพวกนี้ยึดถือ ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งมีอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์และถือปฏิบัติเป็นประเพณีเป็นเวลานาน มุสลิมจึงแตกแยกออกเป็น ๒ พวกในระยะนี้ คือพวกที่เข้ากับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร และพวกมาร์กอส และในขณะเดียวกันก็มีการแตกแยกภายในกลุ่มของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรอีกด้วย^{๕๒}

๖. ความแตกแยกของขบวนการมุสลิมแบ่งแยกดินแดนภาคใต้

เป็นที่น่าสังเกตว่าทำไมขบวนการนี้กระทำการไม่สำเร็จทั้งๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากต่างชาติมากมาย สาเหตุประการสำคัญเกิดจากความแตกแยก

^{๕๑} *Ibid.*, p. 85.

^{๕๒} *Bulletin Today*, April 11, 1979, p. 1.

ของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเอง ซึ่งแตกแยกออกเป็นหลายกลุ่มแต่ละกลุ่มก็มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไปทำให้การรวมตัวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะในต้นทศวรรษที่ ๑๙๗๐ ในช่วงนี้ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรขึ้นที่ลิเบีย ภายใต้การอุปถัมภ์ของกัตดาฟี ในบรรดาผู้นำเหล่านี้มี นูร์ มิซวารี ผู้นำขบวนการในฟิลิปปินส์รวมอยู่ด้วย ซึ่งความไม่พอใจให้กับฮาซิม ซาลามัต (Hashim Salamat) ที่ต้องการจะเป็นใหญ่แทน นูร์ มิซวารี ฉะนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ฮาซิม ซาลามัต ได้หาฐานสนับสนุนตัวเองได้ที่ไคโร ในขณะที่เขาเป็นประธานของคณะกรรมการฝ่ายต่างประเทศของกลุ่มที่มีฐานอยู่ที่ไคโร เขาได้กล่าวหา นูร์ ต่อที่ประชุมอิสลามต่าง-ประเทศว่าเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์และทำการคอร์รัปชัน และเสนอตัวเองเป็นประธานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรแทน แต่ที่ประชุมไม่ยอมรับ ในปีเดียวกันนี้เองได้มีการแยกกลุ่มมารวมตัวกันระหว่างองค์กรปลดปล่อยบังซา โมโร (The Bangsa Moro Liberation Organization - BMLO) ซึ่งมีฐานอยู่ที่เจดดาห์นำโดยสุลต่าน ฮารูน อัลราซิด ลัคมัน (Sultan Haroun Al-Rashid Lucman) และกลุ่มธุรกิจเอกชนอเมริกัน^{๓๓} และในปี ค.ศ. ๑๙๗๗-๑๙๗๘ ได้เกิดความขัดแย้งระหว่าง นูร์ มิซวารี และอับดุล คาร์ อัลลอนโด^{๓๔} ทำให้แนวความคิดแตกแยกเป็น ๒ ฝ่าย นูร์ มิซวารี ได้จัดตั้งเจ้าหน้าที่ใหม่ในขบวนการซึ่งอยู่ในดามัสกัส เจดดาห์ และเตหะราน รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือจากกษัตริย์คาลิด (Khalid) จากซาอุดีอาระเบีย และจากโคโมนี ในขณะที่เดียวกัน ฮาซิม ซาลามัต ก็ได้ไปสร้างพรรคพวกตัวเองที่ปากีสถาน แต่ความนิยมตัวเขาในฟิลิปปินส์ภาคใต้ลดลงไปมาก

^{๓๓} Gosring, *op. cit.*, p. 239.

^{๓๔} ต่อมาได้ยอมแพ้แก่รัฐบาลและเป็นประธานในเขต ๑๒.

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๑ เบนิกโน อากีโน ได้ไปเยี่ยม นูร์ มิซวรี ในตามัสกัสและเจตดาห์ ในการนี้เขาก็ทำการประนีประนอมระหว่าง นูร์ มิซวรี และลักมันแต่ไม่สำเร็จ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๒ ได้เกิดการแตกแยกกันอีกในแนวร่วม-ปลดปล่อยแห่งชาติโมโร โดยรองประธานติมาซังไก ปุนดาโต (Dimasankay Pundato) จากมาราเนา ได้ตั้งกลุ่มใหม่ชื่อว่า MNLF-Reformist Group (MNLF-RG) ในเจตดาห์ และได้รวมตัวกับองค์กรปลดปล่อยแห่งชาติมังซา โมโร และฮาซิม ซาลามัต จัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นให้ชื่อว่า Organization MNLF Moro Islamic Liberation Front การแตกแยกครั้งนี้เนื่องมาจากความต้องการที่จะเป็นประธานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรนั่นเอง ต่อมากลุ่มนี้เลือก ปุนดาโตเป็นประธานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร แต่ที่ประชุมอิสลามระหว่างประเทศยังคงตกลงที่จะให้ นูร์ มิซวรี เป็นประธาน จากการแตกแยกครั้งนี้ทำให้สภามุสลิมโลกได้จัดการประชุมกันที่การาจี้ เพื่อหาทางประนีประนอมแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ^{๔๔} แต่อย่างไรก็ตาม นูร์ มิซวรี ก็ยังเป็นผู้นำขบวนการอยู่ และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับขบวนการโมโรต่างประเทศด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้นำของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรหลายคนได้ลาออกจากขบวนการ เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของ นูร์ มิซวรี ที่เอาใจฝักใฝ่กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ เพื่อให้สองกลุ่มนี้ส่งเสริมการแบ่งแยกดินแดนซึ่งชาวมุสลิมบางส่วนไม่เห็นด้วย

จากการกล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า กองกำลังของมุสลิมแบ่งได้หลายกลุ่มกระจ่ายไปตามเขตต่าง ๆ ลินดี วอชเบิร์น (Lindy Washburn)^{๔๖} กล่าวว่า ในเขตลาเนา มีอยู่ ๕ กลุ่มด้วยกันคือ

^{๔๔} *Dansalan Quarterly* IV, 3 (1983) : 178-179.

^{๔๖} Lindy Washburn, "Muslim Resistance With or Without Elite", *Southeast Asia Chronicle* (October 1980) : 18-24.

กลุ่มแรก มีผู้นำชื่อ อับดุล คาร์ อาลอนโต เป็นผู้บัญชาการอยู่ทางเหนือของมินดาเนา กลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพบังซา โมโร (Bangsa Moro Army) ซึ่งเป็นกองกำลังของ MNLF กลุ่มนี้ได้ต่อสู้กับกลุ่มอื่น ๆ และได้รับชัยชนะทั้งหมดทางภาคใต้

กลุ่มที่สอง มีผู้นำชื่อ จาไมล์ ลัคมัน เป็นผู้บัญชาการฝ่ายสนามขององค์การปลดปล่อยบังซา โมโร (BMLO) องค์การนี้เป็นองค์การที่มีสมาชิกเป็นหัวเก่าได้รับการสนับสนุนจากชาอูตีอาระเบีย และได้มาเข้ากับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร

กลุ่มที่สาม นำโดย แจ็ค ดิมัส เป็นนักปฏิรูปอุดมการณ์ของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ และเป็นรองประธานของแนวร่วมคณะกรรมการกลาง

กลุ่มที่สี่ เรียกว่า กลุ่มของอาลิม (Alim's Group) ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร นำโดยครูสอนศาสนาจากตะวันออกกลางชื่อ ฮาซิม ซาลามัต

กลุ่มที่ห้า เป็นแนวผู้นำก่อนปฏิบัติภารกิจหลักาเรียกค่าไถ่ซึ่งมี ลอยด์ แวน มิเตอร์ เป็นหัวหน้า กลุ่มนี้ทำงานร่วมกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร แจ็ค ดิมัส และจาไมล์ ลัคมัน

นอกจากพวกมุสลิมที่รวมกลุ่มกันกับขบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีพวกมุสลิมที่รวมกับกลุ่มโปรเตสแตนต์ คาทอลิก และแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติซึ่งสังกัดพรรคคอมมิวนิสต์ กลุ่มที่ร่วมกับแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาตินี้ได้ออกหนังสือพิมพ์ชื่อ "Moro" และจุลสารชื่อ Two Hills of the Same Land และกลุ่มนี้ยังได้ต่อต้านการปฏิบัติการของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ซึ่งสนับสนุนโดยตรีโปลี กลุ่มนี้จะมีนักศึกษาต่างชาติหัวรุนแรงรวมอยู่ด้วย

นอกจากเขตลานาดังกล่าวแล้ว ยังมีกลุ่มต่าง ๆ ในเขตโคดาบาโต ซึ่งรวมกันเป็นคณะกรรมการให้ชื่อว่า Katabato Revolutionary Committee ซึ่งอยู่

ภายใต้เครือข่ายของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร มีผู้บัญชาการที่สำคัญคือ ฮาซิม ซาลามัต อาลี โมรัต (Ali Morad) และอิบราฮิม เซมา (Ibrahim Sema)^{๔๗}

ถึงแม้จะมีการแบ่งแยกกันก็ตาม แต่ศูนย์การปฏิบัติการของขบวนการนั้น ยังรวมอยู่ที่เมืองซัมบวงกา บาสิลัน (Basilan) ซูลู และตาวิ ตาวิ (Tawi Tawi) และมีการออกข่าวร่วมกันชื่อ Bangsa Moro News

จากการกล่าวถึงกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วจะเห็นว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ยังมีความขัดแย้งกันอยู่แบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ที่มีอุดมการณ์ต่างกัน บวงพวกก็ได้รับการสนับสนุนจากซาอุดีอาระเบีย บางพวกก็ได้รับการสนับสนุนจากอิหร่าน จากมาเลเซีย จากลิเบีย บางพวกก็ได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ ทำให้การรวมตัวกันต่อต้านรัฐบาลมาร์กอสเป็นไปได้ยาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามพวกที่ปฏิบัติการค่อนข้างจะได้ผลได้แก่ แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ซึ่งได้รับการบัญชาการจากการประชุมอิสลามระหว่างประเทศ และตรีโปลี และมี นูร์ เป็นหัวหน้า

ทางฝ่ายรัฐบาลมาร์กอสก็ยังไม่สามารถประนีประนอมได้ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๑ เพราะโครงการที่รัฐบาลประกาศว่าจะฟื้นฟูและพัฒนาภาคใต้ก็เป็นเพียงประกาศออกมาแต่ยังไม่ปฏิบัติการอย่างจริงจัง^{๔๘} ทำให้แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเสื่อมความศรัทธาในรัฐบาลและตัวมาร์กอส รวมทั้งข้อเสนอในการแบ่งแยกดินแดนในช่วงนี้ของรัฐบาลก็ยังเพิกเฉยอยู่ จึงเป็นที่คาดคะเนในช่วงนั้นว่าหากมีการระส่ำระสายเกิดขึ้นในรัฐบาล กลุ่มนี้อาจจะฉวยโอกาสร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ขึ้นมาได้

^{๔๗} Ibid..

^{๔๘} โครงการนี้มีชื่อว่า Southern Philippines Development Authority-SPDA นำโดย อีเมลดา มาร์กอส

สรุปแล้วเมื่อพิจารณาดูความต้องการของทั้งฝ่ายรัฐบาลและแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรแล้ว จะเห็นดังนี้

๑. ฝ่ายรัฐบาลยังไม่เต็มใจที่จะให้อิสราภาพแก่จังหวัดทางภาคใต้ เพราะเท่ากับมาร์กอสสูญเสียการควบคุมทางภาคใต้ไปซึ่งจะเป็นอันตรายต่อรัฐบาลต่อไป เนื่องจากมาร์กอสไม่แน่ใจว่าเมื่อให้เมืองเหล่านี้เป็นอิสระแล้ว แนวร่วมนี้จะไม่ก่อความวุ่นวายอีก

๒. มาร์กอสไม่ต้องการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติซึ่งรัฐบาลควบคุมอยู่ทางภาคใต้ไป เพราะรัฐบาลเก็บภาษีจากจังหวัดเหล่านี้ได้มากกว่าจังหวัดทางภาคอื่น ๆ ของประเทศ

๓. มาร์กอสไม่แน่ใจว่าผู้นำในขบวนการจะมาเป็นใหญ่หรือมีอำนาจในฟิลิปปินส์แข่งขันกับเขาในขณะนั้น

ส่วนแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเองนั้น ก็มีเหตุผลของตัวเองดังนี้

๑. พวกเขาไม่ต้องการให้มาร์กอสมาปกครอง เพราะเขาไม่ศรัทธาในการปกครองของมาร์กอสที่ใช้อำนาจเกินขอบเขต

๒. พวกเขาต้องการแยกจังหวัดทางภาคใต้ออกมาเพื่อจะได้เก็บภาษีเป็นของตัวเอง ซึ่งไม่ต้องส่งให้รัฐบาลกลาง ภาษีดังกล่าวจะนำความเจริญให้ภาคใต้ได้มากกว่าที่จะอยู่กับรัฐบาล

๓. พวกเขาจะต้องมีการติดต่อและเชื้อฟุ้งรัฐบาลอิสลามระหว่างประเทศอยู่มากกว่าที่จะเชื้อฟุ้งรัฐบาลมาร์กอส เพราะเขาได้ผลประโยชน์จากต่างชาติมากกว่า และพร้อมที่จะบีบบาร์กอสเรื่องน้ำมันได้ทุกเมื่อ

ถ้าจะดูแผนการของมาร์กอสต่อแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร เท่าที่ผ่านมาแล้ว อาจพิจารณาได้เป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. มาร์กอสดำเนินการพัฒนาภาคใต้โดยมีกรรมการรับผิดชอบคือ คณะกรรมการการบูรณาการแห่งชาติ (Commission on National Integration - CNI) และคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ (Southern Philippines Development Authority - SPDA) เพื่อเป็นการเอาใจทางภาคใต้มิให้เกิดความวุ่นวาย รวมทั้งให้เงินกู้สนับสนุนแก่ทางภาคใต้ แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะรัฐบาลมิได้ทำอย่างจริงจัง

๒. ในขณะที่มาร์กอสส่งเสริมแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรนี้ เขาก็ปฏิเสธการรวมตัวของ การตั้งถิ่นฐานของชนชาติโมโร ซึ่งเป็นเผ่าของมุสลิมทางภาคใต้โดยพยายามหาจุดอ่อนของการแตกแยกของเผ่าพันธุ์หลายเผ่าในฟิลิปปินส์ และความขัดแย้งของพวกมุสลิมชั้นหัวหน้า โจมตีแนวร่วมนี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ในที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของอิสลามได้พยายามประนีประนอมระหว่างรัฐบาลกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร มาร์กอสก็ได้พยายามเจรจาด้วย แต่ในขณะเดียวกันเขาก็ได้ปฏิเสธข้อตกลงที่การประชุมอิสลามได้ขอร้องเกี่ยวกับการรวมจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ นอกจากนี้ยังได้เลือกชาวมุสลิมที่เป็นพวกรัฐบาลเข้าไปแทรกแซงในแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร และพยายามชักจูงบุคคลชั้นหัวหน้าให้เปลี่ยนแปลงความตั้งใจ โดยให้ทรัพย์สินเงินทอง และตำแหน่งหน้าที่การงานแก่ผู้กระทำการ แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จเท่าที่ควร

๓. ภายใต้อำนาจกดดันของการประชุมอิสลามระหว่างประเทศ มาร์กอสก็ได้เจรจากับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร โดยทางฝ่ายแนวร่วมฯ ได้เสนอให้มาร์กอสยุติการแทรกแซงและใช้บริวารก่อความทางภาคใต้ และให้แยกทางภาคใต้ ออกจากครอบครองของรัฐบาลโดยเร็ว ความกลัวที่ว่าที่ประชุมอิสลามระหว่างประเทศจะระงับการส่งน้ำมันมาฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ มาร์กอสก็ได้เจรจากับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรอีกครั้งเพื่อชะลอการต่อต้าน แต่การเจรจาก็ยังไม่ยุติจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๗๖ นางอีเมลดา มาร์กอส ได้ไปลิเบียเพื่อเจรจากรหยุดยิง จากข้อตกลง "ตริโปลี" ตกลงให้มุสลิมจัดการปกครองตัวเองใน ๑๓ จังหวัดภาคใต้ในมินดาเนา ซูลู และพัลลาวัน โดยจะออกกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจ

และการบริหารของรัฐที่รวมใหม่นี้ แต่รัฐบาลกลางจะต้องเข้าร่วมด้วย ปรากฏว่า ข้อเสนอนี้ได้ถูกปฏิเสธในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ จากการประชุมอิสลามระหว่างประเทศ เพราะมาร์กอสไม่ได้ให้จังหวัดภาคใต้ทั้งหมดปกครองตัวเอง แต่จะให้ปกครองตนเองในเขตที่มีชาวมุสลิมมากเท่านั้น หลังจากนั้นมาร์กอสก็ได้ทำการสำรวจประชามติประชาชนทางภาคใต้ว่ายินดีจะแยกออกจากรัฐบาลหรือไม่ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ยอมแยกออกจากรัฐบาล เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันในหมู่ประชาชนว่ามาร์กอสใช้วิธีการหยั่งเสียงประชามติเป็นเครื่องมือ โดยพยายามให้เงินและทรัพย์สินเงินทองแก่ผู้ปกครองท้องถิ่นระดมหาเสียงให้เข้าข้างรัฐบาล

๔. มาร์กอสได้ใช้วิธีการให้ทหารรัฐบาลไปสู้รบกับทหารของฝ่ายมุสลิม เป็นการปราบปราม ซึ่งเป็นการทำลายภาพพจน์ของรัฐบาลเป็นอย่างยิ่ง^{๔๔} แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ นโยบายของรัฐบาลได้เริ่มเปลี่ยนแปลงให้มีการปราบปรามน้อยลง ทั้งนี้เพราะมาร์กอสต้องการเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในแถบนี้มาก

แม้มาร์กอสจะใช้วิธีการดังกล่าวแล้วข้างต้นเพื่อมิให้มุสลิมทางภาคใต้แยกตัวออกไปก็ตาม ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะมาร์กอสมิได้มีความตั้งใจจริงที่จะให้แยกออกไป แต่ได้กระทำการต่าง ๆ เสมือนจะให้ภาคใต้ปกครองตัวเองเพื่อเอาใจมิให้ประชาชนแถบนี้เอาใจออกห่างรัฐบาลเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็ใช้วิธีการปราบปรามด้วยทหาร ทำให้แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรไม่ยอมรับข้อเสนอของรัฐบาล เพราะไม่แน่ใจว่ามาร์กอสจะกระทำตามที่สัญญาไว้จริง ด้วยเหตุนี้แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรยังคงปฏิบัติการรุกหนักในสมัยมาร์กอส

ถ้าจะดูแนวความคิดของมาร์กอสในแง่ที่ไม่อยากให้รัฐทางใต้แยกออกไปแล้ว ก็เป็นความคิดที่น่าจะเหมาะสม เพราะสะดวกต่อการปกครองของประเทศ รวมทั้งไม่ต้องเสียอริปไตยในส่วนนี้ไป อีกประการหนึ่งเขาคำนึงถึงผลประโยชน์

^{๔๔} Dansalan Quarterly IV, 2 (1983) : 117.

ของชาวคริสเตียนที่มีโซมุสลิมในเขตนี้ด้วย แต่วิธีการของเขาค่อนข้างจะรุนแรงในแง่ที่ใช้กำลังทหารปราบปราม อีกทั้งเขาไม่ตั้งใจจริงในการพัฒนาด้วย จึงสร้างความไม่พอใจกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรมาก

ถ้าจะดูว่าโอกาสที่แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร จะขึ้นมาใช้อำนาจเหนือรัฐบาลโดยดำเนินการแยกตัวมาจัดตั้งรัฐอิสระปกครองตัวเองได้นั้น ขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการหลายประการด้วยกัน ผู้เขียนขอเสนอแนวทางดังนี้

๑. ควรสร้างแนวความคิดร่วมกันในจุดประสงค์ที่แน่นอนของกลุ่ม
๒. ไม่ควรปฏิบัติการณ์ในลักษณะผู้ก่อการร้าย
๓. ควรระดมกำลังพวกชนชั้นระดับล่างให้เหนียวแน่นเพื่อต่อรองกับรัฐบาล
๔. ควรขอความช่วยเหลือจากผู้นำต่างชาติในการปฏิบัติการ โดยมีหลักการมากกว่าการก่อการร้าย
๕. ควรรวบรวมกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความคิดแตกแยกกันให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และระดมกำลังเรียกร้องต่อรัฐบาลโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่แท้จริงของภาคใต้

ศาสนจักร

ศาสนจักรในฟิลิปปินส์ เป็นสถาบันที่มีบทบาทมากสถาบันหนึ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวฟิลิปปินส์ ในระหว่างที่สเปนเข้าครอบครองฟิลิปปินส์นั้น สเปนได้นำเอาศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกเข้ามาด้วย และได้จัดให้สถาบันศาสนาคริสต์รวมอยู่กับรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้ศาสนาคริสต์เป็นสื่อในการชักชวนชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์มิให้กระด้างกระเดื่องต่อรัฐบาลสเปน นอกจากศาสนาคริสต์เข้ามาในแง่การเมืองแล้ว ยังได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความจงรักภักดี ระบบอุปถัมภ์ จริยธรรม และอุดมการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถยึดเหนี่ยวชาวพื้นเมืองได้

นับตั้งแต่นั้นมาศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็ได้เข้ามาสู่ชีวิตของชาวฟิลิปปินส์ และเป็นศาสนาประจำชาติที่ประชาชนนับถือว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์

ในสมัยที่สหรัฐฯ ได้เข้าครอบครองฟิลิปปินส์นั้น สหรัฐฯ มิได้ให้ความสำคัญกับศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกมากนัก และได้แยกศาสนจักรออกจากโครงสร้างของรัฐบาล แม้กระนั้นก็ตามศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็ยังเป็นที่ยอมรับกันเหมือนเช่นสเปนเคยครอบครอง ทั้งนี้เพราะสเปนได้ครอบครองฟิลิปปินส์เป็นเวลานานมากพอที่จะโน้มน้าวจิตใจชาวฟิลิปปินส์ได้มากกว่าสหรัฐฯ

มาในปัจจุบันสถาบันศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็ยังมีบทบาทสำคัญต่อรัฐบาลและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวฟิลิปปินส์มาก และเป็นสถาบันอิสระที่ไม่ขึ้นอยู่กับใคร เป็นที่น่าสังเกตว่าศาสนจักรเป็นสถาบันเดียวที่เป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรม ศิลธรรม และจริยธรรม ที่ประชาชนยอมรับและเชื่อฟังในขณะที่ประเทศเข้าขั้นวิกฤติหรือไม่มีเสถียรภาพ เพราะฉะนั้นจึงสามารถจะโน้มน้าวจิตใจประชาชนให้กระทำการอย่างใดก็ได้หากศาสนจักรต้องการ เท่าที่ผ่านมาสถาบันนี้ทำหน้าที่ประนีประนอมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนตั้งแต่สมัยมาร์กอสมีอำนาจจนสิ้นสุดอำนาจ สถาบันนี้มีอิสระที่จะวิจารณ์นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน การไม่เห็นด้วยกับการคุมขังบุคคลที่ไม่มีความผิด การใช้คนจนและทหารเป็นเครื่องมือทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาล รวมทั้งการจัดโครงสร้างการปกครองของรัฐบาลด้วย ศาสนจักรมีบทบาทสูงสุดหลังจากการฆาตกรรมเบนิกโน อากีโน ประมุขที่มีบทบาทอันสำคัญของศาสนจักรคือ ไฮเม่ ซิน เขาได้ร่วมในการฝังศพเบนิกโน อากีโน และเรียกร้องให้รัฐบาลเห็นแก่ประชาชนและมอบสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนเพื่อสิทธิมนุษยชน จนเป็นเหตุให้รัฐบาลมาร์กอสถูกโค่นล้มลง

เนื่องจากศาสนจักรเป็นกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพลที่มีความสำคัญต่อแนวความคิดและค่านิยมของชาวฟิลิปปินส์มาก ผู้อ่านจึงควรรู้จักเกี่ยวกับความเป็นมาต่าง ๆ ของศาสนจักร เพื่อเป็นพื้นฐานการเข้าใจมากยิ่งขึ้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในศาสนจักรคือโครงสร้างของศาสนจักร ซึ่งประกอบด้วย

๑. ศูนย์กลางของศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกคือ พระสันตปาปา และผู้นำพระในกรุงโรม เป็นองค์กรเหนือชาติที่ศาสนจักรจะต้องรับฟังและเชื่อฟัง

๒. คณะพระผู้นำในที่ประชุมพระโรมันคาทอลิกแห่งฟิลิปปินส์ และพระราชอาคณแห่งฟิลิปปินส์เป็นผู้คุมพระทั้งหมดในฟิลิปปินส์ รวมทั้งเป็นผู้ที่ควบคุมทรัพย์สินสมบัติของศาสนจักรด้วย

๓. คณะพระผู้นำในที่ประชุมพระท้องถิ่น ศูนย์ปฏิบัติการทางสังคม และพระอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในแขวงปกครองของคณะพระในท้องถิ่น

ศาสนจักรติดต่อกับประชาชนโดยทางพระท้องถิ่น ชุมชนคริสเตียน และสมาคมช่วยเหลือตัวเองของพระในท้องถิ่นนั้น ๆ ประชาชนในท้องถิ่นจึงใกล้ชิดกับพระท้องถิ่นมากจึงค่อนข้างจะมีอิทธิพลทางความคิดต่อประชาชนมากที่สุด แม้จะมีการแบ่งแยกโครงสร้างดังกล่าวแล้วข้างต้นก็ตาม พระที่อยู่ในโครงสร้างดังกล่าวมีอุดมการณ์และแนวความคิดที่ไม่เหมือนกัน ถ้าแบ่งตามแนวความคิดแล้วพระประกอบด้วย ๓ กลุ่ม คือ

๑. พระหัวเก่า ซึ่งมีจำนวนน้อย

๒. พระฝ่ายเป็นกลาง ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ฝ่ายนี้มี ไฮเม่ ซิน เป็นผู้นำ

๓. พระหัวก้าวหน้า มีความคิดก้าวหน้าซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนน้อยเช่นกัน

พระทั้ง ๓ กลุ่มนี้ มักจะมีความขัดแย้งอยู่บ่อยครั้งทำให้ ไฮเม่ ซิน พระราชาคณะทำการประนีประนอม เพราะท่านเป็นพระอาวุโสและเป็นกลางทำให้พระทั้ง ๓ กลุ่มเคารพนับถือมาก

นอกจากจะมีการแบ่งแยกกันข้างต้นแล้ว พระยังแบ่งกันตามศรัทธาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่งยศฐาบรรดาศักดิ์เป็นที่มาของความรำรวย จึงมีพระหลายคนที่ต้องการแสวงหา จึงเป็นที่วิจารณ์กันมากในเรื่องทรัพย์สินของศาสนจักรในปัจจุบัน ซึ่งเป็นมรดกประเพณีตกทอดมาจากสเปน พระพวกนี้จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยการเก็บ

ภาชีจากโรงเรียน วิทยาลัย และจากการให้เช่าที่ดินที่เป็นของวัดซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้พระหัวก้าวหน้าไม่เห็นด้วยและพยายามปฏิรูประบบนี้

ดังกล่าวแล้วข้างต้นจะเห็นว่า พระในที่ประชุมพระคาทอลิกแห่งฟิลิปปินส์ นอกจากจะมีพระแบ่งแยกกันทางความคิดโดยแยกเป็นพระหัวเก่า พระฝ่ายเป็นกลาง และพระหัวก้าวหน้า ยังมีการแบ่งแยกพระตามฐานันดรศักดิ์และความร่ำรวย ซึ่งได้มาเพราะการเข้าเป็นพระในกลุ่มพระที่มีอำนาจ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการแบ่งแยกของศาสนจักรมิได้สร้างความแตกแยกระหว่างพระด้วยกันจนถึงขั้นแตกหัก แต่เป็นการแบ่งแยกของอุดมการณ์ในการปฏิรูปคริสต์ศาสนา เพราะฉะนั้นสามัญสำนึกในการรวมตัวกันของพระก็ยังมีอยู่^{๔๐}

สำหรับแนวความคิดที่แตกต่างกันของพระนั้น พระบางกลุ่มมีความเห็นว่า พระควรจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเรียกร้องความยุติธรรมทางสังคมให้ประชาชน เพราะเป็นหน้าที่ของศาสนจักร พระฝ่ายนี้ได้แก่ พระฝ่ายเป็นกลางและฝ่ายหัวก้าวหน้า ส่วนพระฝ่ายหัวเก่าจะไม่เห็นด้วยกับการที่พระไปยุ่งกับการเมือง พระหัวเก่าเน้นที่พระควรมีหน้าที่สั่งสอนให้ประชาชนประพฤติดีเท่านั้น จากการศึกษาการแตกแยกกันในแนวความคิดนี้เองทำให้เกิดสถาบันใหม่ขึ้นมาคือ สำนักงานเลขาธิการแห่งชาติเพื่อการปฏิบัติการทางสังคม ความยุติธรรม และความสันติสุข (The National Secretariat for Social Action, Justice and Peace - NASSA) ซึ่งมีหน่วยงานในท้องถิ่นคือสำนักงานเลขาธิการในที่ประชุมพระมินดาเนา-ซูลู (The Mindanao - Sulu Pastoral Conference Secretariat) ซึ่งทั้งสองหน่วยงานนี้มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงกับที่ประชุมพระโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย

^{๔๐} G.C. Kintanar, "Contemporary Religions Radicalism in the Philippines," *Quarterly National Security Review* (An Extract of this article appears in *IDOS International Bulletin*, 1980, p. 8-10)

ฟิลิปปินส์ แต่ถึงจะมีความคิดขัดแย้งกันพระก็มีการรวมตัวกันได้โดยการประนี-
ประนอมของไฮเม่ ซิน

ในฐานะที่เป็นพระฝ่ายเป็นกลางและเป็นพระอาวุโสที่มีบารมี ไฮเม่ ซิน จึงมีบทบาทประนีประนอมระหว่างพระฝ่ายหัวเก่าและพระฝ่ายเป็นกลาง เขามีบทบาทมากในสังคมฟิลิปปินส์ในช่วงที่มาร์กอสปกครองประเทศอยู่โดยเฉพาะหลังการฆาตกรรม เบนิกโน อากีโน โดยเขาเรียกร้องให้รัฐบาลเลิกการกระทำที่นองเลือด ให้อิสรภาพแก่ประชาชนที่ได้เสียไปเป็นเวลานานแล้ว ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยจัดให้มีการเลือกตั้ง และมีผู้แทนของทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาร่วมอยู่ในรัฐบาล นอกจากนี้ยังได้เรียกร้องให้รัฐบาลหาทางประนีประนอมกับฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล จากการกระทำเช่นนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๘ เป็นต้นมาทำให้ ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ (Juan Ponce Enrile) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีกลาโหมอยู่ในขณะนั้นต่อต้านเขาเป็นอันมากจน ไฮเม่ ซิน ต้องแถลงออกมาว่า

“ท่านกระทำเพื่อช่วยรัฐบาล ถ้าท่านไม่เรียกร้องความยุติธรรมดังกล่าว เหตุการณ์อาจจะเลวร้ายกว่านี้ ท่านจะเป็นสะพานเชื่อมและแก้ช่องว่างระหว่างฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาระหว่างพวกที่นิยมมาร์กอสและต่อต้านมาร์กอส ทุกสิ่งทุกอย่างท่านกระทำขึ้นอยู่กับแนวความคิดของ “ความยุติธรรม” ทั้งสิ้น^{๕๑} การกระทำของท่านได้รับการสนับสนุนจากพระฝ่ายเป็นกลางจากที่ประชุมพระโรมันคาทอลิกแห่งฟิลิปปินส์ นอกจากนี้พระในศาสนาคริสต์โปรเตสแตนต์ยังได้สนับสนุนแนวความคิดนี้ด้วย จากหนังสือที่ออกแถลงการณ์ชื่อ แถลงการณ์เรื่อง การประนีประนอมแห่งชาติ (Statement on National Reconciliation - NCCP) เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๑๙๗๓^{๕๒} ข้อความสำคัญในแถลงการณ์ชี้ให้เห็นว่า การ

^{๕๑} Far Eastern Economic Review (21 July 1978) : 25.

ประนีประนอมจะมีขึ้นไม่ได้หากปราศจากการลาออกของมาร์กอส^{๕๒}

นอกจากพระฝ่ายเป็นกลางที่ต่อต้านมาร์กอสดังกล่าวแล้ว ยังมีพระฝ่ายหัวก้าวหน้า ซึ่งมีความคิดที่จะปฏิรูประบบศาสนจักรให้ดีขึ้นกว่าเดิมทั้งในด้านโครงสร้างและจริยธรรมของพระ พวกนี้ต้องการที่จะปฏิรูประบบที่ไม่ยุติธรรมในสังคมอย่างสิ้นเชิง จึงมีความขัดแย้งกับพระฝ่ายเป็นกลางดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ไม่สามารถปฏิบัติการในวงกว้างได้เพราะมีพระในฝ่ายนี้น้อย ฐานของพระหัวก้าวหน้านี้อยู่ที่มินดาเนา พระกลุ่มนี้ได้แยกออกมาจัดตั้งองค์การรณรงค์แนวความคิดของตัวเองชื่อ ชุมชนพื้นฐานสำหรับพวกคริสเตียน (The Basic Christian Communities - BCC) องค์การนี้มีจุดประสงค์เพื่อที่จะระดมกำลังคนยากจนทั้งหลายต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมในสังคม แต่องค์การนี้ไม่เป็นที่ยอมรับกันในศาสนจักรเพราะไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการจากที่ประชุมพระโรมันคาทอลิกแห่งฟิลิปปินส์ อำนาจในการกระทำกิจการต่าง ๆ จึงอยู่ในวงจำกัด พระที่เป็นตัวจักรสำคัญในองค์การนี้คือ จูลิโอ ลาบายเ็น (Julio Labayan) เขามีความคิดว่า ตัวกระทำที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมคือ องค์การหรือหน่วยงานของประชาชนที่ถูกจัดตั้งขึ้น และหน้าที่ของศาสนจักรคือการสนับสนุนองค์การเหล่านี้โดยมีความเป็นอิสระที่จะเสนอแนะหรือวิจารณ์หรือสนับสนุนโดยไม่หวั่นเกรงต่อฝ่ายใดทั้งสิ้น^{๕๔}

นอกจากพระคาทอลิกดังกล่าวแล้วข้างต้น ยังมีพระที่อยู่ในกลุ่มที่ได้รับความช่วยเหลือของมิชชันนารีต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นพระโปรเตสแตนต์ ได้จัดตั้งสมาคมชื่อ Association of Major Religions Superiors of the Philippines -

^{๕๒} *Ichthys*, 4 November 1983, p. 1.

^{๕๓} *Ichthys*, 30 December 1983, p. 7.

^{๕๔} *Asia Link*, 5 September 1983, p. 2-3.

AMRSP กลุ่มนี้มีความคิดรุนแรงกว่ากลุ่มคาทอลิก และมีบทบาทมากตั้งแต่ มาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึก กลุ่มนี้ไม่มีอำนาจสงฆ์อย่างเช่นกลุ่มคาทอลิก แต่เป็นกลุ่มที่ได้รับความช่วยเหลือจากมิชชันนารีต่างประเทศรวมทั้งความช่วยเหลือทางการเงินด้วย และสามารถจะจัดการศึกษาและจัดตั้งการสื่อสารของตัวเองในวงกว้างมาก กลุ่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมและอิสรภาพของผู้ถูกคุมขัง โดยเฉพาะนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามมาร์กอส

จากการกล่าวถึงบทบาทของพระข้างต้น จะเห็นว่าถึงแม้พระกลุ่มต่าง ๆ จะมีความขัดแย้งกันอยู่ แต่ทุกกลุ่มก็มีจุดยืนเดียวกันคือ รักษาความยุติธรรมในสังคม และต้องการให้มาร์กอสยกเลิกอำนาจเผด็จการเพื่อมนุษยธรรม ในการรวมพลังประชาชนเพื่อประท้วงมาร์กอสในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ พระมีบทบาทสำคัญที่สุดในบรรดากลุ่มพลังอื่น ๆ ที่โค่นอำนาจของมาร์กอสลงได้ ทั้งนี้เพราะในสายตาของประชาชนคาทอลิกแล้ว พระเป็นผู้นำความยุติธรรมโดยเฉพาะในสังคมที่ขาดอำนาจอันชอบธรรมอย่างเช่นฟิลิปปินส์

ทหาร

ทหารเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่ง ทหารในฟิลิปปินส์ในช่วงที่สหรัฐฯ เข้าครอบครองฟิลิปปินส์จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เป็นทหารอาชีพได้รับการฝึกอบรมให้มีความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน และมุ่งที่จะพัฒนาอาชีพของตัวเองไม่สนใจเรื่องการเมือง ทหารฟิลิปปินส์ไม่ใช่เป็นวีรบุรุษ หรือนักชาตินิยมในการกอบกู้อิสรภาพของฟิลิปปินส์มาแต่เดิม แต่เจริญเติบโตมาจากการฝึกให้มีความชำนาญภายใต้ระบบอาณานิคมของสหรัฐฯ ซึ่งสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้ทหารเป็นทหารอาชีพอยู่ภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีซึ่งเป็นพลเรือน ความสำคัญของทหารในแง่บทบาททางการเมืองที่จะเข้ามาปกครองประเทศ จึงไม่ได้อยู่ในสายตาของประชาชนฟิลิปปินส์เลย เพราะประชาชนไม่ยอมรับทหารในลักษณะนี้

ถ้าจะพิจารณาดูว่า ทำไมทหารในฟิลิปปินส์จึงไม่มีบทบาทนำในการปกครองประเทศก่อนมาร์กอสปกครองประเทศ เหตุผลก็คือ

๑. องค์กรทหารในฟิลิปปินส์ถูกฝึกฝนให้มีความเชี่ยวชาญพิเศษ และได้รับวัฒนธรรมทางการเมืองมาจากสหรัฐฯ ให้ทหารอยู่ภายใต้รัฐบาลพลเรือน ทหารจึงมุ่งที่จะพัฒนาอาชีพของตัวเองไม่สนใจทางการเมือง^{๔๔}

๒. ความสลับซับซ้อนของสังคมฟิลิปปินส์ทำให้มีการสร้างเครือข่ายหลายกลุ่มเพื่อคอยตรวจตรากันอยู่ตลอดเวลา ทำให้โอกาสการแทรกแซงของทหารมีน้อย

๓. ประธานาธิบดีคนก่อน ๆ มิได้ใช้ทหารเป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจของตน แต่ใช้ทหารเพื่อป้องกันประเทศและรักษาความสงบภายในประเทศอย่างแท้จริง ประกอบกับทหารในช่วงนี้ได้รับการศึกษามาจากสหรัฐฯ เป็นส่วนใหญ่ และการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองมาจากสหรัฐฯ ให้ทหารอาชีพอยู่ภายใต้ประธานาธิบดีซึ่งเป็นพลเรือน ทำให้ทหารมุ่งที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองเท่านั้น

๔. เศรษฐกิจของประเทศช่วงก่อนมาร์กอสมีเสถียรภาพมั่นคง ทหารมีเงินเดือนและสวัสดิการพอเพียง จึงไม่กระทบต่อความเป็นอยู่ของทหาร ทหารจึงไม่ต้องแสวงหาแหล่งเงินมาช่วยเหลือตัวเอง อีกทั้งไม่มีความจำเป็นที่จะเข้าไปแทรกแซงทางการเมืองหรือก่อการปฏิวัติ เพราะสภาพความเป็นอยู่ในขั้นดีมาก

๕. ประธานาธิบดีก่อน ๆ ได้ให้ความสำคัญกับกองทัพในการทำโครงการเพื่อพัฒนาประเทศทำให้ทหารไม่มีความคิดที่จะก่อการปฏิวัติหรือเข้าแทรกแซงทางการเมือง

^{๔๔}David Wufel, *Filipino Politics* (Quezon City : Ateneo de Manila University Press, 1988), p. 144.

๖. กองทัพของฟิลิปปินส์มีการแบ่งแยกแจกแจงโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนมาก โอกาสที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองจึงมีน้อย

ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองในลักษณะที่ช่วยเกื้อกูลรัฐบาลพลเรือนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวทางด้านตำแหน่งและทรัพย์สินเงินทอง ทหารที่มีบทบาทลักษณะนี้คือ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๓ เป็นต้นมา เป็นช่วงที่มาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกและต้องการผู้สนับสนุนทางการเมือง ทหารจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายอันดับแรกของมาร์กอส โดยที่มาร์กอสจะให้ตำแหน่ง ทรัพย์สินเงินทองเพื่อแลกกับการสนับสนุนและความจงรักภักดี ซึ่งทหารเพียงจะได้ลิ้มรสในสมัยนี้เอง ทำให้ทหารยอมอยู่ใต้อำนาจของมาร์กอส เพราะผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากมายอย่างไม่เคยได้รับมาก่อน ทหารจึงต้องการมาร์กอสมากกว่ามาร์กอสต้องการทหาร การช่วยเหลือซึ่งกันและกันประกอบกับระบบเครือญาติที่มีแนวความคิดของศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก ในเรื่อง พ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์^{๕๖} และการกล่อมเกลாதงสังคมให้สำนึกในบุญคุณ (Utang na loob หรือ Utang) ระหว่างบุคคล^{๕๗} ซึ่งชาวฟิลิปปินส์ยึดถือกันมาเป็นเวลานานทำให้มาร์กอสสามารถสร้างเครือข่ายบริหารให้สนับสนุนเขาอยู่ได้นานแสนนาน

^{๕๖} ดูเพิ่มเติมที่ บทที่ ๔ ในเรื่อง "ฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของสเปน"

^{๕๗} Utang na Loob คือการสำนึกในบุญคุณต่อกันเป็นพันธกรณีคล้ายข้อตกลงระหว่างบุคคลที่จะต้องรับรู้และปฏิบัติตามข้อผูกพันที่มีอยู่ในระหว่างสมาชิกในครอบครัวและญาติสนิทอย่างลึกซึ้ง จากการที่ชาวฟิลิปปินส์ทุกคนได้รับการกล่อมเกลாதงสังคมให้เห็นความสำคัญของการเป็นหนี้บุญคุณที่เป็นพันธกรณีระหว่างครอบครัวเครือญาติสนิทมาตั้งแต่ในวัยเด็ก ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ทุกคนสำนึกในความรับผิดชอบและให้การอนุเคราะห์แก่ครอบครัวญาติสนิทอย่างกว้างขวางโดยมีเงินและอำนาจเป็นปัจจัยสนับสนุน ในบางครั้งให้ความช่วยเหลือในทางธุรกิจ ทางการเมือง โดยไม่จำกัดเวลา ขอบเขต ปราศจากการขอร้องและไม่หวังผลตอบแทน ด้วยเหตุนี้ทำให้อิทธิพลส่วนตัว อิทธิพลครอบครัวและอิทธิพลพรรคการเมืองมีบทบาทให้การปฏิบัติตามพันธกรณีบรรลุผลสำเร็จได้อย่างง่ายดาย

ด้วยเหตุนี้เองทำให้มาร์กอสแต่งตั้งพรรคพวกของตัวเองที่เป็นทหาร เข้ามาเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ ให้ตำแหน่งทางทหารในระดับสูง เช่น ผู้บัญชาการกองตำรวจฟิลิปปินส์ (Philippine Constabulary) แก่ ฟิเดล รามอส (Fidel Ramos) ผู้บัญชาการกองรักษาความปลอดภัยประธานาธิบดี แก่ แฟเบียน เวอร์ (Fabian Ver) เป็นต้น^{๕๔} ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้เป็นตำแหน่งของพรรคพวกญาติพี่น้องที่อยู่ใกล้เคียงกับมาร์กอสทั้งสิ้น (พวกอิลโกส) แต่มาร์กอสก็พยายามมิให้ทหารมีบทบาทเหนือเขา โดยการแต่งตั้ง ฮวน ปวงเซ่ เอ็นริเล่ ซึ่งเป็นพลเรือนและเป็นบริวารที่จงรักภักดีต่อมาร์กอส เป็นรัฐมนตรีกลาโหมควบคุมทหารเหล่านี้อีกทีหนึ่ง

นอกจากปัจจัยเรื่องฟออุปถัมภ์ แมอุปถัมภ์ และความกตัญญูรู้คุณที่ทำให้ทหารสนับสนุนมาร์กอสแล้ว ปัจจัยที่ทำให้เห็นว่าทหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนมาร์กอสอีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยเรื่องงบประมาณ จะเห็นว่าในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๗๗ งบประมาณที่ใช้การทหารเพิ่มจาก ๖๐๘ ล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เป็น ๕,๓๘๑ ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ซึ่งมากกว่าประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียน^{๕๕} การเพิ่มงบประมาณทหารนี้เป็นการแลกเปลี่ยนกับความจงรักภักดีที่มีต่อรัฐบาลมาร์กอสนั่นเอง นอกจากนี้จำนวนทหารก็เพิ่มขึ้นด้วย ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ จำนวน ๕๓,๐๐๐ คน ซึ่งรวมทหารบก ทหารอากาศ ทหารเรือ และตำรวจ^{๖๐}

^{๕๔} *Manila Chronicle*, June 22, 1972 p. 1.

^{๕๕} Felip B. Miranda, "The Military," in R. J. May and Francisco Nemenzo, *The Philippines after Marcos* (New York : St. Martins Press, 1985), p. 95.

^{๖๐} ตำรวจของฟิลิปปินส์เป็นทหารกึ่งตำรวจ มีหน้าที่ป้องกันประเทศด้วยอยู่ภายใต้โครงสร้างและการบริหารของกองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และมีประธานเสนาธิการทหารเป็นผู้ปฏิบัติงาน ในปัจจุบันตำรวจแยกออกจากทหาร ทั้งนี้เพื่อลดบทบาทของทหารในฟิลิปปินส์ลง หน่วยตำรวจที่ตั้งใหม่ คือ Philippine National Police (PNP)

ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ เพิ่มเป็น ๒๕๐,๐๐๐ คน นอกจากทหารดังกล่าวยังมีหน่วยป้องกันพลเรือน และหน่วยอาสาสมัครสอดแนมอีกเป็นจำนวนมาก^{๖๐} การเพิ่มขึ้นของทหารอย่างรวดเร็วนี้มาร์กอสอ้างว่าเพื่อป้องกันการก่อการร้ายในฟิลิปปินส์ แต่ถ้าดูตามความจำเป็นแล้วน่าจะเป็นรากฐานกำลังของมาร์กอสมากกว่า เนื่องจากมาร์กอสสามารถให้ผลประโยชน์ทางด้านตำแหน่ง ทรัพย์สินเงินทอง และบริหารทหารเหล่านั้นได้มากพอเพียงประกอบกับความจงรักภักดี ความเป็นหนี้บุญคุณต่อมาร์กอส และความเป็นเครือญาติกันนี้เอง ทำให้มาร์กอสสร้างบริหารได้อย่างมหัศจรรย์ในช่วงระยะ ๒๐ ปีที่อยู่ในตำแหน่ง

บทบาทของทหารในทางการเมืองเริ่มมีการขึ้นหลังจากการฆาตกรรมอดีตนายกรัฐมนตรี เบนิกโน อากีโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ การรวมกันของพลังประชาชนและการบีบบังคับจากสหรัฐฯ ทำให้มาร์กอสต้องประกาศจะให้มีการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ จากการประกาศที่จะให้มีการเลือกตั้งดังกล่าว ทำให้ผู้ที่มีความทะเยอทะยานต้องการที่จะเป็นประธานาธิบดีหลายคนได้ช่องจังหวะในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี ในจำนวนนี้มี ซาลวาดอร์ ลอเรล และฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีกลาโหมรวมอยู่ด้วย เพราะคาดว่ามาร์กอสคงพ่ายแพ้การเลือกตั้งครั้งนี้ ทั้ง ๒ คนนี้ได้ใช้ทหารส่วนหนึ่งเป็นเครื่องมือในการระดมกำลังขับไล่มาร์กอสออกนอกประเทศ เพื่อหนุนรัฐบาลอากีโน ทหารจึงถูกใช้เป็นเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง ในครั้งนี้ทหารจงรักภักดีต่อ ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ คือ พันเอกเกรโกริโอ โฮนาซาน (Gregorio Honasan) ได้จัดตั้งกลุ่ม Ram (Reform the Armed Forces Movement) ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ โดยการสนับสนุนทั้งทางด้านตำแหน่ง และทรัพย์สินเงินทองจาก ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ เพื่อรวมพลังทหารที่ต่อต้านมาร์กอส

^{๖๐} Official Gazette, February 25, 1980, p.1221.

การตั้งกลุ่มแรมนี่สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มของมาร์กอสมาก ด้วยเหตุนี้เอง ในช่วงที่ แพเบียน เวอร์ ถูกสั่งพักราชการในกรณีพิพพันการฆาตกรรม เบนิโก โน อากีโน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ นั้น มาร์กอสจึงไม่ได้แต่งตั้งฟีเดล รามอส ซึ่งเป็นผู้หนึ่งในการร่วมก่อตั้งกลุ่มแร่มให้เป็นประธานเสนาธิการ ซึ่งที่จริงแล้วเขาควรจะได้รับตำแหน่งนี้ แต่ได้เป็นแค่รักษาการแทน การแต่งตั้งครั้งนี้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มของฟีเดล รามอส มาก เมื่อมีพลังประชาชนก่อตัวขึ้นในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๔-๑๙๘๖ กลุ่มแร่มก็ได้รวมพลังกับกลุ่มศาสนาและกลุ่มอื่นๆ ในการประท้วงโดยปราศจากความรุนแรง และประกาศไม่สนับสนุนมาร์กอสอีกต่อไป ในช่วงนี้พลังอำนาจของแพเบียน เวอร์ และมาร์กอสลดน้อยลงไป ไม่สามารถสั่งการทหารให้ปฏิบัติการต่อต้านพลังประชาชนได้ จึงเป็นสาเหตุที่ส่งเสริมให้มาร์กอสหมดอำนาจในครั้งนี้เร็วขึ้น กลุ่มทหารจึงเป็นส่วนช่วยให้พลังประชาชนประสบความสำเร็จโดยได้ร่วมพลังกับกลุ่มฝ่ายค้านหัวเก่า ฝ่ายค้านหัวก้าวหน้ารุ่นใหม่ กลุ่มธุรกิจ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๔-๑๙๘๕ และดำเนินการประท้วงทุกรูปแบบทั้งการเดินขบวน การแทรกแซงเข้าไปในรัฐบาลและสื่อสารมวลชนชาวฟิลิปปินส์ยกย่องนับถือมาก การประท้วงครั้งนี้อยู่ในวงกว้างเกินกว่าที่มาร์กอสควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ ในที่สุดต้องหนีออกจากประเทศไปเพราะด้านพลังประชาชนมีได้นั่นเอง

สรุปแล้วเมื่อดูบทบาทของทหารตั้งแต่ได้รับเอกราช ค.ศ. ๑๙๔๖ จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๘ ก่อนมาร์กอสปกครองประเทศ ทหารมิได้เข้ามาแทรกแซงในการเมืองฟิลิปปินส์ แต่ในช่วงมาร์กอสปกครองประเทศ ค.ศ. ๑๙๖๕-๑๙๘๖ ทหารเข้าแทรกแซงในทางการเมือง เพราะมาร์กอสใช้เป็นฐานในการสนับสนุนตัวเอง โดยการให้ทรัพย์สินบริวาร ตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นการแลกเปลี่ยน ทำให้มีการสร้างเครือข่ายบริวาร และความจงรักภักดีที่กว้างขวางมาก นอกจากนี้ มาร์กอสยังใช้กองทัพเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างมากในการรักษาความสงบของประเทศ คือการปราบคอมมิวนิสต์ ทำให้เกิดการต่อรองกันขึ้น ทหารในช่วงนี้มิได้มีบทบาทนำ หรือมิได้มีความคิดที่จะเป็นผู้นำประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะวัฒนธรรมทางการ

เมืองของฟิลิปปินส์มิได้ปลูกฝังให้ทหารเข้ามาปกครองประเทศรวมทั้งประชาชนชาวฟิลิปปินส์ก็มิได้ถูกกล่อมเกลามาให้เชื่อว่าทหารจะปกครองประเทศได้ และนอกเหนือไปจากนั้นรัฐธรรมนูญยังให้อำนาจพลเรือนเหนือทหารมาช้านานแล้ว ทหารเริ่มมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๓-๑๙๘๖ ในช่วงที่ได้มีการรวมพลังประชาชนเพื่อโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส แต่อย่างไรก็ตามทหารก็มีได้มีบทบาทนำในการปกครองประเทศอยู่เช่นเดิม แต่ทหารเป็นเพียงส่วนหนึ่งและส่วนน้อยของพลังประชาชนอีกหลายกลุ่มที่ต้องการจะแทรกแซงทางการเมือง อีกทั้งประชาชนก็ไม่ยอมรับให้ทหารขึ้นมามีบทบาทปกครองประเทศเหนือพลเรือน โดยการปฏิวัติรัฐประหาร การไม่ยอมรับค่านิยมเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในชีวิตจิตใจของชาวฟิลิปปินส์

กลุ่มธุรกิจเอกชน

กลุ่มนักธุรกิจในฟิลิปปินส์เป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทมากในสังคมฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะในสมัยมาร์กอส เพราะธุรกิจชั้นนำของประเทศตกอยู่ในมือของญาติพี่น้องและบริวารของมาร์กอสและภรรยาเป็นเวลานานถึง ๒๐ ปี จึงยากที่จะกำจัดอิทธิพลออกไปได้ เพราะมาร์กอสได้กลายเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่กลุ่มธุรกิจเหล่านี้ต้องพึ่งพิงไปเสียแล้ว กลุ่มธุรกิจเหล่านี้มีบทบาทในรัฐบาลมาร์กอสในลักษณะที่เข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของรัฐฯ โดยที่มาร์กอสได้แต่งตั้งเข้าไปเป็นคณะกรรมการกลางของพรรคขบวนการสังคมนิยม และไปเป็นที่ปรึกษากระทรวงต่าง ๆ^{๒๖} นักธุรกิจที่เป็นบริวารของมาร์กอสนี้ คุมอุตสาหกรรมหลักของประเทศ เช่น มะพร้าว น้ำตาล กล้วย เบียร์ เป็นต้น เจ้าของธนาคาร รวมทั้งมีบทบาทในการลงทุนต่างประเทศ

^{๒๖}The KBL Central Committee, "Not the Technocrats, Make Government Policy." *Times Journal* (May 23, 1983) : 10.

และการค้าระหว่างประเทศด้วย โดยทำธุรกิจร่วมกับบริษัทธุรกิจต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ เป็นต้น มาร์กอสได้ให้สิทธิพิเศษทางด้านการค้า และโอนกิจการของรัฐให้กับบริษัทเอกชนที่คุมโดยบริวารของเขาโดยแลกกับความจงรักภักดี และการสนับสนุนเขา บริวารเหล่านี้ต่างก็สำนึกในบุญคุณที่ตนได้รับความเกื้อหนุน ซึ่งเป็นค่านิยมของชาวฟิลิปปินส์ทุกคนที่ต้องการกระทำเรียกว่า Utang na Loob^{๖๓} จากการสร้างบริวารที่สำนึกในบุญคุณมาเป็นเวลา ๒๐ ปีนี้เอง ทำให้บริวารเหล่านี้มีอยู่มากมายจนยากที่จะถอนรากถอนโคนไปจากสังคมฟิลิปปินส์ได้ จากการมีบทบาทในการกำหนดนโยบายทางการค้าของประเทศของกลุ่มมาร์กอสนี้เอง ทำให้เกิดกลุ่มธุรกิจต่อต้านมาร์กอสขึ้นอีก คือ กลุ่มธุรกิจมากาตี (Makati Business Club) โดยมี เอ็นริเก โซเบล (Enrique Zobel) เป็นผู้นำกลุ่ม กลุ่มนี้มีเครือข่ายอยู่ในหอการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์ (Philippine Chamber of Commerce and Industry - PCCI) อีกกลุ่มคือ ที่ประชุมพระ-นักธุรกิจเพื่อการพัฒนามนุษยชาติ (Bishops - Businessmen's Conference for Human Development -BBC) กลุ่มเหล่านี้เสียผลประโยชน์ทางธุรกิจในสมัยมาร์กอส จึงได้ร่วมกับพลังประชาชนอื่น ๆ โค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส นักธุรกิจและกลุ่มธุรกิจที่สำคัญในสมัยมาร์กอส^{๖๔} และยังมีบทบาทอยู่ในปัจจุบันไม่มากนักคือ โรเบิร์ตโต เอส. เบนดิกโต (Roberto S. Benedicto) เป็นเพื่อนสนิทและพี่น้องร่วมสาบาน ทั้งเป็นญาติของอีเมลดา มาร์กอสด้วย เคยเป็นทูตประจำญี่ปุ่น เขาเป็นผู้ควบคุมกิจการหนังสือพิมพ์ทั่วประเทศทันทีที่มาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกในปีค.ศ. ๑๙๗๒ มาร์กอสมอบความไว้วางใจในการเสนอข่าวให้เขาอยู่แต่ผู้เดียว นอกจากนี้เขายัง

^{๖๓}Gary Hawes, *the Philippine State and the Marcos Rogime: The Politics of Export* (Ithaca : Cornell University Press, 1987), Chap. 2.

^{๖๔}ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ Belinda A. Aquino, *Politics of Plunder* (Diliman : University of the Philippines, 1987), pp. 172-177.

เป็นผู้ควบคุมกิจการด้านน้ำตาล ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเป็นประธานของบริษัทการค้าน้ำตาลแห่งชาติ (National Sugar Trading Corporation - NASUTRA)^{๖๔} และที่สำคัญก็ยังสามารถเข้ามาควบคุมธนาคารแห่งชาติฟิลิปปินส์ (Philippines National Bank - PNB) ซึ่งให้การสนับสนุนกิจการน้ำตาลของรัฐบาลเป็นจำนวนมากในสหรัฐฯ เขาเป็น เจ้าของธนาคาร California Overseas Bank ในลอสแอนเจลิส จากการให้เงินสนับสนุนโดยมาร์กอส กิจการของทุกประเภทดำเนินเป็นธุรกิจครอบครัวทั้งสิ้น

นัมเฟรล (National Citizens' Movement for Free Elections NAMFREL)^{๖๕}

เป็นขบวนการสังเกตการณ์การเลือกตั้งเสรีของอาสาสมัครเอกชน ซึ่งเกิดขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ โดยมี เอ็ดเวิร์ด แลนสดาล (Edward G. Lansdale) ที่ปรึกษาหน่วยสืบราชการลับสหรัฐฯ ประจำกรุงมะนิลาเป็นผู้ริเริ่ม โดยได้แต่งตั้งให้ไฮเม่ เฟอร์เร (Jaime Ferrer) เป็นประธานในครั้งนั้น^{๖๖}

จุดประสงค์ เพื่อช่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้งให้ประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซ ที่สมัครเป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ เนื่องจากมีข่าวว่าประธานาธิบดีเอลปดิโอ กีโรโน (Elpidio Quirino) จะสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง และในครั้งนี้จะมีการโกงการเลือกตั้งและการซื้อเสียง

ในช่วงที่แมกไซไซ เป็นรัฐมนตรีกลาโหมในสมัยประธานาธิบดีกีโรโนนั้นเขาได้ปราบพวกซุกคิดได้สำเร็จโดยการเข้าไปพัฒนาชนบท และส่งเสริมให้ชาวไร่ชาวนาที่เป็นคอมมิวนิสต์กลับเข้ามามอบตัวต่อรัฐบาลมากมาย ทำให้สหรัฐฯ เห็นความสำคัญของแมกไซไซมาก เมื่อมีข่าวโกงการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งต่อไปสหรัฐฯ จึงได้สนับสนุนเต็มที่

^{๖๔} *Ibid.*, p. 44.

^{๖๕} ดูเครือข่ายของนัมเฟรลในรูปที่ ๓

^{๖๖} Wurfel, *op. cit.*, p. 104.

ที่จริงแล้วรัฐบาลของกิรีโน ก็มีหน่วยที่สังเกตการณ์การเลือกตั้งของรัฐบาล เช่นกัน คือ คอมมิเลค (Commission on Elections - COMELEC) แต่สหรัฐฯ ไม่ไว้วางใจกลัวว่ากิรีโน จะใช้เป็นเครื่องมือในการโกงคะแนนและซื้อเสียง สหรัฐฯ จึงได้จัดตั้งหน่วยนัมเฟรล เพื่อคอยตรวจตราอีกครั้งหนึ่งเป็นการถ่วงดุลหน่วยงานของรัฐบาล การจัดตั้งหน่วยนัมเฟรลในครั้งแรกนี้ มีเงินสนับสนุนจากสหรัฐฯ แต่เพียงฝ่ายเดียว มีหน่วยปฏิบัติการอยู่ ๑๕๐ หน่วยทั่วประเทศ แต่ละหน่วยมีอาสาสมัครปฏิบัติการโดยออกมารวมมือจากศาสนจักร และหน่วยงานชุมชนในหมู่บ้าน (Barangay) อาสาสมัครเหล่านี้ทำงานเสียสละมีอุดมการณ์ที่แน่วแน่เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย

ชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่มีสำนึกของความเป็นประชาธิปไตยสูงมาก มีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงทั้งนี้เป็นเพราะสหรัฐฯ ได้ปลูกฝังค่านิยมนี้ให้ตั้งแต่ได้เข้าครอบครองฟิลิปปินส์ โดยได้จัดรูปแบบการปกครองให้การศึกษาเกี่ยวกับการเมือง และช่วยร่างรัฐธรรมนูญให้ จากสำนึกดังกล่าวจึงเป็นการง่ายต่อนัมเฟรลที่จะเข้ากับคอมมิเลค ซึ่งเป็นหน่วยของรัฐบาลทุกครั้ง ทำให้ประธานาธิบดีแต่ละสมัยไม่กล้าโกงการเลือกตั้ง และระมัดระวังการซื้อเสียงมากขึ้น เพราะมีนัมเฟรลคอยตรวจตราอยู่ตลอดเวลา และการที่นัมเฟรลเป็นหน่วยงานของอาสาสมัครเอกชนที่ยืนหยัดอยู่ได้จนกระทั่งทุกวันนี้เป็นเพราะจิตสำนึกของการเป็นประชาธิปไตยสูง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงของชาวฟิลิปปินส์นั่นเอง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ต้องการปกป้องประชาธิปไตยด้วยความเสียสละและเสียสละตาย เป็นกลุ่มที่รัฐบาลและประชาชนยอมรับให้จัดตั้ง

การปฏิบัติการของนัมเฟรล ได้หยุดไปในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๔ เมื่อมาร์กอสได้ประกาศกฎอัยการศึกยกเลิกคอมมิเลค ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่มาร์กอสใช้เป็นเครื่องมือทุกครั้งที่ยังเสียงประชามติ และเริ่มก่อตัวขึ้นอีกครั้งเมื่อเสียงจากประชาชนเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปีค.ศ. ๑๙๘๖ และมีข่าวว่ามาร์กอสจะโกงการเลือกตั้งและซื้อเสียงโดยใช้คอมมิเลคเป็นเครื่องมือ ซึ่งคณะกรรมการนี้มาร์กอสเป็นผู้แต่งตั้งเอง

ในครั้งนีสหรัฐอเมริกา ต้องการให้มีการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม ให้มีการซื้อเสียงน้อยลงเพราะเป็นจุดประสงค์ของสหรัฐฯ ในการฟื้นฟูประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์ขึ้นมาอีกครั้ง สหรัฐฯ จึงได้สนับสนุนนมัเฟรลซึ่งเป็นหน่วยอาสาสมัครและเป็นกองกำลังประชาชน (Citizen's Arm) โดยการให้เงินผ่านองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ผ่าน AID, Asia Foundation, AFL-C10 Free Trade Union Institute, Trade Union Congress of the Philippines, National Endowment for Democracy, สมาคมนักธุรกิจญี่ปุ่นและสมาคมนักธุรกิจอเมริกาในฟิลิปปินส์ เป็นต้น

แผนการปฏิบัติงานของนมัเฟรล

ปัจจุบันนมัเฟรลมีสมาชิก อาสาสมัคร ๕๐๐,๐๐๐ คน ปฏิบัติการทั่วประเทศ แผนปฏิบัติการแต่ละครั้ง มีดังนี้

๑. ประกาศนโยบายและอุดมการณ์ของนมัเฟรล ในการสังเกตการณ์ที่การเลือกตั้งที่ต้องการให้การเลือกตั้งเสรียุติธรรมปราศจากอิทธิพล ส่งไปยังกลุ่มต่าง ๆ

๒. หาทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการ

๓. ใช้ศาสนจักรเป็นเครื่องมือ โดยให้ศาสนจักรออกหนังสือ และกระจายเสียงออกสู่วิทยุของศาสนจักรชักชวนให้ไปเลือกตั้ง ชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการซื้อเสียงและโกงการเลือกตั้ง พร้อมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนไปเลือกตั้ง วิทยุของฝ่ายศาสนานี้จะไปสู่ประชาชนทุกระดับ เพราะชาวฟิลิปปินส์ทุกระดับชั้นศรัทธาในศาสนา จากการชักชวนของฝ่ายศาสนานี้เองทำให้นมัเฟรลได้อาสาสมัครมากมาย นมัเฟรล หาอาสาสมัครตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสังเกตการณ์การเลือกตั้งก่อนการเลือกตั้งและขณะที่มีการเลือกตั้ง

๔. จัดทำเอกสารแนะนำกระตุ้นให้มีจิตสำนึกการไปเลือกตั้งคนดี ชี้ให้เห็นผลเสียของการซื้อเสียงและการโกงการเลือกตั้ง

๕. จัดฝึกอบรมผู้สังเกตการณ์ถึงวิธีการสังเกตการณ์ทุกระยะจนสิ้นสุดการประเมินผลพร้อมทั้งหาทางเลือกในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดปัญหา

๖. แต่ละกลุ่มจะมีตัวแทนของนัมเฟรลประจำทุกกลุ่ม

การวางแผนปฏิบัติงานประมาณ ๕-๖ เดือนก่อนการเลือกตั้ง

การปฏิบัติงาน มีดังนี้

๑. สังเกตการณ์ก่อนการเลือกตั้ง ๖ เดือน ทำให้ผู้ซื้อเสียง ซื้อเสียงน้อยลง
๒. รวมกลุ่มผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงไปที่หน่วยเลือกตั้งเมื่อถึงวันเลือกตั้ง
๓. สังเกตการณ์ลงคะแนนเสียง ตรวจรายชื่อผู้มีสิทธิร่วมกับหน่วยงานของรัฐ

๔. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนำหีบหยอนบัตรไปที่เทศบาล หรือหน่วยนับคะแนนเพื่อป้องกันการขโมยหีบคะแนน

๕. นับคะแนนของผู้สมัครร่วมกับหน่วยงานของรัฐ

๖. นำคะแนนไปที่หน่วยนัมเฟรลแต่ละหน่วย เพื่อประมวลผล

๗. รายงานผล

จากแนวความคิดและปฏิบัติงานของนัมเฟรล จึงพอสรุปได้ว่า นัมเฟรลเป็นหน่วยงานที่ยืนหยัดอยู่ได้ เพราะ

๑. เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่หวังผลประโยชน์ทางการเงิน
๒. มีอุดมการณ์เพื่อประชาธิปไตย รัฐบาลและประชาชนยอมรับ ที่แน่ชัดสนับสนุนการเลือกตั้งโดยเสรี
๓. มีอาสาสมัครที่ตั้งใจจริงและปฏิบัติเพื่ออุดมการณ์อย่างแท้จริง

๔. มีการจัดสถาบันที่ดี มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ดีก่อนการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้ง

๕. มีสถาบันศาสนาซึ่งมีเงินมากคอยสนับสนุน และสนับสนุนอุดมการณ์ของกลุ่ม ซึ่งนับเป็นหัวใจของนัมเฟรล จะเห็นว่าเป็นการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ นั้นมีวิทยู และสิ่งพิมพ์ของฝ่ายศาสนานับสนุนแนวความคิดของนัมเฟรล และใช้โรงเรียนมัธยมเดอ ลาซาล (De La Salle High School) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของคาทอลิกเป็นศูนย์นับคะแนน

๖. มีเงินช่วยเหลือจากทั้งในประเทศและนอกประเทศ

๗. อาสาสมัครเหล่านี้มาด้วยอาสาสมัครด้วยอุดมการณ์ของประชาธิปไตย ไม่มีการบังคับผู้เข้าร่วมจึงเต็มใจที่จะกระทำ

กลุ่มอาสาสมัครที่สำคัญที่นัมเฟรล มีเครือข่าย คือ

กลุ่มในบารังไก (หมู่บ้าน) มี

๑. กลุ่มศาสนา - เกี่ยวโยงกับศาสนจักร

๒. กลุ่มหนุ่มสาว - มีกิจกรรมบันเทิง

๓. กลุ่มหาทุนช่วยเหลือแผ่นดินไหว น้ำท่วม

๔. กลุ่มสังคมสงเคราะห์

๕. กลุ่มอนามัยและโภชนาการ

๖. กลุ่มพรรคเลือกตั้ง

๗. กองกำลังป้องกันพลเรือน

๘. กลุ่มผู้หญิง

๙. กลุ่มลูกเสือ

๑๐. กลุ่มอาสาสมัครสอดแนม (NAKASAKA = People's Power)

ปัจจุบันรัฐมนตรีการปกครองท้องถิ่น เป็นผู้ก่อตั้งเพื่อสร้างพลังประชาชนสนับสนุน
อากีโน

๑๑. Community Employment Development Program
- ๑๒ Barrio Self-Defense Unit

ฯลฯ

กลุ่มศาสนา

๑. CNL-Christian For National Liberation
๒. BBC-Bishops - Businessmen's Conference
๓. NCCP-National Council of Churches in the Philippines
๔. CNL-Christians for National Liberation
๕. กลุ่มมิชชันนารีโปรเตสแตนต์

ฯลฯ

หน่วยงานเอกชน

๑. Chamber of Commerce
๒. Makati Business Club
๓. Alliance of Makati Association
๔. Business's conference on Human Development
๕. Trade Union Congress of the Philippines
๖. กลุ่มนักธุรกิจอเมริกัน และญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์
๗. สโมสรโรตารี

ฯลฯ

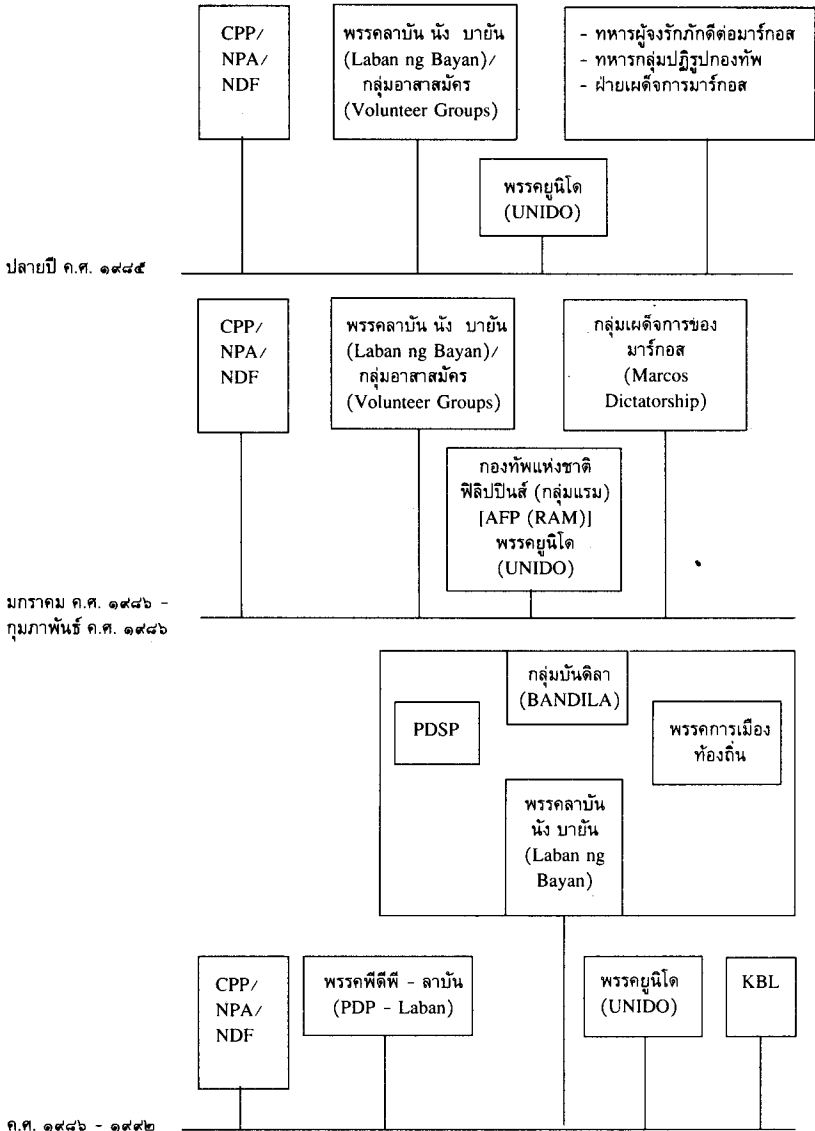
สรุปแล้ว กลุ่มนมเฟรลเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งที่คอยสังเกตการณ์ และเป็นหูเป็นตาให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมมากขึ้น โดยมีเครือข่ายการปฏิบัติงานที่กว้างขวางและปฏิบัติงานโดยเสียสละอย่างจริงจัง

จากการกล่าวถึงพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ข้างต้นจะเห็นว่าพรรคการเมืองสมัยก่อนมาร์กอสปกครองแบบเผด็จการ คือในช่วง ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๗๒ ก่อนประกาศกฎอัยการศึกนั้น พรรคการเมืองเป็นระบบสองพรรคผลัดเปลี่ยนกันเป็นรัฐบาล เมื่อมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ พรรคการเมืองมีพรรคเดียว มีการปกครองแบบเผด็จการรัฐสภา ส่วนกลุ่มผลประโยชน์นั้นก็มีมากมายหลายกลุ่มที่คานอำนาจซึ่งกันและกันและคอยรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเองด้วยการเสนอแนะนโยบายให้รัฐบาลพิจารณา กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รวมเป็นพลังประชาชนมากขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๓-๑๙๘๔ และต่อต้านมาร์กอสได้สำเร็จในปี ค.ศ. ๑๙๘๖

รูปที่ ๑ เครือข่ายของพลังประชาชนกลุ่มต่างๆ ในฟิลิปปินส์

INSTITUTIONS/ BUSINESS	Ecumenical Movement for Justice and Peace (EMJP) Task Force Detainees (TFD) KAPATID NASSA LUSSA CEOP Nuclear Free Philippines (NFP) Share and Care Apostolate for Poor Settlers(SCAPS) National Council of Churches	RECENT KAAKBAY	Bishops- Businessmen's Conference for Human Development (BBC) Makati Business Club (MBC) Philippine Chamber of Commerces and Industry (PCCI) Philippine Businessmen's Conference (PBC) American Chamber of Commerce and Industry (ACCI)
SECTORAL MOVEMENTS	JUSTICE FOR AQUINO, JUSTICE FOR ALL (JAJA) Task Force Ninoy SAMASA ALMA (urban poor) ACT (teachers) ATOM (businessmen) BALAI BONIFACIO (lawyers) CWR (women's group) MOSLEM Concerned Nurses Concerned Women of the Philippines EMJP Friends of Boy Morales KAAKBAY MABINI (lawyers) KAMAY (nuns) SIMPLE(account executives) MANA (businessmen) PROD (Professors)	PROPEL SAPAK SAMAKANA SOUL SPADE TFD WOMEN AWARE (100 organizations) Sectoral Chapters De I.a Salle Albay First District Baguio Makati Paranaque Sampaloc Tagulug Sta. Crus Cavite Morong	ALLIANCE OF METROPOLITAN ASSOCIATIONS (AMA) August Twenty-One Movement (ATOM) Professionals for National Involvement (PNI) Samahan Tungo sa Pananampalataya at Katarungan (SAPAK) Samahang Oklubre Uno ng Laban (SOUL) Concerned Woman of the Philippines (CWP) Professionals for the Total Eliminations of any System of Tyranny (PROTEST) Men's Alliance for Democracy (MAD) Samahan ng Labi para sa Kalaysan (SALAKAY) Alliance of Women for Action Towards Reconciliation (AWARE) Professionals for a Free Society (PROFS) Mamamayang Nagkakaisa Kay Ninoy Aquino (MANA) Association of Businessmen for Aquino (ABA)
POLITICAL GROUPS	NATIONALIST ALLIANCE FOR JUSTICE, FREEDOM AND DEMOCRACY Dambana - Central Luzon Hugpong - Butuan Kutang Tao - Northern Mindanao National Union for Liberation (NUL) Lihuk - Davao People's Alliance for Democracy (PAD) Zamboanga Bicol Concerned Citizens Alliance Hugpong - Negros Occidental KBTK - Southern Tagalog Lihuk - Mindano-wide Panay Alliance for Justice and Peace		UNITED NATIONALIST DEMOCRATIC ORGANIZATION (UNIDO) Liberal Party (LP) Nacionalista Party (NP) PDP-Laban Mindanao Alliance (MA) National Organization of Women (NOW) National Union for Liberation (NUL) Concerned Citizens Aggrupration (CCA) Bicol Saro UNIDO - C.V. UNIDO - Hugpong of W.V. Interim National Assembly Association Kabataang Pilipino
UNDERGROUND ORGANIZATIONS	NATIONAL DEMOCRATIC FRONT (NDF) Christains for National Liberation (CNL) Kabataang Makabayan (KM) Makabayang Samahang Pangkalusugan (MASAPA) Kalipunan ng Gurung Makabayan (KACUMA) Political Parties (anonymous)	PKP/HMB PLM/GA	NPSDP/Sandigan Moro National Liberation Front (MNLF) Bangsa Moro Liberation Organization (BMLO)

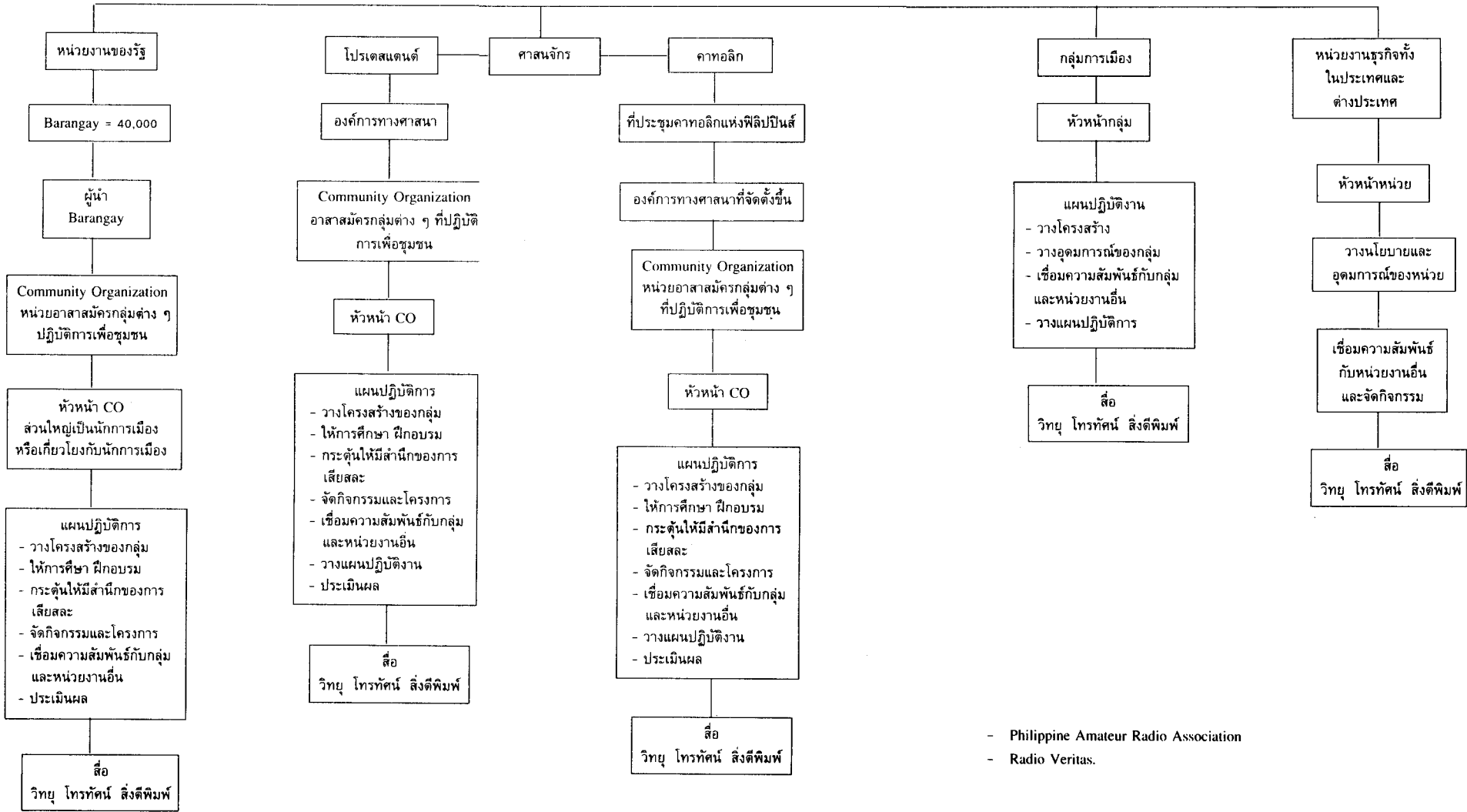
รูปที่ ๒ พลังของกลุ่มต่าง ๆ ในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๕-๑๙๙๒

AFP - กองทัพแห่งชาติฟิลิปปินส์
 CPP - พรรคคอมมิวนิสต์ใหม่แห่งฟิลิปปินส์
 KBL - พรรคขบวนการสังคมนิยม

NDF - แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ
 NPA - กองทัพประชาชนใหม่
 PDSP - พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยฟิลิปปินส์

รูปที่ ๓ เครือข่ายของ NAMFREL
(National Citizen's Movement for Free Election)

- Philippine Amateur Radio Association
 - Radio Veritas.

บทที่ ๗

สภาพเศรษฐกิจฟิลิปปินส์

เกษตรกรรมเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของฟิลิปปินส์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสินค้าที่ส่งออก เช่น น้ำตาล มะพร้าว เป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้ประเทศเสมอมา แต่กระนั้นก็ตามฟิลิปปินส์ประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเป็นช่วงๆ ทั้งนี้เพราะสาเหตุมาจากภัยธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำ และการตกเป็นเมืองขึ้นของสเปนและสหรัฐฯ ที่พยายามแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ และที่สำคัญสภาวะการเมืองในสมัยมาร์กอส และการแสวงหาผลประโยชน์ของบิรารของมาร์กอสกระทบกระเทือนต่อสภาวะเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก

ในบทนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงภาวะเศรษฐกิจหลังสงครามโลกจนถึงสมัยการปกครองของมาร์กอส ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖

๑. ภาวะเศรษฐกิจหลังสงครามโลก-การปกครองของมาร์กอส ช่วงต้น ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๖๔

ภาวะเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตกต่ำลงอย่างมาก เช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฟิลิปปินส์ต้องเผชิญกับความเสียหายจากสงคราม ภาวะเงินเฟ้อ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ถูกทำลาย รายได้ของประชากรตกต่ำ ความเสื่อมโทรมดังกล่าวทำให้เกิดปัญหา

สังคมตามมา คือการคอร์รัปชันในวงการบริหาร รัฐบาลฟิลิปปินส์ในสมัยนี้คือ สมัยประธานาธิบดี มานูเอล เอ. โรฆาส (Manuel A. Roxas) โรฆาสได้พยายามฟื้นฟูประเทศทุกวิถีทางเพื่อให้ฟิลิปปินส์กลับสู่สภาพเดิม แต่ก็ไม่สามารถกระทำได้ด้วยเหตุนี้ จึงได้ยินยอมแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิเท่าเทียมกัน (Parity Right) โดยยินยอมให้ชาวอเมริกันมีสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของฟิลิปปินส์ ได้เท่าเทียมกับชาวฟิลิปปินส์ เพื่อแลกเปลี่ยนการที่ให้สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูประเทศ^๑

นอกจากนี้ฟิลิปปินส์ยังได้ตกลงในกฎหมายการค้า (Bell Act) ให้มีการค้าอย่างเสรีระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ นับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๑๙๔๖ ไปจนถึง ๓ กรกฎาคม ๑๙๕๔ แต่ทั้งนี้ต้องจำกัดโควตาสินค้าออกของฟิลิปปินส์ เช่น น้ำตาล ยาสูบ มะพร้าว ชีการ์ และอภิสสิทธิ์ที่ให้แก่อินค้าออกของฟิลิปปินส์และสหรัฐฯ จะต้องลดน้อยลงเรื่อย ๆ นับตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๔ - ๓๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๖^๒ แม้กระนั้นก็ตามเศรษฐกิจก็ยังตกต่ำมาก ทำให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ ใช้ข้ออ้างเศรษฐกิจตกต่ำเข้าแทรกซึมและพยายามล้างรัฐบาลประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์เสีย แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ สหรัฐฯก็ได้ทำสัญญาตกลงทางการค้า Laurel-Langley Agreement ข้อตกลงฉบับนี้ยินยอมให้ฟิลิปปินส์ค่อยๆ เพิ่มภาษีสินค้าเข้าจากสหรัฐฯ แต่หลังจากวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๕ เป็นต้นไปฟิลิปปินส์ต้องเสียภาษีขาเข้าร้อยละเต็มตามอัตราภาษีขาเข้าที่สหรัฐฯ กำหนด และข้อตกลงฉบับเดียวกันนี้ต้องยินยอมให้ชาวอเมริกันแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และอนุญาตให้ชาวอเมริกันดำเนินการแข่งขันทางธุรกิจ

^๑Raul P. De Guzman, *Government and Politics of the Philippines* (Oxford : Oxford University Press, 1988), p. 91.

^๒*Ibid.*

^๓Department of State, *Background : Republic of the Philippines* (Washington D.C. : Government Printing Office, 1960)

ได้เช่นเดียวกับชาวฟิลิปปินส์^๔ ในสมัยต่อมาคือ สมัยประธานาธิบดี รามอน แมกไซไซ (Ramon Magsaysay) มีการออกกฎหมายปฏิรูปที่ดิน (Land Reform Act 1955 และ Agricultural Tenancy Act 1954)^๕ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ดินลดค่าเช่าให้ต่ำลง กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่ออัตราส่วนในการแบ่งปันผลผลิตให้ชาวนาเพื่อความยุติธรรม ปรับปรุงภาชีโรงเรียนและที่ดินให้มีระบบสินเชื่อเพื่อการเกษตรขนาดย่อมกระจายการเพาะปลูกในระดับครัวเรือน ส่งเสริมให้มีสหกรณ์และนิคมสร้างตนเอง จากนโยบายดังกล่าว ทำให้คอมมิวนิสต์รุกรานน้อยลงและหันมาประนีประนอมกับรัฐบาลนับเป็นความสำเร็จของแมกไซไซเป็นอย่างดี เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในช่วงนี้ดีขึ้นกว่าเดิมมาก ส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนของสหรัฐฯ ต่อรัฐบาลแมกไซไซนั่นเอง เพราะแมกไซไซเป็นผู้ที่ปราบปรามคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ได้สำเร็จตามความมุ่งหมายของสหรัฐฯ แต่มาในสมัยประธานาธิบดีคาลอส พี. กาเซีย (Carlos P. Garcia) และดิออสตาโด มาคาปากัล (Diosdado Macapagal) เศรษฐกิจก็กลับทรุดโทรมลงอีก^๖ เพราะสหรัฐฯ ตัดงบประมาณในการช่วยเหลือ การบริหารของรัฐบาลประสบความล้มเหลว ก่อให้เกิดการคอร์รัปชันโดยทั่วไป ต่อมาในสมัยเฟอร์ดินาน มาร์กอส (Ferdinand Marcos) ก็ได้พยายามปรับปรุงเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้ขอความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ สหรัฐฯ ได้ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศจนเข้าสู่สภาพปกติในสมัยมาร์กอสปกครองในช่วงแรก คือประมาณปี ค.ศ. ๑๙๖๕-๑๙๖๘ แต่หลังจากนั้น

^๔John Paxton, *The Statesman's Yearbook 1971-1972* (Macmillan : St. Martin's Press, 1972), p.1248.

^๕National Media Production Center, *Four Year Development Plans* (Manila : 1971), p. 118.

^๖Leonard Davis, *Revolutionary Struggle in the Philippines* (New York : St. Martin's Press, 1989), p. 20.

สภาพเศรษฐกิจก็เข้าสู่สภาวะเสื่อมโทรม ทั้งนี้เป็นเพราะอำนาจทางเศรษฐกิจอยู่ในมือชนชั้นสูง การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่ประชาชนธรรมดาอย่างมาก เพราะชนชั้นสูงต้องสูญเสียผลประโยชน์ของตน จึงต่อต้านนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลที่กระทำไปเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ อีกทั้งรัฐบาลก็ไม่กล้าที่จะดำเนินการใดๆ ที่รุนแรงลงไป เพราะกลัวกระทบกระเทือนชนชั้นสูง ซึ่งมีอำนาจในสังคม อีกประการหนึ่งโครงสร้างทางสังคมก็เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนและคงไว้ซึ่งการผูกขาดอำนาจทางการเมืองของฟิลิปปินส์ เช่น ระบบเครือญาติ *บริวาร* ซึ่งฟิลิปปินส์ยึดถือมาเป็นเวลานาน การยึดแน่นอยู่กับระบบเครือญาติ ทำให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตระกูล จึงปรากฏว่าในการแข่งขันทางการเมืองเป็นการแข่งขันระหว่างตระกูลต่าง ๆ เมื่อแข่งขันทางการเมืองก็ต้องแข่งขันทางเศรษฐกิจด้วย เพราะผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองจะพยายามคุมเศรษฐกิจของแต่ละเขตไว้ และใช้อำนาจเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งทางการเมือง^๗

นอกจากปัญหาระบบเครือญาติ ซึ่งกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์แล้วยังมีปัญห่อื่นๆ อีก ปัญหาหนึ่งก็คือ ปัญหาแรงงาน ปัญหาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศและปัญหาดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ในส่วนของปัญหาแรงงานนั้น ปรากฏว่าฟิลิปปินส์ต้องเผชิญกับปัญหาการว่างงานมากที่สุดเป็น เพราะปัญหาที่เรื้อรังมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพราะโรงงานอุตสาหกรรมถูกปิดลง ปัญหาว่างงานในสมัยต่อมา ไม่มีทีท่าว่าจะลดอัตราลง ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาคน และการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ได้สัดส่วนกันประกอบกับมีการเพิ่มขึ้น

^๗Gary Hawes, *The Philippine State and the Marcos Regime* (Ithaca : Cornell University Press, 1987), pp. 136-142,144.

^๘David P. Roth, "The Deterioration and Reconstitution of National Political Parameters : The Philippines During the 1970's," *Asian Survey* XIII (9 September 1973) :317.

ของประชากร^๙ โดยไม่มีแผนการคุมกำเนิด เนื่องจากขัดกับหลักศาสนา เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น แต่ไม่ได้วางแผนพัฒนากำลังคนและเศรษฐกิจให้แน่นอน จึงทำให้อัตราว่างงานสูงมาก

ปัญหาต่อมาคือ ปัญหาเงินทุนสำรองต่างประเทศ หลังสงครามโลก ฟิลิปปินส์มีเงินทุนสำรองต่างประเทศถึง ๖๗๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ในระยะต่อมาฟิลิปปินส์ก็ต้องสูญเสียทุนสำรองไปร้อยละ ๖๑ เนื่องจากเกิดปัญหาเงินเฟ้อในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ และในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๖๒ รัฐบาลก็ได้ยกเลิกมาตรการการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ^{๑๐} แม้เงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศจะลดลง แต่ฟิลิปปินส์ก็รักษาเสถียรภาพของเงินตราที่ขาดดุลการค้าระหว่างประเทศไว้ได้ ทั้งนี้เพราะได้รับความช่วยเหลือทั้งทางเศรษฐกิจและทางทหารจากสหรัฐ แต่ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ พบว่าฟิลิปปินส์มีเงินทุนสำรองเพียง ๑๒๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพราะในช่วงนี้มีวิกฤติการณ์เงินเฟ้อทั่วโลก ทำให้เศรษฐกิจในฟิลิปปินส์ตกต่ำมาก จนเป็นสาเหตุให้มาร์กอสอ้างเหตุต้องประกาศกฎอัยการศึก ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒^{๑๑} ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่ฟิลิปปินส์เผชิญมาตลอดคือ ปัญหาดุลการค้าระหว่างประเทศ ปัญหานี้เกิดขึ้นเนื่องจากฟิลิปปินส์ได้เปิดเครดิตของธนาคารมากขึ้นไปและปล่อยเงินมากขึ้นไป ทำให้เกิดเงินเฟ้อในปี ค.ศ. ๑๙๖๓-๑๙๖๕^{๑๒} มีผลทำให้ค่าครองชีพสูง ทำให้ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมีมาก จากภาวะเงินเฟ้อนี้เอง มีผลทำให้เงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศลดลงทำให้มีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งเพิ่มหนี้ให้กับรัฐบาลมากขึ้นตามลำดับ ทำให้ขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

^๙Robert F. Emery "Philippine inflation, Balance of Payment and Economic Development," *Asia XXIII* (1971) : 90.

^{๑๐}*Far Eastern Economic Review Yearbook 1972* (Hongkong : 1973), pp. 270-274.

^{๑๑}Emery, *op. cit.*, pp. 91-93.

จากปัญหาต่าง ๆ ที่สะสมกันมานาน ทำให้เศรษฐกิจยิ่งตกต่ำมากในสมัยที่มาร์กอสปกครองประเทศ จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ มาร์กอส ใช้เป็นข้ออ้างในการประกาศกฏอัยการศึก เพื่อให้มีอำนาจในการจัดการกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

๒. สภาพเศรษฐกิจสมัยมาร์กอสเป็นประธานาธิบดี วาระที่ ๒ ค.ศ. ๑๙๖๙-๑๙๘๖ ก่อนมาร์กอสหมดอำนาจ

สภาวะเศรษฐกิจในสมัยมาร์กอส เริ่มมีปัญหาใน ค.ศ. ๑๙๖๙ ซึ่งเป็นสมัยที่มาร์กอสได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีเป็นครั้งที่ ๒ ช่วงนี้เป็นสภาวะที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจรอบด้าน เช่น ภาวะเงินเฟ้อ ปัญหาทุนสำรองเงินตรา ปัญหาการชำระเงินระหว่างประเทศ และปัญหาแรงงานเป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดการประท้วง การเดินขบวนขึ้นอย่างกว้างขวางจนมาร์กอสควบคุมสถานการณ์ไว้ไม่ได้ จึงได้ประกาศกฏอัยการศึกในปี ค.ศ. ๑๙๗๒

ผู้เขียนขอวิเคราะห์ถึงความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจในช่วงนี้ดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาเงินเฟ้อ

ภาวะเงินเฟ้อนับได้ว่าเป็นปัญหาต้นตอที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมา ภาวะเงินเฟ้อในฟิลิปปินส์เริ่มเกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๑ และทวีหนักขึ้นในต้นปี ค.ศ. ๑๙๗๒ สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อในคราวนี้มีหลายประการ

ประการแรก เป็นผลมาจากความผันผวนของระบบการเงินของโลก โดยเฉพาะเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเงินตราสกุลหลักที่ใช้ในการค้าระหว่างประเทศได้ลดลงอย่างมากมายในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ การตกต่ำของค่าเงินดอลลาร์ได้เกิดขึ้นทั้งสองทางพร้อมๆ กัน คือ ทางหนึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโดยอัตโนมัติของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราสกุลหลักอื่นกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในทางที่ค่าของเงินดอลลาร์ต่ำลง อีกทางหนึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากสหรัฐอเมริกาทนต่อการตกต่ำของเงินตราของตนไม่ไหว จึงได้ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์

เป็นทางการถึงสองครั้ง ครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม ๑๙๗๑ และครั้งที่สองเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๗๓ จากการลดค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งสองครั้งนี้ฟิลิปปินส์ก็ได้ประกาศลดค่าเงินเปโซต่ำลงตามไปด้วยทุกครั้ง ทำให้สินค้าเข้าที่ฟิลิปปินส์ส่งจากประเทศอื่น ยกเว้นสหรัฐอเมริกามีราคาสูงขึ้น แต่ค่าของเงินเปโซและเงินดอลลาร์ลดต่ำลง จึงทำให้ราคาสินค้าภายในประเทศสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งสินค้าที่ต้องนำเข้าเพื่อการบริโภคโดยตรงและสินค้าที่ผลิตเองภายในประเทศ^๒

ประการที่สอง เป็นผลมาจากการขาดแคลนผลิตผลประเภทอาหารและวัตถุดิบที่สำคัญ ๆ หลายประเภทในตลาดโลกในปี ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๗๒ เนื่องมาจากการแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ เกิดไต้ฝุ่นทำให้ผลิตผลพื้นฐานทางด้านการเกษตรตกต่ำ ฟิลิปปินส์ต้องส่งสินค้าบางอย่าง เช่น น้ำตาล ไม้อัด ออกมากขึ้น เพื่อช่วยเหลือประเทศอื่น ๆ ประกอบกับพ่อค้าฉวยโอกาสส่งออกจึงทำให้ราคาสินค้าในประเทศสูงขึ้น เพราะปริมาณลดน้อยลง^๓

ประการที่สาม มีสาเหตุมาจากการขึ้นราคาน้ำมันดิบของกลุ่มประเทศอาหรับ มีผลผลักดันให้รัฐบาลต้องยอมให้ราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศสูงขึ้นอย่างฉับพลันตามส่วนของราคาน้ำมันดิบที่สูงขึ้น ในเมื่อราคาน้ำมันซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในทุกด้านของการผลิต จึงทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นด้วย รัฐบาลได้แก้ไข้ปัญหาโดยการทำให้อัตราเงินลอยตัวชั่วคราว^๔

๒. ปัญหาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ

เกี่ยวกับปัญหาเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ ผู้ว่าการธนาคารแห่งชาติฟิลิปปินส์คาดไว้ว่า ธนาคารชาติจะต้องมีทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ

^๒John H. Adkins, "Philippine 1972 : We'll Wait and See," *Asian Survey* XIII (February 1973) : 78-85.

^๓*Ibid.*

^๔*Ibid.*

อย่างน้อย ๓๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๗๒ มิฉะนั้นจะไม่สามารถค้ำประกันค่าของเงินเปโซให้อยู่ในระดับที่เป็นอยู่ได้ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ปรากฏว่าฟิลิปปินส์มีทุนสำรองเงินตราต่างประเทศอยู่เพียง ๑๒๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งนับว่าต่ำมากทำให้เงินหมุนเวียนในประเทศน้อย อำนาจในการซื้อสินค้าบริการก็น้อยลงไปด้วย^{๑๔}

๓. ปัญหาดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

ปัญหาดุลการชำระเงินระหว่างประเทศของฟิลิปปินส์นี้เป็นผลต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาหลายปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๗๐ สาเหตุเนื่องมาจาก

๓.๑ การเปิดเครดิตของธนาคารมีมากเกินไป ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๓, ๑๙๖๗-๑๙๖๙ มีผลทำให้ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศลดลง การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศก็เพิ่มสูงขึ้น

๓.๒ การลงทุนจากต่างประเทศมีน้อยในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๖-๑๙๗๐

๓.๓ อุตสาหกรรมไม่ได้รับการพัฒนา สินค้าอุตสาหกรรมไม่อาจแข่งขันกับต่างประเทศในตลาดโลกได้ ทำให้เศรษฐกิจยังคงพึ่งสินค้าขั้นปฐมเพื่อการส่งออกต่อไป

๓.๔ ค่าใช้จ่ายในภาครัฐบาลสูงขึ้นทำให้เกิดปัญหาดุลการชำระเงินมากขึ้น เพราะค่าใช้จ่ายของรัฐบาลไม่พอกับเงินที่ได้มา โครงการใหญ่ ๆ เช่น โครงการก่อสร้างทางและโครงการสร้างเขื่อนชลประทานก็ต้องชะงักงัน เพราะราคาวัสดุก่อสร้างและน้ำมันสูงขึ้นจากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ดุลการชำระเงินขาดดุลจึงเป็นปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ

^{๑๔}Manila Bulletin, August 15, 1972, p. 2.

๔. ปัญหาการว่างงานและปัญหาแรงงาน

การว่างงานเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจสามัญที่เกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศเกษตรกรรม เช่น ฟิลิปปินส์ การว่างงานย่อมมีอัตราสูงเป็นธรรมดา ทั้งนี้เพราะนอกจากจะมีการว่างงานแบบทั่วไปแล้ว ยังมีการว่างงานแฝงและการว่างงานตามฤดูกาลเกิดขึ้นทั่วไป ปรากฏการณ์ในฟิลิปปินส์ที่แสดงว่าได้มีการว่างงานเกิดขึ้นกว้างขวางนี้ได้แก่ ภาวะสังคมที่มีการโจรกรรมมากขึ้น ภาวะด้านแรงงานที่มีการเคลื่อนย้ายกันมาผิดปกติ และภาวะด้านเศรษฐกิจที่มีการร้องเรียนและร้องทุกข์มากขึ้น การตกต่ำของการผลิตในฟิลิปปินส์เป็นภาวะที่ทำให้เกิดการว่างงาน สาขาของการผลิตที่ตกต่ำที่ทำให้เกิดการว่างงานในฟิลิปปินส์ได้เป็น ๔ ประเภทคือ

๔.๑ การตกต่ำในสาขาเกษตร เนื่องจากเกิดภาวะผิดปกติของดินฟ้าอากาศในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๙-๑๙๗๒ จึงทำให้ชาวนาชาวไร่ที่ทำมาหากินอยู่นอกเมืองเข้ามาหาเลี้ยงชีพในเมืองเพราะคิดว่าจะมีโอกาสดีกว่า

๔.๒ การตกต่ำในสาขาอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากเกิดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ราคาสินค้าทุกประเภทสูงขึ้นมาก ประชาชนก็ลดค่าบริโภคทำให้มีการผลิตน้อย คนงานก็ถูกออกจากงานมากขึ้น

๔.๓ การตกต่ำในสาขาก่อสร้าง เพราะการชะงักงันของการใช้จ่ายภาครัฐบาล ซึ่งเป็นผลทำให้หยุดชะงักกิจการก่อสร้างในโครงการก่อสร้างของรัฐบาลแทบทุกประเภท ทำให้การจ้างงานลดต่ำลง

๔.๔ การตกต่ำในสาขาบริการต่างๆ ได้แก่ การคมนาคม กิจการโรงแรม ฯลฯ การลดน้อยลงของการผลิตในสาขาบริการเป็นผลโดยตรงมาจากการตกต่ำในสาขาการผลิตต่าง ๆ ทั้งสามสาขาดังกล่าวแล้วคือ เมื่อคนมีรายได้ลดลงหรือคงตัวก็ย่อมมีความต้องการในสินค้าและบริการลดน้อยลง จึงทำให้คนงานที่ทำงานด้านนั้นน้อยลงไปด้วย

โดยทั่วไปแล้วคุณภาพแรงงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เพราะรัฐบาลได้ส่งเสริมการศึกษาอย่างกว้างขวาง จึงทำให้จำนวนผู้มีความรู้มีเปอร์เซ็นต์สูง ประกอบกับฟิลิปปินส์มีโรงงานอุตสาหกรรมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โรงงานเหล่านี้จึงเป็นแหล่งผลิตแรงงานที่สำคัญ ๆ ทำให้ฟิลิปปินส์มีแรงงานที่ดีและช่างฝีมือมากขึ้น แต่แรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพยังมีน้อย ไม่สามารถสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ ในขณะที่ในวงการอุตสาหกรรมขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือฟิลิปปินส์ก็ยังประสบปัญหาคนว่างงานอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในบริเวณตัวเมืองและพื้นที่ทำว่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ปัญหาแรงงานที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนากำลังคนและการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ได้สัดส่วนกันทำให้ขาดแรงงานด้านเทคนิคและแรงงานที่มีคุณภาพ ผู้จบการศึกษาส่วนใหญ่มักเป็นนักกฎหมาย ศิลปศาสตร์ ครู และนักธุรกิจ^{๑๖} ส่วนแรงงานในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นแก่ประเทศได้แก่ วิศวกร นายแพทย์ ฯลฯ ได้ออกไปทำงานในต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ก่อนการประกาศกฎอัยการศึก มาร์กอสได้กำหนดนโยบายจัดระบบการศึกษาให้ประเทศมีกำลังคนที่สามารถจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด

๕. ปัญหาการปฏิรูปที่ดิน

ปัญหาในการปฏิรูปที่ดินและปัญหาเรื่องที่ดิน โดยเฉพาะปัญหาเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วในฟิลิปปินส์ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ คือ สมัยมาร์กอสได้มีการปรับปรุงนโยบายการปฏิรูปขยายเป็นโครงการ ๔ ปี คือ ค.ศ. ๑๙๖๖-๑๙๗๐^{๑๗} ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

^{๑๖}Asian Development Bank, *Southeast Asia's Economy in the 1970's* (London : Longman Group Ltd., 1971), p. 398.

^{๑๗}ดูเพิ่มเติม สีดา เจตีย์, "ฟิลิปปินส์กับการปฏิรูปที่ดิน," ใน ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ *การปฏิรูปที่ดิน* (กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, ๒๕๑๙), หน้า ๑๔๑.

๕.๑ การถือครองที่ดินโดยการเช่า ผู้อาศัยที่ดินทำไร่ทำนาทั้งหมดจะเป็นผู้เช่าที่นาและรายได้จากเกษตรกรรมจะเพิ่มขึ้นโดยปรับปรุงวิธีการทำนาให้ดีขึ้น

๕.๒ จัดหาที่ดินเอกชน เพื่อนำมาใช้ในการปฏิรูปที่ดิน

๕.๓ ส่งเสริมและบำรุงเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน ปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพการผลิต ตลอดจนสวัสดิการต่าง ๆ การสาธารณสุข โภค การศึกษา และการสาธารณสุข

๕.๔ บุกเบิกที่ดินสาธารณะในการจัดตั้งนิคมสร้างตัวเอง พร้อมทั้งขยายเกษตรกรรมให้กว้างขวางขึ้น และให้ธนาคารที่ดินเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเงินของผู้เช่าที่ดิน

๕.๕ ฝึกอบรมทางเกษตรกรรมและการฝึกอาชีพให้แก่สมาชิกในนิคม และผู้ที่ทำการเกษตรโดยความร่วมมือขององค์การปฏิรูปที่ดิน

ตามโครงการ ๔ ปีนี้ ชาวนาประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คน มีที่ดินของตนเองโดยการเช่า คิดประมาณร้อยละ ๑๔.๕ ที่ดินประมาณ ๕๘,๐๐๐ เฮกตาร์ ได้ถูกปรับปรุงเป็นที่อยู่และทำการเกษตร ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมีประมาณ ๑๓,๐๐๐ คน ประมาณ ๓๘๑,๐๐๐ คน จะได้รับความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและภาคปฏิบัติ โครงการนี้ใช้เงินประมาณ ๗๐๗.๕ ล้านดอลลาร์ ระยะโครงการสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๑๙๗๐ ปรากฏว่าชาวนา ๑๒๒,๓๐๔ คน ใน ๑๕๔ เมือง ได้ทำสัญญาเช่า คิดแล้วประมาณร้อยละ ๓๙ ของเป้าหมาย ที่ดิน ๔๓,๗๕๐ เฮกตาร์ ได้ถูกแบ่งให้ชาวนาเป็นที่อยู่อาศัยและทำการเพาะปลูก คิดแล้วประมาณร้อยละ ๗๔ ของเป้าหมาย^{๑๔} จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การปฏิรูปไม่ได้บรรลุ

^{๑๔}Conrado F. Estrella, "Philippine Agrarian Reform Policies : a Survey,"

"Southeast Asian Spectrum 1 (April 1973) : 3.

ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากขาดความร่วมมือจากเจ้าของที่ดินรายใหญ่ ๆ รัฐบาลไม่มีสมรรถภาพและขาดงบประมาณ ทำให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมากด้วยเหตุนี้จึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายการปฏิรูปที่ดินใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ มีกรรมการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการเกี่ยวกับที่ดิน (Land Authority) คณะกรรมการเพิ่มผลผลิตทางเกษตร (Agricultural Productivity Commission) คณะกรรมการบริหารสินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agricultural Credit Administration) ธนาคารที่ดิน (Land Bank) และสำนักงานที่ปรึกษาเกี่ยวกับที่ดิน (Office of the Agrarian Counsel) กรรมการทั้งหมดนี้เป็นผู้ดำเนินการและบริหารเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินให้ตรงตามเป้าหมายของรัฐบาล

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ประกาศใช้กฎหมายเลขที่ ๖๓๘๘ (Republic Act no. ๖๓๘๘) ซึ่งระบุไว้ว่า ผู้เช่ามีสิทธิในที่ดินโดยการจัดการชลประทานและการเงินในที่ดินของตัวเอง แต่การชลประทานต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงการปฏิรูปที่ดิน รัฐบาลรับซื้อผลผลิตจากเจ้าของที่ดินในราคาถูกและขายต่อให้ผู้เช่าเพื่อป้องกันการขูดรีดจากเจ้าของที่ดิน นอกจากนี้ยังได้ประกาศใช้กฎหมายเลขที่ ๖๓๙๐ (Republic Act no. 6390) ให้นำเงินงบประมาณจากการเก็บภาษีของรัฐเป็นเงิน ๕๐ ล้านเปโซมาใช้ในโครงการจัดหาที่ดิน และให้ชวานากูจนถึง ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งมาร์กอสได้วางเป็นโครงการ ๔ ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ - ๑๙๗๕^{๑๙} แม้จะได้วางโครงการไว้และรัฐบาลอเมริกันก็ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือก็ตามการปฏิรูปที่ดินก็ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย เพราะเกิดการคอร์รัปชันขึ้นในวงการ เจ้าของที่ดินรายใหญ่ ๆ ไม่ให้ความร่วมมือ พยายามจะรีดไถผู้เช่าที่ดินโดยใช้อิทธิพลของตัวเองบังคับให้ออกจากที่เช่าบ้าง ขึ้นราคาค่าเช่าบ้าง ประกอบกับเกิดภาวะเงินเฟ้อเพราะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวอย่างมากในเขตลูลซอนภาคกลาง หมู่บ้านคากายัน (Cagayan) และบีโคน (Bicol) นอกจากนี้

^{๑๙}ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ สีดา เจตีย์, *op. cit.*, หน้า ๑๔๓.

การจลาจลเกิดขึ้นบ่อย ๆ ในมะนิลา ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๒ เป็นสาเหตุหนึ่งที่มีารกอสต้องประกาศกฎอัยการศึกเพื่อระงับความวุ่นวาย

๖. ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร

ปัญหาการเพิ่มของพลเรือนและการเพิ่มผลผลิตเพื่อการส่งออกในขณะที่ฟิลิปปินส์พยายามเร่งพัฒนาประเทศนี้ เป็นปัญหาซึ่งฟิลิปปินส์ไม่สามารถแก้ได้ ฟิลิปปินส์ต้องประสบปัญหาการเพิ่มของพลเมืองซึ่งมีอัตราสูงในระยะปี ค.ศ. ๑๙๖๕-๑๙๗๒ รัฐบาลพยายามจะลดการเพิ่มของประชากรโดยการแนะนำวิธีการคุมกำเนิดต่างๆ แต่เนื่องจากการคุมกำเนิดขัดกับศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก และชาวฟิลิปปินส์เคร่งครัดต่อศาสนามาก วิธีการคุมกำเนิดจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ เป็นต้นมา อัตราการเพิ่มของประชากรสูงขึ้นถึงร้อยละ ๙๗^{๖๐} ก่อนเกิดการประกาศกฎอัยการศึกปรากฏว่า ประชาชนมีรายได้ต่ำมาก เพราะอัตราเพิ่มของพลเมืองไม่สมดุลกับความเจริญทางเศรษฐกิจ ทำให้รายได้ถัวเฉลี่ยที่แท้จริงไม่เพิ่มขึ้น ประกอบกับราคาสินค้าที่บริโภคสูงขึ้นมาก ประชาชนยังเพิ่มความไม่พอใจแก่รัฐบาลมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีการประท้วงเดินขบวนกันบ่อยครั้ง ทำให้เกิดกระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศมาก

๗. ปัญหาชาวจีนกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ชาวจีนเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์มาเป็นเวลานาน ตั้งแต่สมัยสเปนมีอำนาจ แต่หลังจากที่ฟิลิปปินส์ได้เอกราชแล้ว รัฐบาลก็ได้ได้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิทางเศรษฐกิจของชาวจีน ทำให้ชาวจีนใช้อำนาจทางเศรษฐกิจที่ตนมีอยู่ซื้ออิทธิพลจากนักการเมืองที่ทุจริต เพื่อรักษาบทบาททาง

^{๖๐}Mercedes B. Concepcion, "Philippine Population Growth : Paradox of Development," in *The Philippine Economy in the 1970's*, p. 2. (Quezon City : University of The Philippines, 1973).

เศรษฐกิจของตนให้มั่นคงเช่นเดิม ดังนั้นถึงแม้ชาวจีนจะถูกบีบบังคับจากรัฐบาล แต่อำนาจทางเศรษฐกิจของชาวจีนมิได้ลดน้อยลงแต่ประการใด ชาวจีนยังคงประสบความสำเร็จทางธุรกิจอย่างมากมาย โดยการให้ภรรยาของตนที่เป็นชาวฟิลิปปินส์ดำเนินการแทน อีกประการหนึ่งนักการเมืองได้สมรู้ร่วมคิดกับพ่อค้าชาวจีนลักลอบนำสินค้าเข้าเมืองเพื่อแลกกับการสนับสนุนทางการเงินของพ่อค้าเหล่านี้ ความพยายามที่รัฐบาลทุ้มเทเพื่อสร้างนักธุรกิจชาวฟิลิปปินส์แข่งขันกับชาวจีนด้วยวิธีต่าง ๆ จึงประสบผลสำเร็จแต่เพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ เท่านั้น

ในระยะปี ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๒ ก่อนการประกาศใช้กฎอัยการศึก ชาวจีนเป็นจำนวนมากมีบทบาททางเศรษฐกิจ แทนที่จะช่วยเศรษฐกิจของประเทศ แต่กลับจุดให้เศรษฐกิจตกต่ำลง เพราะรายได้ที่พ่อค้าจีนได้มานั้นเป็นรายได้แอบแฝงซึ่งหลีกเลี่ยงการเสียภาษี และในระยะนี้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในฟิลิปปินส์ ประชาชนทั่วฟิลิปปินส์ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและไม่มีทางออกอย่างอื่นนอกจากประท้วงรัฐบาลจึงก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้น

๘. ปัญหาการเมืองกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

อำนาจทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์นอกจากอยู่ในมือของชาวจีนแล้วยังอยู่ในมือของชนชั้นสูงของสังคมอีกด้วย ชนชั้นสูงเหล่านี้มีอำนาจทางการเมืองควบคู่กันไปกับอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งต่างกับชาวจีนที่ไม่มีอำนาจทางการเมืองโดยตรง ดังนั้นการที่จะกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่ประชชนจึงค่อนข้างยาก เพราะเป็นกระบวนการที่มีผลให้ชนชั้นสูงต้องเสียผลประโยชน์ของตนไป จึงเป็นการยากลำบากที่รัฐบาลจะเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจให้รวดเร็วได้ เพราะผู้มีอำนาจในสังคมเหล่านี้ยังคงมีความต้องการจะรักษาฐานะเดิมของตนไว้ให้มั่นคง เพราะฉะนั้นในการแก้ไขปัญหาเรื่องการถือครองที่ดินซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญยิ่งจึงไม่บรรลุผลสำเร็จ ความไม่เป็นธรรมในสังคมก็ยังมีอยู่ต่อไป

ขณะที่เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ขาดแคลนทุนในการพัฒนา ก็ปรากฏว่าการใช้จ่ายเพื่อเป้าหมายและการต่อสู้ทางการเมืองอยู่ในอัตราสูงมาก ทั้งนี้เพราะ

นักการเมืองฟิลิปปินส์ยึดถือและชื่นชมในชื่อเสียง เกียรติยศ อำนาจ และอภิสิทธิ์มากกว่าที่จะมองเห็นความจำเป็นในการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไม่สามารถพุงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจไว้ได้ เพราะขาดกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การขาดกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทำให้กลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกันเพราะอยู่ในสถาบันเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกันเข้ามามีบทบาทสำคัญในการคุมอำนาจทางการเมืองได้ จะเห็นว่าในระยะหลัง ๆ นี้มีสถาบันใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น สหกรณ์ สถาบันกู้เงิน ซึ่งจะเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ สนใจการปกครองเข้าใจระบอบประชาธิปไตยที่ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การจัดพวกอภิสิทธิ์เหล่านี้ได้ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดการประทุกันบ่อยครั้งทั้งในมะนิลาและส่วนท้องถิ่น

การพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลมาร์กอสก่อนเกิดการประกาศกฎอัยการศึกนั้นมีผลดีทางการเมืองและสร้างความเป็นธรรมในสังคมน้อยมาก และนำผลเสียมาสู่ประเทศคือ นำประเทศไปสู่ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง เพราะการพัฒนาจะทำให้การรวมกลุ่มชนชั้นในลักษณะทางสังคมอาจหันไปสู่การปฏิวัติได้ การพัฒนาทำให้ประชาชนอพยพไปอยู่ในเมืองมากขึ้น ทำให้มีความคิดทางการเมืองรุนแรงมีความต้องการมากขึ้น เพราะได้เห็นความเหลื่อมล้ำในสังคมจึงมีการรวมกลุ่มเข้มแข็งขึ้น รัฐบาลมาร์กอสไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนในขณะนั้นได้ จึงทำให้เกิดความวุ่นวาย ขาดเสถียรภาพทางการเมือง คนจนก็ยังจนอยู่ตามเดิม คนรวยก็ยังรักษาผลประโยชน์ของตนอยู่อย่างเดิม เพราะกลุ่มอำนาจทางการเงินสนับสนุนการมีบทบาททางการเมือง

จากปัญหาความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาการก่อความวุ่นวายทางการเมือง จึงเป็นสาเหตุให้มาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก ในวันที่ ๒๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒^{๒๐}

^{๒๐} Adkins, *op. cit.*, p. 78.

เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ฟื้นตัวในระยะช่วงแรกของการประกาศใช้กฎ-
อัยการศึก และเริ่มตกต่ำลงอีกในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ เป็นต้นมา เพราะเงินที่นำมา
พัฒนาประเทศหมดลงเนื่องจากการคอร์รัปชันสูงมาก โดยเฉพาะในพวก
บริวารของมาร์กอส ส่วนหนึ่งได้นำเงินออกไปสร้างธุรกิจในต่างประเทศ โดยมาร์
กอสยินยอมให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่บริวารเหล่านั้น

มาในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๓ เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ถึงขั้นวิกฤตจนเป็นเหตุ
ให้มาร์กอสต้องสั่งเลื่อนโครงการลงทุนทางอุตสาหกรรม จำนวน ๔ โครงการ ซึ่ง
ต้องใช้เงินลงทุนทั้งสิ้น ๓.๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากต้องประหยัดเงิน
ตราต่างประเทศรวมทั้งต้องประกาศลดค่าเงินเปโซลง ร้อยละ ๗.๓ เมื่อเทียบกับ
เงินดอลลาร์สหรัฐฯโดยมีอัตราแลกเปลี่ยนใหม่เท่ากับ 11 เปโซต่อ 1 ดอลลาร์^{๒๒}
เพราะในระยะตั้งแต่ต้นปีจนกระทั่งเดือนมิถุนายนฟิลิปปินส์ขาดดุลชำระเงินเป็น
จำนวนกว่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จึงจำเป็นต้องลดค่าเงินเปโซเพื่อปรับฐานะ
ดุลการชำระเงินให้กระเตื้องขึ้น โดยมีความเชื่อว่า จะทำให้สามารถส่งสินค้าออก
ได้เพิ่มขึ้นพร้อมกันนั้นก็ได้ลดการนำสินค้าเข้าประเทศด้วย^{๒๓}

ในปลายเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ หลังจากเกิดกรณีลอบสังหารอดีต
วุฒิสมาชิกและอดีตนายกรัฐมนตรีของฟิลิปปินส์ เบนิกโน อากีโน (Benigno
Aquino)^{๒๔} เศรษฐกิจของประเทศเข้าขั้นวิกฤตจนถึงกับล้มละลาย ทั้งนี้ในช่วง
ดังกล่าวได้เกิดการประท้วงของกลุ่มฝ่ายค้านต่าง ๆ จนทำให้ต่างชาติถอนการ

^{๒๒} *Far Eastern Economic Review Year book 1984* (Hongkong : 1984), p. 251.

^{๒๓} *Ibid.*

^{๒๔} Rodney Tasker, "Death in the Fast Lane," *Far Eastern Economic Review*
(September 1, 1983) : 14.

^{๒๕} Jose Galang, "Paying the Price," *Far Eastern Economic Review* (November
17, 1983) : 69.

ลงทุนออกไปเป็นจำนวนมาก วงการธุรกิจปั่นป่วน ประเทศอยู่ในสภาพล้มละลาย^{๕๔} ในที่สุดรัฐบาลก็ต้องประกาศลดค่าเงินอีกร้อยละ ๒๑.๔ เทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อ ๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ และขอผ่อนชำระหนี้ออกไปใน ปี ค.ศ. ๑๙๘๔ การลดค่าเงินในปีนี้เป็นอัตราสูงสุด ตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๙๗๐ เป็นต้นมา โดยมีอัตราแลกเปลี่ยนใหม่เท่ากับ ๑๔ เปโซ ต่อ ดอลลาร์สหรัฐฯ^{๕๕} นอกจากนี้ยังมีมาตรการเสริมเพื่อให้การลดค่าเงินครั้งนี้เกิดผลดีต่อประเทศชาติมากยิ่งขึ้นโดยตัดสินใจจำกัดการขยายตัวของปริมาณเงินหมุนเวียน ขึ้นราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันดิบ และเลื่อนการใช้จ่ายตามโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลออกไปอย่างไม่กำหนด พร้อมกันนี้ก็จะเก็บภาษีนักธุรกิจที่ได้รับกำไรจากการส่งออกเพิ่มขึ้นอีกด้วย

การลดค่าเงินดังกล่าวแล้วข้างต้น มีผลดีต่อฟิลิปปินส์ คือ

๑. บรรเทาปัญหาด้านการขาดดุลชำระเงินให้ลดน้อยลง เชื่อว่าจะทำให้การนำเข้าชะลอลง เนื่องจากต้นทุนสินค้านำเข้าจะสูงขึ้นกว่าเดิมมาก นอกจากนี้ยังเป็นการเร่งให้พ่อค้าส่งออก รีบนำรายได้จากการส่งออกเข้ามาในประเทศด้วย
๒. ช่วยเร่งส่งสินค้าออก สินค้าออกที่ส่งออกเพิ่มขึ้นในขณะนั้นคือ มะพร้าว น้ำตาล แร่ เครื่องไฟฟ้า และเสื้อผ้าสำเร็จรูป ที่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้
๓. ลดการไหลของเงินทุนออกนอกประเทศ
๔. ครอบครัวของแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศจะได้เปรียบ เพราะส่งรายได้กลับประเทศเป็นจำนวนมาก

^{๕๔}Guy Sacerdoti, "From Crisis to Catharsis, " *Far Eastern Economic Review* (December 15, 1983) : 67,69.

ส่วนผลเสียของการลดค่าเงิน คือ

๑. การลดค่าเงินทำให้อัตราเงินเพื่อเพิ่มขึ้น สินค้าที่นำเข้า เช่น น้ำมัน มีต้นทุนสูง ซึ่งทำให้สินค้าอื่น ๆ ในประเทศสูงขึ้นด้วย
๒. หนี้เงินกู้ต่างประเทศทั้งของรัฐบาลและเอกชน จะมีจำนวนเพิ่มขึ้น
๓. มาตรการประกอบกับการลดค่าเงิน ซึ่งได้แก่ การควบคุมการเติบโตของปริมาณเงินหมุนเวียน (Money Supply) ทำให้ฟิลิปปินส์ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้อย่างเต็มที่จากการกระตือรือร้นของเศรษฐกิจโลก
๔. ทำให้แรงกดดันทางการเมืองเพิ่มขึ้น เพราะราคาสินค้าในประเทศแพงขึ้นในขณะที่ค่าครองชีพอยู่ในระดับต่ำ

แม้ฟิลิปปินส์จะพยายามใช้มาตรการต่าง ๆ ข้างต้น เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็ไม่สามารถปรับสภาวะทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่ปกติได้ และในที่สุดก็ต้องล้มละลาย เพราะไม่มีเงินชำระหนี้

การที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน รุนแรงจนถึงขั้นล้มละลาย ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ต่างประเทศได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญก็คือการขาดดุลเงินสะพัดและการขาดดุลการชำระเงินเรื้อรังเป็นเวลานาน อันเป็นผลจากการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ ทำให้จำเป็นต้องนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ โดยใช้เงินกู้จากต่างประเทศ เพื่อชำระค่าสินค้าขาเข้า และส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ระยะสั้น ซึ่งได้รับการต่ออายุเงินกู้ออกไปทุกปี ถ้าหากเศรษฐกิจของโลกดี ปัญหาเงินกู้ระหว่างประเทศก็อาจจะไม่เกิดขึ้น แต่ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๙-๑๙๘๐ เกิดปัญหาการตกต่ำของงานเพิ่มขึ้นและประกอบกับเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก การค้าระหว่างประเทศก็ต้องชะงักงัน อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอยู่ในระดับสูง ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อฐานะเศรษฐกิจและการเงินของฟิลิปปินส์ในสมัยมาร์กอส ส่วนปัจจัยภายในประเทศฟิลิปปินส์ที่ทำให้ฟิลิปปินส์ตกอยู่ในภาวะล้มละลายนั้นคือ การส่งออกลดลง ราคาส่งออกของสินค้าหลัก เช่น น้ำตาลและสินค้า

โภคภัณฑ์ที่สำคัญก็ลดลงเช่นกัน การใช้จ่ายเงินกู้จากต่างประเทศไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยเฉพาะมีการรั่วไหลเป็นอันมากในโครงการพัฒนาต่างๆ ซึ่งรวมทั้งบริษัทที่รัฐบาลและเพื่อนของมาร์กอสควบคุมอยู่ การนำเข้าเพิ่มขึ้นตลอดเวลา แต่ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ยกเว้นภาษีให้แก่รัฐ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการขาดดุลงบประมาณอย่างยาวนาน สาเหตุเช่นนี้เกิดขึ้นจากการผูกขาดอุตสาหกรรมหลักของกลุ่มบริวารมาร์กอส เช่น น้ำตาล เบียร์ เครื่องไฟฟ้า โดยเฉพาะอุตสาหกรรมน้ำตาล ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศที่ควบคุมโดยอาร์มานโด กุสติโล (Armando Gustilo) โดยมีมาร์กอสอยู่เบื้องหลัง การผูกขาดอุตสาหกรรมน้ำตาลนี้ทำให้บริวารของมาร์กอสมีอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองมาก เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกอ้อยของฟิลิปปินส์มีอาณาเขตกว้างขวางและเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ นอกจากนี้คณะกรรมการผูกขาดน้ำตาลภายใต้การดำเนินงานของบริษัทนาซูตรา (NASUTRA) ซึ่งมีโรเบิร์ตโต เบเนดิกโต (Roberto S. Benedicto) เพื่อนสนิทของมาร์กอสเป็นประธาน ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ โดยคำสั่งของประธานาธิบดีที่ ๓๘๘ ให้ทำหน้าที่รับผิดชอบควบคุมและผูกขาดการจัดจำหน่ายน้ำตาลที่ผลิตได้ในฟิลิปปินส์^{๒๗} และเป็นผู้กำหนดราคาอ้อยและน้ำตาลที่ให้ประโยชน์แก่บริษัทมากกว่าเจ้าของโรงงานน้ำตาล บัญชีต่างๆ เกี่ยวกับอ้อยและน้ำตาลอยู่ในมือของ กุสติโลกับพรรคพวกเท่านั้น จากการผูกขาดน้ำตาลดังกล่าว ทำให้รายได้ของผู้ผลิตน้ำตาลลดลงประมาณ ๕๕๐-๗๕๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๔-๑๙๘๒ การดำเนินงานของบริษัทไม่มีประสิทธิภาพและมีการใช้เงินขององค์การเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองสร้างความสูญเสียต่ออุตสาหกรรมน้ำตาลซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศอย่างใหญ่หลวง

^{๒๗}Hawes, *op. cit.*, pp. 93-101.

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๔-๑๙๘๕ วิกฤตการณ์ทางการเมืองยิ่งเลวร้ายกว่าเดิม สาเหตุเนื่องมาจากการฆาตกรรม เบนิกโน อากีโน อดีตผู้นำพรรคฝ่ายค้าน ในช่วงนี้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ที่ขัดขวางมาร์กอสที่คอยหาผลประโยชน์และกลุ่มที่แสวงหาผลประโยชน์เข้าตัวเอง กลุ่มเหล่านี้ได้แก่งกลุ่มหรือฝ่ายของ เบนิกโน อากีโน ที่มีคอรารซอน อากีโน ซึ่งเป็นภรรยาเป็นผู้นำ กลุ่มอนุรักษนิยม ซึ่งมีซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นผู้นำ กลุ่มฝ่ายซ้าย ซึ่งมีผู้นำหลายคน และกลุ่มมุสลิมแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ซึ่งมีนุร์ มิซวรี และคนอื่น ๆ เป็นผู้นำ กลุ่มเหล่านี้ต่างก็ต้องการโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอสลง ฝ่ายต่าง ๆ ได้เปิดโปงปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ เช่น ปัญหาการใช้กำลังทหารของรัฐบาลไปในทางที่ผิด ปัญหาคอร์รัปชัน และวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศเกิดความวุ่นวายมีผลให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้นักธุรกิจขาดความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ นักลงทุนรายใหม่ไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุน ในขณะที่เดียวกันก็มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก^{๒๔} ทำให้ปริมาณการลงทุนในฟิลิปปินส์มีน้อยลงจนกระทั่งส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของประเทศเป็นอันมาก

จากการล้มละลายของประเทศในครั้งนี่ เป็นสาเหตุให้ประชาชนลุกฮือขึ้นต่อต้านมาร์กอสและขับไล่มาร์กอสออกนอกประเทศไปในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๖ ทิ้งให้อากีโน ซึ่งเป็นประธานาธิบดีคนต่อมาแก้ปัญหาอันหนักหน่วงของประเทศซึ่งอยู่ในสภาพที่จะฟื้นฟูได้ยากภายในระยะเวลาอันสั้น

^{๒๔}Emmanuel S. De Dios, and Others. *An Analysis of the Philippine Economic Crisis* (Quezon City : University of the Philippines, 1984), pp. 44-49.

^{๒๕}*Far Eastern Economic Review Yearbook 1985* (Hongkong : 1985), p. 230.

บทที่ ๘

ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศ ของประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศกับหลายประเทศตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา เช่น ประเทศสหรัฐฯ ญี่ปุ่น จีน ตะวันออกกลาง และกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น ในบรรดาประเทศเหล่านี้ ฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสหรัฐฯ และมีนโยบายต่างประเทศคล้ายตามสหรัฐฯ มากกว่าประเทศอื่น ๆ เนื่องจากฟิลิปปินส์เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสหรัฐฯ สหรัฐฯ จึงเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงที่มีบุญคุณเสมอมา เพราะให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน ส่วนความสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ ก็ยังกระทำอยู่ต่อไปในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก

ในบทนี้จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ต่างประเทศของฟิลิปปินส์กับประเทศต่าง ๆ และนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์หลังได้รับเอกราชจนถึงสมัยมาร์กอสรวมทั้งปัจจัยที่กำหนดนโยบายต่างประเทศในแต่ละสมัยด้วย

ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับสหรัฐอเมริกา

ประเทศฟิลิปปินส์เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสหรัฐฯมาเป็นเวลานาน คำนิยมต่าง ๆ รวมทั้งความนิยมชมชอบสหรัฐฯ จึงมีอยู่ค่อนข้างมากในหมู่ชาวฟิลิปปินส์ แม้ฟิลิปปินส์จะได้รับเอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ แล้วก็ตาม ชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่โดยเฉพาะในกลุ่มผู้นำของประเทศก็ยังนิยมสหรัฐฯ ทั้งยังสำนึกใน

บุญคุณของสหรัฐที่ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านแก่ฟิลิปปินส์ จากความใกล้ชิด ความสำนึกในบุญคุณ และความนิยมชมชอบสหรัฐ นี้เองทำให้ฟิลิปปินส์ ได้ทำสนธิสัญญาต่าง ๆ กับสหรัฐ หลายฉบับด้วยกัน แต่สนธิสัญญาดังกล่าว กระทำขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของสหรัฐ เสียเป็นส่วนใหญ่

ประเทศสหรัฐ ได้ให้เงินแก่ประเทศฟิลิปปินส์เพื่อที่จะช่วยฟื้นฟูประเทศ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลังจากนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ รัฐสภาสหรัฐได้ อนุมัติสนธิสัญญาทำการค้ากับฟิลิปปินส์ โดยเป็นข้อตกลงในการไม่เก็บภาษี สินค้าระหว่างสองประเทศจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เรียกว่า Bell Act. และจากปี ค.ศ. ๑๙๕๖ เป็นต้นมาก็จะลดภาษีในสินค้าที่ได้จัดอันดับไว้ทีละน้อย นอกจากนี้ ในสนธิสัญญานี้ยังให้สิทธิพิเศษแก่ชาวอเมริกันเท่าเทียมกับชาวฟิลิปปินส์ ในเรื่องสิทธิพิเศษในการทำการค้าขายในประเทศฟิลิปปินส์ เรียกว่า Parity Rights * ในข้อนี้ชาวฟิลิปปินส์มีสิทธิไม่เท่าเทียมชาวอเมริกันในกรณีที่ชาวฟิลิปปินส์อยู่ใน สหรัฐ จะไม่ได้รับสิทธิพิเศษใด ๆ ทั้งสิ้นในเรื่องนี้

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ประเทศทั้งสองได้ตกลงทำสัญญาทางการค้ากันใหม่ชื่อ Laurel-Langley Agreement ความตกลงนี้เป็นการแก้ไขสนธิสัญญาในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ เสียใหม่ ตามข้อตกลงใหม่นี้ได้ยินยอมให้ชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยอยู่ในสหรัฐ มีสิทธิเท่าเทียมกับชาวอเมริกัน รวมทั้งค่อยลดสิทธิพิเศษทางการค้าของสหรัฐ ลงด้วย ข้อตกลงนี้บังคับใช้จนถึงวันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ ในช่วงนี้ฟิลิปปินส์เป็นคู่ค้าสำคัญของสหรัฐ สหรัฐได้เข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์ ถึง ๗๖ เปอร์เซ็นต์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ การลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นทางอุตสาหกรรมและเคมี นอกจากนี้สหรัฐ ได้ให้เงินช่วยเหลือฟิลิปปินส์เป็นจำนวน

* Benito Lim, "Philippine - U.S. Relations," Paper Presented for the Joint Seminar on Philippine - American Relations, December 6-8, 1983, Manila Hotel, Metro Manila, p. 8.

เงิน ๒.๗ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในจำนวนนี้เป็นความช่วยเหลือทางทหารเสีย ๗๐๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ด้วย^๒

สำหรับความช่วยเหลือทางทหารระหว่าง ๒ ประเทศนั้นเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ โดยมีข้อตกลงการตั้งฐานทัพและความช่วยเหลือทางทหาร และในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ ได้ตกลงทำความตกลงป้องกันร่วมกัน (Mutual Defense Treaty) ตามข้อตกลง ค.ศ. ๑๙๔๗ การเข้าและการช่วยเหลือเรื่องฐานทัพมีกำหนด ๙๙ ปี แต่มาร์กอสได้เจรจาให้ลดลงเหลือ ๒๕ ปี จากปี ค.ศ. ๑๙๖๖ เป็นต้นมา^๓ ซึ่งจะหมดสัญญาเข้าในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๙๑

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ ประธานาธิบดีนิกสันได้ประกาศเลิกข้อตกลงและสนธิสัญญาเก่าและประกาศใช้สนธิสัญญานิกสัน (Nixon Doctrine) ซึ่งจะพยายามลดกำลังทหารของสหรัฐฯ ในแถบแปซิฟิกและเอเชียลงทีละน้อย

ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๗๙ ฟิลิปปินส์และสหรัฐฯ ได้เซ็นสัญญาดกลงเกี่ยวกับการทำการค้าของฟิลิปปินส์ไม่เฉพาะทำกับสหรัฐฯ เท่านั้น แต่รวมถึงทำการค้ากับประเทศสมาชิกของแกตต์ด้วย (General Agreement on Trade and Tariffs - GATT) จากการเป็นสมาชิกของแกตต์นี้ ฟิลิปปินส์ได้ลดภาษีการส่งออกประมาณ ๖๕ เปอร์เซ็นต์^๔

จาก ค.ศ. ๑๙๗๙ เป็นต้นมาฟิลิปปินส์ได้มีความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ อย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะหวังความช่วยเหลือทางการทหารและเศรษฐกิจจากสหรัฐฯ

^๒ Frank H. Golay, *The Philippines : Public Policy and National Economic Development* (Ithaca, N.Y. : Cornell University, 1966), p. 58.

^๓ Lim, *op. cit.*, p. 10.

^๔ *Ibid.*

สหรัฐฯ จึงเปรียบเสมือนประเทศที่ให้ความอุปถัมภ์ค้ำชูฟิลิปปินส์และในขณะเดียวกันฟิลิปปินส์ก็เป็นผู้ที่ซื้อสัตย์รู้คุณต่อสหรัฐฯเสมอมา

ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นกับฟิลิปปินส์ความสัมพันธ์ไม่ค่อยดีนัก ทั้งนี้ฟิลิปปินส์ยังโกรธแค้นญี่ปุ่นที่ได้ทำความเสียหายแก่ประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองไว้อย่างมากมาย ความสัมพันธ์ที่มีกันอย่างจริงจังเพิ่งมีในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ โดยทั้งสองประเทศได้เซ็นสนธิสัญญาสันติภาพ (Peace Treaty) ที่ซานฟรานซิสโก ตามข้อตกลงญี่ปุ่นจะยอมชดใช้ค่าเสียหายให้ฟิลิปปินส์หลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ญี่ปุ่นได้ยินยอมที่จ่าย ๘๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเป็นเงินทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสินค้าที่ใช้เป็นการลงทุนเป็นเวลา ๒๐ ปี จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๗๖^๔ ในปีนี้เองฟิลิปปินส์และญี่ปุ่นก็ได้ทำสนธิสัญญาทางการทูตระหว่างกัน^๕

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ประธานาธิบดี คาลอส กาเซีย (Carlos Garcia) ได้ลงนามในสนธิสัญญาเพื่อมิตรภาพการพาณิชย์และนาวี (Treaty of Friendship, Commerce and Navigation) กับญี่ปุ่น บังคับใช้จนถึง ค.ศ. ๑๙๗๓ โดยสนธิสัญญานี้ทั้งสองประเทศจะอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันรวมทั้งการจัดเก็บภาษีระหว่างกันด้วย เมื่อมาร์กอสเป็นประธานาธิบดีก็ได้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้ากับญี่ปุ่นใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ โดยได้มีการลงทุนร่วมกันรวมทั้งการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากญี่ปุ่นเข้ามาและดึงดูด

^๔ Napoleon M. Angeles, "Our Relations with the Major Power", *Solidarity* 116 (January - February 1988) : 54.

^๕ Mamoru Tsuda and Leo A. Deocadiz, *R.P. - Japan Relations and ADB* (Manila : National Book Store, 1986), p. 56.

นักทอ่งเที่ยวชาวญี่ปุ่นเข้ามาในฟิลิปปินส์อีกด้วย ในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ ญี่ปุ่นให้เงินแก่ฟิลิปปินส์จำนวน ๓๐ ล้านดอลลาร์ เพื่อช่วยให้การก่อสร้างทางหลวงสายใหม่จากเกาะลูซอนตอนเหนือไปยังทางใต้ของเกาะมินดาเนาแม้สมาชิกแห่งชาติไม่อนุมัติการก่อสร้างดังกล่าวก็ตาม^๗ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ หลังจากที่มาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกแล้ว มาร์กอสจึงเป็นผู้อนุมัติการก่อสร้างทางหลวงดังกล่าวเสียเอง หลังจากนั้นก็ได้มีการทำการค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้ากันระหว่างสองประเทศ

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ เป็นต้นมาประเทศฟิลิปปินส์เริ่มทำการค้ากับประเทศญี่ปุ่นมากขึ้นและดูเหมือนจะมาแทนที่สหรัฐฯ โดยการทำสนธิสัญญามิตรภาพ การพาณิชย์และนาวีขึ้นเป็นเวลา ๕ ปี^๘ และได้ขยายต่อจากปี ค.ศ. ๑๙๗๙ เป็นต้นมา โดยเนื้อหาของสนธิสัญญาเน้นการปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ให้สิทธิพิเศษแก่กันโดยเฉพาะด้านการเดินเรือ ยอมรับญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าสำคัญของฟิลิปปินส์ภายในกรอบของอาเซียน นอกจากนี้ยังร่วมมือกันทางประมง ทางการปกป้องทรัพยากรในน้ำและอื่น ๆ อีก ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ นายกรัฐมนตรีชูซูกิได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนประเทศฟิลิปปินส์และยังได้เน้นความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศให้แน่นแฟ้นขึ้นและยังอนุมัติเงิน ๔๒ พันล้านเยน^๙ ช่วยเหลือประเทศฟิลิปปินส์ในด้านพัฒนาชนบท ส่งเสริมการเกษตร พัฒนาพลังงาน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน

^๗ *Ibid.*

^๘ *Ibid.*, p. 58.

^๙ *Ibid.*, p. 4.

ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับกลุ่มประเทศสังคมนิยมและประเทศจีน

ประเทศฟิลิปปินส์เริ่มมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศยุโรปตะวันออกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๘ แต่รัฐบาลเฟิงจะกระทำกันอย่างจริงจังในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ประเทศเหล่านี้ได้แก่ ประเทศรัสเซีย รูมาเนีย ยูโกสลาเวีย เยอรมันตะวันออก ฮังการี โปแลนด์ เช็กโกสโลวาเกีย มองโกเลีย นอกจากนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ก็ได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศจีน หลังจากที่นิกสันได้ไปเยือนจีนแล้ว ในปีเดียวกันนี้เองมาร์กอสเป็นคนแรกของผู้นำในกลุ่มอาเซียนที่ไปเยือนจีน ในขณะเดียวกันก็มีข้อตกลงทางการค้าต่อกันด้วย ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ นายเจ้าจื่อหยางก็ได้เดินทางไปประเทศฟิลิปปินส์และได้แถลงว่า เขาไม่สนับสนุนผู้ก่อการร้ายภายในประเทศและในปี ค.ศ. ๑๙๘๒ สนธิสัญญาทางการค้าก็ได้กระทำขึ้นอีกครั้งระหว่างประเทศทั้งสอง

ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นผู้สนับสนุนต่อสู้เพื่อสันติภาพในตะวันออกกลางตั้งแต่เริ่มแรก จะเห็นได้จากประเทศฟิลิปปินส์เป็นผู้ลงนามการก่อตั้งประเทศในกลุ่ม Afro-Asian Group ในสหประชาชาติในปี ค.ศ. ๑๙๕๐

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ซึ่งเป็นปีแห่งสงครามในตะวันออกกลางนั้น น้ำมันได้ถูกใช้เป็นอาวุธทางการเมือง และสิ่งนี้เองกระทบกระเทือนต่อนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ มาร์กอสได้แถลงนโยบายต่างประเทศในช่วงนั้นในลักษณะที่คัดค้านการกระทำโดยพลการในการเข้าครอบครองอาหรับของอิสราเอล ซึ่งถือว่าการละเมิดต่อกฎบัตรสหประชาชาติ และพร้อมที่จะสนับสนุนให้อิสราเอลถอนกำลังออกจากเขตแดนที่ครอบครองทั้งหมด นอกจากนั้นก็ยังได้รับรองสิทธิอันถูกต้องตามกฎหมายของชาวปาเลสไตน์อีกด้วย

จากการยอมรับและสนับสนุนของประเทศฟิลิปปินส์ต่อกลุ่มตะวันออกกลางนี้เอง ทำให้กลุ่มตะวันออกกลางได้ให้ความร่วมมือและมีข้อตกลงกับประเทศ

ฟิลิปปินส์^{๑๐} ดังนี้คือ

๑. ประเทศอิหร่านจะไม่ขัดขวางในการส่งน้ำมันดิบ

๒. ประเทศฟิลิปปินส์ถูกจัดให้อยู่ในระดับ "ประเทศมิตรภาพ" ของกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง จากการตกลงของกลุ่มโอเปก (Organization of Petroleum Exporting Countries - OPEC)

๓. คุเวตได้เซ็นสัญญาจำหน่ายน้ำมันดิบให้กับฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓

๔. อิรักได้เซ็นสัญญาจำหน่ายน้ำมันดิบให้กับฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๕

๕. กลุ่มประเทศตะวันออกกลางยินดีรับแพทย์ พยาบาล วิศวกร เทคโนโลยี และผู้ชำนาญงานไปช่วยการพัฒนา

๖. มีการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ทางการทูตระหว่างกัน

ในปัจจุบันฟิลิปปินส์ยังคงเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางอยู่เช่นเดิม ด้วยเหตุผล ๒ ประการคือ

๑. เกิดวิกฤตการณ์ด้านน้ำมันขึ้นทั่วโลก ประเทศฟิลิปปินส์จึงจำเป็นต้องพึ่งพากลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

๒. เกิดจลาจลและกบฏของชาวมุสลิมภาคใต้ในประเทศฟิลิปปินส์ หากได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตแล้วจะก่อให้เกิดความสงบขึ้นภายในประเทศได้

ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันตก

ประเทศฟิลิปปินส์ได้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตและทางการค้ากับกลุ่มประเทศยุโรปทั้งหมดรวมทั้งประชาคมยุโรปด้วย จุดประสงค์ใหญ่ก็เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า เช่น การส่งวัตถุดิบไปขาย การรับสินค้าอุตสาหกรรมเข้าประเทศ นอกจากนี้ยังได้กู้เงินมาลงทุนอุตสาหกรรมในประเทศและร่วมลง

^{๑๐} Raul P. De Guzman, *Government and Politics of the Philippines* (New York : Oxford University Press, 1988), p. 251.

ทุนระหว่างกันด้วย เช่น โครงการชลประทานที่บีโคล โครงการพัฒนาการเกษตรที่พาลาวัน โครงการอุตสาหกรรมในครัวเรือนและโครงการพัฒนาชนบท เป็นต้น**

ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับประเทศโลกที่สาม

ประเทศฟิลิปปินส์ได้เข้าร่วมกับกลุ่มประเทศโลกที่สามและเป็นตัวตั้งตัวตีในกลุ่มอาเซียนในการเข้าร่วมประชุมดังกล่าว โดยเฉพาะการประชุมกลุ่ม ๗๗ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ที่มะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์มีจุดมุ่งหมายเพื่อการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะในปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับกลุ่มอาเซียน

ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีสมาชิกอยู่ ๕ ประเทศเมื่อเริ่มการก่อตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ปัจจุบัน บรูไนได้เข้าเป็นสมาชิกด้วยจุดประสงค์ใหญ่ในกลุ่มอาเซียนคือ**

๑. เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางสังคม และส่งเสริมด้านวัฒนธรรม

๒. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค โดยยึดหลักความยุติธรรม และยึดมั่นในกฎบัตรสหประชาชาติ

๓. ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกระทำการอย่างจริงจัง โดยส่งเสริมความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคนิค วิทยาศาสตร์ การบริหาร

** Rafaelita Hilario Soriano, "A New Philippine Focus : The European Economic Community," *Solidarity* 116 (January - February; 1988) : 70-74.

** Estrella D. Solidum, *Towards a Southeast Asian Community* (Quezon City : University of the Philippines, 1974), Appendix VI.

๔. ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปของการฝึกอบรมและวิจัย
๕. ร่วมมือกันในการเกษตร อุตสาหกรรม และขยายการค้าซึ่งกันและกัน
๖. ส่งเสริมการศึกษาในเรื่องเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๗. ดำรงไว้ซึ่งความใกล้ชิดซึ่งกันและกันและแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันในการสัมพันธ์กับนานาประเทศ และองค์การส่วนภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีจุดประสงค์และเป้าหมายเหมือนกัน

หลังจากปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งเกิดวิกฤตการณ์ในอินโดจีนแล้ว กลุ่มประเทศอาเซียนก็ได้กระชับความสัมพันธ์กันมากขึ้นโดยได้มีการจัดประชุมใหญ่ที่บาหลี เพื่อที่จะร่วมมือกันสร้าง ความมั่นคงทางการเมืองในภูมิภาคนี้ ในการประชุมครั้งนี้ อาเซียนได้วางจุดประสงค์ทางการเมือง^{๑๓} ไว้ดังนี้คือ

๑. ความมีเสถียรภาพของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความสำคัญมากในแง่ของความมั่นคง
๒. สมาชิกของแต่ละประเทศและโดยส่วนรวม จะร่วมมือกันสร้างภูมิภาคนี้ให้เป็นเขตสันติภาพ อิสรภาพ และเป็นกลาง
๓. ช่วยขจัดความยากจน โรคภัย และการไม่รู้หนังสือในประเทศสมาชิก
๔. การประสพภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญมากของประเทศสมาชิก ประเทศสมาชิกจึงต้องช่วยเหลือกันและกันเมื่อประเทศหนึ่งประเทศใดประสบภัยทางธรรมชาติ
๕. ประเทศสมาชิกควรร่วมมือกันอย่างแข็งขันที่จะพัฒนาโครงการต่าง ๆ ทั้งภายในชาติของตนเองและภายในภูมิภาคโดยส่วนรวม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติภายในให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

^{๑๓} Ibid.

๖. ประเทศสมาชิกควรจะร่วมมือกันจัดข้อขัดแย้งระหว่างภูมิภาค

๗. ประเทศสมาชิกควรพยายามต่อสู้ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคเพื่อที่จะส่งเสริมสันติสุขภายในภูมิภาคโดยการยอมรับนับถือและหวังประโยชน์ร่วมกัน

๘. ประเทศสมาชิกควรจะพัฒนาความสำนึกในเอกลักษณ์ของภูมิภาคและพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้อาเซียนมีความแข็งแกร่งโดยยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ไม่ละเมิดอธิปไตยของกันและกัน และไม่แทรกแซงการเมืองภายในของแต่ละประเทศ

หลังจากการประชุมที่บาห์ลีแล้ว กลุ่มอาเซียนก็ได้ลงนามความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่ออาเซียนในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๗ เป็นต้นมา ฟิลิปปินส์ได้เป็นตัวตั้งตัวตีในกลุ่มอาเซียนในการเจรจาต่าง ๆ ดังนี้คือ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๘ ประเทศฟิลิปปินส์โดยมาร์กอสเป็นตัวแทนของกลุ่มเจรจากับสหรัฐฯ ในเรื่องความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๙ ประเทศฟิลิปปินส์ได้เสนอโครงการการเดินทางเรือและการทำเรือต่อกลุ่มอาเซียน และยังไม่เป็นการตกลงอย่างแน่นอน จากนั้นในปีเดียวกันนี้รัฐมนตรีต่างประเทศของฟิลิปปินส์คือ คาลอส พี. โรมูโล (Carlos P. Romulo) ได้เป็นตัวแทนของกลุ่มทำความตกลงกับประเทศนิวซีแลนด์เรื่องการป่าไม้ โดยนิวซีแลนด์ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศฟิลิปปินส์เป็นเงิน ๑ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ รัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียนได้ลงนามความตกลงทางเศรษฐกิจที่มะนิลา ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ธุรกิจเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนเรื่องรถยนต์ จะเห็นว่าในสมัยมาร์กอส ฟิลิปปินส์กับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นมาก

ฟิลิปปินส์กับความสัมพันธ์กับองค์การต่าง ๆ

ความสัมพันธ์แบบพหุภาคีกับองค์การต่าง ๆ ได้กระทำขึ้นเมื่อนายพล โรมูโลได้ลงชื่อในกฎบัตรสหประชาชาติในนามของประเทศฟิลิปปินส์เมื่อวันที่

๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๕ จุดประสงค์สำคัญของสหประชาชาติ^{๑๔} ก็คือ

๑. รักษาสันติภาพและความมั่นคงนานาชาติ
๒. พัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศสมาชิกโดยยอมรับหลักสิทธิมนุษยชน
๓. ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาระหว่างชาติทางเศรษฐกิจ สังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับนับถือในสิทธิมนุษยชนและความเป็นอิสระภาพ
๔. เป็นศูนย์กลางในการประนีประนอมและก่อให้เกิดความสามัคคีกันของนานาชาติ

จากการเป็นสมาชิกของสหประชาชาตินี้เอง ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับความช่วยเหลือภายใต้โครงการต่างๆ เช่น องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Industrial Development Organization - UNIDO) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization - ILO) องค์การอนามัยโลก (World Health Organization - WHO) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program - UNDP) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Education and Scientific and Cultural Organization - UNESCO) และธนาคารโลก ฯลฯ และยังได้ร่วมในการประชุมนานาชาติในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และที่สำคัญก็คือ ได้เข้าร่วมกับกลุ่ม Technical Cooperation Among Developing Countries (TCDC) เพื่อพัฒนาประเทศที่กำลังพัฒนาและศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย

^{๑๔} Carlos P. Romulo, "The Myth of Neutralism," *The Sunday Times*, April 29, 1951.

นโยบายต่างประเทศและปัจจัยที่กำหนดนโยบายต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศถือเป็นหลักสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของแต่ละประเทศ เพราะการกำหนดนโยบายต่างประเทศอย่างไรมันต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก มีผู้ให้คำนิยามนโยบายต่างประเทศไว้มากมาย แต่โดยส่วนรวมแล้วหมายถึงเป้าหมาย ผลประโยชน์ และค่านิยมที่ผู้กำหนดนโยบายต้องการกระทำสำหรับประเทศนั้น ๆ รวมทั้งแผนงานหรือแนวทางในการแสวงหาผลประโยชน์ที่แต่ละประเทศต้องการและการนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือได้ตอบสนองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างประเทศด้วย^{๑๔} สำหรับนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ที่ผ่านมาเน้นดำเนินตามรอยสหรัฐและใกล้ชิดกับสหรัฐมากกว่าประเทศอื่น ๆ แต่ก็มีนโยบายเปิดความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ ด้วยโดยเฉพาะในช่วงมาร์กอสเป็นต้นมา ส่วนปัจจัยที่สำคัญที่กำหนดนโยบายต่างประเทศทุก ๆ สมัยนั้นคือ ผู้นำซึ่งหมายถึงประธานาธิบดี การเมืองภายใน และปัจจัยภายในอื่น ๆ ภายในประเทศรวมทั้งความเกี่ยวข้องกับสหรัฐ และปัจจัยภายนอกคือสถานการณ์ของโลกในแต่ละช่วงด้วย ถ้าจะแบ่งนโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์แล้วแบ่งออกเป็น ๒ ช่วงคือ ปี ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๗๒ ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ หลังประกาศกฎอัยการศึก-ค.ศ. ๑๙๘๖ ก่อนมาร์กอสหมดอำนาจ การแบ่งตามช่วงดังกล่าวนี้เป็นการแบ่งตามระบบการปกครองของประเทศ ในช่วงแรกเป็นช่วงการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบประธานาธิบดี การปกครองในช่วงที่สองเป็นการปกครองระบบเผด็จการ ถึงแม้จะมีการแบ่งการปกครองตามช่วงต่าง ๆ ก็ตาม นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐตลอดมา ซึ่งมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ

^{๑๔} ดูเพิ่มเติมที่ W. O. Chittick, *The Analysis of Foreign Policy Outputs* (Columbus : Charles E. Merrill, 1975).

ผู้นำ นอกจากนี้ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของแต่ละช่วงที่แตกต่างกันไปจะทำให้มีนโยบายต่างประเทศแตกต่างกันไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามนโยบายของแต่ละสมัยก็ไม่แตกต่างกันมากนัก

นโยบายต่างประเทศช่วงปี ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๗๒ (ก่อนการประกาศกฎอัยการศึก)

นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์หลังสงครามโลกเป็นต้นมา มีนโยบายที่เปิดความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ มากกว่าชาติอื่น ทั้งนี้เนื่องจากฟิลิปปินส์เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสหรัฐฯ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๙๘-๑๙๔๖ ในช่วงนี้สหรัฐฯ ได้พัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของฟิลิปปินส์เป็นอย่างมากจนทำให้ผู้นำทุกสมัยนิยมชมชอบสหรัฐฯ

ช่วงหลังสงครามโลกใหม่ๆ มหาอำนาจได้แบ่งออกเป็น ๒ ค่ายคือค่ายโลกเสรีและค่ายคอมมิวนิสต์ ผู้นำโลกเสรีคือสหรัฐฯ เป็นผู้ต่อต้านคอมมิวนิสต์ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างก็ยึดสหรัฐฯ เป็นเกราะป้องกันความมั่นคงภายในประเทศ ด้วยเหตุนี้ประเทศฟิลิปปินส์จึงได้เข้าร่วมในองค์การซีโต้อย่างไม่รีรอในปี ค.ศ. ๑๙๕๔^๖ ซึ่งเป็นช่วงสมัยของประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซ (Ramon Magsaysay) ที่นิยมสหรัฐฯ และคำนึงถึงความปลอดภัยของประเทศฟิลิปปินส์ องค์การนี้เป็นองค์การซึ่งมีจุดประสงค์ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์รุกรานในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประกันความมั่นคงให้แก่ประเทศสมาชิกด้วย^๗ ผู้นำของฟิลิปปินส์ในสมัยนี้

^๖ *The Southeast Asian Collective Defense Treaty Organization* (Bangkok : 1954).

^๗ สนธิสัญญามะนิลา (Manila Treaty) เซ็นกันที่มะนิลาเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๕๔ ก่อตั้งซีโต้

เน้นนโยบายให้สหรัฐช่วยรักษาความมั่นคงภายในให้โดยเฉพาะการรุกรานจากคอมมิวนิสต์ และต้องการความช่วยเหลือทางทหารและด้านเศรษฐกิจด้วย ในสมัยต่อมาคือ ประธานาธิบดี คาลอส พี. การ์เซีย (Carlos P. Garcia) ได้ดำรงตำแหน่งต่อจากรามอน แมกไซไซ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๕๗-๑๙๖๑ ก็รับช่วงนโยบายมาจากแมกไซไซเช่นกัน นอกจากนี้ยังได้ทำสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันกับสหรัฐอีกด้วย^{๙๙} พร้อมกันนั้นเขาก็เน้นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นโยบายต่างประเทศที่สำคัญในช่วงนี้ก็คือนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศไทย

ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ฝ่ายประเทศจีนได้แถลงนโยบายที่จะให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสินค้าที่ใช้เป็นการลงทุนแก่ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้^{๑๐๐} แต่ฝ่ายรัฐบาลได้ปฏิเสธ และกระทรวงการต่างประเทศได้สั่งห้ามการเดินทางไปประเทศคอมมิวนิสต์ทุกประเทศ นอกจากนี้ประธานาธิบดีการ์เซียก็ยังได้ประกาศการไม่ยอมรับโซเวียตและยุโรปตะวันออกเฉียงใต้พร้อมทั้งห้ามบุคคลใด ๆ เข้าไปในประเทศเหล่านี้ด้วย^{๑๐๑}

ถึงแม้นโยบายของการ์เซียจะเน้นความร่วมมือกับประเทศในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม ประเทศฟิลิปปินส์ก็ยังมีปัญหากับอินโดนีเซียในช่วงนี้ เนื่องจากอินโดนีเซียกล่าวหาว่าฟิลิปปินส์สนับสนุนกบฏในสุมาตราและเซลิเบส

^{๙๙} Republic of the Philippines, Department of Foreign Affairs, Division of International Information, *News from the Philippines*, April 1, 1957, p. 8.

^{๑๐๐} *The Chronicle Sunday Magazine* (November 15, 1958) : 2.

^{๑๐๑} Republic of the Philippines, *Official Gazette*, 30 (July 24, 1961), p. 293.

ตอนเหนือให้ต่อต้านรัฐบาลชุกการโน^{๒๑} แม้รัฐบาลฟิลิปปินส์จะพยายามประนี-
ประนอมหลายครั้งก็ไม่ประสบความสำเร็จ ในส่วนของฟิลิปปินส์เองก็ไม่เห็นด้วย
กับนโยบายของชุกการโนที่นิยมคอมมิวนิสต์ ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ
ไม่ราบรื่นเท่าที่ควร

การเซียเป็นผู้ที่มีความคิดกว้างไกลกว่าแมกไซไซ แม้จะมีลักษณะที่ต่อ
ต้านคอมมิวนิสต์ก็ตาม เขาพยายามจะเปิดความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั้ง
ในยุโรปและเอเชียในด้านการค้าในปี ค.ศ. ๑๙๕๙^{๒๒} นอกจากนี้ยังได้ร่วมกันก่อ
ตั้งสมาคมอาสา (ASA) ซึ่งประกอบด้วยประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประ
เทศไทย เพื่อร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งพยายามแก้
ปัญหาชายแดนเรื่องซาบารห์ด้วย^{๒๓} นอกจากนี้ยังได้เปิดความสัมพันธ์กับไต้หวัน
ในสมัยเชียงโกเช็ค ในอันที่จะต่อต้านคอมมิวนิสต์ร่วมกัน

ประธานาธิบดี ดิโอสดาโน มาคาปากัล (Diosdado Macapagal)
ได้เป็นประธานาธิบดีคนต่อมาในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๖๒-๑๙๖๕ มาคาปากัลเป็นคน
นิยมตะวันออก พยายามหาทางแก้ปัญหาเอเชียด้วยคนเอเชีย^{๒๔} เขาได้กล่าวว่า

^{๒๑} *Manila Times*, April 19, 1958, pp. 1, 9.

^{๒๒} Milton W. Meyer, *A Diplomatic History of the Philippine Republic*
(Honolulu : Univ. of Hawaii Press, 1965), p. 257.

^{๒๓} Association of Southeast Asia, *The Bangkok Declaration*, concluded
by the Prime Minister of the Federation of Malays, The Secretary of Foreign
Affairs of the Republic of the Philippines, and the Minister of Foreign Affairs
of the Kingdom of Thailand on July 31, 1961.

^{๒๔} *New York Time*, May 7, 1960, p. 6.

".....วิธีการของเอเชียคือ Mushawarah ซึ่งหมายถึงการปรึกษาหารือกันระหว่างชาติที่มีปัญหา ด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในฐานะเป็นประเทศเพื่อนบ้านและพยายามหาทางไกล่เกลี่ยโดยคำนึงถึงความเป็นพี่น้องกัน ความเป็นเพื่อนบ้านและหวังผลประโยชน์ร่วมกัน"^{๒๔}

ดังนั้นในสมัยนี้มาคาปากัล จึงมีนโยบายที่จะไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างชาติที่มีปัญหาร่วมกัน จะเห็นได้จากการตั้งองค์การมาฟิลินโด (Maphilindo) ซึ่งประกอบด้วยประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งทั้งสามชาติเคยมีปัญหากันมาก่อนในเรื่องเขตแดน^{๒๕} แม้มาคาปากัลจะเน้นที่การแก้ปัญหา ร่วมกันในเอเชียก็ตาม แต่เขาก็ยังต่อต้านคอมมิวนิสต์อยู่ ในช่วงนี้สงคราม เวียดนามรุกหนัก องค์การซีโต้ซึ่งเป็นองค์การที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้ขอกำลัง ทหารจากประเทศสมาชิกไปช่วยรบในสงครามเวียดนาม ซึ่งฟิลิปปินส์ยินดี ร่วมมือด้วยเพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์^{๒๖} และในสมัยนี้ก็ปิดความสัมพันธ์กับจีน คอมมิวนิสต์และยุโรปตะวันออกอย่างสิ้นเชิง แต่กระชับความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ยิ่งขึ้น เพราะกลัวภัยจากคอมมิวนิสต์เวียดนาม^{๒๗}

^{๒๔} Diosdado Macapagal, *The Philippines Turns East* (Quezon City: Mac Publishing House, 1966) : 10.

^{๒๕} Diosdado Macapagal, *Slone for the Edifice, Memoirs of a President* (Quezon City : Mac Publishing, 1968), p. 1.

^{๒๖} *Ibid.*, p. 15, 45.

^{๒๗} Claude A. Buss, *The United States and the Philippines, Background of Policy* (Washington, D.C. : American Enterprise Institute for Public Policy Research, 1977), p. 41.

ในสมัยต่อมามาร์กอสได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี (ปี ค.ศ. ๑๙๖๕-๑๙๗๒) ในสมัยนี้มาร์กอสพยายามที่จะหันไปมีความสัมพันธ์กับจีน โดยมีแนวความคิดที่ว่า "New Filipinism" ซึ่งหมายถึงพยายามพัฒนาและเปลี่ยนทิศทางการทูตของประเทศเสียใหม่ นโยบายนี้ก็คือพยายามที่จะกระตุกและสนับสนุนให้มีการไปเยี่ยมประเทศจีนมากขึ้นและเปิดประตูสู่ประเทศสังคมนิยมรวมทั้งพยายามที่จะพึ่งพิงสหรัฐฯ ให้น้อยลง และเน้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มากขึ้น^{๒๙}

การที่มาร์กอสต้องปรับความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายนั้นเพราะในขณะนั้นองค์การซีโต้ซึ่งประกันความปลอดภัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่สามารถจะแก้ปัญหาของประเทศสมาชิกในทางการเมืองได้ อีกทั้งประชาชนชาวอเมริกันก็ไม่พอใจในนโยบายที่รุกรานประเทศเวียดนามจึงจำเป็นต้องเปิดความสัมพันธ์กับต่างประเทศให้กว้างขึ้น เพื่อความอยู่รอดของประเทศแต่ก็ไม่ลืมที่จะมีความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ มากกว่าประเทศอื่น ๆ

ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เกิดความไม่สงบขึ้นภายในประเทศ มีการต่อต้านเดินขบวนของนักศึกษาและกลุ่มอื่นๆ คอมมิวนิสต์รุกรานอย่างรุนแรง ความไม่สงบที่เกิดขึ้นนี้เนื่องมาจากช่วงนี้เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำลง และมาร์กอสได้ใช้เงินในการหาเสียงเลือกตั้งมากเกินไป จากความไม่สงบดังกล่าวเป็นเหตุให้มาร์กอสฉวยโอกาสประกาศกฎอัยการศึกทั่วประเทศ โดยอ้างว่าจะปรับปรุงให้ฟิลิปปินส์เป็นสังคมใหม่^{๓๐}

^{๒๙} *Ibid.*, p. 56; Carlos P. Romulo, *An Innovative Approach to Our Foreign Relations* (Manila : Department of Foreign Affairs, 1969).

^{๓๐} Ferdinand E. Marcos, "State of the Nation Message", January 24, 1972, as quoted in *Ferdinand E. Marcos on Human Rights*, edited by Freilan M. Bacungan, and others (Quezon City : U.P., 1977), p. 73.

จากนโยบายต่างประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ถึง ค.ศ. ๑๙๗๒ จะเห็นว่าประธาธิบดีของฟิลิปปินส์เป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศที่เข้าข้างสหรัฐฯ เสมอมา ทั้งนี้เพราะสหรัฐฯ ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งทางการทหาร เศรษฐกิจ และสังคมเป็นอย่างมากในฐานะที่เคยเป็นเมืองขึ้นมาก่อน ทั้งฟิลิปปินส์ก็สำนึกในบุญคุณของสหรัฐฯ เสมอมา แม้สหรัฐฯ จะช่วยเหลือฟิลิปปินส์มาโดยตลอดก็ตาม สหรัฐฯ ก็มีผลประโยชน์ทั้งทางการเมืองและทางการค้าในฟิลิปปินส์มากมาย เช่น ฐานทัพเรือ ฐานทัพอากาศ ที่คอยสะกดกั้นอำนาจของโซเวียตในแถบนี้ และการมีสิทธิพิเศษทางการค้าและการลงทุน เป็นต้น

นอกจากนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์จะขึ้นอยู่กับประธาธิบดีแล้ว ปัจจัยการเมืองภายใน เช่น การรุกรานของคอมมิวนิสต์ และปัจจัยการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศที่จะต้องอาศัยความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ เป็นส่วนใหญ่ก็มีส่วนเป็นอย่างมากที่ทำให้ผู้นำฟิลิปปินส์ต้องมีนโยบายโน้มเอียงไปทางสหรัฐฯ

ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกจากยุคความตึงเครียดมาสู่ยุคการผ่อนคลายความตึงเครียดในช่วงทศวรรษที่ ๗๐ ก็มีส่วนทำให้ฟิลิปปินส์ยืดหยุ่นนโยบายต่างประเทศไปสู่ประเทศอื่น ๆ มากขึ้น แทนที่จะพึ่งพาสหรัฐฯ แต่เพียงฝ่ายเดียว

นโยบายต่างประเทศช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๒ หลังประกาศกฎอัยการศึก ค.ศ. ๑๙๘๖

นโยบายต่างประเทศในช่วงนี้เป็นช่วงที่มาร์กอสปกครองประเทศ ซึ่งมาร์กอสได้เปลี่ยนแปลงนโยบายไปตามสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ นโยบายต่างประเทศของมาร์กอสแบ่งเป็นช่วง ๆ ดังนี้ ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๗๓, ค.ศ. ๑๙๗๓-๑๙๗๕, ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๗๘, ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๖

นโยบายต่างประเทศหลังประกาศใช้กฎอัยการศึก (ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๗๓)

ประธานาธิบดีมาร์กอสได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ สืบต่อจากประธานาธิบดีมาคาปากัล และเขาได้รับเลือกเป็นครั้งที่สองอีกในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ ซึ่งเป็นประธานาธิบดีคนแรกที่ได้รับเลือกสองสมัยติดต่อกัน ตามรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ประธานาธิบดีจะได้รับเลือกอีกไม่ได้เป็นสมัยที่สาม ดังนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ เขาไม่สามารถสมัครรับเลือกตั้งได้อีกจึงเป็นสาเหตุให้เขาประกาศกฎอัยการศึกด้วยอ้างเหตุความไม่สงบภายในประเทศ หลังจากได้ประกาศกฎอัยการศึกแล้วเขาก็ได้แก้ไขรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๗๓^{๑๐} โดยบัญญัติให้เขาเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารจนกระทั่งในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ และตามรัฐธรรมนูญปี ๑๙๗๓ นี้เขาเป็นผู้นำ "สังคมใหม่" (New Society) ของฟิลิปปินส์ หลังจากเขาประกาศกฎอัยการศึกเป็นต้นมา เขามีบทบาทมากในวงการเมืองระหว่างประเทศ โดยได้เข้าร่วมเป็นผู้แทนของฝ่ายโลกที่สามในการประชุมอันสแตด (United Nations Conference on Trade and Development-UNSTAD) ซึ่งจัดขึ้นในมะนิลาในปี ค.ศ. ๑๙๗๘ นอกจากนั้นเขาก็ยังเป็นตัวแทนของกลุ่มอาเซียนในการประชุมที่เม็กซิโกในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ด้วย

วิกฤตการณ์ของรัฐบาลในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เป็นสาเหตุให้เกิดการประกาศกฎอัยการศึกขึ้นนี้ปรากฏอยู่ในประกาศของรัฐบาลฉบับที่ ๑๐๘๑ และประกาศฉบับนี้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ใน "สังคมใหม่" ด้วย วิกฤตการณ์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒^{๑๑} ตามประกาศฉบับนี้มีดังนี้

^{๑๐} Jose M. Aruego, *Philippine Government in Action and the Philippine Constitution* (Manila : University Book Supply, 1982), p. 122.

^{๑๑} Republic of the Philippines, *Proclamation 1081* (Manila : 1972) Document.

๑. มาร์กอสได้ชี้ขั้บลงไปว่า พวกกระทำผิดกฎหมาย การกบฏ การจลาจล ไม่ว่าจะอยู่ในรูปใดก็ตามเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนจากต่างชาติ จากค่ายสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ พวกนี้ร่วมกันสร้างกำลังอาวุธและต่อต้านรัฐบาลเพื่อที่จะเข้ามายึดอำนาจรัฐบาลโดยการชี้ข้อบกพร่องในสังคมให้เห็นจริงเห็นจัง

๒. พวกสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ขยายขอบเขตของสมาชิก โดยการสนับสนุนคัดเลือกและขอความร่วมมือจากชาวนา คนงาน ปัญญาชน นักศึกษา และสื่อมวลชน เพื่อปฏิบัติการในลักษณะรุนแรง ก่อวินาศกรรม และปลุกระดมในรูปต่าง ๆ เพื่อทำลายสังคมนั้น ๆ

๓. พวกนี้โดยความเป็นจริงแล้วมีวิธีการดำเนินงานโดยจัดตั้งเป็นคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย กลุ่มนักศึกษาและปัญญาชน ซึ่งทำหน้าที่ในการแนะนำและสั่งการเกี่ยวกับการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อต่อต้านรัฐบาล

๔. พวกนี้ได้รับการฝึกฝนจนชำนาญการทั้งยุทธวิธีและการใช้อาวุธ และตั้งกองกำลังชื่อ กองทัพประชาชนใหม่ (New People's Army)

๕. พวกนี้ได้จับอาวุธเพื่อต่อสู้รัฐบาลในลักษณะก่อการจลาจล ปฏิวัติ

๖. ศาลสูงสุดของฟิลิปปินส์พบว่าพวกนี้ได้ก่อการร้ายจริงและมีภัยอันตรายต่อประชาชน และเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ

๗. จุดสำคัญที่พวกนี้ปฏิบัติการและรัฐบาลได้พบอาวุธสงครามคือที่ติโกโยพอยต์ (Digoyo Point) อิสซาเบลลา (Isabela) และจุดอื่น ๆ แถบเกาะลูซอน (Luzon)

๘. รัฐบาลได้พบเอกสารสำคัญในชื่อเรื่องว่า "Regional Program of Action 1972" สำระสำคัญของเอกสารเพื่อทำการปฏิวัติรัฐบาลครั้งยิ่งใหญ่

๘. พวกนี้ได้ปฏิบัติการอย่างรุนแรง ซึ่งได้แก่การวางระเบิดสถานทูตเวียดนาม การวางระเบิดศาลว่าการเมืองเกซอน (Quezon) และกระทรวงการต่างประเทศเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม^{๓๓}

^{๓๓} เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนประกาศกฎอัยการศึก ๑ เดือน

๑๐. มีการสร้างสถานการณ์ให้ปั่นป่วนในมินดาเนาและซูลู เนื่องมาจากการเกิดปัญหาการขัดแย้งระหว่างรัฐบาลและขบวนการมินดาเนาอิสระ (Mindanao Independence Movement - MIM) โดยรัฐบาลเชื่อว่าพวกนี้ได้รับการสนับสนุนทางการเมืองและเศรษฐกิจจากต่างชาติ

๑๑. ประชาชนริบตีได้ดำเนินการรับผิดชอบโดยสั่งการให้ทหารปฏิบัติการแล้ว และได้ประกาศหมายสั่งจับไปบางส่วนแล้วแต่ยังมีพวกฝ่ายซ้ายก่อการต่อต้านรัฐบาลมากขึ้น โดยเฉพาะกองทัพประชาชนใหม่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

๑๒. สร้างความมั่นคงระหว่างประเทศโดยการหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ พยายามวางตัวเป็นกลางและยึดหยุ่นได้

๑๓. ส่งเสริมความร่วมมือส่วนภูมิภาคโดยเฉพาะภายในกรอบของอาเซียนในอันที่จะสร้างสันติภาพและความเป็นกลางในเขตนี้ ร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและปัญหาอื่นๆ ของกลุ่ม รับผิดชอบร่วมกันในปัญหาของกลุ่ม

๑๔. ประเทศฟิลิปปินส์จะพยายามกระตุ้นให้ประชาชนมาร่วมกันและถกเถียงปัญหาภายในและปัญหาระหว่างประเทศร่วมกันเพื่อที่จะวางแผนในการปฏิบัติให้บรรลุผลประโยชน์ของชาติโดยผ่านนโยบายต่างประเทศ

ด้วยเหตุผลประการทั้งปวงตามประกาศของรัฐบาลฉบับที่ ๑๐๘๑ ข้างบนนี้ มาร์กอสในฐานะประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ได้ประกาศกฎอัยการศึกทั่วประเทศในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ ตามอำนาจของประธานาธิบดีซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตราที่ ๖ ตอนที่ ๑๐ ย่อหน้าที่ ๒^{๓๔}

นโยบายในช่วงนี้เน้นการปราบปรามการก่อการร้ายภายในประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาการเมืองภายในที่บั่นทอนเสถียรภาพรัฐบาล

^{๓๔} Aruego, *op.cit.*, p. ๑๔๕; อำนาจของประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ยังปรากฏในรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ในมาตราที่ ๗ ข้อที่ ๕ อีกด้วย

นโยบายต่างประเทศปี ค.ศ. ๑๙๗๓-๑๙๗๕

หลังจากประกาศกฎอัยการศึกแล้ว มาร์กอสก็ได้วางนโยบายต่างประเทศใน "สังคมใหม่" นโยบายต่างประเทศช่วงปี ๑๙๗๓-๑๙๗๕ มีดังต่อไปนี้

๑. เน้นหนักความร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิกของอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์
๒. เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนแผ่นดินใหญ่และโซเวียตรัสเซีย
๓. เปิดความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศโลกที่สามเพื่อจะได้ร่วมรู้ถึงปัญหาในโลกที่สามร่วมกัน
๔. เปิดความสัมพันธ์ทางการค้ากับญี่ปุ่นต่อไป
๕. เปิดความสัมพันธ์กับรัฐอาหรับเพื่อสนับสนุนประเทศเหล่านี้ต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและสันติภาพในตะวันออกกลาง
๖. มีความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกาต่อไป แต่ปรับนโยบายเสียใหม่ให้เข้ากับสถานการณ์

ในช่วงนี้เป็นช่วงที่โลกได้ผ่อนคลายความตึงเครียด สหรัฐฯ ซึ่งพ่ายแพ้สงครามเวียดนามได้หันมาเจรจากับจีนและโซเวียต จีนได้รับการยอมรับจากสหประชาชาติทำให้ฟิลิปปินส์ต้องเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนตามแนวนโยบายของสหรัฐฯ นอกจากนี้มาร์กอสยังต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องเปิดความสัมพันธ์กับประเทศหลายๆ ประเทศด้วยกัน โดยเฉพาะกับสหรัฐฯ ญี่ปุ่นและกลุ่มตะวันออกกลาง (ในเรื่องที่เกี่ยวกับน้ำมัน) ปัจจัยเศรษฐกิจภายในและสถานการณ์ในการเมืองโลกจึงมีส่วนในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในช่วงนี้

นโยบายต่างประเทศปี ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๗๙

นโยบายต่างประเทศในช่วงนี้เน้นในความสัมพันธ์ระดับโลกมากขึ้น เพราะในช่วงนี้มีเหตุการณ์เปลี่ยนไปในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ

กลุ่มอินโดจีนเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งรวมทั้งประเทศฟิลิปปินส์ด้วย นโยบายในช่วงนี้มีดังต่อไปนี้

๑. ร่วมมือกับสหประชาชาติ โดยร่วมกับสหประชาชาติในการทบทวนกฎบัตรต่าง ๆ เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของสหประชาชาติ

๒. เน้นความมีประสิทธิภาพของอาเซียนและส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างประเทศภายในกลุ่มแบบทวิภาคีให้มากขึ้นกว่าเดิม

๓. มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้นกับประเทศในโลกที่สาม ประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย อัฟริกา ลาตินอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งยกระดับความยากจนให้สูงขึ้น และสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศขึ้นกับประเทศใหม่ ๆ ในกลุ่มนี้

๔. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้ากับกลุ่มประเทศสังคมนิยม

๕. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับญี่ปุ่น

๖. แสวงหาความสัมพันธ์ทางการค้าและทางวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศในยุโรป

๗. แสวงหาความสัมพันธ์ทางการค้าและทางด้านความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกา

๘. สนับสนุนประเทศในกลุ่มอาหรับในการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและสันติภาพในตะวันออกกลาง ตามแนวนโยบายของสหประชาชาติ

นโยบายต่างประเทศที่เน้นในช่วงนี้คือ กระชับความสัมพันธ์กับกลุ่มอาเซียนให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อต่อต้านการรุกรานของกลุ่มอินโดจีนที่มีไซเวียดเป็นผู้นำอยู่ ปัจจัยทางการเมืองระหว่างประเทศและความปลอดภัยของภูมิภาคจึงเป็นเครื่องกำหนดนโยบายต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศ ปี ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๖

จากหนังสือของมาร์กอสชื่อ *The New Philippine Republic*^{๓๔} มาร์กอสได้แถลงนโยบายของประเทศฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ ๘๐ สรุปได้ดังนี้

๑. สร้างความสัมพันธ์อันดีทางเศรษฐกิจกับประเทศตะวันตก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ประชาคมยุโรป ด้วยเหตุนี้ประเทศฟิลิปปินส์จึงต้องเปลี่ยนแปลงและปรับสนธิสัญญาบางฉบับกับประเทศดังกล่าวเพื่อให้มีผลในการปฏิบัติ

๒. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับยุโรปตะวันออกและจีน โดยเฉพาะกลุ่มโคมิคอน (COMECON) เพื่อแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

๓. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วยการศึกษาหาเส้นทางของความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

๔. สร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เพื่อทำการค้าเกี่ยวกับน้ำมัน

๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจใหม่ของอันสแตด โดยเฉพาะใน Arusha Program ตามที่ได้บ่งไว้ใน Cancun Summit

ถ้าคุณโยบายต่างประเทศของมาร์กอสช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๖ แล้วจะเห็นว่าเปิดกว้าง ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ถึงแม้มาร์กอสจะมีนโยบายเปิดกว้างอย่างไรก็ตาม เขาก็ยังนิยมสหรัฐนั้นเอง จึงทำให้มีความสัมพันธ์สนิทแนบแน่นกับสหรัฐเช่นเดียวกับประธานาธิบดีคนก่อน ๆ แต่ก่อนข้างจะพึ่งพาสหรัฐมากกว่าสมัยก่อน ๆ แม้จะแถลงนโยบายที่กว้างกว่าสมัยก่อนก็ตาม ทั้งนี้เพราะตามแนวนโยบาย "สังคมใหม่" ของเขา เขาต้องการเงินที่จะมาพัฒนาประเทศ เนื่องจากในช่วงต้นปี ค.ศ. ๑๙๗๓

^{๓๔} Ferdinand E. Marcos, *The New Philippine Republic : A Third World Approach to Democracy* (Manila : 1980).

เศรษฐกิจของประเทศเสื่อมโทรมมาก สหรัฐฯต้องเอาใจมาร্কอสเพราะต้องการให้มาร্কอสรักษาฐานทัพของสหรัฐฯ ไว้ในฟิลิปปินส์ ด้วยเหตุนี้มาร্কอสจึงได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯมากเท่าที่มาร্কอสจะขอมาได้ นอกจากปัจจัยทางการเงินและฐานทัพแล้ว ช่วงก่อนประกาศกฎอัยการศึกเล็กน้อยมีการก่อวินาศกรรมของพวกฝ่ายซ้ายและพวกรักชาติที่ต่อต้านฐานทัพ ทำให้มาร্কอสประกาศกฎอัยการศึก ถ้าพิจารณาดูแล้วหากสหรัฐฯ มีความประสงค์จะปกป้องประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์จริงแล้วก็ควรจะยับยั้งมาร্কอสไม่ให้ประกาศกฎอัยการศึก โดยอาจจะใช้วิธีการงดความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเป็นการบีบบังคับ แต่สหรัฐฯก็ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทั้ง ๆ ที่รู้ล่วงหน้าแล้วว่ามาร্কอสจะประกาศกฎอัยการศึก^{๑๖} จึงวิเคราะห์ได้ว่าสหรัฐฯ กลัวมาร্কอสจะคุมสถานการณ์ไว้ไม่ได้ และถ้าฝ่ายต่อต้านสหรัฐฯ ขึ้นมาปกครองประเทศผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์จะหมดไป จึงมิได้หักท้วงการกระทำของมาร্কอสด้วยเหตุที่สหรัฐฯสนับสนุนมาร্কอส และมาร্কอสได้ผลประโยชน์ทางการเมืองจากสหรัฐฯด้วยการใช้อำนาจเผด็จการนี้เอง มاركอสจึงได้ดำเนินนโยบายตามสหรัฐฯเสมอมา และไว้ใจสหรัฐฯว่าจะสนับสนุนเขาตลอดไป เพราะฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ มีความเกี่ยวพันกันมานาน จะเห็นจากนโยบายของเขาที่ได้แถลงไว้ข้างต้นนั้น เน้นความร่วมมือกับสหรัฐฯเสมอมา ส่วนนโยบายที่เปิดความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ นั้นเกิดจากปัญหาเศรษฐกิจเสื่อมโทรมภายในประเทศทำให้มาร্কอสต้องกระชับความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ มากขึ้น เช่น ยุโรปตะวันออก ญี่ปุ่น และ กลุ่มอาเซียน เป็นต้น นอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าว ปัจจัยการก่อวินาศกรรมของคอมมิวนิสต์และมุสลิมภาคใต้ทำให้มาร্কอสต้องเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดภายในประเทศ

^{๑๖} Raymond Bonner, *Waltzing with a Dictator* (Manila : National Book Store, 1987), p. 7.

จากปี ค.ศ. ๑๙๗๔ เป็นต้นมาเหตุการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคสงครามเย็นไปสู่การผ่อนคลายความตึงเครียด ทำให้มาร์กอสต้องปรับนโยบายต่างประเทศไปสู่ความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆมากขึ้น แทนที่จะมีความสัมพันธ์กับสหรัฐประเทศเดียว ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของประเทศด้วย

จะเห็นว่าปัจจัยการเมืองภายในเช่นการก่อตัวของคอมมิวนิสต์มุสลิมภาคใต้และปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศทำให้มาร์กอสต้องปรับนโยบายของประเทศเพื่อความอยู่รอด แต่ถึงนโยบายจะเปลี่ยนแปลงไปจากช่วงก่อนประกาศกฎอัยการศึกก็ตาม มาร์กอสก็ยังมีนโยบายนิยมสหรัฐและต่อต้านคอมมิวนิสต์ตลอดมาเช่นประธานาธิบดีคนก่อน ๆ อยู่นั่นเอง

ฐานทัพสหรัฐ ในฟิลิปปินส์

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐและฟิลิปปินส์เป็นความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งที่มาจากฐานทัพ ซึ่งได้ทำสนธิสัญญากัน ๒ ฉบับ คือเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ และสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๑ ในขณะที่นั้นมีฐานทัพใหญ่น้อย ๒๓ แห่ง เนื้อที่ ๒๕๐,๐๐๐ เฮกตาร์ โดยมีสัญญาการเช่า ๙๙ ปี^{๓๗} ต่อมาในสมัยมาร์กอสได้มีการเจรจาตกลงกันให้ลดเหลือ ๒๕ ปี^{๓๘}

สนธิสัญญาทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวข้างต้นมิได้ระบุถึงสถานภาพของฟิลิปปินส์ในการปฏิบัติการต่าง ๆ ในฐานทัพเลย

^{๓๗} M. Ventura, "United States - Philippine Cooperation and Cross - Purposes Bell Mission Report," p. 36.

^{๓๘} Roland G. Simbulan, *A Guide to Nuclear Philippines* (Manila : IBON Databank Phils, 1989), p. 24.

แต่สิ่งที่ระบุไว้อย่างเด่นชัดก็คือ การอนุญาตให้สหรัฐฯ ใช้พื้นแผ่นดินในการปฏิบัติการของฐานทัพได้ นอกเหนือไปจากนั้น การปฏิบัติการของทหารใด ๆ ก็ตามรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสหรัฐฯที่อยู่ในฐานทัพจะได้รับการยกเว้นจากกฎหมายฟิลิปปินส์ และเจ้าหน้าที่ของประเทศฟิลิปปินส์ที่อยู่ในฐานทัพไม่ว่าจะกระทำผิดใด ๆ ก็ตามจะต้องขึ้นศาลพิเศษของสหรัฐฯ ด้วย

จากสนธิสัญญาความช่วยเหลือเรื่องทหารปี ค.ศ. ๑๙๕๗ และสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ นี้เอง ทำให้ผู้นำฟิลิปปินส์หลายท่านพยายามเจรจากับสหรัฐฯ เพื่อแก้ไขสนธิสัญญา

ผู้ที่เริ่มการเจรจาคือ ประธานาธิบดี เอลปิโด อีร์โน (Elpidio Quirino) ในครั้งนั้นท่านไม่เห็นด้วยกับการที่สหรัฐฯ ย้ายฐานทัพเข้ามาในฟิลิปปินส์ จึงได้เปิดการเจรจากับประธานาธิบดี ดไวท์ ไอเซนฮาวร์ (Dwight Eisenhower) ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ เมื่อประธานาธิบดี รามอน แมกไซไซ ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีก็ได้ดำเนินการเจรจาทันทีโดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีพรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) คุ่มเสียงข้างมากอยู่ในขณะนั้น

ในครั้งนั้น จอห์น ฟอสเตอร์ ดัลเลส (John Foster Dulles) รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐฯ ก็ได้เดินทางมาเจรจากับ รามอน แมกไซไซ ด้วยตัวเองเพื่อขอขยายฐานทัพ แต่ทางฟิลิปปินส์ไม่ตกลง

ในเวลาต่อมาสหรัฐฯ ก็ได้ส่งรองประธานาธิบดี ริชาร์ด นิกสัน (Richard M. Nixon) มาเจรจาใหม่ และได้ตกลงลงนามกันทั้ง ๒ ฝ่ายใน "Magsaysay-Nixon Joint Statement" ว่าสหรัฐฯยอมรับอำนาจอธิปไตยของฟิลิปปินส์เหนือฐานทัพ แต่ยังไม่ได้เจรจาในเรื่องรายละเอียด

ส่วนรายละเอียดของการเจรจานั้นเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๖ ซึ่งแยกออกเป็น ๒ ประเด็นคือ

๑. วาระการหมดอายุของฐานทัพและขอบเขตการปฏิบัติการฐานทัพภายในกรอบของสนธิสัญญา ๑๙๔๗

๒. การแก้ไขสนธิสัญญาดังกล่าว

สำหรับในประเด็นแรกนั้น ฟิลิปปินส์ขอเจรจาในเรื่อง

๑. ขอดินแดนในส่วนที่เป็นฐานทัพที่สหรัฐฯ ไม่ต้องการคืน พร้อมกับให้สหรัฐฯ ปักปันเขตแดนดังกล่าวไว้ด้วย

๒. เจรจากันในเรื่องการใช้สนธิสัญญาและข้อตกลงเรื่องการช่วยเหลือเรื่องทหารและสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกัน

๓. เจรจาเรื่องสถานภาพของทั้ง ๒ ประเทศในฐานทัพเกี่ยวกับการป้องกันร่วมกัน

๔. เจรจาเรื่องการพัฒนาสภาพสังคมรอบ ๆ ฐานทัพ

สำหรับประเด็นที่สองนั้น ฟิลิปปินส์ขออ้างอำนาจอธิปไตยในฐานทัพฟิลิปปินส์และขอให้กฎหมายฟิลิปปินส์บังคับเหนือฐานทัพ

สำหรับทั้ง ๒ ประเด็นดังกล่าวได้มีการเจรจากันหลายครั้ง ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ ได้ตกลงที่จะลดการเช่าฐานทัพเหลือ ๒๕ ปีในสมัยมาร์กอส^{๓๔} ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๙-๑๙๗๐ ได้มีการเรียกร้องจากประชาชนให้ฐานทัพสหรัฐฯ ออกจากฟิลิปปินส์ แต่รัฐบาลสมัยมาร์กอสยังไม่ปฏิบัติการใด ๆ จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๗๕ มาร์กอสจึงได้เริ่มการเจรจากับสหรัฐฯ

^{๓๔} Ibid.

จากการแถลงของมาร์กอสนั้น มาร์กอสต้องการให้ฟิลิปปินส์มีอำนาจอธิปไตยเหนือฐานทัพ ต้องการควบคุมฐานทัพสหรัฐในฟิลิปปินส์ ต้องการให้ฐานทัพปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ แต่ในขณะเดียวกันเขาก็ต้องการเจรจาร่วมกับสหรัฐเพื่อหาทางออกที่ดีกว่าในอันที่จะให้ฐานทัพสหรัฐอยู่ในฟิลิปปินส์โดยไม่กระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของฟิลิปปินส์

แต่สหรัฐยังไม่ยอมตกลงและเสนอให้เงินช่วยเหลือทางด้านทหารแก่ฟิลิปปินส์ ๒.๕ พันล้านเหรียญสหรัฐเป็นเวลา ๕ ปีจากปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ผู้เจรจาของฟิลิปปินส์ในขณะนั้น คือ คาร์ลอส พี. โรมูโล (Carlos P. Romulo) และ ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ (Juan Ponce Enrile) (รัฐมนตรีกลาโหม) และ เอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำวอชิงตัน

แม้ฟิลิปปินส์จะได้ตกลงตามข้อเสนอของสหรัฐก็ตาม แต่ก็ยังไม่พอใจในข้อเสนอนี้ ดังนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๙ จึงขอเจรจาใหม่ โดยสหรัฐได้ส่งรองประธานาธิบดี วอลเตอร์ อี. มอนเดล (Walter E. Mondale) มาเจรจา และในวันที่ ๔ มกราคม ๑๙๗๙ มาร์กอสและประธานาธิบดีคาร์เตอร์ได้ทำข้อตกลงดังนี้^{๔๐}

๑. สหรัฐ จะให้ความช่วยเหลือทางทหาร ๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้เครดิตเกี่ยวกับซื้ออาวุธทางทหาร ๒๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ การช่วยเหลือเกี่ยวกับความมั่นคง ๒๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

๒. ฐานทัพสหรัฐ จะอยู่ในฟิลิปปินส์โดยการเช่าครั้งละ ๕ ปี จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๓

๓. ฟิลิปปินส์มีอำนาจอธิปไตยเหนือฐานทัพสหรัฐ ทุกฐานทัพ

๔. ทุกฐานทัพอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บัญชาการทหารของฟิลิปปินส์

^{๔๐} *Ibid.*, p. 25.

๕. ธงชาติฟิลิปปินส์เท่านั้นที่ปรากฏเหนือฐานทัพ

๖. ทั้ง ๒ ประเทศจะร่วมกันพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจรอบ ๆ ฐานทัพ

หลังจาก ๕ ปีผ่านไปคือ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ สหรัฐฯ โดยประธานาธิบดี เรแกนได้ขอเจรจาขอต่ออายุฐานทัพเก่าไปอีกครั้งละ ๕ ปีจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๙๑ โดยสหรัฐฯ เสนอที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในบริเวณที่มีฐานทัพให้ดีขึ้นกว่าเดิม และพร้อมกับการเสนอเพิ่มความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคงเป็น ๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯเป็นเวลาอีกครั้งละ ๕ ปี เงินทุนช่วยเหลือทหาร ๑๒๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เครดิตในการซื้ออาวุธทหารอีก ๓๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจอีก ๔๗๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ^{๔๐}

ซึ่งมาร์กอสก็ยินยอมตามข้อตกลงเพราะเงินจำนวนดังกล่าวนี้มีมากพอจะทำประโยชน์ให้กับฟิลิปปินส์ได้ โดยมาร์กอสได้ตกลงว่า การปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้ฐานทัพเพื่อการต่อสู้ออกนอกเหนือจากสนธิสัญญาการตกลงร่วมกันระหว่างสหรัฐฯ กับฟิลิปปินส์และสนธิสัญญามะนิลา (Manila Pact) ในสมัยก่อตั้งซีโต้ (SEATO) จะต้องได้รับการยินยอมและการพิจารณาจากรัฐบาลฟิลิปปินส์เสียก่อน

จากข้อตกลงนี้เป็นที่ทราบกันว่าฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์จะสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ และทางรัฐบาลฟิลิปปินส์เองก็ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะให้ต่อสัญญาการเช่าหรือไม่

เมื่อเป็นดังนี้สิ่งที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้พิจารณาในสมัยมาร์กอสคือ

๑. ควรจะมีการศึกษากันอย่างแท้จริงถึงผลเสียและผลประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ควรจะได้ในระยะยาวก่อนที่จะหมดสัญญาเรื่องฐานทัพ

^{๔๐} Ibid.

๒. ถ้าหากรัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องการให้ฐานทัพสหรัฐฯออกไป ก็จะต้องมีการเจรจาร่วมกันอย่างนี้มนวระหว่างผู้นำทั้งสองประเทศ เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในอนาคต เพราะฟิลิปปินส์ยังต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากสหรัฐฯ อยู่

๓. ถ้าหากรัฐบาลตัดสินใจที่จะให้ฐานทัพสหรัฐฯอยู่ต่อไป ก็ควรจะทำสนธิสัญญาและข้อตกลงใหม่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและสังคมรอบ ๆ ฐานทัพให้มากกว่านี้

๔. ฟิลิปปินส์ควรจะปรับสภาพเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ ควรจะแสวงหาที่พึ่งแหล่งอื่น ๆ นอกเหนือจากสหรัฐฯ แต่เพียงฝ่ายเดียว และพยายามพึ่งตัวเองให้มากที่สุด

๕. ฟิลิปปินส์จะต้องปรับสภาพการเมืองภายในให้มีความมั่นคงเพราะถ้าการเมืองภายในมีเสถียรภาพแล้ว จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจดีขึ้นด้วย เพราะจะมีการลงทุนมากขึ้น

๖. ฟิลิปปินส์ควรมีความเป็นกลางภายในกรอบของอาเซียน ไม่ควรใช้มหาอำนาจใดมาใช้อำนาจในประเทศมากเกินไป

๗. ฟิลิปปินส์ไม่เพียงแต่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้น แต่ควรจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนด้วย ในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของประเทศในกลุ่ม

เมื่อพิจารณาจุดแนวโน้มการตัดสินใจของฟิลิปปินส์แล้ว ฟิลิปปินส์คงจะคำนึงถึงผลประโยชน์ต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนกับการมีฐานทัพสหรัฐฯ ในอนาคต ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้นรัฐบาลก็ต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ของชาติอีกครั้งหนึ่ง ถึงอย่างไรก็ตามรัฐบาลมีนโยบายที่จะหยั่งเสียงประชามติจากประชาชนทั่วประเทศ ก่อนหมดวาระสัญญาของฐานทัพ ๑ ปีว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับฐานทัพ โดยหยั่งเสียงประชามติจากประชาชนทั่วประเทศ และให้วุฒิสมาชิกลงมติเป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งเรื่องนี้ได้ดำเนินการต่อมาในสมัยอากิโน

จากการกล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ต้นจนถึงช่วงก่อนมาร์กอสปกครองประเทศมีความเอนเอียงไปทางสหรัฐฯ แต่ในสมัยมาร์กอสมีนโยบายเป็นทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี ทั้งนี้เพื่อหวังความช่วยเหลือทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจจากหลายฝ่ายเพื่อความอยู่รอดของประเทศ แต่อย่างไรก็ตามนโยบายต่างประเทศก็ค่อนข้างจะคล้ายตามสหรัฐฯ เพราะประเทศทั้งสองนี้เปรียบเสมือนแม่กับลูก นอกจากนี้ฟิลิปปินส์ก็กลัวภัยจากประเทศคอมมิวนิสต์มากและเชื่อในลัทธิโดมิโน ด้วยเหตุนี้จึงยินยอมให้สหรัฐฯ เข้ามาตั้งฐานทัพภายในประเทศได้เพื่อประกันความมั่นคงให้กับตนเอง หลังจากสหรัฐฯ พ่ายแพ้ในสงครามอินโดจีนแล้ว ฟิลิปปินส์ก็เป็นตัวตั้งตัวตีในกลุ่มอาเซียนในการจัดการประชุมหลายครั้งด้วยกัน รวมทั้งเป็นตัวแทนการเจรจาด้วย ทั้งนี้เพื่อกระชับความสัมพันธ์ภายในกลุ่มให้เหนียวแน่น อันจะเป็นพลังต่อรองกับมหาอำนาจภายนอกได้ แต่ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะมีความสัมพันธ์กับมหาอำนาจทั้งหมดก็ตาม มหาอำนาจที่ผู้นำฟิลิปปินส์ยังคงยึดอยู่ก็คือสหรัฐฯ นั่นเอง ทั้งนี้เพราะปัจจัยภายในประเทศซึ่งเกี่ยวกับความมั่นคงภายใน ภาวะทางเศรษฐกิจที่จะต้องพึ่งพาสหรัฐฯ มากกว่าประเทศอื่น ฟิลิปปินส์ค่อนข้างจะไวใจสหรัฐฯ โดยเฉพาะในสมัยมาร์กอส เพราะมาร์กอสเชื่อแน่ว่าสหรัฐฯ คงจะไม่ทอดทิ้งฟิลิปปินส์ เนื่องจากสหรัฐฯ เองก็มีผลประโยชน์จากการค้าขายและฐานทัพ^๒ ในฟิลิปปินส์ อยู่มาก

^๒ ฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ได้ออกไปจากฟิลิปปินส์แล้วเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๙๒ ซึ่งเป็นช่วงการปกครองของคอราซอน อากีโน เนื่องจากการหยั่งเสียงประชามติของรัฐบาลต่อประชาชนทั่วประเทศเห็นด้วยกับการให้ฐานทัพออกไปจากฟิลิปปินส์ และวุฒิสมาชิกได้ลงมติเป็นครั้งสุดท้ายด้วยเสียงข้างมากเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๑ ให้ฐานทัพออกไปภายในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๙๒ จึงเป็นการสิ้นสุดของฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ซึ่งตั้งอยู่ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๙๘ ; โปรดดูรายละเอียดปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ฐานทัพออกไปจากฟิลิปปินส์ ในบทที่ ๑๐ ในหัวข้อ เสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในปี ค.ศ. ๑๙๙๐-๑๙๙๑ ; *Keesing's Record of World Events* (November 1992) : 39196 ; *Far Eastern Economic Review* (15 October, 1992): 62-64.

บทที่ ๙

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการโค่นอำนาจ เผด็จการของมาร์กอส

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรวมพลังประชาชนเพื่อโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอสได้สำเร็จนั้น ได้แก่ การขาดกรรมผู้นำหัวก้าวหน้า เบนิกโน อากีโน ภาวะเศรษฐกิจถดถอย การรวมพลังของฝ่ายต่อต้านกลุ่มต่าง ๆ การสนับสนุนของศาสนจักร กลุ่มธุรกิจเอกชน และกลุ่มทหาร และการทุจริต การเลือกตั้ง เหล่านี้เป็นปัจจัยภายใน ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีส่วนช่วยส่งเสริมพลังประชาชนคือ สหรัฐอเมริกา

ปัจจัยภายใน

๑. การขาดกรรมเบนิกโน อากีโน

การไปรักษาตัวของ เบนิกโน อากีโน ในสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๒ นั้นมิใช่เป็นความหวังที่จะหายจากโรคมภัยไข้เจ็บแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่เดียวกันเขาหวังที่จะได้รับการสนับสนุนจากเรแกนในการเป็นประธานาธิบดีต่อจากมาร์กอส แต่เหตุการณ์กลับตรงข้าม สหรัฐฯ มิได้สนับสนุนเขาเพราะรู้ว่า เบนิกโน อากีโน เป็นผู้นำฝ่ายค้านที่อาจจะต่อต้านสหรัฐฯได้ในภายหลัง เบนิกโน อากีโน จึงได้ใช้ความสามารถของตัวเองในการขอแรงสนับสนุนและความช่วยเหลือในการเผยแพร่ข่าวและกิจกรรมต่างๆที่เขาทำเพื่อต่อต้านรัฐบาลมาร์กอสจากหน่วยงานเอกชนหลายหน่วยงานด้วยกัน ด้วยบุคลิกที่เป็นผู้นำ

ความฉลาดและความตั้งใจอันแน่วแน่ที่จะช่วยประเทศชาติ ทำให้เขาได้รับการสนับสนุนมากพอสมควรจากนักข่าวต่างประเทศและภายในประเทศเอง ในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ เบนิกโน อากีโน วางแผนที่จะกลับฟิลิปปินส์เพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี ทำให้มาร์กอสและพรรคพวกหัวนักรบกลัวมาก เพราะถ้าเบนิกโน อากีโน ได้ชัยชนะในการเลือกตั้งคราวนี้แล้ว ความไม่ดีและผลประโยชน์ต่าง ๆ ของมาร์กอสและพรรคพวกจะถูกเปิดเผย ด้วยเหตุนี้มาร์กอสจึงได้ส่งนางอีเมลด้า มาร์กอส ไปเจรจากับอากีโนในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ และได้เดือนเบนิกโน อากีโน ไม่ให้กลับไปเพราะจะมีคนวางแผนฆาตกรรมพร้อมกับเสนอตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีให้เขาถ้าเขาต้องการ แต่เขายืนยันที่จะกลับฟิลิปปินส์ การเจรจาของนางอีเมลด้า มาร์กอส จึงประสบความสำเร็จลุล่วง และในวันที่ ๒๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ เขาก็ได้เดินทางกลับประเทศฟิลิปปินส์โดยใช้นามแฝงว่า มาร์เซียล โบนีฟาสซีโอ

ทันทีที่ก้าวลงจากเครื่องบิน เขาก็ถูกยิงเสียชีวิต การเสียชีวิตของเขาคครั้งนี้มีวิจารณ์กันมากมายว่าใครเป็นผู้ฆ่าและฆ่าทำไม ซึ่งพอจะคาดคะเนว่าเป็น การสังฆ่าโดยผู้ที่จงรักภักดีต่อมาร์กอสเพื่อไม่ต้องการให้มาร์กอสและพรรคพวก ต้องสูญเสียอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจไป ซึ่งแน่นอนที่สุดจะต้องเป็นผู้ที่สนิท กับมาร์กอสมากที่สุด在那个时候ได้แก่ นายพล แฟเบียน เวอร์ (Fabian Ver) ซึ่งเป็นประธานเสนาธิการทหารที่ควบคุมทหารทั้งประเทศ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การกระทำใด ๆ ประธานาธิบดีจะต้องรับรู้ด้วย ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ก็ตาม

สาเหตุของการฆาตกรรมเบนิกโน อากีโน พอจะวิเคราะห์ได้ดังนี้

๑.๑ เบนิกโน อากีโน เป็นผู้นำฝ่ายค้านที่เป็นคู่แข่งกับมาร์กอส มาตลอดตั้งแต่มาร์กอสเป็นประธานาธิบดี เขาไม่เห็นด้วยกับนโยบายของ มาร์กอสมาตลอด แม้ในบางครั้งจะมีการประนีประนอมกันบ้างก็ตาม การเป็น ผู้นำฝ่ายค้านและสามารถเรียกร้องพลังมวลชนได้อย่างเบนิกโน อากีโนนี้ เป็นที่

เกรงกลัวของมาร์กอสมากเพราะสามารถจะโค่นมาร์กอสให้หลุดจากตำแหน่งได้
ทุกเมื่อ ซึ่งถ้าหากมาร์กอสหลุดจากตำแหน่งย่อมหมายถึงการหมดอำนาจของ
มาร์กอส ครอบครัวและบริวาร และนั่นย่อมหมายถึงความเลวร้ายในเรื่อง
การคอร์รัปชันจะถูกเปิดเผยทันที สิ่งเหล่านี้เองเป็นปัจจัยที่ทำให้ต้องฆ่าเบนิโก
อากีโน

๑.๒ มาร์กอสครองอำนาจเผด็จการมาตลอดเวลา ๑๓ ปี โดยไม่มีผู้ใด
มาคัดค้าน ความเคยชินของการอยู่ในอำนาจรวมทั้งความสะดวกสบายมีทรัพย์สิน
สินเงินทองมีบริวาร ทำให้มาร์กอสไม่สามารถลงจากตำแหน่งได้ จึงต้องหา
ทางกำจัด เบนิโก อากีโน โดยใช้ผู้ที่ไว้วางใจได้กระทำการ

๑.๓ มาร์กอสเชื่อมั่นในตัวเองมาก ความเก่งและฉลาดเป็นที่รับรู้
ของชาวฟิลิปปินส์เขาแน่ใจว่าผู้อื่นจะไม่สามารถปกครองประเทศได้เท่าเขา เขา
คิดว่าเขาเป็นผู้เดียวที่จะสามารถนำประเทศให้อยู่รอดได้ ประกอบกับเบนิโก อากีโน
เป็นผู้นำฝ่ายค้าน ซึ่งมาร์กอสกลัวว่าจะมีการติดต่อกับฝ่ายคอมมิวนิสต์และสร้าง
ปัญหาให้กับประเทศมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงต้องหาทางกำจัดศัตรูทางการเมือง
เสียก่อน

ไม่ว่าผู้ใดจะสั่งฆ่า เบนิโก อากีโนก็ตาม ประธานาธิบดีมาร์กอสจะ
ต้องรับผิดชอบต่อการเสียชีวิตครั้งนี้ เพราะไม่สามารถรักษาความปลอดภัยได้ ถึง
กับปล่อยให้มาตรการบุกกรุกเข้าไปถึงที่หวงห้ามได้ การฆาตกรรมครั้งนี้เป็นผลให้
ประชาชนหลายกลุ่มรวมตัวกันอันเป็นสาเหตุของการโค่นอำนาจมาร์กอสนั่นเอง

๒. ภาวะเศรษฐกิจถดถอย

จากเหตุการณ์ลอบสังหารผู้นำฝ่ายค้านอดีตวุฒิสมาชิก เบนิโก อากีโน
เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ ทำให้ระบบเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ซึ่งไม่
มั่นคงอยู่แล้วสั่นคลอนเพิ่มมากขึ้น เพราะมีการประท้วงและเดินขบวนกันบ่อยครั้ง

ถ้าดูความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๘๐
แล้วมี ๕.๕ เปอร์เซ็นต์ สูงกว่าก่อนปี ค.ศ. ๑๙๗๐ ซึ่งประมาณ ๕.๑ เปอร์เซ็นต์

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงเหลือ ๓.๙ เปอร์เซ็นต์ ปี ค.ศ. ๑๙๘๒ เหลือ ๓ เปอร์เซ็นต์ และปี ค.ศ. ๑๙๘๓ เหลือเพียง ๑ เปอร์เซ็นต์ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๔ เศรษฐกิจเข้าสู่ขั้นวิกฤตถึงกับติดลบ ๕.๕ เปอร์เซ็นต์ ปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ติดลบ ๔ เปอร์เซ็นต์*

เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ตั้งแต่กลางปี ค.ศ. ๑๙๘๓ เป็นต้นมาตกอยู่ในสภาพที่น่าหวั่นวิตก ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดกรรมผู้นำฝ่ายค้าน คือ เบนิกโน อากีโนซึ่งสร้างความไม่พอใจกับพวกฝ่ายค้าน ทำให้ฝ่ายค้านรวมพลังกันได้และประท้วงการกระทำของรัฐบาล ในช่วงที่มีความวุ่นวายทางการเมืองนี้เองทำให้สภาพเศรษฐกิจเสื่อมโทรมมาก ถึงกับทำให้รัฐบาลต้องเลื่อนโครงการอุตสาหกรรมลงทุนทางอุตสาหกรรมจำนวน ๔ โครงการ ซึ่งต้องใช้เงินทุนทั้งสิ้น ๓.๑ พันล้านดอลลาร์ เนื่องจากต้องประหยัดเงินตราต่างประเทศ และต้องปฏิบัติตามข้อผูกมัดที่ให้ไว้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๒ โครงการเหล่านี้ได้แก่^๖

- โครงการปิโตรเคมีคอล ใช้เงินลงทุนทั้งสิ้น ๑.๒ พันล้านดอลลาร์
- โครงการอะลูมิเนียม ใช้เงินลงทุน ๖๕๐ ล้านดอลลาร์
- โครงการผลิตกระดาษและเยื่อกระดาษ ใช้เงินลงทุน ๒๕๐ ล้านดอลลาร์

ดอลลาร์

* University of the Philippines, School of Economics, *An Analysis of the Philippine Economic Crisis: A Workshop Report, June 1984*; Anthony Spaeth, "Marcos Has Little to Show for 20 Year Reign," *Asian Wall Street Journal* (Sept. 3, 1985) : 8.

^๖ พลพัฒน์ ยนต์หงส์, "เงินเปโซ โขเซ เพราะอะไร" *วารสารธนาคาร* (ส.ค. ๒๕๒๖) : ๕๗-๕๘.

- โครงการผลิตเชื้อเพลิงแอลกอฮอล์จากน้ำตาล ใช้เงินลงทุน ๑ พันล้านดอลลาร์

หลังจากที่ได้ประกาศยกเลิกโครงการดังกล่าวแล้ว รัฐบาลก็ประกาศลดค่าเงินเปโซลง ๗.๓ เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีอัตราแลกเปลี่ยนใหม่เท่ากับ ๑๑ เปโซต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องมาจากในระยะ ๖ เดือนแรกในปี ค.ศ.๑๙๘๓ ฟิลิปปินส์ขาดดุลชำระเงินเป็นจำนวน ๕๐๐ ล้านดอลลาร์^๓ ซึ่งดุลการชำระเงินนี้แสดงถึงการไหลเข้าและไหลออกของเงินตราต่างประเทศของแต่ละประเทศที่เกิดจากธุรกิจต่าง ๆ เช่น การขนส่งเข้า-ออก การชำระเงินกู้และอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องลดค่าเงินเปโซเพื่อปรับฐานะดุลการชำระเงินให้ดีขึ้น โดยเชื่อว่าจะทำให้สามารถส่งสินค้าออกได้เพิ่มขึ้นพร้อมกันนั้นก็ลดการนำสินค้าเข้าประเทศด้วย

แต่หลังจากที่มีการขาดกรรม เบนิกโน อากีโน เมื่อวันที่ ๒๑ เดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ แล้ว ทำให้เงินตราต่างประเทศพลอยทรุดหนักไปกว่าเดิมทำให้รัฐบาลต้องประกาศลดค่าเงินอีก ๒๑.๔ เปอร์เซ็นต์เทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อ ๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ โดยมีอัตราแลกเปลี่ยนใหม่เท่ากับ ๑๔ เปโซต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๘๔ อัตราแลกเปลี่ยน ๑๘ เปโซต่อดอลลาร์^๔

การลดค่าเงินนี้มีผลดีต่อฟิลิปปินส์ในสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำคือ บรรเทาปัญหาการขาดดุลการชำระเงินให้ลดน้อยลง เชื่อว่าจะทำให้การนำเข้าชะลลง เนื่องจากต้นทุนสินค้านำเข้าจะสูงขึ้นกว่าเดิมมาก และยังเป็นการเร่งให้พ่อค้า

^๓ U.P., *op. cit.*, p.3.

^๔ *Far Eastern Economic Review Yearbook, 1985* (Hong Kong : 1985,

ส่งออกหรือนำรายได้จากการส่งออกเข้ามาในประเทศด้วย เนื่องจากก่อนมีการลดค่าเงินพอนด์จะริบนำสินค้าเข้าประเทศ ขณะเดียวกันก็ชะลอการนำรายได้จากการส่งออกที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาในฟิลิปปินส์ โดยคาดว่าจะต้องมีการลดค่าเงิน นอกจากนี้ยังลดความจำเป็นที่จะกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อชดเชยการขาดดุลการชำระเงินด้วย และภายในประเทศยังทำให้มีการเร่งการส่งสินค้าออกลดการไหลของเงินทุนออกนอกประเทศ ส่วนผลเสียของการลดค่าเงินนั้น ทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะสินค้าที่นำเข้าจะมีต้นทุนสูงขึ้น เช่น น้ำมัน และส่งผลให้ค่าขนส่งเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งในด้านการขนส่งสินค้าและค่าโดยสารสำหรับประชาชน ซึ่งหมายความว่าราคาสินค้าทุกชนิดย่อมสูงขึ้นด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนย่อมจะได้รับความเดือดร้อนในด้านการครองชีพประจำวัน

จากมาตรการลดค่าเงินดังกล่าว ไม่ปรากฏว่าภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นได้เลย การส่งออกในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ลดลง ๑๔ - ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ทั้งในภาคเกษตรกรรมและสินค้าสำเร็จรูป และภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเป็น ๖๔ เปอร์เซ็นต์^๔ การชำระเงินขาดดุล ๑.๔ พันล้านดอลลาร์^๕ ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งมาจากการจำกัดการนำเข้าสินค้าของประเทศสหรัฐ และประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ และถูกซ้ำเติมด้วยภาวะราคาสินค้าโภคภัณฑ์ตกต่ำในตลาดโลก ซึ่งส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อราคาน้ำตาลและมะพร้าวที่เป็นสินค้าออกอันสำคัญของประเทศด้วย ปรากฏว่าในปีนี้มีมูลค่าการส่งออกมีถึง ๔.๗ พันล้านดอลลาร์ แต่จะต้องใช้หนี้ต่างชาติเฉพาะดอกเบี้ยถึง ๒.๘ พันล้านดอลลาร์^๖ ผลที่ตามมาคือ การผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าส่งออกชบเซาจนต้องปิดกิจการไปหลายแห่ง ส่งผลให้ปัญหาการว่างงานมีเพิ่มมากกว่าเดิม

^๔ Bernardo M. Villegas, "The Philippines in 1985," *Asian Survey* XXVI, 2 (February 1986) : 137.

^๕ *Ibid.*, p. 136.

^๖ *Ibid.*

สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่เป็นผลให้เศรษฐกิจของประเทศประสบความล้มเหลวคือตลาดการผลิตสินค้าโดยเฉพาะน้ำตาลและมะพร้าว นอกจากพ่อค้าบางส่วนไม่สามารถผลิตเพื่อส่งออกได้ ยังมีกลุ่มผู้ผลิตซึ่งเป็นบิรवारและญาติของมาร์กอสควบคุมกิจการทั้งประเทศอยู่ทำให้เกิดการผูกขาดแต่ผู้เดียวและเกิดการคอร์รัปชันขึ้น บริษัทดังกล่าวได้แก่ ฟิลซุคอน (Philippine Sugar Commission - Philsucon) และนาซูตรา (National Sugar Trading Corporation - NASUTRA) ซึ่งมี โรเบิร์ตโต เบนเนดิคโต (Roberto Benedicto) และอาร์มานโด กุสติโล (Armando Gustilo) เป็นผู้ควบคุมอยู่ การผูกขาดน้ำตาลของบิรवारของมาร์กอสนี้ทำให้คนกลุ่มนี้มีอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองมาก สามารถที่จะระดมประชาชนช่วยเหลือมาร์กอสในยามต้องการ เช่น การหาเสียงได้ เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกอ้อยมีอาณาเขตกว้างขวางและเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ กิจกรรมของผู้ผูกขาดน้ำตาลกลุ่มนี้รับผิดชอบควบคุมการจัดจำหน่ายน้ำตาลทุกกรัมที่ผลิตในฟิลิปปินส์ ทั้งการจำหน่ายภายในและภายนอกประเทศ และยังเป็นผู้กำหนดให้ผลประโยชน์ตกอยู่แก่พรรคพวกในกลุ่มนาซูตรามากกว่าชาวไร่อ้อย และที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์มากในหมู่ชาวฟิลิปปินส์คือ องค์การน้ำตาลดังกล่าวดำเนินการโดยอิสระไม่ต้องเปิดเผยบัญชีรายรับและรายจ่ายรวมทั้งไม่มีการตรวจสอบบัญชีดังกล่าวด้วย การผูกขาดน้ำตาลดังกล่าวสร้างความสูญเสียให้กับอุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างใหญ่หลวงด้วยเหตุนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกซึ่งเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ได้เรียกร้องให้รัฐบาลปรับปรุงอุตสาหกรรมน้ำตาลให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้และเพิ่มรายได้ให้แก่คนงาน มาร์กอสจึงได้พยายามประนีประนอมโดยได้ประกาศการยกเลิกการผูกขาดน้ำตาลตามประกาศน้ำตาล ฉบับที่ ๑๙๗๑ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๑๙๘๕^๔ และมีการเลือกตั้งกรรมการขึ้นมาใหม่ปรากฏว่า

^๔ Villegas, *op. cit.*, p. 138.

อาร์มานโด กุสติโล ก็ได้ใช้อิทธิพลทางการเมืองให้เลือกพรรคพวกตัวเองเข้าไป
ดำเนินการจึงยังมีกลุ่มบุคคลกลุ่มเดิมอยู่ต่อไป

นอกจากหน่วยงานน้ำตาลแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม
มะพร้าวก็ดำเนินการโดยบริวารของมาร์กอส โดยมาร์กอสได้ออกกฎหมายจัดตั้ง
กองทุนมะพร้าวคือ Coconut Consumers Stabilization Fund, Coconut
Industry Investment Fund และโรงงาน United Coconut Oil Mills, Inc.
(UNICOM) ซึ่งควบคุมโดย เอ็ดเวิร์โด โคฮวงโค (Eduardo Conjuanco)
เพื่อนสนิทของมาร์กอสขึ้น หน่วยงานทั้งหมดก็ได้ผูกขาดมะพร้าวทั้งภายในประเทศ
และการส่งออกเช่นกัน

ในด้านการลงทุนต่างชาติ ปรากฏว่าได้มีบริษัทนายทุนต่างชาติ
หลายบริษัทถอนตัวออกไป ในจำนวนนี้มีบริษัทผลิตภัณฑ์และโตโยต้าด้วย^๙
ที่เป็นดังนี้เพราะประเทศขาดเครดิต การลดค่าเงินและความวุ่นวายทางการเมือง
ภายใน จากการถอนตัวของบริษัทต่างชาติเหล่านี้ทำให้คนว่างงานถึง ๑๐๐,๐๐๐
คน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๔-๑๙๘๕ ผลที่ตามมาคือความยากจนและอาชญากรรม
ภายในประเทศมากขึ้น^{๑๐} อันที่จริงแล้วสภาพสังคมของฟิลิปปินส์ไม่ใช่ว่าจะ
ทรุดโทรมหลังการฆาตกรรมเบนิโก อากีโนเท่านั้น แต่เริ่มทรุดโทรมลงตั้งแต่ปี
ค.ศ. ๑๙๗๘ แล้ว จากรายงานของธนาคารโลกกล่าวว่า มีคนยากจนว่างงานเป็น
จำนวนมากและพบว่า คนงานที่มีฝีมือมีเพียง ๒๓.๘ เปอร์เซ็นต์ ระหว่างปี ค.ศ.
๑๙๗๒-๑๙๗๘ และมีคนงานที่ไม่มีฝีมือ ๓๑.๖ เปอร์เซ็นต์^{๑๑} นอกจากนี้ยังมี

^๙ *Asian Wall Street Journal* (March 21, 1984) : 1.

^{๑๐} *Euromoney*, October 1984, p. 304.

^{๑๑} Eduardo Lachica, "Bank Criticizes War on Poverty in the Philippines,"
Asian Wall Street Journal (Jan. 16, 1981) :1.

ช่องว่างระหว่างคนยากจนและคนรวยมาก ศูนย์วิจัยเพื่อการสื่อสารได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรายได้ของประชาชนพบว่า รายได้ของประชาชนในปี ค.ศ. ๑๙๘๒ น้อยกว่าในปี ค.ศ. ๑๙๖๑^{๑๖} จะเห็นว่าฟิลิปปินส์ไม่สามารถจะปรับความยากจนของประชาชนได้ดีขึ้นกว่าเดิมได้เลย แม้จะได้กู้เงินต่างชาติโดยเฉพาะธนาคารโลกและสหรัฐ มาช่วยก็ตาม การเพิ่มความยากจนในประเทศมากขึ้นนี่เองเป็นแรงผลักดันทำให้กลุ่มหลายกลุ่มรวมพลังกันเพื่อกระทำการเปลี่ยนแปลงให้สภาพสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกลุ่มขบวนการแรงงาน (Kilusang Mayo Uno-KMU) หรือ May First Movement ซึ่งเป็นกลุ่มของสมาคมแรงงานได้เรียกร้องให้คนงานทั่วประเทศรวมตัวกันประท้วงมาร์กอส และเสนอหลักการเพิ่มค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับคนงานในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๒ กลุ่มแรงงานก็ถูกตรวจค้นที่ฟ้านักและหัวหน้าแถลงข่าวถูกจับด้วยข้อหาก่อการกบฏ^{๑๗} และในขณะเดียวกันเมื่อพรรคฝ่ายค้านได้เรียกร้องให้คนชั้นต่ำมารวมกันเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมในการเลือกตั้งปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ปรากฏว่าประชาชนถูกฆ่าตายกว่า ๒๐๐ คน ในจำนวนนี้รวมถึง เอเวลิโอ ฮาวิเออร์ (Evelio Javier) ผู้นำคนสำคัญในการหาเสียงให้นางอากิโน

จากปัญหาดังกล่าวแล้วข้างต้นทำให้หนี้ของประเทศมีมูลค่าสูงถึง ๒๕.๖ พันล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๔^{๑๘} โดยมีกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ ดังนั้นฟิลิปปินส์จึงต้องกระทำตามเงื่อนไขของ

^{๑๖} "Purchasing Power, Living Standards Climb as Inflation is Tamed in Most of Region," *Asian Wall Street Journal* (November 19, 1984) : 1, 16.

^{๑๗} "Press Freedom : A Joke Gone State," *Solidaridad II*, 7, 1 (1983) : 10-11.

^{๑๘} *Far Eastern Economic Review Yearbook 1985* (Hong Kong : 1985), p. 231.

ทั้งสองหน่วยงานนี้ เพื่อแลกกับเงินกู้ยืมใหม่และขอผ่อนผันการชำระคืนเงินต้นออกไป^{๙๔} ในการนี้รัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ได้เสนออัตราผลตอบแทนในตั๋วเงินคลังและพันธบัตรธนาคารกลางให้แก่นักลงทุนในระดับสูงเพื่อดูดซับประมาณเงินส่วนเกินในระบบเศรษฐกิจ จากการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจนี้ทำให้อัตราเงินเฟ้อในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ลดลงเหลือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ จากที่เคยสูง ๖๕ เปอร์เซ็นต์ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๔^{๙๖}

แม้เศรษฐกิจจะฟื้นตัวขึ้นบ้างในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ก็ไม่ได้ทำให้สภาวะเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ดีขึ้นเลย ฟิลิปปินส์ก็ยังเป็นหนี้มากเช่นเดิม คนไม่มีงานทำเพิ่มขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ปรากฏว่ามีคนว่างงานถึง ๓๕ เปอร์เซ็นต์^{๙๗} ทำให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมและคดีอาชญากรรมมากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้เองทำให้ฝ่ายค้านทั้งฝ่ายนักศึกษา ฝ่ายคอมมิวนิสต์ กบฏมุสลิมภาคใต้ ศาสนจักร นักธุรกิจฝ่ายตรงข้ามมาร์กอส นักหนังสือพิมพ์ที่เคยถูกมาร์กอสสั่งคุมขัง และกลุ่มอื่น ๆ ได้รวมพลังกันเพื่อโค่นอำนาจมาร์กอส กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้แสวงหาผลประโยชน์จากชาวการลอบสังหารเบนิโกโน อากีโน การใช้กำลังทหารของรัฐบาลไปในทางที่ผิด ปัญหาการคอร์รัปชัน และวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อโค่นอำนาจของมาร์กอสและเพื่อผลประโยชน์ต่อตัวเองในโอกาสต่อไป

ผลตามมาจาก การไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจถดถอยนี้เอง ทำให้นักธุรกิจขาดความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ นักลงทุน

^{๙๔} Joel Bocamora, "The Marcos Dictatorship, the IMF and the Philippine Economic Crisis," *Sourcebook on the Philippine Economic Crisis* (Berkeley : Philippine Resource Center, 1984), pp. 1-6.

^{๙๖} Villegas, *op. cit.*, p. 137.

^{๙๗} *Far Eastern Economic Review Yearbook 1985*, p. 230.

รายใหม่จึงไม่กล้าเข้ามาลงทุนในขณะที่เดียวกันก็มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก

๓. การรวมพลังของกลุ่มฝ่ายค้านที่ต่อต้านมาร์กอส^{๑๔}

จากการเสาะแสวงหาความยุติธรรม ความถูกต้องของประชาชนชาวฟิลิปปินส์ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๓-๑๙๘๕ ทำให้เกิดการรวมพลังประชาชนเป็นกลุ่มพันธมิตรฝ่ายค้านขึ้นเพื่อโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอส กลุ่มฝ่ายค้านเหล่านี้ได้แก่ กลุ่มบายัน (Bagong Alyansang Makabayan - BAYAN - New Nationalist Alliance) กลุ่มบันดิลลา (Bansang Nagkaisa sa Diwa at Layunin - BANDILA - People United in Thought and Purpose) กลุ่มจจา (Justice for Aquino, Justice for All-JAJA) กลุ่มเยาวชนผู้รักชาติ (Kabataang Makabayan - KM) ขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์ (Kilusang Mayo Uno-KMU)

กลุ่มดังกล่าวแล้วข้างต้นเป็นกลุ่มชนวนที่มีความคิดก้าวหน้า ต้องการความยุติธรรมในสังคม เรียกร้องให้รัฐบาลปล่อยนักโทษการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และที่สำคัญที่มีจุดยืนร่วมกันคือ โค่นล้มอำนาจเผด็จการของมาร์กอส กลุ่มเหล่านี้ได้รวมตัวกับพรรคการเมืองสำคัญในขณะนั้นคือ พรรคพลังประชาชน (Laban) และพรรคยูนิโด (UNIDO) เพื่อให้การปฏิบัติงานสะดวกยิ่งขึ้น

นอกจากกลุ่มดังกล่าวแล้ว ฝ่ายศาสนจักร ฝ่ายทหาร และกลุ่มธุรกิจเอกชนก็ได้รวมตัวกันต่อต้านมาร์กอสโดยเฉพาะศาสนจักรเป็นผู้ที่เรียกร้องให้ประชาชนทั่วประเทศหันมาสนับสนุนความเป็นธรรมในสังคม และเป็นกำลังอันสำคัญที่โค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอสครั้งนี้ลงสำเร็จ ด้วยการไม่ใช้กำลัง (Non-violence)

^{๑๔} ดูเพิ่มเติมที่บทที่ ๖

กลุ่มที่สำคัญอีก ๒ กลุ่มที่มีมาในสังคมฟิลิปปินส์มานานที่มีบทบาทในช่วงนี้ก็คือกองทัพประชาชนใหม่ (New People's Army - NPA) และแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front - MNLF) หรือขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ทั้งสองกลุ่มนี้ได้รวมกับกลุ่มอื่น ๆ ดังกล่าวแล้วเพื่อต่อต้านมาร์กอส

จะเห็นว่าในช่วงดังกล่าวกลุ่มทุกกลุ่มไม่ว่ากลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่ หรือกลุ่มที่มีอยู่เดิมต่างก็สามารถรวมพลังกันได้ด้วยจุดยืนเพียงจุดเดียวคือ โค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอส จึงทำให้พลังของกลุ่มกลายเป็นพลังประชาชนอย่างมหาศาลเกินกว่าที่บริวารของมาร์กอสจะต่อต้านได้ ถึงแม้การรวมตัวของบางกลุ่มในการโค่นอำนาจของมาร์กอสเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองก็ตาม แต่ก็ทำให้ประชาธิปไตยเกิดขึ้นอีกครั้งในสังคมฟิลิปปินส์

๔. การทุจริตในการเลือกตั้งประธานาธิบดีของมาร์กอส

การรวมกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้นนั้น มาร์กอสตระหนักดีอยู่แล้วและมีความหวั่นเกรงต่อกลุ่มต่าง ๆ นี้มาก ประกอบกับการบีบบังคับของสหรัฐในการให้มีการเลือกตั้ง ทำให้มาร์กอสต้องประกาศการเลือกตั้งประธานาธิบดีในวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๖ การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์มากและเป็น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมากที่สุดในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์เท่าที่ผ่านมา วุฒิสมาชิก ริชาร์ด ลูการ์ (Richard Lugar) ของสหรัฐ ได้ถูกส่งไปในฟิลิปปินส์เพื่อสังเกตการณ์ในการเลือกตั้งครั้งนี้ เขาได้รายงานว่าการเลือกตั้งครั้งนี้มีการให้สินบนในการลงคะแนนเสียงและมีการขู่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ลงคะแนนเสียงให้มาร์กอสชนะในครั้งนี้นอกจากนี้เขายังได้รายงานถึงรายชื่อที่หายไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตมะนิลาซึ่งเป็นเขตที่ นางคอรารอน อากีโน มีเสียงส่วนมากอยู่ที่นั่น” และยิ่งไปกว่านั้น เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ซึ่ง

“ Doyle McManus, "Lugar Angered by Beatings, Missing votes," *Los Angeles Times*, Feb. 8, 1986, p. 1.

ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยจัดการเลือกตั้งของรัฐบาลคอมมิลิต (Commission on Elections-COMELEC) ยังได้ประท้วงเดินออกจากห้องปฏิบัติงานด้วยเหตุผลที่ว่าได้มีการยกย้ายถ่ายเทคะแนนเสียงมาให้มาร์กอสเป็นจำนวนมาก^{๒๐} มาร์กอสได้กล่าวหาว่า การกระทำครั้งนี้เป็นการก่อกวนทางการเมือง และได้สั่งให้หยุดนับคะแนน โดยประกาศว่าสภาแห่งชาติ (Batasang Pambansa) จะเป็นผู้ประกาศผู้ชนะ เมื่อพิจารณาแล้ว สมาชิกสภาแห่งชาติส่วนใหญ่ประมาณสองในสามมาจากพรรคขบวนการสังคมนิยม (Kilusang Bagong Lipunan-KBL) เป็นพรรคของรัฐบาล จึงเป็นที่คาดคะเนว่าคะแนนเสียงชนะต้องเป็นของมาร์กอสอย่างแน่นอน และเป็นจริงดังที่คาดคะเนกันไว้ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งออกมาปรากฏว่ามาร์กอสชนะคะแนนเสียง ๕๔ เปอร์เซ็นต์ ส่วนอากีโนได้ ๔๖ เปอร์เซ็นต์ จากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ๒๐ ล้านคน แต่อย่างไรก็ตามยังมีหน่วยขบวนการเลือกตั้งเสรีนัมเฟรล (National Movement for Free Elections - NAMFREL) ซึ่งเป็นหน่วยอาสาสมัครของเอกชนที่ถูกตั้งขึ้นภายใต้คอมมิลิต เพื่อนับคะแนนและตรวจสอบการเลือกตั้งครั้งนี้ได้รายงานว่านางอากีโนชนะมาร์กอสเมื่อเป็นดังนี้สมาชิกสภาแห่งชาติส่วนหนึ่งเป็นฝ่ายค้านไม่ยอมรับการประกาศชัยชนะของมาร์กอส และได้ประกาศเรียกร้องให้ประชาชนซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มอยู่แล้วประท้วงการเลือกตั้งครั้งนี้ ปรากฏว่าประชาชนทุกวงการได้ประท้วงกันอย่างเปิดเผย เรียกร้องให้มาร์กอสออกจากตำแหน่ง ในครั้งนี้ศาสนจักรก็ได้ออกหนังสือประณามการกระทำของมาร์กอสด้วย^{๒๑} และกล่าวว่าพระสันตะปาปาแห่งโรมเข้าข้างฝ่ายศาสนจักรด้วย^{๒๒}

^{๒๐} Daniel Beegan, "Election Observer Critical of Reagan," *Honolulu Star Bulletin*, Feb. 12, 1986, p. A-1.

^{๒๑} Combined News Services, "Church Urges Marcos Ouster : Assembly Declares Him Winner," *Honolulu Star Bulletin*, February 15, 1986, p. A-1.

^{๒๒} *Ibid.* pp. A-1, 4.

การฉ้อโกงคะแนนครั้งนี้ทำให้ความไม่พอใจให้กับประธานาธิบดีเรแกนมาก เขาได้ประณามการเลือกตั้งครั้งนี้ว่ามาร์กอสได้ใช้อำนาจของเขาไปในทางที่ผิด พร้อมทั้งสนับสนุนการมีระบบสองพรรคในฟิลิปปินส์เหมือนเมื่อสมัยก่อนที่จะประกาศกฎอัยการศึก เขาไม่เห็นด้วยกับการที่ประเทศมีพรรคเดียว^{๒๓} หลังจากนั้นเรแกนก็ได้ส่งทูตพิเศษ ฟิลิป ฮาบิบ (Philip Habib) ไปเจรจาประนีประนอมทั้งฝ่ายมาร์กอสและนางอากีโน อย่างไรก็ตามนางอากีโนก็ได้ปฏิเสธการประนีประนอมครั้งนี้^{๒๔} และไม่ยินยอมที่จะให้มาร์กอสอยู่ในตำแหน่งอีกต่อไป ในวันที่ ๑๕ เดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๘๖ เธอก็ได้เรียกร้องให้ประชาชนประท้วงกันอย่างสันติให้มาร์กอสออกจากตำแหน่ง แต่มาร์กอสก็ไม่เกรงกลัวต่อพลังประชาชน และยังได้ประกาศอีกว่า ถ้ามีการบังคับโดยใช้พลังประชาชนต่อเขา เขาก็จะสั่งปราบปรามพลังประชาชนเหล่านั้น^{๒๕} ส่วนในประเทศสหรัฐฯ เองก็ได้มีการประท้วงการกระทำของมาร์กอสทั้งโดยชาวสหรัฐฯ ชาวฟิลิปปินส์และในรัฐสภาสหรัฐฯ เองก็ได้มีวุฒิสมาชิกของพรรครีพับลิกัน ชื่อ มาร์ค แฮตฟีลด์ (Mark Hatfield) จากรัฐโอเรกอนได้ประกาศลาออกถ้าหากมาร์กอสเป็นประธานาธิบดีต่อไป พร้อมทั้งเรียกร้องให้สหรัฐฯ ตัดความช่วยเหลือทางทหารและทางเศรษฐกิจต่อฟิลิปปินส์^{๒๖}

^{๒๓} Jack Germond and Jules Witcover, "Reagan's Stand on Marcos," *Honolulu Star Bulletin*, February 14, 1986, p. A-22.

^{๒๔} Combined New Services, "Aquino Gives Habib a Warning," *Honolulu Star Bulletin*, February 16, 1986, p. A-1.

^{๒๕} Vicente Tanedo, "FM Treatens to Call in Armed Forces," *Time* (February 6, 1986) : 1.

^{๒๖} Joanne Omag, "Marcos Criticism Increases in Congress," *Honolulu Star Bulletin*, February 15, 1986, p. A-4.

สำหรับมาร์กอสเอง การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการพิสูจน์การสิ้นสุดอำนาจทางการเมืองของเขา เขามีความเชื่อมั่นว่าเขาจะชนะการเลือกตั้งครั้งนี้ด้วยการสนับสนุนจากบริวารของเขาซึ่งเขาได้ให้การสนับสนุนและเลี้ยงดูตลอดเวลาที่เขามีอำนาจอยู่ เขาจึงจำกัดการหาเสียงอยู่เฉพาะในเขตที่เขาเชื่อมั่นว่าจะได้เพียงไม่กี่เขต ในขณะที่นางอากีโนรณรงค์หาเสียงทั่วประเทศ ที่เป็นเช่นนี้เพราะมาร์กอสไม่เชื่อว่าพลังประชาชนจะโค่นอำนาจของเขาได้

เนื่องจากการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกนับตั้งแต่มาร์กอสได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก จึงทำให้สหรัฐและผู้สังเกตการณ์เป็นจำนวนมากเดินทางเข้ามาในฟิลิปปินส์ การเข้ามาในฟิลิปปินส์ของบุคคลภายนอกมิได้ทำให้มาร์กอสและบริวารเกรงกลัวต่อสายตาของบุคคลเหล่านี้เลย กลับใช้อิทธิพลต่อผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยการขู่และทำร้ายต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงที่จะชนะนางอากีโน การเลือกตั้งครั้งนี้ประชาชนกว่า ๒๐๐ คนถูกฆ่า ในจำนวนนี้รวมทั้งผู้ว่าราชการ เอเวลิโอ ฮาวิเออร์ (Evelio Javier) ซึ่งเป็นฝ่ายนางอากีโนด้วย นอกจากนี้มาร์กอสยังได้ทุ่มเงินเป็นจำนวนมากเพื่อเพิ่มเงินเดือนให้กับทหาร ครู และข้าราชการเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง ปรากฏว่าเขาได้ทุ่มเงินประมาณ ๕๓๑ ล้านดอลลาร์ จากรายงานของธนาคารกลางในการหาเสียงครั้งนี้ ในขณะที่นางอากีโนใช้เงินเพียง ๓๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ^{๒๗}

เมื่อเปรียบเทียบภูมิหลังของมาร์กอสและนางอากีโนแล้ว มาร์กอสเป็นนักการเมืองอาชีพ มีบริวารมากมายพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือได้ ส่วนนางอากีโนนั้นไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองเลย สิ่งที่นางมีคือ ความจริงใจ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม

^{๒๗} Harry Anderson, et al., "The Maharlika Papers," *Newsweek* (February 3, 1986) : 26.

และต่อสู้เพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง ประกอบกับนางมีสามีคือ เบนิกโน อากีโน ที่เป็นผู้นำคนสำคัญของฟิลิปปินส์ก่อนประกาศใช้กฎอัยการศึกและต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและความถูกต้องเสมอมา จากความจริงใจและไม่มีความต่างพร้อยในทางการเมืองนี้เองทำให้นางอากีโนเรียกเสียงสนับสนุนจากประชาชนได้เป็นจำนวนมาก ส่วนมาร์กอสนั้นหวังที่จะให้บริวารของเขาช่วยหาเสียงเพราะเชื่อมั่นว่าบริวารจะต้องการเขาเพื่อรักษาผลประโยชน์เขา จึงไม่ได้ไปสัมผัสกับความเป็นจริงของสังคมมากเท่ากับนางอากีโนในการเลือกตั้งครั้งนี้ การต่อสู้ทางการเมืองครั้งนี้นับว่ายิ่งใหญ่มากนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เป็นต้นมา เพราะฝ่ายค้านทุกกลุ่มรวมพลังกันได้โดยมีหน่วยงานควบคุมการเลือกตั้งของเอกชนที่ชื่อนามเฟรล (NAMFREL) เป็นกลุ่มอาสาสมัครที่ควบคุมการนับคะแนนเสียงเลือกตั้งของฝ่ายมาร์กอสดำเนินการตลอดระยะเวลาการเลือกตั้งเพื่อล้มล้างอิทธิพลของมาร์กอสในวงการเมืองฟิลิปปินส์ ฝ่ายมาร์กอสเองก็พยายามทุกวิถีทางเพื่อเอาชนะนางอากีโน แต่ก็ไม่สามารถชนะพลังประชาชนได้ การทุจริตการเลือกตั้งจึงเป็นสาเหตุนำไปสู่วาระสุดท้ายของมาร์กอสนั่นเอง

ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอกที่เป็นพลังสนับสนุนพลังประชาชนในการโค่นอำนาจของมาร์กอส ได้แก่ การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา

ปี ค.ศ. ๑๙๘๕ เป็นปีที่ ๒๐ ของการอยู่ในอำนาจของมาร์กอส ในระหว่างนี้มาร์กอสใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศเป็นเวลา ๑๓ ปี คือตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ในรัฐบาลมาร์กอสปี ค.ศ. ๑๙๘๕ นี้เองเป็นปีที่เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์เข้าสู่วิกฤตทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศต้องการการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จะสังเกตเห็นได้จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติในปี ค.ศ. ๑๙๘๔ ปรากฏว่ามีสมาชิกพรรคฝ่ายค้านเข้าไปอยู่ในสภาแห่งชาติส่วนหนึ่งด้วย แทนที่จะเป็นเฉพาะสมาชิกพรรคขบวนการสังคมนิยม (KBL) ซึ่งเป็นพรรคของมาร์กอสอย่างเช่นแต่ก่อน

นอกจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้นที่ทำให้มาร์กอสเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์แล้ว สุขภาพของมาร์กอสเองก็เข้าขั้นวิกฤตเช่นกัน ทำให้บางพวกที่เป็นทั้งฝ่ายมาร์กอสเองและฝ่ายตรงกันข้ามมาร์กอสพยายามฉวยโอกาสในการครอบครองตำแหน่งประธานาธิบดีแทนเขาต่อไปในอนาคต^{๒๘}

จากวิกฤตการณ์ภายในประเทศฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปีค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๘๕ ทำให้สหรัฐฯไม่แน่ใจในความมั่นคงของรัฐบาลมาร์กอสและได้เฝ้าดูเหตุการณ์ในฟิลิปปินส์มาโดยตลอด นโยบายของสหรัฐฯต่อฟิลิปปินส์เริ่มชัดเจนขึ้นหลังจากการฆาตกรรมเบนิโก โน อากีโน เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ จากเหตุการณ์นี้เองทำให้รัฐสภาสหรัฐฯวิจารณ์มาร์กอสอย่างกว้างขวางถึงกับเรียกร้องให้มาร์กอสทำการสืบสวนผู้ดำเนินการครั้งนี้ และดูเหมือนว่าแนวโน้มของนโยบายของสหรัฐฯจะเข้าข้างฝ่ายค้านในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยไม่ใช้ความรุนแรง ทั้งนี้เพื่อให้เสถียรภาพของประเทศดีขึ้นกว่าเดิมและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ไม่เสียไป^{๒๙}

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๘๓ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ จอร์จ ชูลท์ (George Shultz) ได้เดินทางมาเยี่ยมกลุ่มประเทศอาเซียน และได้แวะที่มะนิลา เขากล่าวในที่ประชุมว่ารัฐบาลสหรัฐฯ มีความประสงค์จะเปิดความสัมพันธ์กับฝ่ายค้านของฟิลิปปินส์แทนที่จะสนับสนุนรัฐบาลมาร์กอสแต่เพียงฝ่ายเดียว^{๓๐} และมีการปราศรัยในมะนิลาในลักษณะเดียวกันในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๑๙๘๔ โดย พอล วูฟโฟวิทซ์ (Paul Wolfowitz) รัฐมนตรีช่วยต่างประเทศฝ่าย

^{๒๘} Guy Sacerdoti, "Deceptive Violence," *Far Eastern Economic Review* (May 1, 1984) : 19-20; (May 17, 1984) : 20, 29; (May 31, 1984) : 14-15.

^{๒๙} *Asian Wall Street Journal* (March 5, 1984) : 9.

^{๓๐} *New York Times*, June 26, 1983, p. 1; William Sullivan, "Living Without Marcos," *Foreign Policy* 53 (Winter 1983-84) : 150-156.

กิจกรรมเอเชียและแปซิฟิก^{๙๙} จากการกล่าวข้างต้นนี้เองทำให้รัฐบาลมาร์กอสต้องเปลี่ยนท่าทีในลักษณะที่ประนีประนอมกับฝ่ายค้าน ส่วนปัจจัยอื่นที่ทำให้มาร์กอสเปลี่ยนท่าทีโดยหันหน้ามาประนีประนอมและจะจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นคือ การล้มเลิกการเยือนประเทศฟิลิปปินส์ของประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน ซึ่งตามแผนกำหนดเดินทางในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๓ และออกไปจากนั้น รัฐสภาสหรัฐฯ โดยคณะกรรมการต่างประเทศได้ลงมติลดความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ฟิลิปปินส์ในปีต่อไป^{๑๐๐}

ฉะนั้นพอจะกล่าวได้ว่าการที่สหรัฐฯ เปลี่ยนนโยบายต่างประเทศต่อฟิลิปปินส์นั้นเนื่องมาจาก

- การฆาตกรรม เบนิกโน อากีโน ผู้นำฝ่ายค้านและอดีตวุฒิสมาชิกฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงนโยบาย
- สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจเข้าขั้นวิกฤต จนสหรัฐฯ ไม่นับว่านโยบายต่างประเทศที่มีต่อฟิลิปปินส์เท่าที่ผ่านมาจะสร้างความสำเร็จให้สหรัฐฯ ในแง่ผลประโยชน์ของชาติ
- สหรัฐฯ เกรงต่อสายตาของประเทศอื่น ๆ ที่จ้องมองท่าทีของสหรัฐฯ ต่อฟิลิปปินส์ ถ้าหากสหรัฐฯ ยังสนับสนุนมาร์กอสอยู่ต่อไป ทั้ง ๆ ที่พลั้งประชาชนไม่ต้องการ เหตุการณ์ก็จะเหมือนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอิหร่านซึ่งจะทำให้ภาพพจน์ของสหรัฐฯ ในสายตาโลกเสียไปมาก

สรุปและวิเคราะห์

ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น วิกฤตการณ์ที่ก่อให้เกิดการสิ้นสุดอำนาจของมาร์กอสนั้นประกอบด้วยหลายปัจจัย ถ้าพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว

^{๙๙} *Business Day*, May 9, 1984, p. 11.

^{๑๐๐} *The Philippines : A Situation Report*, U.S. Staff Report to the Senate Select Committee on Intelligence, October 31, 1985, p. 9.

การเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองในทุกด้านจะก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสังคมนั้น ถ้าระดับของสภาพดังกล่าวนี้เพิ่มสูงขึ้น ก็จะสร้างความตึงเครียดในสังคม ทำให้สมาชิกของสังคมต้องหาทางแก้ไขหรือกำจัด หากการหาทางแก้ไขสภาพเช่นนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมซึ่งมีผลบังคับต่อบุคคลแล้ว ความต้องการแก้ไขปัญหานั้นจะกลายเป็นการเรียกร้องที่เข้าสู่ระบบการเมืองเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป ข้อเรียกร้องจะก่อให้เกิดภาวะตึงเครียดแก่ระบบการเมืองไม่มากก็น้อยจนกว่าจะได้รับการตอบสนอง ถ้าหากระบบการเมืองเพิกเฉยต่อการเรียกร้องหรือไม่อาจจะสนองตอบได้ ความตึงเครียดก็จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงขั้นที่คุกคามความอยู่รอดของระบบการเมืองได้ดังเช่นในฟิลิปปินส์เป็นต้น

ถ้าจะพิจารณาความตึงเครียดภายในสังคมฟิลิปปินส์ดังกล่าวข้างต้น มีที่มาอยู่ ๒ แหล่ง คือ ที่มาภายในสังคมและที่มาจากภายนอกสังคม

๑. ความตึงเครียดที่มาจากภายในสังคม ได้แก่ ความตึงเครียดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในระบบต่าง ๆ ของสังคมฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมของระบบการเมือง ได้แก่

๑.๑ การปกครองในระบบการเมืองเอง คือ ระบบเผด็จการมาร์กอสใช้อำนาจข่มขู่ประชาชนและการปกครองแบบอนุรักษนิยม ทำให้ประชาชนเดือดร้อนจนไม่สามารถทนต่อการคอร์รัปชันและการใช้อำนาจของมาร์กอสได้

๑.๒ การขาดกรรม เบนิกโน อากีโน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมตัวทางการเมืองอีกครั้งหลังจากประกาศกฎอัยการศึกปี ค.ศ. ๑๙๗๒ แล้วทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมือง

๑.๓ สภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำซึ่งมาร์กอสไม่สามารถปรับให้เข้าสู่ปกติได้

๑.๔ การเลือกตั้งไม่ยุติธรรม มีการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้มาร์กอสชนะคะแนนเสียง

จากสาเหตุทั้ง ๔ ประการดังกล่าว ทำให้กลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่เห็นด้วยกับการปกครองของมาร์กอสรวมตัวกันประท้วง ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ที่ประชาชนรวมกันโค่นล้มผู้นำของประเทศ และเป็นครั้งแรกที่ฝ่ายค้านมาร์กอสทุกกลุ่มรวมตัวกันได้สำเร็จหลังจากที่กระจัดกระจายมานาน

๒. ความตึงเครียดที่มาจากภายนอกสังคม ได้แก่ สหรัฐฯ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงนโยบายสหรัฐฯ ต่อฟิลิปปินส์ ทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ สหรัฐฯ ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของมาร์กอส รวมทั้งตัดเงินช่วยเหลือที่เคยให้ออกเสีย นอกจากนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศก็งดให้เงินกู้แก่ฟิลิปปินส์จนกว่าฟิลิปปินส์จะชดเชยหนี้ตามที่สัญญาไว้ก่อน ทำให้ภาวะเศรษฐกิจทรุดโทรมลงอย่างหนักจนทำให้กลุ่มต่าง ๆ ประท้วงและเดินขบวน

ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นทั้งภายในและมาจากภายนอกประเทศนี้เองได้ไหลเข้าสู่ระบบการเมืองในรูปของการเรียกร้องของประชาชน การเรียกร้องดังกล่าวมีจุดสำคัญอยู่ประเด็นเดียว คือ ให้มาร์กอสจัดการเลือกตั้งและมอบประชาธิปไตยอันแท้จริงแก่ประชาชน และจุดประสงค์อื่น ๆ คือ ปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจและถอนทหารต่างชาติ

การเรียกร้องครั้งนี้กระทำกันเป็นกลุ่มมวลชน มีการรวมตัวกันของฝ่ายค้านที่เป็นรุ่นเก่า หัวก้าวหน้า และฝ่ายซ้าย กลุ่มศาสนจักร กลุ่มธุรกิจเอกชน กลุ่มแรงงาน กลุ่มนักศึกษา กลุ่มทหาร กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีเป้าหมายร่วมกันคือ เรียกร้องให้มาร์กอสจัดให้มีการเลือกตั้งเพื่อให้ประเทศเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะได้มีส่วนในการปกครองประเทศ มิใช่ปกครองโดยระบบเผด็จการซึ่งมีแต่บิรารของมาร์กอสควบคุมอยู่ จะเห็นได้จากที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่ากลุ่มต่าง ๆ ที่รวมกันนั้นมีทัศนคติต่อมาร์กอสร่วมกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกันและกันอันเป็นแรงกระตุ้นให้มีการกระทำร่วมกันเพื่อเรียกร้องทางการเมืองโดยการร่วมมือกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการ คือ โค่นมาร์กอสเพื่อล้มล้างระบบเผด็จการและเลือกผู้นำอื่นขึ้นมาแทน

จากการกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าพลังประชาชนก่อตัวขึ้น และได้ปฏิบัติการโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสจนประสบผลสำเร็จ ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการเรียกร้องของพลังประชาชนตามความคิดเห็นของเอ็กสไตน์ (Eckstein) นั้น ควรพิจารณาลักษณะของกลุ่มพลังประชาชนในประเด็นต่าง ๆ คือ กลุ่มต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะเป็นพลังต่อรองได้ รวมทั้งต้องมีความคิดเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้คือทุนทรัพย์และทรัพยากรในการเผยแพร่ความคิด และความต้องการของกลุ่มโดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือ นอกเหนือไปจากนี้ผู้นำกลุ่มต้องมีสถานภาพทางสังคมสูง มีบารมี มีความสามารถพอที่จะโน้มน้าวความคิดเห็นของคนในกลุ่มได้ และเรียกร้องสิ่งที่ต้องการผ่านตัวแทนที่มีบารมีและความสามารถสูงนี้^{๓๓}

ถ้าจะกล่าวถึงการประสบผลสำเร็จในการเรียกร้องของพลังประชาชนในฟิลิปปินส์ในการโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอสลงครั้งนี้นั้น พิจารณาได้ดังนี้

๑. ลักษณะของกลุ่ม

๑.๑ ลักษณะของกลุ่มพลังประชาชนมีขนาดใหญ่ สมาชิกของแต่ละกลุ่มมีมากและมีแนวโน้มที่จะได้รับความสำเร็จในการเรียกร้องครั้งนี้ เพราะฝ่ายค้านทุกกลุ่มได้รวมกันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์ ทำให้มาร์กอสเกรงกลัวอิทธิพลของกลุ่มนี้มาก

๑.๒ พลังประชาชนฝ่ายค้านทั้งหมดมีความคิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการประสานงานและสอดคล้องกันโดยทำงานเป็นขั้นตอน

๑.๓ พลังประชาชนฝ่ายค้านมีทุนและทรัพยากรในการเผยแพร่ความคิดและความต้องการของตนเองในหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ

^{๓๓} Hary Eckstein, "Determinants of Pressure Group Politics," in Hary Eckstein and David E. Apter (eds.), *Comparative Politics: A Reader* (New York: Free Press, 1963), pp. 416-417.

๑.๔ พลังประชาชนฝ่ายค้านหลายกลุ่มมีสถานภาพทางสังคมสูง เช่น ศาสนจักร พรรคยูนิโด (UNIDO) พรรคของซาลวาดอร์ ลอเรล (Salvador Laurel) และลากัส นัง บายัน (Lakas ng Bayan) พรรคของเบนิกโน อากีโน กลุ่มบายัน (BAYAN) กลุ่มบันดิลลา (BANDILA) กลุ่มเหล่านี้เป็นแกนนำในการประท้วงและได้รับความเชื่อถือจากประชาชนมาก โดยเฉพาะศาสนจักรซึ่งเป็นตัวแกนสำคัญในการรวมพลังครั้งนี้

๑.๕ ผู้นำพลังประชาชนหลายกลุ่มมีความสามารถและมีบารมีในสังคมฟิลิปปินส์ เช่น ซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นอดีตวุฒิสมาชิกและทนายความที่มีชื่อรวมทั้งเป็นตระกูลเชื้อสายสเปนผู้ดีเก่า คอราซอน อากีโน แม้จะไม่ใช่เป็นผู้มีความสามารถทางการเมือง แต่นางเป็นภรรยาของอดีตผู้นำฝ่ายค้านและวุฒิสมาชิกที่มีความสามารถมากคือ เบนิกโน อากีโน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของชาวฟิลิปปินส์ ไฮเม่ ซิน (Jaime Sin) ซึ่งเป็นพระราชกณะของศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกที่สามารถประนีประนอมระหว่างพระฝ่ายเป็นกลางและพระฝ่ายซ้ายได้ รวมทั้งเป็นผู้ที่ประชาชนมีความเคารพนับถือในฐานะพระราชกณะแห่งฟิลิปปินส์ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นบิดาของคนทั่วประเทศ ส่วนผู้นำของฝ่ายค้านที่เป็นฝ่ายซ้ายก็ได้เข้าหนุนการกระทำของผู้นำดังกล่าวข้างต้น

๑.๖ เป้าหมายของพลังประชาชนคือการเรียกร้องประชาธิปไตย มาสู่ประชาชนโดยโค่นอำนาจเผด็จการรวมทั้งปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจและปราบปรามการคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ จึงมีน้ำหนักมากพอที่จะทำให้มาร์กอสจัดการเลือกตั้งและพ่ายแพ้ไปในที่สุด

๑.๗ กลยุทธ์ในการเรียกร้อง การเรียกร้องครั้งนี้ประชาชนได้เรียกร้องผ่านตัวแทนของคนในกลุ่มชนชั้นนำ เช่น ฝ่ายค้านของมาร์กอส ศาสนจักร กลุ่มแรงงาน กลุ่มฝ่ายซ้าย เป็นต้น โดยเฉพาะกลุ่มฝ่ายซ้ายซึ่งได้แก่ กองทัพประชาชนใหม่ (NPA) และแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (NDF) ซึ่งอยู่ในสังกัดพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ได้ใช้กลยุทธ์แทรกแซงเข้าไปในกลุ่มต่างๆ เพื่อโค่นอำนาจของมาร์กอส เพราะโดยลำพังสองกลุ่มนี้จะดำเนินการไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ

๒. นโยบายของรัฐบาลมาร์กอส ในขณะที่กลุ่มต่าง ๆ เริ่มประท้วงปี ค.ศ. ๑๙๘๒ - ๑๙๘๔ นั้น ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะสนองตอบความต้องการของประชาชน มาในปลายปี ค.ศ. ๑๙๘๔-๑๙๘๕ จึงได้เปลี่ยนนโยบายผ่อนปรน โดยได้จัดให้มีการเลือกตั้งตามข้อเสนอของฝ่ายค้านและสหรัฐฯ แต่ถึงอย่างไรก็ตามนโยบายการฟื้นฟูสภาวะเศรษฐกิจก็ยังไม่ชัดเจน ทำให้ประชาชนไม่พอใจ เป็นอันมากจึงได้รวมพลังขึ้นต่อต้านมากขึ้น

การเรียกร้องดังกล่าวข้างต้น ได้เข้าสู่ระบบการเมืองทำให้ระบบการเมืองเผชิญกับความตึงเครียดเพราะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ในสังคมฟิลิปปินส์ ความตึงเครียดปรากฏอยู่นานตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๓-๑๙๘๕ เพราะข้อเรียกร้องไม่ได้รับการตอบสนอง เช่น ไม่สามารถปรับสภาพเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ ไม่สามารถให้สหรัฐฯ ถอนฐานทัพออกไปได้ ไม่สามารถปรับค่าครองชีพได้ และไม่สามารถหาตัวฆาตกรที่ยังอาภัพโทษได้ ผลก็คือทำให้เกิดความตึงเครียด ผู้เรียกร้องลดการสนับสนุนหรือแสดงความไม่พอใจต่อระบบการปกครองแบบเผด็จการของมาร์กอส การไม่สนับสนุนจึงออกมาในรูปของการประท้วงของฝ่ายค้าน หน่วยคอมมิวนิสต์และมุสลิมภาคใต้ นอกจากนี้ความตึงเครียดเกิดจากจำนวนข้อเรียกร้องดังกล่าวมีมากเกินไปรัฐบาลไม่สามารถแก้ได้โดยฉับพลัน อีกทั้งมีการแตกแยกกันในสภาแห่งชาติซึ่งเป็นกลไกของรัฐบาลมาร์กอสรวมทั้งทหารและสภาหมู่บ้าน (Barangay Assembly) ซึ่งเป็นฐานของมาร์กอสรวมตัวกันไม่ได้ ทำให้มาร์กอสต้องหาทางผ่อนคลายความตึงเครียดโดยจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้น เพื่อหวังว่าเขาจะซื้อคะแนนเสียงได้อย่างที่เคยกระทำมา แต่ผลปรากฏว่าเขาต้องพ่ายแพ้เพราะมีหน่วยนับคะแนนเสียงเลือกตั้งของฝ่ายธุรกิจเอกชนล้มเฟรด ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งได้เข้าควบคุมการนับคะแนนเสียงด้วย เขาไม่สามารถซื้อคะแนนเสียงได้อีกต่อไป ในที่สุดต้องพ่ายแพ้ต่อพลังประชาชนและความไม่ชอบธรรมในสังคม

แม้ฝ่ายค้านจะเป็นฝ่ายชนะในการเรียกร้องประชาธิปไตยให้กลับคืนมา แต่มีใช้ว่าสังคมฟิลิปปินส์จะไม่มีปัญหา ปัญหาที่มีอยู่ในสมัยรัฐบาลมาร์กอสก็ยังคงจะปรากฏอยู่ในรัฐบาลคอราซอน อากีโน เช่น ปัญหาคอมมิวนิสต์ ปัญหาทบฏมุสลิมภาคใต้ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาบริวารที่ยังมีอิทธิพลของกลุ่มมาร์กอส ฯลฯ การแก้ปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยเวลา ความสามัคคีของฝ่ายรัฐบาล และที่สำคัญคือ แหล่งเงินทุนจากต่างชาติที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และธนาคารโลก

พลังประชาชนที่สามารถโค่นอำนาจของมาร์กอสลงได้นี้มีใช้ว่าจะหมดไป แต่ได้มารวมพลังขึ้นมาอีกในสมัยคอราซอน อากีโน เพื่อตั้งพรรคการเมืองและเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มต่อไป

บทที่ ๑๐

เสถียรภาพของรัฐบาลอากีโน

(ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๙๑)

มาร์กอสได้ใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศมาเป็นเวลา ๑๓ ปี (ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๖) ในช่วงระยะเวลานี้ทำให้สภาพสังคม เศรษฐกิจ ของประเทศเสื่อมโทรมมากเพราะเขาได้ให้บริวารที่ไม่ชำนาญการบริหารมาคุมเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ทำให้ประเทศต้องเป็นหนี้ต่างชาติดอกเบี้ยสูงถึงขั้นล้มละลาย จากสภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรมทำให้สภาพสังคมเสื่อมโทรมไปด้วย เพราะรัฐไม่สามารถหาเงินมาใช้ในการปรับปรุงสวัสดิภาพทางสังคม คนว่างงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกิดสภาพเสื่อมโทรมทั่วไปในเมืองหลวง นอกจากสภาพเสื่อมโทรมทางด้านสังคม และเศรษฐกิจแล้ว ในทางการเมืองประชาชนไม่มีสิทธิอันชอบธรรมในการแสดงออก เสรีภาพถูกจำกัด เมื่อปัญหาต่าง ๆ มีมากขึ้นทำให้เกิดความกดดันในสังคมอันเป็นสาเหตุของการเกิดพลังประชาชนโค่นอำนาจของมาร์กอสในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๖

นาง คอราซอน อากีโน ได้เป็นประธานาธิบดีต่อจากมาร์กอสด้วยการสนับสนุนของพลังประชาชนอย่างท่วมท้น จากปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มาร์กอสได้ก่อไว้เป็นเวลา ๑๓ ปี สร้างความหนักใจให้กับอากีโนเป็นอันมาก เพราะประชาชนทั้งประเทศหวังที่จะให้เธอแก้ปัญหาให้ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่ประเทศอยู่ในสภาพที่ล้มละลายและเป็นหนี้ต่างชาติดอกเบี้ยสูงมหาศาลจะสามารถฟื้นตัวได้ภายในระยะเวลาอันสั้น อย่างน้อยต้องใช้เวลาประมาณ

๕ - ๑๐ ปีที่จะฟื้นฟูประเทศไทย

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ทันทีที่เธอได้ตำแหน่งปัญหาเฉพาะหน้าที่เธอประกาศที่จะแก้ก็คือการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศและการแก้ปัญหาการก่อการร้าย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กล่าวไว้เธอก็ได้เจรจากับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อไม่ให้ทหารใช้อำนาจในทางที่ผิดและมีให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์สังหารประชาชน สั่งปล่อยตัวนักโทษการเมืองที่ถูกคุมขังในสมัยมาร์กอส ในจำนวนนี้มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อยู่ด้วยเป็นจำนวนมากซึ่งรวมทั้ง โฮเซ มาเรีย ชิสซัน ผู้นำคอมมิวนิสต์คนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังได้ตั้งหน่วยงานรับผิดชอบในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศด้วย แต่ถึงอย่างไรก็ตามสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก็ไม่ราบรื่นดังที่หวังไว้

เสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗

ปี ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗ เป็นปีแรกที่อาโก้ปกครองประเทศ จึงเป็นปีของโครงการต่างๆ ของรัฐบาลที่จะต้องกระทำเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีมาตั้งแต่สมัยมาร์กอสซึ่งมีหลายเรื่องด้วยกัน สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในช่วงนี้ค่อนข้างจะดีขึ้นกว่าเดิม แต่มีปัญหาเรื่องทหารบวกรของมาร์กอสและการก่อตั้งพรรคการเมืองย่อย ๆ หลายพรรคด้วยกัน

๑. การเมือง

๑.๑ การเจรจาและประนีประนอมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์และขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้

ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้ปฏิบัติการทั่วไปในเขตชนบท เช่น ซามาร์ (Samar) เซบู (Cebu) ดาเวา (Davao) อากูซัน (Agusan) โคตาบาโต (Cotabato) คากายัน (Cagayan) อิลโกส เป็นต้น ในช่วงนี้ เบนีโต เทียมซอน

ครอบครัว คอราซอน อากีโน

(Benito Tiamzon) เป็นประธานของพรรค เขาใช้นโยบายแทรกซึมเข้าไปใน บารังไก (Barangay = หมู่บ้าน) จำนวน ๔๑,๘๘๕ บารังไก จัดตั้งแนวร่วม ประมาณ ๕๕ แนวร่วมแทรกซึมไปในหน่วยงานต่าง ๆ ในเดือนมีนาคม - กันยายน ค.ศ. ๑๙๘๖ มีผู้ก่อการร้ายประมาณ ๒๓,๐๐๐ คน*

ทันทีที่นางได้รับตำแหน่งประธานาธิบดี ก็ได้เจรจาประนีประนอม กับผู้ก่อการร้ายทั้งสองกลุ่มเพราะเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่จะต้องกระทำก่อน เนื่องจากปัญหานี้เป็นปัญหาเรื้อรังมานานทำให้บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลทุกสมัย ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์กับฝ่ายรัฐบาลได้เริ่มเจรจาในวันที่ ๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๘๖ โดยมีฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่รัฐบาลยอมรับให้เจรจา คือ ซาตุร์ โอแคมโป (Satur Ocampo) อันโตนิโย ซูเมล (Antonio Zumel) และแคโรไลนา มัลย์ (Carolina Malay) ทางฝ่ายรัฐบาลที่ทำหน้าที่เจรจาคือ รามอน มิตรา (Ramon Mitra) โฮเซ่ โยโกโน (Jose Diokno) และทีโอฟิสโต กวิงโกนา (Teofisto Guingona) การเจรจาดังนี้ยังไม่ได้ผล จนกระทั่งวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๖ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เซ็นข้อตกลงหยุดยิงเป็นเวลา ๖๐ วัน และรัฐบาล ได้ปล่อยตัวผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่ถูกขังสมัยมาร์กอสเป็นจำนวนมากเพื่อเปิด โอกาสให้กลับใจ การเจรจาหยุดยิงครั้งนี้นับเป็นความสำเร็จของอากีโนเป็นอย่าง ยิ่ง เพราะเป็นครั้งที่สองในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์นับจากสมัยประธานาธิบดี แมกไซไซที่รัฐบาลประสบความสำเร็จในการเจรจากับฝ่ายคอมมิวนิสต์ แต่ถึง อย่างไรก็ตาม อากีโนก็ได้แถลงว่า หากคอมมิวนิสต์รุกรานหนักอีก นางก็จะใช้ กำลังทหารเข้าปราบปรามทันที เพราะฝ่ายคอมมิวนิสต์ไม่มีข้ออ้างที่ว่ารัฐบาลไม่

* Jose E. Romero, *Communist Insurgency in the Philippines* (Manila, 1986), p. 3. Manuscript.

ประนีประนอมหรือรัฐบาลไม่เห็นใจอีก จากการประสบความสำเร็จในการเจรจาหยุดยิงระดับชาติ อากีโนยังได้เจรจาหยุดยิงกับหัวหน้าผู้ก่อการร้ายในระดับภาคในอิโลอิโล (Iloilo) และปาไน (Panay)

นอกจากการเจรจากับฝ่ายคอมมิวนิสต์แล้ว อากีโนก็ยังได้เจรจากับกองทัพปลดปล่อยประชาชนคอร์ดิลเลอรา (Cordillera Peoples Liberation Army - CPLA) ซึ่งเป็นขบวนการก่อการร้ายของคอนราโด บัลเวก (Conrado Balweg) พระฝ่ายซ้าย นอกเหนือไปจากการเจรจากับกลุ่มต่างๆดังกล่าวแล้วนางได้เจรจาหยุดยิงกับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front - MNLF) ในเขตกอบัญชาการทหารภาคที่ ๑๒ ซึ่งภายในกลุ่มยังมีการแตกแยกอยู่ แต่ถึงอย่างไรก็ตามรัฐบาลก็พร้อมที่จะให้ภาคใต้ทั้ง ๑๓ จังหวัดได้มีการปกครองตนเองโดยจะบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการหยั่งเสียงประชามติของประชาชนในแถบนั้นด้วยว่าจะยอมแยกตัวหรือไม่ด้วย^๖

๑.๒ ทหารกับอากีโน

ทหารเป็นส่วนหนึ่งของพลังประชาชนที่โค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอสและหนุนอากีโนขึ้นเป็นประธานาธิบดี ทำให้อากีโนเห็นความสำคัญของทหารโดยได้เพิ่มสวัสดิการต่างๆให้ รวมทั้งมีนโยบายสร้างจริยธรรมและเคร่งครัดในกฎระเบียบของทหารมากยิ่งขึ้น

จากการประสบความสำเร็จในการเจรจาหยุดยิงกับฝ่ายก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้และผู้ก่อการร้ายกลุ่มต่างๆ ทำให้ทหารเสียชีวิตน้อยลงซึ่งทำให้ทหารหลายฝ่ายพอใจนโยบายรัฐบาลเป็นอย่างยิ่ง

^๖ Jose N. Nolleto, *The Constitution of the Republic of the Philippines*. (Manila : National Book Store, 1987), pp. 150-151.

การเจรจาหยุดยิง ระหว่าง อากีโนกับนุร์ มิซูฮารี (ผู้นำฝ่ายมุสลิมแบ่งแยกดินแดน)

ถึงแม้หากินจะเอาใจทหารในหลาย ๆ ทางด้วยกันแต่ก็ยังทำให้ทหารบางกลุ่มมีความทะเยอทะยานต้องการจะมีส่วนในการปกครองประเทศ ทหารกลุ่มนี้เคยได้รับทรัพย์สิน เงินทอง และบริวารในสมัยมาร์กอส เมื่อมาร์กอสหมดอำนาจทำให้ทหารกลุ่มนี้ที่เคยมีอิทธิพลในรัฐบาลมาร์กอสสูญเสียอำนาจโดยเฉพาะในทางธุรกิจและทรัพย์สินบริวารไป จึงได้ก่อการรัฐประหารโดยการสนับสนุนจากพลเรือนซึ่งเคยเป็นรัฐมนตรีกลาโหมในสมัยมาร์กอสคือ ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ แต่กลับมาหนุนออกิโนให้เป็นประธานาธิบดีเพื่อหวังอำนาจทางการเมือง และได้พยายามทำรัฐประหารโดยใช้ทหารเป็นเครื่องมือโค่นรัฐบาลออกิโนในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๖

ทหารกลุ่มที่ก่อรัฐประหารนี้คือ แรม (Reform the Armed Forces Movement - RAM) กลุ่มนี้ได้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกโดย ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ ในขณะที่เขาเป็นรัฐมนตรีกลาโหมในสมัยมาร์กอส โดยมีจุดประสงค์ที่จะฟื้นฟูจริยธรรมและกฎระเบียบต่าง ๆ ในหมู่ทหาร มีพันเอก เกรโกริโอ โสนาซาน เป็นแกนนำกลุ่มที่จงรักภักดีต่อ เอ็นริเล่ มากเพราะเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ทั้งตำแหน่ง และทรัพย์สิน เงินทองจากเอ็นริเล่เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๖ โสนาซานได้รวบรวมทหารหนุ่มนักการเมืองและบริวารที่จงรักภักดีต่อมาร์กอสก่อรัฐประหารขึ้น แต่ก็ต้องล้มเหลว ผู้ที่อยู่เบื้องหลังคือ เอ็นริเล่ นั่นเอง เป็นเหตุให้อากิโนปลดเขาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหม พร้อมทั้งโยกย้ายนายทหารหลายคน และได้แต่งตั้ง นายพล ราฟาเอล อิลโต (Rafael Iletto) เป็นรัฐมนตรีกลาโหมแทน ต่อมาอิลโตลาออก ฟิเดล รามอส จึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีกลาโหมแทน

สำหรับกลุ่มแรมนั้น ในปัจจุบันมีเครือข่ายที่สำคัญคือ สหภาพทหารหนุ่ม^๑

^๑ John McBeth, "A New Military Reform Group Grows out of RAM," *Far Eastern Economic Review* (June, 7, 1990) : 24-26.

(Young Officers Union -YOU) หรือยู ซึ่งได้แยกจากกลุ่มแรมมาสร้างเครือข่ายหลังปี ค.ศ. ๑๙๘๖ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มทหารหนุ่มที่ทำหน้าที่สืบราชการลับในกองทัพ มีแนวความคิดชาตินิยมต่อต้านจักรวรรดินิยม ต้องการระดมพลังประชาชนเพื่อแก้ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการระดมทหารทำการปฏิบัติเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๙ ทหารฝ่ายรัฐบาลได้ล่วงรู้ถึงความเคลื่อนไหวของทหารหนุ่มเหล่านี้ จึงได้ตั้งกองบัญชาการต่อต้านกลุ่มยูขึ้น (Counter Intelligence Command -CIC) โดยทำงานร่วมกับกองตำรวจร่วมฟิลิปปินส์แห่งชาติ (Integrated National Police -INP) ซึ่งมีกองตำรวจฟิลิปปินส์ (Philippine National Police-PNP) เป็นกำลังสำคัญ หน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติการปราบกบฏเมื่อเดือนธันวาคม ได้สำเร็จ เป็นที่คาดกันในบรรดานักการเมืองชาวฟิลิปปินส์ว่า กลุ่มยูจะต้องระดมพลังประชาชนเพื่อโค่นล้มรัฐบาลที่มีนโยบายต่างไปจากกลุ่มตนต่อไป โดยมีกลุ่มบริวารของมาร์กอสเป็นผู้สนับสนุน แม้กลุ่มยูจะมีจุดประสงค์ที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวและทางเศรษฐกิจ แต่จุดประสงค์ดังกล่าวได้ถูกกลุ่มบริวารของมาร์กอสใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจในทางการเมืองและในทางธุรกิจ

ช่วงการปกครองของอากีโน ทหารเริ่มมีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น เพราะทหารถูกใช้เป็นเครื่องมือร่วมกับพลังประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส ทำให้ทหารเริ่มตระหนักในบทบาทของตัวเอง จากนั้นเป็นต้นมาทหารก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือโค่นล้มรัฐบาลอากีโนเสมอมา โดยมีพลเรือนคือ ซาลวาดอร์ ลอเรล รองประธานาธิบดี และ ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ อดีตรัฐมนตรีกลาโหมเป็นผู้หนุนหลัง เพราะทั้ง ๒ คนนี้หวังที่จะเป็นผู้นำทางการเมืองสืบต่อจากอากีโน แม้จะเคยเป็นบริวารที่ใกล้ชิดกับมาร์กอสมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๑ ก็ตาม การปฏิวัติของทหารทุกครั้งเป็นการกระทำของทหารกลุ่มน้อยที่มียศตั้งแต่พันเอกลงไปซึ่งมิได้มีบทบาทในการคุมทหารส่วนใหญ่ของประเทศ แต่ต้องการตำแหน่งทางการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนตัวโดยเฉพาะความเป็นอยู่สวัสดิการเงินเดือนที่ดีขึ้น เพราะในสมัยอากีโนทหารพวกนี้ไม่ได้รับตำแหน่งเงินเดือนเท่าที่ควร

เนื่องจากรัฐบาลต้องประสบกับปัญหาเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง เมื่อดูในแง่นี้แล้วอาจจะวิเคราะห์ได้ว่า ทหารเข้าแทรกแซงทางการเมืองเพราะเศรษฐกิจตกต่ำซึ่งกระทบกระเทือนทหารโดยส่วนรวมด้วย ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาได้ อีกประการหนึ่งทหารชั้นผู้น้อยเหล่านี้ไม่เห็นด้วยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยสมัยอาณานิคมที่ให้อิสระเสรีภาพมากเกินไป ก่อให้เกิดความคิดหลากหลาย บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลซึ่งกระทบกระเทือนทหารโดยส่วนรวมด้วย แต่ถ้าหากทหารจะปฏิวัติได้สำเร็จ ผู้ที่จะมาเป็นผู้บริหารประเทศคงจะไม่ใช้ทหารชั้นผู้น้อยเหล่านี้ แต่เป็นพลเรือนที่ใช้ทหารเป็นเครื่องมือนั่นเอง

นอกจากนี้ทหารฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายพลเอก ฟิเดล รามอส ก็เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้นเมื่อทหารได้รับคำสั่งให้ปราบปรามคอมมิวนิสต์และปราบปรามฝ่ายกบฏทุกครั้ง จึงกลายเป็นเครื่องต่อรองประธานาธิบดีได้เป็นอย่างดี

๑.๓ การตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญฟิลิปปินส์ถูกเปลี่ยนแปลงหลายครั้งในสมัยมาร์กอส เพื่อใช้เป็นช่องทางในการรักษาตำแหน่งของเขาไว้ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปี (ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๖) ก่อนหน้านั้นมาร์กอสได้เป็นประธานาธิบดีในระบอบประชาธิปไตยคือในปี ค.ศ. ๑๙๖๕-๑๙๗๒ และได้ยึดถือรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ซึ่งสหรัฐช่วยร่างให้เป็นหลักในการปกครองประเทศ แต่หลังจากที่เขาประกาศกฏอัยการศึกในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ แล้ว ก็ระงับการใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว จนกระทั่งในปีค.ศ. ๑๙๗๓-๑๙๘๑ เขาก็ได้แก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาสถานภาพของตนไว้โดยให้ตัวเองมีอำนาจคุมทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ จึงเปรียบเสมือนว่าเขาใช้อำนาจเผด็จการ^๔ ตลอดมาโดยใช้

^๔ สีดา สอนศรี, *อำนาจเผด็จการมาร์กอส* (กรุงเทพฯ : โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม, ๒๕๒๙), บทที่ ๔.

บริวารเป็นเครื่องมือในการอนุมัติเรื่องต่าง ๆ จากระยะเวลาดังกล่าวทำให้ประชาชนไม่พอใจมาก แต่ไม่สามารถเรียกร้องได้ เพราะมาร์กอสได้ออกประกาศห้ามประชาชนต่อต้านและประท้วงรัฐบาล รวมทั้งสั่งห้ามสื่อสารมวลชนเสนอข่าวต่อต้านรัฐบาลอีกด้วย

เมื่ออากิโนเป็นประธานาธิบดี นางก็ได้รื้อฟื้นระบอบประชาธิปไตยซึ่งประชาชนเคยมีขึ้นมาใหม่โดยการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๖ มีผู้ร่วมอยู่ในกรรมาธิการ ๔๘ คน จากสายอาชีพต่าง ๆ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยึดรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๓๕ เป็นหลัก คณะกรรมาธิการได้ร่างเสร็จในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๘๖ และได้หยั่งเสียงประชามติการยอมรับหรือไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๗ จากประชาชนที่ลงทะเบียนเลือกตั้ง ๒๕ ล้านคน ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ๘๕ เปอร์เซ็นต์^๔

จากการยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้เอง ชาวฟิลิปปินส์จึงมีรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยอีกครั้ง จึงเป็นความสำเร็จของอากิโนในการนำประเทศสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งไม่เคยมีมาเลยในช่วง ๑๓ ปีที่ผ่านมา

๑.๔ การเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา^๖

เมื่ออากิโนได้เป็นประธานาธิบดี สิ่งแรกรองลงมาจากทำให้ประชาชนรับรองรัฐธรรมนูญคือการจัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ซึ่งทำให้กระบวนการ

^๔ James Clad, "Vote for Stability," *Far Eastern Economic Review* (February 12, 1987) : 10.

^๖ ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี, "ประสบการณ์ในการเลือกตั้งจากฟิลิปปินส์," *มติชนรายสัปดาห์* ๗, ๓๕๒ (๓๑ พ.ค. ๒๕๓๐) : ๔๓.

ของประชาธิปไตยสมบูรณ์ การเลือกตั้งครั้งนี้มีขึ้นในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๗ โดยมีหน่วยควบคุมการเลือกตั้งของรัฐบาลคือ คอมมิเลค (COMELEC) และหน่วยอาสาสมัครควบคุมการเลือกตั้ง นัมเฟรล (NAMFREL) รายงานความเคลื่อนไหวตลอดระยะเวลาการเลือกตั้ง ประชาชนทั้งประเทศต่างก็ตื่นเต้นกับการเลือกตั้งครั้งนี้ ทำให้ประเทศมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

สาเหตุที่ประชาชนตื่นเต้นและไปใช้เสียงกันอย่างคึกคักในครั้งนี้นี้มาก เพราะเป็นการเปิดเสรีภาพให้กับพวกเขาซึ่งถูกปิดตายมาเป็นเวลา ๑๓ ปี

บางคนถึงกับกล่าวว่า "เป็นการนำเขาไปสู่ชีวิตใหม่ที่อิสระ และไม่มีความกลัวอยู่เลย"*

บางคนกล่าวว่า "ประเทศได้หลุดพ้นจากยุคเก่า และกำลังจะก้าวไปสู่ยุคใหม่ที่จะต้องเสี่ยงกันต่อไป แม้ว่าไม่รู้ชะตากรรมของประเทศในอนาคตก็ตาม แต่ก็มีความเสรีภาพ ไม่ใช่กักกันเช่นแต่ก่อน**

ยิ่งถ้าได้สังเกตเด็กรุ่นใหม่ที่เกิดมาภายใต้กฎอัยการศึกของมารกอสแล้ว เขาก็รู้สึกตื่นเต้นกันมาก เพราะเท่ากับทำให้เขาได้เข้าไปสู่ชีวิตแห่งประชาธิปไตย และเป็นครั้งแรกในชีวิตเขาที่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนับตั้งแต่เขาได้เกิดมา และได้เลือกบุคคลที่เขาชอบ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นน่าจะมาจากพรรคใดก็ได้

การเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้สมัครทั้งที่เป็นวุฒิสมาชิกสภาสูงและสมาชิกสภาล่าง รวมกว่า ๒,๐๐๐ คน ซึ่งไม่เคยปรากฏมาเลยในระยะ ๑๓ ปีที่ผ่านมา ประเทศฟิลิปปินส์มีประชากรที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ๒๖ ล้านคน แต่ คอมมิเลค คาดว่า จะมีผู้ไปใช้สิทธิจริง ๆ ประมาณ ๒๐,๘๐๐,๐๐๐ คน

ผู้สมัครเป็นวุฒิสมาชิกสภาสูงมีทั้งหมด ๘๔ คน และสมาชิกสภาล่างทั้งหมดกว่า ๒,๐๐๐ คน ประชาชนจะต้องเลือกวุฒิสมาชิกสภาสูง ๒๔ คน

* จากการสัมภาษณ์ของผู้เขียนเองในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๗

กับสมาชิกสภาล่างอีก ๒๐๐ คน เข้าไปในรัฐสภา แต่ละคนมีสิทธิเลือกวุฒิสมาชิก ๒๔ คน กับสมาชิกสภาล่างในเขตของตัวเองอีก ๑ คน

พรรคที่สำคัญต่าง ๆ มีอยู่ ๔ พรรค^๗ พรรคเหล่านี้เป็นพรรคผสม หลายพรรคด้วยกันดังนี้

๑. พรรคผสม พรรคพลังประชาชน หรือพรรคลาบัน (Lakas ng Bayan-Laban) เป็นพรรครัฐบาล รวมพรรคผสมต่าง ๆ คือ ลากัส นัง บังซา Lakas ng Bansa) พรรค พีดีพี-ลาบัน (PDP-Laban) พรรคยูนิโด (UNIDO) พรรคเสรีนิยม (Liberal Party) พรรคบันดิลลา (BANDILA)

ในพรรคลาบันนี้มีผู้นิยมฝ่ายซ้ายคือ ออกุสโต ซันเชส (Augusto S. Sanchez) และผู้ที่เป็นผู้นำพรรคคือ อดีตวุฒิสมาชิก โฮวิตอ ซาลองกา (Jovito Salonga) เป็นบุคคลที่มีบารมีและเป็นที่เคารพของพรรคมาก

พรรคนี้มีผู้สมัคร ๒๔ คน มีนโยบายที่จะรวมบุคคลที่เป็นนักการเมืองเก่า และพวกที่ไม่ใช่นักการเมืองเข้าด้วยกัน

๒. พรรคผสม พรรคพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย (Grand Alliance for Democracy-GAD) เป็นพรรคผสมของผู้ที่จงรักภักดีต่อมาร์กอส และผู้ที่แยกตัวออกมาจากอากีโน พรรคนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มนายทุนต่างชาติในประเทศ ให้มากขึ้น รวมทั้งเจรจาขอความช่วยเหลือจากต่างชาติในด้านต่าง ๆ ด้วย

สมาชิกพรรคที่เข้าร่วมด้วยมาจากพรรคชาตินิยม พรรคเสรีนิยม พรรคขบวนการสังคมนิยมและพรรคยูนิโด ผู้ที่เป็นแกนของพรรคได้แก่ ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ (Juan Ponce Enrile) และอาร์ตูโร โตเล็นติโน (Arturo Tolentino) พรรคนี้เป็นพรรคฝ่ายค้านมีผู้สมัคร ๒๔ คน เช่นกัน

๓. พรรคยูพีพี-เคบีแอล (Union for Peace and Progress-Kilusang Bagong Lipunan - UPP-KBL) เป็นพรรคฝ่ายค้านรัฐบาลซึ่งมีสมาชิก

^๗ *Manila Chronicle*, May 12, 1987, p.1

พรรคเสรีนิยมและพรรคชาตินิยมรวมอยู่ด้วย พรรคนี้เป็นพรรคเดิมของมาร์กอส สมาชิกพรรคจึงสนับสนุนนโยบายดั้งเดิมของมาร์กอส มีผู้สมัคร ๑๗ คน

๔. พรรคพันธมิตรเพื่อการเมืองใหม่ (Alliance for New Politics-ANP) เป็นพรรคฝ่ายซ้าย และเป็นครั้งแรกที่ได้เข้ามามีส่วนในการสมัครรับเลือกตั้ง มีผู้นำคือ เบร์นาเบ บุสไคโน (Bernabe Buscayno) และ ฮอราซิโอ โมราเลส (Horacio Morales) พรรคนี้จะรวมกลุ่มแรงงาน (Kilusang Mayo Uno) พรรคประชาชน (Partido ng Bayan) พรรคบายัน (Bagong Alyansang Makabayan) และ กลุ่ม Gabriela and Volunteers for Popular Democracy ซึ่งมีแนวความคิดนิยมมาร์กซิสต์ในแนวเดียวกัน มีผู้สมัครทั้งหมด ๗ คน

จากผลของการนับคะแนนเสียงผู้สมัครวุฒิสมาชิกเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พรรคฝ่ายรัฐบาลชนะ ๒๓ และพรรค GAD ได้ ๑ เสียง พรรคฝ่ายซ้ายไม่ได้ที่นั่งเลย^๔ คะแนนที่เป็นทางการของวุฒิสมาชิกสภาสูงและสมาชิกสภาล่างกว่าจะทราบเข้ามา เพราะจะต้องเก็บคะแนนมาจากเกาะต่าง ๆ กว่า ๗,๐๐๐ เกาะ

ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่า

๑. ประชาชนเลื่อมใสในนโยบายของรัฐบาลใหม่ พวกเขาต้องการหนักระบบเก่าซึ่งเป็นเผด็จการและกลับมาสู่ระบบประชาธิปไตยตามเดิม

๒. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่นิยมฝ่ายซ้ายคอมมิวนิสต์ แม้จะมีเขตปฏิบัติการคอมมิวนิสต์ที่กว้างขวางในฟิลิปปินส์ก็ตาม เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนับถือศาสนาคาทอลิก ไม่นิยมการฆ่าฟันกันอย่างที่คอมมิวนิสต์กระทำกัน

ถ้าจะพิจารณาดูแล้ว การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เป็นต้นมา เพราะ

^๔ Ibid.

๑. การเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา (สภาสูง และสภาล่าง) ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เขาได้ไปใช้สิทธิกันได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องหวาดระแวงต่ออำนาจมืดที่เคยมีมาในระยะ ๑๓ ปีที่ผ่านมาในระบบเผด็จการของมาร์กอส

๒. ประชาชนได้ถูกเลือกเข้ามาในรัฐสภาครั้งแรก นับตั้งแต่การมีรัฐสภาครั้งสุดท้ายปี ค.ศ. ๑๙๗๒ และรูปแบบเป็นแบบสภาคู่ซึ่งต่างไปจากสภาแห่งชาติ (Batasang Pambansa) ที่เป็นตรายางในสมัยมาร์กอส จึงเปรียบเสมือนของใหม่สำหรับคนรุ่นใหม่ที่เกิดมาภายใต้อำนาจเผด็จการของมาร์กอสซึ่งไม่เคยได้สัมผัสกับการเลือกตั้งเช่นนี้มาก่อนเลยจึงทำให้ประชาชนตื่นตัว

๓. อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกจากกัน มีระบบรั้งและถ่วงดุลไม่เหมือนกับสมัยมาร์กอส ซึ่งมาร์กอสได้รวมอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารไว้ที่เขาแต่ผู้เดียว

๔. ระบบสองพรรค ซึ่งฟิลิปปินส์เคยใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๗๒ แบบสหรัฐฯ ได้ถูกทำลายลง กลายเป็นระบบพรรคผสมในสมัยอากิโน ซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่ของคนรุ่นเก่าที่เคยอยู่ในระบบสองพรรคสมัยก่อนประกาศใช้กฎอัยการศึกปี ค.ศ. ๑๙๗๒ และใหม่สำหรับผู้ที่เกิดมาภายใต้ระบบเผด็จการของมาร์กอส และระบบพรรคผสมนี้จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประธานาธิบดีกับสภาล่างยุ่งยากมากกว่าเดิม

๕. มีการพัฒนาทางการเมืองของการเลือกตั้งในฟิลิปปินส์ นั่นก็คือเกิดพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายที่รัฐบาลยอมรับให้มีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง และเป็นประสบการณ์ครั้งแรกของฝ่ายซ้ายที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างเปิดเผย

๖. รัฐสภามีระบบรั้งและถ่วงดุลที่ประชาชนมอบความไว้วางใจให้ และเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ผิดกับสมัยมาร์กอส ซึ่งมาร์กอสรวมอำนาจไว้แต่ผู้เดียว ประชาชนไม่มีความหวังในการเรียกร้องสิ่งต่าง ๆ จากรัฐบาล

๑.๕ ปัญหาพรรคการเมืองและบริหารของมาร์กอสต่อรัฐบาลอากีโน
 หลังจากที่ถูกโค่นปกครองประเทศแล้ว กลุ่มพรรคการเมืองของมาร์กอส
 คือ พรรคขบวนการสังคมนิยมใหม่ (Kilusang Bagong Lipunan-KBL) ซึ่ง
 เป็นฝ่ายขวาได้แยกออกเป็นพรรคเล็กพรรคน้อย เพื่อเตรียมหาสมาชิกใหม่เข้ามา
 ในพรรคและเพื่อเตรียมไว้สำหรับรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๙๒
 พรรคเหล่านี้ได้แก่ พรรคชาตินิยมแห่งชาติฟิลิปปินส์ (Partido Nacionalista ng
 Pilipinas-PNP) ภายใต้การนำของ บลาส โอเปิล (Blas Ople) พรรคชาตินิยม
 (Nacionalista Party-NP) มี ราฟาเอล ปาลมาเรส (Rafael Palmares)
 เป็นหัวหน้าพรรค และพรรคขบวนการสังคมนิยมใหม่ (Kilusang Bagong Lipunan-
 KBL) พรรคทั้งสามพรรคนี้เป็นพรรคที่อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคใหญ่คือ
 พรรคชาตินิยมซึ่งเคยเป็นพรรคการเมืองพรรคหนึ่งที่มีบทบาทมากหลังจาก
 ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชและเป็นพรรคเดิมของมาร์กอสก่อนประกาศกฎ
 อัยการศึกด้วย เพราะฉะนั้นผู้ที่เป็สมาชิกของพรรคจึงเป็นบริวารที่จงรักภักดีต่อ
 มาร์กอสนั่นเอง และเป็นพรรคฝ่ายค้านของรัฐบาลอากีโนในปัจจุบัน กิจกรรม
 ของพรรคการเมืองดังกล่าวเมื่ออากีโนรับตำแหน่งแล้วก็คือ เดินขบวนทุกวันอาทิตย์
 เรียกร้องให้ประชาชนแสดงความจงรักภักดีต่อมาร์กอส เพื่อให้มาร์กอสกลับมา
 ปกครองประเทศอีก การเดินขบวนแต่ละครั้งมีผู้สนับสนุนเป็นจำนวนมาก จาก
 การเรียกร้องของประชาชนกลุ่มมาร์กอสตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๖ เป็นต้น
 มา บันทวนเสถียรภาพของรัฐบาลพอสมควร และเป็นเหตุให้เกิดรัฐประหารขึ้น
 ในวันที่ ๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๘๖ โดย อาร์ตูโร โตเล็นติโน (Arturo Tolentino)
 สหายผู้จงรักภักดีของมาร์กอส แต่รัฐบาลก็ปราบปรามได้ หลังจากเดือน
 กรกฎาคม แล้วในเดือนพฤศจิกายน* ในปีเดียวกันนี้ พันเอก เกรกอรีโอ
 โฮนาซาน ก็ได้ก่อรัฐประหารขึ้นอีกภายใต้การสนับสนุนของ ฮวน ปองเซ เอ็นริเ

* "Actions Against Aquino Government," *Keesing's Record of World Events : New Digest for December 1989* (1989) : 37120.

จากรัฐประหารครั้งนี้ เอ็นริเล่ ต้องถูกปลดออกจากตำแหน่งในฐานะที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง

๑.๖ การก่อตัวของพรรคและกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือจากกลุ่มของมาร์กอส นอกจากมีการจัดตั้งพรรคการเมืองของฝ่ายมาร์กอสที่คอยบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลแล้ว กลุ่มฝ่ายซ้ายก็ได้จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาคือ พรรคการเมืองฝ่ายซ้ายจัดได้แก่ พรรคประชาชน (Partido ng Bayan) พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยแห่งฟิลิปปินส์ (Euro-Communist-Partido Demokratiko Sosyalista ng Pilipinas - PDSP) ซึ่งนิยมพรรคคอมมิวนิสต์ยุโรป มี นอร์เบอร์โต กอนซาเลส (Norberts Gonzales) และ มาร์ คาโนนิโก (Mar Canonigo) เป็นผู้นำ พรรคการเมืองฝ่ายซ้ายกลาง ๆ คือ บันดิลลา (BANDILA) นำโดย อากาปิโต อากีโน (Agapito Aquino) น้องเขยของ คอราซอน อากีโน และทีโอฟิสโต กวิงโกนา (Teofisto Quingona) พรรคนี้จัดตัวเองอยู่ในพวกคริสเตียนหัวรุนแรง ส่วนพรรคฝ่ายซ้ายที่คอนไปทางขวาก็คือ พรรคเสรีนิยมที่เป็นฝ่าย โฮวิโต ซาลองกา (Jovito Salonga) เป็นพรรคที่รวมพวกนักรักชาติเข้าไว้ด้วยกัน จึงค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพสูง

ส่วนพรรคฝ่ายเป็นกลางของรัฐบาลในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗ นั้น ยังคงรวมตัวกันคือ พรรคพีดีพี-ลาบัน (Pilipino Democratic Party-Lakas ng Bayan-PDP-LABAN) ซึ่งมี โฮเซ่ โคฆวงโก (Jose Cojuangco) น้องชายของคอราซอน อากีโน เป็นประธานพรรค และพรรคยูนิโด (United Nationalist Democratic Organization - UNIDO) ซึ่งมี ซาลวาดอร์ ลอเรล (Salvador Laurel) เป็นหัวหน้าพรรค ตามความเป็นจริงแล้ว พรรคพีดีพี-ลาบัน มีแนวความคิดเป็นพวกหัวก้าวหน้าที่เอียงซ้ายแต่ได้มาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเดิมมาเป็นฝ่ายเป็นกลางเมื่อคอราซอน อากีโนเป็นประธานาธิบดี และพรรคยูนิโด โดยแท้จริงแล้วเป็นพรรคหัวเก่าฝ่ายขวาจัด แต่มาเปลี่ยนแนวความคิดเมื่อได้ร่วมรัฐบาลกับอากีโน แต่ในที่สุดพรรคสองพรรคนี้ก็แตกแยกกันหลังจากร่วมงานกันมาหนึ่งปี เนื่องด้วยความขัดแย้งในทางอุดมการณ์และความทะเยอทะยาน

ของผู้นำพรรค ทำให้เกิดปัญหาในรัฐบาลอากีโน

จากการกล่าวมาแล้วข้างต้นถึงพรรคฝ่ายขวา ฝ่ายซ้าย และฝ่ายเป็นกลางนั้นจะเห็นว่า ได้มีการพัฒนาการทางการเมืองในฟิลิปปินส์ในช่วงนี้คือ มีพรรคการเมืองรวมกลุ่มกันโดยเฉพาะเกิดพรรคฝ่ายซ้ายขึ้นมา ทั้งนี้เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยในสมัยอากีโนได้เปิดโอกาสให้กลุ่มต่างๆมีสิทธิเสรีภาพในทางการเมืองเป็นอย่างมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามพรรคการเมืองเหล่านี้ยกเว้นพรรคฝ่ายซ้ายจะสังกัดอยู่ภายใต้พรรคใหญ่สองพรรคเดิม ซึ่งเคยมีบทบาทในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๗๒ คือพรรคชาตินิยม (Nacionalista party) และพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) พรรคฝ่ายขวาจะสังกัดพรรคชาตินิยมและพรรคฝ่ายเป็นกลาง และพรรคหัวหน้าก้าวหน้าจะสังกัดพรรคเสรีนิยม

นอกจากนี้ในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ เป็นปีที่มีรัฐประหารทั้งหมด ๔ ครั้ง^{๑๐} แต่แต่ละครั้งทหารเป็นผู้ปฏิบัติการ ในวันที่ ๒๗ มกราคม ทหารกลุ่มหนึ่งได้ยึดสถานีวิทยุไว้เป็นเวลา ๖๐ ชั่วโมง จุดประสงค์ครั้งนี้เพื่อให้มาร্কอสกลับคืนมาเป็นประธานาธิบดีอีกครั้ง แต่ในที่สุดก็พ่ายแพ้ไป ครั้งที่สองในวันที่ ๑๘ เมษายน ค.ศ. ๑๙๘๗ ทหารได้ยึดคุก ฟอร์ด โบนิฟาซิโอ เพื่อต้องการปล่อยนักโทษที่ถูกจับเมื่อรัฐประหารเดือนมกราคม แต่ก็ถูกปราบปรามได้ ครั้งที่สาม ในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ทหารได้ก่อรัฐประหารโดยจับทหารชั้นผู้ใหญ่ไว้เป็นประกันและเรียกร้องให้อากีโนปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างเด็ดขาด แต่ก็ต้องพ่ายแพ้ต่อฝ่ายรัฐบาลเช่นกัน รัฐประหารครั้งใหญ่ที่สุดในรอบปีนี้คือ ในวันที่ ๒๗ สิงหาคม โอนาซานได้ยกทหารโจมตีทำเนียบประธานาธิบดีหวังจะจับตัวประธานาธิบดี ในครั้งนี้มีผู้ถูกฆ่าอย่างน้อย ๕๓ คน

จากการก่อรัฐประหารทั้งสี่ครั้งในปีนี้ ทำให้นักลงทุนถอนการลงทุนไปจากฟิลิปปินส์ เศรษฐกิจที่มีที่ท่าจะฟื้นตัวก็กลับซบเซาลงไปกว่าเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๖

^{๑๐} Ibid.

๒. สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม

เศรษฐกิจของประเทศ ๖ เดือนหลังจากอาภิโนปกครองประเทศเริ่มดีขึ้น ภาวะเงินเฟ้อประมาณ ๑-๒ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่าต่ำกว่าช่วงก่อน ๆ เงินเปโซ เริ่มแข็งตัว ราคาสินค้าส่งออกโดยเฉพาะมะพร้าวและน้ำตาลสูงขึ้น ๔.๕ เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ในส่วนของ การก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐานก็มีมากขึ้น เพื่อรับกับโครงการของรัฐบาลที่เริ่มขยาย จากภาวะหนี้สินต่างชาติที่มีมากมาย ทำให้อาภิโนได้เจรจาขอขยายการผ่อนชำระหนี้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งขอขยายเครดิตทางการค้าเป็นเงิน ๒.๕ พันล้านเหรียญดอลลาร์^{๑๑} จาก การฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วง ๖ เดือนแรก ทำให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ๕.๗ เปอร์เซ็นต์ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๗^{๑๒}

เนื่องจากประเทศมีหนี้สินมากและประเทศอยู่ในสภาวะที่ล้มละลายทำให้อาภิโนต้องเดินทางไปเยี่ยมเยียนประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศสหรัฐ จีน ญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน^{๑๓} เพื่อเจรจาขอความช่วยเหลือทั้งทางเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ นโยบายต่างประเทศทางเศรษฐกิจของอาภิโนในระยะนี้เป็นนโยบายอิสระจากสหรัฐ เพราะความจำเป็นในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ^{๑๔} สรุปแล้วภาวะเศรษฐกิจในช่วงปี

^{๑๑} Aarne B. Dimanlig, "Developments Abroad Brighten Up Domestic Recovery Prospects," *Recent Economic Indicators* (Pasig Center for Research and Communication, 1986), p. 10.

^{๑๒} President Corazon Aquino, "State of the Nation Address, delivered before the Congress of the Philippines, July 25, 1988," *Manila Bulletin*, July 26, 1988, p. 7.

^{๑๓} *Ibid.*

^{๑๔} Leticia Ramos Shahani, "Philippine-American Relations beyond the Bases," 1988 Macaulay Distinguished Lecture on Asia and the Pacific, University of Hawaii, September 23, 1988.

ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๘ นั้นอยู่ในระยะที่ฟื้นตัว รัฐบาลพม่าหวังในการฟื้นฟูมากขึ้นในปีต่อ ๆ ไป

จากสภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ - ต้นปี ๑๙๘๗ ทำให้ปัญหาทางสังคม เช่น การว่างงาน ชุมชนแออัด และอาชญากรรมลดน้อยลง เพราะรัฐบาลมีงบประมาณพอที่จะปรับปรุงสวัสดิการทางสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม แต่เริ่มมีปัญหาด้านเศรษฐกิจเมื่อมีรัฐประหารหลายครั้งด้วยกันในปี ค.ศ. ๑๙๘๗

เมื่อดูโดยส่วนรวมแล้ว สภาวะการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗ นั้น ฟื้นตัวขึ้นหลังจากที่ซบเซามานานในสมัยมาร์กอส ทำให้รัฐบาลมีความหวังที่จะฟื้นฟูประเทศต่อไป แต่รัฐบาลจะแก้ปัญหาได้ราบรื่นขึ้นถ้าหากไม่มีรัฐประหารที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล

เสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในปี ค.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙

สถานการณ์โดยทั่วไปในปี ค.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙ ก่อนข้างจะราบรื่นดีหลังจากที่รัฐบาลได้เผชิญกับปัญหาการรัฐประหารมาหลายครั้งในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙ นี้ รัฐบาลก็ยังประสบกับปัญหาเช่นเดียวกับในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ แต่ปัญหาต่าง ๆ เริ่มลดน้อยไปแม้จะมีปัญหาการก่อวินาศกรรมของบวริวของมาร์กอสอยู่บ้างก็ตาม เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่นการประท้วงเดินขบวนเป็นธรรมชาติและเป็นเรื่องปกติของชาวฟิลิปปินส์ที่มีมานานแล้วตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพราะประชาชนมีสำนึกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง จะเรียกร้องในสิ่งที่ตนต้องการทราบเท่าที่เขาเสียผลประโยชน์ ชาวต่างชาติที่คุ้นเคยวัฒนธรรมทางการเมืองของฟิลิปปินส์ก็จะทราบว่าการเดินขบวนประท้วงเป็นเรื่องธรรมดาและไม่ได้กระทบกระเทือนต่อการลงทุนมากนัก ชาวต่างชาติที่เคยลงทุนกับฟิลิปปินส์เป็นเวลานานจะไม่หวั่นไหวต่อการเดินขบวนและประท้วงซึ่งมีอยู่ทุกวัน

ถ้าจะมองโดยทั่วไปเหตุการณ์ในปี ค.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙ แล้ว จะมีการ

พัฒนาพอสมควรทั้งทางด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ แต่การมีข่าวเกี่ยวกับการประท้วงการเดินขบวนของกลุ่มฝ่ายมาร์กอสและฝ่ายซ้ายไม่เว้นแต่ละวัน ทำให้มองข้ามการพัฒนาดังกล่าวโดยเฉพาะสายตาจากต่างประเทศ

๑. การเมือง

๑.๑ การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น

การเลือกตั้งวุฒิสมาชิกและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๗ เป็นก้าวแรกของระบอบประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์ เพื่อให้ระบอบประชาธิปไตยครบวงจร อากีโนก็ได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๘๘ ผู้ที่ได้รับการเลือกส่วนใหญ่เป็นฝ่ายรัฐบาลแต่เป็นพวกผู้นำรุ่นเก่า แต่สิ่งที่ถือเป็นการพัฒนาทางการเมืองของฟิลิปปินส์ก็คือ สมาชิกพรรคฝ่ายซ้าย พรรคพันธมิตรเพื่อการเมืองใหม่ (Alliance for New Politics - ANP)^{๙๔} ได้รับเลือกให้เป็นรองนายกเทศมนตรี เมืองเอลเจอลิส (Angeles) ซึ่งเป็นเมืองที่ตั้งฐานทัพอากาศคลาร์คของสหรัฐฯในฟิลิปปินส์ ทำให้รัฐบาลหัวนวิตกมากเพราะผู้ได้รับเลือกจะมีอิทธิพลในการระดมประชาชนในแถบนี้ต่อต้านรัฐบาลในเรื่องฐานทัพ และอาจจะมีการก่อการร้ายมากขึ้นเพื่อเรียกร้องให้ฐานทัพออกไปจากฟิลิปปินส์

๑.๒ การรวมตัวของพรรคการเมือง^{๙๖}

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗ มีพรรคการเมืองหลายพรรคเกิดขึ้นทั้งพรรคฝ่ายซ้าย ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายขวา พรรคการเมืองเหล่านี้ พรรคที่เป็นกลางของรัฐบาลสังกัดพรรคใหญ่ คือ พรรคเสรีนิยม (Liberal Party) และ

^{๙๔} พรรคการเมืองนี้เป็นพรรคฝ่ายที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลให้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ เมื่อครั้งมีการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นพวกรักชาติและพวกสังคมนิยม

^{๙๖} ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ ๖

พรรคฝ่ายขวาของกลุ่มมาร์กอสเดิม สังกัดพรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) ในปีค.ศ. ๑๙๘๘ มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในบรรดาพรรคการเมืองของรัฐบาลและของกลุ่มมาร์กอส ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าการที่ซาลวาดอร์ ลอเรล ได้ร่วมกับรัฐบาลในนามพรรคยูนิโตนีโตนีโตนีเลือกตั้งประธานาธิบดีนั้น แท้จริงแล้วเคยเป็นสมาชิกพรรคชาตินิยมของมาร์กอสซึ่งเป็นพวกฝ่ายขวาหัวเก่า แต่ได้มาร่วมกับอากีโนเพราะคิดว่าถ้าสมัครเป็นประธานาธิบดีแข่งกับอากีโนแล้วคงจะแพ้คะแนนเสียงอย่างแน่นอน เพราะพลังประชาชนสนับสนุนอากีโนมากกว่า จึงได้ตัดสินใจร่วมกับรัฐบาลเพื่อฉวยโอกาสทางการเมืองในการที่จะเป็นประธานาธิบดีต่อไป และในปี ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗ มีรัฐประหารเกิดขึ้นหลายครั้ง ในแต่ละครั้ง ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ และซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง ทั้งนี้เพื่อโค่นอากีโน โดยเฉพาะลอเรลถ้าหากอากีโนถูกโค่นลงเขาจะได้เป็นประธานาธิบดีโดยอัตโนมัติตามรัฐธรรมนูญแต่หลังจากที่รัฐบาลได้ประสบความสำเร็จในการปราบปรามรัฐประหารทุกครั้ง ทำให้ลอเรลได้เปลี่ยนยุทธวิธีใหม่ในปีค.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙ ด้วยการตั้งพรรคการเมืองฝ่ายค้านขึ้นมา คือพรรคพันธมิตรรักชาติ (United Nationalist Alliance-UNA) ซึ่งเป็นการรวมตัวของพรรคฝ่ายค้านทั้งหมดที่สังกัดพรรคยูนิโตนีโตนีโตนี พรรคชาตินิยม พรรคขบวนการสังคมใหม่ และพรรคพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย (Grand Alliance for Democracy-GAD) พรรคเหล่านี้เป็นพรรคที่ยึดถือแนวความคิดเดิมของพรรคชาตินิยมที่เคยมีบทบาทมาแต่เดิมและเป็นพวกฝ่ายขวาและขวาจัดที่เคยเป็นบริวารของมาร์กอสมาก่อน แต่สมาชิกของพรรคเหล่านี้มีเป็นส่วนน้อยในรัฐสภา ทำให้ไม่สามารถต่อต้านนโยบายของรัฐบาลได้อย่างเต็มที่ แต่จะมีบทบาทในการรณรงค์ฝ่ายต่าง ๆ ให้ต่อต้านรัฐบาล พรรคนี้มีผู้สมัครสมาชิก ๒ คน จาก ๒๓ คน

เมื่อลอเรลได้แยกตัวออกจากพรรครัฐบาล พรรคฝ่ายรัฐบาลก็ได้ก่อตั้งพรรคใหม่ขึ้นมาเช่นกันคือ พรรคแอลดีพี หรือพรรคต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์ (Laban ng Demokratikong Pilipino - LDP - Struggle of Democratic Filipinos) ซึ่งรวมสมาชิกพรรคพีดีพี-ลาบัน (PDP-Laban)

พรรคเสรีนิยมหัวก้าวหน้า (Liberal Party) พรรคลากัส นังบังซา (Lakas ng Bansa)^{๓๗} โดยมีรามอน มิตรรา (Ramon Mitra) โฆษกรัฐบาลเป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นที่คาดกันว่าเขาจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ พรรคนี้มีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนรัฐบาลอากีโน นอกจากนี้พรรคฝ่ายค้านและพรรคฝ่ายรัฐบาลดังกล่าวแล้วยังมีพรรคเสรีนิยมหัวเก่า ก็ได้ตั้งพรรคตัวเองขึ้นมาใหม่ คือพรรคเสรีนิยม พรรคนี้มีผู้สมาชิก ๗ คน จาก ๒๓ คน และเป็นผู้สนับสนุนรัฐบาลทั้งหมด

พรรคการเมืองของฟิลิปปินส์ดังกล่าวแล้วข้างต้น เป็นพรรคการเมืองที่อยู่ในกรอบของระบบสองพรรคเด่นของพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์มาแต่เดิม^{๓๘} พรรคฝ่ายรัฐบาลคือพรรคแอลดีพี ซึ่งคือพรรคเสรีนิยมเดิม และพรรคฝ่ายค้านยูเอ็นเอ คือพรรคชาตินิยมเดิม การรวมตัวของพรรคการเมืองดังกล่าวจึงเป็นการพัฒนาการทางการเมืองของฟิลิปปินส์ หัวหน้าพรรคทั้งสองพรรคต่างก็มีความหวังที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ ซึ่งเป็นปีที่อากีโนหมดวาระ

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหาร

ความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารเริ่มดีขึ้นในปีนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะอากีโนได้เห็นความสำคัญของทหารในการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล

^{๓๗} หัวหน้าพรรค พีดีพี-ลาบันคือ โฮเซ โคอวงโก (Jose Cojuangco) น้องชายของคอราซอน อากีโน หัวหน้าพรรค ลากัสนังบังซา คือ พอล อากีโน (Paul Aquino) น้องเขย ของคอราซอน อากีโน

^{๓๘} พรรคการเมืองของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๗๒ เป็นระบบสองพรรค เปลี่ยนกันเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล คือ พรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) และพรรคเสรีนิยม (Liberal Party)

โดยเฉพาะการปราบปรามรัฐประหารหลายครั้งด้วยกันและการปราบปรามคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ประธานเสนาธิการทหารคือ ฟิเดล รามอส ก็เป็นทหารอาชีพที่เห็นความสำคัญของการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีประธานาธิบดีเป็นผู้บริหารประเทศมากกว่าที่จะเห็นทหารขึ้นมายึดอำนาจการปกครองประเทศ จึงพยายามทุกวิถีทางที่จะไม่ให้ทหารทำการโค่นล้มรัฐบาล จากการเห็นความสำคัญ of ทหารนี้เอง ทำให้อากิโนได้เพิ่มงบประมาณให้กับทหารมากขึ้น และได้จัดตั้งกองกำลังกึ่งพลเรือนทหาร (Civilian Armed Forces Geographical Units - CAFGUS) สังกัดกองทัพแห่งชาติฟิลิปปินส์ขึ้น มีจุดประสงค์เพื่อปราบปรามการก่อการร้ายโดยเฉพาะ มีกำลัง ๘๐,๐๐๐ คน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๙^{๘๘} หน่วยงานนี้มีหน้าที่ในการดูแลการละเมิดสิทธิมนุษยชนของทหาร พลเรือน และฝ่ายคอมมิวนิสต์ด้วย โดยร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จาก การปฏิบัติการของกองกำลังกึ่งพลเรือนนี้ปรากฏว่ามีการแทรกแซงของคอมมิวนิสต์ในบารังไก^{๘๙} ลดลง ๘.๕% และกำลังของกองทัพประชาชนใหม่ได้ลดลงจาก ๓๕,๐๐๐ คน เหลือ ๒๓,๐๐๐ คน ในจำนวนกองปฏิบัติการ ๖๑ หน่วย มี ๕ หน่วยที่ถูกทำลายไป^{๙๐} จากการปราบปรามค่ายคอมมิวนิสต์ และแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรของกองทัพแห่งชาติฟิลิปปินส์^{๙๑} นี้ ทำให้

^{๘๘} "Toward Greater Stability in 1989", *The Manila Chronicle*, January 2, 1989, p. 4.

^{๘๙} คอมมิวนิสต์ได้แทรกแซงเข้าไปในหน่วยบารังไก (หมู่บ้าน) มาเป็นเวลานาน โดยเข้าไปโฆษณาชวนเชื่อและให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่รัฐบาลไม่สามารถจะให้ได้โดยเฉพาะสร้างความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น คอมมิวนิสต์ที่เป็นสมาชิกของบารังไกจะมีอิทธิพลต่อชุมชนมากหากได้รับการเลือกได้

^{๙๐} *Manila Chronicle*, September, 11, 1989, p. 5; กองทัพประชาชนใหม่ได้กล่าวว่า คอมมิวนิสต์ได้เข้ามอบตัว ๘,๐๐๐ คน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ และแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเข้ามอบตัว ๒,๐๐๐ คน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๘

ฝ่ายคอมมิวนิสต์ฝ่ายแพ้เป็นจำนวนมากและได้เปลี่ยนยุทธวิธีมาปฏิบัติการในเมืองหลวงแทน^{๒๒} โดยการฆ่านักการเมืองคนสำคัญของรัฐบาล วางระเบิดสถานที่สำคัญและลักพาตัวชาวต่างชาติ ซึ่งบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลในปัจจุบันมาก

โดยทั่วไปการปราบคอมมิวนิสต์ค่อนข้างจะได้ผล แต่รัฐบาลจะต้องใช้ยุทธวิธีใหม่ในการปราบปรามการก่อการร้ายในเมืองหลวงต่อไป

๑.๔ การก่อรัฐประหาร

รัฐประหารครั้งที่ ๗ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๘ ข้าราชการก่อรัฐประหารครั้งนี้มีมาตั้งแต่อากิโนไปเยือนสหรัฐฯ เมื่อเดือนพฤศจิกายน และเป็นที่คาดหมายกันในหมู่ชาวฟิลิปปินส์ว่า จะมีรัฐประหารอย่างแน่นอนในเดือนธันวาคม เพราะมีหลายกลุ่มไม่พอใจกับการเจรจาเรื่องฐานทัพสหรัฐฯ โดยเฉพาะฝ่ายซ้ายที่ก่อความวุ่นวายในบริเวณฐานทัพอยู่เนื่อง ๆ ทำให้ทหารกลุ่มแรม (RAM) วิจารณ์ถึงความอ่อนแอของรัฐบาลอากิโน แต่โดยความเป็นจริงแล้วทหารกลุ่มนี้ก็อาจจะสร้างสถานการณ์ร่วมก็เป็นได้ ในช่วงนี้เองบริวารของมาร์กอสคนสำคัญคือ เอดัวร์โต โคฮวงโค ซึ่งได้หลบหนีไปสหรัฐฯ พร้อมมาร์กอสได้แอบหนีเข้ามาในฟิลิปปินส์ร่วมกับทหารกลุ่มแรม เอ็นริเล่และลอเรล ก่อรัฐประหารขึ้น^{๒๓}

เมื่อพิจารณาดูแล้ว ปัจจัยที่ทำให้รัฐประหารครั้งนี้ปฏิบัติการได้อย่างกว้างขวางและยาวนาน และกบฏคาดว่าจะกระทำได้สำเร็จก็คือ

๑. มีการวางแผนกันมาตั้งแต่เดือนกันยายน เรื่องนี้เป็นที่ทราบกันในหมู่ชาวฟิลิปปินส์ว่า จะมีรัฐประหารอย่างแน่นอนในเดือนธันวาคม

^{๒๒} "Streets of Fire," *Far Eastern Economic Review* (23 August 1990) : 19.

^{๒๓} สีดา สอนศรี, "รัฐประหารในฟิลิปปินส์," มติชน, ๓ ธันวาคม ๒๕๓๒, หน้า ๗ ; "การเมืองในฟิลิปปินส์," มติชน, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๒, หน้า ๗.

๒. มีผู้บัญชาการทหารอากาศที่เมืองเซบูที่อากิโนเคยปลดออก จากตำแหน่งเมื่อคราวปฏิวัติครั้งที่แล้วเป็นผู้วางแผนยึดฐานทัพอากาศที่มักตัน ที่เซบูและวิลลามอร์ที่มะนิลาเป็นฐานโจมตีทางอากาศ ซึ่งทำให้การปฏิบัติการ รวดเร็วกว่าทางบก และผู้นี้เป็นผู้รู้รู้ทางการโจมตีเป็นอย่างดี

๓. กบฏได้เข้าไปปฏิบัติการปะปนอยู่กับพลเรือน โดยมีความหวัง ว่าจะเป็นข้อต่อรองกับรัฐบาลได้ เพราะเชื่อแน่ว่ารัฐบาลคงไม่กล้าทำอะไรรุนแรง ยกเว้นจะยอมแพ้ต่อฝ่ายกบฏ

๔. กบฏยึดเขตமாகาติ ซึ่งเป็นย่านธุรกิจการค้าและเป็นแหล่งเงิน แหล่งทองของประเทศ เพราะคาดว่ารัฐบาลคงจะยอมจำนนเนื่องจากทำให้รัฐบาล ต้องเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล

ส่วนปัจจัยที่ทำให้ฝ่ายกบฏพ่ายแพ้ นั่นก็คือ

๑. อากิโนขอความร่วมมือในการปราบปรามจากสหรัฐฯ ในระยะแรก ทำให้ฝ่ายกบฏหัวนเกรงมาก เพราะอาวุธของฐานทัพอากาศสหรัฐฯในฟิลิปปินส์ เหนือกว่ามาก ทำให้การสู้รบของฝ่ายกบฏหยุดไปชั่วคราวหนึ่ง

๒. ทหารฝ่ายกบฏมีน้อยแค่ ๑% ของทหารทั้งกองทัพ ไม่สามารถ เอาชนะทหารของฝ่ายรัฐบาลได้ และนอกจากนั้นทหารกลุ่มแรมนี้ก็รวมตัวกัน อย่างหลวม ๆ และมีความขัดแย้งกัน ทำให้ทหารบางกลุ่มไม่ยอมร่วมมือด้วย และได้นำความลับไปบอกฝ่ายรัฐบาล

๓. อากิโนประกาศภาวะฉุกเฉินปราบปรามกบฏอย่างเด็ดขาด และ ควบคุมสื่อมวลชนไม่ให้เสนอข่าวต่างๆของรัฐบาลให้กับกบฏ ทำให้ทหารซึ่ง มาก่อรัฐประหารเนื่องจากการรับเงินสินบนเกิดความไม่แน่ใจจึงได้เข้ามาอบตัว

แม้ฝ่ายกบฏจะยอมจำนนแล้วก็ตาม คาดว่าจะยังคงมีรัฐประหารใน ครั้งต่อไปอีกตราบนานเท่าที่ยังมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบิรวารมาร์กอสและ อากิโน และถ้าหากรัฐบาลอากิโนไม่สามารถแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจในประเทศได้

ก็ยิ่งจะเป็นช่องทางให้เป็นข้ออ้างของกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มมาร์กอส กลุ่มทหาร กลุ่มคอมมิวนิสต์ กลุ่มมุสลิม ก่อรัฐประหารขึ้นมาอีกได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม จากพลังประชาชนที่มาชุมนุมกันกว่าแสนคนในวันที่รัฐบาลปราบปรามกบฏได้สำเร็จ ก็เป็นเครื่องพิสูจน์ว่า พลังประชาชนก็ยังสนับสนุนนางต่อไป คงจะไม่เลือกกลุ่มบริหารของมาร์กอสอย่างแน่นอน และถ้าฝ่ายมาร์กอสมีอำนาจขึ้นมา พลังประชาชนก็จะต่อต้านเช่นเดียวกับปี ค.ศ. ๑๙๘๖

และนอกเหนือไปจากความขัดแย้งภายในสังคมฟิลิปปินส์ดังกล่าวแล้ว ที่สำคัญก็คือ บทบาทของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยเหลือของสหรัฐฯ ในการปราบปรามครั้งนี้ คงจะมีผลต่อการรักษาฐานทัพสหรัฐฯ ไว้ในฟิลิปปินส์ต่อไป

๒. เศรษฐกิจ และสังคม

สภาพเศรษฐกิจในปีนี้นี้ยังไม่กระเตื้องมากนักเพราะเป็นระยะฟื้นตัว แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจในปีนี้ก็ดีกว่าในปีค.ศ. ๑๙๘๗ รัฐบาลได้ส่งเสริมการลงทุนต่างชาติมากขึ้นพร้อมทั้งเจรจาขอความช่วยเหลือจากหลายประเทศด้วยกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ในขณะที่เศรษฐกิจกำลังจะดีขึ้น ก็มีรัฐประหารในเดือนธันวาคม^{๒๔} ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำลงไปบ้าง

เศรษฐกิจโดยทั่วไปตลอดปีในระดับมหัพภาคเจริญเติบโต ๕.๕ เปอร์เซ็นต์ ในปีนี้ต่ำกว่าปีที่แล้วซึ่งเป็น ๖.๗ เปอร์เซ็นต์ ด้านอุตสาหกรรมและการก่อสร้างเพิ่มขึ้น ๗ เปอร์เซ็นต์ และ ๑๔ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ส่วนด้านการผลิตภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น ๓.๕ เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะมะพร้าวและ

^{๒๔} Keesing's (1989), *op. cit.*

น้ำตาล การว่างงานลดลงประมาณ ๘ เปอร์เซ็นต์ ในภาคการลงทุน มีการลงทุนเพิ่มขึ้นในครึ่งปีแรกของปี ค.ศ. ๑๙๘๙ ในปีนี้เพิ่มขึ้นเป็น ๕๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๓๐ เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับปี ค.ศ. ๑๙๘๘ การลงทุนส่วนใหญ่มาจากไต้หวัน ญี่ปุ่น และฮ่องกง ในส่วนของการส่งออกได้เพิ่มขึ้น ๑๓ เปอร์เซ็นต์ แม้จะมีการผลิตการลงทุนเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นประมาณ ๑๓ - ๑๔ เปอร์เซ็นต์ สาเหตุเนื่องมาจากการเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำเป็น ๒๕ เปโซ^๕ เพิ่มราคาค่าก่อสร้าง เพิ่มราคาน้ำมันและอัตราดอกเบี้ย ทำให้ของแพงเพราะต้นทุนการผลิตสูงกระทบค่าครองชีพ ทำให้มีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ส่วนปัญหาอื่นนอกเหนือจากเงินเฟ้อก็คือ โครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกในด้านการค้าและธุรกิจไม่เพียงพอ และปัญหาหนักที่รัฐบาลเผชิญอยู่ก็คือ การขาดกระแสไฟฟ้า ทำให้การผลิตและการบริหารล่าช้ามาก เป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

ในส่วนของหนี้ต่างชาติ อากีโนพยายามจะปลดเปลื้องหนี้ของประเทศ โดยการเจรจากับกองทุนเงินระหว่างประเทศเป็นเวลา ๓ ปี เพื่อช่วยในการลดภาวะขาดดุล เร่งรัดให้เอกชนมาลงทุนในโครงการต่างๆของรัฐบาล และขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในปีนี้นี้ต่างประเทศประมาณ ๒๘.๕ พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งจะต้องเสียค่าดอกเบี้ยประมาณ ๒.๔ พันล้านเหรียญ^๖ ต่อปี ซึ่งเป็นภาระหนักของรัฐบาล แต่จากความช่วยเหลือจากประเทศต่าง ๆ คงจะช่วยผ่อนคลายน้ของรัฐบาลลงไปบ้าง

ในช่วงปีนี้อากีโนเน้นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกับประเทศต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดย

^๕ Foreign Broadcast Information Service, *Daily Report, East Asia* (24 July 1989) : 60.

^๖ *Manila Chronicle*, October 10, 1989, p. 17.

เฉพาะการลงทุนและการผ่อนคลายนี้อีกของประเทศ ก่อนหน้าที่จะมีรัฐประหาร เดือนธันวาคม อากีโนก็ได้กระชับความสัมพันธ์กับมาเลเซีย ใต้หวัน และรัสเซีย แต่ความสำเร็จของการเจรจาระหว่างประเทศไทยนี้ ส่วนหนึ่งมาจากโครงการช่วยเหลือฟิลิปปินส์ (Multilateral Assistance Initiative (MAI) ซึ่งเป็นโครงการมาแชล (Marshal Plan) สำหรับฟิลิปปินส์โดยสหรัฐฯ เป็นโครงการที่ระดมประเทศต่าง ๆ ๑๙ ประเทศ ให้ความช่วยเหลือพัฒนาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์^{๒๗}

ส่วนสหรัฐฯ นั้นก็ยังให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อไป โดยเฉพาะเรื่องฐานทัพจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๙๑ และสหรัฐฯก็ยังต้องการที่จะต่อรองเพื่อรักษาฐานไว้ต่อไปไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว จากการที่สหรัฐฯช่วยรัฐบาลอากีโนในการปราบปรามรัฐประหารเมื่อเดือนธันวาคม ทำให้ฝ่ายค้านของรัฐบาลมองว่า รัฐบาลอาจเป็นหนี้บุญคุณสหรัฐฯ และรัฐบาลต้องอะลุ่มอล่วยในเรื่องฐานทัพ ส่วนฝ่ายซ้ายมองว่าสหรัฐฯ แทรกแซงการเมืองภายในของประเทศ ไม่ว่าฐานทัพจะยังอยู่หรือถอนออกไปก็ตามสหรัฐฯ ก็ยังคงให้ความช่วยเหลือฟิลิปปินส์อยู่ในฐานะที่เคยเป็นเมืองแม่ของฟิลิปปินส์มาแต่เดิม

จากสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙ ทำให้สภาพสังคมของประเทศดีขึ้น เช่น จัดให้มีการศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในระดับมัธยมศึกษา จัดสรรบ้านราคาถูกสำหรับผู้มีรายได้น้อย และจัดการปฏิรูปที่ดินให้แก่ผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกิน เป็นต้น แม้จะไม่ได้ผลมากนักแต่ก็เป็นการเริ่มต้นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคต นอกจากนี้การลงทุนในประเทศในกิจการต่าง ๆ ที่

^{๒๗} "U.S., Japan Announce \$1b each for Manila, *The Nation*, July 5, 1989, p. 4; "Philippines," *Asian Business* (January 1988) : 33.

เพิ่มขึ้นนั้นทำให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น ปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ก็ลดน้อยลงด้วย^{๒๔}

เสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในปี ค.ศ. ๑๙๙๐-๑๙๙๑

สถานการณ์โดยทั่วไปทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในปี ค.ศ. ๑๙๙๐ เป็นผลสืบเนื่องมาจากปีที่แล้ว โดยเฉพาะการก่อรัฐประหารเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๘ ทำให้เศรษฐกิจที่กำลังจะปรับตัวได้กลับตกต่ำลงไปกว่าเดิม เป็นผลให้การพัฒนาโครงการต่าง ๆ ของประเทศหยุดชะงักไปด้วย

๑. การเมือง

ในทางการเมืองก็ยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มของอากีโน และกลุ่มฝ่ายขวาของมาร์กอสในคณะรัฐบาล แม้จะมีคณะรัฐมนตรีที่เป็นฝ่ายของอากีโนเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม จากความอ่อนแอและไม่กล้าตัดสินใจของอากีโนในเรื่องต่างๆ ก็เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันในกลุ่มชาวฟิลิปปินส์ เพราะโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐบาลมิได้ตีบทหน้าไปมาก ความตั้งใจที่ดีและการมีความจริงใจของอากีโนไม่เพียงพอที่จะบริหารประเทศที่มีปัญหามากมายเช่นนี้ได้ นางจะต้องมีประสบการณ์ทางการเมืองพอที่จะรู้เล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองของคนรอบข้างด้วย แต่นางก็โชคดีที่มีที่ปรึกษาหลายคนที่ทำให้ความจริงใจกับนางได้ ปัญหาที่หนักใจนางอยู่ในขณะนี้คือ ซาลวาดอร์ ลอเรล ได้ระดมสมาชิกเข้ามาในพรรคการเมืองใหม่ของเธอคือ พรรคยูเอ็นเอ (UNA) ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้นให้มากยิ่งขึ้น เพื่อต่อต้านอากีโน พรรคนี้นี้มีเครือข่ายที่ครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่เคยเป็นบริวารของมาร์กอสเดิม สาเหตุที่ลอเรลทำเช่นนั้น

^{๒๔} Belinda A. Aquino, "Democracy in the Philippines," *Current History* (April 1989) : 202.

เพราะเขาไม่สามารถมีอิทธิพลเหนืออากีโนได้เนื่องจากมีฝ่ายของอากีโนอยู่ในคณะรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ทำให้เขาจัดตั้งพรรคขึ้นมาเพื่อรวมกลุ่มต่างๆ ต่อต้านรัฐบาล ในกลุ่มนี้มี ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ และทหารกลุ่มแรม (RAM) รวมอยู่ด้วย นอกจากกลุ่มบวราวของมาร์กอสแล้วยังมีขบวนการคอมมิวนิสต์และขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ที่คอยบั่นทอนเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลอยู่ด้วย โดยเฉพาะกลุ่มคอมมิวนิสต์ได้เปลี่ยนยุทธวิธีปฏิบัติการจากชนบทมาสู่เมือง เนื่องจากการปฏิบัติการชนบทไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากพวกนี้จะโจมตีรัฐบาลเรื่องเศรษฐกิจที่รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขได้แล้ว ยังได้โจมตีฐานทัพสหรัฐในฟิลิปปินส์ด้วยการก่อวินาศกรรมบริเวณฐานทัพและลักพาตัวและทำร้ายทหารอเมริกันอยู่บ่อยครั้ง ทำให้อากีโนต้องใช้วิธีการปราบคอมมิวนิสต์ถึงขั้นเด็ดขาด โดยให้ฝ่ายทหารเข้ามาช่วย ปัญหาเรื่องฐานทัพจึงเป็นปัญหาหนักของรัฐบาล ปัญหาหนึ่งที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล^{๒๙} แต่ในที่สุดฐานทัพสหรัฐ ก็ต้องถูกถอนออกไปภายในปี ค.ศ.๑๙๙๒ จากการลงมติของวุฒิสมาชิก^{๓๐}

ถ้าจะมาพิจารณาว่าทำไมประชาชนรวมทั้งฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายเป็นกลาง ฝ่ายขวา และฝ่ายซ้าย ไม่ต้องการให้ฐานทัพสหรัฐ อยู่ในฟิลิปปินส์อีกต่อไปก็พอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ฐานทัพสหรัฐเป็นแหล่งสะสมอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นภัยกับประชาชนฟิลิปปินส์ในอนาคต

๒. ถ้ามีเหตุการณ์สู้รบเกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฐานทัพสหรัฐในฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญาอะนิลาจะเคลื่อนย้ายกองทัพน

^{๒๙} "Urban Violence Likely as Communists Switch Tactics," *Far Eastern Economic Review* (August 23, 1990) : 18-19.

^{๓๐} "Time to say Goodbye," *Time* (September 23, 1991) : 10-12.

การสู้รบทันที ทำให้ฟิลิปปินส์เป็นสนามแห่งการสู้รบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นในเวียดนาม และผลเสียหายก็จะเกิดขึ้นกับฟิลิปปินส์มากกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้

๓. การมีกองทัพสหรัฐ ในฟิลิปปินส์ทำให้ประเทศต่าง ๆ มองว่าฟิลิปปินส์ไม่มีความเป็นกลางตามข้อตกลงของอาเซียน

๔. ทำให้เกิดความตึงเครียดและความเข้าใจผิดระหว่างรัฐบาลกับขบวนการคอมมิวนิสต์ และขบวนการแบ่งแยกดินแดนทางภาคใต้มากยิ่งขึ้น เพราะอาวุธที่มีอยู่ในฐานทัพสหรัฐ ได้ถูกนำมาใช้ในการปราบปรามกลุ่มดังกล่าวด้วย

๕. เกิดสภาพแหล่งเสื่อมโทรมรอบ ๆ ฐานทัพ อันเนื่องมาจากสหรัฐมิได้พัฒนาสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ฐานทัพเท่าที่ควร

๖. เกิดโสเภณีและสถานเริงรมย์เป็นจำนวนมาก กลายเป็นแหล่งหากินของบุคคลจำพวกหนึ่ง มีบาร์กว่า ๕๐๐ บาร์ มีโสเภณีกว่า ๕,๐๐๐ คน ที่ทำงานอยู่บริเวณฐานทัพ

๗. เกิดปัญหาเด็กที่เกิดมาไม่มีพ่อเป็นจำนวนมากถูกทอดทิ้ง กลายเป็นปัญหาของรัฐบาลฟิลิปปินส์ที่จะต้องจัดการ

๘. ค่าแรงงานของชาวฟิลิปปินส์กับอเมริกันไม่เท่ากัน และชาวฟิลิปปินส์จะถูกแทนที่โดยชาวอเมริกันได้ตามกฎหมายของสหรัฐหากปฏิบัติงานไม่เป็นที่พอใจ และอัตราค่าจ้างดังกล่าวถือปฏิบัติตามกฎหมายสหรัฐ จึงทำให้เกิดการประท้วงในฐานทัพบ่อยครั้ง

๙. ดินแดนแถบฐานทัพที่ซุบิกและคลาร์คเป็นดินแดนที่มีแร่ธาตุและทำกิจกรรมได้ผลดีที่สุดในประเทศ จึงทำให้ฟิลิปปินส์เสียดินแดนซึ่งจะให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับประเทศอย่างมหาศาล

๑๐. ชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ถือว่าการช่วยเหลือทางทหารและทางเศรษฐกิจของสหรัฐต่อฟิลิปปินส์นั้นมิใช่เพื่อฟิลิปปินส์โดยแท้จริง แต่สหรัฐจะช่วยเหลือประเทศที่เป็นมิตรกับตัวเองเพื่อผลประโยชน์ในด้านความมั่นคงของชาติตัวเองเท่านั้น

๑๑. สำนักของชาตินิยมที่มีอยู่ในชาวฟิลิปปินส์ทุกกลุ่มนั้นเชื่อว่าการมีฐานทัพสหรัฐฯ ทำให้พวกเขารู้สึกเสียอธิปไตยของชาติไป

๒. เศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจในปีนี้ต่ำกว่าปี ค.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙ เนื่องจากเกิดรัฐประหารเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๙ ทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงักไปชั่วคราว แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่แปลกใจของนักลงทุนที่ว่ามีการลงทุนเพิ่มขึ้นกว่าเดิมจากเดือนมกราคม - เมษายน ค.ศ. ๑๙๙๐ มีการลงทุนคิดเป็นเงิน ๑๒๑.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมากกว่าปีที่แล้ว มีบริษัทที่มาลงทุน ๒๓๓ บริษัท ส่วนการส่งออกเพิ่มกว่าปีที่แล้ว ๙ เปอร์เซ็นต์ สำหรับโครงการต่าง ๆ ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นจำนวน ๖๓๐ โครงการ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๔.๕ เปอร์เซ็นต์จากปีที่แล้ว ในด้านการลงทุนต่างประเทศ แม้จะมีการถอนการลงทุนไป ๙๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐหลังจากการก่อรัฐประหารได้ ๓ เดือน แต่การลงทุนต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นอีกเป็น ๔๐.๕ เปอร์เซ็นต์หลังจาก ๓ เดือนแรกที่ได้ถอนทุนออกไป^{๓๓} ปรากฏการณ์เช่นนี้พอจะวิเคราะห์ได้ว่า สังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมที่สามารถสร้างความร่วมมือต่างๆได้ง่าย เพราะเป็นสังคมที่มีการประนีประนอมกันค่อนข้างสูง เมื่อมีวิกฤตการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นก็อาจจะหาทางประนีประนอมกันได้ในระยะเวลานับรวดเร็ว นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้นักลงทุนรายเก่าที่ดำเนินการมาเป็นเวลานานในสมัยมาร์กอส พร้อมๆไปกับให้เอกชนมาซื้อกิจการของรัฐฯไปดำเนินการ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถดำเนินการได้ ในส่วนของการลงทุนต่างชาติรัฐบาลก็ได้ผ่อนคลายนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ ลงมากเพื่อชักจูงการลงทุนให้มากขึ้น นอกเหนือไปจากการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารทำให้ชาวต่างชาติสะดวกต่อการติดต่อและฝึกเจ้าหน้าที่และคนงานภายในประเทศง่ายกว่าประเทศอื่นๆอีกหลายประเทศ

^{๓๓} Rigoberto Tiglao, "The Philippine Paradox," *Far Eastern Economic Review* (July 12, 1990) : 31.

ในเอเชีย จึงทำให้ต่างชาติชอบที่จะมาลงทุนในฟิลิปปินส์แม้จะมีสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยก็ตาม สำหรับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์เป็นเวลานานแล้วนั้นจะถือว่าการเดินขบวนและประท้วงรวมทั้งการก่อวินาศกรรมจากฝ่ายต่างๆในฟิลิปปินส์เป็นเรื่องธรรมดา สภาวะเศรษฐกิจจะฟื้นตัวโดยเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันถ้าหากไม่มีเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นอีก แต่จะไม่ฟื้นตัวเร็วมากนัก เพราะฟิลิปปินส์จะต้องใช้หนี้ต่างชาติที่มีมาตั้งแต่สมัยมาร์กอสเป็นจำนวนมาก

แต่อย่างไรก็ตาม สภาวะเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์กลับทรุดหนักลงไปกว่าเดิมเมื่อมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้นในอ่าวเปอร์เซียจากการที่อิรักบุกคูเวต เพราะราคาน้ำมันแพงขึ้น คนงานต้องอพยพกลับประเทศ ทำให้คนว่างงานมากขึ้น นอกจากนี้เงินที่จะนำเข้าประเทศก็น้อยลงไปด้วย จากวิกฤตการณ์ดังกล่าวสินค้าภายในประเทศแพงขึ้นมาก กระทบกระเทือนต่อค่าครองชีพของประชาชนโดยทั่วไป ทำให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเป็นอย่างมากในขณะนี้

๓. สังคม

สภาพสังคมของฟิลิปปินส์มีความแตกต่างกันมากในระหว่างคนรวยกับคนจน ผู้ที่กุมอำนาจเศรษฐกิจคือพวกตระกูลสูงดั้งเดิม และทำกันในระบบครอบครัว เครือญาติ จึงเป็นการยากที่รายได้จะกระจายไปสู่คนจน จากปัญหาดังกล่าวจะพบว่า มีแหล่งเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมากที่รัฐบาลไม่สามารถเข้าไปพัฒนาอย่างทั่วถึงได้ ทำให้คุณภาพชีวิตเสื่อมโทรม ประชาชนส่วนหนึ่งไม่มีที่ทำกิน สาเหตุประการหนึ่งมาจากโครงการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลยังปฏิบัติไม่ได้ เนื่องจากที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตระกูลที่มีอิทธิพลในสังคม จากปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมในปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา แต่ปัญหาเหล่านี้จะลดลงไปได้ส่วนหนึ่งหากรัฐบาลสนับสนุนการวางแผนครอบครัวได้ดีขึ้นกว่าเดิม สังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมคาทอลิกซึ่งเคร่งศาสนามาก หากรัฐบาลไม่สามารถชักจูงให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการคุมกำเนิดได้แล้ว การเพิ่มขึ้นของประชากรในขณะที่สภาพเศรษฐกิจทรุดโทรม จะสร้างปัญหาให้

กับประเทศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่นอกเหนือไปจากการวางแผนครอบครัวดังกล่าวแล้ว ปัญหาสังคมจะลดน้อยลงไปมากกว่านี้ หากรัฐบาลจะขจัดกลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจ กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง กลุ่มอิทธิพลที่ครอบครองที่ดิน และทำให้อช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนลดน้อยลง

๔. นโยบายต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศของอากิโนเปลี่ยนไปจากมาร์กอส แทนที่จะพึ่งพาสหรัฐฯ แต่เพียงฝ่ายเดียวกลับเป็นนโยบายที่อิสระกว่าเดิม ทั้งนี้เนื่องจากอากิโนและผู้นำในคณะรัฐบาลส่วนใหญ่เป็นผู้นำรุ่นเก่าหัวก้าวหน้าและเป็นพวกต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกา นอกจากปัจจัยเรื่องผู้นำแล้ว ปัจจัยเศรษฐกิจที่เสื่อมโทรมภายในประเทศสืบเนื่องมาจากสมัยมาร์กอสก็ยังเป็นสาเหตุให้ฟิลิปปินส์ต้องเปิดประเทศให้กว้างขึ้นเพื่อความอยู่รอดของประเทศ ส่วนความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ก็ยังมีอยู่เช่นเดิม ทั้งนี้เพราะเป็นประเทศที่ได้เกี่ยวพันเป็นหนึ่งบุญคุณกันมานาน อีกทั้งการก่อตัวของคอมมิวนิสต์และกลุ่มต่าง ๆ ภายในประเทศทำให้ฟิลิปปินส์ต้องอาศัยความช่วยเหลือทางด้านทหารและการเงินในการปราบปราม แม้จะมีนโยบายที่เอนเอียงไปหาสหรัฐฯ ก็ตามแต่มีความเป็นอิสระจากสหรัฐฯ มากกว่าเดิม

นโยบายต่างประเทศที่นางอากิโนได้กำหนดไว้เมื่อได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีนั้นคือ

๑. ดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นอิสระโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ เพราะเท่าที่ผ่านมาฟิลิปปินส์มักจะโอนอ่อนผ่อนตามความต้องการสหรัฐฯ ทำให้ฟิลิปปินส์เสียผลประโยชน์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์^{๓๖}

^{๓๖} Salvador Laurel, "New Directions in Philippine Foreign Policy," *Fookien Policy*, *Fookien Times Yearbook 1985-86* (Manila: The Fookien Times Yearbook Publishing Company, 1986), p. 44.

๒. สนับสนุนและส่งเสริมในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ อาเซียนและกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

๓. ดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างรอบคอบและระมัดระวัง

๔. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านการเมืองและทางเศรษฐกิจ ผู้นำฟิลิปปินส์เชื่อว่าการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมืองนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ และในขณะเดียวกันการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจก็จะนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางด้านการเมืองด้วย ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเน้นความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากประเทศที่เคยมีความสัมพันธ์มาแล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความสัมพันธ์กับประเทศเก่าอยู่

๕. เน้นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศสหรัฐ และญี่ปุ่น

๖. ทบทวนความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและแปซิฟิก เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา ยุโรปตะวันตก กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ละตินอเมริกา แอฟริกา และกลุ่มประเทศสังคมนิยม

๗. กระชับความสัมพันธ์กับประเทศกำลังพัฒนาในโลกที่สาม

นอกจากนโยบายต่างประเทศโดยทั่ว ๆ ไปดังกล่าวแล้ว ฟิลิปปินส์มีจุดประสงค์อันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจต่างประเทศ ซึ่งมีวิธีการดังนี้^{๓๓}

๑. เจรจาในระดับทวิภาคีและพหุภาคีในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเงิน และความช่วยเหลือทางเทคนิคจากต่างประเทศ

๒. ส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศในฟิลิปปินส์ให้มากขึ้นกว่าเดิม

^{๓๓} Ibid., p. 262.

๓. นำเทคโนโลยีใหม่ๆ จากต่างประเทศเข้ามาในฟิลิปปินส์เพื่อส่งเสริมธุรกิจทางด้านเกษตรและอุตสาหกรรมทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ

๔. ส่งเสริมนักธุรกิจชาวฟิลิปปินส์ขายสินค้าในต่างประเทศให้มากขึ้น

๕. คัดกรองตลาดส่งออกของฟิลิปปินส์ในต่างประเทศโดยการเจรจากับรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษีศุลกากร และภาษีที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร รวมทั้งบริการต่าง ๆ ที่ฟิลิปปินส์พึงจะได้

เพื่อให้นโยบายต่างประเทศปฏิบัติกรอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจการต่างประเทศทำงานร่วมกับกระทรวงต่างประเทศเพื่อดูแลนโยบายต่างประเทศให้เป็นไปตามนโยบาย และให้กระทรวงต่างประเทศรับผิดชอบฝึกอบรมเจ้าหน้าที่กระทรวงให้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านด้วย

จากการกำหนดนโยบายต่างประเทศดังกล่าว จะเห็นว่านโยบายที่สำคัญของฟิลิปปินส์ในช่วงนี้เน้นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากกว่าด้านอื่น ๆ ปัจจัยที่สำคัญที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายดังกล่าวก็คือ ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และหนี้ของประเทศที่มาร์กอสได้ก่อไว้ อากีโนมีความเห็นว่าหากเศรษฐกิจของประเทศไม่ฟื้นตัวแล้วจะมีปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่นปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาทหารแทรกแซงทางการเมือง และปัญหาสังคมต่าง ๆ เพราะฉะนั้นนโยบายต่างประเทศในช่วงนี้กระทำให้ขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของนโยบายภายในประเทศเป็นหลัก นอกจากนี้อากีโนและคณะรัฐมนตรีเป็นพวกหัวก้าวหน้าจึงมองการไกลที่จะมีความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ มากขึ้นนอกเหนือจากสหรัฐฯแต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพื่อหวังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักเช่นกัน

จากการกล่าวถึงรัฐบาลอากีโนข้างต้นนั้น จะเห็นว่ารัฐบาลอากีโนต้องเผชิญกับปัญหามากมายทั้งปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตั้งแต่ปี ค.ศ.

๑๙๘๖ หลังจากมาร์กอสหมดอำนาจเป็นต้นมา ในช่วงแรกนางสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศได้ระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากบริวารของมาร์กอสที่มีอยู่ในทุกวงการในฟิลิปปินส์ต้องเสียผลประโยชน์ ทั้งนี้เพราะอาภินันท์สอบสวนการคอร์รัปชันในรัฐบาลมาร์กอส รวมทั้งการถอดถอนผู้นำท้องถิ่นที่เป็นบริวารของมาร์กอสและจัดให้มีการเลือกตั้งเสียใหม่ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้มีการปฏิวัติ รัฐประหารถึง ๗ ครั้งด้วยกัน ซึ่งเป็นสาเหตุให้เศรษฐกิจตกต่ำลงในปลายปี ค.ศ. ๑๙๘๘ แต่ถึงกระนั้นก็ตามนางก็พยายามแสวงหาความช่วยเหลือจากต่างประเทศหลายประเทศด้วยกัน ซึ่งก็ได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามรัฐบาลใหม่ที่จะเกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๒ นี้ คงจะต้องแก้ปัญหาต่อไป แต่สิ่งที่ประชาชนทั้งประเทศลิ้มไม่ได้ คือการได้มาซึ่งประชาธิปไตยแบบอีกครั้ง หลังจากมาร์กอสใช้อำนาจเผด็จการมาเป็นเวลา ๑๓ ปี นางจึงได้ชื่อว่าผู้ฟื้นฟูประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์อย่างแท้จริง

บทที่ ๑๑

การเลือกตั้งแห่งชาติ^๑

การเลือกตั้งแห่งชาติในครั้งนี้มีขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๑๙๙๒ ที่เรียกว่าเป็นการเลือกตั้งระดับชาตินั้นเพราะเป็นการเลือกตั้งทุกตำแหน่ง ตั้งแต่ตำแหน่งประธานาธิบดีจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น ตำแหน่งทั้งหมดทั้งประเทศรวมแล้วมี ๑๗,๒๘๒ คน จาก ๗ พรรคการเมือง โดยมีตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีตำแหน่งละ ๑ คน วุฒิสมาชิก ๒๔ คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดตำแหน่งละ ๑ คน สมาชิกสภาจังหวัด ๑ - ๕ คน (ขึ้นอยู่กับประชากรแต่ละจังหวัด) นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ตำแหน่งละ ๑ คน ที่ปรึกษาสภาเทศบาล ๖ - ๑๒ คน (ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรแต่ละจังหวัด) รวมทั้งหมดผู้เลือกตั้งแต่ละคนจะต้องเขียนชื่อในตำแหน่งเหล่านี้ลงในบัตรเลือกตั้ง ๓๕ - ๔๔ ชื่อ^๒ ซึ่งจะต้องใช้เวลาานพอสมควร การเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้ลงทะเบียนเลือกตั้ง

^๑ ผู้เขียนได้ร่วมสังเกตการณ์การเลือกตั้งในฟิลิปปินส์ครั้งนี้ในระหว่างวันที่ ๔ - ๑๔ พฤษภาคมด้วย

^๒ "COMELEC Clean Elections Series, *Philippine Daily Inquirer* May 10, 1992, n.p.

๓๒,๐๕๑,๐๐๔ คน และมีหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด ๑๗๐,๓๖๕ หน่วย^๗

ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งในฟิลิปปินส์นี้ องค์การควบคุมการเลือกตั้งได้กำหนดข้อบังคับไว้หลายประการเพื่อให้การเลือกตั้งครั้งนี้บริสุทธิ์และยุติธรรมมากที่สุด

ในส่วนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นต้องมีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปและต้องไปลงทะเบียนก่อนมีการเลือกตั้ง แต่ไม่จำเป็นต้องไปลงทะเบียนที่ภูมิลำเนาเดิม หากผู้ใดที่ไม่ได้ไปลงทะเบียนในภูมิลำเนาเดิมจะต้องมีหนังสืออนุญาตจากภูมิลำเนาเดิมที่ผู้นั้นสังกัดให้มาลงทะเบียนยังหน่วยที่จะเลือกตั้งได้ สำหรับเวลาของการเลือกตั้งนั้นเริ่มตั้งแต่เวลา ๗.๐๐ น. จนถึง ๑๕.๐๐ น.

ส่วนการรณรงค์หาเสียงนั้นกำหนดเป็นเวลา ๙๐ วัน^๘ เพราะฉะนั้นการรณรงค์การเลือกตั้งครั้งนี้เริ่มขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๙๒ เนื่องจากประธานคณะกรรมการควบคุมการเลือกตั้งแห่งชาติ (คอมมิเลค) คือ คริสเตียน มอนซอด เป็นผู้ที่เคร่งครัดและต้องการให้มีการซื้อเสียงขายเสียงน้อยที่สุด และให้ใช้จ่ายเงินน้อยที่สุด จึงได้ร่วมกับคณะกรรมการท่านอื่น ๆ กำหนดวิธีการรณรงค์หาเสียงที่เคร่งครัดกว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมา เช่น ได้กำหนดขนาดของโปสเตอร์ในการหาเสียงให้เล็กลง และผู้สมัครจะติดโปสเตอร์ได้เฉพาะสถานที่สาธารณะเท่านั้น เช่น ตลาด โรงเรียน สนามบิน สวนสาธารณะ เป็นต้น ส่วนการหาเสียงด้วยแผ่นพับและใบปลิวนั้นผู้สมัครกระทำได้ตลอดเวลา แต่ต้องระบุว่ากลุ่มใดหรือผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนการทำแผ่นพับนั้น

^๗ E.T. Suarez, 'COMELEC All Set For Poll Tomorrow,' *Manila Bulletin*, May 10, 1992, p.1.

^๘ *Keesing Record of World Events* (May 1992) : 38910.

เลือกตั้ง

นอกจากนี้ห้ามผลิตสิ่งของต่าง ๆ ในการหาเสียง เช่น เสื้อยืด หมวก ปากกา ลูกโป่งหรืออื่น ๆ ที่มีชื่อผู้สมัครปรากฏอยู่ ซึ่งแต่เดิมการเลือกตั้งในฟิลิปปินส์มิได้ห้ามการผลิตสิ่งเหล่านี้เพราะถือเป็นของกำนัล แต่ถึงอย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งครั้งนี้ก็ยังมีการผลิตสิ่งเหล่านี้อยู่ แต่เลี่ยงการใส่ชื่อผู้สมัคร โดยใช้สีประจำพรรคแทน

เกี่ยวกับการปราศรัยในที่สาธารณะนั้น ผู้สมัครสามารถจะกระทำได้ตลอดเวลาไม่มีข้อห้าม ทางคอมมิลิตจะกำหนดให้ทุกพรรคปราศรัยครั้งใหญ่ (Miting de advance) ๑ อาทิตย์ก่อนทำการเลือกตั้ง ซึ่งในแต่ละพรรคจะมีการจัดขบวนที่สวยงาม รวมทั้งแจกแผ่นพับที่มีรายชื่อผู้สมัครของพรรคพร้อมประวัติและนโยบายของพรรคการณรงค์หาเสียงของทุกพรรคจะต้องสิ้นสุดลงก่อนวันเลือกตั้ง ๑ วัน

เมื่อดูการเตรียมการเลือกตั้งก่อนการเลือกตั้งครั้งนี้แล้วค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะคอมมิลิตได้ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง และประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำสั่งต่าง ๆ ที่ออกมา

ในวันเลือกตั้ง ผู้สมัครทุกพรรคได้ทำตัวอย่างบัตรเลือกตั้งแจกผู้เลือกตั้ง^๔ ซึ่งตัวอย่างบัตรนี้มีลักษณะเดียวกับบัตรเลือกตั้งจริงที่คอมมิลิตรับรอง ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเตรียมเขียนชื่อผู้สมัคร ก่อนที่จะไปลงคะแนนจริง ๆ ผู้เลือกตั้งสามารถนำตัวอย่างบัตรเลือกตั้งนี้เข้าไปในคูหาเลือกตั้งได้ แต่มีข้อห้ามอยู่ว่าตัวอย่างบัตรเลือกตั้งนี้ห้ามแจกในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง

การแบ่งเขตของหน่วยเลือกตั้งในฟิลิปปินส์นั้น แบ่งเป็นหมู่บ้าน (Barangay) ทั่วประเทศ แต่ละหมู่บ้านแบ่งหน่วยเลือกตั้งเป็นหน่วยย่อย

^๔ ดูตัวอย่างบัตรเลือกตั้งที่ภาคผนวก ; ประชาชนชาวฟิลิปปินส์จะให้ความสำคัญมากกับตำแหน่งประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี และวุฒิสมาชิก

หน่วยละประมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ คน และจะมีชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหน่วยปรากฏอยู่ การลงคะแนนเสียงในฟิลิปปินส์ต้องใช้เวลามาก เพราะผู้ลงคะแนนเสียงต้องเขียนชื่อผู้สมัครในตำแหน่งต่าง ๆ ๓๕ - ๔๔ ชื่อลงในบัตรเลือกตั้ง ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ที่เป็นเช่นนี้เพื่อป้องกันการโกงคะแนนเสียงและเพื่อแสดงว่าผู้ลงคะแนนเสียงรู้จักผู้สมัครเป็นอย่างดี สิ่งที่อำนวยความสะดวกต่อผู้เลือกตั้งก็คือ บนโต๊ะในคูหาเลือกตั้งจะมีรายชื่อผู้สมัครทุกคนไว้ เพื่อมิให้ผู้เลือกตั้งเขียนชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งผิด

ในขณะที่มีการเลือกตั้ง อาสาสมัครไม่ว่าจะเป็นขององค์กรเอกชน องค์กรอาสาสมัครของพรรคการเมืองและของรัฐจะมาร่วมสังเกตการณ์และปฏิบัติงานร่วมกับคอมมิเลค โดยมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน เช่นหน้าที่การตรวจรายชื่อผู้สมัคร หน้าที่สังเกตการณ์ตามจุดที่กำหนด หน้าที่ตรวจบัตรลงคะแนนเสียง^๖ เป็นต้น ส่วนการจับผู้กระทำผิดนั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เมื่อการเลือกตั้งสิ้นสุดลง เจ้าหน้าที่ของคอมมิเลคซึ่งเป็นครูในเขตนั้นจะเป็นผู้อ่านรายชื่อและจดคะแนนผู้สมัครลงในแผ่นรายชื่อผู้สมัครที่ปิดไว้บนกระดาน โดยมีอาสาสมัครจากองค์กรต่าง ๆ พรรคการเมืองรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเอง องค์กรละ ๑ คน เข้าไปจดคะแนนลงในแผ่นรายชื่อผู้สมัครที่ได้รับจากคอมมิเลคในคูหาด้วย ผลของคะแนนเสียงเลือกตั้งก่อนข้างจะใช้เวลาเนื่องจากผลคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งในระดับหมู่บ้านที่ได้มาจะถูกนำไปที่เทศบาลภายใต้

^๖ การป้ายหมึกที่นิ้วชี้นี้ก็เพื่อป้องกันการไปลงคะแนนเสียงซ้ำในหน่วยอื่น ถ้าหากผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคนเดียวกันนี้ไปลงคะแนนเสียงซ้ำในหน่วยอื่น เจ้าหน้าที่จะสังเกตเห็นรอยหมึกดำนั้นได้ ผู้นั้นจะถูกดำเนินการตามกฎหมาย ปกติหมึกนี้จะลบบอกยากมาก ซึ่งต้องใช้เวลา ๗ - ๑๐ วัน จึงจะลบบอก

การคุ้มกันของเจ้าหน้าที่และองค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ เมื่อผลการเลือกตั้งมารวมกันที่เทศบาลแล้ว ทางเทศบาลจะส่งไปยังจังหวัด และจากระดับจังหวัดจะส่งไปยังมะนิลา เพื่อตรวจและพิสูจน์อีกครั้ง ตามขั้นตอนดังกล่าวนี้ หีบเลือกตั้งจะถูกแย่งชิงระหว่างทางเพื่อตัดคะแนนเสียงของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งกรณีนี้เกิดขึ้นมากในการเลือกตั้งของฟิลิปปินส์ทุกสมัย การโกงคะแนนเสียงอีกระดับหนึ่งคือ ในระดับเทศบาลและจังหวัดเมื่อมีการตรวจคะแนนกันอีกครั้งถ้าหากเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นพวกเดียวกับผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง กรณีนี้เห็นได้ชัดจากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นสมัยมาร์กอสที่ผู้สมัครฝ่ายมาร์กอสได้รับคะแนนเสียงเกือบทั้งหมด^๗ แต่การเลือกตั้งครั้งนี้มีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นน้อยมาก

องค์กรของรัฐที่เตรียมการเลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้ง

องค์กรของรัฐที่ควบคุมการเลือกตั้งของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ฟิลิปปินส์มีการเลือกตั้งครั้งแรกที่ได้รับเอกราชจากฟิลิปปินส์ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ คือ องค์กรควบคุมการเลือกตั้ง คอมมิเลค (COMELEC - Commission on Elections) แต่องค์กรนี้ได้ถูกมาร์กอสใช้เป็นเครื่องมือในการเลือกตั้งตั้งแต่ปีค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๖ ถึงอย่างไรก็ตามองค์กรนี้ก็ยังคงปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์แม้ในสมัยเผด็จการของมาร์กอสก็ตาม

ตามรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์^๘ คอมมิเลคมีกรรมการ ๖ คน ได้รับการเสนอชื่อโดยประธานาธิบดีและได้รับความยินยอมและแต่งตั้งจากคณะกรรมการเกี่ยวกับการแต่งตั้งของรัฐสภา มีวุฒิต่างระดับปริญญาตรี เป็นสมาชิกของ

^๗ สีดา สอนศรี "องค์กรสังเกตการณ์การเลือกตั้ง : บทวิพากษ์" *สยามรัฐ*, ๑๕ ม.ค. ๒๕๓๕, หน้า ๓.

^๘ Ang Komisyon ng Konstitusyonal ng 1986, *Ang 1986 Konstitusyon ng Republika ng Pilipinas* (Quezon City : National Government Center, 1986), p. 37.

เนติบัณฑิตยสภาและปฏิบัติการทางด้านว่าความมาอย่างน้อย ๑๐ ปี เป็นผู้
อาวุโสและไม่มีประวัติต่างพร้อยใด ๆ มาก่อน รวมทั้งไม่มีส่วนได้เสียในการ
เลือกตั้งด้วย ท่านเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องจากสังคมสูงมาก

คอมมิเลคนี้ดำเนินการทุกขั้นตอนของการเลือกตั้งทุกระดับตั้งแต่
ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ตั้งแต่รับจดทะเบียนพรรคการเมือง กำหนด
คุณสมบัติของผู้สมัคร รับเลือกตั้งกำหนดเขตเลือกตั้ง ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการ
การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง กำหนดการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้ง สั่งการให้
หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐปฏิบัติการในการเลือกตั้งและปฏิบัติการต่าง ๆ ในวันเลือกตั้ง
นอกจากนี้ตามรัฐธรรมนูญยังระบุให้คอมมิเลครับจดทะเบียนองค์กรอาสาสมัคร
สังเกตการณ์การเลือกตั้งในฐานะเป็นพลังประชาชนที่ช่วยคอมมิเลคในการเลือกตั้ง
อีกด้วย เพราะฉะนั้นการมีหน่วยอาสาสมัครสังเกตการณ์เลือกตั้งในฟิลิปปินส์จึง
เป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกระดับ เพราะประชาชนยอมรับข้อกำหนดต่าง ๆ
ที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ*

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ บุคคลสำคัญที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐสภาให้เป็น
ประธานคอมมิเลคคือ คริสเตียน มอนซอด (Christian Monsod) และ
กรรมการดำเนินการเลือกตั้ง คือ ไฮดี โยรัค (Hydee Yorac) ซึ่งทั้ง
สองท่านนี้เป็นทั้งนักกฎหมายที่มีชื่อและเป็นที่ยอมรับจากสังคมฟิลิปปินส์มาก
เพราะมีประวัติการทำงานและการศึกษาที่ดีเด่น รวมทั้งอุทิศเวลาให้กับการทำงาน
อย่างจริงจังด้วย โดยเฉพาะไฮดี โยรัค สหประชาชาติได้ขอให้เป็นที่ปรึกษา
ในการเลือกตั้งในกัมพูชาด้วย^{๑๐}

* Ibid., p. 38.

^{๑๐} The Philippine Star, May 14, 1992, p.1.

บทบาทขององค์กรอาสาสมัครในการสังเกตการณ์การเลือกตั้ง**

ฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาจากสหรัฐฯ ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา ด้วยเหตุนี้ประชาชนในประเทศจึงมีแนวความคิดในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมาก ทั้ง ๆ ที่มาร์กอสเคยปกครองระบบเผด็จการมาช่วงเวลาหนึ่งก็ตาม แต่ก็มิได้หมายความว่าประชาชนที่รักประชาธิปไตยเหล่านั้นจะอยู่นิ่งเฉย แต่ได้กลับรวมพลังประชาชนให้มากขึ้นจนเป็นเหตุให้มาร์กอสต้องหมดอำนาจไปตั้งได้กล่าวแล้วในบทที่ ๖

มาในสมัยอากิโน อากิโนได้นำเอารัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ซึ่งสหรัฐฯมีส่วนร่วมในการร่างให้มาใช้อีกครั้ง โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเล็กน้อยเท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้ผู้นำประเทศคนต่อ ๆ มาใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลอำนาจอีกต่อไป และในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เองที่ได้กำหนดบทบาทขององค์กรประชาชนในฐานะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่พิทักษ์รักษาสีทธิและผลประโยชน์ของประชาชน รวมทั้งบทบาทขององค์กรอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง^๒ ในการทำให้การเลือกตั้งทุกระดับมีความบริสุทธิ์ ยุติธรรมด้วย

องค์กรอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งในสมัยก่อนมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกและสมัยการเลือกตั้งประธานาธิบดีก่อนมาร์กอสสิ้นสุดอำนาจในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ คือ นัมเฟรล^๓ แต่มาในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๑๙๘๒ นี้ ได้เกิดองค์กรอาสาสมัครขึ้นมาใหม่ ๒ องค์กรที่ควบคุมองค์กรทั้งหมด คือ เอ็มซีคิวซี (Media - Citizens' Quick Count -

** ดูเพิ่มเติมที่ กลุ่มผลประโยชน์ ในบทที่ ๖

^๒ Ang Komisyonang Konstitusyonal ng 1986, *op. cit.* p. 61.

^๓ ดูเพิ่มเติมที่กลุ่มผลประโยชน์ ในบทที่ ๖ ในส่วนที่เกี่ยวกับ นัมเฟรล

MCQC และ พีพัสตีอาร์วี (Parish Pastoral Council for Responsible Voting - PPCRV) ที่เป็นองค์กรประชาชน ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคอมมิเลคให้เข้าสังเกตการณ์การเลือกตั้งในครั้งนี้ได้^{๑๔}

๑. องค์กรสังเกตการณ์การเลือกตั้งจากฝ่ายประชาชน เอ็มซีคิวซี (Media-Citizens ' Quick Count - MCQC)^{๑๕}

องค์กร เอ็มซีคิวซี เป็นองค์กรเอกชนระดับชาติที่เป็นอิสระจากองค์กรควบคุมการเลือกตั้งของรัฐบาลคือคอมมิเลค มีสมาชิก ๓๐,๐๐๐ คน สังเกตการณ์การเลือกตั้ง และนับคะแนนการเลือกตั้ง องค์กรนี้ได้รับการรับรองจากคอมมิเลค และมีกฎหมายเลือกตั้งรองรับให้เป็นศูนย์กลางของสื่อมวลชนทั้งประเทศในการนับคะแนน รายงานผลการเลือกตั้งและสังเกตการณ์การเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมขึ้น เนื่องจากการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งระดับชาติที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์ เพราะมีการเลือกตั้งตั้งแต่ประธานาธิบดีจนถึงเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ทั้งหมด ๑๗,๒๘๑ คน มีหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด ๑๗๐,๓๖๕ หน่วย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีองค์กรเอกชนสังเกตการณ์การเลือกตั้งที่ใหญ่กว่านับเพรลซึ่งมีมาแต่เดิม

ผู้บริหารขององค์กรนี้ ได้รับการคัดเลือกมาจากนักวิชาการ นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ ผู้ปฏิบัติงานด้านโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อมวลชนอื่น ๆ เช่น สมาคมนักข่าว สมาคมนักหนังสือพิมพ์ สมาคมภาษาและหนังสือ เป็นต้น โดยมีนาย อูจีนีโอ โลเปซ (Eugenio Lopez) จากเครือข่ายโทรทัศน์ ABS - CNB และเครือข่าย Manila Chronicle เป็นประธาน รองประธานคือ นาย ราอูล

^{๑๔} องค์กรประชาชนหรือองค์กรใดที่จะเป็น Citizen's arm ของคอมมิเลคได้ ต้องได้รับอนุมัติจากคอมมิเลคก่อน ตามรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ ปีค.ศ. ๑๙๘๖ หน้า ๓๒

^{๑๕} ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี, "องค์กรอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งในฟิลิปปินส์, สยามรัฐ, ๑๑ พ.ค. ๒๕๓๕, หน้า ๒.

องค์กรอาสาสมัครสังเกตการณ์ การเลือกตั้งกับการปกป้องหีบเลือกตั้ง

ลอคซิน (Raul Locsin) เจ้าของหนังสือพิมพ์ Business World และผู้อำนวยการบริหารคือ นาย เอ็ดดี นูเกอ (Eddie Nuque) ซึ่งเป็นเลขาธิการใหญ่ของนมเฟรล ส่วนผู้ที่เป็นหัวหน้าศูนย์สื่อมวลชนที่ประสานงานกับศูนย์นับคะแนนที่มหาวิทยาลัย De La Salle, Greenhills คือ ฟิลิป เอ็ม ลาสเตอร์ (Philip M. Lustre) โดยมีคณะบรรณาธิการเป็นผู้ช่วยในการปฏิบัติงานวันต่อวัน ศูนย์นี้เป็นศูนย์ใหญ่ที่สุดที่จะทำหน้าที่นับคะแนนและรายงานผลการเลือกตั้ง โดยได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายขององค์กรอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งอื่น ๆ คือ พีพีซีอาร์วี โวตแคร์ (Vote Care) และนมเฟรล ซึ่งองค์กรอาสาสมัครเหล่านี้มีอาสาสมัครขององค์กรเองหลายแสนคนอยู่แล้ว

ในส่วนของการนับคะแนนได้มีการตกลงกันว่า องค์กรเหล่านี้และองค์กรอาสาสมัครอื่น ๆ จะรายงานผลการนับคะแนนมายัง เอ็มซีคิวซี และให้ เอ็มซีคิวซีรวบรวมคะแนน ตรวจสอบและนำออกสู่สื่อมวลชน ส่วนการสังเกตการณ์การเลือกตั้ง องค์กรอาสาสมัครแต่ละองค์กรมีอิสระที่จะปฏิบัติการเท่าเทียมกัน โดยทำงานควบคู่ไปกับคอมมิลิตซึ่งมีอาสาสมัครอยู่ราว ๕๐๐,๐๐๐ คน

ถ้าดูการปฏิบัติงานของ เอ็มซีคิวซี แล้วก็คือการปฏิบัติงานของนมเฟรลแต่เดิม ซึ่งปฏิบัติการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๑ จนถึงสมัยอากิโน (มาร์กอสสั่งให้หยุดปฏิบัติการในช่วงประกาศกฎอัยการศึก) แต่ปัจจุบันนมเฟรลได้มอบหน้าที่นี้ให้ เอ็มซีคิวซี ทั้งนี้เพราะนมเฟรลเห็นว่าเอ็มซีคิวซี มีเครือข่ายที่ใหญ่กว่า และสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้

ปรากฏการณ์เช่นนี้ทำให้เห็นว่าประชาชนในฟิลิปปินส์มีจิตสำนึกร่วมกันในอันที่จะทำให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างแท้จริงโดยมิได้รับคำตอบแทน ทั้งยังแสดงถึงการให้ประชาธิปไตยแก่ประชาชนและการรักประชาธิปไตยของรัฐบาลอีกด้วย และการที่รัฐบาลสนับสนุนให้ประชาชนมีประชาธิปไตยสูงนี้เอง จึงก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์มากมาย เพื่อปกป้องประชาธิปไตยของประชาชน

องค์กรอาสาสมัครเอกชนเหล่านี้ไม่มีวันสลายไปจากสังคมฟิลิปปินส์ มีแต่จะรวมตัวกันหรือเพิ่มขึ้น ยกเว้นสมัยเผด็จการของมาร์กอสเท่านั้นที่องค์กรเหล่านี้ถูกสั่งให้เลิกปฏิบัติการ แต่องค์กรมิได้ถูกยุบ ในสมัยมาร์กอสแม้องค์กรอาสาสมัครต่างๆถูกห้ามมิให้ปฏิบัติงานทางการเมือง แต่องค์กรเหล่านี้ได้ปฏิบัติงานทางด้านสังคมแทน เมื่อมีโอกาสในสมัยอากิโน จึงไม่ยากที่จะปฏิบัติการ เพราะองค์กรได้รวมกันเหนียวแน่นอยู่ก่อนแล้ว

๒. องค์กรสังเกตการณ์การเลือกตั้งจากฝ่ายศาสนจักรโรมันคาทอลิก
 ศาสนจักรมีบทบาทในทางการเมืองของฟิลิปปินส์มานาน ตั้งแต่ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราช แต่บทบาทได้ลดน้อยลงไป ในสมัยที่มาร์กอสใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศ (ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๖) ศาสนจักรกลับมีบทบาทอีกครั้งเมื่อการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ซึ่งในครั้งนี้มีผู้สมัครเข้าแข่งขัน ๒ คน คือ มาร์กอสและอากิโน บทบาทของศาสนจักรที่สำคัญในครั้งนี่คือการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยได้สร้างเครือข่ายร่วมกับบิบบีเวิลด์สังเกตการณ์การเลือกตั้งในครั้งนั้น และด้วยพลังของศาสนจักรที่เป็นแกนนำในการเลือกตั้งครั้งนี้ ทำให้มาร์กอสต้องหมดอำนาจไปเพราะมาร์กอสไม่สามารถโกงการเลือกตั้งได้อีก

จากบทบาทของศาสนจักรในทางการเมืองตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๘๖ เป็นต้นมา ทำให้ศาสนจักรได้สร้างเครือข่ายอย่างกว้างขวางโดยร่วมกับองค์กรเอกชนต่าง ๆ เพื่อสังเกตการณ์ความไม่ยุติธรรมในสังคมและเสนอแนะแก่รัฐบาล รวมทั้งเผยแพร่ข่าวเหล่านั้นต่อสาธารณชนด้วยจากการที่ศาสนจักรเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วประเทศนี้เอง ทำให้สามารถสร้างเครือข่ายได้อย่างกว้างขวางในการเลือกตั้งครั้งนี้

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ฟิฟซีอาร์วี ซึ่งเป็นองค์กรของศาสนจักรจึงเป็นองค์กรสังเกตการณ์การเลือกตั้งที่ได้รับอนุมัติจากคอมมิลิตีให้สังเกตการณ์การ

เลือกตั้งได้ โดยมีสมาชิกร่วมสังเกตการณ์ทั่วประเทศ ๒.๓ ล้านคน^๖ โดยทำงานร่วมกับองค์กรสังเกตการณ์การเลือกตั้งของประชาชน เอ็มซีคิวซี และองค์กรอื่น ๆ เช่น โวตแคร์ และ นัมเฟรล

องค์กร พีพีซีอาร์วี มีจุดประสงค์เพื่อแนะนำและให้การศึกษา และปลุกสำนึกประชาชนให้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง รวมทั้งสร้างเครือข่ายการทำงานกับองค์กรอื่น ๆ ทั่วประเทศในการทำให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์และยุติธรรม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ องค์กรนี้จึงได้เทศนาในโบสถ์เกี่ยวกับวิธีการทำให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมและรณรงค์ไม่ให้ประชาชนไปเลือกผู้ที่ไม่มีความรู้และคอร์รัปชัน นอกจากนี้ยังได้จัดสัมมนา จัดประชุมหัวข้อต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเชิญนักวิชาการและผู้มีประสบการณ์ในการเลือกตั้งมาร่วม นอกเหนือไปจากนั้น ยังได้จัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกตั้งอีกด้วย^๗ การรณรงค์เพื่อให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมนี้จะทำล่วงหน้า ๖ เดือนก่อนมีการเลือกตั้ง

ในวันเลือกตั้ง อาสาสมัครของ พีพีซีอาร์วี ก็จะเข้าไปร่วมสังเกตการณ์โดยทั่ว ๆ ไป รวมทั้งเข้าไปช่วยเจ้าหน้าที่คอมมิเลคในการตรวจรายชื่อและดำเนินการตามกระบวนการต่าง ๆ ในการเลือกตั้ง เมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลง อาสาสมัคร พีพีซีอาร์วี ร่วมกับอาสาสมัครของ เอ็มซีคิวซี อาสาสมัครของพรรคการเมืองและอาสาสมัครของคอมมิเลคสังเกตการณ์การนับคะแนน และจัดคะแนนในแผ่นกรอกคะแนนของคอมมิเลค ส่งไปที่กับหน่วยนับคะแนนของ เอ็มซีคิวซี ที่มหาวิทยาลัย De La Salle เพื่อประชาสัมพันธ์ทางทีวีให้

^๖ ชุมชนคาทอลิกมี ๒,๓๐๐ ชุมชน ทางองค์กร พีพีซีอาร์วี ได้ระดมอาสาสมัคร ๑,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ชุมชน รวมแล้วได้ ๒.๓ ล้านคน

^๗ Parish Pastoral Council for Responsible Voting, *Voters' Catechism* (Manila : 1991)

ประชาชนทราบต่อไป นอกจากนี้ยังร่วมกับเจ้าหน้าที่ของคอมมิลิตอนำทีบลองคะแนนไปที่เทศบาล จังหวัดและมะนิลาด้วย

แม้การเลือกตั้งของฟิลิปปินส์จะสิ้นสุดไปแล้ว แต่องค์กร เอ็มซีคิวซี และพีพีซีอาร์วี ยังคงปฏิบัติงานต่อไป เพื่อรณรงค์เกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม แต่เมื่อใดที่มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น องค์กรทั้งสองนี้จะปฏิบัติการทุกครั้ง แต่ทั้งนี้ต้องได้รับการอนุมัติจากคอมมิลิตด้วย

บทบาทของนักศึกษาในการเลือกตั้ง

นักศึกษาเคยมีบทบาทสำคัญมากในการเลือกตั้งแต่ละครั้งที่ผ่านมา ด้วยการเป็นแกนนำในการรณรงค์หาเสียงและสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เช่น การเดินขบวน การทำแผ่นพับ การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นต้น

แต่มาในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นที่ผิดสังเกตของประชาชนโดยทั่วไป เนื่องจากนักศึกษามีได้มีบทบาทนำเลย แต่องค์กรนักศึกษาเหล่านี้ที่เคยมีบทบาทตั้งแต่ก่อนมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกและสมัยมีการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ยังมีการจัดตั้งอยู่ องค์กรเหล่านี้ได้แก่ สันนิบาตนักศึกษาแห่งฟิลิปปินส์ (The League of Filipino Students-LFS) สหพันธ์นักศึกษาแห่งฟิลิปปินส์ (National Union of Student of the Philippines-NUSP) ขบวนการนักศึกษาคริสเตียน (Student Christian Movement - SCM) และขบวนการนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตยแห่งชาติ (The Kabataan para sa Demokrasya at Nasyonalismo - KADEN) องค์กรดังกล่าวเป็นการรวมกลุ่มนักศึกษาหนุ่มสาวที่มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๓๐ ปี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า คนหนุ่มสาวเหล่านี้มิได้สร้างพลังกลุ่มของตัวเองขึ้นมารณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในการเลือกตั้งครั้งนี้ ทั้ง ๆ ที่คอมมิลิตได้ประกาศว่า จากผู้ลงทะเบียนเลือกตั้งทั้ง

หมด ๓๑.๕ ล้านคน มีคนหนุ่มสาวที่อายุ ๑๘-๓๐ ปี ถึง ๒๐ ล้านคน ปรากฏการณ์เช่นนี้อาจจะวิเคราะห์ได้ว่า^{๑๔}

๑. การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งระดับชาติ ตั้งแต่ระดับประธานาธิบดีจนถึงระดับผู้แทนท้องถิ่น การที่จะรณรงค์หรือสนับสนุนผู้ใดนั้นย่อมจะต้องใช้เงินทุนมาก และเป็นการยากที่จะหาเงินทุนในสภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำเช่นนี้

๒. นักศึกษาเหล่านั้นอาจจะมีความคิดว่า แม้จะได้ผู้นำประเทศมาแล้วก็ตาม ผู้นำก็คงจะมีได้แก้ปัญหาให้กับประเทศมากนัก พวกเขาต้องการให้ผู้นำแก้ปัญหาอย่างจริงจัง รวดเร็วและถอนราก ซึ่งดูตัวผู้สมัครแล้วค่อนข้างจะกระทำได้ยากมาก

๓. นักศึกษาอาจไม่เห็นด้วยกับนโยบายของผู้สมัครประธานาธิบดี ที่ส่วนใหญ่นิยมสหรัฐ และเป็นหุ่นเชิดให้สหรัฐฯ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วจึงทำให้นักศึกษาต่อต้านการเลือกตั้งครั้งนี้

ถ้าเมื่อนักศึกษาจะต่อต้านการเลือกตั้งครั้งนี้ก็ตาม แต่มิใช่ว่าพวกเขาจะอยู่นิ่งเฉย แต่ได้เตรียมการเสนอเรื่องการแก้ปัญหาของประเทศไว้สำหรับประธานาธิบดีคนใหม่แล้ว

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

แม้ในครั้งนี้จะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติ แต่ตำแหน่งที่สำคัญในการเลือกตั้งครั้งนี้ คือ ตำแหน่งประธานาธิบดี ซึ่งในครั้งนี้มีผู้สมัคร ๗ คนด้วยกัน ดังนี้

๑. ฟิเดล รามอส อายุ ๖๔ ปี เป็นทหารอาชีพ จบการศึกษาจากเวสปอยต์ และวิศวกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยอิลินอยส์ เป็นหัวหน้าพรรค

^{๑๔} *Philippine Daily Inquirer*, May 10, 1992, p. 5.

ลากัส นัง เอ็ดซา - เอ็นยูซีดี (Lakas ng EDSA-NUCD) เคยเป็นอธิบดีกรมตำรวจ และรักษาการประธานเสนาธิการทหารสมัยที่มาร์กอสเป็นประธานาธิบดี มาในสมัยอากิโน เขาได้รับตำแหน่งประธานเสนาธิการทหารและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมตามลำดับ เขาเคยสังกัดพรรคแอลดีพี (Laban ng Demokratikong Pilipino) มาก่อน แต่ได้ถอนตัวออกจากพรรคและมาตั้งพรรคใหม่หลังจากที่พรรคเสนอชื่อ รามอน มิตรรา สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี เขาเป็นผู้ที่ใจซื่อมือสะอาดและเป็นทหารอาชีพ แม้จะเคยร่วมอยู่ในรัฐบาลมาร์กอส แต่ไม่เคยมีประวัติการคอร์รัปชัน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ยึดถือความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญและปกป้องประชาธิปไตยจากการก่อรัฐประหารในรัฐบาลอากิโนถึง ๗ ครั้ง

๒. รามอน มิตรรา (Ramon Mitra) อายุ ๖๔ ปี สังกัดพรรค (Lakan ng Demokratikong Pilipino) ซึ่งเป็นพรรคที่มีการจัดตั้งและมีกลไกการทำงานของพรรคที่ดีมาก พรรคนี้กำเนิดมาจากพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเก่าแก่ของฟิลิปปินส์ พรรคแอลดีพี มีเครือข่ายหลายร้อยเครือข่าย และเป็นเครือข่ายเดียวกับเครือข่ายที่สนับสนุนให้อากิโนขึ้นมาเป็นประธานาธิบดี รามอน มิตรรา ได้ชื่อว่าเป็นนักการเมืองอนุรักษ์นิยม และยังไม่มียุคลิกเป็นผู้นำที่จะปกครองประเทศได้ นอกจากนั้นเขายังเคยได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงินจากเอดัวร์โด โคอวงโค ซึ่งเคยเป็นบริวารของมาร์กอสมาก่อน

๓. มีเรียม ดีเฟนโซ ซานติอาโก (Miriam Defenso Santiago) อายุ ๔๖ ปี จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) และ มหาวิทยาลัยมิชิแกน เป็นผู้นำพรรค पीอาร์พี (People's Reform Party - PRP) เป็นนักกฎหมาย ผู้พิพากษา และอดี้อธิบดีกรมตรวจคนเข้าเมือง เธอเป็นผู้มีชื่อเสียงในการปราบคอร์รัปชันและเป็นผู้นำหัวก้าวหน้าของคนรุ่นใหม่

๔. เอ็ดเวิร์ด โคฮวงโค อายุ ๕๖ ปี สังกัดพรรค เอ็นพีซี (Nationalist People's Coalition) เป็นลูกพี่ลูกน้องกับอากิโน และเป็นบรืวารที่สนิทมากกับ มาร์กอส นอกจากนี้ยังเป็นเจ้าของธุรกิจหลายประเภทในสมัยมาร์กอส นักธุรกิจส่วนหนึ่งกลัวเกรงอิทธิพลของเขามากเพราะเขาสามารถจะใช้อิทธิพลกีดกันทางการค้าของนักธุรกิจตรงกันข้ามได้

๕. ซาลวาดอร์ ลอเรล (Salvador Laurel) อายุ ๖๓ ปี เป็นรองประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ และรัฐมนตรีต่างประเทศในสมัยอากิโน สังกัดพรรคนาซีอง นาลิสตา (Nacionalista) จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (University of the Philippines - U.P.) และบัณฑิตทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยเยล เขาเคยเป็นบรืวารของมาร์กอสมาก่อน แต่กลับมาช่วยอากิโนล้มรัฐบาลมาร์กอสเพราะต้องการเป็นประธานาธิบดี ในยุคปลายสมัยการปกครองของอากิโนเกิดความแตกแยกกับอากิโนจึงได้ออกมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี

๖. อีเมลดา มาร์กอส (Imelda Marcos) อายุ ๖๒ ปี เป็นภรรยาของอดีตประธานาธิบดีมาร์กอส สังกัดพรรค กิลูซัง บากง ลิปูนัน (Kilusang Bagong Lipunan) มีคติติดตัวมากมาย ถ้าหากเธอได้รับเลือกครั้งนี้ก็สามารถคุมธุรกิจและอิทธิพลที่ยังมีอยู่ในฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมากได้

๗. โฮวีโต ซาลองกา (Jovito Salonga) อายุ ๗๑ ปี ได้รับความศึกษากฎหมายจากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ และเป็นบัณฑิตทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยเยล เป็นผู้นำพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) มีบารมีในหมู่พวกหัวก้าวหน้า เป็นนักชาตินิยมที่ร่วมร่างสนธิสัญญาการถอนฐานทัพออกจากฟิลิปปินส์ เคยเป็นอดีตนายกรัฐมนตรี เขาถูกทำร้ายในสมัยมาร์กอสมีอำนาจจนทำให้ตาบอดข้างหนึ่งและหูหนวกข้างหนึ่ง ในขณะที่ลงสมัครรับเลือกตั้งนี้มีปัญหาเรื่องสุขภาพมาก

จากผู้สมัครทั้ง ๗ คนนี้ พอลจะแยกแนวความคิดออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มแนวความคิดชาวจัด และสนับสนุนความคิดดีตีดประธานาธิบดีมาร์กอส ได้แก่ เอตัวร์โต โคฮวงโค อีเมลต้า มาร์กอส และซาลวาดอร์ ลอเรล กลุ่มเป็นกลาง ได้แก่ รามอน มิตรรา และฟีเดล รามอส กลุ่มแนวความคิดก้าวหน้าและฝ่ายซ้าย ได้แก่ มิเรียม ดีเฟนโซ ซานติอาโก และโฮวีโต ซาลองกา กลุ่มฝ่ายขวาได้รับการสนับสนุนจากบิรารของมาร์กอสและประชาชนในท้องถิ่นบ้านเกิดของมาร์กอส (อีโลโกส) รวมทั้งนักธุรกิจที่เคยได้รับผลประโยชน์ในสมัยที่มาร์กอสมีอำนาจอยู่ด้วย กลุ่มฝ่ายเป็นกลางได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนกระจัดกระจาย เช่น รามอน มิตรรา ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนต่างจังหวัดที่ยังยึดความเข้มแข็งของพรรคการเมืองเป็นสำคัญ ส่วน ฟีเดล รามอสได้รับเสียงสนับสนุนจากผู้รักประชาธิปไตยทั่วประเทศ เพราะประวัติการปราบปรามรัฐประหารในสมัยอากิโนถึง ๗ ครั้งเพื่อปกป้องประชาธิปไตยไว้ ส่วนกลุ่มฝ่ายซ้าย จะได้รับเสียงสนับสนุนจากพวกปัญญาชน นักศึกษา และพวกนักชาตินิยม

ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครได้นั้น ประชาชนชาวฟิลิปปินส์จะพิจารณาดูพฤติกรรมของผู้นั้นมาแต่ต้นและผลงานต่างๆที่ปรากฏให้เห็นชัดรวมทั้งความสามารถในการพัฒนาประเทศด้วย เพราะฉะนั้นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะตัดสินใจว่าจะเลือกผู้ใดก็ต่อเมื่อถึงวันสุดท้ายก่อนการเลือกตั้ง แม้จะมีการซื้อเสียงขายเสียงกัน แต่การซื้อเสียงขายเสียงมิได้หมายความว่าเขาจะเลือกผู้นั้น ยกเว้นในสมัยมาร์กอสเท่านั้นที่ใช้อิทธิพลบังคับ ส่วนปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้ก็คือ ความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำการไม่มีประวัติคอร์รัปชันและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดี

ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่า ฟีเดล รามอส ชนะการเลือกตั้ง และได้เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๘๒ คะแนนเสียงจากผู้สมัคร

ทั้ง ๗ คน เรียงตามลำดับดังนี้^{๑๙}

ผู้สมัคร	คะแนนเสียง	เปอร์เซ็นต์
ฟีเดล รามอส (Fidel Ramos-Lakas-NUCD)	๕,๓๔๐,๘๓๙	๒๓.๖
มิเรียม ดีเฟนซอร์ ซานติอาโก (Miriam Defensor Santiago-PRP)	๔,๔๖๖,๑๘๔	๑๙.๗
เอคัวร์โต โคฮวงโก (Eduardo Cojuangco-NPC)	๔,๑๑๔,๙๘๐	๑๘.๒
รามอน มิตรรา (Ramon Mitra-LDP)	๓,๓๑๖,๒๕๕	๑๔.๖
อีเมลดา มาร์กอส (Imelda Marcos-KBL)	๒,๓๓๗,๔๑๗	๑๐.๓
โฮวีโต ซาลองกา (Jovito Salonga-LP)	๒,๓๐๑,๑๔๑	๑๐.๒
ซาลวาดอร์ ลอเรล (Salvador Laurel-NP)	๗๖๙,๙๓๕	๓.๔
รวม	๒๒,๖๔๖,๗๕๑	๑๐๐

ปรากฏการณ์ที่ทำให้ฟีเดล รามอสชนะการเลือกตั้งครั้งนี้ พอลจะวิเคราะห์ได้ดังนี้

๑. พรรคการเมืองที่มีกลไกการทำงานของพรรคที่เข้มแข็งและมั่นคง อย่างเช่นพรรค แอลดีพี^{๒๐} ที่เคยทำให้ผู้สมัครชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี

^{๑๙} Keesing's Record of World Events (June, 1992) : 38964.

^{๒๐} เปลี่ยนชื่อจากพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ฝ่าย เบนิกโน อากีโน ที่ เคยมีบทบาทตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๖ มาเป็นพรรค แอลดีพี ในสมัย คอราซอน อากีโน

มาตลอดในประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์ได้ลดความสำคัญลง เพราะในครั้งนี ประชาชนส่วนใหญ่ได้พิจารณาบารมีของผู้สมัครในการเป็นผู้นำ การปกป้อง ประชาธิปไตยของประเทศ และการไม่มีประวัติการคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับ ตระกูลของมาร์กอส ส่วนการเลือกตั้งวุฒิสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ ในระดับท้องถิ่นนั้น ประชาชนยังคำนึงถึงพรรคที่มีกลไกการจัดตั้งที่มั่นคงอยู่ ดังจะเห็นจากการเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่า วุฒิสมาชิกของพรรค แอลดีพี ชนะ การเลือกตั้ง ๑๗ ที่นั่ง จาก ๒๔ ที่นั่ง พรรค ลากัส นัง เอ็ดซา เอ็นยูซีดี ของรามอสชนะ ๒ ที่นั่ง นอกนั้นเป็นของพรรคอื่น ๆ ส่วนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรนั้น พรรคแอลดีพี ได้ ๘๕ ที่นั่ง พรรค ลากัส นัง เอ็ดซา เอ็นยูซีดี ได้ ๕๐ ที่นั่ง พรรค เอ็นพีซี ของเอดัวร์โด โคฮวงโค ได้ ๔๘ ที่นั่ง พรรคเสรีนิยมของ โฮวิโต ซาลองกา ได้ ๑๕ ที่นั่ง ที่เหลือเป็นที่นั่งของพรรคอื่น ๆ^{๖๐}

๒. ประชาชนเอือมระอาต่อพรรคการเมืองอนุรักษ์นิยมที่เคยมีบทบาท มาแต่เดิมเช่นพรรค แอลดีพี พรรค เคบีเอล^{๖๑} เป็นต้น เพราะมิได้แก้ปัญหา ของประเทศ และมีได้ทำให้ประเทศพัฒนาเท่าที่ควร ประชาชนจึงต้อง การลงพรรคการเมืองใหม่และผู้สมัครหน้าใหม่ที่มีความคิดก้าวหน้าและ ปกป้องประชาธิปไตยของประเทศ ซึ่งพวกเขาคาดว่าจะทำให้ประเทศดีขึ้นกว่าเดิม ปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นปรากฏการณ์เช่นเดียวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ที่เลือกคลินตันขึ้นมา

๓. โฮวิโต ซาลองกา แม้จะเป็นผู้นำที่มีบารมี และประชาชนทั่วประเทศ นิยมมากเพราะมีความคิดก้าวหน้า แต่เนื่องจากมีปัญหาทางสุขภาพและ ต่อต้านสหรัฐฯ มากเกินไป อันจะทำให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะตัดสินใจเลือกท่านนี้มากนัก

^{๖๐} *Keesing's Record of World Events, op. cit.*

^{๖๑} เป็นพรรค นาซีองนาลิสตา (Nacionalista) ฝ่ายมาร์กอสเดิม มีบทบาทควบ คู่ร่วมกับพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ตั้งแต่ฟิลิปปินส์มีการเลือกตั้งครั้งแรก

๔. ประชาชนต้องการที่จะขจัดอิทธิพลและบริวารของมาร์กอสออกไปจากรัฐบาล เพราะเป็นสาเหตุให้ประเทศล้มละลายและสร้างปัญหาต่าง ๆ ให้กับประเทศอันมีผลมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ซาลวาดอร์ ลอเรล อีเมลดา มาร์กอส เอดัวร์โด โคฮวงโค และรามอน มิตรว (ซึ่งสนิทกับเอดัวร์โด โคฮวงโก) แพ้คะแนนเสียงในครั้งนี มีเฉพาะบริวารของมาร์กอสส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เลือกให้

๕. รามอน มิตรว มีลักษณะประนีประนอมเกินไป การเป็นผู้นำรัฐบาลจะทำให้เกิดปัญหา รวมทั้งเขาเคยได้รับความช่วยเหลือจากเอดัวร์โด โคฮวงโคบริวารของมาร์กอสมามาก ทำให้ประชาชนเกรงว่าจากบุญคุณที่เขาได้รับนี้ จะทำให้รามอน มิตรว ตอบแทนบุญคุณ เอดัวร์โด โคฮวงโค ในทางธุรกิจ ซึ่งทำให้นักธุรกิจส่วนหนึ่งกลัวอิทธิพลของ เอดัวร์โด โคฮวงโคมาก จึงทำให้เขาเสียคะแนนไปมาก

๖. กลุ่มบริวารของมาร์กอสเช่น เอดัวร์โด โคฮวงโค อีเมลดา มาร์กอส และ ซาลวาดอร์ ลอเรล ต่างก็แยกมาตั้งพรรคของตัวเอง ทำให้คะแนนเสียงแตกแยก

๗. กลุ่มธุรกิจเอกชน และชนชั้นกลางส่วนใหญ่ เช่น กลุ่ม United People's Power Movement ซึ่งมีฐานคumnักธุรกิจของเมืองมากาตีทั้งหมดสนับสนุน ฟิเดล รามอส เพราะฟิเดล รามอส เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ และมีความสัมพันธ์กับไต้หวันและสหรัฐฯ มาก ซึ่งสามารถดึงดูดการลงทุนเข้าประเทศอันจะทำให้ให้นักธุรกิจกลุ่มนี้ซึ่งเป็นฝ่ายต่อต้าน เอดัวร์โด โคฮวงโค ได้รับประโยชน์และอีกประการหนึ่ง นักธุรกิจกลุ่มนี้เกรงกลัวอิทธิพลของเอดัวร์โด โคฮวงโคมาก เพราะมีการคอร์รัปชันในทุกหน่วยงานที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้อง จากเหตุผลประการทั้งปวงทำให้นักธุรกิจกลุ่มนี้รณรงค์หาเสียงช่วย ฟิเดล รามอส เป็นอย่างมาก

๘. มิเรียม ดีเฟนโซ ซานติอาโก แม้จะเป็นผู้สมัครที่อายุน้อยที่สุด และมีหัวก้าวหน้ามากที่สุดในบรรดาผู้สมัครทั้ง ๗ คน แต่เธอได้รับความนิยมเฉพาะในหมู่ปัญญาชนเท่านั้น อีกทั้งเคยมีประวัติการป่วยทางประสาทมาก่อน จึงทำให้ประชาชนเสื่อมความนิยม

จากเหตุผลประการทั้งปวง ทำให้ ฟิเดล รามอส ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ การเลือกตั้งครั้งนี้จึงเป็นปรากฏการณ์ทางความคิดใหม่ of ชาวฟิลิปปินส์ ส่วนหนึ่งและเป็นเพราะเกรงกลัวอิทธิพลของตระกูลและบริวารของมาร์กอสที่สร้างความวิตกให้กับประเทศส่วนหนึ่ง

รัฐบาลชุดใหม่ของฟิลิปปินส์กับการแก้ปัญหาของ ฟิเดล รามอส^{๒๓}

เพื่อให้การบริหารประเทศเป็นไปตามนโยบายที่ ฟิเดล รามอส ได้วางไว้ เขาได้แต่งตั้งคณะผู้บริหารมาจาก ๓ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มทหาร กลุ่มทหารที่เขาเลือกมานี้เป็นกลุ่มทหารที่เกษียณอายุแล้ว และมีบทบาทในการไกล่เกลี่ยกลุ่มทหารต่างๆ ที่ขัดแย้งกันอยู่ ผู้นำบริหารกลุ่มนี้ได้แก่ โฮเซ อัลมอนเต (Jose Almonte) กิลเยอร์โม ปาไรโน (Guillermo Parayno) และ โฮเซ มัคโน (Jose Magno)

๒. กลุ่มธุรกิจเอกชนและเทคโนแครต กลุ่มนี้เคยสนับสนุนมาร์กอสในการเลือกตั้ง และเป็นกลุ่มฝ่ายตรงกันข้ามกับนักธุรกิจฝ่ายมาร์กอส ส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกขององค์กรเอกชน ชมรมธุรกิจของประเทศและต่อต้านการคอร์รัปชันของกลุ่มอิทธิพลของมาร์กอส บุคคลเหล่านี้ ได้แก่ รามอน เดล โรซาริโอ (Ramon del Rosario) โรเบิร์ตโต โรมูโล (Roberto Romulo) ริซาลิโน นาวาร์โร (Rizalino Navarro) เออร์เนสโต การ์สิลา (Ernesto Garilao) เซอิลิตโต ฮาบิโต (Ceilito Habito) ราฟาเอล อาลูนัน (Rafael Alunan) โฮเซ

^{๒๓} ดูนโยบายและรายชื่อคณะรัฐมนตรีที่ภาคผนวก

ครอบครัว พิเตล รามอส

เดอเฮซัส (Jose de Jesus) และนิเอเวส คอนเฟสซอร์ (Nieves Confessor)

๓. กลุ่มนักการเมืองอาซีฟ เป็นกลุ่มที่คอยประสานงานและประนีประนอมระหว่างวุฒิสมาชิกและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมทั้งให้นักการเมืองเหล่านั้นร่วมมือกับฝ่ายบริหาร ผู้มีบทบาทสำคัญมากได้แก่ โฮเซ เดอ เวนเนเซีย (Jose de Venecia) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และ เอเดลมิโร อามันเต (Edelmiro Amonte) ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

กลยุทธ์ของ ฟิเดล รามอส ครั้งนี้ ทำให้เขาประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาของประเทศหลายประการในปีแรกของการเป็นประธานาธิบดี แม้การแก้ปัญหายังไม่เป็นที่พอใจของประชาชนนักก็ตาม เขาก็ได้สืบทอดเจตนารมย์ของอากีโนในการรักษาประชาธิปไตยของประเทศไว้ทั้ง ๗ ครั้ง เขาถือว่าทหารควรอยู่ส่วนทหารและทหารควรเป็นทหารอาซีฟ และเมื่อเขามาเป็นประธานาธิบดีก็ต้องสลัดความเป็นทหารออกไป มิฉะนั้นแล้วจะเป็นสิ่งที่น่าละอายเป็นอย่างยิ่ง เขาตั้งหน้าตั้งตาที่จะรักษาประชาธิปไตยของประเทศสืบต่อไป และนอกเหนือไปจากนั้นเขายังกระตุ้นให้องค์กรเอกชนภายในประเทศที่มีอยู่ับพันกลุ่มได้เข้าช่วยระดมพลังกันเพื่อหาทางแก้ปัญหาของประเทศด้วย เพราะลำพังรัฐบาลคงจะไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้

นอกจากการสนับสนุนประชาธิปไตยภายในชาติแล้ว รามอสก็ได้ระดมมันสมองจากภาคีรัฐบาล ภาคเอกชน ทหาร ตำรวจ เข้ามาช่วยกันในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้นและวางแผนที่จะให้ฟิลิปปินส์เป็นนิกรในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ซึ่งจะเป็นไปได้หรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับการแก้ปัญหาภายในและระดมความช่วยเหลือจากต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมการลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศด้วย

สำหรับปัญหาภายในนั้น รามอสได้แก้ตามขั้นตอน ในขั้นแรกเขาได้สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของรัฐสภา ด้วยการโน้มน้าวให้วุฒิสมาชิก

และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นฝ่ายค้าน เห็นคล้ายตามกับนโยบายการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศซึ่งเขาก็ประสบผลสำเร็จในข้อนี้^{๒๔} ก้าวต่อไปก็คือ การแก้ปัญหาากลุ่มต่าง ๆ ที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลในขณะนี้ กลุ่มแรกคือ หน่วยคอมมิวนิสต์ เอ็นพีเอ (New People's Army) โดยรัฐสภาลงมติให้ ยอมรับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์เป็นพรรคที่ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถส่งผู้แทนสมัครรับเลือกตั้งได้^{๒๕} เป็นที่ทราบกันว่าพรรคคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ไม่เหมือนกับประเทศอื่น ๆ เพราะมีเครือข่ายซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายซ้ายมากมายที่ก่อวนรัฐบาล การยอมรับพรรคให้ถูกต้องตามกฎหมาย จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและลดการก่อการก่อวนรัฐบาลลงได้จากการลงมติของสมาชิกรัฐสภาครั้งนี้จะเห็นว่าสมาชิกมีจุดยืนอยู่บนผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นหลัก สมาชิกฝ่ายค้านก็เห็นด้วยกับรัฐบาลมิได้จ้องหาเหตุขึ้นมาขัดขวางการทำงานของรัฐบาลแต่อย่างใด กลุ่มต่อมาคือ กลุ่มทหารฝ่ายขวาซึ่งมี โสนาชาน เป็นแกนนำได้รับการสนับสนุนจากพลเรือน คือ เอ็นริเล่ซึ่งเคยเป็นรัฐมนตรีกลาโหมตั้งแต่สมัยมาร์กอสและสมัยยาโกโน ทหารฝ่ายนี้ก็ได้ตัดสินใจเข้ามาจับตัวกับรัฐบาลและกลับเข้ากรมกองตามเดิม^{๒๖} จึงเป็นอันว่าจะไม่มีการปฏิวัติรัฐประหารจากทหารกลุ่มนี้อีก กลุ่มสุดท้ายคือ ขบวนการมุสลิมแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ซึ่งรวมอสกำลังทางเจรจายอยู่ในขณะนี้^{๒๗}

เมื่อได้แก้ปัญหาากลุ่มต่าง ๆ ที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลไปเป็นส่วนใหญ่แล้วก้าวต่อมาคือ การวางแผนสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเป็นพื้นฐาน

^{๒๔} *The Nation*, 11 July 1992, p. A5; Rigoberto Tiglao, 'Fidel's challenge', *Far Eastern Economic Review* (18 June, 1992) : 16.

^{๒๕} *Keesing's Record of the World Events* (September 1992) : 39100.

^{๒๖} *Ibid.* (December 1992) : 39239.

^{๒๗} *Ibid.* (September 1992) : 39100.

ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่รามอสหวังไว้ว่าจะทำให้ฟิลิปปินส์เป็นนิกรในปีค.ศ. ๒๐๐๐ ตามแนวความคิดของเขา การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้นั้นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งในเมืองและชนบทเสียก่อน การสร้างโครงสร้างพื้นฐานจะทำให้มีการจ้างงานมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้คนมีงานทำมากขึ้น แก้ปัญหาการว่างงานได้เป็นส่วนหนึ่ง เขาให้เหตุผลว่าเมื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเสร็จเรียบร้อยแล้ว โครงสร้างพื้นฐานนี้จะอำนวยความสะดวกในการขยายงานในภาคธุรกิจเอกชนและภาครัฐบาลมากขึ้น เมื่อมีการขยายงานมากขึ้น มีการขนส่งมากขึ้น มีการบริการมากขึ้น ก็จะทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้รัฐสภาอนุมัติเงินสำรองของรัฐบาลที่เก็บไว้ ๖๐% มาสร้างโครงสร้างพื้นฐานตามแนวนโยบายของเขา เกี่ยวกับปัญหาการขาดไฟในปัจจุบัน รัฐบาลก็ได้อนุมัติเงินจำนวนหนึ่ง และระดมภาคเอกชนช่วยกันแก้ปัญหา ซึ่งได้หวั่นมีส่วนช่วยในการสร้างโรงไฟฟ้าและพร้อมที่จะลงทุนและพัฒนาอ่าวซูบิคให้เป็นเขตอุตสาหกรรม^{๒๔}

ในด้านนโยบายต่างประเทศนั้น เพื่อเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ รามอสได้เยี่ยมเยือนประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียน^{๒๕} เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการค้าและการลงทุน ซึ่งปัจจุบันมีนักลงทุนจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียเข้าไปลงทุนอยู่แล้ว นอกจากนี้ รามอสยังได้เจรจาเกี่ยวกับกรณีการอ้างสิทธิเหนือเกาะซาบาหลี ซึ่งเป็นข้อพิพาทระหว่างสองประเทศมานาน นับตั้งแต่ประธานาธิบดีมาคาปาลดัลยังไม่มีประธานาธิบดีคนใดของฟิลิปปินส์ยอมเจรจาเรื่องนี้ จึงนับเป็นการบุกเบิกของรามอสในการแก้ปัญหาเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของความ

^{๒๔} *Asian Business* 29 (January 1993) : 34 - 43.

^{๒๕} *The Nation*, 24 March 1993, p.A6 ; *Asiaweek* (10 July 1992) : 28.

สัมพันธ์ในฐานะอยู่ในกลุ่มอาเซียนด้วยกันและเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าการลงทุนทั้งของกลุ่มอาเซียนและของฟิลิปปินส์เองเป็นหลัก จากกรณีซาบาห์นี้เอง รามอส ได้ตั้งคณะทำงานศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งรัฐสภาก็ได้อนุมัติแล้ว

ในกรณีเกี่ยวกับประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากประเทศในกลุ่มอาเซียน รามอส ก็ได้เจรจาขอความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น ใต้หวัน และสหรัฐฯ^{๓๐} ในปัจจุบัน ญี่ปุ่นเป็นผู้ที่ลงทุนในฟิลิปปินส์มากที่สุด รองลงมาคือ ใต้หวัน ทั้งสองประเทศนี้ เห็นว่ารัฐบาลรามอสมีความมั่นคงกว่ารัฐบาลอากีโน แม้จะมีการลักพาตัวอยู่ในขณะนี้ก็ตาม รัฐบาลก็ได้พยายามแก้ปัญหานี้อยู่ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการมีแรงงานที่มีคุณภาพและการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของชาวฟิลิปปินส์ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ยังต้องการที่จะเข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์อยู่ ถ้าหากรัฐบาลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้นให้ลดน้อยลง

จากการแก้ปัญหาของรามอสดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่ารามอสได้แก้ปัญหาต่าง ๆ ตามขั้นตอนก่อนหลัง และสมาชิกฝ่ายค้านก็เห็นด้วยกับการแก้ปัญหานั้น เพราะถือว่าผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความพร้อมของการเป็นประชาธิปไตยและเป็นสำนักของการกลมเกลียว การร่วมกันปรึกษาหารือและทำงานร่วมกันเพื่อส่วนรวมในการแก้ปัญหาของประเทศนั่นเอง ถึงแม้การวางแผนพัฒนาครั้งนี้จะไม่บรรลุเท่าที่ควรก็ตาม

^{๓๐} Asian Business, op.cit.

บทที่ ๑๒

บทสรุป

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่นับถือศาสนาคริสต์ โรมันคาทอลิก และเป็นสมาชิกหนึ่งของประเทศในกลุ่มอาเซียน แต่ดูเหมือนจะมีความใกล้ชิดกับสมาชิกในกลุ่มน้อยมาก ทั้งนี้เพราะมีวัฒนธรรม ประเพณี และระบบการเมืองการปกครองที่ต่างไปจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ เนื่องจากฟิลิปปินส์เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปนกว่า ๓๐๐ ปี และสหรัฐฯ ๕๐ ปี ซึ่งเป็นเวลานานพอที่จะมีอิทธิพลต่อสังคมฟิลิปปินส์ อิทธิพลทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่รับมาจากสเปนที่ปลูกฝังอยู่ในชีวิตจิตใจของชาวฟิลิปปินส์ก็คือ ความใกล้ชิดกันในระหว่างเครือญาติ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูง การอุปถัมภ์ค้ำชูกัน และการสำนึกในบุญคุณ ค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้ถูกอบรมมาในทุกครอบครัว จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ทุกคนต้องปฏิบัติ จากค่านิยมเหล่านี้เองที่ทำให้ในบางครั้งมีการช่วยเหลือกันโดยมิได้คำนึงถึงความถูกต้อง ก่อให้เกิดการคอร์รัปชันและการกระทำที่ไม่ถูกต้องเพื่อช่วยเหลือพรรคพวกของตัวเอง

นอกจากค่านิยมดังกล่าวแล้ว ศาสนาคริสต์ โรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติที่สเปนได้นำเข้ามาก็มีส่วนทำให้ระบบเครือญาติและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์ทุกคนจะมีญาติของพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ ที่เกิดจากพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งถือเป็นญาติของตัวเองด้วย

ส่วนอิทธิพลของสหรัฐฯ ซึ่งฟิลิปปินส์รับมากก็คือ ระบบการศึกษา ภาษา ระบบการเมืองการปกครอง ค่านิยมในการอุปโภคบริโภค และความทันสมัยต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบัน

แม้ฟิลิปปินส์จะรับอิทธิพลของทั้งสองประเทศมาแตกต่างกัน แต่ก็สามารถนำมาปรับใช้ในสังคมในแต่ละระดับ เช่นในระดับครอบครัวจะมีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแบบสเปน แต่ชีวิตภายนอกครอบครัวจะทันสมัยแบบอเมริกัน

การเป็นอาณานิคมของสเปนนั้น ฟิลิปปินส์ไม่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสเปน เพราะถูกปกครองอย่างกดขี่ข่มเหง จนทำให้เกิดขบวนการชาตินิยมต่อสู้สเปนขึ้น แต่ฟิลิปปินส์ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากสหรัฐฯ มาตลอด ตั้งแต่ตกเป็นเมืองขึ้นจนกระทั่งได้รับเอกราชมาถึงปัจจุบัน ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจที่สหรัฐฯ ให้นั้น ช่วยให้ฟิลิปปินส์พัฒนาประเทศให้ทันสมัยได้จนกระทั่งได้ชื่อว่าเป็น**ชาวตะวันตกในเอเชีย** แต่เศรษฐกิจก็ต้องล้มละลายเพราะการบริหารผิดพลาดและการคอร์รัปชันของรัฐบาลมาร์กอสนั่นเอง

จากความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจที่สหรัฐฯ ให้กับฟิลิปปินส์ ทำให้ฟิลิปปินส์มีนโยบายต่างประเทศที่เข้าข้างสหรัฐฯ มาตลอด และมีความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ กันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ได้อนุญาตให้สหรัฐฯ เข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศได้เพื่อแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคงและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ แต่ถึงอย่างไรก็ตามฟิลิปปินส์ก็มีนโยบายสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะในปัจจุบันเพราะความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ เพียงฝ่ายเดียวไม่เพียงพอกับการฟื้นฟูประเทศได้

ในส่วนของอิทธิพลทางด้านการเมือง การปกครอง ที่รับมาจากสหรัฐฯ เช่น รัฐธรรมนูญแบบสหรัฐฯ ระบบพรรคการเมืองสองพรรค ระบบการเลือกตั้ง ระบบการปกครองท้องถิ่นนั้นถูกยกเลิกในสมัยมาร์กอส เมื่อมาร์กอสใช้ปัจจัย

ความเสื่อมโทรมทางสังคม เศรษฐกิจการเมือง เป็นข้ออ้างในการประกาศกฎอัยการศึกเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไว้ ตั้งแต่นั้นมามาร์กอสใช้พรรคพวกของตัวเองเข้ามาดำเนินกิจการและเข้ามาบริหารประเทศในตำแหน่งต่าง ๆ ทำให้ประเทศต้องเป็นหนี้ต่างชาติจนถึงกับเกิดภาวะล้มละลาย นอกจากนี้ยังกดดันประชาชนไม่ให้เห็นแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ประกอบกับได้เกิดการสังหารอดิตุภูมิสมาชิกและผู้นำพรรคการเมืองฝ่ายค้าน จึงทำให้เกิดพลังประชาชนที่ไม่ใช้ความรุนแรง โค่นล้มมาร์กอสลงในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๖ จึงเป็นอันสิ้นสุดอำนาจเผด็จการของมาร์กอส ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงได้กลับมาสู่ประเทศฟิลิปปินส์อีกครั้งในสมัยอากิโน

จากการมีระบบการเมืองการปกครองระบบประชาธิปไตยแบบสหรัฐฯ มาตั้งแต่ได้รับเอกราช ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ได้รับแนวความคิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ทำให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาอย่างมากมายเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ต่าง ๆ กลุ่มเหล่านี้มีทั้งกลุ่มที่มีเครือข่ายอยู่ในพรรคการเมือง และกลุ่มที่อยู่นอกสังกัดพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ถูกกดดันไม่ให้มีการแสดงออกในช่วงที่มาร์กอสปกครองระบบเผด็จการ แต่กลับมามีบทบาทอีกครั้งในช่วงที่ เบนิกโน อากีโน ถูกฆาตกรรม และมีบทบาทมาจนถึงปัจจุบัน การมีกลุ่มผลประโยชน์หลาย ๆ กลุ่มนี้เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการได้รับฟังปัญหาและหาหนทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่เป็นผลเสีย ถ้าหากกลุ่มเหล่านี้ก่อความไม่สงบขึ้น เช่น กลุ่มทหาร กลุ่มคอมมิวนิสต์ กลุ่มมุสลิมแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ และกลุ่มบิรวารของมาร์กอส เป็นต้น

จากการปกครองของอากิโน (๑๙๘๖-๓๐ มิถุนายน ๑๙๙๒) นั้น มีปัญหารอบด้านทั้ง การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้เพราะมาร์กอสได้สร้างปัญหาเหล่านี้ไว้มากมายเกินกว่าที่อากิโนจะแก้ไขได้ในระยะอันสั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามนางก็ได้ฟื้นฟูประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์กลับมาอีกครั้งหนึ่ง ส่วนปัจจัยที่จะบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลหลังสมัยอากิโนนั้นคือ

๑. ปัญหาคอมมิวนิสต์ ปัญหานี้จะมีอยู่ตลอดไปในสังคมฟิลิปปินส์ ตราบเท่าที่รัฐบาลยังไม่สามารถปฏิรูปที่ดินได้สำเร็จ เพราะเรื่องนี้เป็นจุดประสงค์หลักของกลุ่ม ปัจจุบันรัฐบาลได้ใช้ยุทธวิธีปราบปรามในชนบทได้สำเร็จ แต่ปัญหาก็คือ คอมมิวนิสต์ได้เปลี่ยนยุทธวิธีจากชนบทมาสู่เมือง ด้วยการทำร้ายผู้นำฝ่ายรัฐบาลและเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ ที่ช่วยเหลือฟิลิปปินส์อยู่

๒. ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหานี้ยังคงมีอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์ตลอดไป ตราบเท่าที่ชนชั้นสูงในฟิลิปปินส์ยังมีอิทธิพลและมีสิทธิพิเศษต่างๆ นอกจากนี้ ค่านิยมที่ถูกกล่อมเกลามาจากครอบครัวที่ให้การช่วยเหลืออุปถัมภ์ญาติพี่น้อง มิตรสหาย ก็มีสวนช่วยให้การคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้น หากเป็นการช่วยเหลือในทางที่ผิดอย่างกรณีของมาร์กอสและอิมeldaที่นำเงินออกนอกประเทศเพื่อตัวเอง และญาติพี่น้องบริวารเพราะมีอิทธิพลทางการเมืองแล้วทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติมหาศาล และปัญหานี้ยังคงมีอยู่ต่อไป

๓. ปัญหากลุ่มมุสลิมดินแดนภาคใต้ (Moro National Liberation Front-MNLF) ซึ่งปฏิบัติการอยู่ใน ๑๓ จังหวัดภาคใต้ มีฐานใหญ่อยู่ที่มินดาเนา กลุ่มนี้ต้องการแบ่งแยกดินแดนทางภาคใต้ออกเป็นอิสระ แต่ประชาชนที่ไม่ใช่มุสลิมไม่ยอมแยกออกจากการควบคุมของรัฐบาล จึงยังไม่ดำเนินการแต่อย่างใด ทำให้ชาวมุสลิมบางส่วนไม่พอใจมาก จึงมีการประท้วงและก่อกวนรัฐบาลอยู่เนืองๆ ทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลสั่นคลอน และปัญหานี้จะมีอยู่ตลอดไป เช่นกันไม่ว่ารัฐบาลใด ถ้าหากรัฐบาลยังไม่ให้ดินแดนแถบนี้เป็นอิสระ

๔. ปัญหาบริวารของมาร์กอส ปัญหานี้เป็นปัญหาหนักของรัฐบาล เพราะมาร์กอสได้สร้างบริวารไว้มากมายตลอดระยะเวลาที่ปกครองประเทศมาเป็นเวลา ๒๐ ปี ยากต่อการถอนรากถอนโคน กลุ่มบริวารของมาร์กอสเหล่านี้ได้แก่ ญาติพี่น้องของมาร์กอส เพื่อนสนิท กลุ่มธุรกิจเอกชน กลุ่มทหาร กลุ่มบารังไก และกลุ่มที่อยู่ในพรรคการเมืองเดิมของมาร์กอส กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้คุมเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศตลอดเวลาที่มาร์กอสบริหารประเทศ เมื่อนางอากีโน

ปกครองประเทศ ก็ได้พยายามปลดบริวารของมาร์กอสที่มีบทบาทในทางการเมืองและเศรษฐกิจออกเป็นจำนวนมาก ทำให้พวกนี้เสียผลประโยชน์เป็นอย่างมาก จึงได้ทำการประท้วงและก่อกวนรัฐบาลด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลพอสมควร รัฐบาลใหม่ก็จะต้องเผชิญกับปัญหานี้ต่อไป นอกจากนี้จะถอนธุรกิจของกลุ่มมาร์กอสออกไป

๕. ปัญหานี้สินระหว่างประเทศ ปัญหานี้เป็นปัญหาที่หนักที่สุดของประเทศ เพราะรัฐบาลฟิลิปปินส์เป็นหนี้ธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ จนต้องทำให้ทั้งสองสถาบันไม่อนุญาตให้กู้เงินอีกจนกว่าจะใช้หนี้ได้ในระดับหนึ่งในสมัยอากิโน ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากรัฐบาลมาร์กอสและมาสร้างปัญหาหนักให้กับรัฐบาลอากิโน การที่ฟิลิปปินส์เป็นหนี้มากมายเช่นนี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทำให้การพัฒนาล่าช้าลงมาก แทนที่จะพัฒนารุดหน้าไปไกลกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน เพราะประเทศฟิลิปปินส์เคยมีความเจริญและพัฒนาสูงสุดในบรรดาประเทศกลุ่มอาเซียนด้วยกันเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว แต่ความเจริญต่าง ๆ ต้องถูกทำลายลงอย่างน่าเสียดายด้วยการบริหารที่ผิดเป้าหมายและมีการคอร์รัปชันซึ่งเกิดจากกลุ่มผู้นำเองด้วย ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาหนักมากของรัฐบาลใหม่

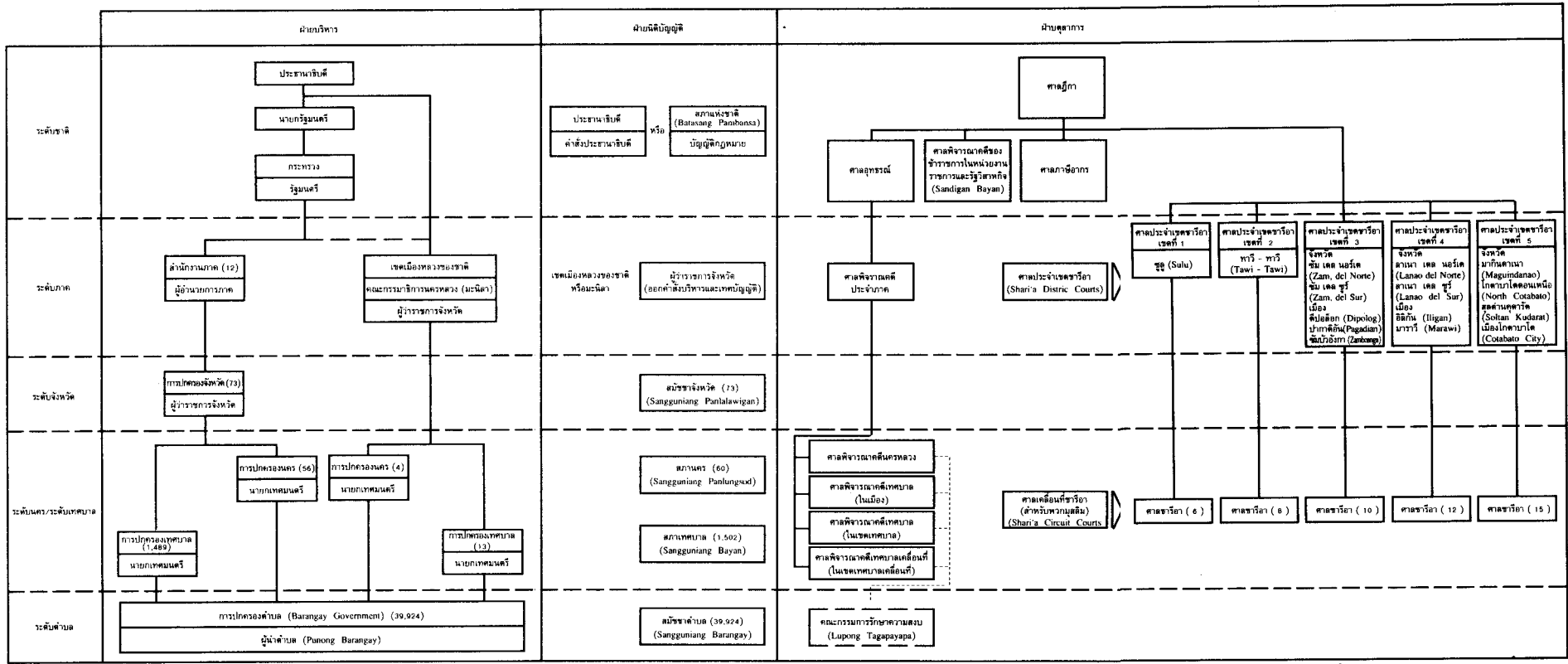
๖. ปัญหาความขัดแย้งในรัฐบาล รัฐบาลปัจจุบันมีความขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มของบริวารของมาร์กอสคือ ซาลวาดอร์ ลอเรล ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ ทหารกลุ่มแรม (RAM) ฝ่ายหนึ่ง กับกลุ่มของอากิโนเองอีกฝ่ายหนึ่ง ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจของประเทศ ทำให้เป็นอุปสรรคในการบริหารประเทศของอากิโนและสถานภาพของรัฐบาลคลอนแคลน แต่ถึงแม้รัฐบาลใหม่ต่อจากรัฐบาลอากิโนจะมาบริหารในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ ก็ตาม ก็ยังต้องเผชิญกับปัญหานี้หากรัฐบาลชุดนี้ซึ่งเป็นฝ่ายอากิโนมีความขัดแย้งกับกลุ่มดังกล่าวนี้

๗. ปัญหากลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ กลุ่มผลประโยชน์ในฟิลิปปินส์นอก

เหนือจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ และกลุ่มของ มาร์กอสดังกล่าวแล้วข้างต้น ยังมีกลุ่มอื่นอีกมากมายที่ต้องการเรียกร้อง ความต้องการเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม แต่ถ้าหากรัฐบาลไม่สามารถสนองความต้องการ ของทุกกลุ่มได้ จะทำให้บางกลุ่ม เช่น กลุ่มแรงงาน และกลุ่มนักศึกษา ไม่พอใจต่อนโยบายของรัฐบาล อาจจะทำก่อการประท้วงและเดินขบวนกันขึ้นและทำให้ รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพได้หากผู้นำอ่อนแอ แต่รัฐบาลรามอสก็ได้พยายาม ประนีประนอมกับกลุ่มเหล่านี้อยู่

ปัญหาต่าง ๆ ในฟิลิปปินส์ดังกล่าวแล้ว เป็นปัญหาที่ฟิลิปปินส์จะต้อง เผชิญอยู่ต่อไปไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลใด แต่ความรุนแรงและความอ่อนคลายของ ปัญหาข่มขืนอยู่กับยุทธวิธีของผู้นำประเทศและการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนั้น ฟีเดล รามอส ได้ใช้กลยุทธ์แก้อยู่

ภาคผนวก ก.
 โครงสร้างการปกครองของประเทศฟิลิปปินส์
 ในสมัยมาร์กอส

ที่มา : Ateneo Law Journal, 27, 2 (March 1983).
 หมายเหตุ : ตัวหนาในวงเล็บ หมายถึง จำนวนหน่วยงาน

ภาคผนวก ข.
ประธานาธิบดีประเทศฟิลิปปินส์

EMILIO AQUINALDO (เอมีลิโอ อากีนาลโด)
(ค.ศ. ๑๘๙๙-๑๙๐๑)

เป็นประธานาธิบดีคนแรกในสมัยที่สเปนครอบครอง จบการศึกษา ระดับมัธยมในมะนิลาสนใจภูมิศาสตร์มาก ชอบท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ชอบพบปะสังสรรค์กับผู้คนหลายระดับ ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าบาร์ังไก (หมู่บ้าน) ของคาวิต (Kawit) บิดาและพี่ชายเคยเป็นหัวหน้าบาร์ังไกมาก่อน หลังจากที่ บิดาเสียชีวิตเขาก็ช่วยมารดาบริหารไร่อ้อยของครอบครัว ในขณะที่เขาทำงานเขา ได้ท่องเที่ยวไปทั่วฟิลิปปินส์ ทำให้เขาทราบความต้องการและปัญหาของชาว ฟิลิปปินส์ ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๘๙๕ เขาได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าเทศบาล คาวิต ในปี ค.ศ. ๑๘๙๕ ได้ร่วมในขบวนการคาติปูนันต่อต้านสเปน ซึ่งมีอังเดร โบนิฟาซซิโอ (Andres Bonifacio) เป็นผู้ก่อตั้ง

ในปี ค.ศ. ๑๘๙๗ เขาได้เป็นหัวหน้าขบวนการคาติปูนัน หลังจากที่อังเดร โบนิฟาซซิโอถูกประหารชีวิต เขาได้ดำเนินการต่อต้านสเปนจนสเปนต้องทำ การปราบปราม และให้เขาลี้ภัยไปอยู่ฮ่องกง โดยสเปนสัญญาว่าจะยินยอมชดใช้ เงินให้พวกก่อการกบฏเป็นเงิน ๘๐๐,๐๐๐ เปโซ ชดใช้ค่าเสียหายฝ่ายพลเรือน ๘๐๐,๐๐๐ เปโซ และรัฐบาลสเปนสัญญาจะปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้นในระหว่างที่อยู่ใน

ฮ่องกง อากีนาโล ได้ใช้เงินที่สเปนให้ซื้ออาวุธมาสะสมเพื่อต่อสู้กับสเปนต่อไปรวมทั้งพิมพ์หนังสือและบทความต่อต้านสเปนด้วย ในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๙๘ สหรัฐฯ ประกาศสงครามกับสเปน ในช่วงนี้ อากีนาโล ได้กลับเข้ามาในฟิลิปปินส์อีกครั้ง และประกาศอิสรภาพให้กับฟิลิปปินส์ในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๙๘ ที่คาวิต โดยมีประชาชนที่ร่วมขบวนการเลือกเขาเป็นประธานาธิบดี วันที่ ๔ กันยายน ค.ศ. ๑๘๙๘ ได้ประชุมรัฐสภาที่มาโลโลส จังหวัดบูลาคาน เพื่อให้สภายอมรับ การประกาศเอกราชของฟิลิปปินส์และแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งร่างไว้แล้ว ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๙๘ โดยสนธิสัญญาปารีส สเปนยอมยกฟิลิปปินส์ให้สหรัฐฯ เขาได้ต่อต้านสหรัฐฯ อยู่ระยะหนึ่งในที่สุดก็ถูกสหรัฐฯ จับได้และยอมแพ้ต่อสหรัฐฯ ในวันที่ ๑ เมษายน ค.ศ. ๑๙๐๑ เป็นการสิ้นสุดการเป็นประธานาธิบดีของเขา

MANUEL LUIS QUEZON (มานูเอล หลุยส์ เกซอน) (ค.ศ. ๑๙๓๕-๑๙๔๕)

เป็นประธานาธิบดีในเครือจักรภพของสหรัฐฯคนแรก เป็นเพื่อนสนิทของ ดักลาส เมคอาร์เทอร์ (Douglas McArthur) เกิดที่ตำบลบาลอร์ (Baler) จังหวัดไตบัส (Taybas) (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองเกซอน-Quezon) บิดามารดาเป็นลูกครึ่งสเปน บิดาเคยรับราชการทหารในสมัยที่สเปนเข้าครอบครอง ก่อนที่จะมาเป็นครู มารดาเป็นครูในโรงเรียนแห่งหนึ่ง เขาศึกษาภาษาสเปนอย่างแตกฉานกับมารดาที่บ้าน เข้าศึกษาที่วิทยาลัย San Juan de Letran College ซึ่งเป็นวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของพวกคาทอลิก ในระหว่างศึกษาที่วิทยาลัยแห่งนี้ เขาต้องหาเงินเรียนเองเพราะบิดามารดาไม่มีเงินที่จะส่งให้เรียน เป็นนักเรียนที่เรียนเก่งมาก จบปริญญาตรีเพียงอายุ ๑๖ ปี หลังจากนั้นก็เขาศึกษาวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยซานโต โทมัส (Santo Tomas) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่สเปนได้ก่อตั้งขึ้น เขาได้รับทุนการศึกษาตลอดมาเนื่องจากเรียนเก่งมาก เมื่อจบปริญญาทางกฎหมายแล้ว ได้สอบเป็นเนติบัณฑิตในปี ค.ศ. ๑๙๐๓ และได้

เข้าทำงานที่สำนักงานกฎหมายของฟรานซิสโก ออร์ติกัส (Francisco Ortigas) ในระหว่างนี้เขาได้พิจารณาคดีสำคัญหลายคดีด้วยกัน ในระหว่างที่สหรัฐฯตั้ง คณะกรรมาธิการฟิลิปปินส์ ซึ่งประกอบด้วยชาวอเมริกันและฟิลิปปินส์นั้นเขาได้รับเลือกเข้าไปเป็นกรรมาธิการด้วยเพื่อทำหน้าที่ในการร่างกฎหมายต่างๆ เมื่อสหรัฐฯได้ตั้งสภาฟิลิปปินส์แล้ว เขาได้รับเลือกเป็นประธานของสภาสูง โดยมีเพื่อนสนิทคือ เซอร์เกโอ ออสเมย่า (Sergio Osmeña) สนับสนุนการทำงานของเขาตลอดเวลาทั้งสองท่านได้เรียกร้องให้สหรัฐฯ ให้อิสระภาพแก่ฟิลิปปินส์ ในระหว่างที่เขาอยู่ในสภาของฟิลิปปินส์นั้น ได้เดินทางไปสหรัฐฯบ่อยครั้งเพื่อเจรจากับสหรัฐฯ ในระหว่างที่พำนักอยู่ที่สหรัฐฯ เขาก็ได้ศึกษาภาษาอังกฤษอย่างแตกฉานด้วย เมื่อสหรัฐฯได้มีการเลือกตั้งครั้งแรกในฟิลิปปินส์ เขาได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีและ เซอร์เกโอ ออสเมย่า เป็นรองประธานาธิบดี เขาได้รับเลือกสองสมัย ครั้งที่สองสิ้นสุดวาระเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๓ หลังจากนั้นเขาป่วยและเสียชีวิตที่สหรัฐฯ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๔

JOSE P. LAUREL (โฮเซ ลอเรล)

(ค.ศ. ๑๙๔๓-๑๙๔๕)

เป็นประธานาธิบดีหุ่นในสมัยที่ญี่ปุ่นบุกฟิลิปปินส์ เกิดที่บาดังกัส เป็นบุตรของโซเตโร ลอเรล (Sotero Lorel) ซึ่งเป็นลูกครึ่งสเปนและจาโคบการ์เซีย ลอเรล (Jacoba Garcia Laurel) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่บาดังกัส เข้ามาศึกษาในมะนิลาในปีค.ศ. ๑๙๐๓ หลังจากจบปริญญาตรีแล้ว ได้สอบเข้าเรียนกฎหมายที่มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) เมื่อสอบเนติบัณฑิตได้แล้วเขาได้รับราชการในฐานะนักกฎหมายแทนที่จะเข้าทำงานในสำนักงานกฎหมายเอกชน เขาได้รับเลือกเป็นสมาชิกของสภาจังหวัดเมื่ออายุได้ ๓๕ ปี ในขณะที่รับราชการอยู่นี้เขาก็ได้เรียนต่อที่ เอสคูเอลา เดอเรโช (Escuela de Derecho) และได้รับปริญญาเอกทางกฎหมายจากสถาบันนี้ ในปีค.ศ. ๑๙๑๘ เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาสเปนมากเพราะได้รับฝึกฝนมาจากสถาบันแห่งนี้ด้วย ในปี

ค.ศ. ๑๙๒๓ เขาได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ปี ค.ศ. ๑๙๒๕ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาสูง ปีค.ศ. ๑๙๓๔ ได้ร่วมอยู่ในคณะกรรมการเพื่อประกาศเอกราชของฟิลิปปินส์ ซึ่งจัดตั้งโดยสหรัฐฯ ทำหน้าที่พิจารณากฎหมายต่าง ๆ ในการเตรียมที่จะให้ฟิลิปปินส์เป็นเอกราช เขาได้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม ในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ เมื่อมานูเอล เกซอน เป็นประธานาธิบดี ในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดฟิลิปปินส์ รัฐบาลญี่ปุ่นได้ตั้งให้เขาเป็นหัวหน้าเตรียมการสำหรับการเป็นเอกราชของฟิลิปปินส์ เมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้ เขาถูกจับพร้อมกับบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมกับญี่ปุ่นขึ้น ในที่สุดสหรัฐฯ ก็ปล่อยบุคคลเหล่านี้เพราะถือว่าถูกญี่ปุ่นบังคับให้กระทำ

SERGIO OSMEÑA (เซอร์กิโอส ออสเมยา)

(ค.ศ. ๑๙๔๔ - ๑๙๕๖)

เป็นบุตรของ ฮัวนา ออสเมยา ยี ซุยโค (Juana Osmena y Suico) ซึ่งเป็นลูกครึ่งสเปน เกิดที่เมืองเซบู มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง มารดาทำธุรกิจขนมอบ เป็นผู้เคร่งศาสนาและมีวินัยสูง ในเยาว์วัยได้รับการศึกษาที่โรงเรียนเอกชนชื่อ Miguel Logarta และเข้าศึกษาชั้นมัธยมสอบได้ที่ ๑ ของโรงเรียนศาสนาชื่อ Seminary College of San Carlos ศึกษาปริญญาตรีที่วิทยาลัย San Juan de Letran จบการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนได้เป็นที่ ๒ ของห้อง หลังจากจบการศึกษาแล้ว เขาก็ได้ออกหนังสือพิมพ์ภาษาสเปนหลายฉบับด้วยกัน ทำงานเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์อยู่ระยะหนึ่งก็ได้สอบเรียนกฎหมายที่ มหาวิทยาลัย ซานโต โทมัส สอบได้เป็นที่ ๒ ของห้อง เมื่อสอบผ่านเนติบัณฑิตแล้วเขาก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าฝ่ายการคลังของเซบู เขาเป็นผู้นำที่อยู่ในคณะกรรมการเพื่อประกาศเอกราชของฟิลิปปินส์ เป็นผู้จัดพรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) ของฟิลิปปินส์ เมื่อมานูเอล เกซอนเป็นประธานาธิบดี เขาได้รับเลือกเป็นรองประธานาธิบดีและได้เป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๔๔ เมื่อเกซอนเสียชีวิต

MANUEL A. ROXAS (มานูเอล เอ. โรฮาส)

(ค.ศ. ๑๙๔๖ - ๑๙๔๘)

เป็นประธานาธิบดีคนแรกในช่วงที่ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากสหรัฐฯ ได้รับสมญานามเป็น **นักการทูตลั่นทอง** เพราะเจรจาขอเงินจากสหรัฐฯ ได้มากที่สุด เกิดที่จังหวัดคาปิซ (Capiz) ปัจจุบันชื่อเมืองโรฮาส (Roxas) เป็นบุตรของ จิราโด โรฮาส (Gerardo Roxas) และโรซารีโอ อาคุนา (Rosario Acuna) หลังจากจบการศึกษาที่บ้านเกิดแล้วได้เข้ามาศึกษาที่ Manila High School เมื่อจบปริญญาตรีแล้วเข้าเรียนกฎหมายที่มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) จบการศึกษาพร้อมด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง นอกจากนั้นยังสอบเนติบัณฑิตได้ที่หนึ่งของประเทศอีกด้วย เขาได้เข้าทำงานที่สำนักงานกฎหมายในมะนิลาพร้อมไปกับสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยหลายแห่งด้วยกัน ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด คาปิซ บ้านเกิดของเขา ในปี ค.ศ. ๑๙๒๒ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ในปี ค.ศ. ๑๙๒๓-๑๙๒๔ เขาเป็นหัวหน้าคณะผู้ทำงานพิเศษไปสหรัฐฯ เพื่อเจรจาเรื่องการเป็นอิสระภาพของฟิลิปปินส์และเจรจาขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจรวมทั้งการลงทุนในฟิลิปปินส์ด้วย ในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและได้เป็นประธานสภาเศรษฐกิจแห่งชาติในปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ ได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิกเขาสัมครับเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ โดยแข่งกับออสเมย่า และได้รับเลือกในปีนี้อเอง

ELPIDIO QUIRINO (เอลปิดิโอ กิริโน)

(ค.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๕๓)

เป็นประธานาธิบดีคนที่สองหลังจากฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากสหรัฐฯ แล้ว ได้รับสมญานามว่าเป็น **Father of Foreign Relations** เกิดทางเหนือของฟิลิปปินส์ที่ วิกัน (Vigan) จังหวัดอิโลโกล เป็นบุตรของมาริยาน กิริโน

(Mariano Quirino) ซึ่งเคยรับราชการในรัฐบาลสเปน และเกรโกริโอ ริเวรา (Gregorio Rivera) แห่งเมืองลา อุเนียน (La Union) ได้รับการศึกษาขั้นต้นจากโรงเรียนที่บ้านเกิด มีความชำนาญพิเศษในการวาดภาพตั้งแต่เด็ก วงการศึกษาในระดับมัธยมที่ Manila High School ในปี ค.ศ. ๑๙๑๑ ได้รับทุนรัฐบาลไปศึกษาปริญญาตรีที่สหรัฐฯ กลับมาทำงานที่กองตำรวจฟิลิปปินส์ หลังจากนั้นได้เข้าศึกษากฎหมายที่ มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) จบการศึกษาในปีค.ศ. ๑๙๑๕ และสอบผ่านเนติบัณฑิตในปีเดียวกัน เขาได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิกในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ เคยเป็นรัฐมนตรีการคลัง เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ เขาได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานาธิบดี ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ สมักรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีและได้รับเลือกคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น

RAMON MAGSAYSAY (รามอน แมกไซไซ)

(ค.ศ. ๑๙๕๓ - ๑๙๕๗)

เป็นประธานาธิบดีที่สหรัฐฯ นิยมชมชอบและไว้วางใจมากที่สุด ได้รับสมญานามว่าเป็น Lincoln of the Philippines เป็นที่รักของประชาชนและเข้ากับประชาชนทุกระดับ บิดา มารดา เป็นชาวพื้นเมืองแท้ เกิดที่เมืองซัมบาลอส (Zambales) บิดา มารดา เป็นครู หลังจกจบการศึกษาระดับมัธยมที่บ้านเกิดแล้วเขาได้สมัครสอบเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) แต่เรียนไม่จบเนื่องจากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ เขาจึงได้เปลี่ยนสาขามาเรียนทางด้านบัญชีและบริหาร ที่วิทยาลัย Jose Rizal College ได้ปริญญาตรีทางบัญชี และบริหารในปีค.ศ.๑๙๓๒ แม้จะจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วก็ตามเขาก็ชอบที่จะศึกษาด้วยตัวเองโดยเฉพาะการแก้เครื่องยนต์ เขาได้รับความไว้วางใจให้บริหารงานร้านค้าต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จหลายร้านด้วยกัน หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ

วุฒิสมาชิกในเวลาต่อมา และเป็นรัฐมนตรีกลาโหมสมัยกีรีโน ในช่วงที่เขาเป็นรัฐมนตรีกลาโหม งานชิ้นสำคัญของเขาคือได้ปรับปรุงกองทัพฟิลิปปินส์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นพร้อมๆ กับเพิ่มสวัสดิการให้พวกทหารด้วย ทำให้เขาเป็นที่รักของทหารมาก นอกจากนี้เขาได้ขอเงินจากสหรัฐฯ มาช่วยในโครงการปฏิรูปที่ดินและสร้างนิคมสร้างตนเอง เนื่องจากในช่วงนี้คอมมิวนิสต์ก่อความวุ่นวาย เขาได้ปฏิรูปที่ดินเพื่อให้คอมมิวนิสต์เหล่านั้นกลับใจมาอุปถัมภ์กับรัฐบาล ความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ มากทำให้เขาประสบความสำเร็จมาก จากการเป็นที่รักของประชาชนนี้เอง ทำให้เขาได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีในสมัยต่อมา ในขณะที่เขาสมัครรับเลือกตั้งนั้น สหรัฐฯ ได้ตั้งหน่วยอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งชื่อนัมเฟรล (NAMFREL) เพื่อให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรม เพราะในช่วงนั้นได้ข่าวว่ากีรีโนจะสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งและจะมีการโกงคะแนนการเลือกตั้ง สหรัฐฯ ต้องการให้แมกไซไซได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี จึงได้ตั้งหน่วยนัมเฟรลขึ้น ปรากฏว่าแมกไซไซได้รับการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น ในช่วงที่เขาเป็นประธานาธิบดีได้มีการก่อตั้ง ซีโต (SEATO) ซึ่งเป็นองค์การต่อต้านคอมมิวนิสต์ขึ้นด้วย ฟิลิปปินส์ยุคนี้เปรียบเสมือน เป็น ยุคทองของฟิลิปปินส์ เพราะได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจากสหรัฐฯ มากกว่าสมัยใด ๆ ในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ เขาประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตกเสียชีวิตในวันที่ ๑๗ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ ซึ่งสร้างความอาลัยให้แก่ประชาชนเป็นอันมาก

CARLOS P. GARCIA (คาร์ลอส พี. การ์เซีย)

(ค.ศ. ๑๙๕๗-๑๙๖๑)

เป็นประธานาธิบดีที่ใจเย็นที่สุด ไม่สนใจการเมืองมากนัก เกิดที่เมืองโบโฮล (Bohol) เป็นบุตรของโพลีครोनियो การ์เซีย (Policronio Garcia) ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีเมือง โบโฮล และอัมโบรเซีย โปเลสตีโค (Ambrosia

Polestico) เรียนจบระดับมัธยมที่โรงเรียนในเซบู จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ Silliman University และศึกษากฎหมายที่ Philippine Law School ในมะนิลา หลังจากสอบผ่านเนติบัณฑิตแล้วได้เข้าทำงานในสำนักงานทนายความและสอนกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสมาชิกตามลำดับ เขาเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ และรองประธานาธิบดีสมัยแมกไซไซ ในระหว่างนี้เขาได้เดินทางไปประชุมที่สหประชาชาติ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นตัวแทนของประเทศฟิลิปปินส์ไปประชุมเกี่ยวกับซีโดที่มะนิลา ปากีสถาน และออสเตรเลีย เมื่อแมกไซไซเสียชีวิตเขาได้เป็นประธานาธิบดีโดยตำแหน่ง จนกระทั่งหมดวาระในปี ค.ศ. ๑๙๖๑

DIOSDADO MACAPAGAL (ดิออสดาโต มาคาปากัล) (ค.ศ. ๑๙๖๑-๑๙๖๕)

เคยเป็นรองประธานาธิบดีสมัยกาเซีย เกิดที่หมู่บ้านซาน นิโกลาส (San Nicolas) บิดาชื่อ อูร์บาโน มาคาปากัล (Urbano Macapagal) และมารดาชื่อ โรมานา ปังกัน (Romana Pangan) ซึ่งเป็นชาวนาที่ยากจน บิดามารดาหย่ากันตั้งแต่มาคาปากัลยังเล็ก เขาจบการศึกษาระดับมัธยมที่บ้านเกิด หาเงินเลี้ยงชีพด้วยตัวเอง ในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ เขาสอบได้ทุนเรียนที่ Philippine Law School และได้ย้ายมาเรียนที่ มหาวิทยาลัย ซานโต โทมัส จบการศึกษาปริญญาทางกฎหมายด้วยคะแนนสูงสุดในห้องและสอบได้เนติบัณฑิต เป็นสมาชิกสภาล่างและวุฒิสมาชิก ในขณะที่เขาเป็นรองประธานาธิบดีในสมัยกีรีโน เขาได้เดินทางไปสหรัฐฯ ในนามของรัฐบาลหลายครั้งเพื่อดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศของสหรัฐฯ ในขณะที่เขาเป็นประธานาธิบดี เขาเป็นผู้บุกเบิกให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณและสวัสดิการให้แก่มหาวิทยาลัยของรัฐ คือ มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) ทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาคณะเกษตรกรรมที่ ลอส บายอส (Los Banos) ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วย

FERDINAND E. MARCOS (เฟอร์ดินาน อี. มาร์กอส) (ค.ศ. ๑๙๖๕-๑๙๘๖)

เป็นประธานาธิบดีคนที่ ๖ ของประเทศฟิลิปปินส์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๑๗ ในอิโลโกส นอร์เท โดยเชื้อสายทางบิดาและมารดาแล้วตระกูลของมาร์กอสเป็นพวกอิโลกาโน ซึ่งเป็นเผ่าหนึ่งที่อยู่ทางเหนือของฟิลิปปินส์ที่ได้ชื่อว่าเป็นเผ่าที่ขยันและสะอาดที่สุด บิดาชื่อ มาริยาโน อาร์ มาร์กอส (Mariano R. Marcos) เป็นนักการศึกษาและนักการเมืองที่มีชื่อในท้องถิ่น ส่วนมารดาชื่อ โจเซฟา เอดราลิน (Josefa Edralin) เป็นบุตร媳ของผู้ถือครองที่ดินที่ร่ำรวยที่สุดในท้องถิ่น มีอาชีพเป็นครู บิดานับถือศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก ส่วนมารดานับถือศาสนาคริสต์โปรเตสแตนต์ นิกาย อากลิป (Aglipay) ซึ่งเป็นนิกายหนึ่งของฟิลิปปินส์ที่จัดตั้งโดย เกรโกริโอ อากลิป (Gregorio Aglipay)

มาร์กอสเป็นบุตรคนโตในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ถูกอบรมมาให้อดทนต่อสู้ช่วยเหลือตัวเองและให้เอาชนะคู่แข่งต่อสู้ทุกวิถีทางถ้าทำได้ เพราะฉะนั้นบิดาจึงส่งเสริมให้เขาได้รับความรู้ทุกแขนงวิชาเท่าที่จะทำได้ มาร์กอสได้รับการศึกษาจากมารดาจนกระทั่งอายุได้ ๘ ขวบ ในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ ในขณะที่บิดาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ครอบครัวได้ย้ายจากเมือง Sarrat ในอิโลโกส นอร์เท มาอยู่ในมะนิลา มาร์กอสได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนมัธยมของ มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) เป็นที่ทราบกันว่าเขาเป็นนักเรียนเหรียญทองของโรงเรียนได้คะแนนสูงสุดทุกวิชาและเก่งทุกด้าน ในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ เขาจบการศึกษาระดับมัธยมปลาย และได้ทุนศึกษาวิชากฎหมายที่ มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ หลังจากจบการศึกษาแล้วเขาสอบเป็นเนติบัณฑิตได้คะแนน ๙๘.๐๑ เปอร์เซนต์ เป็นที่หนึ่งของประเทศ การเรียนในมหาวิทยาลัยปีสุดท้ายทำให้เขามีปัญหาและล่าช้าลงเพราะเขาเป็นผู้ต้องหาคดีฆ่า จูลิโอ นาลุนดาซาน (Julio Nalundasan) ซึ่งเป็นศัตรูทางการเมืองของบิดาของเขา แต่เขาก็ใช้ความสามารถกว่าความให้ตัว

เองจนเอาตัวรอดมาได้ ชาวฟิลิปปินส์จึงเห็นเขาเป็นวีรบุรุษที่กล้าหาญคนหนึ่งของประเทศ

เมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพาอุบัติขึ้น มาร์กอสสมัครเข้าเป็นทหารได้รับยศเป็นร้อยโท ได้จัดตั้งหน่วยเสรีชน (Ang Mag Maharlika) สู้รบกับญี่ปุ่นจนเสร็จสิ้นสงครามและรอดชีวิตมาหลายครั้ง ด้วยความกล้าหาญในการรบนี้เอง เขาจึงได้รับเหรียญอิสริยาภรณ์ความกล้าหาญมากที่สุดของประเทศ คือได้ถึง ๒๗ เหรียญ นอกจากนี้หลังจากเสร็จสิ้นสงครามเขาได้เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการพลเรือนของกองทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์อีกด้วย

หลังจากเสร็จสิ้นสงครามแล้ว เขากลับไปยังบ้านเกิดและสร้างที่อยู่ใหม่ ให้มารดาและน้องสาวรวมทั้งดูแลกิจการทุกอย่างของตระกูล เนื่องจากบิดาถูกญี่ปุ่นยิงเสียชีวิตในระหว่างสงคราม มาร์กอสพยายามเล่นการเมืองเจริญรอยตามบิดา โดยในระยะแรกได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่บ้านเกิดของเขา และเขาก็ได้รับเลือกตั้งถึง ๒ ครั้ง คือในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ และ ๑๙๕๗ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขาเป็นคนสำคัญในการร่างกฎหมายของรัฐสภา นอกจากนั้นเขายังเป็นกุญแจสำคัญในคณะกรรมการต่าง ๆ ของรัฐสภาจนเขาได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดีเด่น เขาได้รับตำแหน่งรองประธานาธิบดีฝ่ายบริการในปี ค.ศ. ๑๙๕๔-๑๙๖๑ หัวหน้าพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ปี ค.ศ. ๑๙๖๑-๑๙๖๔ นอกจากนี้ยังเป็นตัวแทนของประเทศฟิลิปปินส์ในสหประชาชาติในปี ค.ศ. ๑๙๕๔, ๑๙๖๐, ๑๙๖๑ และ ๑๙๖๒

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ เขาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาและได้รับเลือกตั้ง ตำแหน่งวุฒิสภานี้เองที่เป็นบันไดของเขาก้าวไปสู่การเป็นประธานาธิบดีเพราะประธานาธิบดีทุกคนของฟิลิปปินส์จะต้องผ่านการเป็นสมาชิกวุฒิสภามาก่อน เพราะถือว่าเป็นตำแหน่งที่สูงและมีเกียรติมาก หลังจากที่ได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้วเขาวางแผนจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในนามพรรคเสรีนิยม ในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ โดยมีข้อตกลงกับประธานาธิบดีมาคาปาเกิล

ว่า มาคาปากัลจะไม่สมัครรับเลือกตั้งอีกเป็นครั้งที่สอง เพื่อเปิดโอกาสให้ มาร์กอสสมัคร แต่เหตุการณ์กลับตรงกันข้าม เพราะมาคาปากัลประกาศว่าจะสมัครเลือกตั้งอีกเป็นครั้งที่สอง สร้างความขมขื่นให้มาร์กอสมาก ด้วยเหตุนี้เอง มาร์กอสได้ลาออกจากหัวหน้าพรรคเสรีนิยมและหันมาร่วมกับพรรคฝ่ายตรงข้าม คือ พรรคชาตินิยม (Nacionalista) ซึ่งเสนอตัวเขาเป็นผู้แข่งขันสมัครรับเลือกตั้งคู่กับมาคาปากัล การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการหาเสียงที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เพราะทั้งสองฝ่ายก็ทุ่มเทกำลังเงินมากพอสมควร รวมทั้งพยายามจี้จุดอ่อนของ แต่ละฝ่ายเพื่อให้ได้คะแนนนิยม ในที่สุดมาร์กอสได้รับชัยชนะเหนือมาคาปากัล และได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๖๕ ในช่วงแรกของการดำรงตำแหน่ง เขาได้สร้างความประทับใจให้กับประชาชนด้วยการลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ปรามปรามคอมมิวนิสต์ ปฏิรูปที่ดินและทำการค้ากับต่างประเทศมากกว่าเดิม โดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกา เขาได้ขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหารเพิ่มขึ้น ประธานาธิบดีสหรัฐฯในขณะนั้นคือ ลินคอล์น บี . จอห์นสัน ได้ให้ความช่วยเหลือตามที่มาร์กอสขอ โดยทั้งสองได้เซ็นข้อตกลงระหว่างสองประเทศว่า ฟิลิปปินส์จะลดระยะเวลาสัญญาเช่าฐานทัพจาก ๙๙ ปีเป็น ๒๕ ปี และสหรัฐฯ จะช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทหารต่อไป นอกจากนี้เขายังมีบทบาทในการเป็นตัวตั้งตัวตักจัดประชุม ๗ ชาติ เพื่อลงนามป้องกันเวียดนามใต้ขึ้น ประกอบด้วย ผู้นำประเทศไทย เกาหลีใต้ เวียดนามใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ และสหรัฐอเมริกา ชาติทั้งหมดได้เซ็นสัญญาในปฏิญญาร่วมกันในการรักษา อีสรภาพและความสงบรวมทั้งความก้าวหน้าในเอเชียและแปซิฟิก ความสามารถในการชักจูงผู้นำต่าง ๆ ในการเซ็นสัญญาในประกาศปฏิญญาร่วมกันนี้เป็นที่เลื่องลือกันทั่วโลก

ในด้านชีวิตครอบครัว มาร์กอสได้แต่งงานกับ อีเมลดา โรมัวลเดซ (Imelda Romualdez) จากเมืองตักโลบัน (Tacloban) ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ อีเมลดาได้รับตำแหน่งนางงามฟิลิปปินส์ในปีเดียวกันนี้ก่อนที่จะแต่งงานกับ

มาร์กอส อีเมลดาเป็นผู้หาเสียงตัวสำคัญให้กับมาร์กอสในคราวที่สมักรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี รวมทั้งยังช่วยสามีในทางการเมืองหลายด้านด้วยกัน มาร์กอสและอีเมลดามีบุตรด้วยกัน ๓ คน คือ มาเรีย อีเมลดา อาร์ (Maria Imelda R.) เฟอร์ดินาน อาร์ (Ferdinand R.) และ มาเรีย วิคตอเรีย ไอรีน (Maria Victoria Irene) ทั้ง ๓ คน ได้รับการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาทั้งสิ้น

การดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของมาร์กอสในช่วง ๔ ปีแรกสร้างความพอใจให้กับประชาชนมาก เมื่อครบวาระ ๔ ปี เขาก็ได้สมักรับเลือกตั้งอีกครั้งเป็นครั้งที่สอง และได้รับเลือกเช่นเคย ในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ ในครั้งนี้สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนมาก เพราะมีหลักฐานว่ามาร์กอสทุ่มเงินซื้อเสียงเป็นจำนวนมาก ประกอบกับในการเป็นประธานาธิบดีของเขาในครั้งที่สองนี้ เขาไม่ได้สร้างความประทับใจให้กับประชาชนเลย ประเทศมีสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเสื่อมโทรมมาก มาร์กอสตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ดี แต่เขาก็ต้องการจะเป็นประธานาธิบดีอีกเป็นสมัยที่สาม ซึ่งเขาจะสมักรับเลือกตั้งไม่ได้อีกเป็นครั้งที่สามตามรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุนี้เองเขาได้อ้างเหตุความปั่นป่วนในชาติประกาศกฎอัยการศึกในวันที่ ๒๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ ซึ่งถ้าไม่มีการประกาศกฎอัยการศึกในครั้งนี้แล้ว เบนิกโน อากีโน จะเป็นตัวเก็งสำคัญในการเป็นประธานาธิบดีคนต่อมา

การประกาศกฎอัยการศึกครั้งนี้ เขายังจะทำให้สังคมใหม่ของเขาดีขึ้นกว่าเดิม หลังจากเขาประกาศใช้กฎอัยการศึกไม่นาน เขาก็ออกหมายจับฝ่ายค้านทั้งหมดและห้ามประชาชนต่อต้านรัฐบาลโดยเด็ดขาด โดยถือว่าพวกนี้เป็นคอมมิวนิสต์ทั้งหมด ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ เขาได้ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ และออกกฎหมายให้สหภาพรังไก (สหภาพหมู่บ้าน) ที่มีสมาชิกซึ่งเขาได้เลือกไว้แล้ว ออกเสียงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จุดสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็คือ ให้มีการเปลี่ยนรูปรัฐบาลเป็นแบบรัฐสภานายกรัฐมนตรี (คือมาร์กอส) เป็นหัวหน้ารัฐบาล เพราะถ้ามีการเลือกตั้งหลังการยกเลิกกฎอัยการศึกแล้วเขาจะเป็น

หัวหน้ารัฐบาลในตำแหน่งประธานาธิบดีอีกไม่ได้เพราะเป็นมาแล้วสองสมัย แต่เขาจะเป็นหัวหน้ารัฐบาลในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. ๑๙๗๓ เขาเป็นหัวหน้ารัฐบาลในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามระบบรัฐสภา และได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ที่ให้ประธานาธิบดีคือตัวมาร์กอสเองคุมนายกรัฐมนตรีซึ่งเขาเลือกขึ้นเอง มาร์กอสได้ใช้ความเป็นนักกฎหมายของเขาพลิกแพลงรัฐธรรมนูญให้สนองความต้องการของการมีอำนาจของเขาตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้เองประชาชนในฟิลิปปินส์รวมทั้งสหรัฐอเมริกาซึ่งสนับสนุนฟิลิปปินส์มาตลอด ทนต่อสภาพการณ์นี้ไม่ได้จึงได้บีบบังคับให้มาร์กอสจัดการเลือกตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ซึ่งเป็นวาระสุดท้ายของมาร์กอส ในการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ ด้วยชัยชนะของพลังของประชาชนภายในประเทศและแรงสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา มาร์กอสได้สิ้นสุดอำนาจลงเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๖

CORAZON AQUINO (คอรากอน อากีโน)

(ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๙๒)

เป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของฟิลิปปินส์โดยไม่ได้ตั้งใจจะเป็น และเป็นประธานาธิบดีคนที่สองของฟิลิปปินส์ที่สามารถเปิดการเจรจาหยุดยิงกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เป็นผลสำเร็จ คนแรกที่เจรจาได้สำเร็จคือ รามอน แมกไซไซ เธอเกิดที่ดาลัค ภาคกลางของฟิลิปปินส์ เป็นบุตรคนที่ ๖ จาก ๘ คน ของครอบครัว มาจากตระกูลที่ร่ำรวยเป็นเจ้าของไร่อ้อย บิดาชื่อ โฮเซ โคฮวงโค (Jose Cojuangco) เป็นลูกครึ่งจีน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของดาลัค มารดาชื่อ เดเมเตรีย ซุมโลง (Demetria Sumulong) ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากนักการเมืองเก่าที่เคยเป็นวุฒิสมาชิกคือ ฮวน ซุมโลง (Juan Sumulong) ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้เพื่อเอกราชของฟิลิปปินส์ เคยได้รับการแต่งตั้งจากสหรัฐฯให้อยู่ในรัฐสภาฟิลิปปินส์ นางอากีโน เริ่มการศึกษาที่

St. Scholastica's College ซึ่งเป็นวิทยาลัยของคาทอลิก หลังจากจบโรงเรียนชั้นประถมแล้วได้ไปเรียนระดับมัธยมที่ Raven Hill Academy และ Notre Dame ในสหรัฐ จบการศึกษาทางอักษรศาสตร์เน้นภาษาฝรั่งเศสและคณิตศาสตร์ เมื่อกลับมาฟิลิปปินส์เธอได้สมัครเรียนกฎหมายในมะนิลา แต่ยังไม่ทันจบเธอได้แต่งงานกับ เบนิกโน อากีโน และเป็นแม่บ้านในเวลาต่อมา

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ เมื่อมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก สามีนางถูกจับและถูกจำคุกเป็นเวลา ๘ ปี เนื่องจากเป็นวุฒิสมาชิกพรรคฝ่ายตรงข้ามที่ต่อต้านมาร์กอสมาก ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ สามีนางได้ขออนุญาตรัฐบาลมาร์กอสไปผ่าตัดหัวใจที่สหรัฐ เธอและครอบครัวได้ไปพำนักอยู่สหรัฐจนกระทั่งสามีนางกลับฟิลิปปินส์และถูกฆาตกรรมในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ในปีนี้เองเธอและพรรคพวกเก่าของสามีนางได้รณรงค์ปลั่งประชาชนเพื่อโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอส และสำเร็จลงในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๖ หลังจากนั้นเธอได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี งานชิ้นสำคัญก็คือขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากสหรัฐ เปลี่ยนนโยบายของประเทศในเรื่องเกี่ยวกับฐานทัพสหรัฐ โดยพยายามทำข้อตกลงใหม่กับสหรัฐ ให้ฐานทัพออกไปจากฟิลิปปินส์โดยเร็วที่สุด แต่ฟิลิปปินส์ต้องได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากรัฐสหรัฐพอสมควร นอกจากนี้ยังได้เจรจายุติสัญญากับคอมมิวนิสต์และขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ชั่วคราวหนึ่งเพื่อลดความตึงเครียดภายในประเทศ ในการต่างประเทศเธอได้ปรับความสัมพันธ์กับต่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อหวังความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจนั่นเอง นางอยู่ในตำแหน่งจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๘๒

FIDEL RAMOS (ฟีเดล รามอส)

(มิถุนายน ๑๙๕๒ -)

ฟีเดล รามอส มาจากตระกูลของนักการเมือง บิดาเคยเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศของฟิลิปปินส์ยุคก่อนมาร์กอส พี่สาวคือ เลตติเซีย ซาฮานี

(Leticia Shahani) เป็นวุฒิสมาชิกมาหลายสมัย ได้รับการศึกษาทางการทหาร จากเวสต์พอยท์และเป็นที่ยอมรับกันในบรรดาชาวฟิลิปปินส์ว่าเธอเป็น "อเมริกัน บอย" เธอผูกพันกับสหรัฐฯมาก และสหรัฐฯ ให้ความเชื่อถือและนิยมชมชอบ เขามาก เป็นทหารที่ซื่อสัตย์ต่อรัฐธรรมนูญ ยอมรับอำนาจของพลเรือนอยู่เหนือ ทหาร เมื่อเธออยู่กับมาร์กอส ก็ยอมรับในอำนาจของมาร์กอสตามรัฐธรรมนูญ และมาในสมัยอากิโนก็ช่วยอากิโนปราบปรามกบฏถึง ๗ ครั้ง โดยมีได้ฉวยโอกาส ปฏิวัติเลย เพราะเธอถือว่าทหารมีหน้าที่ป้องกันประเทศไม่ควรจะปฏิวัติเพื่อหวัง อำนาจทางการเมือง และในระหว่างที่เธอเป็นทหารระดับนายพลและมีตำแหน่ง สูงนั้นเธอไม่เคยมีประวัติการคอร์รัปชัน และไม่เคยใช้ตำแหน่งแสวงหาความ ร่ำรวยให้กับตนเองหรือวงศ์ตระกูล ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๑๙๙๒ นี้ เธอได้ลาออกจากรัฐมนตรีกลาโหม มาสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรค ลากัส นัง เอ็ดซา - เอ็นยูซีดี (Lakas ng EDSA-NUCD) เมื่อเธอลงมาเล่นการเมือง เธอไม่ได้ใช้ตำแหน่งนายพลมาหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นแนวความคิดระบอบอเมริกัน เพราะไม่ถือว่าช่วยคนนายพลจะเอื้ออำนวยต่อภาพพจน์ทางการเมืองของเธอ แต่จะ กลับทำให้คะแนนนิยมตกต่ำลงไป รามอสได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นกลางและ นักธุรกิจเพราะเธอเหล่านั้นคิดว่า รามอสจะดึงเงินทุนเข้าประเทศได้มากเนื่องจาก มีประวัติการติดต่อกับสหรัฐฯ และต่างประเทศสูงมากโดยเฉพาะได้หวัน ซึ่งบิดา ของเธอเคยเป็นทูตอยู่เป็นเวลานาน

สำหรับนโยบายในการปกครองประเทศของเธอก็คือ

๑. ฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยรีบด่วน
๒. สนับสนุนการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
๓. ปรับความสัมพันธ์ต่างประเทศกับสหรัฐอเมริกาอย่างรีบด่วน
๔. แก้ปัญหาปฏิรูปที่ดิน
๕. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบการสื่อสารคมนาคม
๖. สนับสนุนการลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะกับสหรัฐฯ และประเทศ กลุ่มนิคส์

๗. ส่งเสริมความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับกลุ่มอาเซียน
๘. ส่งเสริมการค้าเสรีในกลุ่มอาเซียน

ภาคผนวก ค
ลำดับเหตุการณ์สำคัญในฟิลิปปินส์
(ค.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๙๒)

- ๖ กรกฎาคม ๑๙๘๖ กบฏภายใต้การนำของอาร์ตูโร โตเล็นติโน (Arturo Tolentino) ได้เข้ายึดโรงแรมมะนิลา และประกาศตัวเองเป็นประธานาธิบดีต่อจากมาร์กอส แต่ก็ถูกปราบปรามได้ภายใน ๒ วัน
- ๒๓ พฤศจิกายน ๑๙๘๖ รัฐบาลได้ปราบปรามการพยายามก่อรัฐประหารของฝ่ายบริหารของมาร์กอส ในครั้งนี้ ฮวน ปองเซ เอ็นริเล่ (Juan Ponce Enrile) ได้ถูกปลดออกจากคณะรัฐมนตรีในฐานะผู้สนับสนุนกบฏ
- ๒๗ มกราคม ๑๙๘๗ กบฏได้พยายามยึดหน่วยสื่อสารคมนาคมของรัฐบาลและได้ประกาศสนับสนุนมาร์กอสให้กลับเข้ามาเป็นประธานาธิบดี ในครั้งนี้ฝ่ายกบฏได้ยึดหน่วยสื่อสารคมนาคมไว้เป็นเวลา ๖๐ ชั่วโมง ในที่สุดรัฐบาลก็ปราบได้
- ๒ กุมภาพันธ์ ๑๙๘๖ หยั่งเสียงประชามติการยอมรับและไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

- ๓ กุมภาพันธ์ ๑๙๘๗ คณะกรรมการยังเสี่ยงประชามติประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยให้ระบบการปกครองเป็นระบบประธานาธิบดี นางอากีโนปกครองประเทศจนถึงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๑๙๘๒
- ๗ กุมภาพันธ์ ๑๙๘๗ ผู้นำฝ่ายซ้ายประกาศว่าจะไม่ยอมเจรจาหยุดยิง หลังจากการเจรจาหยุดยิงครบ ๖๐ วันในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์นี้
- ๑๐ กุมภาพันธ์ ๑๙๘๗ ประชาชน ๓๐ คน ถูกฆ่าในการสู้รบระหว่างผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และรัฐบาล สถานที่เกิดเหตุห่างจากมะนิลาไปทางเหนือ ๘๐ ไมล์
- ๑๑ กุมภาพันธ์ ๑๙๘๗ ประเทศประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ นางอากีโนสาบานตนเป็นประธานาธิบดีจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๙๒
- ๑๘ กุมภาพันธ์ ๑๙๘๗ รัฐบาลประกาศว่าได้ค้นพบเงินของมาร์กอส ๕ พันล้านเหรียญสหรัฐ ผูกอยู่ที่ธนาคารในประเทศสวิตเซอร์แลนด์
- ๒๕ กุมภาพันธ์ ๑๙๘๗ มีการฉลองครบรอบการโค่นอำนาจของมาร์กอส
- ๑๘ เมษายน ๑๙๘๗ ทหารกลุ่มหนึ่งโจมตีคุก Fort Bonifacio เพื่อปลดปล่อยนักโทษที่ถูกขังเมื่อเดือนมกราคม แต่รัฐบาลปราบปรามได้
- ๑๑ พฤษภาคม ๑๙๘๗ ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งวุฒิสมาชิก ๒๔ คน และสมาชิกสภาล่าง ๒๐๐ คน ทั่วประเทศ
- ๑๓ กรกฎาคม ๑๙๘๗ รัฐบาลได้ปราบปรามกบฏที่พยายามก่อรัฐประหารได้โดยจับบุคคลสำคัญหลายคนในการก่อรัฐประหารครั้งนี้

- ๒๗ สิงหาคม ๑๙๘๗ กลุ่มกบฏภายใต้การนำของ เกรโกริโอ โสนาซาน โจมตีทำเนียบประธานาธิบดีมีประชาชนเสียชีวิต ๕๓ คน แต่รัฐบาลปราบได้
- ๑ ธันวาคม ๑๙๘๙ ฝ่ายกบฏภายใต้การสนับสนุนของเอ็นริเล่ และ เอ็ดเวิร์โด โคฮวงโก ได้ทิ้งระเบิดที่ทำเนียบประธานาธิบดี และยึดฐานทัพอากาศที่มะนิลา และเซบู เป็นการก่อรัฐประหารครั้งใหญ่ที่สุด จนสหรัฐฯ ต้องใช้เครื่องบินช่วยเหลือ
- ๑๕ มิถุนายน ๑๙๙๑ รัฐบาลประกาศให้ราษฎรอพยพออกจากบริเวณ กูเชาปีนาตูโบ หลังจากทิ้งระเบิดมา ๑ อาทิตย์
- ๒๑ มิถุนายน ๑๙๙๑ รัฐบาลสหรัฐฯ ได้ประกาศให้ชาวอเมริกัน ทั้งทหารและพลเรือนที่ทำงานอยู่ในฐานทัพอากาศ คลาร์ค จำนวน ๒๐,๐๐๐ คนออกไปจากฟิลิปปินส์ เนื่องจากความเสียหายจากกูเชาปีนาตูโบระเบิด และมีมติให้ปิดฐานทัพแห่งนี้
- ๑๗ กรกฎาคม ๑๙๙๑ สหรัฐฯ ตกลงจะขอเช่าฐานทัพเรือ ที่อ่าวซูบิคต่อไปอีก ๑๐ ปี และให้ความช่วยเหลือแก่ฟิลิปปินส์ เป็นเงิน ๒๐๓ ล้านดอลลาร์ต่อปี
- ๑๖ กันยายน ๑๙๙๑ วุฒิสมาชิกลงมติไม่อนุมัติให้สหรัฐฯ เช่าฐานทัพเรือที่อ่าวซูบิคอีกต่อไป และมีมติให้สหรัฐฯ ถอนฐานทัพออกไปทั้งหมดภายใน ปี ค.ศ. ๑๙๙๒
- ๒ พฤศจิกายน ๑๙๙๑ อีเมลดา มาร์กอส อดีตภรรยาของประธานาธิบดี มาร์กอสได้กลับเข้ามาในประเทศฟิลิปปินส์ หลังจากที่ได้อพยพอยู่ในฮาวายเป็นเวลา ๕ ปี ในการกลับมาครั้งนี้เธอต้องมาต่อสู้อคติต่าง ๆ ถึง ๖ คดี

๗ มกราคม ๑๙๙๒

อีเมลดา มาร์กอส ประกาศจะสมัครรับเลือกเป็นประธานาธิบดี ของฟิลิปปินส์

๒๕ มกราคม ๑๙๙๒

คอรารซอน อากีโน ประกาศสนับสนุน ฟิเดล รามอส ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี และยังช่วยรณรงค์หาเสียงให้รามอสอีกด้วย

๑๑ พฤษภาคม ๑๙๙๒

เป็นวันเลือกตั้งระดับชาติในฟิลิปปินส์ ตั้งแต่ระดับประธานาธิบดี จนถึงเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ทั้งหมดมี ๑๗,๒๘๑ ตำแหน่ง มีหน่วยเลือกตั้ง ๑๗๐,๓๖๕ หน่วย มีผู้ลงทะเบียนเลือกตั้ง ๓๑.๕ ล้านคนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ๒๕ ล้านคน มีองค์กรเอกชน MCQC และองค์กรศาสนา PPCRV เป็นหน่วยสังเกตการณ์เลือกตั้ง โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติ (คอมมิเลค)

๓๐ มิถุนายน ๑๙๙๒

ฟิเดล รามอสเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีฟิลิปปินส์

ภาคผนวก ง

ข้อมูลพื้นฐาน ของประเทศฟิลิปปินส์*

ข้อมูลทั่วไปของประเทศ

พื้นที่ที่เป็นพื้นดิน	๓๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร
ภูมิอากาศ	ร้อน
อุณหภูมิ	๒๔ °C - ๓๕ °C
ประชากร	๖๐.๓ ล้านคน
อัตราเติบโตของประชากร	๒.๖%
ประชาชนมีชีวิตสูงสุด	๖๔.๖ ปี
ศาสนาประจำชาติ	คาทอลิก
ผู้นำที่สำคัญของประเทศ (ชุดรัฐบาลอากีโน)	
ประธานาธิบดี	คอราซอน อากีโน (Corazon Aquino)
รองประธานาธิบดี	ซาลวาดอร์ ลอเรล (Salvador Laurel)
รัฐมนตรี	
ต่างประเทศ	ราอูล มังกลาปัส (Raul Manglapus)
กลาโหม	ฟิเดล รามอส (Fidel Ramos)

* Economic Intelligence Unit, *Quarter Economic Review of the Philippines*, 1990-1991 (London : 1991); *Asian Business* (January ๑๙๙๑) : ๔๗-๔๘.

การคลัง	เซซัส เอสตานิสเลา (Jesus Estanislao)
การค้าและ อุตสาหกรรม	โฮเซ คอนเซปช็อน (Jose Concepcion)
เกษตร	เซเนน บาคานี (Senen Bacani)
การท่องเที่ยว	ปีเตอร์ การ์รูโช (Peter Garrucho)
ประธานธนาคารทหาร	พลเอก โรดอล์ฟโฟ เบียซอน (Rodolfo Biazon)

เศรษฐกิจ

	พ.ศ. ๑๙๙๐	พ.ศ. ๑๙๙๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (พินล้านเหรียญสหรัฐฯ)	๔๔.๖	๔๖.๗
รายได้ประชาชาติต่อหัว (เหรียญสหรัฐฯ)	๗๗๘.๐	๗๘๘.๑
เงินเฟ้อ (%)	๑๔.๕-๑๗	๑๖.๕-๑๘
ดุลการค้าขาดดุล (๑๙๙๐)	๒.๘๕	พินล้านเหรียญสหรัฐฯ
เงินสำรองต่างประเทศ	๑.๙๕	พินล้านเหรียญสหรัฐฯ
อัตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศ	๒๘	เปโซ ต่อ ๑ ดอลลาร์

งบประมาณ

งบประมาณประจำปี ค.ศ. ๑๙๙๑	๒๔๗.๔	พินล้านเปโซ
การบริการทางเศรษฐกิจ	๕๖.๘	พินล้านเปโซ
การบริการทางสังคม	๖๑.๐	พินล้านเปโซ
การป้องกันประเทศ	๒๘.๐	พินล้านเปโซ
การบริการสาธารณะทั่วไป	๑๕.๗	พินล้านเปโซ
เกษตรกรรม	๗.๘	พินล้านเปโซ
การปฏิรูปที่ดิน	๑๐.๐	พินล้านเปโซ
การใช้หนี้	๓๘%	

การเจริญเติบโตในภาคต่าง ๆ	ก.ศ. ๑๙๙๐	ก.ศ. ๑๙๙๑
เหมืองแร่	๕.๑%	๒.๐%
ก่อสร้าง	๔.๕%	๓.๙%
การบริการ	๓.๕%	๒.๘%
อุตสาหกรรม	๒.๙%	๒.๔%
เกษตร	๑.๕%	๓.๓%
โครงสร้างพื้นฐาน		
ถนน	๑๖๒,๐๐๐	กิโลเมตร
รถไฟ	๔๗๔	กิโลเมตร
ท่าเรือส่วนตัว	๓๒๓	แห่ง
ท่าอากาศยานนานาชาติ	๖	แห่ง
ท่าอากาศยานภายในประเทศ	๘๑	แห่ง
ยวดยานพาหนะ	๑.๓	ล้านคัน
โทรศัพท์	๙๐๔,๕๐๐	เครื่อง

การค้า

การส่งออก ปี ก.ศ. ๑๙๙๐	๘.๐๗	พันล้านเหรียญสหรัฐ
ปี ก.ศ. ๑๙๙๑	๖.๕๐	พันล้านเหรียญสหรัฐ
สินค้าออกที่สำคัญ (ก.ศ. ๑๙๙๐)		
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	๒๙,๗๑๙	ล้านเปโซ
สารกึ่งตัวนำ	๒๓,๖๔๔	ล้านเปโซ
น้ำมันมะพร้าว	๕,๕๕๖	ล้านเปโซ
ทองแดง	๓,๕๕๒	ล้านเปโซ
กุ้ง	๓,๔๔๔	ล้านเปโซ
กล้วย	๒,๕๐๒	ล้านเปโซ
น้ำตาล	๒,๐๒๘	ล้านเปโซ
ปลาทูนา	๑,๔๗๔	ล้านเปโซ
ทอง	๑,๔๕๖	ล้านเปโซ

ลับประรด		๑,๔๒๐	ล้านเปโซ
ตลาดส่งออกที่สำคัญ			
สหรัฐฯ		๓๘.๙๐%	
ญี่ปุ่น		๑๙.๕๖%	
ประชาคมยุโรป		๑๗.๕๐%	
อาเซียน		๗.๓๗%	
ฮ่องกง		๓.๘๕%	
สินค้าเข้า ปี ค.ศ. ๑๙๙๐		๑๑.๘๗	พันล้านเหรียญสหรัฐ
ปี ค.ศ. ๑๙๙๑		๙.๗๐	พันล้านเหรียญสหรัฐ
สินค้าที่สำคัญ (ค.ศ. ๑๙๙๐)			
เครื่องจักรที่ไม่ใช้ไฟฟ้า		๒๗,๐๔๒	ล้านเปโซ
เครื่องจักรที่ใช้ไฟฟ้า		๑๗,๖๔๙	ล้านเปโซ
อุปกรณ์การขนส่ง		๑๔,๑๖๗	ล้านเปโซ
อาหารนม		๑๐,๒๓๖	ล้านเปโซ
ใยสังเคราะห์		๙,๖๙๓	ล้านเปโซ
สารเคมี		๘,๕๑๗	ล้านเปโซ
พลาสติก		๖,๑๐๗	ล้านเปโซ
สินค้าประเภทโลหะ		๒,๕๔๑	ล้านเปโซ
ตลาดส่งสินค้าเข้ามาในฟิลิปปินส์			
สหรัฐฯ		๒๐.๙๕%	
ญี่ปุ่น		๑๘.๗๐%	
ประชาคมยุโรป		๑๑.๗๓%	
อาเซียน		๙.๔๔%	
ไต้หวัน		๖.๗๒%	
ฮ่องกง		๔.๕๖%	
การลงทุน			
การลงทุนต่างชาติ ค.ศ. ๑๙๘๙		๑๗.๔๘	พันล้านเปโซ
ค.ศ. ๑๙๙๐		๒๒.๒๐	พันล้านเปโซ

การลงทุนภายในประเทศ

ค.ศ. ๑๙๘๙

๒๒.๒๘ พันล้านเปโซ

สังคม

แรงงานและกรรมกร

แรงงานทั้งหมด	๒๖	ล้านคน
ประชากรว่างงาน	๘.๕๐%	
การจ้างงานภาคต่าง ๆ		
เกษตร ป่าไม้ ประมง	๔๘.๕๐%	
บริการ	๓๗.๕๐%	
อุตสาหกรรม	๑๔.๑๐%	

สุขภาพอนามัย

โรงพยาบาลของรัฐ	๑๖.๐๐%
หมอ ๒.๕ คน ต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน	

ทหาร

ทหารบก	๖๐,๐๐๐ คน
ทหารเรือ	๒๖,๐๐๐ คน
ทหารอากาศ	๑๖,๐๐๐ คน
พลเรือนกึ่งทหาร	๕๐,๐๐๐ คน
ทหารสำรอง	๔๘,๐๐๐ คน

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างบัตรเลือกตั้ง (คอมมิเลตเป็นผู้แจกทั่วประเทศ)

OFFICIAL BALLOT
MAY 11, 1982

Fill out this ballot secretly inside the voting booth.
Do not put any distinctive marks on any part of this ballot.

PRESIDENT _____

VICE-PRESIDENT _____

CONGRESSMAN/REP. _____

SENATORS:

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

7 _____

8 _____

9 _____

10 _____

11 _____

12 _____

13 _____

14 _____

15 _____

16 _____

17 _____

18 _____

19 _____

20 _____

21 _____

22 _____

23 _____

24 _____

GOVERNOR _____

VICE-GOVERNOR _____

BOARD MEMBERS

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

MAYOR _____

VICE MAYOR _____

COUNCILORS

1 _____

2 _____

Voter's
Trademark

No 1231728

Clip this
sample ballot
and fill it up
as your
Kodigo.

ตัวอย่างบัตรเลือกตั้ง
(พรรคเป็นผู้แจก)

เน้นความสำคัญเฉพาะประธานาธิบดี รองประธานาธิบดีและวุฒิสมาชิก

FOR PRESIDENT:	
<i>Mitra</i>	
FOR VICE-PRESIDENT:	
<i>Fernan</i>	
FOR SENATORS:	
1.	<i>Webb</i>
2.	<i>Villarama</i>
3.	<i>Tamano</i>
4.	<i>Sotto</i>
5.	<i>Romulo</i>
6.	<i>Roco</i>
7.	<i>Revilla</i>
8.	<i>Padilla</i>
9.	<i>Ople</i>
10.	<i>Monfont</i>
11.	<i>Mercedo</i>
12.	<i>Macapagal</i>
13.	<i>Luciano</i>
14.	<i>Lina</i>
15.	<i>Herrera</i>
16.	<i>Alutana</i>
17.	<i>Guingona</i>
18.	<i>Bonzales</i>
19.	<i>Concepcion</i>
20.	<i>Biazon</i>
21.	<i>Aquilino</i>
22.	<i>Angara</i>
23.	<i>Artadanan</i>
24.	<i>Alvarez</i>

ภาคผนวก ฉ
รายชื่อคณะรัฐมนตรีของฟิลิปปินส์*
(สมัย ฟิเดล รามอส)

ฟิเดล รามอส (Fidel Ramos)	ประธานาธิบดี
โจเซฟ เอสตราดา (Joseph Estrada)	รองประธานาธิบดี
เทโอฟิสโต กวิงโกนา (Teofisto Guingona)	เลขาธิการฝ่ายบริหาร
เรนาโต เดอ วิลยา (Renato de Villa)	รัฐมนตรีกลาโหม
แฟรงกิน ดริลอน (Franklin Drilon)	รัฐมนตรียุติธรรม
รามอน เดล โรซารีโอ (Ramon del Rosario)	รัฐมนตรีการคลัง
เอเดลมิโร อามันเต (Edelmiro Amante)	เลขาธิการบริหารประธานาธิบดี และที่ปรึกษาประธานาธิบดี เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า
โรเบิร์ตโต โรมูโล (Roberto Romulo)	รัฐมนตรีต่างประเทศ
ราฟาเอล อาลูนัน (Rafael Alunan)	รัฐมนตรีมหาดไทยและ การปกครองท้องถิ่น
โฮเซ เดอ เฮซุส (Jose de Jesus)	รัฐมนตรีงานสาธารณะและ ทางหลวง
ริซาลิโน นาวาร์โร (Rizalino Navarro)	รัฐมนตรีการค้าและอุตสาหกรรม
เออร์เนสโต การ์ลาว (Ernesto Garilao)	รัฐมนตรีปฏิรูปที่ดิน

* Keesing's Record of World Events (July 1992): 39006; มีการเปลี่ยนชื่อ
 คณะรัฐมนตรีบางท่านหลังปีค.ศ. 1992

ริคาร์โด กลอเรีย (Ricardo Gloria)

วิกเตอร์ รามอส (Victor Ramos)

ซาลวาดอร์ เอ็นริเก (Salvador Enriquez)

มาเรีย นีเอเวส คอนเฟสซอร์

(Maria Nieves Confessor)

คอราซอน เดอ ลีออน

(Corazon de Leon)

เซอิลิโต ฮาบิโต (Ceilito Habito)

กิลเยอร์โม ปาไรโน (Guillermo Parayno)

นาร์ซาลินา ลิม (Narzalina Lim)

โฮเซ อัลมอนเต (Jose Almonte)

ลีซันโดร อาบาเตีย (Lisandro Abadia)

เอ็ดการ์โด อังการา (Eduardo Angara)

โฮเซ เดอ เวนเนเซีย (Jose de Venecia)

รัฐมนตรีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม และ
ทรัพยากรธรรมชาติ

รัฐมนตรีงบประมาณและการจัดการ
รัฐมนตรีแรงงานและการจ้างงาน

รัฐมนตรีสวัสดิการสังคม
และการพัฒนา

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนา
เศรษฐกิจแห่งชาติ

รัฐมนตรีอุตสาหกรรม
รัฐมนตรีการท่องเที่ยว
เลขาธิการสภาความมั่นคง
แห่งชาติ

ประธานเสนาธิการทหาร

ประธานวุฒิสมาชิก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

บรรณานุกรม

- Abaya, Hernando J. *The Untold Philippine Story*. Quezon City : Malaya Books Inc., 1967.
- Abrera, Ma, Alcestis S. "Philippine Poverty Thresholds." In *Measuring Philippine Development : Report of the Social Indicators Project*. Manila : Development Academy of the Philippines, 1976.
- Abueva, Jose Veloso. *Foundations and Dynamics of Filipino Government and Politics*. Manila : Bookmark, 1969.
- _____. *Ramon Magsaysay : A Political Biography*. Manila : Solidaridad Publishing House, 1971.
- Adkins, John H. "Philippines 1971 : Events of a Year, Trends of the Future." *Asian Survey* XII, 1 (January 1972) : 78-85.
- _____. "Philippines 1972 : We'll Wait and See." *Asian Survey* XIII (February 1973) : 141-143.
- Agoncillo, Teodoro A. *History of the Filipino People*. 5th ed. Quezon City : R.P. Garcia Publishing Co., 1977.
- _____. *A Short History of the Philippines*. Manila : National Book Store, 1975.
- Agpalo, Remigio E. *The Philippine Executive*. Quezon City : U.P., 1981.
- Anderson, Harry. "The Maharlika Papers." *Newsweek* (February 3, 1986) : 26.

Andrews, J. Violence Breeds Violence (New People's Army)
Economist (May 7, 1988) : 11-13.

Angeles, Napoleon M. "Our Relations with the Major Power."
Solidarity 116 (January - February 1988) : 4.

Aquino, Belinda A. "Philippine Martial Law : Voices from the
 Underground." *Human Rights Internet Special Paper no. 2*,
 Washington, D.C., January, 1982, pp. 2-4.

_____ . *Politics of Plunder*. Diliman : U.P., 1987.

"Aquino Doing Fine Job." *Malaya*, April 23, 1986, p. 1.

Aruego, Jose M. *Philippine Government in Action and the Philippine
 Constitution*. Manila : University Book Supply, 1982.

Asia Link, 5 September 1983, p. 2-3.

Asian Business (February 1987) : 30-41.

Asian Business (January 1989) : 45.

Asian Development Bank. *Southeast Asia's Economy in the 1970's*.
 London : Longman Group Ltd., 1971.

Asian Wall Street Journal. (March 21, 1984) : 1.

Bacho, Peter. "The Muslim Secessionist Movement" *Journal of
 International Affairs* 41 (Summer/Fall 1987) : 153-64.

_____ . "U.S. - Philippine Relations in Transition." *Asian Survey*
 XXVIII, 6 (June 1988) : 650-661.

- Baldwin, Robert E. *Foreign Regimes and Economic Development : The Philippines, Vol. V.* New York : National Bureau of Economic Research, 1975.
- Batas Pambansa*, Blg. 72. Document.
- Batas Pambansa* 337, Sec. 81. Document.
- Batas Pambansa* 337, Sec. 162. Document.
- Batas Pambansa* 337, Sec. 195. Document.
- Bautista, Romeo and Power, John H. *Industrial Promotions Policies in the Philippines.* Manila : Philippine Institute.
- Beegan, Daniel. "Election Observer Critical of Reagan." *Honolulu Star Bulletin*, February 12, 1986, p. A-1.
- Bhalla, A. S. "Manpower and Economic Planning in the Philippines." *International Labour Review* 94 (December 1966) : 550-69.
- Blount, James H. *The American Occupation of the Philippines, 1899-1912.* New York : G.P. Putnam, 1912.
- Bocamora, Joel. "The Marcos Dictatorship, the IMF and the Philippine Economic Crisis." In *Sourcebook on the Philippine Economic Crisis*, pp.106 Berkeley : Philippine Resource Center, 1984)
- Bone, Robert C. *Action and Organization : An Introduction to Contemporary Political Science.* New York : Harper and Row, 1972.

- Bonner, Raymond. *Waltzing with a Dictator*. Manila : Times Books, 1987.
- Braibanti, Ralph. *Political and Administration Development*. Durham : Duke Univ. Press, 1969.
- Brusnan, John. *Crisis in the Philippines : The Marcos Era and Beyond*. Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1986.
- Buenaventure, Cielo. "A Non-Violent Center." *WHO*, December 14, 1983, p. 24.
- Bulatao, Jaime. "Conflict of Values in Home and School." *The Guidance and Personnel Journal* (January 1965) : 1.
- Bulletin Today*, 23 October 1973, p. 10.
- Business Day*, May 9, 1972, p. 3.
- Buss, Claude A. *The United States and the Philippines, Background of Policy*. Washington, D.C. : American Enterprise Institute for Public Policy Research, 1977.
- Buszynski, L. "The Philippines, ASEAN and the Future of The American Bases." *World Today* 44 (May 1988) : 82-5.
- Castro, Pacifico A. *On Diplomacy Law and Government*. Manila : Foreign Service Institute, 1982.
- Chittick, W. O. *The Analysis of Foreign Policy Outputs*. Columbus : Charles E. Merrill, 1975.
- Chrisostomo, Isabelo. *Cory : Profile of President*. Manila : J. Kriz Pub., 1987.

- The Chronicle Sunday Magazine* (November 15, 1958) : 2.
- Civil Code of the Philippines*. Title II, Articles 311-312.
- Clad, J. "Anatomy of a Red Revolution : Documents Show Banking Network and Careful Budgeting." *Far Eastern Economic Review* (July 28, 1988) : 12-14.
- Clines, Francis X. "Aquino : Putting It Together." *Philippine Daily Express*, May 19, 1986, p. 2, 11.
- Coleman, James S. "Modernization : Political Aspects." In *International Encyclopedia of the Social Science*, Vol. X, p. 396. New York : Macmillan, 1968.
- Combined New Services. "Aquino Gives Habib a Warning." *Honolulu Star Bulletin*, February 16, 1986, p. A-1.
- Combined News Services, "Church Urges Marcos Ouster : Assembly Declares Him Winner." *Honolulu Star Bulletin*, February 15, 1986, p. A-1.
- Conception, Mercedes B. "Philippine Population Growth : Paradox of Development. In *The Philippine Economy in the 1970's*, p. 2. Quezon City : University of the Philippines, 1973.
- Constantino, Renato. *The Philippines: A Past Revisited*. Quezon City : Tala Publishing, 1975.
- _____. "Philippine Foreign Policy : A Critique (Speech Given to the First National Conference For an Independent Foreign Policy)." *Journal of Contemporary Asia* 18, 3 (1988) : 382-6.

- _____. *A Study of Political Participation : October 1976 Referendum*. Manila:College of Public Administration, University of the Philippines, 1976.
- Corpuz, Onofre D. *The Bureaucracy in the Philippines*. Manila : Inst. of Public Administration, University of the Philippines, 1957.
- _____. "The Political System and Bureaucratic Effectiveness." Paper presented before the 15th Philippine Management Congress, Regent of Manila, 29 November 1984, pp. 22-24.
- _____. "Western Colonisation and the Filipino Response." *J. of Southeast Asian History* 3, 1 (March 1962) : 13.
- Current History* 87, 527 (March 1988) : 142.
- Current History* 89, 543 (January 1990) : 46.
- Daily Express*, 5 April 1972, p. 2.
- Dansalan Quarterly* IV, 2 (1983) : 117.
- Dansalan Quarterly* IV, 3 (1983) : 178-179.
- David, Christina C. "Economic Policies and Philippine Agriculture." *PIDS Working Paper 83-02*, 1983.
- Dawson, Alan. "RP Rebels Fighting a Losing Battle." *Bangkok Post*, October 2, 1988, p. 6.
- De Dios, Emmanuel. *An Analysis of the Philippine Economic Crisis*. Quezon City : University of the Philippines, 1984. (A Workshop Report, June 1984)

- De Guzman, Raul P. *Government and Politics of the Philippines*.
New York : Oxford University Press, 1988.
- De Guzman, Raul P., and Pacho, Arturo G. "Administration for
Regional Development. The Philippine Experience." *Solidarity*
VIII (October 1973) : 9-10.
- De los Santos, R. Joel Jalal-ud-din. "Towards a Solution of the
Moro Problem." *Southeast Asian Affairs 1978*. Singapore : ISES,
1978.
- Del Carmen, Rolando V. "Philippines 1974 : A Holding Pattern Power
Consolidation or Prelude to a Decline." *Asian Survey* XV, 2
(February 1975) : 139-140.
- Diokno, Jose W. "Only Marcos and the U.S. Benefit." *Southeast
Asia Chronicle* (April 1983) : 33-34.
- _____. "The Present Crisis." In *The Philippines After Marcos*.
Edited by R. J. May and Francisco Nemenzo. New York :
St. Martin's Press, 1985.
- Doherty, John F. "Who Controls the Philippine Economy." In
Cronies and Enemies. Philippine Studies. Occasional Papers,
no. 5, University of Hawaii.
- Domingo, Benjamin B. *The Making of Philippine Foreign Policy*.
Manila : Foreign Service Institute, 1983.
- Durdin, Tillman. "Marcos Takes Multifaceted Foreign Path." *Pacific
Community* VIII (July 1976) : 571.

- Eastern, David. "The Analysis of Political Systems." in *Comparative Politics : Notes and Readings*, p. 100. Edited by Roy C. Macridis and Bernard E. Brown. Homewood, III. : Forsey Press, 1977.
- Eckstein, Hary, "Determinants of Pressure Group Politics." In *Comparative Politics*, pp. 416-417. Edited by Hary Eckstein and David E. Apter. New York : Free Press, 1963.
- The Economist Intelligence Unit. "Philippines." 1 (1990) : 1-23.
- Emerson, Rupert. *From Empire to Nation : The Rise of Self Assertion of Asian and African People*. Cambridge, Mass. : Harvard Univ. press, 1960.
- Estrella, Conrado F. "Philippine Agrarian Reform Policies : A Survey." *Southeast Asian Spectrum* 1 (April 1973) : 3-10.
- Euromoney*, October 1984, p. 304.
- Far Eastern Economic Review Yearbook, 1985* (Hong Kong : 1985), pp. 230-231.
- Fast, Jonathan, *Roots of Dependency : Political and Economic Revolution in 19th Century Philippines*. Quezon City : Foundation for Nationalist Studies, 1979.
- Felton, J. "For Philippines, A Major Aid Boost." *Congressional Quarterly Weekly Report*. 47 (July 8, 1989) : 1707.
- Filipino Heritage : The Making of a Nation*. Manila : Lahing Pilipino Publishing Inc., 1977.

- Foreman, J. *The Philippine Islands : A Political, Geographical, Ethnological, Social and Commercial History of the Philippines.* 2d ed. New York : Scribner, 1906.
- Foz, Vincente B. "Aquino, Laurel Sum Up Issues." *Bulletin Today*, February 5, 1986, p. 1.
- Friedland, J. "Fortune Tobacco : Blazes A Trail to China." *Far Eastern Economic Review* (December 15, 1988) : 114-115.
- Friend, T. "Marcos and the Philippines." *Orbis* 32 (Fall 1988) : 596-86; Discussion 33 (Winter 1989) : 91-105.
- Galang J. "Doubtful Harvest : Manila Land Reform Plans Hit Plantation." *Far Eastern Economic Review* (February 23, 1989) : 64-5.
- _____. "Manila Asks For More : IMF Casts Doubt Targets." *Far Eastern Economic Review* (December 1, 1988) : 78.
- Gamolo, Nora O. "Can the Military Shared its Fat?." *Forum*, March 12, 1986, p. 2.
- George, T. J. S. *Revolt in Mindanao.* Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1980.
- Germond, Jack. "Regan's Stand on Marcos." *Honolulu Star Bulletin*, February 14, 1986, p. A-22.
- Golay, Frank H. *The Philippines : Public Policy and National Economic Development.* Ithaca, New York : Cornell University, 1966.

- Goldman, R.M. "NAMFREL : Spotlight For Democracy." *World Affairs* 150 (Spring 1988) : 223-31.
- Goldstein, Carol. "Refining Influences." *Far Eastern Economic Review* (March 26, 1970) : 27.
- Gosring, Peter. *Muslim Filipinos-Heritage and Horizon*. Quezon City : New Day Pub., 1979.
- Grossholtz, Jean, *Politics in the Philippines : A Country Study*. Boston : Little, Brown, 1964.
- Guerrero, Salvador. "The Reform the Armed Forces Movement : A Creation of Historical Experience." *Kasarinlan* 3, 3 (1st Quarter 1988) : 51-58.
- Guthrie, George M. *Child Rearing and Personality*. Development in the Philippines. University Park : Pennsylvania State University Press, 1966.
- _____. *The Filipino Child and Philippine Society*. Manila : Philippine Normal College Press, 1961.
- _____. *Six Perspectives on the Philippines*. Manila : Bookmark, 1971.
- Hartendron, A. V. H. *History of Industry Trade of the Philippines*. Manila : American Chamber of the Philippines, 1958.
- Hawes, Gary. "Aquino and Her Administration : A View From the Countryside." *Pacific Affairs* 62 (Spring 1989) : 9-28.

- _____ . *The Philippine State and the Marcos Regims : The Politics of Export*. Ithaca ; Cornell University Press, 1987.
- Hayden, Joseph Ralston. *The Philippines*. New York : Macmillan, 1955.
- Hearings, *Foreign Assistance and Related Programs Appropriations*, 92nd Congress, 2nd Session, 1972, p. 938.
- _____ . *Trade Act*, 1945, p. 34, 36, 247, 318.
- _____ . *Trade Act*. 1946, pp. 76-78.
- Hernandez, Carolina G. "The Philippines in 1987." *Asian Survey* XXVIII, 2 (February 1988) : 229-41.
- _____ . "The Philippines in 1988." *Asian Survey* XXIX, 2 (February 1989) : 154-164.
- Hill, Gerald N. *Aquino Assassination*. California : Hilltop Pub., 1983.
- Hunt, Chester. *Sociology in the Philippine Setting*. Manila : Alimar's 1954.
- Huntington, Samuel P. *Political Order in Changing Society*. New Haven : Yale Univ. Press, 1969.
- Ibon : Facts and Figures*. Manila : Ibon Databank Philippines, Inc., 31 May 1984.
- Ichthys*, 4 November 1983, p. 1.
- Ichthys*, 30 December 1983, p. 7.

- "IT Sounded Such a Nice Idea." *Economist* (November 5, 1988) : 37.
- Jiang, Frank. "Sino-Philippine Ties Strained by Taiwan Connection." *Far Eastern Economic Review*. (December 27, 1990) : 9.
- Kant, Charles. "Utang na Loob : A Survey of Contractual Obligation Among Tagalogs." *Southeast Journal of Anthropology* XVII (Autumn 1961) : 256-72.
- "The KBL Central Committee, Not the Technocrats, Make Governments Policy." *Times Journal* (May 23, 1983) : 10
- Kilusang Bagong Lipunan. *Qualification, Tenure and Functions. Revised Rules of the KBL*, Article X-C Sec. 49. Document.
- Kintanar, G.C. "Contemporary Religions Radicalism in the Philippines." *Quarterly National Security Review* (An Extract of this article appears in *IDOS International Bulletin*, 1980, pp. 8-10.
- Krinks, P. "Old Wine in a New Bottle : Land Settlement and Agrarian Problems." *Journal of Southeast Asian Studies* 5 (March 1974) : 1-17.
- Kroeber, A. L. *People of the Philippines*. Lancaster, Philadelphia : Handbook Fund. 1928.
- Lachica, Eduardo. "Bank Criticizes War on Poverty in the Philippines." *Asian Wall Street Journal* (January 16, 1981) : 1.
- Laquian, Aprodicio. "The Need for National Urban Strategy in the Philippines." In *SEADAG Papers on Problems of Development in Southeast Asia*, p. 26-30. New York : Asia Society, 1972.

- Laubach, Frank. *People of the Philippines*. New York : George H. Doran, 1925.
- Laurel, Salvador. "New Directions in Philippine Foreign Policy." *Fookien Times Yearbook 1985-86*. Manila : Fookien Times Yearbook Pub., 1986.
- Leon, Dani 1. "SEA Insurgency : VN is Only One of the Fires" *Nation*, March 22, 1972, p. 2.
- Lim Benito. "Philippine - U.S. Relations." Paper Presented for the Joint Seminar on Philippine-American Relations, December 6-8, 1983, Manila Hotel, Metro Manila.
- Linz, Juan J. "Totalitarian and Authoritarian Regime." In *Handbook of Political Science*, V. 3, p. 264-350. Edited by Fred I. Greenstein. California : Addison-Wesley, 1975.
- Local Government Code, B.P. 337, Sec. 14. Document.
- Lopez, Salvador P. "New Directions in the Philippine Foreign Policy." *Discussion Paper no. 75-1*. Quezon City : Dept. of Political Science, Univ. of the Philippines, 1984.
- Lynch, Frank. "Philippine Valus II : Social Acceptance" *Philippine Studies* (1962) : 7-8.
- Macapagal, Diosdado. *Memoirs of a President*. Quezon City : Mac Publishing House, 1968.
- _____. *The Philippines Turns East*. Quezon City : Mac Publishing House, 1966.

McBeth, John. "Cory's Command : Crucial Military Role in Run-up to 1992 Elections." *Far Eastern Economic Review* (July 27, 1989) : 26-28.

_____. "Critical Solidarity : The Church Takes A Harder Look at Aquino Government." *Far Eastern Economic Review* (June 1, 1989) : 30-1.

_____. "A New Military Reform Group Grows Out of RAM." *Far Eastern Economic Review* (June 7, 1990) : 24-26.

McManus, Doyle. Lugar Angered by Beatings, Missing Votes." *Los Angeles Times*, February 8, 1986, p. 1.

Manila Bulletin, August 15, 1972, p. 2.

Manila Chronicle, June 22, 1972, p. 1.

"Manila Nails Down 2 Loan Packages to Sustain Economy." *Asian Wall Street Journal* (October 22, 1984) : 1.

Manila Times, April 19, 1958, p. 1, 9.

Marcos, Ferdinand E. "In Times of Crisis, A Great Mandate," *Manila Times*, December 31, 1965, p. 1.

_____. *Marcos on Human Rights*. Quezon City : University of the Philippines, 1977.

_____. *The New Philippine Republic : A Third World Approach To Democracy*. Manila : Marcos Foundation, 1980.

_____. Notes on New Society of the Philippines II. Manila : Marcos Foundation Inc., 1976.

_____ . "The President's Report to the Nation," 21 September 1975. Manuscript.

_____ . *Today's Revolution : Democracy*. Manila : Marcos Foundation, 1971.

_____ . "We must Survive in Asia." *Presidential Speeches*, Vol. II, 1978.

Matthews, Bryan. "Cory and the People." *Asia Magazine* (February 22, 1987) : 9-19.

Meyer, Milton W. A. *Diplomatic History of the Philippine Republic*. Honolulu : University of Hawaii Press, 1965.

Milne, R. S. "The Filipino Party System." In *Foundation and Dynamics of Filipino Government and Politics*, p. 183. Edited by Jose V. Abueve and Raul P. De Guzman. Manila : The Bookmark, 1969.

Miranda, Felipe B. "The Military." In *The Philippines After Marcos*, p. 95. Edited by R. J. May and Francisco Nemenzo. New York : St. Martins Press, 1985.

Molina, Antonio M. *The Philippines Through the Centures*. Manila : U.S.T., 1960.

Nagano, Yoshiko. "The Collapse of the Sugar Industry in Negros Occidental and Its Social Economic Consequences." *Kasarinlan* 3, 3 (1st Quarter 1988) : 59-64.

Nelson, A. "Cory Aquino's Test of Faith." *New Statesman* 115 (April 15, 1988) : 20-3.

- Nelson, Gerald C. "Impact of Government Policies on Philippine Sugar." *PIDS Working Paper 83-04*, 1983.
- New York Times*, May 7, 1960, p. 6.
- "Nine More Years? (Corazon Aquino). *Economist* (December 17, 1988) : 38-40.
- "The 1970 Demonstrations-Presidential Concensions Government Reorganization." *Keesing Contemporary Archives XVIII* (1971-1972) : 24580.
- Ocampo-Kalfors, Sheila. "The Rot in the Writ." *Far Eastern Economic Reivew* (June 2, 1983) : 38-39.
- Official Gazatte*, February 25, 1980, p. 1221.
- Ofreneo, R.P. "The Catholic Church in Philippine Politics." *Journal of Contemporary Asia* 17, 3 (1987) : 320-38.
- Omag, Joanne, "Marcos Criticism Increases in Congress." *Honolulu Star Bulletin*, February 15, 1986, p. A-4.
- Pelaez, Emmanuel. "The Military Bases in the Philippines." *Foreign Relation Journal* 1, 1 (January 1986) : 1-40.
- Phelan, John Leddy. *The Hispanization of the Philippines*. Wisconsin : Univ. of Wisconsin Press, 1967.
- "Philippines." *Far Eastern Economic Review Yearbook, 1990*. (Hong Kong : 1991), pp. 206-212.
- "Philippines : Internal Political Affairs - Economy - Foreign Relations." *Keesing's Record of World Events XXXIII*, 1 (January 1987) : 34870.

- "The Philippines : A Situation Report." *U.S. Report to the Senate Select Committee on Intelligence*. 10/31/85/ Document.
- "Philippines." *Keesing's Record of World Events XXXV*, 1 (January 1989) : 36429.
- Presidential Proclamation*, no. 1081, 21 September, 1972. Document.
- "Press Freedom : A Joke Gone Stale." *Solidaridad II* 7, 1 (1983) : 10-11.
- "Purchasing Power, Living Standards Climb as Inflation Is Tamed in Most of Region." *Asian Wall Street Journal* (November 19, 1984) : 1, 16.
- Program of the National Democratic Front of the Philippines, Jan 1, 1985*. Manila : NDF Secretariat, 1985. Document.
- Putzel, J. "The Philippines : President Aquino's Four Challenges." *World Today* 44 (August 1988) : 155-8.
- Pye, Lucian W. "The Non-Western Political Process." *Journal of Politics*. XX (August 1958) : 468-486.
- Pytte, A. "New Aid Plan For Philippine Advances in House Panel." *Congressional Quarterly Weekly Report* 47 (April 22, 1989) : 905.
- _____. "The Philippines : Proposed "Mini" Marshall Plan Encounters Budget Strains." *Congressional Quarterly Weekly Report* 47 (March 18, 1989) : 602-3.
- Quijano, Nicolas V. "Is There Profit in Protest?" *WHO*, December 14, 1983, p. 20.

Quimpo, Candy. "The Vigilantes. *Asia Magazine* (August 7, 1988) : 8-12.

Ramos, Fidel. "People's Power and Peace-Keeping." *Fookien Times Yearbook* (1982-1983).

"Report of the Philippine Mission of International Monetary Fund", Washington, January 17, 1950.

Republic of the Philippines. *The Constitution of the Republic of the Philippines*. Manila : 1981. Document.

_____. *Executive Order no. 708*. Manila : 1981. Document.

_____. *Executive Order no. 850*. Manila : 1984. Document.

_____. *Medium-term Development Plan, 1987-1992*. Manila : 1986. Document.

_____. *Official Gazette* 30 (July 24, 1961) : ccl XXIII.

_____. *Proclamation 1081*. Manila : 1972. Document.

Republic of the Philippines, Commission on Elections. *Primer on the January 27, 1984. Plebiscite*. Document.

Republic of the Philippines, Dept. of Foreign Affairs. *The Southwestern Philippines Question*. Manila : Dept. of Foreign Affairs, 1977.

Republic of the Philippines, Department of Foreign Affairs, Division of International Information. "News From the Philippines," April 1, 1957, p. 8.

Romulo, Carlos P. *An Innovative Approach to Our Foreign Relations*. Manila : Department of Foreign Affairs, 1969.

_____ . "The Myth of Neutralism." *The Sunday Times* (April 29, 1951) : 1.

Rono, Jose A. *Background of the KBL*. Quezon City : University of the Philippines, 1982.

Roquillo, Bernardino. "Philippines : A Gesture to the Young." *Far Eastern Economic Review* (September 12, 1970) : 19.

Rosenberg, D. A. "Liberty Versus Loyalty : the Transformation of Philippine News Media Under Martial Law." In *Marcos and Martial Law in the Philippines*, pp. 145-179. Edited by D. A. Rosenberg. Ithaca : Cornell University, 1979.

Rustow, Dankwart A. "New Horizons for Comparative Politics." *World Politics* IX (July 1957) : 530-549.

Rustow, Dankwart A. *A World of Nations : Problems of Political Modernization*. Washington, D.C. : The Brookings Institution, 1968.

Sacerdoti, Guy. "Deceptive Violence." *Far Eastern Economic Review* (May 10, 1984) : 19-20.

_____ . "Favoritism Still Favour." *Far Eastern Economic Review* (June 30, 1983) : 30-31.

_____ . "Law of the Jungle." *Far Eastern Economic Review* (August 25, 1983) : 14.

- Sandoval, Marcia E. "Yor've Come a Long Way, Cory." *Sunday Inquirer Magazine*, March 9, 1986, p. 4-5.
- Schirmer, Daniel Boone. "The Bases, U.S. Intervention and the Aquino Regime." *Kasarinlan* 3, 3 (1st Quarter 1988) : 19-28.
- Shyao, Zhai. "Aquino Marks 1,000 days." *Beijing Review* 31 (December 5, 1988) : 14-15.
- Sicat, Loretta. *The Political Attitudes of Young Filipinos : A Study in Political Socialization*. Quezon City : University of the Philippines, 1972.
- Simbulan, Roland O. *A Guide to Nuclear Philippines*. Manila : IBON Databank Phils, 1989.
- Solidum, Estrella D. *Towards a Southeast Asian Community*. Quezon City : University of the Philippines, 1974.
- Soriano, Rafaelita Hilario. "A New Philippine Focus : The European Economic Community." *Solidarity* 116 (January - February 1988) : 70-74.
- The Southeast Asian Collective Defense Treaty Organization*. Bangkok : SEATO, 1954.
- Spaeth, Anthony. "Marcos Has Little to Show for 20 - Year Reign." *Asian Wall Street Journal* (September 3, 1985) : 8.
- Speeches, Message and Other Pronouncements of President Manuel A. Roxas*. Manila : Bureau of Printing, 1947.

- Starner, Frances Lucille. *Magsaysay and the Philippine Peasantry : the Agrarian Impact on Philippine Politics, 1953-1956.* Berkeley : Univ. of California Press, 1961.
- Stilwell, G. "Averting Disaster in the Philippines : What Government and Army Must Do to Defeat the Communists." *Policy Review* 43 (Winter 1988) : 20-4.
- Sullivan, William. "Living Without Marcos." *Foreign Policy* 53 (Winter 1983-84) : 150-156.
- "Swoops on Mayor, Writer, Activist." *Asiaweek* (April 29, (1983) : 4.
- "Talk of the Town," *Bulletin Today* March 8, 1986, p. 1.
- Tan, S. K. *The Filipino Muslim Armed Struggle, 1900-1972.* Manila : Filipinas Foundation, 1977.
- Tanedo, Vicente. "FM Threatens to Call in Armed Forces Times." *Times* (February 6, 1986) : 1.
- Tiamson, Alfredo T. *The Southern Philippines Issue Readings in the Mindanao Problem.* Vol. 1. Marawi City : Southern Philippine Center for Peace Studies, Mindanao State University, 1979.
- Tiglaio, Rigoberto. "Debt Still Clouds the Philippines' Prospects : No Easy Answer." *Far Eastern Economic Review* (May 4, 1989) : 79.
- . "Maintaining Momentum." *Far Eastern Economic Review* (April 6, 1989) : 90.

- _____ . "Notting in Reserve : Foreign Exchange Shortage Threatens to Scupper Philippine Recovery. *Far Eastern Economic Review* (September 21, 1989) : 70-1.
- _____ . "Petrochemical Stew : Parochial Politics Hold UP the Philippines' Biggest Foreign Project." *Far Eastern Economic Review* (August 17, 1989) : 60-1.
- Tilman, Robert O. "The Philippines in 1970 : A Difficult Decade Begins." *Asian Survey* XI, 2 (February 1971) : 139-144.
- Timberman, David G. "The Philippine in 1989." *Asian Survey* XXX, 2 (February 1990) : 175.
- Tongko, Primo L. *The Philippine Government*. Quezon City : R. P. Garcia, 1981.
- Tsuda, Mamoru, and Deocadiz, Leo A. *RP-Japan Relations and ADB*. Manila : National Book Store, 1986.
- Umali, N. T. "The Losing Course of the Armed Forces of the Philippines and the Fascist Dictatorship," p. 15. Typescript.
- U.S. International Communication Agency. *The Declaration of Independence*. n.p. : 1981.
- Valdepeñas, Vicente B., and Bautista, Germelimo. *The Emergence of the Philippine Economy*. Manila : Papyrus Press, 1977.
- Van de Kroef, J. M. "Patterns of Cultural Conflict in the Philippine Life. *Pacific Affairs* 39 (Fall/Winter 1966-67) : 326-38.

- Vanderbash, Amy. *The Changing Face of Southeast Asia*. Kentucky : Univ. of Kentucky Press, 1967.
- Ventura, M. "United States-Philippine Cooperation and Cross-Purposes Bell Mission Report", p. 36. Typescript.
- Villegas, Bernardo M. "The Philippines 1985." *Asian Survey* XXVI, 2 (February 1986) : 136-138.
- Solidum, Estrella D. *Towards a Southeast Asian Community*. Quezon City : University of the Philippines, 1974.
- Soriano, Rafaelita Hilario. "A New Philippine Focus : The European Economic Community." *Solidarity* 116 (January - February 1988) : 70-74.
- The Southeast Asian Collective Defense Treaty Organization*. Bangkok : SEATO, 1954.
- Spaeth, Anthony. "Marcos Has Little to Show for 20 - Year Reign." *Asian Wall Street Journal* (September 3, 1985) : 8.
- Speeches, Message and Other Pronouncements of President Manuel A. Roxas*. Manila : Bureau of Printing, 1947.
- Starnes, Frances Lucille. *Magsaysay and the Philippine Peasantry : the Agrarian Impact on Philippine Politics, 1953-1956*. Berkeley : Univ. of California Press, 1961.
- Stilwell, G. "Averting Disaster in the Philippines : What Government and Army Must Do to Defeat the Communists." *Policy Review* 43 (Winter 1988) : 20-4.

- Sullivan, William. "Living Without Marcos." *Foreign Policy* 53 (Winter 1983-84) : 150-156.
- Vitug, Marites D. "Reformists Tell Real Story." *Business Day*, February 18, 1986, p. 1.
- Washburn, Lindy. "Muslim Resistance With or Without Elite." *Southeast Asia Chronicle* (October 1980) : 18-24.
- Williams, Michael. "The Philippines : A Preliminary Stocktaking." *World Today* 42, 7 (July 1986) : 123-125.
- World Bank. East Asia and Pacific Regional Office. *Aspects of Poverty in the Philippines : A Review and Assessment, Vol. I : Overview, 1980.*
- Wufel, David. *Filipino Politics*. Quezon City : Ateneo de Manila University Press, 1988.
- Youngblood, Robert L. "Family Strictness, Social Class and Political Attitudes Among Manila High School Students." *Asian Survey* XIII, 8 (August 1973) : 761-771.
- _____. "The Philippines in 1981 : From New Society to New Republic." *Asian Survey* XXIII, 2 (February 1982) : 296-300.
- _____. "The Philippines in 1982 : Marcos Gets Tough With Domestic Critics." *Asian Survey* XXXIII, 2 (February 1983) : 218-219.
- Zabilka, Gladys. *Customs and Culture of the Philippines*. Tokyo : Charles E. Tuttle, 1970.

Zaide, Gregorio F. *The Philippines Since Pre-Spanish Times*.
Manila : R. R. Garcia Pub., 1949.

_____ . *The Republic of the Philippines*. Manila : Rex Book
Store, 1970.

สีดา สอนศรี, "การปฏิวัติในฟิลิปปินส์." *มติชน*, ๒ กันยายน ๒๕๓๐, หน้า ๗.

_____ . "การเมืองในฟิลิปปินส์." *มติชน*, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐, หน้า ๗.

_____ . *การเมืองในฟิลิปปินส์ ๑๙๘๗*. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา
วิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม, ๒๕๓๑.

_____ . "การเลือกตั้งในฟิลิปปินส์ : โอกาสชนะของมาร์กอสและอากีโน."
มติชน, ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙, หน้า ๖.

_____ . "การเลือกตั้งระหว่างรามอสกับซานติอาโก". *สยามรัฐ*, ๒๓
พฤษภาคม ๒๕๓๕, หน้า ๒.

_____ . "ฐานทัพสหรัฐ ในฟิลิปปินส์." *มติชนสุดสัปดาห์*, ๒๖ กรกฎาคม
๒๕๓๐, หน้า ๔๒-๔๓.

_____ . "ประสบการณ์ ในการเลือกตั้งจากฟิลิปปินส์." *มติชนสุดสัปดาห์*,
๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๐, หน้า ๔๓.

_____ . "ฟิลิปปินส์กับการปฏิรูปที่ดิน" ใน *การปฏิรูปที่ดิน*, หน้า ๑๔๑-
๑๔๕ รวบรวมโดย ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, ๒๕๑๙.

_____ . "ฟิลิปปินส์ควบคุมการเลือกตั้งอย่างไร" *มติชน*, ๖ เมษายน
๒๕๓๔, หน้า ๙.

_____ . "สิทธิเสรีภาพของชาวฟิลิปปินส์." *แนวหน้า*, ๑ ตุลาคม ๒๕๓๒,
หน้า ๗.

_____ . หน่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้ง นัมเฟรล I มติชน, ๘ ส.ค.
๒๕๓๔ หน้า ๔.

_____ . หน่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้ง นัมเฟรล II มติชน, ๘ ส.ค.
๒๕๓๔, หน้า ๔.

_____ . "องค์กรอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งในฟิลิปปินส์." สยามรัฐ,
๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕, หน้า ๒.

ดัชนี

- กฎหมายการค้า (Bell Act), ๒๑๖
- กฎหมายคุ้มครองกันสาธารณณะ, ๒๖
- กฎหมายคุ้มครองแรงงาน, ๘๗
- กฎหมายปฏิรูปที่ดิน, ๒๑๗, ๒๒๖
- กฎหมายปฏิรูปที่ดิน **ดูเพิ่มเติมที่**
ปฏิรูปที่ดิน
- กรม, ขอบข่ายงาน, ๕๘
- กระทรวง, ขอบข่ายงาน, ๕๖
- กระทรวงการปฏิรูปที่ดิน, ๒๒๖
- กลุ่ม ๗๗, ๒๔๒
- กลุ่มชนวน, ๑๕๖
- กลุ่มชวานา, ๑๔๘
- กลุ่มธุรกิจเอกชน, ๑๘๙-๒๐๐
- กลุ่มธุรกิจของมาร์กอส, ๑๕๒
- กลุ่มนักธุรกิจในமாகาติ, ๒๐๐
- กลุ่มบันดิลา **ดูที่** พรรคบันดิลา
- กลุ่มบายน **ดูที่** พรรคบายน
- กลุ่มผลประโยชน์, ๑๑๙, ๑๕๐-๒๑๓,
๓๖๑
- กลุ่มผลประโยชน์, การรวมตัว,
๑๕๓, ๑๕๕
- กลุ่มผลประโยชน์, เครือข่าย,
๒๐๙, ๒๑๑, ๒๑๓
- กลุ่มผลประโยชน์, บทบาท, ๑๕๓
- กลุ่มผลประโยชน์, ลักษณะ, ๑๕๐
- กลุ่มผลประโยชน์กับธุรกิจต่างชาติ,
๑๕๒
- กลุ่มฝ่ายค้าน, ๑๔๐, ๑๔๑
- กลุ่มฝ่ายค้าน **ดูเพิ่มเติมที่** พรรค
ฝ่ายค้าน
- กลุ่มฝ่ายค้าน, บทบาท, ๑๔๐, ๑๔๑
- กลุ่มเยาวชนรักชาติ, ๒๗๗
- กลุ่มแรงงาน **ดูที่** ขบวนการแรงงาน
แห่งฟิลิปปินส์
- กลุ่มสังเกตการณ์การเลือกตั้งของ
เอกชน **ดูที่** นัมเฟรล
- กลุ่มสิทธิมนุษยชน, ๑๖๐, ๑๖๑
- กลุ่มออฟโฟร-อาเซียน, ๒๔๐
- กริงโกนา, ทีโอฟิสโต (Guingona,
Teofisto), ๓๐๖
- กองกำลังกึ่งพลเรือนทหาร, ๓๑๓
- กองกำลังมุสลิม **ดูที่** กองทัพบังซา
โมโร
- กองตำรวจฟิลิปปินส์, ๑๑, ๒๙๘
- กองทัพบังซา โมโร, ๑๗๘
- กองทัพประชาชนใหม่ (NPA), ๑๑,
๓๕, ๑๐๗, ๑๑๐, ๑๓๙, ๑๔๗, ๒๕๕,
๒๗๘, ๒๘๘, ๓๕๓
- กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF),
๒๗๐, ๓๑๗
- กองทุนมะพร้าว, ๒๗๓
- กัตดาฟี, ๑๗๐
- กัตไมตัน, อันโตนิโย (Gatmaitan,
Antonio), ๑๕๘

กาเซีย, คาลอส พี. (Garcia, Carlos P.), ๑๒๖, ๒๑๗, ๒๓๘, ๒๔๘,

๒๔๙, ๓๗๑

การกระจายรายได้, ปัญหา, ๒๘

การกระจายอำนาจ, ๓๑

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ, ๒๘, ๕๐, ๗๘,

๒๑๖, ๒๙๙

การแก้ปัญหาสมุสลิภาคใต้, ๘๙

การครอบครองของสหรัฐ, ๒๐, ๒๔

การครอบครองของสหรัฐ

ดูเพิ่มเติมที่ อิทธิพลของสหรัฐ

การควบคุมการใช้อาวุธ, ๘๖

การค้าระหว่างประเทศ, ๒๗

การค้าระหว่างประเทศ, การพัฒนา, ๒๙

การค้าเสรีระหว่างฟิลิปปินส์-สหรัฐ,

๒๗, ๓๑, ๒๑๖

การคุ้มครองแรงงาน, ๘๗

การโค่นอำนาจของมาร์กอส,

๒๖๗-๒๙๐

การเจรจากับฝ่ายคอมมิวนิสต์, ๒๙๒

การเจรจาเรื่องฐานทัพสหรัฐ,

๒๖๑-๒๖๔

การฉ้อราษฎร์บังหลวง **ดูที่** คอร์รัปชัน

การช่วยเหลือของสหรัฐ, ๓๑๘

การช่วยเหลือในการฟื้นฟูประเทศ,

๓๑๘

การเดินทาง, ๔๐, ๒๖๗

การแต่งกาย, ๘

การถือครองที่ดิน, ๑๐๑, ๒๒๕

การทุจริตในการเลือกตั้ง, ๒๗๘

การแทรกแซงของสหรัฐ

ในการเลือกตั้ง, ๒๗๘

การนัดหยุดงาน, ๘๘

การแบ่งเขตเลือกตั้ง, ๓๓๒

การแบ่งแยกอำนาจการปกครอง, ๔๙

การปกครองของสเปน, ๘

การปกครองของสหรัฐ, ๘

การปกครองโดยชนชั้นสูง, ๖

การปกครองท้องถิ่น, ๒๙, ๓๑, ๕๖

การปกครองแบบรวมศูนย์, ๑๙, ๒๓

การปกครองระดับหมู่บ้าน, ๑๙

การปกครองระบบกึ่งประธานาธิบดี,

๑๐, ๖๗, ๗๒

การปกครองระบบประธานาธิบดี,

๙, ๑๐

การปฏิรูปที่ดิน, ๘๕, ๙๖, ๙๗, ๙๘, ๙๙

การปฏิรูปที่ดิน, โครงการ, ๙๗, ๙๘,

๒๒๕

การปฏิรูปที่ดิน, ปัญหา, ๙๖, ๒๒๔

การปฏิรูปที่ดินในสังคมใหม่, ๙๖

การประกาศกฎอัยการศึก, ๕๐, ๖๗,

๘๐, ๘๓

การประชุมที่บาห์ลี, ๒๔๔

การประชุมอันสแตด, ' ๒๕๓

การประท้วง, ๔๐

การปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม, ๘๙

การปราศรัยครั้งใหญ่ก่อนการเลือกตั้ง

(Miting de advance), ๓๓๒

- การเป็นหนี้บุญคุณ, ค่านิยม, ๔๑, ๔๒,
๑๕๒, ๑๕๕, ๓๕๗
- การเปลี่ยนนโยบายของสหรัฐ
ต่อฟิลิปปินส์, ๒๘๔
- การพัฒนาการท่องเที่ยว, ๙๖
- การพัฒนาการเมือง, ๒๙, ๑๐๖, ๓๐๔
- การพัฒนาการเมืองการปกครองของ
สหรัฐ ในฟิลิปปินส์, ๒๙
- พัฒนาการศึกษา, ๒๕, ๘๗
- พัฒนาการศึกษาของสหรัฐ
ในฟิลิปปินส์, ๒๕
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน, ๘๕, ๙๕
- พัฒนาชนบทสมัยใหม่ ไชโย,
๓๔, ๒๐๑
- พัฒนาภาค, ๘๕
- พัฒนาภาคใต้สมัยมาร์กอส,
๑๗๓-๑๗๖, ๑๘๑-๑๘๓
- พัฒนาเศรษฐกิจ, ปัญหา, ๙๑
- พัฒนาเศรษฐกิจของสหรัฐ ใน
ฟิลิปปินส์, ๙, ๒๖
- พัฒนาเศรษฐกิจสมัยมาร์กอส, ๙๐
- พัฒนาสังคมของสหรัฐ ใน
ฟิลิปปินส์, ๒๕
- พัฒนาสังคมสมัยมาร์กอส, ๘๕
- พัฒนาอุตสาหกรรม, ๙๒, ๙๔
- มีส่วนร่วมทางการเมือง, ๘๙, ๒๐๒
- การเมืองการปกครอง, ๔๗-๘๒
- การไม่ใช้ความรุนแรง (Non-
Violence), ๑๕๕, ๒๗๘
- การยึดครองญี่ปุ่น, ๓๖๗
- การรวมพลังของฝ่ายค้าน, ๒๗๖, ๒๗๗
- การร่างรัฐธรรมนูญ คู่ที่ รัฐธรรมนูญ,
การร่าง
- การรุกรานของจีน, ๙๓
- การรุกรานของญี่ปุ่น, ๙๓, ๙๔
- การลงทุนของสหรัฐ, ๙๓, ๒๓๖
- การลงทุนของออสเตรเลีย, ๙๓
- การลงทุนต่างชาติ, ๑๔, ๙๑, ๙๒, ๙๓,
๙๔, ๒๗๔
- การลดค่าเงิน, ๒๓๑, ๒๓๒
- การลดค่าเงิน, ผลดี, ๒๓๑
- การลดค่าเงิน, ผลเสีย, ๒๓๒
- การเลือกตั้ง, ๓๐๐-๓๐๔, ๓๒๕-๓๕๕
- การเลือกตั้ง, วิเคราะห์, ๓๐๓, ๓๔๗
- การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น, ๓๑๐
- การเลือกตั้งวุฒิสมาชิก, ๓๐๐, ๓๐๓
- การเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา, 300
- การศึกษาสมัยสเปนเข้าครอบครอง,
๑๘
- การส่งเสริมการลงทุน, โครงการ, ๙๑
- การส่งเสริมการลงทุนต่างชาติ,
๙๐, ๙๑
- การสู้รบระหว่างชาวมุสลิมและ
ชาวคริสต์เตียน, ๑๗๑
- การหยั่งเสียงประชามติ,
๘๐, ๑๐๗, ๑๓๖, ๒๐๒

การให้เอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์, ๓๐
 การอพยพของเผ่าต่างๆ, ๑๕
 การอพยพของเผ่ามาเลย์, ๑๖
 การอพยพของเผ่าอินโดนีเซีย, ๑๕
 การอพยพของพวกพิกมี, ๑๕
 กาสปาร์, คาร์ล (Gaspar, Karl), ๗๔
 กีรีโน, เอลปีดิโอ (Quirino, Elpidio),
 ๓๓, ๓๔, ๑๒๖, ๒๐๑, ๒๐๒, ๒๖๑,
 ๓๖๙
 กุสตีโล, อาร์มานโด (Gustilo,
 Armando), ๒๓๓, ๒๗๓
 เกซอน, มานูเอล หลุยส์ (Quezon,
 Manuel Luis), ๓๑, ๑๒๓, ๑๒๔,
 ๑๒๕, ๓๖๖
 แกตต์ (GATT), ๒๓๗
 ขบวนการคอมมิวนิสต์ **ดูที่** คอมมิวนิสต์
 ขบวนการนักศึกษา, ๑๖๒, ๓๔๒
 ขบวนการนักศึกษาคริสเตียน, ๓๔๒
 ขบวนการนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตย
 แห่งชาติ, ๓๔๒
 ขบวนการนักศึกษาแห่งฟิลิปปินส์,
 ๓๔๒
 ขบวนการมินดาเนาอิสระ (MIM),
 ๒๕๕
 ขบวนการมุสลิมแบ่งแยกดินแดน
 ภาคใต้ **ดูที่** แนวร่วมปลดปล่อย
 แห่งชาติ โมโร

ขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์
 (KMU), ๑๔๙, ๒๗๕, ๓๐๓
 ขบวนการเลือกตั้งเสรีแห่งชาติ **ดูที่**
 นัมเฟรล
 ข้อตกลงทางการค้าระหว่างสหรัฐกับ
 ฟิลิปปินส์ **ดูที่** กฎหมายการค้า
 ข้อตกลงแมกไซไซ-นิกสัน (Magsay-
 say-Nixon Joint Statement),
 ๒๖๑
 ข้อมูลพื้นฐานของฟิลิปปินส์, ๓๘๕
 คณะกรรมการบริหารสมัชชามาร์กอส,
 ๕๔
 คณะกรรมาธิการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
 ของรัฐบาล **ดูที่** คอมมิเลค
 คณะผู้บริหารประเทศสมัชชารามอส,
 ๓๕๐
 คณะรัฐมนตรี, ๕๔, ๓๕๐
 คณะรัฐมนตรี, การแต่งตั้ง, ๕๔, ๓๕๐
 คณะรัฐมนตรี, หน้าที่, ๕๔
 ครอบครัวยุโรปฟิลิปปินส์, ๓๙, ๔๐
 ความตึงเครียดภายนอกสังคม, ๒๕๖
 ความตึงเครียดภายในสังคม, ๒๕๕
 ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน,
 ๑๑๓
 ความร่วมมือส่วนภูมิภาคในกลุ่ม
 อาเซียน, ๑๑๔, ๒๕๕
 ความละเอียด (Hiya), คำนิยม, ๔๒

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง

ประเทศ, ๑๑,๑๒,๑๑๒,๒๓๕-๒๖๖

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง

ประเทศฟิลิปปินส์-กลุ่มประเทศ
ตะวันออกกลาง, ๒๔๐,๒๕๖
ฟิลิปปินส์-กลุ่มประเทศโลกที่สาม,
๒๔๒,๒๕๖

ฟิลิปปินส์-กลุ่มประเทศสังคมนิยม,

๑๑๕,๑๑๖,๒๔๐

ฟิลิปปินส์-จีน, ๑๑๔,๒๔๐,๒๕๖

ฟิลิปปินส์-ญี่ปุ่น, ๑๑๔,๒๓๘,๒๕๖

ฟิลิปปินส์-สหรัฐฯ, ๑๑๔,๒๓๕,

๒๕๖

ฟิลิปปินส์-ออสเตรเลีย, ๓๒๕

ฟิลิปปินส์-อาเซียน,

๑๑๓,๒๔๒,๒๕๖

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ๑๑,

๑๒,๑๑๒,๒๓๕-๒๖๖

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ฟิลิปปินส์-กลุ่มประเทศตะวันออก

กลาง, ๒๔๐,๒๕๖,๒๕๘,๓๒๕

ฟิลิปปินส์-กลุ่มประเทศโลกที่สาม,

๒๔๒,๒๕๖

ฟิลิปปินส์-กลุ่มประเทศสังคมนิยม,

๑๑๕,๑๑๖,๒๔๐,๒๕๘

ฟิลิปปินส์-จีน, ๑๑๔,๒๔๐,๒๕๖,

๒๕๘,๓๒๕

ฟิลิปปินส์-ไต้หวัน, ๒๕๖,

๒๕๘,๓๒๕

ฟิลิปปินส์-ญี่ปุ่น, ๑๑๔,๒๓๘,๒๕๖,

๒๕๘,๓๒๕

ฟิลิปปินส์-ไต้หวัน, ๓๕๕

ฟิลิปปินส์-ยุโรปตะวันตก, ๒๔๑,

๓๒๕

ฟิลิปปินส์-สหรัฐฯ, ๑๑๔,๒๓๕,

๒๕๖,๒๕๘,๓๒๕

ฟิลิปปินส์-องค์การต่างๆ, ๑๑๖,

๒๔๔,๓๒๕

ฟิลิปปินส์-อาเซียน, ๑๑๓,๒๔๒,

๒๕๖,๓๒๕

ความเชื่อมโยงโทรคมนาคมทางเศรษฐกิจสมัย

มาร์กอส, ๒๖๙,๒๗๐

คอนวีเนอร์, กลุ่ม, ๑๖๐

คอมมิเลค (COMLEC), ๒๐๒,

๒๗๙, ๓๐๑,๓๓๕

คอมมิวนิสต์, ๑๑,๓๒-๓๕,๑๑๐,

๒๕๒,๓๖๐

คอมมิวนิสต์, การก่อการร้าย, ๓๔,

๑๑๐, ๒๔๘

คอมมิวนิสต์, การต่อต้าน, ๓๔,๒๔๗

คอมมิวนิสต์, การปราบปราม, ๓๔,

217,313,360

คอร์รัปชัน, ๑๐,๒๘,๔๒,๙๐,๒๓๔,

๓๖๐

คอร์รัปชัน, ปัญญา, ๑๐,๒๘,๔๒,๒๓๔,

๒๗๖,๓๖๐

คาทิปูนัน, ขบวนการ, ๒๒
 ค่านิยมของชาวฟิลิปปินส์, ๓๘,๓๙,
 ๔๐,๔๒,๔๓,๑๕๒
 ค่านิยมทางสังคม, ๓๘,๓๙,๔๐,๔๒,
 ๔๓,๔๔,๓๕๗
 ค่านิยมแบบสเปน, ๓๘,๓๙,๔๐,๔๒,
 ๔๓,๔๔
 ค่านิยมแบบอเมริกัน, ๔๐,๔๔
 คาเบซา (Cabeza), ๑๙
 คาลิงกัส, เผ่า, ๑๖
 คำสั่งของมาร์กอส, ๖๗,๖๘,๗๐,๗๔,
 ๗๕,๘๑,๘๘
 คำสั่งประธานาธิบดี, ๖๗,๖๘,๗๐,๗๔,
 ๗๕,๘๑,๘๘
 คำสั่งประธานาธิบดีฉบับที่ ๒๗,๙๘,
 ๑๐๓
 คิวบา, ๒๔
 โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
 (UNDP), ๒๔๕
 โครงการมาซากานา (Masagana-
 99), ๑๐๑
 โครงการมาร์แชลสำหรับฟิลิปปินส์,
 ๓๑๘
 โครงการสร้างเมืองการปกครอง, ๑๖
 โครงการสร้างเมืองการปกครองสมัย
 มาร์กอส, ๓๖๓
 โครงการสร้างเมืองการปกครองสมัย
 สเปนเข้าครอบครอง, ๑๗,๑๙,๒๐
 โครงการสร้างทางเศรษฐกิจ, ๑๖,๑๙

โครงการสร้างทางเศรษฐกิจก่อนเป็น
 อาณานิคมของสเปน, ๑๖
 โครงการสร้างทางเศรษฐกิจสมัยสเปนเข้า
 ครอบครอง, ๑๙
 โครงการสร้างทางสังคม, ๑๖
 โครงการสร้างทางสังคมก่อนเป็นอาณานิ-
 นิคมของสเปน, ๑๖
 โครงการสร้างทางสังคมสมัยสเปนเข้า
 ครอบครอง, ๑๙
 โคฮวงโค, เอ็ดเวิร์ด (Cojuangco,
 Eduardo), ๗๕,๒๗๔,๓๔๕
 โคฮวงโค, โยเซ่ (Cajuangco, Jose),
 ๑๔๒,๑๔๓,๓๐๖
 เงินเพื่อ, ๒๑๙,๒๒๐,๒๒๑
 เงินเพื่อ, ปัญหา, ๒๑๙,๒๒๐,๒๒๑
 จังหวัด, การบริหาร, ๕๘
 จังหวัด, ขอบข่ายงาน, ๕๘
 จังหวัด, โครงสร้าง, ๕๙
 จาจา (JAJA), กลุ่ม, ๑๕๔,๑๕๖
 จาจา (JAJA), กลุ่ม, ผู้นำ, ๑๕๗,
 ๒๗๗
 ชนกลุ่มน้อย, ๒๙
 ชนชั้นกลาง, ๖,๑๘,๒๙
 ชนชั้นของฟิลิปปินส์, ๖
 ชนชั้นต่ำ, ๖,๑๗
 ชนชั้นทางสังคม, ๖

ชนชั้นปกครอง, ๖,๑๖,๑๗

ชนชั้นปัญญาชน, ๒๖,๒๙

ชนชั้นสูง, ๖,๑๗,๑๘

ชาวเขา, ๕

ชาวจีนในฟิลิปปินส์, ๒๙,๒๒๗

ชาวจีนในฟิลิปปินส์, บทบาท, ๒๒๘

ชาวนา, ๖,๑๗

ชาวอาหรับ, ๑๖

ซาฮานี, เลตติเชีย (Shahani, Leticia),
๓๗๘

ซอค-แดม, กลุ่ม (Soc-Dems), ๑๔๖

ซัมปากิต้า (Sampaguita-ดอกมะลิ),
๕

ซานติอาโก, มิเรียม ดีเฟนโซ

(Santiago, Miriam Defenso),
๓๔๔

ซาลองกา, โฮวิตโต (Salonga, Jovito),
๑๔๒,๓๐๖,๓๔๕

ซาลามัต, ฮาซิม (Salamat, Hashim),
๑๗๗

ซิน, ไฮเม่ (Sin, Jaime), ๘๔,๑๖๗,
๑๘๘,๑๙๐,๒๘๘

ซิสซัน, ไฮเซ่ มาเรีย (Sison, Jose
Maria), ๑๔๖

ซีโต้ (SEATO), องค์การ, ๒๕๐,
๒๖๔,๓๗๑

ซูการ์โน, ๒๔๙

ซูลู, ๓,๕

เซบู, ๙๕

ฐานทัพสหรัฐ, ๑๒,๙๔,๒๖๐-๒๖๕,๓๒๐

ฐานทัพสหรัฐ, การเจรจา, ๒๖๑-๒๖๔

ฐานทัพสหรัฐ, สนธิสัญญา, ๙๔,๒๓๗,
๒๖๐

ดอกมะลิ **คูที่** ซัมปากิต้า

ดอกไม้ประจำชาติ **คูที่** ซัมปากิต้า

ดัลเลส, จอห์น ฟอสเตอร์ (Dulles, John
Foster), ๒๖๑

ดาตู, ๑๗

ดิสินี, เฮอร์มินิโอ (Disini, Herminio),
๗๕

ตุลการชำระเงิน, ๒๑๙,๒๒๒

ตุลการชำระเงินขาดดุล, ๒๑๙,๒๒๒,๒๗๒
เดล โรซารีโอ, รามอน (Del Rosario,
Ramon), ๓๕๐

เดอ ทาเวรา, ที.เอช.ปาร์โด (De Tavera,
T.H. Pardo), ๑๒๒

เดอ เวนเนเซีย, ไฮเซ่ (De Venesia,
Jose), ๓๕๒

ดากาล็อก, ๕

ดัลลัค, หลุยส์, ๓๒

ตำรวจแห่งชาติฟิลิปปินส์ (PNP), ๑๑

โตเล็นติโน, อาร์ตูโร (Tolentino, Arturo),

- ๓๐๒
- ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ, ๔
- ทหาร, ๑๙๒-๑๙๙, ๒๖๘, ๒๙๕,
๒๙๘, ๓๑๓
- ทหาร
- กลุ่มแรม (RAM), ๑๙๗
- กลุ่มยู (YOU), ๒๙๘
- กองตำรวจฟิลิปปินส์, ๑๑, ๒๙๘
- บทบาท, ๑๙๓, ๑๙๗, ๒๖๘, ๒๙๕,
๓๑๓
- ทหารกับอาภินันท์, ๒๙๕
- ทายาดา, ลอเรนโซ (Tañada,
Lorenzo), ๑๕๗
- ทาส, ๑๗
- เทศบาล, โครงสร้าง, ๖๐, ๖๑
- เทศบาล, การบริหาร, ๖๑
- เทียมซอน, เบนิตโต (Tiamzon,
Benito), ๒๙๒
- ธนาคารที่ดิน, ๑๐๑, ๒๒๖
- ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB),
๑๑๖
- ธนาคารโลก, ๑๓
- ธนาคารแห่งฟิลิปปินส์, ๒๐๑
- ธนาคารอมานาห์, ๑๐๘, ๑๗๘
- นโยบายของรามอส, ๓๕๐
- นโยบายต่างประเทศ, ๑๑๓, ๑๑๔,
๑๑๕, ๑๑๖, ๒๔๗, ๒๕๒, ๒๕๖,
๒๕๗, ๒๕๘, ๒๕๙-๒๖๖, ๓๒๕
- นโยบายต่างประเทศ, ปัจจัยกำหนด,
๒๕๖, ๒๕๒, ๓๕๔
- นโยบายต่างประเทศก่อนการ
ประกาศกฎอัยการศึก, ๒๔๗
- นโยบายต่างประเทศของจีน, ๑๑๔
- นโยบายต่างประเทศของมาร์กอส,
๓๕๔
- นโยบายต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๗๒-
๑๙๗๓, ๑๑๓, ๒๔๗
- นโยบายต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๗๒-
๑๙๘๖, ๒๕๒
- นโยบายต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๗๓-
๑๙๗๕, ๑๑๕, ๒๕๒, ๒๕๖
- นโยบายต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๗๖-
๑๙๗๙, ๒๕๒, ๒๕๖
- นโยบายต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐-
๑๙๘๖, ๒๕๒, ๒๕๘
- นโยบายต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๖-
๑๙๙๒, ๓๒๕
- นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง,
๑๑๓, ๒๕๖, ๓๒๕
- นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
กลุ่มประเทศโลกที่สาม, ๑๑๖, ๒๕๖,
๒๕๗, ๓๒๕
- นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
กลุ่มประเทศสังคมนิยม, ๑๑๕,

๒๕๖,๒๕๗,๓๒๕
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-จีน,
 ๑๑๔,๒๕๖,๒๕๘
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-ญี่ปุ่น,
 ๑๑๔,๑๑๕,๒๕๖,๒๕๘,๓๒๕
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
 ประชาคมยุโรป, ๑๑๕,๒๕๗,๒๕๘
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
 ยุโรปตะวันตก, ๑๑๕,๒๕๗,
 ๒๕๘,๓๒๕
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
 ยุโรปตะวันออก, ๑๑๕,๒๕๗,
 ๒๕๘,๓๒๕
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
 สหประชาชาติ, ๑๑๖,๒๕๗,๓๒๕
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
 สหรัฐฯ, ๑๑๔,๒๕๖,๒๕๗
 นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์-
 อาเซียน, ๑๑๓,๒๕๖,๒๕๗,
 ๒๕๘,๓๒๕
 นโยบายต่างประเทศยุคสังคมนิยม,
 ๑๑๓,๒๕๖-๒๖๖
 นโยบายต่างประเทศสมัยอากิโน, ๓๒๕
 นโยบายต่างประเทศหลังประกาศ
 กฎอัยการศึก, **ดูที่** นโยบาย
 ต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๗๒-๑๙๘๖
 นักการทูตลี้ภัย, สมณานาม, ๓๖๙
 นักศึกษา, ๑๖๗,๒๕๔,๓๔๒

นักศึกษา, การต่อต้าน, ๑๖๗
 นักศึกษา, การปราบปราม, ๒๕๔
 นักศึกษา, ความเคลื่อนไหว, ๒๕๔
 นักศึกษา, บทบาท, ๑๖๗,๓๔๒
 นัค, กลุ่ม (NUC), ๑๔๓,๑๖๐
 นัมเฟรล (NAMFREL),
 ๒๐๑-๒๐๗,๒๗๙,๒๘๒,๓๐๑,
 ๓๓๖,๓๗๑
 นัมเฟรล
 กลุ่มอาสาสมัคร, ๒๐๓,๒๐๕,๒๗๙
 เครือข่าย, ๒๑๓
 แนวความคิด, ๒๐๔
 บทบาท, ๒๐๒,๓๐๑
 ประธาน, ๒๐๑
 แผนปฏิบัติงาน, ๒๐๓
 นาซุตรา (NASUTRA), บริษัท
 น้ำตาล, ๒๐๑,๒๓๓,๒๗๓
 นายกรัฐมนตรี, ๕๓,๕๔
 การเลือก, ๕๓
 บทบาท, ๕๓,๕๔
 หน้าที่, ๕๓
 นิกสัน, ริชาร์ด เอ็ม (Nixon, Richard
 M.), ๒๖๑
 เนต-เดม, กลุ่ม (Nat-Dems), ๑๔๖
 แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ
 (NDF), ๑๑,๑๓๙,๑๔๗,๑๖๗,
 ๒๘๘
 แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร

(MNLF), ๑๑,๑๐๙,๑๖๗-๑๘๖,
๒๗๘,๒๙๔,๓๖๐

แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร
การเกิดขบวนการ, ๑๖๙
บทบาท, ๑๖๘,๑๗๔
ประวัติ, ๑๖๘,๑๖๙

โนริ เม ตังเกร (Noli Me Tangere)
คู่มือ สังคมมะเร็ง

บริวารของมาร์กอส, ๑๐,๗๘,๑๙๙,
๒๐๐,๓๔๙,๓๖๐

บริษัทน้ำตาลแห่งชาติ คู่มือ นาซูดรา
บริษัทน้ำมันแห่งชาติฟิลิปปินส์, ๙๔
บริษัทเปอร์ตามินา, ๙๔
บอนต็อก (Bontoks), เผ่า, ๕,๑๕
บันดิลลา (BANDILA) คู่มือ

พรรคบันดิลลา

บายัน (BAYAN) คู่มือ พรรคบายัน
บาร์ังไก (Barangay), ๑๗,๑๙,๕๖,
๖๐-๖๒, ๘๐, ๑๐๖, ๑๓๕, ๑๕๒,
๒๐๒, ๒๘๙, ๒๙๔, ๓๓๒

บาร์ังไก

ผู้นำ, ๖๑

สภา, ๖๒, ๖๕, ๘๐, ๑๐๖, ๒๘๙

บิคอล (Bicol), ๕

บิซายัน (Bisayan), ๕

บัสไคโน, เบอร์นาเบ (Buscayno,
Bernabe), ๓๕, ๓๐๓

เบเนดิกโต, โรเบิร์ตโต (Benedicto,
Roberto), ๗๕, ๒๓๓, ๒๗๓

บอนิฟาซิโอ, มาร์เซียน คู่มือ อากีโน,
เบนิกโน

บอนิฟาซิโอ, อังเดร

(Bonifacio, Andres), ๒๒

ปฏิรูปที่ดิน คู่มือ การปฏิรูปที่ดิน
ประกาศของมาร์กอสฉบับที่ ๑๐๘๑,
๒๕๕

ประธานาธิบดี, ๔๗, ๔๘, ๕๐, ๕๑,
๕๔, ๘๐, ๒๕๕, ๓๖๕

ประธานาธิบดี

บทบาท, ๔๗, ๔๘, ๕๐, ๕๑

วาระ, ๑๐, ๕๐

อำนาจ, ๔, ๔๘, ๕๑, ๘๐, ๒๕๕

ประเพณีการมีบิดามารดา

(Compadrazgo), ๑๘

ประเพณีการมีบิดามารดา

คู่มือเพิ่มเติมที่ ระบบเครือญาติ,

ระบบพ่ออุปถัมภ์แม่อุปถัมภ์

ปริงซิปาเลีย (Principalia), ๑๙

ปังกาซินัน (Pangasinan), ๕

ปัญหากลุ่มมุสลิมภาคใต้, ๑๐๗, ๑๐๘

ปัญหากลุ่มมุสลิมภาคใต้ คู่มือเพิ่มเติมที่

แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร

ปัญหาการเพิ่มของประชากร, ๔๖,

๒๒๗

ปัญหาการเมืองกับการพัฒนา

เศรษฐกิจ, ๒๒๘

ปัญหาครอบครัว, ๔๔-๔๖

ปัญหาคอมมิวนิสต์ **ดูที่** คอมมิวนิสต์

ปัญหาเงินทุนสำรองต่างประเทศ

๒๑๙, ๒๒๑

ปัญหาเงินเฟ้อ, ๒๑๙, ๒๒๐

ปัญหาตุลาการชำระเงิน **ดูที่** ตุลาการ

ชำระเงินขาดดุล

ปัญหาบริหารของมาร์กอส **ดูที่**

บริหารของมาร์กอส

ปัญหาแรงงาน, ๒๑๘, ๒๒๓, ๒๒๔

ปัญหาเศรษฐกิจ, ๑๐, ๗๗, ๒๑๗,

๒๑๘, ๒๗๑, ๒๗๒

ปัญหาเศรษฐกิจ **ดูเพิ่มเติมที่**

ภาวะเศรษฐกิจ

ปัญหาสังคม, ๗๗, ๓๒๑

ปัญหาโสเภณี, ๑๒

ปาโรโน, กิลเยอร์ โม (Parayno,

Guillermo), ๓๕๐

ผลการเลือกตั้ง (ค.ศ. 1992), ๓๔๖

ผลประโยชน์ของชาติ, ๓๒๔

ผลประโยชน์จากระบบเอ็นคอมเมียน-

ดา, ๑๙

ผู้นำโลกเสรี, ๒๔๗

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ค.ศ. ๑๙๙๒), ๓๔๓

ฝ่ายค้าน, กลุ่ม **ดูที่** กลุ่มฝ่ายค้าน,

พรรคฝ่ายค้าน

ฝ่ายตุลาการ, อำนาจ, ๖๕

ฝ่ายนิติบัญญัติ, อำนาจ, ๖๕

ฝ่ายนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่น, ๖๓

ฝ่ายบริหาร, อำนาจ, ๕๕

พรรคการเมือง, ๓๑, ๑๑๙-๑๕๐,

๓๐๒-๓๑๒, ๓๔๓-๓๕๐

พรรคการเมือง

การรวมตัว, ๓๑๐

ลักษณะสำคัญ, ๑๒๑, ๑๒๗

พรรคการเมืองของมาร์กอส, ๑๒๘,

๓๐๖

พรรคการเมืองท้องถิ่นสมัยมาร์กอส,

๑๓๖, ๑๔๒

พรรคการเมืองสมัยสหรัฐ

เข้าครอบครอง, ๑๒๒

พรรคการเมืองสมัยยากีนเ,

๓๐๕, ๓๐๖, ๓๑๐

พรรคการเมืองหลังสงครามโลก

ครั้งที่สอง, ๑๒๕

พรรคกิลูซัง บากง ลีปุนัน **ดูที่**

พรรคขบวนการสังคมนิยม (KBL)

พรรคขบวนการสังคมนิยม,

๙, ๑๑, ๕๑, ๘๑, ๑๒๐, ๑๓๐, ๒๗๙,

๒๘๒, ๓๐๕, ๓๑๑, ๓๔๕

พรรคขบวนการสังคมนิยม

โครงสร้างและหน้าที่, ๑๓๑

- ลักษณะสำคัญ, ๑๓๑
 หัวหน้าพรรค, ๑๓๕
 พรรคคริสเตียนสังคมนิยมประชาธิปไตย
 (Christian Social Democratic
 Party), ๑๔๒
 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์
 (CPP), ๑๑,๓๕,๑๓๓,๑๔๖,๑๔๗
 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์
 (PKP), ๓๒,๓๓,๓๕,๑๒๓,๑๔๖
 พรรคชาตินิยม (Partido Nacionalista),
 ๑๑,๓๑,๘๑,๑๒๐,๑๒๒,๑๒๔,
 ๑๒๖,๑๒๗,๑๓๘,๑๕๐,๒๖๑,
 ๓๐๕,๓๐๗,๓๑๐,๓๑๑,๓๑๒,๓๔๕
 พรรคชาตินิยมแห่งฟิลิปปินส์ (PNP),
 ๓๐๕
 พรรคซัคดาลิสตา (Sakdalista), ๑๒๓
 พรรคบันดิลลา (BANDILA),
 ๑๔๒,๑๔๘,๑๕๔,๒๗๗,๒๘๘,
 ๓๐๒,๓๐๖
 พรรคบันดิลลา, ผู้นำ, ๓๐๖
 พรรคบายัน (BAYAN),
 ๑๔๒,๑๔๘,๑๕๔,๒๗๗,๒๘๘,๓๐๒
 พรรคบีโคโน ซาโร (Bicol Saro),
 ๑๓๖,๑๔๒
 พรรคประชาชน (PnB), ๑๔๙,๓๐๓,
 ๓๐๖
 พรรคประชาธิปไตย (Partido
 Democrata), ๑๒๓
 พรรคปูลุโยน บิสายะ (Pusyon
 Bisaya), ๑๓๐,๑๓๖
 พรรคฝ่ายขวา, ๓๐๗,๓๒๐
 พรรคฝ่ายค้าน, ๑๓๘,๑๓๙,๑๔๐,๑๔๑,
 ๓๑๑,๓๒๐
 พรรคฝ่ายค้าน
 บทบาท, ๑๔๐
 วัตถุประสงค์, ๑๓๘
 พรรคฝ่ายค้าน ดูเพิ่มเติมที่
 กลุ่มฝ่ายค้าน
 พรรคฝ่ายซ้าย, ๑๑,๑๓๙,๑๔๕,๓๐๓,
 ๓๐๖,๓๐๗,๓๑๐,๓๒๐
 พรรคฝ่ายเป็นกลาง, ๓๐๖,๓๐๗,๓๒๐
 พรรคพลังชาตินิยม (Partido
 Nacionalista Consolidado),
 ๑๒๔
 พรรคพลังประชาชน (Laban),
 ๑๑,๑๒๐,๑๓๘,๑๓๙,๑๔๐,๑๔๓,
 ๒๗๗,๒๘๖
 พรรคพันธมิตรการเมืองใหม่ (ANP),
 ๑๔๙,๓๐๓,๓๑๐
 พรรคพันธมิตรนักรักชาติ (UNA),
 ๓๑๑
 พรรคพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย
 (GAD), ๓๐๒,๓๑๑
 พรรคพันธมิตรมินดาเนา
 (Mindanao Alliance), ๑๓๐,
 ๑๓๖,๑๔๒

พรรคพีดีพี (PDP), ๑๔๒,๑๔๓
 พรรคพีดีพี-ลาบัน (PDP-Laban),
 ๑๔๒,๑๔๓,๑๔๗,๓๐๒,๓๑๑,๓๐๖
 พรรคพีอาร์พี (PRP), ๓๔๔
 พรรคยูพีพี-เคบีแอล (UPP-KBL),
 ๓๐๒
 พรรคยูเอ็นเอ (UNA), ๓๑๙
 พรรครวมชาติ, ๑๒๓
 พรรคลากัส นัง บายัน (Laban) **คู่มือ**
 พรรคพลังประชาชน
 พรรคลากัส นัง เอ็ดซา-เอ็นยูซีดี, ๓๔๔
 พรรคลาบัน **คู่มือ** พรรคพลังประชาชน
 พรรคสหพันธมิตรมุสลิม (MFP), ๑๔๒
 พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย
 แห่งฟิลิปปินส์ (PDSP), ๓๐๖
 พรรคเสรีนิยม (Liberal Party),
 ๑๑,๓๑,๘๑,๘๔,๑๒๐,๑๒๖,๑๒๗,
 ๑๔๒,๑๕๐,๓๐๒,๓๐๗,๓๑๐,
 ๓๑๑,๓๑๒,๓๔๔,๓๔๕
 พรรคเอ็นพีซี (NPC), ๓๔๕
 พรรคแอลดีพี (LDP), ๑๑,๓๑๑,๓๑๒,
 ๓๔๔
 พระฝ่ายซ้าย, ๒๙๕
 พระฝ่ายเป็นกลาง, ๑๘๘
 พระหัวก้าวหน้า, ๑๘๘
 พระหัวเก่า, ๑๘๘
 พลังประชาชน, ๑๕๕,๑๙๗,๒๗๖,
 ๒๘๒,๓๑๖,๓๕๙

พลังประชาชน

กลยุทธ์ในการเรียกร้อง, ๒๘๘
 การรวมตัว, ๒๘๖
 เครือข่าย, ๑๕๗,๒๐๙
 บทบาท, ๑๕๖
 ปัจจัยภายนอกที่สนับสนุน, ๒๘๖
 ปัจจัยภายในที่สนับสนุน, ๒๘๕
 เป้าหมาย, ๒๘๘
 ผู้นำ, ๒๘๘
 ลักษณะของกลุ่ม, ๒๘๗
 ฝออุปถัมภ์, ๑๘,๔๒,๔๓
 พันธมิตรครู, กลุ่ม, ๑๔๙
 พันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม
 เสรีภาพและประชาธิปไตย
 (NAJFD), ๑๕๗
 พาลาวัน, ๓
 พิเมนเทล, อากิลิโน (Pimentel,
 Aquilino), ๗๔,๑๔๒,๑๔๓
 พี่พีซีอาร์วี (Parish Pastoral Council
 for Responsible Voting -
 PPCRV), ๓๓๗,๓๔๐
 พื้นฐานทางการเมือง, ๘
 พื้นฐานทางวัฒนธรรม, ๗
 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ, ๑๒
 พื้นฐานทางสังคม, ๗
 พื้นฐานทางสภาพแวดล้อม, ๑
 พื้นที่ตั้งของประเทศฟิลิปปินส์, ๔
 เพชรพลอยตะวันออก, สมญานาม, ๓

ฟอร์ต ซานติอาโก (Fort Santiago),

๓

ฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของ

สเปน, ๑๗-๒๐

ฟิลซูกอน (Philsucon), บริษัท, ๒๗๓

เฟอร์เร, ไฮเม (Ferrer, Jaime), ๒๐๑

ภาวะเศรษฐกิจ, ๒๑๕, ๒๑๖, ๒๒๐,

๒๒๘, ๒๗๐, ๓๐๗, ๓๐๘, ๓๐๙, ๓๑๕

ภาวะเศรษฐกิจ

ก.ศ. ๑๙๘๓-๑๙๘๕, ๒๗๐

ก.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗, ๓๐๘, ๓๐๙

ก.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙, ๓๐๘, ๓๐๙

ก.ศ. ๑๙๙๐, ๓๑๙, ๓๒๒

ภาวะเศรษฐกิจสมัยมาร์กอส, ๒๑๕,

๒๒๐, ๒๒๘

ภาวะเศรษฐกิจหลังสงครามโลก, ๒๑๕

ภาวะสังคม, ๓๐๘, ๓๐๙, ๓๑๙, ๓๒๓

ภาวะสังคม

ก.ศ. ๑๙๘๖-๑๙๘๗, ๓๐๘, ๓๐๙

ก.ศ. ๑๙๘๘-๑๙๘๙, ๓๐๘, ๓๐๙

ก.ศ. ๑๙๙๐, ๓๑๙, ๓๒๓

ภาษาดากาล็อก **ดูที่** ภาษาฟิลิปปินส์

ภาษาฟิลิปปินส์, ๕, ๖, ๘, ๒๖

ภาษาราชการของฟิลิปปินส์, ๒๖

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของ

ฟิลิปปินส์, ๑๕-๓๕

มหาวิทยาลัยซานโต โทมัส

(Santo Thomas), ๑๘

มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.),

๒๕, ๑๖๕, ๓๖๙, ๓๗๐, ๓๗๒, ๓๗๓

มหาวิทยาลัยอเตอเนโอ (Ateneo de Manila), ๑๘

มอนซอด, คริสเตียน (Monsod,

Christian), ๓๓๕

มอนเดล, วอลเตอร์ อี (Mondals,

Walter E.), ๒๖๓

มักโน, โฮเซ (Magno, Jose), ๓๕๐

มาคาปากัล, ดิโอสดาดา (Macapagal,

Diosdado), ๙๙, ๑๒๖, ๒๑๗, ๒๔๙,

๒๕๐, ๓๗๒

มาฟิลินโด (Maphilindo), องค์การ,

๒๕๐

มาร์กอส, เฟร์ดินาน อี. (Marcos,

Ferdinand E.), ๔๒, ๑๒๖, ๒๑๕,

๒๑๖, ๒๑๗, ๒๔๔, ๒๕๑, ๒๕๕,

๒๕๖, ๓๗๓

มาร์กอส, อีเมลดา (Marcos, Imelda),

๒๖๘, ๓๔๕

มาลัย, คาโรไลนา (Malay, Caro-

lina), ๒๙๔

มิซัวร์, นูร์ (Misuari, Nur), ๑๐๙,

๑๗๕, ๑๗๗, ๑๗๘

มิตรา, รามอน (Mitra, Ramon),

๒๙๔,๓๑๒,๓๔๔
 มินดาเนา, ๓,๕,๙๓,๙๕,๑๗๐
 มินโดโร, ๓,๕
 แมกแจนแลน, เฟอร์ดินานด์
 (Magellan, Ferdinand), ๒
 แมกไซไซ, รามอน (Magsaysay,
 Ramon, ๓๓,๓๔,๑๒๖,๒๐๑,
 ๒๑๗,๒๔๗,๒๖๑,๓๗๐
 แมกไซไซกับขบวนสุคบาลาฮับ, ๓๔
 แมนโยลาส (Maniolas), ๒
 โมราเรส, ฮอราซิโอ (Morales,
 Horacio), ๓๐๓
 ยุคทองของฟิลิปปินส์, ๓๗๑
 ยู (YOU), กลุ่ม, ๒๙๘
 โยกโน, ไฮเซ่ (Diokno, Jose),
 ๑๕๗,๒๙๔
 โยรัค, ไฮดี (Yorac, Hydee), ๓๓๕
 ระบบการถือครองที่ดิน, ๑๙
 ระบบเครือญาติ, ๑๘,๑๙,๔๒,๔๓,
 ๔๔,๗๘,๒๑๘,๓๕๗
 ระบบเครือญาติ **ดูเพิ่มเติมที่**
 ระบบพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์,
 ระบบประเพณีการมีบิดามารดา
 ระบบบริวาร **ดูที่** ระบบเครือญาติ
 ระบบประเพณีการมีบิดามารดา
 (Compadrazgo), ๔๒
 ระบบโบโล, ๑๘

ระบบเผด็จการ, ๕๐,๗๘
 ระบบเผด็จการของมาร์กอส,
 ๕๐,๗๘,๘๒
 ระบบเผด็จการของมาร์กอส,
 ลักษณะสำคัญ, ๗๘,๘๒
 ระบบพรรคการเมืองแบบสองพรรค,
 ๑๒๖
 ระบบพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์, ๑๙,
 ๔๒,๔๓,๑๙๖,๓๕๗
 ระบบพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ **ดูเพิ่ม**
 ประเพณี การมีบิดามารดา
 ระบบวังและต่งตุล, ๓๐๔
 ระบบวันดาลา, ๑๘
 ระบบศักดินา, ๒๐
 ระบบอุปถัมภ์, ๑๘,๔๒,๔๓,๔๙,๑๙๖,
 ๓๕๗
 รัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์, ๒๖,๒๘,
 ๓๑,๔๗,๔๙,๕๐,๑๐๘
 รัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์การแก้ไข,
 ๒๘,๕๐,๗๘,๒๑๖,๒๙๙
 การร่าง, ๙,๓๑,๒๙๙
 พ.ศ. ๑๙๓๕, ๔๗,๕๐,๖๗,๗๑
 พ.ศ. ๑๙๗๒, ๖๗
 พ.ศ. ๑๙๗๓, ๕๐,๖๙,๗๑,๗๒
 พ.ศ. ๑๙๗๖, ๕๐,๖๙,๗๐,๗๒
 พ.ศ. ๑๙๘๑, ๕๐,๖๙,๗๐,๗๑,๗๒
 รัฐประหาร
 ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๑๙๘๗, ๓๐๗

- ๑๘ เมษายน ค.ศ. ๑๙๘๗, ๓๐๗
 ๑๓ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๘๗, ๓๐๗
 ๒๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๗, ๓๐๗
 ๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๙, ๓๑๔
 รัฐประหาร, ปัจจัยที่ก่อให้เกิด, ๓๑๔
 รัฐประหาร, ปัจจัยที่ทำให้พ่ายแพ้,
 ๓๑๕
 รัฐมนตรี, หน้าที่
 รามอส, ฟิเดล (Ramos, Fidel), ๑๙๖,
 ๑๙๘, ๒๙๙, ๓๑๓, ๓๔๓, ๓๔๖,
 ๓๕๐, ๓๗๘
 รายได้ประชาชาติ, ๒๘, ๙๒
 ริซาล, โฮเซ่ (Rizal, Jose), ๓, ๒๑,
 ๒๒
 แรม (RAM), กลุ่ม, ๒๙๗, ๓๑๔,
 ๓๒๐, ๓๖๑
 โรงงานไฟฟ้าปรมาณู, ๙๖
 โรมูโล, คาร์ลอสพี, (Romulo, Carlos
 P.), ๒๔๔, ๒๖๓
 โรมูโล, โรเบิร์ตโต (Romulo,
 Roberto), ๓๕๐
 โรซาล, มานูเอล เอ. (Roxas, Manuel
 A.), ๒๖, ๓๑, ๓๓, ๑๒๕, ๒๑๖, ๓๖๙
 ลอเรล, ซาลวาดอร์ (Laurel,
 Salvador), ๑๓๘, ๑๓๙, ๑๔๒,
 ๑๔๕, ๑๙๗, ๒๓๔, ๒๘๘, ๓๐๖,
 ๓๑๐, ๓๑๙, ๓๔๕
 ลอเรล, โฮเซ่ (Laurel, Jose), ๑๒๕,
 ๓๖๗
 ลักษณะครอบครัวฟิลิปปินส์, ๓๙, ๔๐,
 ๔๑, ๔๒, ๔๓
 ลักษณะสำคัญของพรรคการเมืองของ
 ฟิลิปปินส์, ๑๒๑
 ลัทธิชาตินิยม, ๒๐
 ลัทธิชาตินิยม, การเกิด, ๒๐
 ลีนา, โจอี (Lina, Joey), ๑๕๘
 ลูกครึ่งฟิลิปปินส์, ๑๘
 ลูการ์, ริชาร์ด (Lugar, Richard),
 ๒๗๘
 ลูซอน, ๓, ๑๑๐, ๑๗๐
 วัฒนธรรมของฟิลิปปินส์, ๗, ๓๘
 วัฒนธรรมของฟิลิปปินส์, ปัญหา, ๗
 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชา-
 ธิปไตย, ๘, ๓๙, ๔๐
 วัฒนธรรมแบบสเปน, ๗
 วัฒนธรรมแบบอเมริกัน, ๗
 วิสายา, ๓, ๑๗๐
 วุฒิสภา, ๑๒๒
 วุฒิสมาชิก, ๑๐, ๔๘, ๓๐๐, ๓๐๑, ๓๐๓
 วุฒิสมาชิก, การเลือกตั้ง, ๓๐๐, ๓๐๓
 วุฒิสมาชิกของฟิลิปปินส์, ๓๐๐, ๓๐๓
 โวดแคร์, ๓๔๑
 เวอร์, แฟเบียน (Ver, Fabian), ๑๙๘,
 ๒๖๘

ศาลเทศบาล, หน้าที่, ๖๖
 ศาลมุสลิม, ๖๗
 ศาลสูงสุด, หน้าที่, ๖๕
 ศาลอุทธรณ์, หน้าที่, ๖๖
 ศาสนจักร, ๑๑๐, ๑๑๒, ๑๘๖-๑๙๒
 ศาสนจักร, โครงสร้าง, ๑๘๗
 ศาสนจักร, บทบาท, ๑๘๗, ๑๙๒, ๓๔๐
 ศาสนาคริสต์โปรเตสแตนต์, ๕, ๗
 ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก, ๗, ๑๘,
 ๓๘, ๑๘๖
 ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก, อิทธิพล,
 ๒๐, ๓๘
 เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์, ๒๑๕-๒๓๔
 เศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒,
 ๒๑๕
 สงครามมหาเอเชียบูรพา, ๓๒
 สงครามมหาเอเชียบูรพา **ดูเพิ่มเติมที่**
 สงครามโลกครั้งที่ ๒
 สงครามโลกครั้งที่ ๒, ๓๑
 สงครามเวียดนาม, ๒๕๐
 สถาบันขบวนการชาตินิยม, ๑๐๕, ๑๑๖
 เสถียรภาพของรัฐบาลอาเกีโน,
 ๒๕๑-๓๒๗
 สนธิสัญญาการป้องกันร่วมกัน, ๑๑๓,
 ๒๓๗, ๒๔๘
 สนธิสัญญาเกี่ยวกับฐานทัพ **ดูที่**
 ฐานทัพสหรัฐ, สนธิสัญญา

สนธิสัญญาทางการค้าฟิลิปปินส์-
 สหรัฐฯ, ๑๑๓, ๒๑๖, ๒๓๖
 สนธิสัญญานิกสัน, ๒๓๗
 สนธิสัญญาปารีส, ๗, ๒๔, ๒๕
 สนธิสัญญามะนิลา, ๒๖๔, ๓๒๐
 สภาจังหวัด, ๖๔
 สภาเทศบาล, ๖๔
 สภาบาร์งไก **ดูที่** บาร์งไก, สภา
 สภาผู้แทนราษฎร, ๑๒๒
 สภาหมู่บ้าน **ดูที่** บาร์งไก, สภา
 ราษฎรแห่งชาติ, ๕๐, ๕๑, ๕๓, ๕๔, ๖๒,
 ๗๓, ๘๑, ๒๗๙, ๓๐๔
 สภาแห่งชาติ, บทบาท, ๕๒
 สภาแห่งชาติ, ลักษณะ, ๕๒
 สภาแห่งชาติ, สมาชิก, ๕๑
 สภาแห่งชาติ, หน้าที่, ๕๒
 สมาคมการค้าและอุตสาหกรรม
 ฟิลิปปินส์, ๑๕๘
 สมาคมชาวสเปนและฟิลิปปินโน, ๒๑
 สมาคมอาสา (ASA), 249
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, ๑๐, ๔๘,
 ๓๐๐
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร,
 การเลือกตั้ง, ๓๐๐
 สมาชิกวุฒิสภา, ๑๐, ๔๘, ๓๐๐, ๓๐๑
 สมาชิกวุฒิสภา, การเลือกตั้ง, ๓๐๐
 สหพันธ์ชาวนาเสรี, ๑๐๔
 สหพันธ์นักศึกษาแห่งฟิลิปปินส์

(NUSP), ๓๔๒
 สหภาพชาวนา, ๑๐๔
 สหภาพแรงงาน, ๘๘
 สหรัฐฯ กับการประกาศกฎอัยการศึก,
 ๑๒๙
 สังคมมะเร็ง (Social Cancer),
 หนังสือ, ๒๑
 สังคมใหม่ (New Society)
 ของมาร์กอส, ๙, ๘๑, ๘๓-๑๑๗,
 ๑๓๕, ๒๕๓
 สังคมใหม่, แนวความคิด, ๘๕
 สัญลักษณ์ของฟิลิปปินส์, ๘
 สันนิบาตนักศึกษาฟิลิปปินส์, ๑๔๙,
 ๓๔๒
 สันนิบาตฟิลิปปินส์ (La Liga
 Filipina), ๒๑
 สิทธิเท่าเทียมกัน (Parity Right),
 ๒๑๖
 สิทธิมนุษยชน, ๒๓
 สื่อมวลชน, ๘๑
 สื่อมวลชนกับการเลือกตั้ง, ๓๓๗
 เสถียรภาพของรัฐบาลอากิโน,
 ๒๙๑-๓๒๗
 เสรีชน, ๑๗
 เสือบารอง, ๗, ๘
 หน่วยคุ้มครองความปลอดภัย
 ฝ่ายพลเรือน, ๓๓

หน่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้งของ
 รัฐบาล **คูตี** คอมมิเลค
 หน่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้ง,
 ๒๐๒, ๒๐๗, ๒๗๙, ๒๘๒, ๓๐๑,
 ๓๓๕, ๓๓๖-๓๔๒
 หน่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้งเสรี
คูเพิ่มเติมที่ นัมเฟรล
 หน่วยเสรีชน, ๓๗๔
 หน่วยอาสาสมัครสังเกตการณ์การ
 เลือกตั้ง **คูเพิ่มเติมที่** นัมเฟรล
 หนึ่งต่างชาติ, ๑๓, ๓๑๗, ๓๖๑
 หนึ่งต่างชาติ, ปัญหา, ๑๓
 หมูเกาะเลกซปี, ๒
 หมูเกาะแมคแจนแลน, ๒
 หมูบ้าน **คูตี** บารังไก
 หอการค้าจีน, สหพันธ์, ๑๕๒
 หอการค้าฟิลิปปินส์, ๑๕๒
 หอการค้าอเมริกัน, ๑๕๒
 เหตุการณ์สำคัญในฟิลิปปินส์, ๓๘๑
 องค์การพัฒนาเอกชน, ๓๓๓
 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และ
 วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
 (UNESCO), 245
 องค์การซีโต้ **คูตี** ซีโต้, องค์การ
 องค์การประชาธิปไตยของเยาวชน
 (SDK)
 องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่ง

สหประชาชาติ (UNIDO), ๒๔๕
 องค์การแรงงานระหว่างประเทศ
 (ILO), ๒๔๕
 องค์การอนามัยโลก, ๑๑๖
 องค์การอาหารและเกษตร, ๒๔๕
 อองปิ่น, ไฮเม่ (Ongpin, Jaime),
 ๑๖๑
 ออสเมยา, เซอร์กิโอ (Osmeña,
 Sergio), ๓๑,๑๒๒,๑๒๓,๑๒๔,
 ๑๒๕,๓๖๘
 อะกลิปายัน (Aglipayans), ๕
 อะตอม, กลุ่ม (ATOM), ๑๔๙,๑๕๘
 อะตอม, กลุ่ม, ผู้นำ, ๑๕๘
 อะแวร์ (Aware), กลุ่ม, ๑๕๘
 อัลมอนเต, โฮเซ่ (Almonte, Jose),
 ๓๕๐
 อากีนาลโด, เอมีลิโอ
 (Aguinaldo, Emilio), ๒๒,๒๓,
 ๓๖๕
 อากีโน, คอราซอน (Aquino,
 Corazon), ๑๐,๑๒๐,๑๓๙,๑๔๑,
 ๑๔๕,๒๗๘,๒๘๘,๒๙๑,๓๑๕,
 ๓๕๙,๓๗๗
 อากีโน, บุทซ์ (Aguino, Butz), ๑๕๗
 อากีโน, เบนิกโน (Aquino, Benigno),
 ๑๐,๑๑,๗๔,๘๔,๑๒๐,๑๔๑,๑๔๕,
 ๑๔๗,๑๕๕,๑๖๖,๑๗๘,๑๙๐,๒๓๐,
 ๒๓๔,๒๖๗,๒๗๑,๒๘๐

อากีโน, เบนิกโน, สาเหตุการฆาตกรรม,
 ๒๖๘
 อากีโน, อากาปีโต (Aguino,
 Agapito), ๑๔๘,๓๐๖
 อาเซียน, สมาคม, ๑๑๖
 อาณาจักรมัชปาหิต, ๑๖
 อาณาจักรศรีวิชัย, ๑๖
 อาปาเยา (Apayaos), ๕
 อามา (AMA), กลุ่ม, ๑๕๘
 อามา, กลุ่ม, ผู้นำ, ๑๕๘
 อาลอนโด, अबดุลคาร์
 (Alonto, Abdul Khayr), ๑๗๙
 อาลูนัน, ราฟาเอล (Alunan, Rafael),
 ๓๕๐
 อ่าวคัมราน, ๙๔
 อาสาสมัคร, กลุ่ม, ๒๐๓,๒๐๕,
 ๒๗๙,๓๓๒
 อำนาจของประธานาธิบดี, ๗๒
 อำนาจของประธานาธิบดีมาร์กอส, ๑๑
 อำนาจของมาร์กอสภายใต้
 กฎอัยการศึก, ๑๓,๗๑,๗๒
 อำนาจตุลาการ, ๔๙
 อำนาจทางการเมืองของมาร์กอส,
 ๑๓,๗๒
 อำนาจนิติบัญญัติ, ๔๘,๔๙,๖๒
 อำนาจบริหาร, ๔๗,๔๙,๕๕
 อำนาจเผด็จการของมาร์กอส,
 ๑๓,๖๗,๗๒,๘๒

อำนาจเผด็จการของมาร์กอส,
วิเคราะหฺ, ๗๒,๘๑,๘๒
อิกริเซีย นี คริสโต (Iglesia ni Cristo),
๕
อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก,
๓๘,๓๙
อิทธิพลของศาสนา, ๓๘

อิทธิพลของสเปน, ๓๘,๔๑,๓๕๗
อิทธิพลของสหรัฐฯ, ๓๙,๓๕๘
อิบานาเก (Ibanage), ๕
อีลองกอต, เผ่า, ๑๖
อีเลโต, ราฟาเอล (Ileto Rafael)
อีโลกาโน (Ilokanos), ๕
อีฟูเกา (Ifugaos), ๕

คำแถลง

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันเองเป็นส่วนบุคคล ในหมู่ผู้มีความรักในภารกิจบริหาร การศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ เมื่อเริ่มดำเนินงาน โครงการตำรามีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ก่อนที่จะมีฐานะเป็นมูลนิธิ เมื่อต้นปี พ.ศ. 2521 ทั้งนี้โดยได้รับความร่วมมือด้านทุนทรัพย์จากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานขั้นต้น เป้าหมายเบื้องต้นของมูลนิธิโครงการตำราฯ ก็คือ ส่งเสริมให้มีตำราภาษาไทยที่มีคุณภาพ เฉพาะในทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งนี้ต่างก็เห็นพ้องต้องกันในระยะนั้นว่า คุณภาพหนังสือ ตำราไทยระดับอุดมศึกษาแขนงวิชาดังกล่าวยังไม่สูงพอ ถ้าส่งเสริมให้มีหนังสือ เช่นนี้เพิ่มขึ้นย่อมมีส่วนช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัย โดยปริยาย อีกทั้งยังอาจช่วยการสร้างสรรค์ปัญญา ความคิดริเริ่ม และความเข้าใจอันถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองโดยส่วนรวม

พร้อมกันนี้มูลนิธิโครงการตำราฯ ก็มีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะทำหน้าที่เป็นที่ชุมนุมผลงานเขียนของนักวิชาการต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถาบัน เพื่อให้ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพได้เป็นที่รู้จักกันและเผยแพร่ออกไปโดยทั่วถึงในหมู่ผู้สอน

ผู้เรียน และผู้สนใจงานวิชาการ การดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ มุ่งขยายความเข้าใจและความร่วมมือของบรรดานักวิชาการออกไปในวงกว้างยิ่ง ๆ ขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดนโยบายสร้างตำรา การเขียน การแปล และการใช้ตำรานั้น ๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์อันพึงปรารถนา ตลอดจนความเข้าใจอันดีต่อกันในวงวิชาที่เกี่ยวข้อง

นโยบายพื้นฐานของมูลนิธิโครงการตำราฯ คือ ส่งเสริมและเร่งรัดให้มีการจัดพิมพ์หนังสือตำราทุกประเภททั้งที่เป็นงานแปลโดยตรง งานแปลเรียบเรียงงานถอดความ งานรวบรวมงานแต่งและงานวิจัย ในช่วงแรก ๆ เราได้เน้นส่งเสริมงานแปลเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ได้ส่งเสริมให้มีการจัดพิมพ์ตำราประเภทอื่น ๆ ด้วย นับแต่ได้ก่อตั้งโครงการตำราฯ มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยความร่วมมืออย่างดียิ่งของนักวิชาการหลายสถาบัน สามารถส่งเสริม - กลั่นกรอง - ตรวจสอบ และจัดพิมพ์หนังสือตำราภาษาไทยระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพตามเป้าหมายเจตนารมณ์ และนโยบายได้ครบทุกประเภท และมีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ถึง ๘ สาขาดังต่อไปนี้คือ (๑) สาขาวิชาภูมิศาสตร์ (๒) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ (๓) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ (๔) สาขาวิชารัฐศาสตร์ (๕) สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (๖) สาขาวิชาปรัชญา (๗) สาขาวิชาจิตวิทยา (๘) สาขาวิชาภาษาและวรรณคดี นอกจากนี้เรายังมีโครงการผลิตตำราสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่น สาขาวิชาศิลปะ ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นดำเนินงาน และยังได้ขยายงานให้มีการแต่งตำราเป็น “ชุด” ซึ่งมีเนื้อความคาบเกี่ยวกับระหว่างหลายสาขาวิชา เช่น “ชุดชีวิตและงาน” ของบุคคลที่น่าสนใจ ดังที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ไปแล้วบางเล่ม

ปัจจุบันมูลนิธิโครงการตำราฯ ยังคงมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะขยายงานของเราต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง แม้จะประสบอุปสรรคนานัปการ โดยเฉพาะอุปสรรคด้านทุนรอน เพราะกิจการของเราไม่ใช่กิจการแสวงหากำไร หากมุ่งประสงค์ให้นักศึกษาและประชาชนได้มีโอกาสซื้อหาหนังสือตำราฯ ในราคาย่อมเยาพอสมควร

คณะกรรมการทุกสาขาวิชาของมูลนิธิโครงการตำราฯ ยินดีน้อมรับคำแนะนำและคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อ่านทุกท่าน และปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ท่านผู้อ่านทุกท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในมูลนิธิโครงการตำราฯ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนแนะนำอยู่ห่างๆ ช่วยแต่ง แปล เรียบเรียง หรือรวบรวมตำราสาขาวิชาต่างๆ ให้เรา หรือเข้ามาร่วมบริหารงานกับเรา

เสน่ห์ จามริก

ประธานคณะกรรมการบริหาร

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

รายนามคณะกรรมการบริหาร มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

นายเสน่ห์	จามริก	ประธาน
นางเพ็ชรี	สุมิตร	รองประธาน
นางสาวกุสุมา	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
นายชเนศ	อาภรณ์สุวรรณ	กรรมการ
นายบรรณิณี	เศรษฐบุตร์	กรรมการ
นายรังสรรค์	ชนะพรพันธ์	กรรมการ
นายสุลักษณ์	ศิวิรักษ์	กรรมการ
นายวิทยา	สุจิตธนารักษ์	กรรมการ
นายเกริกเกียรติ	พิพัฒน์เสรีธรรม	กรรมการ
นายอุทัย	ดุลยเกษม	กรรมการ
นางปริตดา	เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์	เลิศแก้วศรี	กรรมการและเหรัญญิก
นายชาญวิทย์	เกษตรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
นายทรงยศ	แววหงษ์	กรรมการและผู้จัดการ

รายนามคณะกรรมการดำเนินงาน มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

นายชาณุวิทย์	เกษตรศิริ	ประธาน
นางรังสรรค์	ธนะพรพันธุ์	รองประธาน
นายอาหาร	พึงธรรมสาร	กรรมการ
นายไชยวัฒน์	คำชู	กรรมการ
นายสุวินัย	ภรณ์วลัย	กรรมการ
นายทรงยศ	แววหงษ์	กรรมการ
นางสุวรรณา	สถาอานันท์	กรรมการ
นางปริตตา	เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล	กรรมการ
นายสุริชัย	หวันแก้ว	กรรมการ
นายอุทัย	ดุลยเกษม	กรรมการ
นายสัญญาชัย	สุวิงบุตร	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์	เลิศแก้วศรี	กรรมการ
นายธำรงค์ศักดิ์	เพชรเลิศอนันต์	กรรมการและเลขานุการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. ๒๑๕๓๖๒๖
นางวัฒนา ศิวะเกื้อ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา กรกฎาคม ๒๕๓๗
๓๗๐๑-๓๕๙/๑,๐๐๐(๒)

รายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เล่มที่กำลังจะออกสู่ตลาดเร็ว ๆ นี้

❖ การวิจัยทางมานุษยวิทยา

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

❖ ประสบการณ์วิจัยทางมานุษยวิทยาข้ามวัฒนธรรม

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

❖ มานุษยวิทยากายภาพ วิวัฒนาการทางกายภาพและวัฒนธรรม

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

❖ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ

โดย รองศาสตราจารย์ดำรง ธรรมรักษ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ท่านที่สนใจหนังสือของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ติดต่อสั่งซื้อได้ที่

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทร. ๒๑๘๗๐๐๐, ๒๑๘๓๙๘๐ โทรสาร ๒๕๕๔๔๔๑

ฟิลิปปินส์ : จากสงครามโลกครั้งที่ ๒

สู่พลังประชาชน

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีลักษณะทางสังคมและการเมืองการปกครองแตกต่างไปจากประเทศภายในกลุ่มด้วยกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผลผลิตของการเป็นอาณานิคมของสเปนและสหรัฐฯ มาเป็นเวลานานนั่นเอง หนังสือเล่มนี้มีจุดประสงค์ที่จะให้ผู้อ่านได้ทราบถึงพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของฟิลิปปินส์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน รวมทั้งลักษณะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยหลังจากได้รับเอกราช และการเมืองแบบเผด็จการในสมัยมาร์กอส เรื่องที่น่าสนใจยิ่งในหนังสือเล่มนี้ก็คือ การรวมพลังของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนที่มีมาตั้งแต่ได้รับเอกราชจากสหรัฐฯ และทั้งที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอสในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ผู้อ่านจะได้ประโยชน์เป็นอย่างมากจากการได้ทราบถึงบทบาทขององค์กรของรัฐที่ดำเนินการเลือกตั้ง (คอมมิสชัน) และบทบาทขององค์กรอาสาสมัครเอกชน (นัมเฟรล, พีพีซีอาร์วี, เอ็มซีควี ฯลฯ) ที่เป็นที่ยอมรับในสังคมฟิลิปปินส์ ให้สังเกตการณ์การเลือกตั้งครั้งแรกจนถึงการเลือกตั้งในสมัยฟิเดล รามอส นอกเหนือไปจากนี้ ผู้อ่านจะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ในสังคมฟิลิปปินส์ปัจจุบันที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย.

ท่านที่สนใจหนังสือ ฟิลิปปินส์ : จากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สู่พลังประชาชน
ติดต่อสั่งซื้อได้ที่

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาลาพระแก้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทร. ๒๑๘๗๐๐๐, ๒๑๘๗๔๘๐ โทรสาร ๒๕๕๔๔๕๑

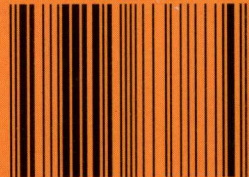
จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทร. ๒๑๘๓๒๖๘-๙

ISBN 974-583-787-3

9 789745 837874